THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
APR 6 1931
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

52 זייטן

זון אויפנאנג — 6.12.
זון אונטערגאנג — 6.55.

די איינציקס אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עמאנציפירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט

THE ISRAELITE PRESS

פסח נומער

52 PAGES

וועסטער:
קלאד און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דינסטאג יג' ניסן, תרצ"א. | דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג | Published Daily except Saturday and Sunday | Vol. 21, No. 64. Winnipeg, Tuesday Mar. 31, 1931.

הינדענבורגס דעקרעט מאכט שטארקן רושם אין דייטשלאנד

וועט ווארשינלאך טרעפן קאמוניסטן אזוי גוט ווי היטלעריסטן. — דעקרעט איז פאקטיש א דערקלערונג פון קרינס-צושטאנד אין לאנד

בערלין, מארט 31. — דער נייער דע' קרעט פון פרעזידענט פאן הינדענבורג ווארט פארבאט וועלכע ס'איז פראקלאמירט אן אנערקענטע רעליגיע, און ווארט ארויף שוועדע שטראפן פאר העצען צו גוואלדטאטן קעגן פערזאנען אדער קאלעקטיוון, — האט געמאכט זייער א שטארקן רושם אין דייטשלאנד.

כאטש ווי אינגרן מיניסטער ווירט האט דערקלערט, איז די פארשטארקטע אנטי־סעמיטישע פראפאגאנדע עפּוען אויפן די אורזאכן ווארט האבן באוואוינג די רעגי־רונג אריינצוגעבן דעם דעקרעט, נלויבט מען אבער, אז די קאמוניסטן וועלן פון אים נעטראפן ווערן אזוי גוט ווי די היט־לעריסטן. די לאגע איז נאך דערווייל נים אינגאנצן קלאר, און די לעזער טיי פון די היטלעריסטישע אין סיי פון די קאמוניס־טישע צייטונגען זיינען נים זיכער, אויב זיי וועלן נאך היינט זעהן אין די אויגן די מאכט.

בצאת ישראל ממצרים...

"והבית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם"

"דאס איז א קאפּיע פון אן אלט מייסטערווערק: איינס פון די באריממטע בילדער פון דעם שפּאניש קלאסישן מאלער מוריל׳א. מוריל׳א האט זיך אויסגעזייכנט דורך זיינע קאליריקאפּאס און באזונדערער ניינונג צו מאלן קינדער פיגורן. דאס בילד שילדערט ־ ביבליש פּצענע ווי משה שלאגט דעם שטיין מיט א שטעקן און פון אים נייט ארויס וואסער. מיט וועלכן עס טרינקט זיך אן דאס פאלק, מיט די שאף און רינדער.

דזשוליוס פערלמאן פארוואונדעט אין אוי־טאמאביל עקסידענט

דזשוליוס פערלמאן, פון 20 סט. דזשאנס בלאק, איז נעכטן שווער פארוואונדעט נע־וואָרן אין אן אוטאמאביל עקסידענט, און ער נעפינט זיך איצט אין אן ערנסטן צו־שטאנד אין דזשענעראל האספּיטאל.

מר. פערלמאן איז נעווען אויף אן אלטן אוטאמאביל וועלכער איז נעשלעפּט נע־וואָרן פון א טראק, נעמריבן פון סי. אי. קראפּארד, פון 581 אלבערט סטריט, אין דער ריכטונג צפון אויף איזאבעל סט. בייַ אלעקסאנדער עוו., דאס ער זיך א קער נעטאן וועסט, דער אלטער אוטאמאביל אויף וועלכן פערלמאן איז נעווען, האט זיך נעגעבן צו סטארק שווענג און איז אריינגעפאלן אין א קאנטון אין נעווערקשאפּטן קאמפּאניי.

דינסטאג, מארט 31

נעלט קאסירונג ביי בנות־ציון פרי לאגן 8.30 אוונט, אין גרויסער ת"ת.

פרייטאג, אפריל 3

ב. זאראצקי: "די טעצערן", פון אפּ־טאשן, ביי ארב. אוידיטאריע וועגט ליני קע פונ"צ, 8.30 אוונט, אין פרי־שול.

פראגע און ענטפער אוו., ביי איר. ארב. קולטור צענטער, אין פרייהייט טעמפּל.

ארגאניזאציע פארמאלונג ביי הנוער העובד, 8.30 אוונט. פארבאריזונגען צו אוונט אין נעווערקשאפּטן קאמפּיני.

זונטאג, אפריל 5

טיי פון בנות שלום פאר ת"ת ביי מרם, נאדבא, 522 דאפערין עווע, 8.30 אוו.

ליט.־מוז. פסח אוונט און טאנץ אין ציון־זאל, 8.30 אוו., אויפּז. הנוער העובד

ליט. אוו. מיט באסיילקונג פון אוור־באך, קאבאקער, כהן און לאנסקי, 8 נ. ב. אין נאצ. העב. שול.

טיי לטובת א"י מארק ביי מרם. באניטש 97 אייקינס סט. 2 ביז שפּעט.

טיי פון מוטער פאראיין ביי א. ר. פּ. ס. שול ביי מרם. פרידמאן, 319 סט. דושאנס עוע., 2.30 ביז שפּעט.

"סילווער טי" פון לייַדיס אקז. רום. חיב. סיק בע. אין 140 אלפּרעד עוע., 8 נ.מ.

פארווייַלונג ביי לינקע פונ"צ 8 נ.מ., אין 395 סעלקירק עוע.

מאנטאג, אפריל 6

דר. מייטערס ווענט נערוון קראנקהייטן ביי קינדער, 8.30 אוונט, אין פאלקס שול

מיטוואך, אפריל 8

טאנץ און קאנצערט פאר א וויכטיקן צוועק, אין 240 מאניטאבא עוע.

דאנערשטאג, אפריל 9

קאלאסאלער חסידים באל, 8.30 אוונט, אין פרע זאל.

פארוואלונג פון זעלבסטבילדונג קלוב. פארלעזונג פון מרם. אלענק.

ישראלאבער טאנץ פון יוננע פרויען סיס טערהוד אין ראזענד גארדנס.

זונטאג, אפריל 12

טעניס־טאג פאר דער ת"ת. אויפּזיכט: מוטער פאראיין פון ת"ת.

פינאנס־באריכט פון מאנ. פרי לאגן 10.30 פרי, אין 239 מאניטאבא עוע.

—:—

אלעקסאנדר זאלקינד טויט

ירושלים, מארט 31 (אינא). — אלעק־סאנדער זאלקינד, דירעקטאר פון'ס הדסה שפּיטאל אין ירושלים איז דא לעצטע נאכט נעשטארבענען פון א קאנסער (רא־). דער פארשטארבענער איז אלט נעווען 65 יאר.

דער נייער פּרעזידענט פון פּאלעסטינע

ווערט אויסגעקליבן פון דער פּאלעסטינער לעגיסלאטור

ירושלים, מארט 31. — דער נייער פּרעזידענט פון פּאלעסטינע, וועלכער ווערט אויסגעקליבן פון דער פּאלעסטינער לעגיסלאטור, איז דער פּאלעסטינער ראבי, הערבערט סאמועל. ער איז אויך דער ערשטער אידישער הויכקאמיסאר אין פּאלעסטינע.

היגער איינוואוינער נע־פונען טויט ביים רעדל פון זיין אוטאמאביל

מען גלויבט אז ער איז א קרבן פון קארבאן־מאנאקסייד גאז

א. ד. קאקריל, 42 יאר אלט, א מלחמה וועטעראן, פון 133 שערברוק סטריט, איז נעכטן 8.45 אינדערפרי געפונען נעווארן טויט זיצנדיק בייַם רעדל פון זיין אוטא־מאביל, אין דעם פריוואטן נאראזש וואס ער האט נעריונגען אין 106 פוירבי סטריט. מען גלויבט, אז ער איז א קרבן פון קאר־באן מאנאקסייד גאז (א ניפּטיקער גאז וואס נייט ארויס פון אוטאמאביל מא־מארן וועז זיי זיינען אין באוועגונג).

די אנטדעקונג האט נעמאכט א מילד־מאן, וועלכער האט פארנדיק אין הינטער־נעל באמערקט א בלויקאכן רויך ארויס־קומען פון אוטער'ן נאראזש. מר. קאקריל איז מיט א קורצער צייט פּריער ארויס פון זיין הויז מיט'ן אבזיכט צו נעמען דעם אוטאמאביל אריספאדן אין שטאט. ווען דער קרעפער איז אנטדעקט נעווארן, איז די טיר פון נאראזש נעווען פארמאכט און דער מאטאר איז נעלאפן.

—(::)—

פרידן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר נאָעגנט

אלאהאבאד, אינדיע מארט 30. — די בלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן בייַ בין ברוך־השם אלריינס אין אטערניק. — איך האב אויפּגעהערט צוקפּיך זיין, איך פארמאך מיינע אויגן נים נאר אויף איבערנאכט : פלעשער וויין, פעקלאך מצות און אנדערע פסח'דיקע מאכלים.

— שלום־עליכם, דאכט זיך ר' פסח,— זאג איך.

— האו דו יו דו, — ענטפערט ער מיר, און איך בלייב שטיין אן איבערראשטער. — מיין נאמען איז מר. פעסאווער, איך יו פּליז.

סטויטש, — מאך איך, אזוי שנעל ווי איך האב אפּגעמאפּט דעם אפּטע,— ווען הייסט איך קאן דאך איך פון מיינע קינדערשע יארן אן, ווי זשע קומט עס צו אייך אזא ענדרונג ?

— א, איך זע אז איר זייט אן "אלד־קאנטרעשער" איר, וועל איך מיט אייך רייד! אפּנהאנדעצ : מען קאן זיך נים העלפן, מען מוז זיך צופאסן צו די אומ־שטענדן, אויב מען וויל לעבן אויף דער וועלט . . .

—ס'איז ברוך־השם א נייע וועלט, מיט נייע מענטשן. ביי אייך אין אמעריקע, ווייס איך, וועלט איך קיין לעבן נים נעקאנט מאכן מיט מיין אלטן הילוך.

— איך נעדייַנק די ערשטע צייטן. איך בין אהער נעקומען מיט מיין אלטער בריטשקייס, — האבן איריע "באסס" נעצופט מיר די בארד און נעשריען "שי־ני", און אירן אליין האבן מיך געהאלטן פאר א גרינהארן און וויימער ווי א קאנטר־רעוואלוציאנער.

— נו, האב איך נעמוזט צופאסן זיך, ארומשטרן די בארד, אויפּצו לאזן זיך וויי א בלוטיקע שלאכט צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער אנטערנעמונג

פאריזער פרוי און איר נעהילף פאר־משפט פאר שווינדל

פאריז, מארט 31. — מאדאם מארטא האנאו, דירעקטארן פון נאזעט דע פראנק, איז פאראורטיילט נעווארן צו צוויי יאר טורמע און 120 דאלאר שטראף פאר שווינדלעריי אין אינווסטמענט סכּד־מעס. לאזאר בלאך, איר נעהילף, איז פאר־משפט נעווארן צו 18 חדשים טורמע.

מאדאם האנאו איז אריעסטירט נעווארן אין רעצעמבער, 1928, 2 יאר נאכדעם ווי זי האט אננעפאנגן איר פינאנציעלע צייר־טונג מיט א קלייניגם קאפּיטאל. בלאך, וועלכער איז דאן נעווען איר מאן, מיט וועלכן זי האט זיך שפּעטער נעלט, איז נעווארן איר שותף אין דער אונטערנעמונג

א פאוקער שפּיל אין עסטעוואן פארענדיקט זיך מיט פארלוסט פאר אנטיילנעמער, — דער נעווינער האט ניט באלאנגט צו דער פארטיע

עסטעוואן, מארט 31. — א פרידלאכע פארטיע איז דא נעווען זונטאג פארטאג פארטיפּס אין "תיקון חצות" ביים נרינעם טיש. די שטימונג איז נעווען א נעהויבע־נע, די "פאוקער" שפּיל אין פולן שוואונג און אויפ'ן טיש איז נעשפּאנען א "טע־פּעלע" פון נאנצע 150 דאלאר.

ווען די שפּילער זיינען נעווען פארטיפּס אין דעם ענין, זיינען זיי פלוצלונג אי־בערגעריסן נעווארן פון זייערע רעזונות פון א הויכער קאמאנדע "הענט אין דער הויך!" פאר זיי אין נעשפּאנען אן אומ־באקאנטער פארשטון, איינגעוועקלט אין א שווארצן מאנטל, מיט א ווייסן טיכל אי־בער'ן פנים און מיט א ווייסע מאסקע. טיפּ איבער'ן קאפּ. מער איינדרוקספּול ווי אלץ איז אבער נעווען דער רעווא־לווער אין זיין האנט, וואס האט עדות נעזאגט אן ער מיינט "ביינעס".

איינער פון די "מסובין" האט נע־פראווען אפּלעגן צו ווישן, אבער ער האט נעכאפט אזא זעץ אין דיי ציין, אז ער האט זיך איבערצייגט אין דעם שכל פון שוויינ־גן. דער חברה־מאן האט איינגעשארט דאס "טעפּעלע" פון 150 דאלאר צו זיך אין קעשענע אריין און האט אפּגעטראטן, אי־בערלאנדיק די פארטיע צו טרויערן אויפן שוועך פארלוסט.

די שפּילער האבן חושר נעווען, אז דער באנדיט איז א נעווייסער יונגערמאן וואס האט זיך פריער באסוויליקט אין דער שפּיל און האט מיט א שעה צוריק פארלאזן דאס פלאץ. זיי האבן באלד מיטנעשיילט זייער חשד צו דער פאליציי, וועלכע האט באי־טעפּיש אין דיי חוליגאנען טעג.

בריטישער פארלאמענט דיסקוטירט עסטרייך-דייטשן אפּמאך

לאנדאן, מארט 31. — אויסערן מיניס־טער ארטור הענדערסאן האט אין א דער קלערונג אין דעפּוטאטן הויז נעוואנט, אז דער מעטאר און די ציים אויסנעקליבן פון דייטשלאנד און עסטרייך צו אנאנסירן זייער נעפאלנטן אפּמאכמישן בונד מון אריסטריפ א חשד. זיי האבן מיט זייער פלאן נעמאכט צו נישט די מעגלאכקייט צו פארהאנדלען אפּנהאדצינ אינטערנא־ציאנאלע ענינים אויף די אינטערנאציע־נאלע צוזאמענפארן אין דעם אינטערנא־טיק אינדערוועלט, האט דער מיניסטער דער־קלערט.

עסטרייך און דייטשלאנד טענה'ן, האט דער מיניסטער ווייטער נעזאגט, אז דער נעפאלנטער אפּמאך איז נים קיין פארלע־צונג פון דעם ישענעוואר פראטאקאל פון 1922, וואס שליסט אויס די פאליטישע פאראייניקונג פון ביידע מלוכות. אבער עסטרייך ווצט אויס קענן אן אונ־טערזוכונג פון דער פאליטישער זיים פון'ס אפּמאך.

פאריז, מארט 31. — אויסערן מיניס־טער אריסטיד בריאן האט אין א רעדע אין סענאט דערקלערט, אז ער ווט ווייטער פראטעסטירן און באטעמפּל דעם נעפאלנטן עסטרייך־דייטשן עקסאנאמישן אפּמאך. די ציימונג "לע טאן" זעט אין זיין דער קלערונג א וואריננג צו עסטרייך און דייטשלאנד. די צייטונג זאגט, אז פראנק־רייך ווט שטיצן איר רעגירונג אין יעדן שריט וואס זי ווט אונטערנעמן צו צעשטערן דעם דאזיקן אפּמאך, וואס ווט שאפן, וויי זי זאגט, א נעפערלאכע לאגע אין אייר־ראפּע.

פרינ-שול פייערט פסח אויף נעהעריקן אופן

ווי די פרינ־שול פארוואלטונג מעלדעט אונז, וועט די שול, ווי אלע יאר, אויף דעם יאר זיין נעשלאסן מיט א גרויסן פּסח־סעדער. אויבער דער פסח־וואך, די פסח טעג וועלן אבער אויסנעמונצט ווערן פון די לערער צו באווכן מיט די קינדער. עס וועלן אויף איינגעשרידנט ווערן שמחה'לאך פאר די עלטערע קינדער פון יום־טוב אין אויסנעמונצט די וואך פאר יום־טוב אין אויסנעמונצט נעווארן פון די לערער צו דערקלערן די קינדערן די באדייטונג פון'ס יום־טוב און אויף פאראוליינען פאסיק ליטעראריש מאטעריאל.

די יום־טוב שטימונג האט זיך נעלאזט פילן אין אלע קלאסן, און נאר באזונ־דערס אין דער מצה שול און קינדער־נארטן, וואס האבן זיך נעגרויס צו זייער טראדיציאנעלער ערב־פסח שמחה'לע.

די שול ווט זיך צוריק עפענען זונטאג דעם 12טן אפריל. דער עפּס ווט זיין חשד צו דער פאליציי, וועלכע האט באי־טעפּיש אין די חול־המועד טעג.

אידן אין ליטע אין טויט שרעק פון בלוט בלבול

קאוונע, מארט 31 (אינא). — די אי־דישע באפעלקערונג אין'ס קיידאן דיסט־ריקט לעבט דא היינט איבער א שרעקלאכן טאג. ווי א רעזולטאט פון א ריטואל־מארד־פראצעס ווט היינט איבער זייע־רע עפּס, ביז א דאקטאר וועט אויסגעפּי־נען צי דאס טויטע קינד איז פארפאלן קינד אין זיי דאס טויטע קינד פון אויסגעפּי־נען אויף טויט, ווי די אידן באהויפּטן, אדער עס איז דערמארדעט נעווארן, ווי די פויערע באהויפּטן. דער דאקטאר ווט עס דארפן אנטשיידן און פון זיין אנטשיידונג ווט דער שיקזאל פון דער אידישער באפעלקערונג פון דעם דערמאנטן דיסט־ריקט.

א קריסטלאכע פרוי וועלכע איז נעפאר־כיט א קינד, איין יאר אלט, פון א דארף קיין קיידאן, ווערט באשולדיקט פון דעם קינדס טויטע, אז זי האט דערלויבט אז אירן זאלן דערמארדן דאס קינד און אז זי האט דערפאר נעקראגן באצאלט 500 ליטס כאבאר.

די פרוי טענה'ט, אז דאס קינד איז אפארפאלן נעווארן אויף טויט. די פויע־רים אין קיידאנער קרייז זייענן נעניגיג צו גלויבן דער מוטער פון'ס קינד.

אן ענלאכער אינצידענט איז פארנעק־מען אין עיר אנלע (?), אין קיידאן דיסט־ריקט. דאדט האט א קריסטלאכע מיידל דערמארדעט איר אומגעוועלאלאפּ נעבארן קינד און זי האט באשולדיקט די אירן זאל נעווארן אויף טויט, ווי די אירן באהויפּטן, אדער עס איז דערמארדעט נעווארן, ווי די פויערים באהויפּטן. דער דאקטאר ווט עס דארפן אנטשיידן פון זיין אנטשיידונג ווט דער שיקזאל פון דער אידישער באפעלקערונג פון דעם דערמאנטן דיסט־ריקט.

—(::)—

80 טויזנט וואשינגטאן אידן וועלן זיך נאך מעות חטים

וואשינג, מארט 31 (אינא). — אכציק טויזנט אידן האבן זיך שוין ביז היינט נע־וועלדט נאך מעות חטים צו פארשידענע אידישע פילאנטראפּישע אראנזשירונגען. לויט ווי עס איז דא היינט אנאנסירט נע־ווארן.

פארעפנטלאכט די דאזיקע ציפערן שרייבן די הינע אידישע צייטונגען ווען דער נרויסער ארמיסקיס פון די וואשינג־ווער אידן, וועלכע זיינען נים לאנג צוריק נעווארן אנגענומען באלעבאטים און איצט דער פארנאנגענער דעם דעקרעט, נלויבט מען אבער, אז די קאמוניסטן וועלן פון אים נעטראפן ווערן אזוי גוט ווי די היט־לעריסטן. די לאגע איז נאך דערווייל נים אינגאנצן קלאר, און די לעזער טיי פון די היטלעריסטישע אין סיי פון די קאמוניס־טישע צייטונגען זיינען נים זיכער, אויב זיי וועלן נאך היינט זעהן אין די אויגן די מאכט.

מינערס סטרייק אין פראנקרייך אויסגעמידן

פארי, מארט 31.— א נעניראל סטרייק פון 300 טויזנט מיינערס אין פראנקרייך איז אויסגעמידן נעווארן א דאנק א פשרה פארשלאג נעמאכט פון פרעמיער לאוואל דער סטרייק האט נעזאלט פארטומען צוליב דעם באשלוס פון די באלעבאטים צו שניידן די שכירות פון די ארבעטער. דער פרעמיער האט ווי א פשרה פארגע־שלאגן א קלענערע רעדוקציע פון שכירות, ווי די באלעבאטים האבן פארלאנגט, און די פשרה האט נעווירקט אז דער סטרייק זאל נים פארטומען.

ארץ־ישראל ארבעטער קאמפּיין אין פולן שוואונג אין מערב קאנאדע

קאמפּיין עפענט זיך אין מאסקאטון קומענדיקן זונטאג מיט באזונ־דער פון י. בראיץ — ווייפּער גרייט זיך צו קבלת פּנים פאר שליח פון ארבעטנדיקן ארץ ישראל

ווי כ. צוקרמאן, ארגאניזאטער פון'ס ארבעטערשאפט, מעלדעט, נייט דער קאמ־פיין אופעטמס אן מיט'ן בעסטן דערפאלג. ניט נעקוקט אויף די שלעכטע צייטן, האט שר נעשאפן נישקשה'דיקע סומעז פאר דעם פאנד אין סום־דושא, פרינץ אלבערט און נארטרבעטלפאדד, וועלכע ער האט באר־זוכט לעצטע וואך מיט די אינטערעסן פונם קאמפּיין.

י. בראיץ האט באזוכט ערמאנטאן און קאלנארי, און אין ביידע פונקטן האט ער נוט אויסגעמאכט. אין קאלנארי האט די הדסה, צוויישן אנדערע, ביינעראבאנ $100 פאר'ן פאנד.

אין מאסקאטון ווט י. בראיץ אדרע־סירן א מאסן־פארזאמלונג אין ווייפּענער סינאגאג (אין ת"ת זאל): אפּר. 7טן, אין שטעוואוא, אן 8 און 9 — אין הירש און זאנענפעלד, וואוהין ער איז שפּעלן נראפיש אייננעלאדן נעווארן.

א רוף צום ווייניפּענער אידנטום צו העלפן דורכפירן דעם נעווירקשאפטן קאמפּיין מיט דערפאלג, שטיצנדיק דער־מיט די הסתדרות אין איר נרויסער ארבעט איז אריסנעלאזן נעווארן פון ווייניפּענער פאלעסטינער ארבעטער קאמיטעט. נוטע בארייכטן קומען אז, לויט דער מעלדונג פונ'ס קאמיטעט פון דער ארבעט אין מערב קאנאדע און אין ווייניפּעג נופא. די נויטיקע הכנות ווערן צעמאכט פאר דעם ארץ־ישראל אוונט וועלכער וועט פארקר־מען אפּריל 12טן, לכבוד יוסף בראיץ, שליח פון דער הסתדרות, וועלכער וועט איבערגעבן א גרוס פון ארץ־ישראל.

נפתלי פריד באשטימט דירעק־טאר פון העברייאישער ביבלי־אטעק פון וואשינגטאן

פראג, מישעאלאוואקיע, מארט 31 (אינא). — נפתלי פריד, א אידישער נע־לערנטער פון קראפאנז־רוסלאנד, איז באר־שטימט נעווארן אלס דירעקטאר פון דער גרויסער העבריישער ביבליאטעק פון וואשינגטאן אין רוים, לויט א באריכט וואס איז דא פארעפנטלאכט נעווארן. אין באר־ריכט ווערט דערקלערט, אז דער וואטי־קאן נעמט אן אלע נויטיקע מיטלען, כדי צו פארוואנדן דעם אידישן ביבליאטעק־דירעקטאר מיט כשר'ע שפּיזן און אים נעבן א מענלאכקייט צו קענען טענלאך דאוונען אין וואטיקאן. פריד שטאמט אפּ פון א באוואוסטער חסידישער פאמיליע אין קראפאנז רוסלאנד.

—(::)—

כארבין, מארט 31 (אינא). — לויט א באריכט וואס איז אהער אננענומען, איז דער אמפּעטר דע. הרב יאקאבזאן, פאר־משפּט נעווארן אויף דריי יאר פארשיקונג דערפאר וואס מ'האט ביי אים נעפונען באהאלטן אן הויז הונדערט דאלאר.

הרב יאקאבזאן האט נעהאלטן דאס דא־זיקע נעלט אין פארלויף פון אייניקע יאר, אז האט דאס נעווארלט נאנצן אויף דריי־צן קרינג א רייזע פאס צו פארן אין זיין נעבורט שטעטל דאלינאוו, אין לויטע.

52 זייטן

זון אויפנאנג — 6.12.
זון אונטערגאנג — 6.55.

די איינציקס אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עמאנציפירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

THE GATEWAY OF THE WEST

אידישע וואכרט

THE ISRAELITE PRESS

פסח נומער

וועסטער:
קלאד און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דינסטאג יג' ניסן, תרצ"א. | דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג | Published Daily except Saturday and Sunday | Vol. 21, No. 64. Winnipeg, Tuesday Mar. 31, 1931.

אנב - אורחא

פון מארק

א שמועס מיט מר. פעסאווער

איך האב אים נעקאנט, ר' פסח'ן, פון דער אלטער היים. טאקע גוט נעקאנט. ס'איז נעווען א בכבוד'יקער, פאטריארכא־לער איד, מיט א שבת־יום־טוב'דיקן חדרת פנים.

אין אלע אידישע הייזער פלעגט מען אים אויפנעמען מיט כבוד און מיט ליבע, מיט נעשייערטע און מיט נע'כשר'טע כלים, מיט ווייסע טישטיכער און מיט די פיינסטע יין־צמוקים.

און ער איז נעווען א מייערער נאסט, אבער א שטריינגער : ערנעץ א שטויבעלע חמץ, פלעגט ער ווערן בייז, אז מען פלעגט זיך פון אים ניט קאנען אויסקויפן.

און איצט באמערקט איך אים דא, — על־טער נעווארן, אויפ'ן פנים צייכנס פון שוועכע איבערלעבונגען.

און שוין נאר ניט יענער ר' פסח : די בארד אביסל "צונעפיקסט", אנשטאט דער זיידענער ירמעלקע — א צילינדער, און אנשטאט דער זיידענער זשופּיצע — א פראק.

איך האב אבער אים פארט דערקענט נאך דעם באגאזש ווען ער האט מיט זיך נעבראכט : פלעשער ווויין, פעקלאך מצות און אנדערע פסח'דיקע מאכלים.

— שלום־עליכם, דאכט זיך ר' פסח,— זאג איך.

— האו דו יו דו, — ענטפערט ער מיר, און איך בלייב שטיין אן איבערראשטער. — מיין נאמען איז מר. פעסאווער, איך יו פּליז.

סטויטש, — מאך איך, אזוי שנעל ווי איך האב אפּגעמאפּט דעם אפּטע,— ווען הייסט איך קאן דאך איך פון מיינע קינדערשע יארן אן, ווי זשע קומט עס צו אייך אזא ענדרונג ?

— א, איך זע אז איר זייט אן "אלד־קאנטרעשער" איר, וועל איך מיט אייך רייד! אפּנהאנדעצ : מען קאן זיך נים העלפן, מען מוז זיך צופאסן צו די אומ־שטענדן, אויב מען וויל לעבן אויף דער וועלט . . .

—ס'איז ברוך־השם א נייע וועלט, מיט נייע מענטשן. ביי אייך אין אמעריקע, ווייס איך, וועלט איך קיין לעבן נים נעקאנט מאכן מיט מיין אלטן הילוך.

— איך נעדייַנק די ערשטע צייטן. איך בין אהער נעקומען מיט מיין אלטער בריטשקייס, — האבן איריע "באסס" נעצופט מיר די בארד און נעשריען "שי־ני", און אירן אליין האבן מיך געהאלטן פאר א גרינהארן און וויימער ווי א קאנטר־רעוואלוציאנער.

— נו, האב איך נעמוזט צופאסן זיך, ארומשטרן די בארד, אויפּצו לאזן זיך וויי א בלוטיקע שלאכט צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער מאטאר איז נעלאפן.

—(::)—

פרידן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר נאָעגנט

אלאהאבאד, אינדיע מארט 30. — די בלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער מאטאר איז נעלאפן.

—(::)—

פרידן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר נאָעגנט

אלאהאבאד, אינדיע מארט 30. — די בלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער מאטאר איז נעלאפן.

—(::)—

פרידן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר נאָעגנט

אלאהאבאד, אינדיע מארט 30. — די בלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער מאטאר איז נעלאפן.

—(::)—

פרידן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר נאָעגנט

אלאהאבאד, אינדיע מארט 30. — די בלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער מאטאר איז נעלאפן.

—(::)—

פרידן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר נאָעגנט

אלאהאבאד, אינדיע מארט 30. — די בלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער מאטאר איז נעלאפן.

—(::)—

פרידן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר נאָעגנט

אלאהאבאד, אינדיע מארט 30. — די בלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער מאטאר איז נעלאפן.

—(::)—

פרידן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר נאָעגנט

אלאהאבאד, אינדיע מארט 30. — די בלוטיקע שלאכטן צווישן מוסולמאנער און הינדוסן אין קאפּאר און אומגעגנט, וועלכ־כע האבן אנגעהאלטן עטלאכע טעג און האבן נעפאסט נאענט צו 200 טויטע און טויזנט פארוואונדעטע, האלטן ביי פאר־עניק וועלן. די פירער פון די הינדוסן און די מוסולמאנער האלטן אפּ נעמיינשאפּט־לאכע קאנפערענצן מיט'ן צוועק צו בא־ראטן זייערע נאכפאלגער אז מאכן א סוף צו דער בלוט־שפּיי־נונג. און עס ווערט נעהאפט אז דאס וועט זיי צוליכגן נעזונט אין דער מאטאר איז נעלאפן.

אין די בריטע, וויטע מדבריות פון אראביע

(אן אראבישע מעשה)
פון פ. שאץ

1

אין די בריטע וויטע מדבריות פון אראביע האט זיך א רודער געטאן. איבער די אראבישע געוועלטן איז דורך א נע־מורמל, וויי דאס רוישן פון ים פאר א שטורעם. פון מויל צו מויל האט מען עס איבערגעגעבן. פון געוועלט צו געוועלט האט די יידישע זיך איבערגעטראגן: דאס קאמפעלוסטיקע יונגווארט פון די אראבי־שע שבטים האט זיך נעגרייט צו אן אויפשטאנד קעגן די ענגלישע באצווינגער.

— מיר זיינען פרייע זין פון פריינען מדבר, האט דאס יונגווארג זיך געהיצט אין פארנאכטן פאר די געוועלטן. זאלן אונזערע זקנים בוינן די קעפ און די קני פאר די פרעמדע הערשער, זאלן אונ־זערע שייכן מאכן געשעפטן מיט אונזערע באצווינגער, זאלן זיי זיך מיט זיי משדך זיין און אפגעבן זיי אונזערע שוועסטער פאר קעפס־וויבער. מיר זיינען פרייע זין פון פרייען אראבישן מדבר. מיר וועלן ניט לאזן איבער זיך הערשן. מיר וועלן פאר־טרייבן די ענגלישע חייליות. ס'וועט פאלן א חרפה אויף די קעפ פון אונזערע זקנים און שייכן. דער אראבישער מדבר וועט זיך דורך אונז באפרייט ווערן און מיר וועלן אליין איבער זיך זיין די הערשער.

און שפּיץ פון אויפשטאנד האט זיך נע־מאכט אחמד אבו־ציעזער יוסף־על־עד האט געהאפט, אז זיינע מענשן וועלן פון זיין הארץ האט ער געטראגן א בענק־שאפט צו הערשן, צו זיין א רעגירער, צו זיין אלמעכטיק ארויסצונעבן באפעלן. טיף אין זיך האט ער געטראגן די דאזיקע בענקשאפט און פאר קיינעם וועגן איר זיך ניט פארראטן. צוואמען מיט'ן נאנצן יונג־וואלק פון דער מדבר האט ער נערערט וועגן פרייהייט פאר אלע, וועגן פרייהייט פון דעם אראבישן מדבר, וועגן דעם שאנד פלעק פון שקלאפערייי, וואס טוט אראפגע־נומען ווערן פון פריינן אראבישן שבט.

לאנג האט נערוויערט די מרידה אן ניט וויניק פרייע זין פון פריינן מדבר זיינען נעפאלן פון די קויל פון שונא, פאר דער ציים איז על מחמד אליין אריינגעפאלן איז נעאנגענשאפט. הונדערטער זיינען נעפאנגען געווארן צוואמען מיט אים דורך דעם שונא.

די ענגלענדער האבן נעהאט אכטונג פאר די יונגע קעמפער און זיי באהאנדלט ריטערלאך, ווי ס'פירט זיך לנבי א מילי־טערישן שונא. מען האט געוארנט פאר זייער באקוועמלאכקייט. אבער די אלע העלאכקייטן זיינען דעם נעפאנגענען ניט ניחא געווען. טיף אין הארצן האט זיך נעווארימט די בענקשאפט צו באזיגן דעם ווייסן שונא און אליין צו פארנעמען דאס אליין איבער זיך זיין די הערשער.

און שפּיץ פון אויפשטאנד האט זיך נע־ארט פון יוספס נאענטסטע פרויינט, איך בריינע דיר א נרוס פון פריינן מדבר, איך בריינע דיר א נרוס פון דיינע בריידער, וועלכע האבן פארעמדיקט דעם קאמף פאר דער פרייהייט. ס'וואלט אויף דיר דאס פרויע מדבר־פאלק, קום און פיר אונז צו נייע נצחונות.

2

עם זיינען נעקומען נייע צייטן פאר'ן אראבישן מדבר. יוסף על מחמד האט נע־וועלטיקט און אלע האבן נעפאלנט זיינע באפעלן. ניט איינמאל האבן די פרויע זין פון פריינן מדבר נעפילט עוולות וועלכע האט זיי פארדראסן. ניט איינמאל האט דאס פרויע פאלק פון מדבר נעוועזן, ווי זייער הערשער, יוסף. וועדט אלץ מער דערווייטערט פון זיינע אמאליקע בריידער. קיינער האט אבער ניט נעוואגט אויפצו־הויבן זיין קול. דאס אראבישע מדבר פאלק איז אליין פארבלענדעט נעווארן פון'ם גלאנץ פון יוספס הערשאפט. דאס אר־בישע מדבר פאלק האט פשוט פארנעמן, אז יוסף איז בלויז איינער פון די קעמפער און די פרויע זין פון מדבר האבן אליין אויף זיך זוכן נערעכטיקייט. אויפצו־הויבן אין פרעמדן יונגן מדבר פאלק פון דער הויפט שטאט איינער פון יוספס נאענטסטע פריינט הוסיין־אלי בויי, ער איז נעווען א פרעכטיקער רעדנער.

— האסט פארנעמן זיינע פריינט, יוסף — האט אלי ביי נעשריען אוי האלע פלעצער און נאכז, — ביסט אוועק אויף פאל־שע וועגן. דו רויבסט אן דאס פארמעגן פון פאלק, דו ציסט דעם מארך פון זיינע בריינער, און שטאפסט דערמיט אן די העל־זער פון די פארעטערישע שייכן, מיט וועלכע די האסט זיך איצעט דערנעענ־טערט, וועלכע דו האסט איצט אויסדער־וויילט און אונז אויף זיי פארבינט. א, יוסף, א, יוסף קער זיך אום פון פאלשע וועגן. א, יוסף על מחמד, דערמאן זיך דיינע אמאליקע הבטחות.

3

בויאכט, שפעט בויאכט, וועו אלע נעצעלטן זיינען נעווען פארזונקען אין טיפן שלאף האט מען אנגעקלאפט אין טיר פון הוסיין בויי אלים וואוינונג.

— ווער קלאפט? האט מען נעפרעגט פון אינווענדיק, פון'ם נעצעלט אדויס.

— א שליח . . . א ברוו . . . — האט נעענטפערט א פרעמדע שטים.

הייסיין בויי אלי איז אויפגעשפרונגען און נעלאפן זיך עפענען די טיר פאר דעם שליח. הוסיין בויי אלי איז נעווען זיכער, אז דאס איז א שליח פון זיין פריינט יוסף. "ער האט דערהערט מיין קול — האט בויי אלי נעזאגט מיט טרערן אין די אוינן — מיין פרויינט, מיין איינציקער, ס'האט זיך דערוועקט אין דיר דאס נע־וויסן". . .

אבער די שליחים זיינען נעווען מאדנע ברוגז און זיי האבן פאר'עקשן'ט נעשווויגן. זיי האבן אים נעהייסן זיך אנטאן און הר־בין בויי אלי האט נעפאלנט זייערע בא־פעלן. ער איז נעווען זיכער, אז זיי וועלן אים פירן צו זיין אמאליקן פרויינט יוסף, וועלכער קען ניט שלאפן און וויל אנקר מען, ווי אמאליקע צייטן, נאך אן עצה פון זיין טרייען פרויינט בויי אלי.

אן אויסגעשטערנטער הימל האט ארא־פּ נעקוקט אויף די אויסענדלאכע זאמדן, ווען די שליחים האבן ארויסגעפירט בויי־אלי'ן מדבר.

— וואוהין פירט איר מיך? — האט בויי אלי געפרעגט, ווען ער האט זעעזען, אז זיי זיינען שוין פארבייגענאנגען יוספס פאלאץ, אז זיי זיינען שוין ווייט פון'ם ישוב, אז זיי גייפינען זיך שוין אין'ם פרייען מדבר.

— האסט היינט נעשריען אין אלע נאסן, אז אונזער הערשער יוסף האט פארגעסן זיינע אמאליקע פרויינט, האט ער אונז באפוילן דיר צו באווייזן, אז דו האסט א טעות נעהאט און ביסט ניט נע־רעכט נעווען מיט דיינע נעשריען.

— זאגט זשע מיר, וואוהין גייען מיר? האט בויי אלע נאכאמאל איבערגעפרעגט, ווייל א ביטער פארגעפיל האט פלוצלונג זיך אפגערופן אין זיין הארצן.

— האלט דאס מויל, — האט ער ראפ־טאם באקומען אן ענטפער און עטלאכע פויסטן האבן זיך אראפגעלאזן אויף אים גלייכצייטיק.

בויי אלי האט פארלוירן דאס לשון. א הילפלאזער און איינער אליין איז ער נע־שטאנען אין א קרייז פון יוספס נעקויפטע דינער און איבער זיין לייב האבן זיך נע־שאטן קלעפ אן אויפהער, אן רחמנות.

א באוואוסטלאזן, פול מיט וואונדן אויף זיין לייב, האבן יוספס דינער אים ארויס־נעווארפן אין א שאקלן גרוב און אים נעלאזן דארט ליגן א ליינגערע צייט. מען האט אים נעפינקט מיט אלערלי מיטלען מען האט אים נעהאלטן אויף ברויט־ און וואסער, פאר יערן פון יוספס פשוט'ע די־נער האט אר זיך נעמוטט בוקן, פאר יערן פון זיי האט בויי אלי נעמוטט איינבויגן די קנייען . . .

אינ'ם לאנגער פון די פרויע זין פון פרויען מדבר איז נעווארן א מחומה. דער רוב פונ'ם מדבר פאלק האט זיך דערשראקן פאר דער אביערמאכט און נעשווויגן מיט א שווייגן פון נעפאלענע. דרייסטערע האבן נעהויבן זייער שטים. ביי אלים פריינט האבן זיך נעשטעלט אויף אלע פלעצער און האבן נערופן:

— וואו איז אהינגעקומען אונזער פריינט ביי־אלי? וואס האט איר נעטאן מיט ביי אלין?

פריער האבן יוספס הויף לייט איינאנצן נעשווויגן. שפעטער האט מען ארויסגע־לאזט א קלאנג, או ביי אלי מוז טאקע אפקומען א שטראף פאר זייע ווידער־שפעניקע רייד, אבער קיין האר פון קאפ וועט אים ניט אראפפאלן? ביי אלי איז נעווען אן ער פילט זיך נוט. ער האט אלערליי באקומעלאכקייטן אן ער ווערט נעשפייזט פון קענינלאכן טיש. ווי עס פאסט פאר אזא נעפאנענעם.

דאס מדבר פאלק איז פארזונקען אין קנעכטשאפט. צוויישן די פרייע זין פון פריינן מדבר האט זיך ניט נעפונען קיי־נער, וואס זאל וואנן, וואס זאל זיין דרייסט אן ארויסגיין אלס מאנער. ביי אלי האט לאנג נעפילט אין די נריבער פונ'ם מדבר, און אז יוספס דינער האבן אים ארויסגעלאזן פון זייערע הענט, האט אביערן נאנצן מדבר נעהערשט א טיפע פינסטערניש, ווייל דער שאקאל האבן נע־וואיעט פון אלע זייטן און נעשפרייט אין מדבר. שרעק און פחד.

דאס גרויסע מדבר פאלק האט פאר־עקשן'ט נעשווויגן אין דער דאזיקער נאכט פון שרעק און אומגלוק. בלויז אויף דעם וווייטן האריזאנט האט זיך נעצייכנט דער ערשטער אויפשטראל פון'ם מארגן־שטערן

—(:-:)—

ווי צוויי אידן האבן נעפונען דעם קורסקער גובערנאטאר

פון לובלין שרייבט מען:

אויף דעם וועג פון לובלין קיין כעלם זיינען נעפאהרן אין אן אויטא עטלאכע אי־דישע סוחרים. פלוצלונג האבן זיי דערוועזן אויפ'ן וועג ביי א וואלד לינן א מענש פאר־חלש'ט. זיי האבן באלד אפגעשטעלט דעם אויטא און ארויסגענומען דעם פאר־חלוש'טן. דאס איז נעווען אן עלטערער מאן פון א יאר 60, אויסגעהונגערט, פאר־פרוירן. מען האט אים דערמוטנטערט, נע־נעבן עטוואס טיי פון א טערמאס־פלאש, וואס איינער האט נעהאט ביי זיך.

אינמיטן האט איינער פון די סוחרים נעזעגנט א נעשריי: "אוי, דאס איז דאך דער קורסקער גובערנאטאר!"

עס האט זיך ארויסגעוויזן, אז דער סו־חר איז נעווען אין מלחמה־צייט אין קורסק, און ער האט דערקאנט אין פאר'חלוש'טן דעם באריכטן קורסקער גובערנאטאר זי־מאפאנאוו, איינע פון נרעסטע פיגורן אין אמאליקן רוסלאנד. דער גובערנאטאר איז פון דארט אנטלאפן, און איצט וואלנערט ער זיך אויף די וועגן פון דארף צו דארף און בעטלט א שטיקל ברויט. מ'האט אים נעבראכט קיין לובלין און נעשאפן א שטי־קעל פאסטן.

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע פריינט און קליענטן

א פרייליכן פסח

נעמוועי עלעקטריק לימיטעד

שיקט זייער הארציקע באגריסונג.
עס וואלט ניט נעווען פולקאם אן

One Minute
וואשינג מאשין

דער איינציקער וואשער וואס איז אויל־לאז און גים א פופצן יאריקע באנדעד נאראנטיע. בלויז

$135.00

לייכטע טערמינען מאז מען אראנזשירט
דעמאנסטריישאנס פריי

Gateway Electric Limited
321 GARRY ST. PHONE 80 181

אפן שבת ביז 10 אזייגער בויאכט

מיר ווינשן אונזערע צאלרייכע אידישע פריינט
און קאסטאמערס

א פרייליכן פסח

JACOB-CROWLEY MFG. CO., LTD.

מאנופעקטשורערס פון
קלאוק, סוטס, דרעסעס און פארס
JACOB-CROWLEY BLDG. PORTAGE AVE. EAST
WINNIPEG PHONE 23 007

Stanwood's

צו אלע אונזערע פריינט און קאסטאמערס דריקן מיר אויס
אונזערע בעסטע וואונשן פאר

א פרייליכן פסח

Stanwood's Limited
דראיי סעטס און אקסעסאריס
בראנזוויק אין קאלומביא רעקארדס
429 Portage Ave., at Vaughan St. Winnipeg

מיט דעם נרעסטן פארנעניגן
נוצן מיר אוים די נעלעגנהייט
צו ווינשן אונזערע פילע
אידישע פריינט

א פרייליכן פסח

STANDARD FINANCE
CORPORATION LIMITED
200 Sterling Securities Bldg., Portage Ave. Winnipeg

מיר דריקן אויס אונזער הארציקסטע באגרי־
סונג צו אונזערע צאלרייכע אידישע פריינט
אין ווינניפעג און אין מערב קאנאדע פאר

א פרייליכן פסח

Western Grocers Ltd.
WINNIPEG - MANITOBA

ביי דער נעלעגנהייט ווינשן מיר אירך אלעמען א פרייליכן פסח

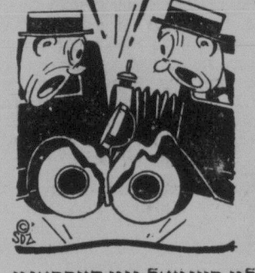

קאר איינמימער זעט אונז און שפּאָרט אין נעלט

מיר גיבן אפשאצונגען פריי

איר וואלט קיינמאל ניט דערקאנט אז דאס איז די זעלבע קאר

קיין אונטערשייד וויי שטארק אייער קאר איז צעשעדיקט נעווארן דורך אן עקסידענט — בריינגט עס אריין אין אונזער שאפּ.

מיר וועלן אויבערבויען די באדי, פארריכטן די אפּאראטטערונג, אויסגלייכן די פריים און עקסל, אריינשטעלן די גלאז און מיר וועלן עס מאכן מיט דיסקא אזוי וויי נייי.

מיר ארבעטן מיט קענטענים, שנעל און עקאנאמיש. כדי מיר זאלן צופרידן שטעלן אונזערע קאסטאמערס, דערפאר זיינען מיר שוין עטאבלירט 12 יאר.

WINNIPEG AUTO PAINTING CO.
Props: Henry Shipper (Res. 501 890) and Jake Fireman
253 ELLEN ST., (near Logan) PH. 24 527

דער אייז קרים וואס האט געווינען די נאנצע שטאט אין

PALM ICE CREAM

די קרים פון זיי אלע

פאלם אייז קרים ווערט נעמאכט פון בלויז די פיינסטע קרים אין פרוכטן וואס מען קאן נאר באקומען.

פרובירט אונזערע פרוכט וואסער אייסעס. פרעגט אייער דילער פאר פאלם אייז קרים. צוגעשטעלט צו אייער הויס אדער דורך אייער דילער.

אויב אייער דילער קאן אייך ניט פארזארגן דערמיט טעלעפאנירט

PALM DAIRIES LIMITED

PHONES 25 838-25 839

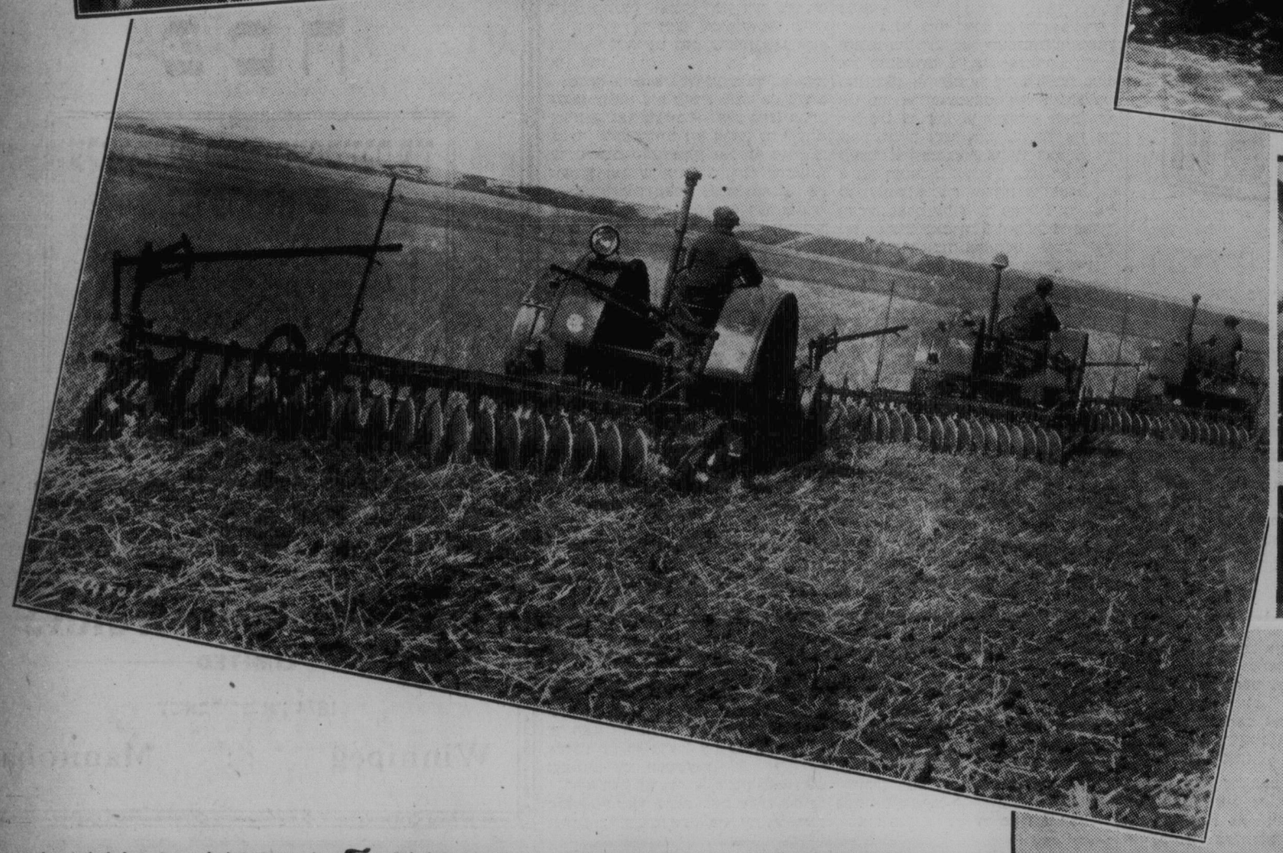

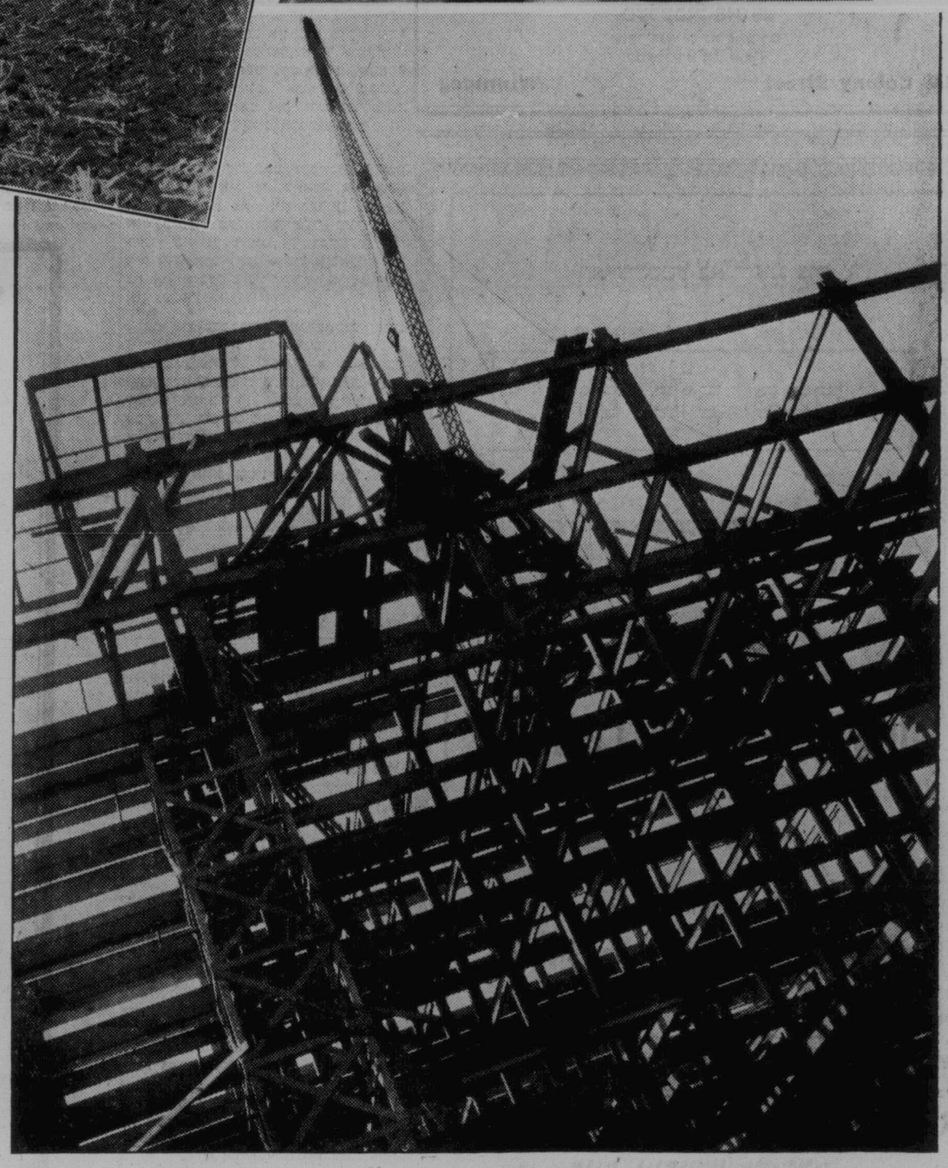

„אלצדינג ווערט דערצילט אין אייער נעשיכטע אין בילדער"

און הויך קלאסיקע ווירקזאמע אדווערטיזינג דארף אין זיך האבן בילדער פון אייער פראדוקט אדער פון אייער ארגאניזאציע צו געווינען דעם אינטערעס פון די לעזער און בריינגען אייך די בעסטע רעזולטאטן. ∴ ∴

האלט זיך מיט אונז אן עצה פאר פאטאגראפיעס אדער ענגרייווינגס.

Stovel Company Limited

„א פולשטענדיקע פרינטינג באדינונג"

Bannatyne Avenue — Winnipeg

א סדר ביי א פרעמדן טיש

פון י. ל. וויקער

אז משה זיבעלעם פרוי, לאה, איז נע־ שטאָרבן, האט משה חתונה געהאט, נע־ נומען א יונגע נדושה מיט צוויי קינדער, צוואמען געווארן אכט קינדער.

ביים אנקומען מיט זיין צוויטער פרוי אהיים, האבן די קינדער, זייער שטיף־ מוטער אויפגענומען נאנץ פריינטלאך. זיי האבן זיך נעבאר, גוט אויסגעווייזט דעם אונטש פריער אויף זייער יונגער מוי־ טערס מויט, אויף זייער מזל, וואס זיי זיינען נעבליבן יתומים אן א מאמען. זיי האבן ניט באשולדיקט זייער פאטער וואס ער האט חתונה, ווייל עס איז אים זייר ער שווער צו פירן, אכטונג נעבן אויף דער הויז מיט די קינדער און צו פארדינען אויף ברויט אויך.

ער האט זיך נעגוי אנגעפאנגט איבער א יאר צייט. זי, די נייע פרוי, איז דאָך אויך ניט שולדיק, וואס אונזער מאמע איז נעשטאַרבן א יונגע — האט זיי דער עלטערער אינגל יודקע, וועלכער איז פון דער ישיבה אהיים נעקומען צו נאכט נע־ זאגט. ס איז אזוי נעווען אונז באשערט באשערט אז אונזער מאמע זאל לינן אין דער ערד און אן אנדערע זאל איר פלאץ פארנעמען, און מיר זאלן קיין מאמע ניט האבן און זיין יתומים.

"נעריינקט קינדער", — האט ער וויי־ נעדריק נעזאגט — "זייט נוטע קינדער, פאלגט דער שטיף מוטער, פארשאפט ניט דעם מאנ

א אידיש מיידל פון רוסלאנד האָט געקענינט איבער פאריז

פון נ. פראנק

מיט 111 יאר צוריק איז געבוירן געוואָרן אין מאסקווע ביי אידישע עלטערן א מיידעלע וועמען עס איז באשערט געווען צו ווערן פיל שפעטער, די "קענינג" פון פאריז.

דאס אידיש מיידל האָט נעהייסן טעריזע לאכמאן. איר פאטער האָט נעהאט אין רוסלאנד א אידישן מסחר. ער האָט נעהאנדלט מיט שטאָף. טעריזע איז נעוואקסן א קליין, ווילד מיידל מיט צינערן בלוט אין די אדערן. שוין? נייו. שוין, אין האַרבאנישן זין פון וואָרט איז זי קיינמאל נישט נעווען. זי איז אבער נעווען נאָך מער ווי שוין. זי האָט משוגע נעמאכט מענער. זיי פארשיבור'ט. זי האָט זיי צו זיך צוגעצויגן ווי באגעקס. איר קערפער איז נעווען אנגענאמען מיט רויט בלוט, וואס האָט נעברענט אין די אדערן. טעריזע איז ניט נעבוירן נעווארן זי איז בלויז נעוואקסן אין אים. זי איז אבער נעווען נאָך מער ווי שוין. זי האָט משוגע נעמאכט מענער. זיי פארשיבור'ט. זי האָט זיי צו זיך צוגעצויגן ווי באגעקס. איר קערפער איז נעווען אנגענאמען מיט רויט בלוט, וואס האָט נעברענט אין די אדערן. טעריזע איז ניט נעבוירן נעווארן

גרייפ פרוט

פון אריה לייאינסאן

איר וויסט מיט וואס מען עסטו עס? איר וויסט וואס דאס איז פאר א פרי? — נאר לאמיר פריער דערציילן, וויי דאס רופט זיך אין העברעאיש — אין אידיש וויי איך אליין נישט. "אשכוליות" אמת, א נאנץ קלינגדריקער נאמען!

נאר דער נאמען זאגט דאך אייך נאר נישט. מיר, די ארץ־ישראל'דיקער אידן, אז מען דערמאנט אונז דעם וואָרט "אשכוליות" גרויסן — גרויסן מאראנץ, נאך גרעסער וי א גרויסער מאראנץ — דער קיסר פון די מאראנצן — וואס האט אן אויר סערלאכט שוסזעען וויי א לימענע אן א נאָס ב.ן א . . . אשכולית, ד. ה. א גרויסער עדן נעס. נר איז ביטערלאך, זויערלאך, אראמאטיש זיס און פיקאנטיש. איר וועט דאן לאכן: א פיקאנטער טעם? יא, רבותי, א פיקאנטער טעם!

עס איז שווער איבערצוגעבן אין א פעליטאן א נשמאק פון א פרי, איינס קאן איך אייך נאר מכטיח זיין: וויי איר פארזוכט נאר דעם טעם פון דער אשכולית, ווערט איר גלייך א גרויסער חסיד פון איר, פונקט ווי איך, מיין צעץ יצחיקער זון בן שחר און מיין פערצן חדשים'דיקע מאכטער זהירה.

און ווי עסט מען דאס טאקע? אויב איר מיינט, או מען עסט די אשכולית פשוט, ווי מען עסט א מאראנץ, האט איר בכתילה, א גרויסן טעות. מען שיילט זי נישט אפ, מען נעמט זי נישט פאנאנדער שטיקער ווייז ווי א מאראנץ, מען שניידט זי נישט דערלאכווייז ווי א לימענע און מען שטעקט אין איר נישט אריין די ציין ווי אין א עפל. א אשכולית עסט מען נאר אויף אן אנדער אופן.

אין אמת נערערט עסק מען זי אויף צוויי אופנים: א איר א פארנומענער נאָס ב.ן א ווי אין שטייגער נאך אין א ליידיקער ו.ן. אוך די האָנט שרייבט אין א. נאך זיין שטייגער נאך. א פארנומענער אזוי נאענט.

טאָ וואס טוט אן ערך א איר? — ער נעמינט זיך אן עצה: ער פארפלאנצט זיך 5-3 דונאם אשכוליות. איינגענעם אן פראדוקטיון, דאכט זיך די זעלבע בויי מעלע ווי א מאראנץ. נישט קיין הויבע, בלעטלאך — כאטש־גרינע — אבער די פירות נאר אנדערע. ערשטנס זיינען זיי פיל פיל נעשמאקער, אן צווייפעל — אן דאס איז דער עיקר — זיי ווערן פריער פארטיק: דאס מיינט — מען זעט זיך מיט א לעבעריקער מטבע פריער. פינף דונאם אשכליות אין א ווירטשאפט גיבן אויף דעם דרייטן יאר שוין אביסל מער ווי טאוזנדלט. משה סמילאנסקי זאגט, אז מען קאן אפילו כאכן פון זיי מאכל א נאנץ פיינעם קוגל און נישט נאר איין שבת.

נאר וואס זאל איך אייך רייכן סתם דיבורים. איך וועל אייך דערציילן לעי־ בערייקע מעשיות. אדרבא הערט זי אוים, ויהי היום, און מיר איז אוטעפיק נע־ ווארן אין תל אביב. ווען איר דאך זאגט: דערצו איז פאראן א תרופה — מען פארט אין ירושלים, ווייל איך אייך איינרוימיקן א סוד: אין ירושלים איז אויך נישט פרייאלאכער. ניין, איך בין זיך מיר נוהג נאר אנדערש. איך גיב מיר א שפרונג אין דארף, און דוקא אין די נייע דערפער, החובות, ראשון לציון, נס ציונה, פתח — זיי האבן שוין אביסל דערפון. אמת, זיי ווארן איך נישט אויף טעג נאר אויף שעה'ן — דארט צוגעקומען א הויז, דארט א פרדס'ל א קליינער — אבער ווי זאגן די חסידים — דא זעט איר ווי עס ווערט פון אישׁ־איש (פון עפעס־עפעס). אין דעם שרון איז נאר אנדערש: דא זעט איר ווי עס ווערט יש מאין (עפעס פון נארנישט). נעכטן ואמר — היינט א באר־ ארעלע (א פרדס), היינט א בארג — מארגן א הויז. דא קאן מען עשוואס אפ־ רוען.

כאָ איך זיך מיר ארוים אין מגדיאל. א קוק אהער, א בליק אהין — יא, פאר־ נאנדערגעוואקסן זיך. איך שפאציר מיר ארום צווישן די הייזער. איך רוק מיך אזוי אוועק צו מיינע ליטווישע אידן. זיי זיינען לעבעריקלאך. וואס האט נעשעען? דעם גרויסן גורל נעכאפט? ניין, עמוואס מער: איינענע אשכוליות! פיט לייזן־ קייט, איינענע אשכוליות! מיט לייזן צוגלייך. א פארדסן! אן אמת'ער! דרייי הונדערט קאסטנס אשכוליות פאר עקס־ פארט!

און הרחבת הדעת'דיק זעצט ער זיך אניידער ביים טיש און מאכט מיר א חש־ בון. מיר דאכט זיך, אז נישט דער סך־ הכל פון דעם דאזיקן חשבון אינטערעסירט אים, נאר דעם עצם פראצעס פון דעם חשבון פאר־ כאפט אים. א קליניקיט! 3 יאר נאך אנאנד הוצאות, און היינט א נייער פאראגראף: הכנסה פון די אש־ כוליות.

מגדיאל מענשלט זיך — איז ער מו־ דיע נעוה'דיק — מיר פלינן נישט אין דער לופט, מיר באנוגענען זיך מיט צען־ פוצן דונאם פרדס; אלליין נהארעוועט, אלליין נעארבעט. די דאזיקע אשכוליות, זיי זיינען דאָך מיין נחת! אדרבא, זאל דו! דו וויסט דאָך: וויפיל נעווען פון מ־ א קאפאטע און סתם שווערע ארבעט — היינט, גלויב מיר אויף נאכנות, עס פעלט מיר עפעס, וועו אויף ארבעט נישט.

ער האט זיך מיר צעוווגען ווי סאר לאוויי, כאטש נעם און שרייב אים אין — דעם נעווען־ענם גרויסן וואלד־הענד־ לער — פאר א חבר אין "הפועל הצעיר" אדער אין "אחדות העבודה". ער האט זיך מיר אזוי צו "ארבעטעט" מיט דער צונג, דאס איך האב זיך נענומען שעמען מיט מיין גרויסער פרנסה.

אבער א אשכוליות פארטרייבט אלע דאגות, אין גלעזל אשכוליות סאק און נאר א גלעזל — און דו פילסט זיך פרייי לאכער. מיר דאכט, או דאס העלפט פיל מער ווי א גלעזל ווויין.

און ביי מיר אשכוליותט זיך אן א שיעור, ווי זאגט די וועלט: או מען זינגט — כאנצט זיך. איך קום אהיים א נאנץ פרייאלאכער. איך לייגן דר. רופינס נייי עם בוך וועגן דער סאציאלער סטרוקטור רע פון דעם אידיזשן פאלק — און פאר די אוינן — דער איד מיט די אשכר ליות. איך נעם זיך פאר ארץ־ישראל'־ דיקע פאטיוטאם — און פאר די אוינן — גרויסע. לעצטענדיקע און פרייאלאכע אש־ כוליות. איך פארמאך די אוינן — אש־ כוליות.

איך פאר צו דערדערעפענונג פון אס־ פת הנבחרים" (וואס טוט מען נישט צור ליב פרנסה וועגן). אין אוטאמאביל מיט מיר — זאלאוסקי פון נהלל (איר קאנט אים דאך זיכער — א שטענדיקער קאנ־ דידאט פאר קרן היסוד און קרן קיימת־ ליזעם), שמעון קושניר פון כפר־חזד קאל און נאך א פאר פארמער פון עמק יזרעאל. איך ווייל אייך איינרוימען א סוד: איך האב א שוואנקעיט צו די דאזיקע אידן פון העם עמק און אביסל פיל פיל נעשמאקער, און צווייפעל — און דאס איז דער עיקר — זיי ווערן פריער פארטיק: דאס מיינט — מען זעט זיך מיט א לעבעריקער מטבע פריער. פינף דונאם אשכליות אין א ווירטשאפט גיבן אויף דעם דרייטן יאר שוין אביסל מער ווי טאוזנדלט. משה סמילאנסקי זאגט, או מען קאן אפילו כאכן פון זיי מאכל א נאנץ פיינעם קוגל און נישט נאר איין שבת.

נאר וואס זאל איך אייך רייכן סתם דיבורים. איך וועל אייך דערציילן לע־ בעריקע מעשיות. אדרבא הערט זי אוים, ויהי היום, און מיר איז אוטעפיק נע־ ווארן אין תל אביב. ווען איר דאך זאגט: דערצו איז פאראן א תרופה — מען פארט אין ירושלים, ווייל איך אייך איינרוימיקן א סוד: אין ירושלים איז אויך נישט פרייאלאכער. ניין, איך בין זיך מיר נוהג נאר אנדערש. איך גיב מיר א שפרונג אין דארף, און דוקא אין די נייע דערפער, החובות, ראשון לציון, נס ציונה, פתח — זיי האבן שוין אביסל דערפון. אמת, זיי וואקסן אויף טעג נאר אויף שעה'ן — דארט צוגעקומען א הויז, דארט א פרדס'ל א קליינער — אבער ווי זאגן די חסידים — דא זעט איר ווי עס ווערט פון אישׁ־איש (פון עפעס־עפעס). אין דעם שרון איז נאר אנדערש: דא זעט איר ווי עס ווערט יש מאין (עפעס פון נארנישט). נעכטן ואמר — היינט א באר־ ארעלע (א פרדס), היינט א בארג — מארגן א הויז. דא קאן מען עשוואס אפ־ רוען.

כאָ איך זיך מיר ארוים אין מגדיאל. א קוק אהער, א בליק אהין — יא, פאר־ נאנדערגעוואקסן זיך. איך שפאציר מיר ארום צווישן די הייזער. איך רוק מיך אזוי אוועק צו מיינע ליטווישע אידן. זיי זיינען לעבעריקלאך. וואס האט נעשעען? דעם גרויסן גורל נעכאפט? ניין, עמוואס מער: איינענע אשכוליות! פיט לייזן־ קייט, איינענע אשכוליות! מיט לייזן צוגלייך. א פארדסן! אן אמת'ער! דרייי הונדערט קאסטנס אשכוליות פאר עקס־ פארט!

און הרחבת הדעת'דיק זעצט ער זיך אניידער ביים טיש און מאכט מיר א חש־ בון. מיר דאכט זיך, אז נישט דער סך־ הכל פון דעם דאזיקן חשבון אינטערעסירט אים, נאר דעם עצם פראצעס פון דעם חשבון פאר־כאפט אים. א קליניקיט! 3 יאר נאך אנאנד הוצאות, און היינט א נייער פאראגראף: הכנסה פון די אש־ כוליות.

מגדיאל מענשלט זיך — איז ער מו־ דיע נעוה'דיק — מיר פלינן נישט אין דער לופט, מיר באנוגענען זיך מיט צען־ פוצן דונאם פרדס; אלליין נהארעוועט, אלליין נעארבעט. די דאזיקע אשכוליות, זיי זיינען דאָך מיין נחת! אדרבא, זאל

אונזערע בעסטע וואונשן צו אלעמען פאר

א פריילאכן פסח

קאָוקס׳עס

בארימטע מילינערי

דרייקן אויס דעם צויבער פון דער פרוי אין אלע אירע שיינקייטן.

COX'S

FAMOUS MILLINERY

884 MAIN ST. (Cor. of Stella Ave.) PHONE 52 711

ר׳ אשר האראוויטץ זיינע פריינט

מיר האבן דערהאלטן פון ר׳ אשר האראוויטץ, פרעזידענט פון דער מצה־פירמע האראוויטץ־מארנארעטן, דאס פאלגנדע בריוול וועלכעם מיר דרוקן מיט פארגענוגן.

וועטער רעפארטאטר: —

איך ווייל דורך אייער וועטער צייטונג אויסדריקן מיין הארציקן דאנק צו אייך פאר דרוקן אועלכע אנגענעמע וועטער וועגן מיך אין מיין 70טן יובלטסטאג. איך ווייל אויך אויסדריקן אין הארציקן דאנק צו מיין טייערער פאמיליע, וועלכע האט אויף אזא שיינעם אופן נעפייערט אונזערע יובלטסטאג; א הארציקן דאנק ווייל איך אויך אויסדריקן צו די ארבעטער אין דער בע־ קערייי און צו אלע אנגעשטעלטע פאר זיי־ ערע טייערע מתנות און אויך א דאנק צו אלע אונזערע ליבע פריינט, וואס האבן נע־ דענקט אונזער נעבורטסטאג און אונז נע־ שיקט זייערע ברכות.

איך וויים נים, צי איך האב פארדינט אזוי פיל ערע און אנערקענונג, אבער איך קאן דא עפנטלאך צוזאגן, או אין די יארן וואס עס איז מיר נאך באשערט צו לעבן, וועל איך אנוועגדן אלע מיינע כוחות, סיי אויף דעם נעביט פון צדקה, סיי אויף דעם נעביט פון באהאנדלען מיינע מיטמענשן מיט פריינטלאכקייט און ליבע. כדי זיך באמת צו פארדינען די גרויסע אנערקענונג, וואס איר אלע האט מיר אזוי בריינהאר־ ציק נענעבן.

מיט מיינע הארציגסטע וואונשן און מיט דער האפענונג אז ארץ־ישראל וועט אויפגעלייזט ווערן בלייב איך

ברגשי כבוד,

אשר האראוויטץ וזוגתו.

מיר באנוצן זיך מיט דער נעלעגנהייט צו אויסדריקן אונזערע בעסטע וואונשן צו אלע אונזערע אידישע פרייגד פאר

א פריילאכן פסח

מיר זיינען צופרידן צו העלפן אייך וועו איר ווילט האבן א פראפיט־ רענדיקן אינוועסטמענט פדער וועלבע עס איז ביזנעס.

SCOTT REALTY CO., LIMITED

11 C. P. R. Office Bldg. Phone 89 644

ספעשל פאר פסח

און ספרינג

מיר האבן ערשט דערהאלטן א נייעם סטאק פון

דרעסעס - העטס - קאָוטס

אין אלע נייסטע סטיילס און מאטעריאלן, ווי נעווייזן אין די פאסאזן צענטרען פון דער וועלט.

אונזער סטאק איז פון דעם בעסטן און אונזערע פרייזן זיינען די נידעריקסטע.

אין די פילע יארן וואס מיר זיינען אין ביזנעס האבן מיר אנגעוועדעט אלע אונזערע מענלאכקייטן צופרידן צו שטעלן אונזערע קאסטאמערס און די דאזיקע אריפנאבע אונזערע האלטן מיר אן ביז היינטיקן טאג.

A. KUSHNAROV

507-9 SELKIRK AVE. WINNIPEG

נאָרט וועסטערן פישערים קאמפּ. לימיטעד

דרייקן אויס זייער הארציקע באגריסונג

פאר

א פריילאכן פסח

צו זייערע קאָסטאָמערס און פרייגד

NORTH WESTERN FISHERIES CO. LTD.

215 SELKIRK AVE. WINNIPEG

באקוועמע עלטער פארזיכערט.

$100 דאָלאר א מאָנאט אזוי לאנג ווי איר לעבט

די ערשטע און עלטסטע קענעדער לעבנס פארזיכערונג קאמפאני

די קענעדא לייף אשורענס קאָ.

אל תשליכנו לעת זקנה

פארלאז אונז ניט אויף דער עלטער

קענעדא לייף פראָגרעס דורך די יאָרן!

	אין 1910	אין 1920	אין 1930
סורפלוס פארדינג — — — — — — — —	$ 1.233.163	$ 2.162.689	$ 6.268.410
צאלונגען צו פאליסיהאלדערס און בענעפישיעריס —	4.789.047	8.254.883	23.147.101
טאטאל אינקונפט פון אלע קוואלן — — — —	7.048.916	15.729.307	45.516.447
אסעטס פאר באשיצונג פון פאליסיהאלדערס — —	40.820.856	76.108.397	188.225.148
נייע אשורענס אויסגעצאלט — — — — — —	9.805.073	58.260.558	132.048.632
טאטאל ביזנעס אין קראפט — — — — —	128.274.973	276.667.223	1.015.711.701

איצט אן א וואונדערבארן פלאן פון אינשורענס וואס איר קאנט זיין זיכער צו באקומען $100 א מאנאט אזוי שנעל ווי איר וועט דערהרייכן דעם עלטער פון 55, 60 אדער 65 פאר דעם באלאנס פון אייער לעבן.

אין פאל אויב איר וועט וועלן איננאנצן אופמאכן צו פארזיכרן, וועט איר אנגאנגען צו באקומען $100 א מאנאט פון דעם פערטן מאנאט פון אייער דיסאביליטי, אין פאל פון טויט, וועט אייער פאמיליע קריגן $10.000 קעש. פארוואס ניט באראטן זיך מיט אונזער פארטרעטער איצט, און אויסגעפינען ווי לייכט עס איז צו פארזארגן זיך מיט א באקוועמער עלטער, דעם ריסק פון טויט און דעם. ריסק פון דיסאביליטי אויף א מאדערנעם, זיכערן און ווינשאפטלאכן אופן?

די קענעדא לייף ניט נוט פארואוס פון דער צייט, און איר פאליסי פון "פעיד אין פולנר דילונג) וואס האט זיך אנגעפאנגען מיט איר גרינדונג, מיט 84 יאר צוריק, איז שטענדיק פארגעזעצט געוואָרן.

נ. זעלטשען

די קאמפאני האט קיינמאל ניט געמאכט קיין שטרייט אויף א קליים אויף א טעכנישן פונקט, און פון איר גרינדונג אן האט זי נעצאלט דיוויידענטן צו פאליסיהאלדערס יערן יאר. אפילו אין פארלויף פון דער גרויסער מלחמה און אין דער אינפלוענציע עפידעמיע איז ניט נויטיק געווען צו רעדוצירן קיין אין דאלאר פון די דיווידענטן, און פאר די פארנאנגענע 31 יאר זיינען אירע הויכע דיווידענטן צו די פאליסיהאלדערס קיינמאל ניט רעדוצירט געוואָרן, נאר פארקערט, זיי האבן זיך שטענדיק פארגרעסערט.

פאר אלע אייערע לייף אינשורענס פראבלעמען האלט זיך אן עצה מיט נ. זעלטשען

פון

ה. פערלמאן און נ. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

874 Main Street :: Phone 51 000

The CANADA LIFE ASSURANCE COMPANY

Manitoba Branch

807 Electric Ry. Chambers -:- Winnipeg, Man.

ברוּדער מאָרד

העכסט אינטערעסאנטער און שפּאנענדער
ראָמאן

(פארטזעצונג)

— דו האסט נאר נעוואוסט צו פֿלאנן די אומגליקלאכע אנגא און צו מאכן נעלט, איך האב נעוואוסט ווי די אומגליקלאכע האסט נעלימן און נעשווינג. — דו נעדענקסט נעווים, אז דו ביסט ניט נעווען אין דערהיים, וועו אנגא איז נעשטארבן. מען האט טעלעגראפירט דו זאלסט באלד קומען און דו האסט נעענדפערט, אז דו האסט קיין צייט ניט. ווער איז דאָ מאלסט נעווסן ביי אנגא'ן. ווער איז ארומנענגען ארום איר?

— מיינע דינער. איך בין שוין דאָ מאלסט רייך נעווען.

— דיינע דינער? — ניין! איך בין דערבייַ נעווען. איך בין ארומנענגען ארום איר, איך האב נעוואכט דורך די נעכט בין ני איז נעשאלדן און איך האב איר צונעמאכט די אויגן. —

מאכארמי האט מער ניט נעוואלט הערן. ער האט א קלאפ נעטאן מיט דער טיר און איז ארויסנעלאפן פון שענק.

דער נראבער נאטליב

אין צוויישן הויז פון באבא־יאנא'ס שענק, וועלכער האט נעהערט צו אן אלטן דייטש, וועלכן אלע פלענן רופן מיטן שיינעם נאמען, "דער נראבער נאטליב" און ער האט אויך נאנץ ערלאך פארדינט דעם דאזיקן שיינעם נאמען; ער איז ווירקלאך נעווען דער נרעסטער נראבינאי אין שיקאנא און וען ער וואלט דארט ניט נעווארטונג יארן לאנג וואלט מען אים נעמאכט שיקן אויף דער וועלט אויסשטעלונג אלס מוסטער פון א נראבינאי.

וען אין באבא יאנא'ס שענק פלענן זיך צוזויפקומען מאטראסן, פרויילאכע פרויען און פיינע מענער, פלענן זיך צום נראבן נאטליב צוזויפקלייבן די ערנסטע מענשן, די אויסוואורפן פון שיקאנא.

וואס עס טוט זיך ביי זיין פרוינדן, פלענט ער זיך אויפשטעלן אויף א לייטער אין זיין הינטער שטיבל און האט דורך די לעכער נעווען אין נעהערט וואס עס פומט פאר ביי זיין קאנקורענטן.

דער נראבער נאטליב האט אויך נעהאט א מיטינגס לאקאל, א נרויס צימער, וואו קעשענע נבים, רויבער, מערדער אלס אנדערע פיינע מענשן פלענן אפהאלטן פאר זאמלונגען און פלענן זיך בארוהן אויבער זייערע נעשעפטן.

אזוי ווי דער נראבער נאטליב איז נעווען א נייענריקער מענש, האט ער נעפֿונען א מיטל, ווי אזוי צו זעהן און צו הערן, ווער די מענשן זיינען וועלבע דינגען ביי אים דעם מיטינג לאקאל און וואס זיי רייבן.

דאס איז אים נעווען נארנישט שווער. ער האט נעמאכט עטלאכע לעכער אין דעם דעק פון זיין מיטינגס לאקאל און וען זיי פלענן זיך פארואהלען און פלענן אפֿהאלטן זייערע נעשעפטן, דארף ער בלויז אויפֿהויבן זיין קאפ און הערן.

— איך וועל הינט אוועקגיין אויף א פאר שעה, זע אז אלעס זאל זיין אין אָרדענונג. מיר האבן הינט א מיטינג אויבן, מען האט מיך נעבעטן, אז מען זאל ניט שיקאָ אן וען ער וואלט דארט ניט נעווארטונג יארן לאנג וואלט מען אים נעמעגט שיקן אויף דער וועלט אויסשטעלונג אלס מוסטער פון א נראבינאי.

וען אין באבא יאנא'ס שענק פלענן זיך צונויפקומען מאטראסן, פרויילאכע פרויען און פיינע מענער, פלענן זיך צום נראבן נאטליב צונויפקלייבן די ערנסטע מענשן, די אויסוואורפן פון שיקאנא.

וואס עס טוט זיך ביי זיין פרוינדן, פלענט ער זיך אויפשטעלן אויף א לייטער אין זיין הינטער שטיבל און האט דורך די לעכער אין דעם דעק פון זיין קאנקורענטן.

דער נראבער נאטליב האט אויך נעהאט א מיטינגס לאקאל, א נרויס צימער, וואו קעשענע נבים, רויבער, מערדער אלס אנדערע פיינע מענשן פלענן אפֿהאלטן פאר זאמלונגען און פלענן זיך בארוהן אויבער זייערע נעשעפטן.

אזוי ווי דער נראבער נאטליב איז נעווען א נייענריקער מענש, האט ער נעפֿונען א מיטל, ווי אזוי צו זעהן און צו הערן, ווער די מענשן זיינען וועלבע דינגען ביי אים דעם מיטינג לאקאל און וואס זיי רייבן.

דאס איז אים נעווען נארנישט שווער. ער האט נעמאכט עטלאכע לעכער אין דעם דעק פון זיין מיטינגס לאקאל און וען זיי פלענן זיך פארואהלען און פלענן אפֿהאלטן זייערע נעשעפטן, דארף ער בלויז אויפֿהויבן זיין קאפ און הערן.

דאס איז אים נעווען נארנישט שווער. ער האט נעמאכט עטלאכע לעכער אין דעם דעק פון זיין מיטינגס לאקאל און וען זיי פלענן זיך פארואהלען און פלענן אפֿהאלטן זייערע נעשעפטן, דארף ער בלויז אויפֿהויבן זיין קאפ און הערן.

— איך וועל הינט אוועקגיין אויף א פאר שעה, זע אז אלעס זאל זיין אין אָרדענונג. מיר האבן הינט א מיטינג אויבן, מען האט מיך נעבעטן, אז מען זאל ניט שיקאָ אן וען ער וואלט דארט ניט נעווארטונג יארן לאנג וואלט מען אים נעמעגט שיקן אויף דער וועלט אויסשטעלונג אלס מוסטער פון א נראבינאי.

וואו אין באבא יאנא'ס שענק פלענן זיך צוזויפקומען מאטראסן, פרויילאכע פרויען און פיינע מענער, פלענן זיך צום נראבן נאטליב צונויפקלייבן די ערנסטע מענשן, די אויסוואורפן פון שיקאנא.

וואס עס טוט זיך ביי זיין פרוינדן, פלענט ער זיך אויפשטעלן אויף א לייטער אין זיין הינטער שטיבל און האט דורך די לעכער אין דעם דעק פון זיין מיטינגס לאקאל, א נרויס צימער, וואו קעשענע נבים, רויבער, מערדער אלס אנדערע פיינע מענשן פלענן אפֿהאלטן פאר זאמלונגען און פלענן זיך בארוהן אויבער זייערע נעשעפטן.

אזוי ווי דער נראבער נאטליב איז נעווען א נייענריקער מענש, האט ער נעפֿונען א מיטל, ווי אזוי צו זעהן און צו הערן, ווער די מענשן זיינען וועלבע דינגען ביי אים דעם מיטינג לאקאל און וואס זיי רייבן.

דאס איז אים נעווען נארנישט שווער. ער האט נעמאכט עטלאכע לעכער אין דעם דעק פון זיין מיטינגס לאקאל און וען זיי פלענן זיך פארואהלען און פלענן אפֿהאלטן זייערע נעשעפטן, דארף ער בלויז אויפֿהויבן זיין קאפ און הערן.

— איך וועל הינט אוועקגיין אויף א פאר שעה, זע אז אלעס זאל זיין אין אָרדענונג. מיר האבן הינט א מיטינג אויבן, מען האט מיך נעבעטן, אז מען זאל ניט שיקאָ אן וען ער וואלט דארט ניט נעווארטונג יארן לאנג וואלט מען אים נעמעגט שיקן אויף דער וועלט אויסשטעלונג אלס מוסטער פון א נראבינאי.

וואו אין באבא יאנא'ס שענק פלענן זיך צוזויפקומען מאטראסן, פרויילאכע פרויען און פיינע מענער, פלענן זיך צום נראבן נאטליב צונויפקלייבן די ערנסטע מענשן, די אויסוואורפן פון שיקאנא.

וואס עס טוט זיך ביי זיין פרוינדן, פלענט ער זיך אויפשטעלן אויף א לייטער אין זיין הינטער שטיבל און האט דורך די לעכער אין דעם דעק פון זיין מיטינגס לאקאל, א נרויס צימער, וואו קעשענע נבים, רויבער, מערדער אלס אנדערע פיינע מענשן פלענן אפֿהאלטן פאר זאמלונגען און פלענן זיך בארוהן אויבער זייערע נעשעפטן.

אזוי ווי דער נראבער נאטליב איז נעווען א נייענריקער מענש, האט ער נעפֿונען א מיטל, ווי אזוי צו זעהן און צו הערן, ווער די מענשן זיינען וועלבע דינגען ביי אים דעם מיטינג לאקאל און וואס זיי רייבן.

דאס איז אים נעווען נארנישט שווער. ער האט נעמאכט עטלאכע לעכער אין דעם דעק פון זיין מיטינגס לאקאל און וען זיי פלענן זיך פארואהלען און פלענן אפֿהאלטן זייערע נעשעפטן, דארף ער בלויז אויפֿהויבן זיין קאפ און הערן.

— איך וועל הינט אוועקגיין אויף א פאר שעה, זע אז אלעס זאל זיין אין אָרדענונג. מיר האבן הינט א מיטינג אויבן, מען האט מיך נעבעטן, אז מען זאל ניט שיקאָ אן וען ער וואלט דארט ניט נעווארטונג יארן לאנג וואלט מען אים נעמעגט שיקן אויף דער וועלט אויסשטעלונג אלס מוסטער פון א נראבינאי.

וואו אין באבא יאנא'ס שענק פלענן זיך צוזויפקומען מאטראסן, פרויילאכע פרויען און פיינע מענער, פלענן זיך צום נראבן נאטליב צונויפקלייבן די ערנסטע מענשן, די אויסוואורפן פון שיקאנא.

וואס עס טוט זיך ביי זיין פרוינדן, פלענט ער זיך אויפשטעלן אויף א לייטער אין זיין הינטער שטיבל און האט דורך די לעכער אין דעם דעק פון זיין מיטינגס לאקאל, א נרויס צימער, וואו קעשענע נבים, רויבער, מערדער אלס אנדערע פיינע מענשן פלענן אפֿהאלטן פאר זאמלונגען און פלענן זיך בארוהן אויבער זייערע נעשעפטן.

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE BLADDER TROUBLES RHEUMATISM
1087 THE P

פאר איבער דריי פערטל יאר הונדערט זיינען דאָ'ס קידני פילס נעווען דער אנערקענטער מיטל פאר ריקנווייטיק, רומאטיזם, בלאטער טראבלס און פילע אנדערע קראנקהייטן, פאראורזאכט דורך שלעכטע קידנים. צו באקומען פון אלע דילערס פאר 50 סענט. אדער 6 באקסעס פאר $2.50, אדרעס דירעקט פון די דאָ'ס מעדיצין קא., לימיטעד, טאָראָנטא 2. בייס דערהאלטן די סוטע.

מיר ווינשן איך א פריילאכן און כשרן פסח
איר קאנט נאך אריינגעבן אייער אַרדער אויף

מילך אוֹן קרים

שטרייַנג כשר לפסח

בהשגחת הרב י. י. כהנאוויטש

ביר נאראנטירן אונזער מילך און קרים צו זיין הונדערט פראצענט כשר

בען לעווינסאן

אונזער אידישער פאסטערייַרער וועט אליין אכטונג נעבן אויף די פסח'דיקע מילך.

ספעשל פאר פסח נעמען מיר אונזער מילך און קרים פון דער אידישער פארם

— פון —

מ. מאסארסקי, וועסט קילדאנען

ניט אריין אייערע אַרדערס צו אונזער דרייוווער אדער
טעלעפאָנירט 201 101

MODERN DAIRY LTD.
St. Boniface

"איר קאנט אויפשלאָגן אונזער קרים, אבער איר קאנט ניט "ביטן אונזער מילך".

רעגלמעסיקע וויַיטיקן?

אַ יינקע

פרויען לייַדן מער פון אנדערע. אפט, וען עס איז ניט נויטיק! די וויַיטיקן פון וועלכע פרויען לייַדן באזונדערס קאנען אפנעשאפן ווערן אזוי נארן וויַ אנדערע וויַיטיקן פאר וועלכע אספירין איז באצווונגען.

די דאזיקע מאכערקע טוט וויַי — פון וועלכער עס איז אורזאך — וען א פארקילונג האט זיך אריינגעמאכט אין אייערע נלידער אדער איר פילט יענע טיף־אינגעוועלטע וויַיטיקן פון רהאמאטיזם, סקיאטיקא, לאמבאגא, נעמט אספירין און איר קאנט זיך פארלאזן אויף ריכטיקער הילף.

הילף אז פלוצלונג קאפווייטיקן דארפן ניט שטערן אייערע פלענער. עס ווערט אפֿשטעלן א פארקילונג, אדער פארלייכטערן דעם קראנקסטן האלז: און וועט בריינגען באקוועמלאכקייט דעם שמארקסטן ליידנדן פון נויריטיס און נויראלדזשיא.

וען אייער קאפ טוט וויַי — פון וועלכער עס איז אורזאך — וען א פארקילונג האט זיך אריינגעמאכט אין אייערע נלידער אדער איר פילט יענע טיף־אינגעוועלטע וויַיטיקן פון רהאמאטיזם, סקיאטיקא, לאמבאגא, נעמט אספירין און איר קאנט זיך פארלאזן אויף ריכטיקער הילף.

ASPIRIN

BAYER

נעמאכט אין קאנאדע.

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס,
פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג טעלעפאָן 26 892

האָט איר וועַן עס איז פרובירט אַנטרייבן א קאלטע קאַר?

...דאָס

איר וועַן אמאל נע'פטר'ט א האלבע שעה צייט צו אנקרענקען די פאר אין א פראסטיקן פרימארגן? ס'איז מאקע א נוטער עק־סערסייז . . . אבער נארנישט אזוי פרייַלאך פאר די שכנים.

האט איר זיך אמאל אריינגע־טראכט וועגן דעם, אז איר קאנט אונטערשלאָגן דעם נאראוש מיט ט ע ז/ט ע ס ט און אויסשליסן דעם נאכט־פראסט?

איר קאנט עס זייער נרינג טאָ. דער קאסט איז א קלייַ־ניקייט — אבער וואס פאר א אונטערשייד!

ט ע ז/ט ע ס ט לאזט זיך ארבעטן אזוי נרינג! כען קאן עס אפוועגן און פארנאָנלען וויַ ברעטער. דאס איז נוטע פינף־אכטל אינטשעדיקע אינסולירישאן און איז שטארק און סאליד נענוג צו דויערן א לעבן־לאנג.

לאזט אונז אייך דערציילן וויַ אזוי איר קאנט איבערמאכן אייער נאראוש—אין אזעלכן כען וואס זאל אייך דינען א נאנץ יאר.

TEN-TEST
INSULATING BUILDING BOARD
ACCEPT NO SUBSTITUTE

פאר פולע איינצעלהייטן, אפשאצונגען און א. וו., רופט אָפּ

WESTERN DISTRIBUTORS

The T. R. Dunn Lumber Company Ltd.

WINNIPEG, MAN.

TELEPHONE 26 097

פארקויפט ביי אלע נוטע לאמבער דילערס

7D6R

MACDONALD'S Fine Cut
מיט זיג־זאג סיגארעט פאפיער צוגעלעגט

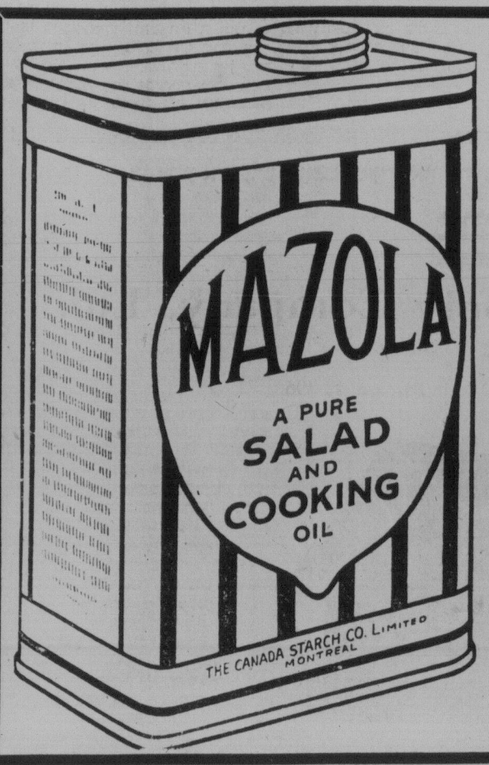

ווינשנדיק אונזערע אידישע פריינט א פריילאכן פסח

דאָם יאָר

נוצט בלויז

די סאלאד און קוקינג אויל וואס איז כשר

מאזאלא איז דער ריינסטער אויל נעמאכט פון די קערנער פון קארן. עס איז נלעזנצענד ווען נעוונצט פאר טיפן פרעגלען. "סאוטעינג און שארטע־נינג" און א סך נלייכן עס בעסער איידער אלויו אויל אויף צו מאכן סאלאד דרעסינג.

מאזאלא איז עקאנאמיש און איר ריינקייט און נארהאפטיקע קוואליטעטן זיינען אנערקענט איבער נאנץ קאנאדע.

פיינט אייער נראסער . . . זייט זיכער צו קויפן עס אין די פארזיגפלטע טינס . . . 1 פונט, 2 פונט, 4 פונט און 8 פונט סייזעס.

מאנופעקטשורד ביי

The Canada Starch Co. Ltd.
MONTREAL

א בינטל זכרונות

פון מ. אוסישקין

פרעגן מיך מיינע פרייַנט א פראַגע: זיי ווילן איך זאָל זיי דערקלערן, ווי שיקט זיך דאָס, אז איך, אזא ליבהאבער פון דער גרויסער וועלטשטאָט לאָנדאָן, ענגּ. לאַנד, (וואָו איך האָב פאַרבראַכט 5 יאָר) זאָל אוועקווארפן דעם ליבלינג פּלאַץ אין אויסבייזן אויף א טיפן, ווילדן וואַלד? איך, וואָס האָב אין לאָנדאָן געלערנט פיל מער ווי אין דעם גרעסטן אוניווערסיטעט, זאָל אוועק צו די ווילדע חיות אין וואַלד? שרייבט מיר איינער, וועמען איך האָב קיינמאָל נית געזעהן, נאָר מיר קאָנען זיך דורך בריוו, איר, שרייבט עך מיר, זייט א מענש פון עקסטרעמען. אָן איך אין שוואָר צו פארשטיין: אריגס פון לאָנדאָן־נער נעווירבל, אָן אריין אין א טויט שטיי־לען וואָלד! אָן עך וואָלט ווען פינסטערן פארשמעקטן בלאָטיקן טויט'דיק איסט ערד, צו די לייב־דיק גייערס, פוסט־מאָן־פאַסאניקעס זויבערן פאר א מאַנעטשע קראָפט קאָן מיך אין אידנבריידיש איינהאלטן שוין 20 יאָר.

נישט, טייערער פרייַנט, זייער נערעכט. דאָס זעלבע ווילן ווייסן אָ סך אויסלכע ווי איר. אָן נית איינער קנייטשט זיך דעם שטערן צו דערניין דעם סוד. איך וואָל פרובירן אינערגעצן זיך בייַ איר טיפן פון די פיל איך וויים, אָן איר ווען מענלאך זיין באפרידיקט.

אבער איך ווייס מיט אייך האָבן אָן אפ־מאר: 1) אז די שטאָט לאָנדאָן מיט אירע גרויסע וואונדער וואָס איך האָב אזוי נע־ליבט וועל איך פאר אייך אינערגעצן א צוויי־טן מאָל, ווייל לאָנדאָן קאָן מען מיט אין שמיר פון דער פּין נית אויסקומאָכן. לאָנדאָן פאַרדינט א ספעציעלע באשרי־בונג, אָן, 2) איך ווילל זעען צו מאכן עס בקיצור אזוי ווי איך קאָן.

פרייַנט, ווייסט איר וואָס דאָס באדייט צו זיין א שקלאף בייַ א שקלאף? ווייסט איר פון דעם? האָט איר אַף כאָטש ווען עס איז נעהערט אז א מענש זאָל זיין אויפיל ווערט ווייניל א טויטע מאשין? האָט איר אבער, פרייַנט, נאָך נאָר אביסל אמאָל נעהערט, אז א נאַנצער מענש איז אין מיר ווילן פאַרטיק ווערן!

באַנען איך איינמאָל א קלייניע נאָטיץ אין א לאַנדאַנער טעגלאַבער צייטונג, אז ווער ס'ווייל זיך באזעצן אויף לאָנד, דארף האָבן גלייך מזומן 5 פונט שטערלינג (אָן ערך 25 דאָל.) אָן נאָך 45 פונט, ווען מען ווען זיך שוין באזעצן אויפ'ן לאַנד. אָן קומען צו א מיטינג זאָל מען אין 3 טעג אָרום אין דעם פּלאַץ, אָן עס בלייַבן מיר דורך אין מח פארשידענע נע־דאַנקען, אָן איך ווייס דעם נאָכצוי צו מיין ברודער ווּאָס איז דאָ איך געווען אין לאָנדאָן, אָן מיר האָבן באלד באשלאָסן אז מיר זאָלן די נעלענהייט נית דורכלאָזן.

ביים מיטינג האָבן מיר זיך באַקאָנט מיט עטלאכע אירן ווּאָס זיינען שוין אידנברידשער פארמערט גלייך מיט אונז. אָן מיר האָבן שוין 25 מיטגלידער. אבער מיר ווילן נית ווייניקער פון 50.

אָן די באַניסטערונג אויף די מיטינגען האָבן ממש הערצער געצונדן, נעדאַנקען, פאַנטאַזיע אָן פּלענער. א, ווייַ פּלענער! אָן באַזונדערס אונזער פרעזידענט, א. ריז, האָט שוין אונז באזאָרגט מיט כלערליי פּלענער.

ער האָט נעלייענט, זאָגט ער, אין "רושאיש קראניק", פון איינעם א הער־מאן לאַנדרי, ווער ס'נית האפענונג, אז ווער ס'ווייל זיך באזעצן אויף לאַנד, ווערט ער פּי־לאָנטראפיע העלפן מיט ראָט אָן טאָט. ס'אין נעווען א פּשוט'ער אויפרוף צו די פעדלערס זיי זאָלן אונזערן דעם ווינט אין רויך האנדל אָן ווערן פויערס, אָן זי, די פילאַנטראפיע, ווערט שוין העלפן.

נו, ווער האָט נעקאָנט דעריאַנען אונזער פאַנטאזיע, שטעלט זיך פאר, ביי אונז אין אַנטאריא, ווי אַ פּאַרמער אויף א האָדעווע, אָן ווי ער פאַרטיק ווערט אַ מיליאָנער, אָן ער האָט נאָך אַ פּאָר מיליאָן דאָלער אין באַנק, אָן ער האָט אַ שיינעם הויז אין טאָראָנטא, אָן ער האָט אַ שיינע פרוי, אָן ער האָט אַ פּאָר שיינע קינדער, אָן ער האָט אַ פּאָר אויטאָס, אָן ער האָט אַ פּאָר פערד, אָן ער האָט אַ פּאָר הינט, אָן ער האָט אַ פּאָר קאַץ, אָן ער האָט אַ פּאָר פויגל, אָן ער האָט אַ פּאָר פישלעך, אָן ער האָט אַ פּאָר בלומען, אָן ער האָט אַ פּאָר בוים, אָן ער האָט אַ פּאָר ווינטער־קליידער, אָן ער האָט אַ פּאָר זומער־קליידער, אָן ער האָט אַ פּאָר הוט, אָן ער האָט אַ פּאָר שיך, אָן ער האָט אַ פּאָר שטרימפן, אָן ער האָט אַ פּאָר הענט, אָן ער האָט אַ פּאָר פיס, אָן ער האָט אַ פּאָר אויגן, אָן ער האָט אַ פּאָר אויערן, אָן ער האָט אַ פּאָר נאָז־לעכער, אָן ער האָט אַ פּאָר ליפּן, אָן ער האָט אַ פּאָר צייַן, אָן ער האָט אַ פּאָר צונג, אָן ער האָט אַ פּאָר האַלדז, אָן ער האָט אַ פּאָר אַקסלען, אָן ער האָט אַ פּאָר אָרעמס, אָן ער האָט אַ פּאָר עלנבויגן, אָן ער האָט אַ פּאָר הענט, אָן ער האָט אַ פּאָר פינגער, אָן ער האָט אַ פּאָר נעגל, אָן ער האָט אַ פּאָר ברוסט, אָן ער האָט אַ פּאָר האַרץ, אָן ער האָט אַ פּאָר לונגען, אָן ער האָט אַ פּאָר לעבער, אָן ער האָט אַ פּאָר מאָגן, אָן ער האָט אַ פּאָר קישקעס, אָן ער האָט אַ פּאָר פּלייץ, אָן ער האָט אַ פּאָר פּופיק, אָן ער האָט אַ פּאָר הינטן

קרבן פסח

פון י. קאבאקער

מעשיות ווערן דערציילט איש מפי איש, און קינסטלעריש באשריבן אין דער שיינער ליטעראטור —

ווי אזוי מענשן זיינען מסוגל מקרב צו זיין על מזבח פונם אידעאל ניט נאר זייער האב און גוטס, ניט נאר קאנען זיי מצער זיין זייער גוף, פארווייניקערן זייער חלב ודם דורך פאסטן און כל הענינים שבעולם, נאר זיי קאנען אויך מקריב זיין א טייל פון זייער שמים לשם שמים. א חלק פון זייער נשמה פאר דער זעלבער נשמה. ס'זיינען געווען מענשן וואס זיינען מוכשר געווען עובר צו זיין טיילווייז אויף דער רעליגיע, איבער וועלכער זיי זיינען אימער מוכן ומזומן געווען זיך מפקיר צו זיין, און דאס — כדי צו פארשטארקערן אט די זעלבע רעליגיע, און פונקט ווי ס'איז פארשטענדלאך דער "עור בעד עור", דאס מפקיר זיין א טייל פון גוף אום אפצוהיטן דאס איבעריקע, דאס אונטערדוקן די האנט בכדי צו פארכאפן דעם פאטש אין באק, אזוי איז אויך פארשטענדלאך געווען דער "אור בעד אור" אין דער רוחניות'דיקער וועלט, דאס שטיצן דעם גרויסן אידעאל מיטן אונטערברעכן פון אייניקע אטרי־בוטן זיינע, דאס אונטערהאקן אייניקע צווייגן בכדי צו פארהיטן דעם עצם בוים.

נאטירלאך זיינען די גייסטיקע קרבנות מער רירנד און הארצרייסנד און ממילא מער דערהאבן און פאעטיש. ווייניקער זיינען געווען די העלדן וועלכע זיינען פייאיק געווען מקריב צו זיין א קוצו של יוד פון זייער אמונה ווי צו ווידמענען זייער "פעטס און בלוט", ווייל צו אזא הויכער מדרגה — צו באנרייפן אמונה אלס קנין פון זייער נשמה, איבער וועלכער מען קאן זיך אפטמאל פארגינען צו זיין א שטיקל באלעכאס, איז לא כל אדם זוכה.

אט שילדערט דוד פרישמאן אין זיין דערציילונג "דריי זיינען זיי געווען" ווי אזוי די צדיקי עולם האבן אין א מנפה צייט זיך מוסר נפש געווען פארן כלל און — געגעסן יום כפור בפני כל עם ועדה, כדי צו ווייזן א וועג זייער צאן קדשים ווי אזוי מקריב צו זיין זייער תענית בכדי צו ראטעווען א קהלה פון אונטערגאנג רחמנא לצלן.

אן אנדער צדיק אין י. ל. פרצ'ס דערציילונג "אם לא למעלה מזה" איז מפקיר די מצוה פון סליחות זאגן בצבור איבער פקוח נפש, בכדי צו ראטעווען אז ארימע אלמנה פון קעלט, און אז די חסידים האבן תמימות'דיק דערציילט איז דער רבי איז נעלם געווארן פונקט צו סליחות, און איז ווארשיינלאך נתעלה געווארן צום כסא הכבוד צו בעטן רחמים אין אזא עתרצון פאר זיין סטאדע שעפסעלאך, האט א ליטוואק פארשטאנען אז די מדרגה צו וועלכער דער צדיק איז נתעלה געווארן איז א סך א העכערע.

אויף וועלכע זשע קרבנות זיינען מיר פייאיק ?

קאנען מיר ווידמענען פאר אונזערע אידעאלן (אן אונטערשייד פון זייערע שאטירונגען) אונזער פארמעגנס, אדער ווייניקסטנס א חשוב'ן טייל פון אים ? זיינען מיר ביכולת צו אפפערן אונזער "פעטס און בלוט" אדער לפחות אביסל פון דעם ?

עמך ישראל איז טאקע א כשר פאלק, אזוי לכל הפחות מיינען מיר אליין, א געוועזענע ממלכת כהנים וגוי קדוש, א יחום בריוו פון וועלכן מיר ציען נאך עד היום יניקה, און דאך האבן מיר שוין לאנג אנגעווארן דעם חוש פאר א חומר'דיקן קדוש השם. אונזער נעבן (און מיר ניבן דאך לפי הערך מער פון אן אנדער אומה ולשון) האט שוין לאנג אויסגעוועפט דעם ריח גן־עדן פון אן עלית נשמה, און אטראפירט איז געווארן אין אונז דאס געפיל פון לשם שמים אויף אלע געביטן.

ווער פון די פאטענטירטע רעליגיעזע אידן איז פייאיק מקריב צו זיין א טייל פון זיין פארמעגן, פון זיין נשמיות'דיקן וואוילזיין, בכדי איינצושטעלן שלום אין זיין קהלה, אז ס'זאל ניט קומען חלילה לידי בזיון און חלול השם ?

ווער פון די וואוילהאבנדע ראדיקאלן איז נוטה מותר צו זיין זיין וואוילן עולם הזה לטובת זיינע ארבעטסלאזע אדער ארבעטס אונטערדריקטע גענאסן — יגיע כפיס'ניקעס ?

וויפיל פון די ציוניסטן, העברעאיסטן, אידישיסטן און כל ה"איסטן" למיניהם זיינען מוכן ומזומן זיך צו טיילן מיט זייער ביסן פאר זייער "איזם", צו וועלכען זיי דערקלערן זיך אין ליבע מיט אזא פיל פארשפרעכענדן פאטאס ?

האבן מיר, הייסט עס, שוין לאנג פארגעסן תורת כהנים, און אט דער טיפ קרבן וואס פאדערט אונזער נשמיות איז שוין ניט צוגעפאסט פאר אונז. און ווען אונזערע שיפן זינקען, פון דער שווערער משא און מיר דארפן פארלייכטערן איר באלאסט, זשאלעווען מיר זיך צו געזעגענען מיט אונזערע שווערע קאפיטאלן און מיר טוען טאן ווענדן אונזערע אויגן צו די ביסעלע רוחניות — צום טלית און תפלין זעקל, אולי יקל, אפשר וועלן מיר דאס אריינווארפן אין ים, און אונזער שיף וועט ווייטער קאנען שווימען.

פאדערט אבער אזא מין קרבן אויך אפפערוויליקייט, און קאן אפשר ארויסרופן ביי אונז א ציטער אין הארצן — פארוואס אזוי לייכטזיניק זיך באפרייען פון גייסטלאכן גענוס, טאמער איז כדאיער נוציקער, צוועקמעסיקער און יושר'דיקער אראפצואווארפן אביסל חומר ?

אנטקעגן וואס איז עס געקומען צו רייד ?

ווייל דער ציוניסטישער שיף שווימט איצט צווישן ברויזנדיקע כוואליעס, און איז אין סכנה צו פארזינקען אדער אין בעסטן אריינצוקריכן אין א זאמד־בארג און ניט קאנען ארויסקריכן פון דארטן פאר א לאנגער צייט. און ווי אונזער באציאונג זאל ניט זיין צו מאקראנאלדס בריוו, ווי מיר זאלן ניט פסק'ענען צי הלכה כווייצמאן צי כאוסישקין, צי מיר זאלן מיטטיילן דעם ערשטנס אפטימיזם (וואס איז געזונטער פאר אונזער באלעבאטישער שטימונג), אדער זי דלאזן באאיינפלוסן פון דעם צווייטנס פעסימיזם (וואס וואלט אונז געדארפט אריינווארפן אין א פיבערהאפטער און ענערגישער ארבעט), איינס איז אבער קלאר, אז עס קאן חלילה טרעפן אז אן אראבישער פאר־לאמענט אין ארץ־ישראל זאל אסר'ן למשל דעם נאציאנאל פאנד צו קויפן באדן אין לאנד. אזא אסור וואלט אפגעשטעלט אונזער שיף פאר א געוויסער צייט (נאטירלאך איז יעדע גזרה בנוגע צו אידן אין ארץ־ישראל בלויז א צייטווייליקע).

וואס זשע דארף זיין דער לאגישער פועל יוצא פון אזא מעגלאכקייט ? — אריינכאפן כל זמן עס לאזט זיך. היינט איז נאך אזא אסור ניטא. און כדי אז אונזער שיף זאל דורכברעכן די כוואליעס וואס ווילן איר דערטרינקען, מוזן מיר פארלייכטערן איר שווימען, מקריב זיינע־דיק א טייל פון אונזערע פערזענלאכע גענוסן.

קאנען מיר זיך געזעגענען מיט אנזערע ערדישע באלאסטן ? — טא זאלן מיר זיי ווארפן ווי שנעל מיר קאנען איידער די שיף וועט זינקען און בלייבן שטיין פארשטעקט אין א זומפ

אלא ניט — טא זאלן מיר זיך נעמען צו אונזער טלית זעקל, זאלן מיר מקריב זיין אונזערע גייסטלאכע גענוסן אויפן אלטאר פון בנין הארץ, און ווי יענע אויבן דערמאנטע צדיקים פון פרישמאן און פרצ'ן זאלן מיר מוחל זיין אויף די פייערדיקייט פון אונזערע ימים טובים, זאלן מיר שיינקען א טייל פון אונזער נשמה (אויב אונזער גוף איז אונז אזוי טייער), פאר דער אויפלעבונג פונ'ם אידישן וועזן אין ארץ־ישראל.

אט גייט פסח — א יום טוב, וואס, אויסער די ריטואלע מצות און א. וו., מיט וועלכע מיר טארן זיך ניט שיידן, קאסט דאס פאלק ישראל מיליאנען דאלארס אויף צו פארפיינערן אים, אויף הדור מצוה, אויף גענוסן וואס בריינגען צו עלית נשמה; ס'ווערן פארשווענדעט קאלאסאלע סומען אויף פייערלאכע מותרות וואס אמת פארשאפן יעדן איינעם, זאלן מיר זאגן, בלויז אן עונג רוחני (מען טאר ניט אפשאצן א אידישע נשמה). מיר גיבן נאך אז קיין עולם הזה'ניקעס זיינען מיר ניט חלילה און דאס אלץ ווערט געטאן ניט חלילה לשם א מגושמ'דיקער הנאה, נאר דורכאויס לשם שמים, בכדי צו באפרידיקן די סאמע גייסטיקע אימפולסן פון אונזער אידישן מהות, און זיך אפזאגן פון דעם וועט זיין ווירקלאך א שווערער קרבן, אפשר אזוי שווער ווי פרישמאנ'ס צדיקים צו עסן אום יום כפור. אבער ווייל ס'איז שווער, ווייל ס'איז פארבונדן מיט יסורי הנפש, מיט גייסטלאכן פיין, איז עס כדאי צו פרובירן, ווייל —

פסח איז דער סימבאל פון אידישער באפרייאונג, ניט נאר פון קערפערלאכער קנעכטשאפט, נאר אויך פון מצרים'דיקן סיר הבשר, אויף וועלכן דער ענטפער איז — לחם עוני. דאס איז דער עקזאמען — יום־טוב פון דער אידישער אפפערווילייקייט, פארבונדן מיט קרבן־פסח.

און יעדע עפאכע האט זיך אירע צוגעפאסטע קרבנות : אין מצרים — א שעפסעלע, אין מיטלאלטער — פאסטן און פייניקן זיך, אין אלע צייטן געלט, טא זאלן טלית־זעקל תעניתים זיין די מאדערנסטע פארם פון א קרבן־פסח, א קרבן פון באפרייאונג פונם פאלק און אויפבילדונג פונם לאנד.

און ניט אנרירנדיק די טראדיציאנעלע פארהייליקטע נויטווענדיקייטן, ניט מיר נערנדיק אפילו כקוצי של יוד פונ'ם באנאנזירטן רעליגיעזן טייל פון פסח בכלל און פון די סדרים בפרט, וועלכע האבן אגב אחוץ אלץ אויף א גרויסן דערציערישן ווערט, אפזאגנדיק זיך בלויז אינם הדור מצוה, קאן דאס אמעריקאנער אידנטום אליין אפשפארן מיליאנען דאלארן וואס דארפן פארווענדעט ווערן טאקע אויפן זעלבן צוועק, אויף — יציאת מצרים.

און דאס אפהאלטן זיך פון דער איבערפליסנדער פייערלאכקייט קאן אויך אויסגענוצט ווערן אלס אגיטאציע מיטל פאר דער אידייע פון חרות צווישן גרויסע, ווייל דער קרבן פסח לאזט שוין אן און פאר זיך איבער א צייכן אויף דער טיר, דאס הויז ווערט געהייליקט דורך אים, דער אידעאל פארשטארקט דורך זיין טיילווייזער פארקערפערונג.

ניט ווייניקער קאן עס דינען אלס דערציאונגס־מיטל צווישן דעם יונגן דור, ווייל — כאן הבן שואל, קינדער וועלן פרעגן (און אויב תמימים — דארפן געמאכט ווערן צו פרעגן) מה נשתנה — פארוואס פעלט עפעס דאס יאר פון דער שמחת החג, מיט אזוי פיל ווייין און פעטע מאכלים ווערן פארניכטעט, ניט אזוי פיל נייע זאכן איינגעקויפט געווארן.

און דאס ניט אונז א געלעגנהייט צו צוליינן א שטיקעלע הוספה צו דער אזוי טרוקענער הגדה, אן הוספה וואס האט ליידער צו ווייניק פאראינטערעסירט אונז גרויסע, וואס קאן אבער פאראינטערעסירן אונזערע קינדער, און אפשר וואלט עס טאקע משלים זיין פארן גייסטלאכן גענוס וואס מיר בארויבן זיך לטובת אונזער באפרייאונג, און אפשר נאר ווי פרצ'ס ליטוואק האט געזאגט : "אם לא למעלה מזה" . . .

מעגן מיר פארשווענדן געלט אין בעסטן אופן אויף "באפוצן א מצוה" און לאזן אונזער באדן פארשווינדן פון אונטער אונזערע פיס ? —

דאס איז א פראגע, אויף וועלכער דער לאגישסטע ענטפער דארף זיין — פסח איז זמן חרותנו, פסח פאר אונזער באפרייאונג.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע דארף ענערגיש רעאליזירן די קאנסעקווענצן פון אזא ענטפער אין א פארם פון א —

קרבן־פסח פאנד פאר'ן קרן־קימת.

א סדר ביי א פרעמדן טיש

(שלום פון זייט 4)

זעלבן טיש פיר ליידיקע פלעצער, פיר ליי דיקע שטולן, עס פעלן פיר קינדער !

אלע מאל האט ער געפרעגט צום ערשטן סדר די פיר קשיות, היי יאר וועמען וועמען וועט ער פרעגן ? ה ייאר מוז ער זיין היימלאך ווען אויפן הארצן דריקט, שמייכ לען, ווען עס ווילט זיך וויינען ? זאגן א היימלאכן גוט יום טוב און ניט הערן — שוין מער, אייביק ניט הערן — דער מאמעס ענטפער : "א גוט יאר, מיין קינד! וואו זיינען די איבעריקע קינדער ?

וואס דיינקען זיי ? וואס טראכטן זיי? ווי וועלן זיי שפירן, פילן, ארימע יתומים דעם ערשטן מאל אין זייער לעבן, צו זיין דעם ערשטן סדר ביי א פרעמדן טיש ? !

—(:-:)—

64-יעריקער איד דער'הרג'עט ביי אויפרייס אין באד

פון רעוועל מעלדעט מען :

אין וואלק אין א באד איז פארגעקומען א גרויסער אויפרייס, בעת וועלכן די גאנצע געביידע פון באד איז הרוב געווארן. בעת דעם אויפרייס איז דער'הרג'עט געווארן דער אינהאבער פון דער באד, דער 64־יאריקער איד שאמעס, זיין פרוי און דער אויוון־הייצער, וועלכע זיינען אין מאמענט פון אויפרייס געווען אין זעלבן צימער, זיינען אויף א וואונדערלאכן אופן געבליבן לעבן. די סיבה פון אויפרייס איז געווען די, וואס מ'האט דעם אויוון צו שטארק געהייצט. דער אויפרייס איז פארגעקומען מיט אזא מין כח, אז דער קעסל איז אפגעשליידערט געווארן אויף 12 מעטער.

קאָלומבוס ראָבערס

און

אוטינג שיך

"געמאכט צו טראָגן זיך גוט"

מיר ווינשן אלע אידן און ספעציעל אונזערע קליענטן

א פריילאכן פסח

און מיר דאנקען זיי פאר זייער ביז איצטיקן פאטראָנעדזש

THE COLUMBUS RUBBER

Company of Montreal Limited

281 McDERMOT AVE. WINNIPEG, MAN.

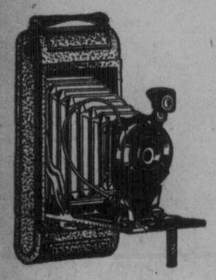

קאָדאקס

פון יעדן סאָרט
און גרויס
און
אלצדינג אין פאָטאָגראפיע

דעוועלאָפינג, פרינטינג און פארגרעסערונג פון דעם העכסטן סאָרט

EASTMAN KODAK STORES LIMITED

287 PORTAGE AVE.

THE OFFICE SPECIALTY MFG. CO. LIMITED

פיילינג סיסטעמס און אָפיס איינריכטונג

CANADA OFFICE SPECIALTY BUILDING
358 DONALD STREET

סייפס	פיילינג קעבינעטס
דעסקס	בוק קייסעס
טשערס	פיילינג סיסטעמס

עקמי וויזיבל רעקאָרדס

לאָמיר האָבן די געלעגנהייט אייך צו באדינען

טעלעפאָנירט 80 234

כדי צו בויען די היים וואס איר ווינשט

פאָדערן זיך אָפט געוויסע אויסערגעוויינלאכע סאָרטן:

ציגל, טייל, צעמענט, שטיין אדער זאמד א. א. וו.

מיר זיינען די העדקוואָדערס פאר דער שטאָט'ס סאמע וויכטיקסטע מאטעריאלן פון דעם דאזיקן סאָרט.

אינדאָרסירט פון דער שטאָט'ס אָנפירנדיקע ארכיטעקטן און קאָנטראקטאָרס.

א סך פון דער שטאָט'ס פראכטפולע היימען זיינען געבויט פון אונזערע מאטעריאלן.

אין נאמען פון דער בילדינג פראדוקט און קוילן קאָ. לימיטעד, דריקן מיר אויס אונזערע בעסטע וואונשן צו אלע אידן פאר א

פריילאכן פסח

מ. און ב. ראָזנבלאט, נאָרט ענד פארטרעטער

BUILDING PRODUCTS & COAL CO., LTD.

NORTH END YARD — WINNIPEG 460 JARVIS AVE. — PHONE 51 389

THE

Traders Trust Co.

J. B. NICHOLSON, President — J. W. CAMPBELL, Vice-President — T. JACKSON, Sec'y.-Treas.

טראסטיס אין בענקראפסי

אין די פראָווינצן פון מאניטאָבא,
סאסקאטשעוואן און
אלבערטא

עקזעקיוטאָרס
אדמיניסטראטאָרס און
פינאנציעלע אגענטן

Bankers: BANK OF MONTREAL

HEAD OFFICE: WINNIPEG

Branch Offices:

REGINA MOOSE JAW SASKATOON EDMONTON

פסח - דער בעסטער יום-טוב

פון י. מאַרין

וויל די זיסע עראינערונגען פון אונזער עבר גיבן אונז האָפענונג פאר א גלענצענדער צוקונפט

האבן מיר, ברוך השם, ווידער דערלעבט פסח, דעם טייערן, ליבן יום-טוב, וואס איז אזוי איינגענאמען אין די אידישע הערצער, דער יום טוב פון פרייהייט און פון פרילינג.

און וויפיל מען האט ניט געשרייבן און ניט באזונגען דעם פסח יום-טוב, וויפיל מ'האט וועלן אים ניט געזאגט און ניט גערעדט, איז נאך אלץ ניט דערזונגען נעווארן, איז נאך אלץ פאראן נאָך וואס צו רעדן און צו שרייבן וועלן אים.

וואָרום פסח איז דער עסבלעם פון לעבן, פון פרייהייט און פון גלוק. פסח איז די צייט, וואָ אונזערע אבות אבר תינו זיינען באפרייט נעווארן פון א מר ר'דיקער שקלאפערי, פון א לאנד, וואו זיי האבן נעשמאכטעט, זיינען נעווען אונטערדריקט קרעפטלאך און נייסטיק אין נעלטן אומרטרעגלאכע לויידן. פסח איז פאר אידן א ליכטיקער מאמענט, וואָ די אמאליקע בני ישראל האבן אויף אייביק פארלאזן דאס לאנד מצרים, זיי־נען אוועק וואנדערן אין א מדבר און האָ־בען זיך דארט נעמען קריסטאלזויזן אין א פאלק.

דער יום טוב פסח — דאס איז די יונגט פון אונזער פאלק, יענע גליקלאבע טע און יאָרן וועלן וועלכער די שבינה אליין דערזעט מיט באזונדער ליבשאפט. זאכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותיך, וואָן די ששים רבוי נאר וואָס באפרייטע אידן האבן זיך פארפוצט וויי א כלה צו איר חופה און האבן זיך צוזעגרייט צו דעם וואונדערלאכן ספעקטאקל, וואָס האט זיך דערנאך אפגעשפילט אויף דעם באַרג סיני. דאס יובילערנדע פאלק האט זיך לאַנגזאם, אבער מיט פעסטע טריט באוועגט צו זיין פארשפראכענעם לאנד און אין מיטן וועג באקומען די קאנסטי טוציע, די חוקים ומשפטים, וואס האבן אים נעשאפט נעבן די מענלאכקייט אנ־צוהאלטן זיין עקזיסטענץ אין זיין לאנד.

איז דער חג הפסח אויף איביק פאר דעם אידן נעווארן דער זמן חרותינו, אין אלע צייטן, אזוי האבן אידן דערפאראוועט מיט באוונדער פייערלאכקייט דעם דאזיקן יום־טוב: אין די פארבאנד־נע קעלערן פון שפאניע און פארטוגאל האבן זיך מיט הענדערטער יארן צורוק פארזאמלט יערן יאר פעזער און פרויען, וועלכע זיינען לפּנים נעווען קרים טעו, אבער אין הארצן אידן און נעזונט די שה פזורה ישראל פון אלע פארוואנדרפענע וויינקעלאך און וועט זיי צורוק בריינגן אין זייער לאנד, וואו דאס גלוק וועט פאר זיי אויף אייביק נעמען אין וועט זיך שוין קיינמאל פון זיי ניט אפּ־טאן.

אן מיט די דאזיקע באפליגלטע נע־דאנקען, מיט דעם שטענדיקן, גרויסן בט־חון אין דער השגחה פלעגט זיך דער איד אין אלע צייטן אוועקזעצן זי א בן מלך, ווי א קיסר צום טיש און אפריכטן דעם סדר. יעדעם וואָרט פון דער הגדה, יע־דער איינגעווארצלטער מנהג פון די סד־רים איז אריינגעזאגט נעווארן, איז דורכ נעפירט נעווארן מיט באציאסטרענג, מיט ליבשאפט. דאס גלוק האט ארויסגעשיינט פון דעם מלך מיט זיין מלכה און פון דער נאנצער פאמיליע; די צרות פון א נאנץ יאָר, די זלזולים, וואס מען איז אויפגעשטאנען, קיין פלאץ איז פאר דעם ניט נעווען. וויייל עס איז דאָך פסח, דער יסער, אנגענעמער פסח, דאָרף מען זיך פרייען, דאָרף מען זיין מונטער און דער עיקר — האפן, האפן אויף בעסערע צייט טעו.

אזוי איז נעווען אמאל, מיט טויזנטער יאר צוריק, אזוי האבן אידן נעפיירט זייער פסח און אזוי איצט אויך. וואָרום וואס מען זאל ניט דיינקען און וזי מען זאל ניט זיין פרוי נעזונען און אויפנע־קלערט, אבער פסח איז אפילו ליב און טייער פאר דעם גרעסטן אומגלויביקן אידן. יעדער איד האט ליב פסח, קא־נעזונען פון אונזער לאנד, אין גלות, זיי־נען מיר נישט, ווי קיין, בלוקיינען מיר ארום איבער דער גרויסער וועלט און לייטערן זיך פון אונזערע עזות וחטאים. אבער עס וועט דאך צו דעם אויף מזון נעמען אן ענדע. ניט אייביק וועלן מיר דאָרט אפקומען אויף דער וועלט. און דאמאלסט וועט אנטשטיין יעזער גרויסער טאג, עס וועט זיך דערהערן דאס שאלן פון דעם שופר, נאס וועט ציואמענגעמען די שה פזורה ישראל פון אלע פארוואנדרפענע וויינקעלאך און וועט זיי צורוק בריינגן אין זייער לאנד, וואו דאס גלוק וועט פאר זיי אויף אייביק נעמען אין וועט זיך שוין קיינמאל פון זיי ניט אפּ־טאן.

אן מיט די דאזיקע באפליגלטע נע־דאנקען, מיט דעם שטענדיקן, גרויסן בט־חון אין דער השגחה פלעגט זיך דער איד אין אלע צייטן אוועקזעצן זי א בן מלך, ווי א קיסר צום טיש און אפריכטן דעם סדר. יעדעם וואָרט פון דער הגדה, יע־דער איינגעווארצלטער מנהג פון די סד־רים איז אריינגעזאגט נעווארן, איז דורכ נעפירט נעווארן מיט באציאסטרענג, מיט ליבשאפט. דאס גלוק האט ארויסגעשיינט פון דעם מלך מיט זיין מלכה און פון דער נאנצער פאמיליע; די צרות פון א נאנץ יאָר, די זלזולים, וואס מען איז אויפגעשטאנען, קיין פלאץ איז פאר דעם ניט נעווען. וויייל עס איז דאָך פסח, דער יסער, אנגענעמער פסח, דאָרף מען זיך פרייען, דאָרף מען זיין מונטער און דער עיקר — האפן, האפן אויף בעסערע צייט טעו.

אזוי איז נעווען אמאל, מיט טויזנטער יאר צוריק, אזוי האבן אידן נעפיירט זייער פסח און אזוי איצט אויך. וואָרום וואס מען זאל ניט זיין פרוי נעזונען און אויפנע־קלערט, אבער פסח איז אפילו ליב און טייער פאר דעם גרעסטן אומגלויביקן אידן. יעדער איד האט ליב פסח, קא־כאיעט זיך אין די פסח'דיקע נעשמאקע מאכלים און וועט זיך ניט אנטזאגן פון א כום ווײן. אויף יערן איינעם פון אונז האבן די אידישע ימים טובים א באזונ־דער ווירקונג און דערמאנענדיק זיך וועג־נען זיי, פילט מען, ווי עס וועדט וואהרים אויף דער נשמה, ווי אננענעם אפילו עס איז צו דיינקען וועגן זיי.

ליידער האט די לעצטע צייט זיך בא־ווײן אין דעם אידישן לאנגער אן נייער פּראדוקט, א סארט נייער איד, פאר וועָ־מען עס איז שווער צו קריגן א נאמען. דער דאזיקער פּראדוקט פון אונזער צייט האט זיך אננענעמן מיט אועלכע ביטערע קרייטאטצער, וואס האבן אוועקגעווויט אין זיי אלע מענשלאכע געפילן, אלע אי־דעאלן און אלץ. וואס עס האט צוטאָן מיט דעם נאמען מענש. אין נאמען פון א אויטאפּיסטישן נעדאנק האבן פּט די דאזיקע נייע ברי־נש'ן נעשאפן די אומנע־לומפערטע, משונה'דיקע דאמען, וואס האבן די מענשן איינגעטיילט אין קלאסן אן אזוי ארום נעשאפן א פּרָאָד לבבות.מע־איינער זיין אן אויסוואורף, א פּאַנראָס־טישן, א שכור און וואס אין דער קאָרט, אבער וויי באלד זיין טאטע איז נעווען א הארעפאשניק אין עד ארבעט כלומרשט אויף, איז ער א פיינער מאן, א יחסן. און מע זיך איינער זיין ווי שיין און גוט און עראלך — שטאמט ער אבער פּּ פון א טאטן א קרעמער, טויג ער אויף כפרות און מען דארף אים דערשטיקן. איר פאר־שטייט דאָך שוין וועמען מיר מיינען דא.

און אט די דאזיקע וועלט פארוואנדער־ען אין אריסקאלע, בייזע פאנאטיקער האבן עס פארוואונדסט, אז דריי מיליאן אידן זיינען נעבענשטן לאנד, אין דער קאָ־מוניסטישער רוסלאנד, וועלן ניט קאנעו פייערן דעם היינטיקן פסח צוליב מיט זייערע בריידער פון אנדערע לענדער. מען האט ניט פארנונען, אז דער אויסנעהונ־נערטער, אויסגעמאַנגערטער און נע'רודפ־טער איד דארט זאל האבן אביסעלע תע־נוג און ביי דעם סדר קאנען האפן כאטש, אז דעם נעפסטן יאר וועט אים נאס אויס־לויזן פון גלות. מען האט אים ניט פאר־גונגן צו קאנען אפּהאלטן זיין פסח בכש־רות, וועלן פון אלע אידן דארט מוזן עגס־וועדער עסן חמץ, אדער הונגערן אכט טעג כסדר און אפּקומען מיט נארנישט, מיט שהי פהי.

Coca-Cola
TRADE MARK REGISTERED

קאַקא-קאָלאַ כשר לפּסח

פּחשנחת הרב י. י. כהנאָוויטש

אין אלע שטעט פון מערב קאנאדע זיינען אונזערע פּלענטס ספעציעל אויסגעשטאטעט פאר דער פסח וואָך אונטער דעם אויפזיכט פון די פאלגענדע:

רעוו. ש. סמאלינסקי — CALGARY
רעוו. א. פינסקי — EDMONTON
רעוו. מ. קאליה — REGINA
רעוו. מ. פאסטינסקי — VANCOUVER

אַדדערט א כיים צוגעשיקט אהיים פאר אייער סדר

דער פריז פארבלייבט דער זעלבער

The Coca-Cola Company
of Canada, Limited

Winnipeg Regina Calgary Edmonton Vancouver

מיר וויינשן אלע אונזערע אידישע פריינט

א פריילאכן פסח

UNION STORAGE & TRANSFER
LIMITED

ספעציאליסטן צו איבערמופן פיאנאס

מאווינג — סטארידזש — פעקינג און שיפינג

האלסיל קארטארדש

382 Maryland St. Phone 37 234

THE MERCANTILE AGENCY

R. G. DUN & CO.

עטאבלירט 1841

ווינניפעגער אפיס געעפנט איבער 45 יאר צוריק

עלטסטע - גרעסטע - בעסטע

מיר נוצן אוים די געלעגנהייט צו ווינשן אונזערע צאלרייכע אידישע פריינט

א פריילאכן פסח

די היידרא

פון מ. גרעי (גוריה)
מיטגליד פון שטאט פארוואלטונג

די שטאטישע באלייכטונג און באהייצונג סיסטעם — שטאטיקע איינגענטום פארוואלטעט פון דער שטאט

ניט לאנג צוריק האט איר נעלעזן אין "דאס אידישע וואָרט", אז דער נרעסטער און רייכסטער פאור טראפט אין קאנא־דע — נעמליך טאמסאן און קא.. האבן אין א באצאלטן אדווערטייזמענט אין אלע צייטונגען אין דער פארמע פון א בריוו צו בירנער פון שטאט, פארנעשלאנן די סומע פון דרייסיק טויזנ דאלאר פאר דער "היידרא" וואס אין דאס איינגענטום פון דער שטאט פון עקזעקיוטיוו קאמיטעט פון דער היידרא, וועלכע האט אין דעם יאָר צו פארוואלטן דעם שטאט'ס שטאנד פון אויפּהאלטן די שטאט'ס שטיבלאך, גאסן, פּאַרקן, בריקן, אלייען, אלעס וואס נעהערט צו דער שטאט. אין דעם בריוו שרייבן זיי, אז זיי האבן אין דעם יאָר נעפונען אז עס איז נייטיק צו מאכן נרויסע פארבעסערונגען אין דער היידרא, וואס

דער מצבה-שלענער

פון ד. לערמאן

משה יוסף איז א מצבה שלענער פֿון זיינע ברידער. ער האָט זיי אַלע איבערגעלעבט, אַ חשוק'דיקער, אַ נומה פֿאַראַן. ער איז אַוועק פֿון דער וועלט, אָבער זיין נאָמען לעבט נאָך אין זיי. ס'איז אַ גרויסע זאַך צו לעבן אין זיינע קינדער, אין זיינע אייניקלעך, אין זיינע אייניקלעכלעך. אָבער ס'איז נאָך גרעסער צו לעבן אין דער מחשבה פֿון מענטשן, אין זייערע הערצער, אין זייערע מויל. אַזוי לעבט משה יוסף.

ס'איז נישט קיין גרויסע זאַך צו זיין אַ מצבה. ס'איז נישט קיין גרויסע זאַך צו זיין אַ מענטש. אַ מענטש מוז זיין אַ מענטש. ער מוז זיין אַ מענטש מיט אַלע זיינע פֿעלער, מיט אַלע זיינע שוואַכקייטן, מיט אַלע זיינע חסרונות. ער מוז זיין אַ מענטש, וואָס לעבט אַ לעבן פֿון אַרבעט, פֿון שווייס פֿון פּנים, פֿון קאַמף מיט דער וועלט, מיט זיך אַליין, מיט זיינע נאָענטע, מיט זיינע פֿרענדז, מיט זיינע פֿיינט

אויב דאס איז "דריי קלינינג און דייאינג" וועט עם די פערט דא וואַרקס לימיטעד פאר אייך טאָן

עס איז שווער זיך פארצושטעלן ווי אזוי זיינען מענשן אויסגעקומען אמאל מיט א הונדערט יאר צוריק אז מאדערנע "דראי קלינינג און דייאינג פלעגטן". ווייל חוץ דעם וואס עס איז פשוט אומגעוויזע צו פראגן אויף זיך שמוציקע באפלעקטע קלייד, איז עס אויך ניט שיין, איבערהויפט אין דער איצטיקער צייט וואו דאס אויסער־לאכע אויסזעהן פון א פערזאן, מאן אדער פרוי, שפילט אזא גרויסע ראל אין דעם דערמפלג פון זייער לעבן.

וואו איר זעט ביי דער ארבעט א מאן אנגעטאן אין א באפלעקטן, צעקנייטשטן אנצוג, זיין פנים פארשמירט אין די הענט שמוציק, מאג ער זיין קלוג, און אינטעלי־גענט, איז עס אבער שווער צו דערקאנען אויף אים פון דעם ערשטן אויגנבליק, אין שולדיק אין דעם זיינעו, נאטירלאך, די שמוציק. צעקנייטשטע קלייד־טער, דער פארשמירטער פנים א. א. וו.

אין אונז מענשן איז שוין איינגעווער־צעלט די געוואונהייט, אויפן ערשטן אויג־נבליק צו באטראכטן א מענשן לויט זיין אויסערלאכן אויסזעהן, אזוי איז אויך דער פאל מיט פרויען.

אבער ניט אלע האבן די מעגלאכקייט צו פארואנדען זיך מיט א סך קלייד־טער, און דערפאר איז וויכטיק וואס מיר דעם ציוויל־לאך אין באהיזונג אויבער מיט דעם ציוויל־טען, מיינער אזוי ווי פרויען, אין אפשר לינט נאר ערנסט א חולה אין א הויז, א קראנק קינד וואס איז אנגעפטעקט מיט גלאזוס, העפט, טוועטערס, טאפס, קאר־פעטס אוז א סך אנדערע ארטיקלען, צו זיי־נער באסטער צופרידנהייט.

אויב איר ווילט זיין דערפאלגרייך אין אייערע בזינעס אדער אין אייער פאכס, אדער וואו איר זאלט ניט זיין, מוזט איר זיין ריין אנגעטאן, און וועו איר זאלט אפי־לו האבן א סך קלייד־טער וויכטס איר נאך אלץ ניט אין שטאנד צו באקומען, און כדי צו פאר־לייגערן זייער לעבן מוזט איר זיי דראי קלינען און פרעסן אזוי אפט, ווי מעגלאך. אין כדי צו זיין זיכער מיט ראיעלער דראי קלינינג און דייאינג, דארפט איר זיך וועג־טען אויף דעם ווארקס. לימיטעד, וועלכע איז איינע פון די אלטסטע פארמאכטע פירמעס אין קאנאדע, און זיי ווערן פארלאנגט פון אלע קאנט־דערן טוויזנטער מענשן קומען טאג־טעג־לאך אין באראיזונג אייער מיט דעם ציוויי־טען, מיינער אזוי ווי פרויען, אין אפשר אין פרעסען א סך קלייד־טער, דרעסעס, פעצער באפלעקערונג צו רייניקן, פארבן, אין פרעסן זייערע סוטס, קאוטס, דרעסעס, קראנק קינד וואס איז אנגעפטעקט מיט גלאזוס, העפט, טוועטערס, טאפס, קאר־פעטס אוז א סך אנדערע ארטיקלען, צו זיי־נער באסטער צופרידנהייט.

יעדער ווייסט, אז נויטפאל אין דאקטו־רים נייען ניט צו צו קיין הויז מיט אן אנ־שטעקנדיקער קראנקהייט, ביז זיי טוען ניט אן א ספעציעלן באלאט, וואס זאל באשיצן יעדער קלייד־טער פון מיקראבן.

איצט שטעלט אויך פאר, ווי נויטיק עס איז פאר יעדן מענשן צו דריי קלינען זיין סוט אזוי אפט ווי מעגלאך. כדי דערמיט צו טוהן די מילאנען מיקראבן וואס נע־פינען זיך אין זיינע אלטע קלייד־טער. ריינקייט איז דער ווארצל פון נעזונט.

מענשן בייטן זייערע אונטערוועש וויניק־סטענס אירן מאל א וואך א סך מענשן בייי־טען עס פיל אפטער. אבער קלוגע מענשן וויסן, אז רייניע וועש האבן ניט קיין סך וועדט פארן געזונט פונם מענשלאכן קער־פער, אויב דער סוס, דרעם אדער קאוט זיי־נען ניט זויבער.

נאטירלאך דארף מען אין זיינעו האבן, אז ניט אלע פראצעסן פון דריי קלינינג הרג'ענען אוועק די מיקראבן. כדי צו דער־גרייכן אזא זאך מוז מען האבן מאדערנע מאשינען אוז מען דארף האבן די ריכטיקע סיסטעם דאס צו טאָן.

דאס דייזיקן אוז פארבן קלייד־טער איז א קונסט וואס ניט אלע דראי קלינערס באי־זיצן עס. כדי צו מאכן א ריכטיקן "רושאב" דארף מען האבן די ריכטיקע מאשינען, דעם ריכטיקן פלעקן אוז די ריכטיקע פאכמע־שען, אוז די פערט דאי ווארקס לימיטעד, פארמאכט אס די אלע נויטיקע זאכן, אוז ער דארפאר איז די דאזיקע פירמע אזוי דער־פאלגרייך. דערפאר באשעפטיקט זי הונ־דערט אוז צען מענשן אוז זיי זייענן "ביזי" טאג אוז נאכט אויסצופילן אוז נאכצוקו־לאד אין באראיזונג אייער מיט דעם ציוויי־טען, מיינער באפלעקערונג צו רייניקן, פארבן, מען די פארערונגען פון דער גרויסער וויני־קראבן, אין דאס נאכצוטע באראיזונג מיט מיקראבן, אוז זי ווערן אזוי פעטער אוז א סך אנדערע ארטיקלען, צו זיי־נער באסטער צופרידנהייט.

אויב איר ווילט זיין דערפאלגרייך אין אייערע בזינעס אדער אין אייער פאכס, אדער וואו איר זאלט ניט זיין, מוזט איר זיין ריין אנגעטאן, אוז וועו איר זאלט אפי־לו האבן א סך קלייד־טער וויכטס איר נאך אלץ ניט אין שטאנד צו באקומען, אוז כדי צו פאר־לייגערן זייער לעבן מוזט איר זיי דראי קלינען אוז פרעסן אזוי אפט, ווי מעגלאך. כדי צו זיין זיכער מיט ראיעלער דראי קלינינג אוז דייאינג, דארפט איר זיך וועג־טען אויף דעם ווארקס. לימיטעד, וועלכע איז איינע פון די אלטסטע פארמאכטע פירמעס אין קאנאדע, אוז זיי ווערן פארלאנגט פון אלע קאנט־דערן טוויזנטער מענשן קומען טאג־טעג־לאך אין באראיזונג אייער מיט דעם ציוויי־טען, מיינער אזוי ווי פרויען, אין אפשר אין פרעסן זייערע סוטס, קאוטס, דרעסעס, פעצער באפלעקערונג צו רייניקן, פארבן, אין פרעסן זייערע סוטס, קאוטס, דרעסעס, קראנק קינד וואס איז אנגעפטעקט מיט גלאזוס, העפט, טוועטערס, טאפס, קאר־פעטס אוז א סך אנדערע ארטיקלען, צו זיי־נער באסטער צופרידנהייט.

מאונט כרמל קליניק נייעס

פרעמיער דושאן ברעקען אוז אטאראי דושעזעראל וו. דוש. מעדושאר האבן לעצ־טע וואר באזוכט די מאונט כרמל קלינ־אן זיי האבן זייער געלויבט די ארבעט, וואס ווערט געטאן אין קלינ־ק. די נעבריד־אוז די אויסשטאונג האט אויף זיי גע־מאכט זייער a גוטן אייגדרוק.

* * *

מר. אוז מרס. מאיר קאלף האבן זיך פארפליכטעט צו ביישטיירן $500 צו דער קליניק. אויס דאנקבארקייט פאר זייער שיינער מתנה איז צוזנענאלט געווארן א מארבל פלאטע מיט זייער נאמען אויף דעם, צו דער טיר פון א צימער אין קליניק.

* * *

דער פלעט פון א "ריסט וואטש" וואס איז ביינעשטיירט געווארן פון מר. ב. פאראסקי, וועט פארקומען ביים נעקסטן באראד מיטינג אין קליניק. דער נעווינער וועט אנאנסירט ווערן.

* * *

ארום 30 פראצענט פון אלע באהאנ־דלטע חולאים אין דער מאונט כרמל קלי־ניק זיינען אויף אויגן, אויערן, נאז אוז האלז קראנקהייט, זיי ווערן באהאנדלט פון א ספעציאליסט אין דעם דעפארטמענט יע־דן דינסטאג אינדערפרי.

* * *

די סטודענטן אקזיליערי פון דער מאונט כרמל קליניק, א גרופע מעריצינישע סטור־דענטן וואס האט זיך לעצטנס ארגאניזירט וואר" האט שוין נעגנג געשריבן וועגן גי־נא מעדעס פערזאן, אבער פון מיין זייט וויל איך צוגעבן, אז א דאנק גינא מעדעס איז פארן בריטערן עולם פון עדמאנטאן נעפעגנס נעווארן א בריטער האריזאנט אוז מ'האט איצט באאומען א נאנץ אנדערן בא־גריף וועגן דעם אויבערבו פון סאוועטישן רוסלאנד בכלל. אוז דעם אידישן לעבן, בפרט.

אין נאמען פון עדמאנטאנער איקאר ארגאניזאציע דריק איך אויס מיין האר־ציקסטן דאנק פאר די נעשאפענע אן ערך $100.00 פארן פאציאלן אידישן ישוב אין בירא־בידזשאן אוז זאלן אונזערע בריידער פון דער וועלט נעפינען א טרייסט אין פא־ציאלן לעבן.

א דאנק גינא מעדעמ'ס אפיל זיינען צור נעקומען 5 נייע מיטגלידער אין איקאר אוז ס"איז נעקליבן נעווארן $62.00. בסך הכל $100.00.

א מיטגליד פון איקאר ארגאניזאציע.

א מעשה מיט א סלאנימער יונ־גערמאן, וואס איז געקומען קיין ווילנא

פון ווילנע מעלדעט מען :

מיט עטלאכע טעג צוריק איז נעקומען צופארן פון סלאנים דער אידישער יונגער־מאן זעליק לאנדאווסקי, וועלכער האט דא נעדארפט אפנעמען א גרעסערע סומע געלט.

לאנדאווסקי, וועלכער איז פארהייראט, האט באשלאסן אין ווילנע א ביסל א הוליע צו טאָן.

דורכגייענדיק אויף דער נאס האט ער באגעגנט א יונגע שיינע פרוי, א וואר־פאר א וואר־ט אוז ס'האט זיך אנגענקיפט א באקאנטשאפט, אוז לאנדאווסקי איז צו־זאמען מיט זיין באקאנטער אריינגענקומען אין אדערביי־אין רעסטאראן, אוז נאכדער איז ער אוועק מיט איר ערגעץ אין א גאסל אוז דארט האט ער פארבראכט די נאנצע נאכט.

א זיינער זעקס פארטאג האט ער זיך אויפגעבאפט, אוז ווי גרוים איז נעווען זיין איבערראשונג ווען ער האט דערזעהן, אז זיינען פארשוואונדן נעווארן זיינע הור־זען אוז א גאלדענער זיינער.

ער האט אויפגעווועקט די פרוי, אוז די האט אויפגעווועקט די פרוי, אוז די לעצטע האט מיט גרוים שרעק דערזעהן, אז די טיר ווא־ם פירט אוים'ן הויף איז אפן, אוז פוהר צימער איז אויך פארשוואונדן נע־ווארן איר מאנטל.

ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזן איז בויי־נאכט אין צימער אריין א גנב, אוז האט ארויסגע'ננב'עט די דערמאנטע זאכן.

קלאסיפייד סעקשען Classified Section

סטעציערע פרייזן פאר ארווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג

איין כאל, 5 ס. פער "אגיים ליין"	פאר 3 מאנאטן $2.15
פאר א וואך, 20 ס. "	פאר 6 מאנאטן $4.00
פאר א מאנאט, 75 ס. "	פאר 1 יאר $7.50

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

סוויטס צו פאררענטן פון 2 ביז 5 רומס

באלפוריא אפארטמענטס, קאטידראל עוועניו.
נאאך אפארטמענטס, סט. דושאנס עוו.
נאבל בלאק, אלפרעד עוועניו.
קארטאן בלאק, בראוס עוועניו.
רעיפריו בלאק, מאונטען עוועניו.
רענט פון $30 אין העכער.

נעלט צו לייען אויף 6½ פראצענט.
אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.
סוויטס אין הייזער צו פאררענטן.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 761 55 אדו 807 53

:: שטעלע פארלאנגט ::
SITUATION WANTED

עקספיריענסער בוקקיפער איז וויליק אנצו־נעמען ארבעט ביי דער שטונדע. אינקאם טעקס פאפירן אויסגעפילט. טעלעפאנירט 27 633

שוחט עופות זוכט א שטעלע אין א קאנט־רי. אויך לערנען מיט קינדער אידיש און העברעאיש. א גוטער בעל תפילה. ערקיי־קיק זיך ביי מר. ליזר נאדבער, שוחט עופות, 522 דאפערין, ווינניפעג.

צען טוזינט דאלאר פאר די ארבעטער פרויען אינסטיטוציע אין ארץ ישראל אפגעשיקט פון דער פיאנערן פרויען ארגאניזאציע

ניו־יארק.— דעם ווינטער פירט די פיא־נערן פרויען ארגאניזאציע פון אמעריקע אין קאנאדע אן א קאמפיין פאר 60 טויזנט דאלאר פאר די פרויען אינסטיטוציעס אין מיידלשע קבוצות אין ארץ־ישראל. פון די ביז איצטיקע טעטיקייטן פון די קלובן אי־בערן לאנד, אהרום 60 אין צאל, איז שוין אריינגענקומען א היבשע סומע נעלט, אזן 10.250 דאלאר איז שוין אפגעשיקט נע־ווארן קיין ארץ־ישראל.

חנה טשושיק, איינע פון די ערשטע פרויען אין ארץ־ישראל, אזן וועלכע האט נעארבעט 25 יאר אלס פיאנערן אזן אנפי־רערן פון די מיידלשע קבוצות אין ארץ־ישראל, איז איצט דער נאסט פון דער פי־אנערן פרויען ארגאניזאציע. זי פארט איצט אהרום אויף א לאנגן טור אין די אלע שטעט וואו עס נעפינען זיך פיאנערן פרויען קלר־בען, האלט לעקציעס אויבער דער ארבעט אזן שאפונגען פון דער ארבעטער פרוי אזן דער אלגעמיינער ארבעטערשאפט אין ארץ ישראל, אזן העלפט גלייכצייטיק אנפירן דעם קאמפיין פאר 60 טויזנט דאלאר פאר די פרויען ווירדשאפען. זי האט שוין באזוכט א רייע שטעט : פיטסבורג, קליוו־לאנד, לאס אנדזשעלעס, סאן אנטאניא, טאלסא, סט. לואים, ווינניפעג, עדמאנטאן, אזן האט נאך א גרויסע צאל שטעט צו באזוכן. זי וועט זיין אין דעטראיט, שיקאגא, אזן די נאנצע מידלוועסט, ווי אויך אין ניו־יארק אזן אומנענומן.

איך וויל אז איר זאלט נעריינקען אויבער אירע אויגן דאקטער אפטאמאטריסט פליים נלאז האלד־אח לענגס פארויכערונג

פאר מיער
מרס
A. HARRIS

דאנקזאגונג

די ליידים סאסייטי פון בית־יתומים באדאנקט די פאלגנדע פרויען פאר זיי־ערע ביישטייערונגען צום בית יתומים: מרס. ב. ניימאן, 337 מאניטאבא עוועניו, $5.00.
מרס. ס. סילווערמאן, 337 מאניטא־בא עוועניו, $3.00.
מרס. לאנינסקי, אלפרעד עוועניו, $2.00

מרס. ד. ספיוואק,
פרעזידענטן

מבירת חמץ

פארשריבט אייער חמץ
ביי
הרב חיים צבי בר. יוסף הערסאן
רב פון וויניפעגער שטאט קאמיטע
אדרעס:
289 פרינסעסס, פאן 52 922

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

לייף אינשורענס
בעסער צו האבן א פאליסי אוז ניט דארפ־ען. אייידער דארפן דאס אוז ניט האבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

טיפרייטערס
באנקראט סייל, רעמינגטאן, אנדערוואוד. וואודסטאק אוז א. ו.
T. A. WEIR
Ph 28 800 247 Notre Dame Ph. 24 783

היים און אפיס פורניטשור פארלאנגט
פאר מזומן נעלט.
KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phone 29 040

AACTIVE MESSENGER & TRANSFER
פורניטשור נעמופט
PH. 26 062 121 ALBERT ST.

CARD READING
סווארזישע מאמאזש אוז עלעקטרישע טרימענטס פון מאסאזש, נראזוארטער אין אלר קאנטרי. פאר אפאינטמענטס טע־לעפאנירט 283 87 פון 9 ביז 12 אוז פון 2 ביז 7. 390 מעקדערמאט קאר. עמען סט.

SEMO SKIN REMEDY
היילט עקזעמא, פסאריאזיס, אלע הויט קראנקהייטן. אויסרלאכער קאנסער נע־היילט. בראאוזוקע אוז פלעקן אראנזער־נענומען אן וויי־טיקן. $1 אוז $2 א פלעשל. אלע מעיל ארדערס אויסגעפילט.
די נאנצע ארבעט נאראנטירט
C. H. McDONALD, L.M.F.
252 Kennedy St. Winnipeg

לערנט זיך טיפרייטן
פארזארנט זיך מיט א קאפיע פון "מאוטש מעטאד טיפרייטער אינסטרוקטאר", א פראקטישער קורס וואס לערנט טיפינג אין א קורצער צייט. פרייז 30 סענט.
H. NEWALL
220 Bannatyne Ave., Wpg.

סוטס אוז אווערקאוטס נעניינס צום מאס. הויז, צוצוזאמן צו קאוטס אוז וועסטס. "מיר קאנען צופאסן צו אייערע"
DOMINION TROUSER CO.
נרעסטער אסארטמענט פון פעטערנס אין קאנאדע.
290 PORTAGE AVE. WPG, MAN.
(Over Lyceum Theatre)

CHESTERFIELD HOUSE
פאר טשעסטערפילד אוז טשערס צו נידעריקע פרייזן
סלים קאווערס ריפערס אוז איבערציאונגען
אויך נעטאן פון עקספערטן
639 PORTAGE AVE.

2 טירן איסט פון שערבורק סטריט
דושארדזש האר, איינגטמער
טעלעפאן 362 38

בעשעפט נעלענהייטן
Business Opportunities

סינאר, קאנפעקשענערי אוז רעסטאראן, אויפן דירעקטן ליסט מיט אינפעריאל טא־בעקא, סטאק אוז פיקסטשורס $2.500. גרויסע מענלאכקייטן.

קאנפעקשענערי אוז נראסערי, צענט־ראלער נוטער לאקיישאן, סטאק אוז פיקס־טשורס בכויז $700. רענט מיט סוויט, $40 א מאנאט.

קאנפעקשענערי, פרוט, סינאר אוז נרא־סערי, סטאק אוז פיקסטשורס $2.500. רענט מיט סוויט, $50. סיילס פון $1.200 ביז $1.800 א מאנאט.

אויב איר ווילט א נעשעפט, זעט
ח. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

צו פארקויפן א נוט־נייענדע סעקאנד הענד סטאר אין א גוטן לאקיישאן, רענט בילית. עס פארערט זיך אביסל נעלט. נאראנטירט צו מאכן א לעבן. איינטימער מוז פאר־לאזן וויניפעג. זיך וועכן אין 198 הענרי עוועניו, קאר. מיין סטריט.

:: צו פאררענטן ::
FOR RENT

NOKOMIS BUILDING
האנרייוון אוז קאסבערלענד
ווינשנסווערטער פלאץ
צו פאררענטן. פאסיק פאר לייכטער מאנופעקטשורינג אדער אפיסעס. ני־דעריקער אינשורענס רענס.
THE J. McDIARMID CO., LTD.
201 Nokomis Bldg. Phone 26 294

צו פאררענטן א שיינעם דריי רום סוויט אין באלטיק אפארטמענט. מעסיק רענס. זיך וועגען צום קערטייקער, סוויט "די", טעלעפאן 668 56.

צו פאררענטן א זעקס רום מאדערנע הויז. זיך וועגען צו
MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

צו פאררענטן 3 רומס מיט א באר, זייער שיינע און נרויסע רומס, אפ־סטערס. פריוואטער אריינגאנג, אין 556 סטעלא עוועניו. זיך וועגען אין 484 פלארא עוועניו.

צו פאררענטן א סטאר, נוט פאר א נרא־סערי אזן מאנפעקשענערי. ניטער לאקיי־שאן אויף סעלקירק עוועניו. זיך וועגען אין ארעצקים דעפארטמענט סטאר.

מופט איר ?

51 553 55 669
נאר 9 אוונט
55 000

צו אונזערע אידישע פרוינט אזן פאטראניזירער ווינשן מיר
א פריילאכן פסח
BLACKHURST BROS.
JEWELERS
1452 MAIN ST. PH. 55 648

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואס אויסצוקלייבן
Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

וואנצן אזן קאראוטשעס
פארניטשע ארבעט נוראנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

צוויימע אפטיילונג

אידשע וואָרט

פסח-נומער 1931

THE ISRAELITE PRESS — The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידשע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA

Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 — Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

ביי די שומרונים אין שכם

(שילדערונגען פון זייער לעבן)
(ספּעציעל פאר "דאָס אידישע וואָרט")
פון בן יקיר

::

פסח

ווי אלע גרויסע אידישע יום־טובים, האָט פסח א דאָפּלטע באדייטונג: ס'איז א נאָמער יום־טוב, און איז פארבונדן מיט דער גרויסער עראינערונג אינ'ם לעבן פונ'ם פאָלק, — זיין שקלאָפערי אין מצרים. זיין וואַנדערלאָנג אין זיין געבורט ווי א פאָלק דורך פיין אין זיין וואַנדערונג אין מדבר.

פסח, דער נאָמער יוסטוב פון א פאָלק וואָס האָט אין זיין אייגענעם לאַנד געפירט אן אגריקולטורעלע לעבן, איז ניט אומזיסט פארבונדן מיט דער ערשטער סטאַדיע פון זיין פאָלקס־געבורט: דער יום־טוב פונ'ם פרילינג פון יאָר איז אויך געווען דער יום־טוב פונ'ם פרילינג פון פאָלק.

דאָס אידישע פאָלק האָט שוין לאַנג אויפגעהערט צו לעבן "איש תחת גפנו ותחת תאנתו". עס איז מיט גוואלד אָפּגעריסן פון זיין באָדן און איז געפרייבן "אויפצוריסן" אויף אַלע ווינטן. די באדייטונג פון פסח ווי א פרילינג יום־טוב איז אזוי פארטונקלט געווארן, און פונ'ם יום־טוב איז פארבליבן בלויז די גרויסע היסטאָרישע עראינערונג, די באפרייאונג פונ'ם פאָלק פון שקלאָפערי.

אָבער די גרויסע אידישע יום־טובים, וואָס ווערן געפייערט שוין פאר טויזנטער יארן, דערווקען ביי אונז אויך די זכרונות פונ'סאידישן לעבן אויף זיין אייגענעם באָדן, און זיי האלטן וואָך די אידישע ביינקשאפט נאָך א פריי און זעלבסטשטענדיק לעבן אונטער אייגענע גזירות, אין זיי וואונדערלאכע אבע זיי שכּח, וואו זיי היטן נאָך אפּ א לעבט אין שכם, וואו זיי אָנדערלאכע אפּאָר יאָרהונדערט אין מצרים, צווישן אנדערעם. אויך די צע־טע ציימן, צווישן אנדערעם. אויך די צע־רעמניע פון שוחט'ן ערב פסח דעם קרבן פסח. א שילדערונג וועגן דער דאָזיקער צע־רעמאניע קאָנען מיר טאָקע נעפינען ערגעץ וואו אין א אידישער ציימונג. איך האָב אויך בייגעוווינט זייער צערעמאניע, נאר אזוי ווי זי איז שוין א סך מאָל נעשילדערט געווארן, וועל איך בעסער דערציילן אנדער־ע נעשמאנען. אין ביילאָנווייז האָט ער זיך דערווייל אפּגעטאָן בשעת מיין וויזיט ביי די שומרונים.

אומגעפער אין א שעה ארום נאָך דער צערעמאניע פון קרבן פסח בין איך צוזאַ־מען מיט א יונגן שומרוני מיט'ן נאָמען מצליח ארייזענקומען צווישן די נעצעלטן פון די פאָר שומרונים, וואָס נעפינען זיך דא. עס האָט מיך זייער פאראינטערעסירט צו ווייסן זייער לעבן און זייער פאָלקלאָר. איך האָב אין מיין נאטיץ ביכל פארשריבן אייניקע שומרוני־שע פאָלקס לידלאך, קינ־דער לידער א. א. ו.ו. פון די מעשיות וואָס איך האָב ביי זיך פארצייכנט איז כדאי צו איבערדרעצייל צווי־ע מעשה'לאך, אמת'ע נעשיכטעס. איין נעשיכטע האָט זיך נע־טראָפן טאָקע אין דער ערב פסח נאכט, בעת דער אקופּאציע פון שכם דורך דעם ענגלישן מיליטער.

ווי באוואוסט האבן פון שטענדיק אז די ענגלישע קעניג ארויסגעווינען א באוונדערע פרייונטשאפט צו די שומרונים, גלייבט־ענדיק אז זיי שומרונים זיינען ניט קיין יידן, נאר אידישע שומרוני־שע, וואָס האָבן אויפגעהערט צו זיין יידן. אין דעם פעלקער דערוואָכן פון זייער שלאָף, אין די צייט איז אָבער געקומען, אז דאָס אידישע פאָלק זאָל אויך אָנהויבן צו פארווירקלאכן זיינע חלומות.

אין דער נאָנצער ליינג אן בריוו פונ'ם אידישן בייגעזעץ זיך אויף געוויסע פונ'ם אידישן לעבן באמערקט זיך דער צעשפּרייטקייט פונ'ם אידישן פאָלק, צוליב דער צעשפּרייטקייט פונ'ם אידישן לעבן אין פארשידענע לענדער. דאָס פּראָבלעם איז גרעסער ווי ביי אנ־דערע אויפגעוואכטע פאָלקער, צוליב דער צעשפּרייטקייט פונ'ם אידישן פאָלק אין זיין געבונדנקייט מיט פארשידענע מנהגים אין דינים פון נאר אל־טע ציימן. צווישן אנדערעם. אויך די צע־רעמניע פון שוחט'ן ערב פסח דעם קרבן פסח. א שילדערונג וועגן דער דאָזיקער צע־רעמאניע קאָנען מיר טאָקע נעפינען ערגעץ וואו אין א אידישער ציימונג. איך האב אויך בייגעוווינט זייער צערעמאניע, נאר אזוי ווי זי איז שוין א סך מאָל נעשילדערט געווארן, וועל איך בעסער דערציילן אנדער־ע נעשמאנען. אין ביילאָנווייז האָט ער זיך דערווייל אפּגעטאָן בשעת מיין וויזיט ביי די שומרונים.

אומגעפער אין א שעה ארום נאָך דער צערעמאניע פון קרבן פסח בין איך צוזאַ־מען מיט א יונגן שומרוני מיט'ן נאָמען מצליח ארייזענקומען צווישן די נעצעלטן פון די פאָר שומרונים, וואָס נעפינען זיך דא. עס האָט מיך זייער פאראינטערעסירט צו ווייסן זייער לעבן און זייער פאָלקלאָר. איך האב אין מיין נאטיץ ביכל פארשריבן אייניקע שומרוני־שע פאָלקס לידלאך, קינ־דער לידער א. א. ו.ו. פון די מעשיות וואָס איך האב ביי זיך פארצייכנט איז כדאי צו איבערדרעצייל צווי־ע מעשה'לאך, אמת'ע נעשיכטעס. איין נעשיכטע האָט זיך נע־טראָפן טאָקע אין דער ערב פסח נאכט, בעת דער אקופּאציע פון שכם דורך דעם ענגלישן מיליטער.

ווי באוואוסט האבן פון שטענדיק אז די ענגלישע קעניג ארויסגעווינען א באוונדערע פרייונטשאפט צו די שומרונים, גלייבט־ענדיק אז זיי שומרונים זיינען ניט קיין יידן, נאר שומרוני־שע פאָלקס, וואָס האָבן אויפגעהערט צו זיין יידן. דער טור־מעל אין שטאָט איז צוגעגאנגען צו צופּן. דער טור־וועג אין נעקומען קיין ירושלים איז נע־שטאנען נאעמט צו דער שטאָט. אין שכם־טאָל, קיין שלעכטס איז אין שטאָט ניט נע־שען אויס מורא פאר די ענגלענדער. די שומרונים זיינען א נאנצן טאָג נעווען אין שול אין האבן נעמען זיירע אריסע מאָל־שע פון לינקן און פארנאכט. ווען אין שטאָט איז שוין נעווארן פאלשטענדיק רו־איק, זיינען זיי זיך דאָס פאר אונז.

אויף מארגן, נאכץ פרי זיינען די ענגלי־שע חילות אריין אין שטאָט. מיט מוזיק זיינען זיי דורכגענאנגען די נאכצע שטאָט, און נאכדעם האבן זיי זיך אפּגעשטעלט אין מזרח טייל פון איר. נאר אייניקע אפּי־צערן זיינען געפומען צום כהן אום צו באָ־טראכטן די שומרונים, וויייל זיי האבן באקו־מען די אידישע פּאָסטן פון דער העכערער פארוואל־טונג און פ

שלמה המלך אין דער ווינט

א לענענדע
פון יוסף פוקס

נאט האט אויסדערוויילט שלמה'ן אלס קעניג איבער דער נאנצער וועלט, אפילו אויף בהמות, חיות, עופות, שרים, און מזיקים.

איין מאל וועז שלמה האט נעמאכט א חשבון פון זיין נרויסקייט און פראכט, האט ער זיך ארומנעזעהן, אז איבער'ן ווינט אוז די וואלקנס, האט ער ניט קיין מאכט — אז ער האט נלייך נעביטן ממשלה. אבער ניט איבער אלע טויזנטער ווינטן אוז וואלקנס האט אים נאט אי־ בערנענעבן די ממשלה, נאר אויף איין ווינט אוז איין וואלקן. ער האט באקומען דאס רעכט אמאל זיי צו פארזאמ־ לען אויף איין ארט, אוז אמאל צו פאר־ שפרייטן, אמאל זיי הארט צו מאכן אוז אמאל זיי ווייך צו מאכן . . . וויי נאר איז באפאל איז אריוס, איז נעפומען א ווינט אוז האט נעבראכט צו שלמה'ן א וואלקן. שלמה האט באפוילן הארט צו מאכן דעם וואלקן אוז ער זאל אים — אין עם איז נעשעהן. דאן האט ער פארשפרייט אויף דעם וואלקן א נרויסן דיוואן, פון הונדערט און זעכציק איילן די ביימ. הער דיוואן איז נעווען פון נרויסע זייד, פאטאפאפע איז נעשעהן, אוז ער האט נעזאנט: "דאס נרויס האלטן זיך פון דעם מענשן דערנידעריק אים, אוז דער וואס האט נארנישט שטאנ אויף נישט, ווערט נלייך נעריסן ווי נראס פון דער ערד". דעם שר פון הונדערט אוז זעכציק איילן די ביימ. הער דיוואן איז נעווען פון נרויסע זייד, כע האבן נארנישטעם אלע פיגורן, וואס זיינען נעווען פארא אויף דער ווילט. ער האט נלייך נעריסן זיינע פיר שרים: דעם שר פון מענשן, אסף בן ברכות; דעם שר פון שדים — רמיראט; דעם שר פון חיות — דעם לייב אוז דעם שר פון ער פות — דעם אדלער. זיי האבן פארנומען די ווינקלען פון דעם דיוואן, אוז אין דער מיט איז נעווען שלמה אויף א נאלדענעם שטול באנלייט פון זיינע חכמים, נבור רים, עזא נעבער, אוז באואכט מיט פיל מיליטער, פר האט באפוילן דעם ווינט פון דער ווילט.

מיט א נרויסער שנעלקייט איז שלמה נעפלויגן אונטערן הימל, אין דער פרי האט ער נענעסן אין דמשק, וואס נר־ פינט זיך אין מזרח פון דער ווילט, אוז פארנאכט האט ער נענעסן אין מדי, וואס איז אין מערב זייט פון דער ווילט.

אזוי פליענדיק א לענגערע צייט, האט ביי שלמה'ן זיך דערוועקט א נעווייסער שטאלץ, א נאוה, אוז ער האט נעוואכט צו זיינע מיטרויזנדע: — איז נאך פא־ ראנען אויף דער נאנצער וועלט א עניג ווי איך וואס זאל נעווענלטיקן איבער אלעם לעבעדיקעם, אוז אויך איבער דעם ווינט אוז וואלקן? — נעווים נישט! אין דעם מאמענט האט דער ווינט א שפאל נעטאן — אין עם זיינען אראפנע־ פאלן פערציק מענשן פון דעם דיוואן. שלמה האט באלד באנריפן פארוואס די נאטאפאפע איז נעשעהן, אוז ער האט נעזאנט: "דאס נרויס האלטן זיך פון דעם מענשן דערנידעריק אים, אוז דער וואס האט נארנישט נעטאן, אויב ער איז נעווען שלמה המלך, וועט נלייך נע־ ריסן ווערן פון זיין נאנצן קאפ". דער ווינט האט נעהערט דעם נעבעט פון זיין נרויסן פאטער, דוד המלך, אוז האט נלייך נעריסן זיין נאנצן קאפ.

צו אלע אונזערע פריינט און קליענטן ווינשן מיר

א פרייליכן פסח

אין דער זעלבער צייט ווילן מיר אייך דערמאנען, אז מיר זיינען איצט אוטאריזירטע

פּאָרד דילערס

אין מיר קאנען פארקויפן און באדינען אייך מיט אלע פארד מאדעלן

מיר לאדן אייך העפלאכסט אין צו באזוכן אוז באטראכטן אונ־ זער בילדינג, וואו די נייעסטע פּאָרד מאדעלן ווילן נעוויזן ווע־ רן, צווישן וועלכע עס וועט נעפונען זיינע פיר־פאסא־ זשירן וויקטאריא קופע.

"די קאנאדער קאר"

Archibald-Martin Motors, Ltd.

Portage Ave. and Maryland St.
PHONES: 37 018 - 37 019

פסח איז דער יום-טוב פון באפריאונג

דער באפריאונג פון דעם אידישן פאלק פון שקלאפערי אין מצרים און זייער דראנג נאך א זעלבסטשטענדיקן לעבן.

א סך מענשן ליידן נאך היינט

פון אומזיכערקייט ווייל זיי האבן זיך נים פארזאָרגט מיט א פ ש פ א־ ר ו נ נ ע ן צו קאנען לעבן פריי און זעלבסטשטענדיק; צו האבן עטוואס אויף וואס צו פאלאזן זיך. א סיי־ווינגס אקאונט איז דער זיכערסטער מיטל צו זעלבסטשטענדיקייט און פריידיט פון זארג און פון אומזיכערקייט.

די דאָמיניאָן באנק

נים

די בעסטע באקוועמלאכקייטן וואס ווילן אייך נעבן די מעגלאכקייט אויסצוווין א סיי־ווינגס אקאונט אין באפריען אויף פון א סך זארג אין דער צוקונפט. דער פארעין עקסטשענדזש דעפארטמענט פון דער דאמיניאן באנק איז אויך צו אייער דינסט. פאר איבערשיקן נעלט צו ווילכן עם איז טייל פון דער ווילט.

נאך וויי־ערדיקע אינפארמאציע ווענדט זיך צו דעם מענעדושער פון דעם נאָענטסטן ברענטש פון

The Dominion Bank

א פרייליכן פסח

ווינשן מיר
צו אלע אונזערע אידישע פריינט אין קאסטאמערס

OLYMPIA CAFE

אנטקעגן איטאנס

בעסטע פרוכטן און קאנפעקשאנערי

325 PORTAGE AVE. PHONE 21 941

מיר ווינשן אייך אלעמען

א פרייליכן פסח

STELLA GARAGE

אלע סארטן אוטאמאביל פארריכט

J. J. Bergman — 210 Stella Ave.

א פרייליכן פסח

ווינשן מיר צו אלע אונזערע אידישע פריינט
און קאסטאמערס

Royal Alexandra Hotel Beauty Parlor

MISS H. VERNER

די פּייאָניר לאנדרי

לימיטעד

באנוצט זיך מיט דער נעלעגנהייט צו ווינשן אלע זייערע קאסטאמערס און פריינט

א פרייליכן פסח

פארליינערט דאס לעבן פון אייערע וועש דורך שיקן עס צו דער

PIONEER LAUNDRY LTD.

93 GRANVILLE ST. PHONE 57 051
WINNIPEG, MAN.

א פרייליכן פסח

ווינשן מיר צו אלע אונזערע אידישע פריינט
און קאסטאמערס

Royal Alexandra Hotel Beauty Parlor

MISS H. VERNER

א פרייליכן פסח

אונזערע ארטיקסטע וואונשן צו אלע אונזערע
קאסטאמערס און פריינט
פאר א

L. P. MASON & CO.

MANUFACTURERS AGENCY

287 Stanley Street — Winnipeg, Manitoba

וויזדאמאל האבן מיר דאס פארגענינן צו ווינשן
אונזערע צאלרייכע פריינט

א פרייליכן פסח

צו אלע
כאנטרי סטארקיפערס

ווען אין שטאט זיינט איר העפלאכסט איינגע־ לאדן צו באזוכן אונזער פלענט און באטראכטן אונזער סטאק.

Wall-Matoff-Stone Ltd.

האלסיל קלאוק און סוט מאנופעקטשורערס

5th FLOOR DAYLITE BLDG. — WINNIPEG

זייט איז נעווען א טיר, נאר אזוי ווי עס איז שוין זייער לאנג איז טיר באדעקט נעווארן מיט ערד — און דע־ ריבער קאן מען זי ניט נעפינען. נו האט נעארבעט צו באפוילן דעם ווינט אוועק צובלאזן די ערד פון מערב זייט — און אזוי ארום ווען ער נעפינען די טיר. שלמה האט נלייך אפנעשיקט דעם אלי טען ארבער אויף זיין פלאץ, און דאן האט ער באפוילן דעם ווינט צו מאכן א שטארקן שטורם, און אוועקבלאזן די ערד פון מערב זייט. דער ווינט האט אזוי נעטאן, אוועקנעבלאזן די ערד — און עס האט זיך באלד נעוויזן אז טיר.

דאס איז נעווען א שרעקלאכע נרויסער אייזערנער טויער, וועלכער איז נעווען פארשלאסן מיט פאסוק. עס האט זיך נעפונען אויף אים אן אויפשריפט, וואס האט זיך נעלייענט ווי פאלנט: "איר מענשן זאלט ווישן, אז מיר זיי־ נען נעווען אין דעם פלאץ פון יארן, הא־ נערנים ארבאס נוטס און פארנענינן, און ווען עס איז נעקומען די טאָג־ער־קע הונ־ נער צייט האבן מיר נעמאכן פערך אויף מיט אבער עס הא טאוגט ניט נעקאכט אז כאכן. מיר האבן אפן נעלאזן דעם זיך נעלייגט אויף דער ערד צו שטארבן. פארן טויט האבן מיר פארנאנט די פערטע. אויב עם ווען זיי ווער עס איז פרענן ווענן דעם פלאץ, זאלן זיי זאנן, אז זיי האבן אים עפענען א נע־ בורטן. אריינגיין מעג נאר א נביא אדער א מלך. און ווען איינער פון זיי ווען ווען אריינגיין, זאל ער נראבן ביי דער רעכטער זייט פון דעם טויער, ווען ער נעפינען א נלעזערנעם קאסטן, זאל ער אים צוברעכן און ארויסנעמען די שליס־ לען, און אויפשליסן אלע צימערן. שלי־ מה האט אזוי נעטאן. ווי נאר ער האט נעפענט דעם איינערנעם טויער, האט ער נעפונען א נאלדענעם טויער. ווי נאר ער האט אים נעפענט האט ער דערוועהן א פראכטפול שיינע הויז, אויסנעצירט מיט טיערע איידלשטיינער, בריל־אנטן, דימענטן און טיערע פערל, וויי־טער הא־ בען זיך נעציינן צימערן אויסנעפלאס־ טערטע מיט נאלד און זילבער, און אין מיטן פון אזא צימער איז נעשטאנען א נע־ שטאלט פון א "עקדיש" נעמאכט פון זיל־ בער. ער האט אוועקנענומען דעם "עק־ דיש" און ער האט נעפונען א טיר מיט א נאלדענעם שלאס, אויף וועלכער עס איז נעווען אנגעשריבן: "דער באלע־ באס פון דעם פאלאץ האט פרייער דא נעלעבט מיט נרויס כבוד, פראכט, נלאנץ און קראפט. לייבן און בערן האבן זיך נעשראקן פאר זיין בליק. ער א ז נעווען באריהמט אין באזאוסט אויף דער נאנ־ צער וועלט, און ווען עס איז נעקומען די נזירה פון הימל, אז ער זאל שטארבן פאר דער צייט, איז די קרוין ארונטער נעפאלן פון זיין קאפ און ער איז נע־ שטארבן, איבערלאזנדיק זיין נרויסן פאר־ מעגן פאר פרעמדע מענשן, וואס האבן דאראוף ניט נעארבעט".

ער האט נלייך נעפענט די טיר און ער איז אריינגעקומען אין דעם שענסטן צימער, וואס ער האט אמאל נעזעהן. עס איז נעווען א נרויסער און פראכטפולער זאל באהאנגען מיט נאלדענע טאוולען, באזעצט מיט די בעסטע בריליאנטן. אין דעם זאל האבן זיך נעפונען דריי טירן, אויף דער עדשטער טיר איז נעווען נע־ שריבן:

"דו מענש, זאלסט ניט זיין נרויס ביי זיך, זאלסט ניט זיין פאלש, דיין לעבן האט א באשטימטע ציים, אין דאן לייגט מען דיר אין דער ערד אריין".

אויף דער צווייטער טיר איז נעווען נעשריבן:

"דו זאלסט זיך ניט איילן צו ווען אלע אינשלינגען, נעם דיר ביסלאכווייז; ווייל יעדנפאלס ווערסטו מוזן אלץ אי־ בערלאזן, ווארים די ווילט ווערט אי־ בערנענעבן פון איינעם צום צווייטן".

אויף דער דריטער טיר איז נעווען נעשריבן:

"דו מענש, נרייט דיר צו שפיין צו דיין ווייטן ווע, ווען דו האסט נאך צייט, איידער די זון נייט אונטער, וואי־ רים ניט אייביק וועסטו בלייבן אויף דער ערד, אוז דו ווייסט ניט ווען דו וועסט שטארבן".

שלמה איז אריינגענאנגן אין דעם מיטלסטן צימער, און ער האט דערזעהן פאר זיך א כאדנע ביל־ד: אויף א נאלדענעם שטול איז נעזעסן א לעבעדי־ קער מענש איינגעהילט אין א וואלקן רויך. ער האט דערהערט א שרעקלאכן נעשריי:

"קומט אהער אלע קינדער פון דעם שטן אוז שרים! קומט נעשווינד, דען שלמה המלך ווערט אייך פארטיליקן".

פלוצלונג איז דער נאנצער צימער אנ־ נעפילט נעווארן מיט א שטארקן וואלקן רויך, פון דעם בילד האבן ארויסנעזעצט שרעקלאכע פייער פלאמען. עס איז נע־ ווארן א ליארעם, א טומל, ביז שלמה האט א נעשריי נעטאן: — ווייסט איר ניט, או איך בין שלמה המלך? איך האב אניך די רעכט איבער אייך, קינדער פון דעם שטן, אוז אויב איר ווילט נלייך ניט נוירן מיר אונטערטענין, ווע־ל איך אייך פייניקן מיט די נרעסטע יסורים. שלמה האט ארויסנעזאנט דעם נאנצן נאמען פון נאט, זיינען אלע באלד שטיל נעווארן אוז זיי זיינען אנטלאפן אין דעם נרויסן ים אריין צו נערעטעט ווערן פון זיינע הענט. ווען אלץ איז נעווארן צוריק רואיק, האט שלמה באמערקט, אז אויף דעם פלאץ, וואו עס האט זיך נע־ פונען דאס בילד, זיינען אויף א נאלדע־ נער קויט א טאוול, אויף ווועלכער ס'איז באשריבן דער נאנצער אינהאלט פון דעם פאלאץ, נאר ס'איז נעווען אין אזא שפראך וואס שלמה האט עס ניט נעקאנט אי־ בערלייענען.

ער האט נלייך נעשיקט רופן זיינע חכמים און עצה נעבעה, אבער קיינער האט ניט נעקאנט לייענען די שפראך. שלמה האט באפוילן אריסטאטעלעס אליין צו קומען. ווען ער איז נעקומען האט ער נלייך נעוואוסט ווער עס האט דאס נעשריבן, אבער ער האט ניט נעוואלט זאנן עפעס אין דער נענווארט פון דעם נאנצן פאלק, נאר ער האט נעזאנט: "איך וועל דיר נעבן א נרויסע מתנה, אויב דו וועסט מיר זאנן ווער עס האט דאס נעשריבן".

אריסטאטעלעס האט נעזאנט: "איך ווייס ניט ווער עס האט דאס נעשריבן, אבער איך ווייס ווער עס קען עס לייענען, נאר ער איז ניט דא, ער איז ווייט פון דא, ער איז אין מצרים".

שלמה האט נעשיקט צוריק צו פארן, האט שלמה באמערקט פון דערווייטנס, אז עס נעפינט זיך א יונגערמאן פון דעם מדבר, און ער נייט נלייך צום פאלאץ, ווי נאר ער איז צוגעקומען צו דעם פלאץ, האט שלמה המלך דעם זיך נעפונען האט ער זיך נעבוקט פאר אים און ער האט אים נעפרעגט, פארוואס איז דער קעניג אזוי טרויעריק, שלמה האט אים דערצייולט די נעשיכטע פון דעם טאוול און דאס וואס קיינער קאן עס ניט אויפקלייענען. דער יונגערמאן האט זיך נעהייסן ווייזן דעם טאוול און ער האט נעזאנט:

"איך בין מיר נעזעסן אויף מיין ארט ווייט, ווייט פון דאנען אין דעם הייסן און זאמדיקן מדבר, האב איך דערהערט א קול פון דעם הימל אז איך זאל ניין אחער אין לייענען די שריפט פון דעם טאוול".

ווי נאר מען האט אים נעווינן דעם טאוול, האט ער זיך צעווייגט און ער האט נעזאנט:

"דו זאלסט ווייסן מיין הער, נרויסער און אלמעכטיקער קעניג, דאס די נעשיי־ בענע שפראך איז נריכיש, און אט וואס עס שטייט דארט נעשריבן":

"איך שדאר בן ער האב נעווען לויטיק אויף טויזנט מאל טויזנט קענינרייכן. איך האב נערייכ אויף טויזנט מאל טויזנט פערד, טויזנט מאל טויזנט קענינע און פירשטן זיינען נעווען מיינע אונטערטא־ נען. איך האב אויסנע'הרג'עט טויזנט מאל טויזנט שטארקע מענשן, איך האב איינגעאפלט אלע רייכטימער פון דער ווילט, קיין זאך האט מיך ניט נעוע־ טיקט, איך האב שטענדיק נעשריען: נאך, נאך! איך האב נעמיינט, אז דאס לעבן איז א אייביקייט, מען לעבט שטענדיק — אין דערפאר דארף מען זיך פארזארנן — ניט קוקנדיק אויף די ברוטאלע מיטלען, וועלכע ווערן דערצו אנגעווענדעט.

"אבער ווען עס איז נעקומען די צייט, און דער מלאך המות, דער נרעסטער שר־ נא, פון אלע לעבעדיקע איז נעקומען צו מיר, מיט זיינע טויזנט קאלטע אוגן, מיט זיין בלאנעדנרער שווערד, מיט'ן טראפן "סם המות", האט מיין באריהמ־ קייט, מיין שטאלץ און רייכקייט נאר־ ניט נעקאנט טאן. דעריבער זאל איך צו אלע מענשן, וואס ווילן לייענען דעם אויפשריפט אויף דעם טאוול, אז זיי זאל־ לען ניט אוועקנעבן זייער ענערגיע אוי־ זייערע פיאיקייטן צו אנזאמלען פאר־ מענגן און רייכטום. עס זיינען פארא־ פיל נאבעלערע זאכן אין דעם מענשן'ס לעבן, פאר ווועלכע דער מענש דארף זיך מקריב זיין, ווייל דאס לעבן איז קורץ, בלויז א פארבייגיענדיקער חלום. זאל יעדער ווידמען זיין צייט צו בילדן די נעזעלשאפט און איינפלאנצן אין די הער־ צער ליבשאפט, ברידערלאכקייט און פריינטשאפט — און ממילא ווערט אויר פלאנצן נלייק און צופרידנהייט, ווייל דער נלייק פון דעם מענשן לינט נאר אין זיין 'איך'."

די קדושים פון דזשיקאָוו

(היסטאָרישע פאסירונג)
פון צבי שפירן

די מעשה וואָס איך גיי דאָ דערציילן איז אן אמת'ע געשיכטע, א היסטאָרישע פאסירונג וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אינם באוואוסטן שטעטל דזשיקאָוו מיט א סך, א סך יאָרן צוריק נאָך אין אלטן פּוילן, ווען די פריצים האָבן געהאָט צו שאפן יעדער אין "זיין" געגנט.

גענוי, ווען דאָס האָט פאסירט, איז נישט באוואוסט, ווייל עס איז אין ערגעץ ניט באשריבן, מען ווייסט נאָר, אז מחמת דעם נאָמען פון דעם בעל שם טוב איז פארמישט אין דער געשיכטע, האָט דאָס מסתמא פאסירט סתם־אזוי אין דעם "בעל שמ'ס צייטן". עס קאָן זיין, אז אין די כראָניקס פון דער דזשיקאָווער קהלה איז די דאָזיקע היסטאָרישע געשעעניש אין זייער שטעטל געווען פארשריבן, אָבער צוליב די שריפות און מלחמות, וועלכע דזשיקאָוו האָט אין משך פון דער לאנגער צייט מיטגעמאכט איז אין דער קהילה נישט געבליבן קיין פּנקס. די מעשה ווערט נאָר נאָכדערציילט ביי די אידן פון דזשיקאָוו פון דור צו דור, איש מפי איש.

פארשטייט זיך, אז צוליב דעם וואָס די מעשה איז ניט פארשריבן, נאָר מען דערציילט זי נאָר פון אויסוויניק, זיינען אין משך פון דער צייט מאנכע איינצלהייטן אפשר פארגעסן געוואָרן, און אנדערע פרטים ווידער ניט מען איבער נישט גענוי, נישט ריכטיק, אָדער נאָר אין עטלאכע וואריאנטן, אין פארשיידענע נוסחאות. דער עצם ספור המעשה אָבער, דער היסטאָרישער פאקט גופא, איז אין אלע נסחאות געבליבן גאנץ. ס'האָט זיך נאָר צו אים באהעפט א קראָנץ פון לעגענדעס ארום איינצלנע פרטים.

— א —

סטאשעק פאָרט אוועק

אלזאָ, איז עס געווען אין בעל שמ'ס צייטן, לאָמיר זאָגן בערך מיט צוויי הונדערט יאָר צוריק. אָנגעהויבן האָט זיך עס, ווי דער שטייגער איז דאָן געווען, מיט אן עלילת דם, און געענדיקט האָט זיך עס, אזוי ווי אלע עגלאכע פאסירונגען אין יענע מיטלאלטערלאכע צייטן, מיט אכזירות'דיקע פייניגונגען און מיט אומברייגען אומשולדיקע אידן — אויף קידוש השם.

געשעען איז דאָס אין דער באקאנטער שטעטל דזשיקאָוו, וואָס ליגט אין דעם מערב'דיקן טייל פון קליינפּוילן (גאליציע), הארט ביי דעם ווייסל, היינט איז דאָס שטעטל באקאנט אונטערן נאָמען טארנאָבזשעג. דאָרט האָט געוואוינט א פריצה, א גרעפין, מיטן נאָמען טארנאָוו סקא. זי איז געווען פון דעם גרעסטן יחוס צווישן די פּוילישע שליאכטן און איינע פון די רייכסטע פון לאנד. איר איינגנטום איז געווען נישט בלויז די ניטער ארום דזשיקאָוו, נאָר אויף א סך גיטער און שלעסער אויף יענער זייט ווייסל אין דער פּוילישער מדינה.

אין דער נאָענטער שכנות פון דזשיקאָוו ליגט א דאָרף מיטן נאָמען מיע כאָטשין און דאָרט האָט געוואוינט א איד אן ארענדאר וועלכן מען האָט גערופן משה מעכאָטשינער. ווי דער שטייגער איז ביי דאָרפס אידן, פלעגט ער שבת גיין אין שטאָט אריין צו דאוונען, און מחמת מען טאָר שבת ניט טראָגן חוץ לעירב, האָט ער תמיד מיטגענומען מיט זיך זיין פאסטוכל סטאשעק, א יונג שייגעצ'ל, וועלכער האָט געטראָגן דעם טלית און דאָס חומש'ל פאר זיין אידישן באלעבאָס קיין דזשיקאָוו צום מנין.

האָט זיך אמאָל געמאכט אזא מעשה: אין א שבת הגדול איז דאָס געווען. ווי תמיד, האָט סטאשעק געטראָגן דעם טלית אין שטאָט אריין: ר' משה מעכאָטשינער איז דאָרט פארבליבן ביים דאוונען, און סטאשעק איז צוריקגעגאנגען אהיים. אויפ'ן וועג צוריק אין דאָרף אריין, האָט סטאשעק געטראָפן גוי'אישע פורן וואָס זיינען געפאָרן פון יענער זייט ווייסל אין א גאנץ ווייטער נסיעה — קיין אונגארן. די פורמאנעס, וועלכע האָבן זיך דאָ אביסל אָפּגערוט פון דער ווייטער רייזע, האָבן זיך דערווייל אריינגעלאָזט מיט סטאשעק'ן אין א שמועס: זיי האָבן אים געמאכט פאָרוואורפן פאר וואָס ער דינט ביי א אידן, און ער וואקסט אויס א גרייטער שבת־גוי . . . זיי האָבן אים צוגערעדט מיטצופאָרן מיט זיי קיין אונגארן און זיי האָבן אים פארזיכערט אז ער וועט זיין ביי קריסטן, און עס וועט אים נישט פעלן גאָרנישט.

סטאשעק האָט נישט לאנג געטראכט און נישט געזעגענענדיק זיך מיט קיינעם, ניט דערציילענדיק קיינעם פון זיין באשלוס, אפילו ניט זיינע עלטערן, וועלכע האָבן געוואוינט אין א דערבייאיקן דאָרף, איז ער מיטגעפאָרן קיין אונגארן.

קיינער אין דאָרף און אין דער גאנצער סביבה האָט פון סטאשעק'ס נסיעה נישט געהאָט די מינדסטע אנונג, קיינער האָט נישט געוואוסט, וואו זיין געביין איז אהינגעקומען.

אוועקגעפאָרן — ואיננו!

— ב —

דער בלוט בלבול

ווען משה מעכטשאָינער איז געקומען אהיי בפון דאוונען און ער האָט ניט געטראָפן סטאשעק'ן, האָט ער געמיינט אז סטאשעק איז אודאי ערגעץ אפּגעטראָטן אויפן וועג, אָדער אפשר איז ער נאָר געגאנגען אזוי א ביסל אהיים צו זיינע עלטערן אין דעם נאָענטן דאָרף. עס האָט אים נאָר נישט געקאָנט איינפאלן אין געדאנק, אז סטאשעק האָט זיך פארגעסען צו געזעגענען" און אז ער איז פלוצלונג אוועקגעפאָרן מיט נאָר פרעמדע מענשען ווייט, ווייט אין א פרעמדער מדינה. נאָר, ווען ס'זיינען פארבייגעגאנגען א פאָר טעג און סטאשעק האָט זיך נאָך אלץ נישט געוויזן, האָט זיך ר' משה אָנגעפרעגט ביי זיינע עלטערן — און יענע, איבערראשט פון דער ידיעה, אז זייער זון איז נישטאָ, האָבן געמאכט א רעש: "וואו איז זייער סטאשעק?"

די נייעס אז א קריסטלאך שייגעצ'ל, א "פאראבאק" ביי א אידן, איז פארשוואונדן, האָט זיך בליץ שנעל פארשפרייט אין דער גאנצער סביבה, און מחמת זיין לעצטער וועג איז געווען מיט דעם אידישן ארענדאר אין שטאָט אריין, אין "באָזשניצע", און בפרט אז ס'איז גראד געווען אין דער וואָך פון פסח, — איז דאָך געווען "קלאָר ווי דער טאָג", אז די "זשידעס" האָבן סטאשעק'ן גע.הרג'עט, כדי צו באנוצן זיין בלוט צו די מצות . . . אפילו אין די היינטיקע צייטען פון קולטור און ציוויליזאציע טרעפען זיך דאָך זייער אָפט אזעלכע מעשיות, חזר'ן זיך דאָך איבער יאָר־איין, יאָר אויס נארישע בלוט בלבולים וואָס כאָטש זייער גרונדלאָזיקייט שטעלט זיך תמיד באלד ארויס. פונדעסטוועגן זיינען די בלבולים איטלאכעס ירא ווידער "אקטועל", און דאָס נישט נאָר אין דעם עלילת דם סעזאָן פון פאר פסח, נאָר אויך אין אלע וואָכן פון א גאנץ יאָר — בפרט דאמאָלסט, אין יענע לאנג פארגאנגענע צייטן פון פינסטערן פאנאטיזם, ווען די יעזואיטן זיינען געווען די הויפט דעה זאָגער אין אלע ענינים!

באלד, האָט די גאנצע געגנט געקלונגען מיט דער סעסאציאָנאלער פאסירונג, אלע זיינען געווען "פעסט איבערצייגט", אז די אידן האָבן אומגעבראכט א קריסטלאך אינגל צוליב רעליגיעזע צוועקן, און די גלחים — האָבן באקומען א שטיקל ארבעט.

— ג —

טויט־שטראָף אָדער — שמד!

די יעזואיטן האָבן געארבעט אויף אלע כלים. א בלוט־בלבול אויף אידן מאכט זיך דאָך נישט יעדן מאָנטאג און דאָנערשטאג. און ס'איז דאָך עפּעס א זעלטענע געלעגנהייט צו אראנזשירן א אידן העצע — דארף מען בכן אזא פעטן בי־סען ניט ארויסלאָזן פון מויל. און אזוי ווי די פריצה פון דזשיקאָוו און פון די דערפער ארום און ארום די מעכטיקע גרעפין טארנאָווסקא, איז געווען א פאנאטיש פרומע, א צלמ'ניצע, וועלכע האָט זיך געוויס פאררעכנט פאר א גרויסער מצוה צו באשטראָפן "פארפלוכטע, גאָטלאָזע זשידעס", און בפרט צו . . . . "באקערן" זינדיקע אידישע נשמות — האָט מען אָן חקירה ודרישה און אָן טענות ומענות ארעסטירט די שענסטע אידן פון שטאָט, די נכבדי העיר, און אין דער ערשטער רייע דעם גאנצן כלי־קודש, דעם דיין, דעם שוחט, און א. וו.

מען האָט די ארעסטירטע אידן, ווי די געמיינסטע פארברעכער, טאקע ווי מערדער, געשמידט אין קייטן, געוואָרפען אין פינסטערע קעלערס, און, לויטן דאמאָלטדיקן אינקוויזיטאָרישן מנהג, אָנגעטאָן זיי געברענטע צרות און לייד, בכדי זיי זאָלן זיך "מודה זיין" אין זייער פארברעכן.

צי די "נאטשאלסטווא" (און אויך די אלמעכטיקע גרעפין) האָבן געגלויבט אין עלילת־דם, צי נישט, ווייסן מיר נישט, און ס'איז דאָ אויך נישט קיין גרויסע נפקה־מינה. מיר דערמאָנען דאָ די פראגע דערפאר, ווייל אין רוב פאלן גלויבן די בלבולים מאכערס אליין נישט אין זייערע בלבולים, און זיי זיינען מיט זיי אויסן נאָר צו פארשאפן די אידן צרות.

אויף אין דעם פאל, וועגן וועלכן מיר שרייבן דאָ, האָט מען, ווייזט אויס, נישט דוקא געגלויבט אין די אידנ'ס שולד, וואָרום מען איז געווען גרייט זיי צו שיינקען יעדע שטראָף פאר זייער כלומרשטן פארברעכן פון רציחה און שפיכת דמים — נאָר מיט א געוויסן תנאי . . . מען האָט נעמלאך די ארעסטירטע אידן געגעבן די ברירה: אָדער פארברענט צו ווערן, אָדער זיך ר"ל שמד'ן.

דער דאָזיקער פאקט איז גענוג כאראקטעריסטיש און אויך וויכטיק פאר דער היסטאָרישער אָפּשאצונג פון די אידען פארפאָלגונגען אין יענער צייט. ווי שמד צו זיין א כפרה פאר הר'ענען א מענשן? ! קריסטלאכע און אנטיסעמיטישע הערשער און רעליגיעזע פאר־שטייער קענן פארזאָרגן "נישט גלויביקע" מיט עולם הבא אויף איבער הונדערט און צוואנציק יאָר אלס שכר פאר מענשן מאָרד! . . . עס קאָן זיך אזא אומזין נישט ליינן אויפן שכל!!

ס'איז קלאָר, אז דער צוועק פון די אלע פארצייטיקע בלבולים איז געווען רדיפות אויף אידן — נשמה כאפעריי!

— ד —

אידן זיינען גרייט אויף קידוש השם

זעלבסטפארשטענדלאך האָבן די ארעסטירטע אידן מוחל געווען פאר דער "טובה" וואָס מען האָט זיי געוואָלט טאָן, און זיי האָבן פון דער געמאכטער פראָפּאָזיציע נישט געוואָלט הערן און געדיינקען. צוזאמען זיינען געזעסן איינגעשפארט אין תפיסה אכט אידן. צווישן זיי זיינען געווען: דער שוחט פון דער קהלה ר' יאָסקע קדוש (אזוי דערמאָנט מען אין דזשיקאָוו זיין נאָמען ביז דעם היינטיקן טאָג), וועלכע איז דאָן אלט געווען אינגאנצן פינף און צוואנציק יאָר. דער ראש הקהל, ר' שבתי, דער שמש ר' מנשה, דער ארענדאר ר' משה מעכאָטשינער און אנדערע.

פון די אכט אידן האָבן זיך אלע תיכף אנטשלאָסן און מוטיק זיך אָפּגעזאָגט פון שמד, און געהייסן זיך פארברענען וואָס שנעלער, מחמת די אוממענשלאכע ענויים וואָס מען האָט זיי אכזירות'דיק אָנגעטאָן, זיינען געווען נישט צום אויסהאלטן. נאָר איין ר' שבתי, דער ראש הקהל, וועלכער איז געווען אן עושר און ס'איז אים געווען א שאָד צו שטארבן, בפרט אויף אזא שרעקלאכן אופן, אז מען זאָל אים געבן דריי טעג צייט צו באקלערן זיך . . .

ר' שבתי'ס ענטפער האָט אויף אלע אידן געמאכט א זייער פּייגליכן איינדרוק, און מען דערציילט זיך נאָך, אז ביינאכט איז א באבע פון יענער וועלט געקומען צו אים צו חלום, און זי האָט אים געגעבן א פאטש, למאי ער וויל פארשעמען זיינע עלטערן אין גן עדן. דאָן האָט אויך ר' שבתי, ווי זיינע לייד־דענס גענאָסן, גענטפערט פעסט און אנטשלאָסן, אז ער וועט זיך נישט שמד'ן — מען זאָל אים ליבערשט פארברענען.

נאָר נישט אזוי שנעל האָט מען זיי פארברענט, מען האָט זיי קודם פארגרעסערט די גרויזאמע פייניגונגען, אָנגעטאָן ענויים קשים און געברענטע ליידן מיט אזא ווילדקייט און מיט אזעלכע אוממענשלאכע אכזריות, אז א שוידער נעמט אָן הערנדיק: דעם שמש ר' מנשה'ן האָט מען אראָפּגעצויגן די הויט לעבעדיקערהייד, און אן אנדערן קדוש האָט מען אריינגעלייגט אין א פעסל געקאלערט, און מען האָט אים אויף אזא אופן אָנגעטאָן לעבעדיקע יסורים, און אנדערע האָט מען געפייניקט מיט אנדערע אינקוויזיציע אינסטרומענטן.

דאָס אלעס איז געווען מיט דער כוונה: אולי, אפשר וועלן די פאר'עקשנ'טע "פארפלוכטע זשידעס" דאָך באקלערן, און ליבער זיך וועלן שיצן תחת כנפי הצלם, איידער צו ליידן גיהנומ'דיקע יסורים. אלא, טאָמער וועלן זיי בלייבן פאר'עקשנ'טע — איז דאָך אודאי און אודאי א מצוה זיי צו פייניקן! . . .

— ה —

מען שיקט שלוחים צום בעש"ט

בינו לבינו, ווען די אכט אידן האָבען געשמאכטעט אין תפיסה, און זיי האָבן אזוי שרעקלאך געליטן, ווארטנדיק אויפן טויט, זיינען די זשיקאָווער אידן ניט געזעסן מיט פארלייגטע הענט. זיי האָבן פאר זייערע אומגליקלאכע ברידער געטאָן וואָס עס האָט זיך נאָר געלאָזט. זיי האָבן פון זייער זייט אָנגעוועגדעט כל התפעלות און זיי האָבן געטאָן אלעס וואָס זיי זיינען נאָר געווען אימשטאנד צו טאָן. מען האָט מתפלל געווען פאר זייער באפרייאונג געצונדן ליכט, געריסן קברים, געטיילט צדקה, און אפילו שתדלנים זיינען געלאָפן וואו מען האָט גערארפט. ספעציעלע שלוחים האָט מען געשיקט צום בעל שם טוב ער זאָל אויס'פועל'ן אין הימל, אז דער שרעקלאָוער גזר, אומצובריינגען די אכט אידן, זאָל בטל ווערן.

דערציילט מען זיך וועגן דעם נאָך עטוואָס:

ווען די שלוחים פון דזשיקאָוו זיינען נאָך דער לאנגער נסיעה אָנגעקומען צום בעש"ט, אזוי ווי זיי האָבן נאָר איבערגעטראָטן די שוועל, און איידער זיי האָבען נאָר באוויזן ארויסצוזאָגן עפּעס א וואָרט, האָט דער בעש"ט, אָפּגייענדיק צו דער טיר, צו זיי תיכף געגעבן א מאָך מיט דער האנט און געזאָגט:

— צו שפּעט, שוין פארפאלן! . . .

דער שרעקלאכער פסק דין איז דאָן שוין געהאָט דורכגעפירט געוואָרן!

לויט אן אנדער נוסח פון דעם סיפור: האָט דער בעל שם טוב דערביי דערציילט די שלוחים, אז די נשמות פון די קדושים זיינען אָקאָרשט געווען ביי אים און זיי האָבן שואל עצה געווען, וואָס זיי זאָלן טאָן: באשר דער בית־דין של מעלה האָט זיי דאָן געווען אויף א האלבער שעה גיהנום געשיקט. און דאָס שוין דערפאר, וואָס זיי זיינען קדושים, זיינען זיי געווען שטארק קעגן דעם פסק און זיי האָבן גע'טענה'ט, אז אויב ז ייהאָבן זיך טאקע מוסר נפש געווען על קידוש השם, דארפן זיי בכלל נישט טועם זיין קיין גיהנום. דארויף האָט מען זיי געגעבן א ברירה, נאָך אמאָל געבאָרן צו ווערן. האָט זיי דער בעל שם טוב גע'עצה'ט בעסער מקבל זיין א האלבע שעה גיהנום אלס אָפּקומעניש פאר די עבירות אויף דער וועלט, איידער נאָך אמאָל מנוגל צו ווערן, און אראָפּנידערן אויף דער זינדיקער וועלט, און זיי עלול צו זינדיקן, בעת איצט זיינען זיי דאָך שוין פארטיקע קדושים. . . .

— ו —

דער אויטאָ־דא־פע

קערן מיר זיך איצט אום צוריק קיין דזשיקאָוו, צו זעען, ווי אזוי די קדושים זיינען אומגעבראכט געוואָרן.

ווען מען האָט זיי שוין א צייט לאנג געאהט שרעקלאך געפייניקט, און טראָץ די גרויסע יסורים זיינען זיי, די אין דער תפיסה איינגעשפּארטע אידן געבליבן "איינגעשפּארט"; ביי זייער עקשנות, האָט מען זיך גענומען אויספירן דעם אורטייל. מען האָט אין דעם אידישן קווארטאל אויף א בערגל לעבן דעם בית־עולם און לעבן דער שול, אָנגעצונדן א שייטער הויפן, — און מען האָט אלע אכט אידן פארברענט!

צו דער "פייערלאכער" צערעמאָניע פון דער גרויזאמער עקזעקוציע האָט מען צוגעלאָזט בלויז די קריסטלאכע באפעלקערונג, און די פילע גלחים, וועלן זיינען זיך צו דער "שמחה" צענויפגעקומען פון ווייטע געגנטן, כדי די "ברוב עם" צו פארשאפן דעם אויבערשטן א נחת רוח. האָבן געשפּילט די ערשטע פידל.

די אידן איז געווען שטריינג פארבאָטן צו זיין אָנוועזנט ביי דעם אינקוויזיטאָ־

(שלום אויף זייט 22)

אייער היים'ס אויסזעען

איז אין א גרויסער מאָס אָפּהייגניק אויף דעם אופן ווי אזוי איר האָט עס פארענדיקט.

קיין זאָך גיט ניט צו טער צו דער צוציענדיקייט פון א הויז ווי גוט־אויסזעענדע טירן און פענסטער.

פארוואָס ניט לאָזן אונז געבן אייך אן עצה וועגן די דאָזיקע זאכן אין פארבינדונג מיט אייער נייער היים? אָדער לאָזן אונז דערקלערן די איבערראשנדע אויסבעסערונג וואָס מיר קאָנען מאכן אין אייער איצטיקער הויז.

האָט איר געהערט וועגן מארבל־קאָט, "די מארבל וואָס ווערט אָנגעוועגדעט מיט א בראש"?, דאָס איז א וואונדערבאהער נייער דעקאָרירונגס מאטעריאל פאר אינווייניקסטער ארבעט. עס איז לייכט צו נוצן און זייער ניט קאָסטבאר. טעלעפאָנירט אונז פאר א ביכל וואָס דערקלערט עס אלץ.

THE EMPIRE SASH & DOOR CO. LTD.

5th Floor Bank of Hamilton Bldg. Phone 26 356

פריד און פריד לימיטעד

מיר מאנופעקטשורן
מענערשע און באָיס סוטס
און אָווערקאָוטס
מענערשע און באָיס הויזן
און בריטשעס
און ליידיס ספאָרט בריטשעס

מיר ווינשן אלע אונזערע פריינט און קאָסטאָמער
א פריילאכן פסח

Freed and Ltd. Freed

290-296 McDermot Ave., 6th Floor Phone 86 581
WINNIPEG

פסח באגריסונגען

The Make-Right Furniture Company

H. HALPENNY, Prop.

אלע סאָרטן פוירניטשור פאררייכט און איבערגעצויגן
בייבי קעריעדזשעס ריפעירינג און
ראָבער טייערס
קארפעט סוויפערס פאררייכט

242 GARRY STREET, WINNIPEG PHONE 27 629

העדקוואָרערס פון געשמאקע שפייזן

Frank's Cafe

דריקט אויס צו זייערע אידישע פריינט און קאָסטאָמערס
זייערע בעסטע וואונשן
— פאר —
א פריילאכן פסח

באנקעט זאָל און פריוואטע רומס
באנקעט רום קאָן גענוצט ווערן נאָכמיטאגס פאר ברידזש פארטיס
אָדער אנדערע געזעלשאפטלאכע אנגעלעגנהייטן,
פריי פון קאָסטן

טעלעפאָן 22 573

314 Donald St. Winnipeg, Man.

די מילנערס פון פייוו ראָזעס מעל
ווינשן זייערע אידישע קאָסטאָמער
און פריינט

א פריילאכן פסח

FIVE ROSES FLOUR

נאָך אלץ די בעסטע אין דער וועלט"

גוטע קוכערס איבער גאנץ קאנאדע פארלאָזן זיך אויף דער פיינער קוואליטעט פון פייוו ראָזעס מעל צו מאכן פערפעקטע קייקס, פייסטריס, פודינגס און ברויט

הארוועסט קווין איז אן עכטע גוטע טעל פאר א מעסיקן פרייז, און גיט פארגעזעצטע גוטע געבעקס רעזולטאטן.

מילן אין
מאָנטרעאל, קיוואטין, פארטעדזש לא פריירי און מעדיסין העט

Lake of the Woods Milling Co. Limited

פערזענלאכע אויפמערקזאמקייט
צו אייערע וועסטערן ביזנעס

די דאָזיקע קאָמפּאני האלט אָן דעפארטמענטס געלערנט אָנצופירן אלע סאָרטן עסטייט ארבעט, אקאונטינג און סוירוועי אינוועסטיגיישאָן און מענעדזשמענט פון ביזנעס. איר זייט איינגעלאדן דורכצושרייבן זיך מיט אונז.

וואָלטער ס. ניוטאָן לעסלי קוני

W. S. NEWTON & CO.

אווטאָריזירטע טראָסטיס און בענקראָפּסי ליקווידאטאָרן
וו. ס. ניוטאָן, אָפיציעלער טראָסטי פאר מאניטאָבא און סאסקאטשעוואן

אקאונטענטס ליקווידייטאָרס פינאנציעלע אנענטן

500 Mining Exchange Bldg. Winnipeg
Phone 26 381

מיר ווינשן אייך אלעמען א פריילאכן פסח

דר. לאָקשאָ

פון דער סעריע — משומדים
פון אלחנן

—"וויז דא פֿא מאטושקע,
וויז דא פֿא וואלנע . . . "

די קלאנגן פון דער אלטער אמעריקאנער רוסישער כאר לירי, האט אפגעהילכט איבער די ברודיקע ברעגן פון דער טייכל "צעסיד", אסיגן צייט, פון א כאפּטע האלב שיכור'ע "פּריזיוניקע", וועלכע האבן זיך נעפּונגן אויפֿן "פּאראָם" וועלכער האט פּאבונדן די דערפער "פּאפּאווא נאראָ", וועלכע (ווי עס איז צו זען פון דעם נאמען) איז נעווען צעליינט אויפֿן בארג, און דאס דארף "שירקע" וועלכע האט זיך צעשפּרייט אויף דאס ניטאָ. דערציקע פּלאָכאנד אויפֿן צוויי־טן בערג.

א דיקער "קאנאָע" (שטריק) איז נעוען אנגעצויגן איבער דער נאנצער בריי־טע פֿונ'ס טייך, און ציענדיק דאס שטריק, האט מען נעשטופּט דעם "פּאראָם" צו אין אדער אנדער ברעג.

ווי עס איז אלעמען באקאנט, איז דער דארפֿישער שנץ בכלל נעווסען א שפּעזיר־דיקער און צוריקנעהאלטענער בריאה.

"פּריזיוו" צייט אבער, ווערט אט דער זעלבער שנץ פּארוואנדעלט אין נאר אן אנדער באשעפענישׂ. קיין קרומער איז צו אים נים נליידיק. נים נאר איז עס אויס מיט זיין שפּעזיר־דיקיט און צוריקנע־נעהאלטנקייט — נאר אפילו ניכטערער־הייט איז ער אראנאנט און חוצפּה'דיק, און ווער רעדט אז ער מאכט א נוט שנעפּל (דאס טוען זיי כסדר דורך דער צייט פון "פּריזיוו") דאָ, ווערט ער פּאר־ווענדלט אין א חיה. די "פּריזיוניקעס" פון איין דארף, הערן זיך נים אויף צו שלאגן מלט די פון אן אנדער דארף, אבער נעווען דער איד.

דער איד ביי אונז האט אויסנעפוקט איינעמישערקע אין זיי האבן ברוטאל א נעם נעמאן דעם אלטישקן, גרויען און אייגענשׂרומפּענעס "זשידאָק" און זיי האבן אים אריינגעשלעפּט פון זיין פּאר־יעמאן, ניט אכטנדיק אויף זיינע פּראָ־טעסטן און נעשריייען וויי אויף פון די לייקער דערפער. יעדעס דארף פלענט שיי־קען אירע "פּריזיוניקעס" מיטן "סטאר־אסטא" אדער "סטארשינא" צו אונזער "וואלאסט", אזוי אז די פּאר "פּריזיוו־וואָאן זיינען נעווען אן אמת'ער יריד אין דיי פלעקן פּארדינען נאנץ נוט. דער־פּאר אבער פלענט אפט מאל פּאסירן אז די פּאדיינסטן פלענן "באפּאם" אויספּא־לען. ניט ביי אין אירן האבן די "פּרי־זיוניקעס" צעטראנן דאס קרעטל, און עד אליין האט בארפּט בענשן גוט, וואס ער איז ארוים מיט נאנצע בייגער, וויי־ל ניט זעלטן האט ער אויף נעפּראנן די בייגער צעבראכן.

דער "פּאראָמטשיק" איז נעשטאנען אויף דעם בארניקן ברעג אין ער האט זיך צונעקוקט פון דער ווייטנס, ווי דער "פּא־ראָם" הערנענטערט זיך צום ברעג, זיין זינדל האט דעם דאויקן מאל נעקירעוועט מיטן "פּאראָם", און ער איז דאס נעשטא־נען און נעלייבן נחת, אי פון זיין זון, און פון דאס ליד וואס די "כלאפצעס" האבן אזוי "ראזונלע" נעווענען, און דאס ווינ־טעל האט עס אונטערנעכאפט און צע־טראנן די קלאנגן איבער בארג און טאל.

פּלוצלונג איז דאס נעואנט איבערנעריסן נעווארן, און א טומל האט זיך דערהערט. דער "פּאראמטשיק" האט זיך אנגע־שטרייענט צו כאפּן א וואָרט פון דעם נעפּילדער, אבער ס'אין נעווען אביסל צו ווייט.

פּלוצלונג האבן זיך צעטראנן איינצלנע אויסנעשריייען:

"העי כלאפצי ! " — "לאמיר אריינ־וואָרפן דעם ישיר אין וואסער אריין ! ס'וועט זיין שוין צו זעטן וויי דער ישיר וועט זיך עס אפּטוקן אין דאס קאלטע וואסער און וועט שרייען — טאטעלע מאמעלע ! . . .

צעצרלייקער נעוונטע ארעמס האבן זיך אויסנעשטרעקט און זיי האבן ברוטאל א נעם נעטאן דעם אלטישקן, נרויען און איינענשׂרומפּענעס "זשידאָק" און זיי האבן אים אריינגעשלעפּט פון זיין פּאר־יעטאן, ניט אכטנדיק אויף זיינע פּרא־טעסטן און נעשריייען וויי אויף פון די לייקער דערפער. יעדעס דארף פלענט שיי־קען אירע "פּריזיוניקעס" מיטן "סטאר־אסטא" אדער "סטארשינא" צו אונזער "וואלאסט", אזוי אז די פּאר "פּריזיוו־וואָאן זיינען נעווען אן אמת'ער יריד אין דיי פלעקן פּארדינען נאנץ נוט. דער־פּאר אבער פלענט אפט מאל פּאסירן אז די פּאדיינסטן פלענן "באפּאם" אויספּא־לען. ניט ביי אין אירן האבן די "פּרי־זיוניקעס" צעטראנן דאס קרעטל, און עד אליין האט בארפּט בענשן גוט, וואס ער איז ארוים מיט נאנצע בייגער, וויי־ל ניט זעלטן האט ער אויף נעפּראנן די בייגער צעבראכן.

דער "פּאראָמטשיק" איז נעשטאנען אויף דעם בארניקן ברעג אין ער האט זיך נעפּילדעט פון דער ווייטנס, וויי דער "פּא־ראָם" הערנענטערט זיך צום ברעג, זיין זינדל האט דעם דאויקן מאל נעקירעוועט מיטן "פּאראָם", און ער איז דאס נעשטא־נען און נעלייבן נחת, אי פון זיין זון, און פון דאס ליד וואס די "כלאפצעס" האבן אזוי "ראזונלע" נעווענען, און דאס ווינ־טעל האט עס אונטערנעכאפט און צע־טראנן די קלאנגן איבער בארג און טאל.

פּלוצלונג איז דאס נעואנט איבערנעריסן נעווארן, און א טומל האט זיך דערהערט. דער "פּאראמטשיק" האט זיך אנגע־שטרייענט צו כאפּן א וואָרט פון דעם נעפּילדער, אבער ס'אין נעווען אביסל צו ווייט.

פּלוצלונג האבן זיך צעטראנן איינצלנע אויסנעשריייען:

"העי כלאפצי ! " — "לאמיר אריינ־וואָרפן דעם ישיר אין וואסער אריין ! ס'וועט זיין שוין צו זעטן וויי דער ישיר וועט זיך עס אפּטוקן אין דאס קאלטע וואסער און וועט שרייען — טאטעלע מאמעלע ! . . .

צעצרלייקער נעוונטע ארעמס האבן זיך אויסנעשטרעקט און זיי האבן ברוטאל א נעם נעטאן דעם אלטישקן, נרויען און איינענשׂרומפּענעס "זשידאָק" און זיי האבן אים אריינגעשלעפּט פון זיין פּאר־יעטאן, ניט אכטנדיק אויף זיינע פּראָ־טעסטן און נעשריייען וויי אויף פון די לייקער דערפער. יעדעס דארף פלענט שיי־קען אירע "פּריזיוניקעס" מיטן "סטאר־אסטא" אדער "סטארשינא" צו אונזער "וואלאסט", אזוי אז די פּאר "פּריזיוו־וואָאן זיינען נעווען אן אמת'ער יריד אין דיי פלעקן פּארדינען נאנץ נוט. דער־פּאר אבער פלענט אפט מאל פּאסירן אז די פּאדיינסטן פלענן "באפּאם" אויספּא־לען. ניט ביי אין אירן האבן די "פּרי־זיוניקעס" צעטראנן דאס קרעטל, און עד אליין האט בארפּט בענשן גוט, וואס ער איז ארוים מיט נאנצע בייגער, וויי־ל ניט זעלטן האט ער אויף נעפּראנן די בייגער צעבראכן.

דער "פּאראָמטשיק" איז נעשטאנען אויף דעם בארניקן ברעג אין ער האט זיך נעפּילדעט פון דער ווייטנס, וויי דער "פּא־ראָם" הערנענטערט זיך צום ברעג, זיין זינדל האט דעם דאויקן מאל נעקירעוועט מיטן "פּאראָם", און ער איז דאס נעשטא־נען און נעלייבן נחת, אי פון זיין זון, און פון דאס ליד וואס די "כלאפצעס" האבן אזוי "ראזונלע" נעווענען, און דאס ווינ־טעל האט עס אונטערנעכאפט און צע־טראנן די קלאנגן איבער בארג און טאל.

פּלוצלונג איז דאס נעואנט איבערנעריסן נעווארן, און א טומל האט זיך דערהערט. דער "פּאראמטשיק" האט זיך אנגע־שטרייענט צו כאפּן א וואָרט פון דעם נעפּילדער, אבער ס'אין נעווען אביסל צו ווייט.

פּלוצלונג האבן זיך צעטראנן איינצלנע אויסנעשריייען:

"העי כלאפצי ! " — "לאמיר אריינ־וואָרפן דעם ישיר אין וואסער אריין ! ס'וועט זיין שוין צו זעטן וויי דער ישיר וועט זיך עס אפּטוקן אין דאס קאלטע וואסער און וועט שרייען — טאטעלע מאמעלע ! . . .

צעצרלייקער נעוונטע ארעמס האבן זיך אויסנעשטרעקט און זיי האבן ברוטאל א נעם נעטאן דעם אלטישקן, נרויען און איינענשׂרומפּענעס "זשידאָק" און זיי האבן אים אריינגעשלעפּט פון זיין פּאר־יעטאן, ניט אכטנדיק אויף זיינע פּראָ־טעסטן און נעשריייען וויי אויף פון די לייקער דערפער. יעדעס דארף פלענט שיי־קען אירע "פּריזיוניקעס" מיטן "סטאר־אסטא" אדער "סטארשינא" צו אונזער "וואלאסט", אזוי אז די פּאר "פּריזיוו־וואָאן זיינען נעווען אן אמת'ער יריד אין דיי פלעקן פּארדינען נאנץ נוט. דער־פּאר אבער פלענט אפט מאל פּאסירן אז די פּאדיינסטן פלענן "באפּאם" אויספּא־לען. ניט ביי אין אירן האבן די "פּרי־זיוניקעס" צעטראנן דאס קרעטל, און עד אליין האט בארפּט בענשן גוט, וואס ער איז ארוים מיט נאנצע בייגער, וויי־ל ניט זעלטן האט ער אויף נעפּראנן די בייגער צעבראכן.

דער "פּאראָמטשיק" איז נעשטאנען אויף דעם בארניקן ברעג אין ער האט זיך נעפּילדעט פון דער ווייטנס, וויי דער "פּא־ראָם" הערנענטערט זיך צום ברעג, זיין זינדל האט דעם דאויקן מאל נעקירעוועט מיטן "פּאראָם", און ער איז דאס נעשטא־נען און נעלייבן נחת, אי פון זיין זון, און פון דאס ליד וואס די "כלאפצעס" האבן אזוי "ראזונלע" נעווענען, און דאס ווינ־טעל האט עס אונטערנעכאפט און צע־טראנן די קלאנגן איבער בארג און טאל.

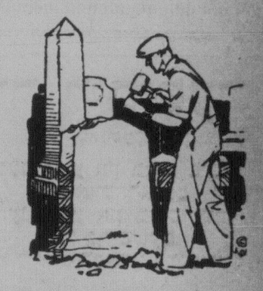

" מאנומענטן פון קוואליטעט "
גרעסטע אויסשטעלונג אין מערב קאנאדע
פאר אייער אויסוואל
מיר דרייקן אויס אונזערע בעסטע וואונשן צו אלע אונזערע אידישע פרייונט פאר
א פריילאכן פסח
MEMORIAL MARBLE & TILE COMPANY, LIMITED
טעלעפאן 80 278
1180 Wall Street, at Wellington Ave. Winnipeg, Man.

אונזערע הארציקסטע וואונשן צו אלע אונזערע אידישע פריינט
פאר א
פּריילאכן פּסח
פּרעד הערים, מענעדזשער
THE CANADA METAL CO. LTD.
פּראָדוצירער פון
אימפּיריאל בראנד
שיעט־לעד טי־לעד בריטאניא מעטאל וויינר האלב אויס האלב
בלעי און בלאק צינק פּייפּס
סאלדער בעביט טיין און סטערעאטיין מעטאלס
פּלאָמבערס וויפּינג סאלדער
THE CANADA METAL CO. LTD.
301 Chambers Phone 86 343

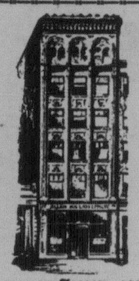
עטאבלירט איבער פינף און דרייסיק יאר
צו אונזערע צאלרייכע אידישע פריינט דריקן מיר אויס אונזערע בעסטע וואונשן צו אלע אונזערע אידישע פריינט פאר א
פּריילאכן פּסח
אינשורענס, מארטגעדזש לאונס, אקטא פינאנץ, רעאלטארס
רענטאלס, סטאקס און באנדס
ALLAN, KILLAM AND McKAY LTD.
364 MAIN STREET
WINNIPEG

פּסח דערמאנט אין מן
וואָס איז מן ?
נים מער ווי א וואנדערבארע מעדיצינישע פרוכט, וואס אנטהאלט אין קאנצענטרירטער פארמע, שפּיז וועלכן, אזוי ארנזשירט, כדי צו דערמעגלאכן די בני ישראל צו ווידערשטיין די שוועריקייטן פונ'ם מדבר לעבן און צו פאסן זיך צו דאס נייע לעבן.
די מאדערנע נעזונט וויסנשאפט אנטוויקלט שטענדיק נייע מעדיצינען, העלפט צו פארמירן קראנקהייטן און דער־מעגלאכט איך צוצופאסן זיך נעריג צו די אימער־ענדערנ־דיקע צושטאנדן פון אונזער לעבן.
די נעשאנאל דראג און כעמיקאל קאמפּאני
שטעלט צו צום טרייד די בארימטע
נא - דרא - קא
פאמיליע דפּואות און א. וו. . . צוגעגרייט פון ספעציא־ליסטן אין אונזערע אייגענע וויסנשאפטלאכע לאבאראטא־ריעס — זיי האלטן אויך א פולשטענדיקן אויסוואל פון פאטענטירטע מעדיצינען און דראגס.
National Drug & Chemical Co. of Canada Limited
Winnipeg Branch -:- 70 Princess Street

לאָמבער
שינגלס, אוק און מייפּל פלאָרינג, אינסוליישן מירן און פענסטער א. א. ו. ו.
אוק, מייפּל אדער כאסנע פאר א נייעם פלאָר . . . לאָמבער צוצוגעבן צו א סאָדרום צו אייער איצטיקער היים . . . א סידער פּאסט און א צוויי־בי־פיר צו פארריכטן אייער פארקן . . . אדער מאטעריאלן פאר א נייער און שיינער היים — קיין אונטערשייד וואס איר פארלאנגט, עס וועט זיך אייך באצאלן צו באקומען פון אונז אונזערע פּריזין איידער איר קויפט. איר וועט געפינען אונזערע פּריזין זייער מעסיק און מיר וועלן אייך נעבן פינקטלאכע־דעליוועריי אויפן נרעסטן אדער קלענסטן אדרעס.
זעט אונזער פלאן בוך פון מאדערנע היימען
דער דאזיקער בוך וויזיט אין קאליגרי א סך שיינע באנגאלאוס און קאלאניאל און ענג־לישע טיפּ היימען — קליינע, מיטעלע און גרויסע עס וויזיט אויך די דיל פלענער. פארלאנגט צו זעען אונזער פלאן בוך.
נוצט **מארטין־סענור**
100% ריינע פּיינט

איר וועט באקומען א דויערהאפטן אין צופרידנשטעלנדיקן פיינט דזשאב — אן פאק־טיש שפּאָרן נעלט — נוצנדיק מ א ר ט י ן ס ע נ ו ר 100% רייניע פיינט. דער דא־זיקער פיינט וועט ניט אריפּלאצן, צעשפּאלטן זיך אדער אפשוילן זיך. איין נאלאן פון דעם נאראנטירטן רייניע פיינט וועט דעקן 450 סקווער פום מיט צ ו ו י י קאוטס — א סך א נרעסערער צופרידענהייט א. נוצט מ א ר ט י ן ס ע נ ו ר 100% רייניע פיינט וויזיל עס באצאלט זיך צו נוצן דאס בעסטע.
The Winnipeg Paint & Glass Co. Limited
179 Notre Dame East
Phone 27 391

(שלום אויף זייט 23)

ליל שמורים...

(א דערציילונג פון א מלחמה פסח)

פון אברהם לאפין

— 1 —

והי ביסי שפוט השופטים . . . דאס איז נעווען אין די ערשטע צייטן פון דער באלעוועוסטישער הערשאפט. נאנץ אייראפע האט זיך דאמאלסט נעלייטערט אין פייער פון מלחמות, פאנאמעז און בירנער־קריג; טראנצן און קרוינען האבן זיך אינדערנפעקרט און זיך נעוואלנערט צעטראסענע אין די נאסן. די אידישע שמאס ווילנע, וואס האט זיך נעהאט נאר וואס באפריים פון די דייטשן, איז ארוב טערנעפאלן אונטער דער מאכט פון די באלעשעוויקעס.

די רעוואלוציאנערע קאמיטעטן און די "טשעקא" האבן נעשטעלט צום משפט די נאנצע בורזשואזע וועלט; זיי האבן אומ־ברחמנותדיק קאנפיסקירט ביי זיי לעבנס מיטל: דירות, צירונג און ווייער אפט — דאס לעבן אויך . . . טראצקי'ס רוף: "נראבירט נאראבלענגער" — אוועק־רוינן דאס וואס די בורזשואזיע האט נע־האט אנגעריכט — איז נעווען אין פר־לעז נאנג. אז זיי, די נעווען־נעע הער־שער זיינען, ווי מיין, צעלאפן אין די לעכער, און שטיל אין זיך נעהאפט אויף דער באלדייקער ליקווידאציע פון אומגליק.

בלומקין, אן איינגעטריבענער פון א גרוי־סער שאפאלאך־פאבריק, איינער פון די אנגעזעענסטע אין חשוב'סטע באלע־באצים פון שטאט, וואס האבן אזוי פיל אויפגעמאכ פאר דער נאנצער צייט לטר־בת די נויטבאדערפטיקע און הונגער ליידנדע. האט עה, דער ערשטער פרוי־ווילין רעזשיסיירט פון זיין פאבריק, אי־בערנענעבן, ווי א לעבעדיקע ירושה צו זיינע ארבעטער. ער האט דאס נעטאן מיט א חשבון: זיי, די באלשעוויקעס, נעמט דעם פאבריקאנט בלומקינען, ביי וועמען ער האט אמאל נעארבעטט און נע־נעמט דעם פאבריקאנט בלומקינען, ביי וועלן דאך במילא צוגעמען, און דערצו זיי נאך אריספירן די מאשינען טיילן אין וויינט רוסלאנד. איצט וועלן די איינענע ארבעטער כאטש עם אייי־נער רציחה און גוואלדטאטן . . .

פון אברהם לאפין

The Art Mending Co.

ניט אנזענדע ריפּעירינג פון לעכער, שניטן און אויסבערנונגען

אריינטאלע קאפעטס פאדריכט

קאפעטס נעריניקט

"ראנס" אין סילקענע זאקן פאדריכט

145-47 Donald Street Phone 28 592

— 2 —

די "טשעקא" האט פארנומען אייגע פון די שענסטע אין העכסטע נעבויידע. אמאל אין דארטן נעווען א קאמערץ באנק, וואו פרידלאנע מענשן פלעגן אריין און אריוס. איצט אין דאס פאר־אריין אין אריבערנעפירט אין די פלוכה סקלא־וואנדלט נעווארן אין א מורא'דיקן ניהנום. דער נאמען פון קאמערץ־באנק האט אפ־נעהיקט מיט א מאלף המות קראנג, וואס האט אננעאנט א טויט שרעק, אן אימה, יעדערער, וואס אין אהער אריינ־נעפירט נעווארן מיט א שטיקל חשד אויף קאנטר־רעוואלוציע אדער ספעקולא־ציע האט שוין זעלבסט נעזעגן צוריק דאס ליכטיק פריי ווערלט, אונטן אין. די קעלערן. וואו אמאל זיינען נעווען די פייער־נעזעלבערטע סיפן, פלעגן שטיל, פייערלאנג אוסנעלאשן ווערן מענשלאכע לעבנס . . .

ווען בלומקין איז אריין אין אינווי־ניק, האט ער דערזעען פאר זיך א נייע ווערלט. א שטורמישע, א ברוויזיקע. אקע האט נעטומלט מיט דערוואכונג, אזן נע־טונקט זיך אין רויטקייט. פאקאמן האבן פון די ווענט אראפנעשריען: א טויט דער בורזשואזיע ! לעבן זאל די ארבע־טער דיקטאטור ! כוואליעס אננעשטעל־טע האבן נעשטארמט ארויף אזן אראפ פאפיר. וואס האבן שוין פארזיכטיגע מענש לאכע לעבנס. ווען בלומקין איז צוגע־קומען צום טישל וואו זיין שכן בארס נרינבערוויטש איז נעזעסן פאר טיפע אין פאפיר, אונטערשרייבנדיק זיך דערביי מיט דעם רעוואלווער. וואס אין נעלעגן אויפן טיש, האט ער דערפ־לט וויי זיין בלוט האט נעמוטיגן פרילן, אזן די פיס אונטערבראכן . . .

באלד האט ער דערהערט זיין באסאוויצ שטימע וואס האט זיך נערייסן מיט א וויידער רציחה: "די אזוינער אזוי־נער . . . ספעקולאנטן, שונא פון אר־בעטער פאלק . . . א פאלק הונגערט אזן די וועסט אויסבאהאלטן שפיזן, ארויס־פירן וועגן מיט צוקער ! . . . איר בור־זשואזע הינט, קאנטר רעוואלוציאנערי, אייגיקויוויז וועלן מיר אייך אויסשיסן... דערטרינקען! אייך אין אייער אייגן בלוט ! . . .

בלומקין איז נעשטאנען מיט אונטער־געבראכענע פיס אזן ער האט זיך נע־קראטשעט פון יסורים אזן דערניידערי־קונג.

ער האט שוין נעוועז אין זיין, מיט בלוט פארלאפענע, פנים אזן נרינע צע־פאקערטע אויגן — זיין פארטיקן מש־פט. ער האט עפעס נעמורמלט, נעפלור־דערט: אז דאס איז נעווען בלוזן קאר־טאפל . . . פאר ארעמע לייט . . . פאר ארבעטער . . . אבער קיינער האט ניט נע־קאנט פארשטיין ווען ער שטאמלט דארטן . . .

באלד האט דער קאמיסאר א וואונק נעטאן צו די מיליציאנטן, וועלכע האבן אים גלייך ארונטערנעפירט אונטן אין קעלער, וואס האט נעריכט פאר א תפי־סה. די טונקעלע, טויט־אנגעוואסענע וועגט האבן אים שטום באגריסט . . .

ער האט זיך צוגענטולירט צו זיינע שכנים. אחים לצרה, די פעט־לייביקע פערזענלאכקייטן: באנקירן, מאנאפאל־פרויצים, פאבריקאנטן אזן פארשידענע סוחרים, וואס זיינען נעווען אויסנעלייגט, וויי שטומע שעפסן פאר דער שחיטה. אויפן נאקעטן, שטיינערנעם דיל, אזן נע־וואכט אויף זייער סוף . . .

אויף מארנן האט מען זיי אלעמען בא־וואונט מיט בעיומער, דידלען אזן אייי־זענס, אזן ווי שוועך פארבראכענער, ארויסגעפירט אויף ארבעט. זאל זיי באשט דער טויט ניט אזוי גרינג אנקומען. די אויסנעאיידלטע הענט זיינערע וואס זיי־נען נעווארונט נעווען בלויז צו דער פען אזן ניט צו אזעלכע רידל ארבעט ווי צו האקן דעם לעצטן איין פון די נאסן אזן צו דייזקן דעם טראטואר האבן זיך רעכט אננעשווויצט — אזן אננעמאטערט . . . פאר זייערע אוינן האבן דורכנעמאר־שירט אונטער הילכיקע טענער פון דעם "אינטערנאציאנאל" לאנגע רייען סאל־דאטן פאדוועדטע נעטרייבן דורך אן אומ־פארשטענדלאכן קראפט צום פויישן פראנט. יונגע מענער, קינדערשע פנימ'ער, וועלכע הויבן נאר ניט אן צו פארשטיין אז דער טויט לויערט אויף זיי . . . פון די ארמיקע נאסן האבן זיך נעצוינן מחנות ניינעריקע מענשן פון דער ציווי־לער באפעלקערונג: טענער, וווייבער אנ־נעטאן אין צערישענע קלייד'ער, אפנעלא־זענע קינדער בלייכע, פארהונגערטע, אויס־נעראטע פאר דער מלחמה־צייט, אזן דאך האט די פרייד נעלאנצט אויף זויי־ערע פנימ'ער. זיי זיינען אננעלאפן בא־קומן דעם ביין וואונדער, ווי די נעווע־זענע בכבוד'יקע מאנאטן ארבעטן דאס ערשטע מאל אויף זייער לעבן ביי שוע־רער ארבעט. ניט ווייט פון זיי זיינען נעשטאנען די פרויען פון די פארבראכער אין די קראקולענע מאנטלען, אזן זויי־ערע קינדער, זיך נוט צונעקוקט צו זויי־ער בראך. אין דער לופטן האט זיך זויי־ער יאמער אויסנעפישט מיטן רויטן נע־לעטער אזן שפאט פון המון . . .

בלומקין איז ערלאנט נעראטעוועט נע־ווארן. זיינע נעווענענע ארבעטער, וועל־כע האבן נעפילט צו אים א האנארקייט פאר דער ירושה, כאטש ס'האט זיי דאס נעקומט לויטן דין פון דער רעוואלוציע, אזן דערבי פארנעסנדיק. די אלע עקס־פלאמאציעס זיינע, האבן זיי זייער שווער נעארבעט ארום זיין באפרייאונג. ארום־נעלאפן נאנצע טעג צו אלערלייי שרות מיט רעקאמענדאציעס. קאמיסאר גרושקא איז זיי נעשטאנען כסדר אין ווע, פאר־לאפן אומעטום. ניט אזוי לייכט איז אים נעווען ארויסלאזן דעם קרבן פון זיינע נעגל. ער האט די ארבעטער נעווידלט, ווי משרתים פון דער בורזשו־אזיע, וואס העלפן ארויס זייערע באטס אין דער צייט, ווען דער רעוואל־לוציע דראעט א נעפאר פון אלע זייטן...

אבער ענדלאך האבן זיי פארט ארויסנע־קראנן זיין באפרייאונגס אורטייל.

— 3 —

ס'איז נעקומען שוין נאענט צו פסח. די אידישע בירנערלאכע באפעלקערונג האט זיך דערפילט נידערנעשלאנן: וואו שמואל'קע, ווי אלע הייסע. ניי־נעווא־רענע קאמוניסטן, האט זיך אריינגעווארן פארמעגן, ביז די באפרייאונג וועט קר־מען . . . נאך אזא אפפערוויליקיים, שניט־סחורה, גאלאנטעריי אן אייזנווארג אן אריבערנעפירט אין די פלוכה סקלא־דען. אין דער פרייער צייט פלעגט עס זיך לאזן אויבער די הויפן רעקווירזיזיז ליידיקע דירות פאר די הויכנשטעלטע נאטשאל־ניקעס. דערבי האט עס אויך ניט פאר־שעמט זיין איינענעם הויף: עך האט אויס־נעפינען א נרויסארטיקע דירה אין אריינ־נעוועצט דארטן א נאר נרויסן "שישקע", א סלעדאוואטל פון פאליטיקאנס בארים נרינבאריוויטש נרושקאן.

דער הויף וואס אין נעשטאנען אין הארץ פון האנדלס צענטער אזן נעדינט פאר א נעסט פאר אלערלייי קאנטראבאנ־דעמען פון "חמץ" אריבערנעפירט ער־נעען אנדערשוואו אזן זיך נעמאכט כשר. אויך בלומקין וואס האט נעהאלטן אין זיינע שפייכלערס א וואנען קאדטאפל וואס דער הילפט קאמיטעט האט נעהאט אפנעקויפט פון די אפטרינטנדיקע דייטשן, כדי צו באזאנדן די נויט באי דערפטיקע אויף פסח, האט בעסער נע־פונען פאר זיכערער אריינצופירן פון הויף אין קאמיטעט אריין.

חבר נרושקאוו, א הויכער, נעזונטער אפיצער, א בריוט פלייציקער מיט א לאנגן מונדיר, מיט א הויכער אזן פר־טערער אפאפצע פאררוקט אין זייט קאפ אזן מיט א פאר אוינן ווי ביי א צעריצטער חיה, האט אננעוואנדפן א טויט שרעק אויף דער הויפישער באפעל־קערונג. שמואל'קען האט עך צוגענומען צו זיך אין קוואטריר ווי א דעשטיצ (משרת). ווען די צוויי נאטשאל־ניקעס פלעגן זיך אריינפאלן אויפן הויף פלעגן זעמען בורזשואזע הערצער קלאפן, קלא־פען אזן ווארפן זיך פון קאנווולסיע. . .

איין כאל, נאך פורים, אין א שיינעם פרילינגס פרימארגן, האבן זיך באוואפ־נעט אריבערנעפירט מיט שמואל'קען זיך ארריינערים) אזן קיי־נען נאכגעלאפן דאס ווייב אזן קינ־דער, נעלאיאדעטס, נעווייגן. בלומקין איז נעגאנגען מיט אן אראפנעלאזטן קאפ פארזונקען אין מחשבות: דאס איז נע־ווים שמואל'קעס א בייזע פראוואקאציע, אבער וואס ? דאס האט זיין צערודער־טער מוח, וואס האט זיך נעשפאלטן ווי א בליץ אין א שטורמדיקן הימל, בשום אופן ניט נעקאנט משיג זיין. מיט אועלבע מחשבות איז ער קוים דערנאנגען ביז נע־ריעווסקי פראספעקט, אזן זיך אפנע־שטעלט לעבן אריינגאנג פון "משקא". זיין הארץ האט זיך טראניש א צאפל נע־טאן . . .

מיר זיינען צופריידן מיט דער נעלעגנהייט צו ווינטן אלע אונזערע אידישע פריינט

א פריילאכן פסח

מיר העגדלען אלע סארטן אינשורענס

McFADYEN CO., LIMITED

General Insurance Brokers

5th Floor Power Bldg., Wpg. Phone Private Exch. 25 331

פסח איז דער סימבאל פון באפרייאונג פון שקלאפערי אזן דער ארויסגאנג פון די אידן פון מצרים

בריטיש אמעריקאן נעז אזן אויל

איז דער סימבאל פון פרייהייט פון אלע אוטאמאביל מראבלס. דורך נוצן בריטיש אמעריקאן אויל קאמפאנים פראדוקטן, זייט איר זיכער צו האבן די שטענדיקע באקוועמלאכקייט אין פאדן.

אויף פסח מוזט איר האבן מצות צו מאכן אייער יום־טוב פולשטענדיק
פאר באקוועמען פאדן מוזט איר האבן דעם נאנצן יאר

בריטיש אמעריקאן אויל פראדוקטן

פירלעם נעזאלין אזן אמאלין אוילם

קאן מען באקומען אין אלע בריטיש אמעריקאן פילינג סטיישאנס

איר ווערט אויסגעפינען אז א ב ר י ט י ש א מ ע ר י ק א ן סערוויס סטיישאן אננעשטעלטער. ווערט איך פיין באהאנדלען אזן ער ווערט אייך נעבן גוטע באדינונג.

מאדערנסטע אינריכטונגען מיט שטענדיקער העפלאבער באדינונג

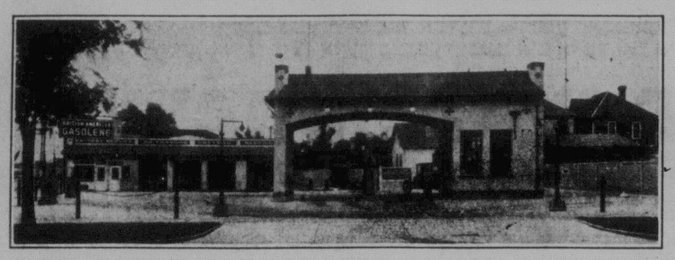

דאס איז אינער פון אונזערע מאדערנע סערוויס סטיישאנס

בדיטיש אמעריקאן סערוויס סטיישאנס נעפינען זיך אין יעדן טייל פון שטאט

אזן ספעציעל אין דער נאסט ענד. ווערט איר נעפינען די פאלנענדע:

GRAND SERVICE STATION — 64 SALTER ST., Cor. Dufferin Ave. PHONE 54 574 M. ZIPURSKY

SELKIRK SERVICE STATION — COR. POWERS AND SELKIRK M. LESCHNER

באגריסונגען

צו אלע אידן פון ווינניפעג אזן מערב קאנאדע לכבוד דער פייערונג פון דעם באפרייאונגס יום טוב — פסח

נאכדעם ווי איר האט ארויסגעטראגן די פסח־דיקע כלים אזן אפגעגעסן דעם "מרור", נעמט זיך ווידער פאר די זיסע

פי היזוז קאָרן סירופ

וועלכן די קינדער האבן אזוי ליב

בעט בי אייער גראסער "בי היוו" סירופ אזן איר וועט אפשעצן זיין געשמאקן טעם אזן די עקסטרא פיינע קוואליטעט.

St. Lawrence Starch Co.

LIMITED

Port Credit, Ontario

— 4 —

די באלשעוויסטישע מאכט, אנשטאט צו שטיין אויפן וואך פון אן אומגעריכט אנפאל מצד דעם אויסערלאנד באוואפנטן שונא, האט בעסער זיך פארנומען מיט דעם אינערלאנד שוצלאזן שונא — די בורזשואזיע, אזן אויף מיט אויפקלערונגס ארבעט פאר דעם הארפאשענעם עולם. נאנצע טעג פלעגן מיטינגען אפנעהאלטן ווערן אין זאלן אזן אונטערן פריי־יגן הי־מעל; הימלישע־מלאכים'שע לאזונגען פון מארל, יושר, נלייכהיים אזן בריידערלאכ־קייט פלעגן פארקלינגען. דעם נאנצן ארום, אזן אריינדרינגען אין די הערצער פון די טויזנטער צוהערער מיט די בליכע פנימ־ער אזן פאנאטיש גלועדיקע אוינן, וואס האבן נעשלונגען די הייליקע ווערטער אי־שטאט ברווט, אזן נעשטילט זייער פיינ־לאבן הונגער וואס האט זיי אזוי נעמר־טשעט . . .

זיי פלעגן אפעטפערן יערן רעדנער מיט שטורמישע ענטוזיאסטישע הורא נע־שרייען אזן פאטשעריין.

פסח ביינאכט, ווען די באפעלקערונג אזן די מאכט האבן נאך א מאל שוועריי ארבעט, פרידלאך נעשלאפן אזן נע'חלומ'ט פון אן אלוועלטלאכער פאר־ציאלער אינערקריניש. האט זיך מיט אמאל, די שטאט אויפנעמאכט פון א שטארקער קאנאנאדע: האט האבן זיך די פויליש לענינצן אריינגעריסן אין שטאט, ארומרינגלענדיק, פייער, די רויי־טע פראנט פאלאנען. די שאטטיק באל־שעוויסטישע חילות, פארלארענע, עטער־מעלטע האבן אין נרוים פאניק נעפראוואוט נעבן א ווידערשאנד. נאכן זיינען פאר־וואנדלט נעווארן אין אמת'ן שלאכט־פעלד: איבער דעכער זיינען קוילן, שראפ־נעלן נעפלויגן; וועטע האבן נעציטערט אזן קינם פאבריק אזן איינענראבן אים צוויישן די ליידיקע אננעווארפענע קאסטנס אזן שמאטצן. אפשר וועט א נס נעשעען אזן די חברים וועלן קומען צוריק . . . פאר זיך אליין האט ער אויסנעקליבן א זיכערערע וועג: פלינק האט ער אריינגעטאנצט פארקנס אזן הינטערוועגלאר. מיט'ן קער־ווער דורכנעשוינען די פינסטערניש אזן זיך נעווארן פרייען.

קום דערשלאגן צו א גוטן פריינט.

אויך די בלומקינס אין קעלער האבן זיך פון אנפאנג רעכט אינערנעשראקן, אבער נעווען זיי האבן דערפילט נאנץ אנדערש. אין דער פארנעסענער הויפט, פארלארענע, עטער־מעלטע האבן אין נרוים פאניק נעפראוואוט נעבן א ווידערשאנד. נאכן זיינען פאר־וואנדלט נעווארן אין אמת'ן שלאכט־פעלד: איבער דעכער זיינען קוילן, שראפ־נעלן נעפלויגן; וועטע האבן נעציטערט אזן קינם פאבריק אזן איינענראבן אים צוויישן די ליידיקע אננעווארפענע קאסטנס אזן שמאטצן. אפשר וועט א נס נעשעען אזן די חברים וועלן קומען צוריק . . . פאר זיך אליין האט ער אויסנעקליבן א זיכערערע וועג: פלינק האט ער אריינגעטאנצט פארקנס אזן הינטערוועגלאר. מיט'ן קער־ווער דורכנעשוינען די פינסטערניש אזן זיך נעווארן פרייען.

קום דערשלאגן צו א גוטן פריינט.

אויך די בלומקינס אין קעלער האבן זיך פון אנפאנג רעכט אינערנעשראקן, אבער נעווען זיי האבן דערפילט נאנץ אנדערש. זיין מוח האט נאכט נעשמאק נעשלאפן. זיין מוח האט נאכט נעשמאק נעשלאפן. זיין מוח האט נאכט נעשמאק נעשלאפן

מורזיק

(דערציילונג)

פון לודוויג הגרי
אידיש פון ש. ק.

"זייט רואיג, מיין הער, איר וועט דעם צוג נים פארשפעטיקן. איך פיר שוין פאר מאשינרן צום באָ קימא לן פון וואסערע פופצן יאר און איך האב נאך קיינמאל נים פארשפעטיקט צום באָ: קיינמאל נים, איר פארשטייט ?"

— דאָך . . .

"אי לאָזט אייער זיינער צורי, נים איר אוֹן נים אייער זיינער וויסן, אי דער צוג פארשפעטיקט זיך אימער אויף א פערטל שעה. עס האט נאך נים פאסירט אז דער צוג זאל נים פארשפעטיקן אויף א פערטל שעה".

דעם טאג האט עס אבער יא פאסירט. דער צוג איז אנגעקומען אין דער ייכסיקער צייט אוֹן איך האב דעם צוג וועדער האבן זיי אלע נעפעטפערט אין אין קוי :

— נייט זעען דעם "קעסל", אויסער דעם "קעסל" איז דא קיין אינטערעסאנטעם נישט.

— אוֹן וואָ נעפינט זיך ערגעץ דער דאָזיקער "קעסל" ?

— אט, אויף יענעם בארג וואָס צו דער דעטסער האנט, האלב וועגס אריבער פלאנטערטער, אוֹן זיי האבן מיר נערא טען בעסער צו דינגען א וועג־וויזייער.

— אוֹן דאָרטן, אין דער וויסער

מילך כשר לפסח

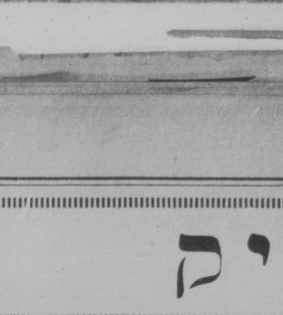

די סט. ענדריוס דיירים

וועט אין פארלויף פון דער וואך פסח צושטעלן צו אירע צאלרייכע אידישע קליענטן

מילך כשר לפסח

בהשגחת הרב י. י. כהנאוויטש

באשטעלט אייער מילך פאר פסח איצט !

מיר ווינשן אייך אלעמען א פרייליכן פסח

ST. ANDREWS DAIRIES

PHONE 53 693

זאל נאר קומען צו דער מינוט ! זאגט דער אלטער סימאן, דער בעסטער וועג־וויזער אין דעם נאנצן נעגנט.

— אוֹיסער אין אונזער סיכאן נעמט אים וועג ער נייט אהין, איז ער אזוי צוגעוואוינט צו דעם וועג און צו דעם פרט, אז ער טוט עס שוין איצט אליין. ער פירט אפט אהינצו רייזנדע און אלע זויי זייער קלוג, וועגן דעם קאנט איר רואיג זיין. ער האט אזוי פיל שכל וויפיל איך אין איר. עס פעלט אים נאר דאס לשון, אבער דאס איז נראד נים נויטיק, וועג עס וואלט נעווען א נעביידע, איז עפעס אנדערש : וואלט מען נעדארפט דערקלערן וור, וואס אין וועג נעבויט, דא אבער, זעט מען נאר די שיינקייט פון דער נאטור. נעמט מורזיק'ן אוֹן זייט נאנץ רואיק. אגב, וועט עס אייך קאסטן ביליקער אויף. מיין מאן נעמט פארן וועג דרייי פראנק אוֹן מורזיק וועט אייך נאר קאסטן דרייסיק סו אוֹן איר וועט זעען פאר דרייסיק מיט מורזיק'ן דאס זעלבע וואס פאר דרייי פראנק מיט מיין מאן.

— אלזא, גוט: וואו איז ערגעץ אייער מורזיק ?

— ער שלאפט דאָרט אין נאָרטן אוֹנטער דער זון. ער האט שוין הייגע נעפירט אן ענגלענדער צום קעסל.

— טא זייט אזוי גוט אוֹן רופט אים.

— מורזיק ! מורזיק !

מורזיק איז איינגעשפרונגן דורכ'ן פענסטער אוֹן ער איז נעבליבן שטיין. דאס איז נעווען א מיאוס'ער, שוואַרצער הינטל, מיט לאנגע, צעפודלטע האָר אוֹן נים קיין שיינעם אויסזעהן. זיין נאנצער נעשטאלט האט אבער אויסגעדריקט א מין ערנסטקייט, פעסטקייט אוֹן וויכטיקייט. דאס ערשטע האט ער א וואַרף נעמאכ זיין בליק אויף מיר: א שארפער, פארשטענדיקער, א צעטרויליאבער בליק וועלכער האט קלאר נעוואוסט : "דאס איז א רייזנדער — ער וויל נייז זעהן דעם קעסל."

איך האב באלד נעוואוסט אז דאס איז דער מענטש וואס וועט מיר העלפן אריבער קומען דעם ים. ער האט אויסגעזעהן ווי א מענטש וואס קען זיך אויף זיין ווארט. ער האט אויסגעזעהן ווי א מענטש וואס קען זיך אויף זיין ווארט. ער האט אויסגעזעהן ווי א מענטש וואס קען זיך אויף זיין ווארט.

איך האב אים אונטערטענק נאכגעפאלגט, מיר זיינען ארויסגענאנגען, ער אוֹן איך. ער פאראוים אוֹן איך הינטער אים. אזוי זיינען מיר דורכגענאנגען דאס נאנצע דערפל. קיינדער וואס האבן זיך נעשפילט אין נאס האבן קאנטיק נוט נעקאנט מיין וועג־וויזייער אוֹן זיי האבן זיך נענומען פרייען מיט אים : "א, מורזיק. אט נייט מורזיק, מורזיק !" די קינדער האבן זיך נעוואלט שפילן מיט דעם הונט, אבער ער האט אפגעדרייט דעם קאפ פון מיר מיט א מינע פון וויכטיקייט. די מינע פון א הונט וואס איז שטארק פארנומען אוֹן האט נים קיין צייט פאר קינדערשע שפילעריי. א הונט וואס טראגט אויף זיך אחריות אוֹן פארדינט דרייסיק סו.

איינער פון די קינדער האט אויסגערופן :

"לאָזט אים צורי, איר זעט דען נים, אז ער פירט דעם הער צום קעסל ? גוט מאָרגן, מיין הער". — איך האב נעשמייכלט אין פארלעננטייט. איך האב נעוואלט זיין בעפליכט. שיר נים באלויבן דיקט. דער הונט איז מיין אויבער־האר, ער איז מיין וועג־וויזער, דער הונט וויסט וואוהין ער נייט אוֹן איך נים. איך האב זיך נעאיילט וואס ניכער אריסצוגיין פון דעם דערפל, אוֹן בלייבן אליין מיט מיט שטיבעלע מיט גרינע לאדנס וואוינט דער אלטער סימאן, דער בעסטער וועג־וויזער אין דעם נאנצן נעגנט.

בין איך אוועק אוֹן אנגקאָפט אין דער טיר פון דער וויסער שטיבעלע.

— וואוינט דא דער אלטער סימאן ?

— נעווינ דא . . . אבער . . . אויב איר ווילט ניין זעהן דעם "קעסל" . . .

— יא, פילט ער זיך הייגט נים אין נאנצן נעווינט. ער קאָן נים ניין, קאָן נים ארויסנין. אויב איר ווילט, אבער, וועט אן אנדערער ניין מיט אייך אויף זיין ארט, מורזיק וועט אייך וויזין דעם וועג.

— נוט, זאל זיין מורזיק.

— איר מיוט אבער וויסן, אז מיר זיך איז נים קיין מענש.

— נים קיין מענש ?

— ניין, מורזיק איז א הונט.

— אייער הונט ?

— יא, מורזיק . . . אוֹן ער וועט אייך נוט פירן, אזוי נוט ווי מיין מאן... ער איז שוין נעווואוינט צו . . . .

— שוין נעווואוינט ? . . .

— אזאי איז ער נעווואוינט. שוין יאָרן אן מיין אלטער סימאן נעמט אים וועג אין דעם נאנצן נעגנט. ער איז נייט אהין, איז ער אזוי נעווואוינט צו דעם וועג און צו דעם ארט, אז ער טוט עס שוין איצט אליין. ער פירט אפט אהינצו רייזנדע און אלע זויי זייער קלוג, וועגן דעם קאנט איר רואיג זיין. ער האט אזוי פיל שכל וויפיל איך אין איר. עס פעלט אים נאר דאס לשון, אבער דאס איז נראד נים נויטיק, וועג עס וואלט נעווינ א נעביידע, איז עפעס אנדערש : וואלט מען נעדארפט דערקלערן וור, וואס אין וועג נעבויט, דא אבער, זעט מען נאר די שיינקייט פון דער נאטור. נעמט מורזיק'ן אוֹן זייט נאנצ רואיק. אגב, וועט עס אייך קאסטן ביליקער אויף. מיין מאן נעמט פארן וועג דרייי פראנק אוֹן מורזיק וועט אייך נאר קאסטן דרייסיק סו אוֹן איר וועט זעען פאר דרייסיק מיט מורזיק'ן דאס זעלבע וואס פאר דרייי פראנק מיט מיין מאן.

— אלזא, גוט: וואו איז ערגעץ אייער מורזיק ?

— ער שלאפט דאָרט אין נאָרטן אונטער דער זון. ער האט שוין הייגע נעפירט אן ענגלענדער צום קעסל.

— טא זייט אזוי גוט אוֹן רופט אים.

— מורזיק ! מורזיק !

מורזיק איז איינגעשפרונגן דורכ'ן פענסטער אוֹן ער איז נעבליבן שטיין. דאס איז נעווען א מיאוס'ער, שוואַרצער הינטל, מיט לאנגע, צעפודלטע האָר אוֹן נים קיין שיינעם אויסזעהן. זיין נאנצער נעשטאלט האט אבער אויסגעדריקט א מין ערנסטקייט, פעסטקייט אוֹן וויכטיקייט. דאס ערשטע האט ער א וואַרף נעמאכ זיין בליק אויף מיר: א שארפער, פארשטענדיקער, א צעטרויליאבער בליק וועלכער האט קלאר נעוואוסט : "דאס איז א רייזנדער — ער וויל נייז זעהן דעם קעסל."

איך האב באלד נעוואוסט אז דאס איז דער מענטש וואס וועט מיר העלפן אריבער קומען דעם ים. ער האט אויסגעזעהן ווי א מענטש וואס קען זיך אויף זיין ווארט. ער האט אויסגעזעהן ווי א מענטש וואס קען זיך אויף זיין ווארט. ער האט אויסגעזעהן ווי א מענטש וואס קען זיך אויף זיין ווארט.

צו אלע אונזערע אידישע קאסטאמערס אין פרייעט ווינשן מיר

א פרייליכן

פסח

אגילווים
ראָיאל האוזהאלד
מעל

איז די בעסטע אין קאנאדע

וועט איר קויפט מעל
פאדערט בלויז די ראָיאל האוזהאלד

שוכווארג

פאר פסח און פרילינג סעזאן

די סאמע נייסטע שאפונגען אין א גלאנרייכער רייץ פון לעדערס. סטייל און קאליטי

אין יעדער פארמע פון בריטקייט פון איי. בי אי. אי.

צו $4.00 און $5.00

אייער אינספעקציץ איז העפלאכסט איינגעלאדן.

Surprise Shoe Shop Ltd.

337 Portage Ave., near Hargrave St.

מיר ווינשן אונזערע צאלרייכע אידישע פרייגט

א פרייליכן פסח

EMPIRE LOAN CO.

רענטאל אידישענטס פאר רעדווארד אפארטמענטס

קארנער קאלעדזש און מיין

7th Floor Union Trust Bldg. Phone 26 365

מורזיק'ן, קומען וואס שנעלער צו די קלערט דער נוטער אלטיטשקער, אז מיך איז נאר פארבליבן דרייי שעה צייט פאר מיין שפאציר-צו זעהן דעם קעסל.

— א, נעווינ, נעווינ. איך פארשטיי, — האט זי נעזאנט, איר דארפט זיין זיכער צו פיר אזוינערדיקן צוג. זייט נאנץ רואיק, מורזיק וועט אייך צוריק ברייננען צו דער צייט. נו, מורזיק, נעם זיך אין וועג אריין.

אבער מורזיק האט זיך נים נערירט פון ארט, ער איז נעבליבן שטיין, קוקנדיק אויף זיין באלעבאסטע מיט א מין פארוואונדערטן בליק.

— א, אי ! א קאפ האב איך, — האט נעזאנט די אלטע — רק איך פארנעם. פארנעמן די צוקער.

זי איז אוועק אוֹן האט אריסנענומען פון א שופלאד פיר שטיקלאד צוקער אוֹן דערלאננדיק עם מיר, האט זי זיך אפנעדרופן : — אז דעם האט ער נים נעווולט נייז, נים נעווולט זיך ריידן פון דעם ארט, נעזעהן אז איר האט נים דאס צוקער . . .

— דו זעסט, מורזיק, דער הער האט די צוקער, איצט נייז, מיין נאלד, נייז צום קעסל.

— יא . . . יא . . . צום קעסל . . . איך פארשטיי, דער הער האט דאס צוקער, אוֹן מיר נייען צום קעסל . . . איך פארשטיי, נעווינס, פאר וועמען האלסטו מיך דען ? . . .

אוֹן נים לאזנדיק דער מאדאם סיסמאן אויסרייזן צום דריטן מאל "צום קעסל", — האט מורזיק, אזוי ווי ער וואלט פארציכל נעהאט וואס מען רעדט צוואס אינערליק רויט, זיך אומנעקערט אוֹן נעשטעלט זיך מיט'ן פנים צו מיר, וויזנדיק מיט זיין בליק צו דער טיר אוֹן צוריק צו מיר, ווי ער וואלט נעזאנט : "נו, קומט, איר נייט ?"

איך האב אים אונטערטענק נאכגעפאלגט, מיר זיינען ארויסגענאנגען, ער אוֹן איך. ער פאראוים אוֹן איך הינטער אים. אזוי זיינען מיר דורכגענאנגען דאס נאנצע דערפל. קינדער וואס האבן זיך נעשפילט אין נאס האבן קאנטיק נוט נעקאנט מיין וועג־וויזייער אוֹן זיי האבן זיך נענומען פרייען מיט אים : "א, מורזיק. אט נייט מורזיק, מורזיק !" די קינדער האבן זיך נעוואלט שפילן מיט דעם הונט, אבער ער האט אפגעדרייט דעם קאפ פון מיר מיט א מינע פון וויכטיקייט. די מינע פון א הונט וואס איז שטארק פארנומען אוֹן האט נים קיין צייט פאר קינדערשע שפילעריי. א הונט וואס טראגט אויף זיך אחריות אוֹן פארדינט דרייסיק סו.

איינער פון די קינדער האט אויסגערופן :

"לאָזט אים צורי, איר זעט דען נים, אז ער פירט דעם הער צום קעסל ? גוט מאָרגן, מיין הער". — איך האב נעשמייכלט אין פארלעננטייט. איך האב נעוואלט זיין בעפליכט. שיר נים באלויבן דיקט. דער הונט איז מיין אויבער־האר, ער איז מיין וועג־וויזייער, דער הונט וויסט וואוהין ער נייט אוֹן איך נים. איך האב זיך נעאיילט וואס ניכער אריסצוגיין פון דעם דערפל, אוֹן בלייבן אליין מיט מיט זיך באוויזן א וועג אויף דעם וועג ער נים, ער זעט מיך נים, ער וועט מיך נים פארשטיין, ער וועט מיך נים פארשטיין, ער וועט מיך נים פארשטיין.

אט די נאטור שיינקייטן האבן זיך קודם כל אנגענומען פון א זייער שלעכטן, שמוציקן, וועג, אונטער א ברענענדיק זון, וואס איז נעשמאנען נעריך נאנץ רואיק, מורזיק וועט אייך צוריק ברייננען צו דער צייט. נו, מורזיק, נעם זיך אין וועג אריין.

אבער מורזיק האט זיך נים נערירט פון ארט, ער איז נעבליבן שטיין, קוקנדיק אויף זיין באלעבאסטע מיט א מין פארוואונדערטן בליק.

— א, אי ! א קאפ האב איך, — האט נעזאנט די אלטע — רק איך פארנעם. פארנעמן די צוקער.

זי איז אוועק אוֹן האט אריסנענומען פון א שופלאד פיר שטיקלאד צוקער אוֹן דערלאננדיק עם מיר, האט זי זיך אפנעדרופן : — אז דעם האט ער נים נעווולט נייז, נים נעווולט זיך ריידן פון דעם ארט, נעזעהן אז איר האט נים דאס צוקער . . .

— דו זעסט, מורזיק, דער הער האט די צוקער, איצט נייז, מיין נאלד, נייז צום קעסל.

— יא . . . יא . . . צום קעסל . . . איך פארשטיי, דער הער האט דאס צוקער, אוֹן מיר נייען צום קעסל . . . איך פארשטיי, נעווינס, פאר וועמען האלסטו מיך דען ? . . .

אוֹן נים לאזנדיק דער מאדאם סיסמאן אויסרייזן צום דריטן מאל "צום קעסל", — האט מורזיק, אזוי ווי ער וואלט פארציכל נעהאט וואס מען רעדט צוואס אינערליק רויט, זיך אומנעקערט אוֹן נעשטעלט זיך מיט'ן פנים צו מיר, וויזנדיק מיט זיין בליק צו דער טיר אוֹן צוריק צו מיר, ווי ער וואלט נעזאנט : "נו, קומט, איר נייט ?"

איך האב אים אונטערטענק נאכגעפאלגט, מיר זיינען ארויסגענאנגען, ער אוֹן איך. ער פאראוים אוֹן איך הינטער אים. אזוי זיינען מיר דורכגענאנגען דאס נאנצע דערפל. קינדער וואס האבן זיך נעשפילט אין נאס האבן קאנטיק נוט נעקאנט מיין וועג־וויזייער אוֹן זיי האבן זיך נענומען פרייען מיט אים : "א, מורזיק. אט נייט מורזיק, מורזיק !" די קינדער האבן זיך נעוואלט שפילן מיט דעם הונט, אבער ער האט אפגעדרייט דעם קאפ פון מיר מיט א מינע פון וויכטיקייט. די מינע פון א הונט וואס איז שטארק פארנומען אוֹן האט נים קיין צייט פאר קינדערשע שפילעריי. א הונט וואס טראגט אויף זיך אחריות אוֹן פארדינט דרייסיק סו.

איינער פון די קינדער האט אויסגערופן :

"לאָזט אים צורי, איר זעט דען נים, אז ער פירט דעם הער צום קעסל ? גוט מאָרגן, מיין הער". — איך האב נעשמייכלט אין פארלעננטייט. איך האב נעוואלט זיין בעפליכט. שיר נים באלויבן דיקט. דער הונט איז מיין אויבער־האר, ער איז מיין וועג־וויזייער, דער הונט וויסט וואוהין ער נייט אוֹן איך נים. איך האב זיך נעאיילט וואס ניכער אריסצוגיין פון דעם דערפל, אוֹן בלייבן אליין מיט מיט זיך באוויזן א וועג אויף דעם וועג ער נים, ער זעט מיך נים, ער וועט מיך נים פארשטיין, ער וועט מיך נים פארשטיין, ער וועט מיך נים פארשטיין.

עס האט זיך באווירן א וועג אויף לאנקס. מורזיק שטעלט זיך אפ א ווייל אוֹן ער איז זיך מישב. ער נייט אבער פארבייי דעם וועג, נאר נים זיכער, אזוי ווי אין ספקות, עס פילט זיך אוֹן אוכבאשטימטקייט אין זיין טראפ . . . ער שטעלט זיך אפ, אפנים א טעות נעמאכט. יא, ער קערט זיך אום אוֹן נייט אוועק אויף דעם וועג וואס איז אויף לינקס. א הונדערט טרייט ווייטער אנטפליקט זיך פאר אונז פלוצלונג א מין אמפיטעאטער ! אוֹן מורזיק, מיט זיין נעזוֹל אין דער הויף, לאדט מיך אוֹין באטראכטן די איינדרוקספולע הויכקייט פון דער פעלזן וואנט, וועלכע פארמירט דעם אמפיטעאטער.

וועג מורזיק דיינקט אז איך האב זיך שוין נענוג אנגעקוקט, קערט ער זיך שארף אום אויף צוריק אוֹן מיר נייען אוֹין שוין ווידער אויף דעם פריערדיקן שמאלן וועג אונטער די בוימער. מורזיק האט נעהאט פאפענס צו ווייזן מיר דעם שטיינערנעם אמפיטעאטער, א קלייניר טעות, וועלכע ער האט באלד פארריכט.

דער וועג וועדט איצט שטארק משוּפה'דיק, שטיינערדיק אוֹן קרום. שווער צו נייַן. איך מוז נייַן זייער לאנגזאם אוֹן פארזיכטיק. מורזיק אבער שפרינגט פון איין שטיין אויפן צווייטן, אבער שפרינגט פון איין שטיין אויפן צווייטן, אבער שפרינגט פון איין שטיין אויפן צווייטן,

א פּסח-לעגענדע פון דעם מהר"ל מפּראג . . .

פון מ. ג. צימערמאן

אונטער דער שווערצער נעבוינגענער סטעליע פון"ם מהר"ל'ס אלט-ניי שול קנויפן זיך די פינסטערע שאטנס פון די פארלויף פון די דורות דער נאמען "אלט ניי שול", וועלכער איז פארבליבן ביז צום היינטיקן טאג . . .

די וועגט זיינען שווארץ, אנגעוואפט מיט טרויער און אלטקייט, און שווארץ זיינען אויף די ערווירדיקע מעשענע לייט בען איבער. דעם ארון קודש און דער קונציק געפלאכטענער אייזערנער פאר-קאן ארום דעם באלעמער, וואס די אל-טערדאמער קהלה האט מיט הונדערטער יארן צוריק געשיקט א מתנה צו דער פראנער עיר ועם ישראל. די דאזיקע אל-טע שווארצקייט טאר, לויט אן אלטער מסורה, קיינמאל ניט אפגעוואשט ווערן פון די וועגט און פון די שול'ס חפצים, וויל עס נעפינט זיך אויף דאס פאר-טרוקנטע בלוט פון אידישע קרושים . .

אזי אין מיטן פון אט דער נעדיכטער שווארצקייט, וואס פינסטערט אין אלע ווינקעלאך פון דער פראנער אלט - ניי שול, זיצט דער איינעמאכטשעטער בלינ-דער שמש אין פאליש, לעבן דעם אמא-ליקן אייזערנעם אנצינדן בעלי עבירה'-ניקעם און מוסרים — און פון זיינע אל-טע, אויבערגעקנקטע ליפן, ווי די שפּע-נער, שיטן זיך אן א שיעור מעשיות, לענעדעם און סיפורי נפלאות פון מהר"ל מפּראג און זיינע תלמידים און פון אנדערע צדיקים און קדושים, וואס דאס לעבן עלעוון די פראנער אידן פון פאר-גאנגענהייט, ווי זיי זיצן בעת זיי הערן דעם אלטן מאמע א נאמען נענעמען אלעמאל וועלן חלל . . .

מיר ווינשן אלע אונזערע פריינט און קאסטאמערס

א פּריילאכן פּסח

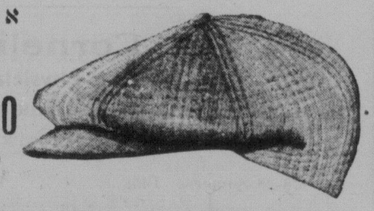

800 דאָזן

מענערשע ספּרינג קעפּס

א גרויסע געלעגנהייט פאר אלע סטאַרקיפּערס פון מערב קאנאדע

די דאזיקע קעפּס זיינען געמאכט נע-וואָרן פון די בעסטע אימפּאָרטירטע טווידס, געלייגט מיט אימפּאָרטירטן סילק, ניט ברעכבארע דאשקעס אוו רייכטיקע לעדערנע סוועט בענדס.

די דאזיקע קעפּס צו זייער רעדוצירטע פּריזן

מיר האבן אויך א גרויסן סטאק פון קעפּס פאר באיס, ווייזאכס אוו לינדיס, אין אלע פעטערנס אוו אין אלע שיידס אוו סייזעס.

שרייבט באלד פאר סעמפּלס אוו פּריז ליסט

DOBBS CAP MANUFACTURING CO. LTD.

6th Floor Peck Bldg. — Phone 89 781 — Winnipeg

"על תנאי שול" — און פון דעם דא-מאלסטדיקן "על תנאי" איז געווארן אין פארלויף פון די דורות דער נאמען "אלט ניי שול", וועלכער איז פארבליבן ביז צום היינטיקן טאג . . .

די וועגט זיינען שווארץ, אנגעוואפט מיט טרויער און אלטקייט, און שווארץ זיינען אויף די ערווירדיקע מעשענע לייט בען איבער. דעם ארון קודש און דער קונציק געפלאכטענער אייזערנער פאר-קאן ארום דעם באלעמער, וואס די אל-טערדאמער קהלה האט מיט הונדערטער יארן צוריק געשיקט א מתנה צו דער פראנער עיר ועם ישראל. די דאזיקע אל-טע שווארצקייט טאר, לויט אן אלטער מסורה, קיינמאל ניט אפגעוואשט ווערן פון די וועגט און פון די שול'ס חפצים, וויל עס נעפינט זיך אויף דאס פאר-טרוקנטע בלוט פון אידישע קרושים . .

זיי האבן געלעבט אין די קליינע פאר-פלאנטערטע נעפלאכף פון דער פראנער געטא, וואס קריכן איינס אין אנדערן אריין אן פירן אן ערנעץ נישט אריס, און זיי זיינען גענאנגען טאג פאר טאג דורך די איינענע טונקעלע אייזערנע טויר, הינטער וועלכע אידן האנדלען היינט מיט יענלעריישע שטיוול און מיט זאכלען פאר פערד, מיט טעפ און מיט ציצית וויינקעלאך פון דער פראנער אלט - ניי שול, זיצט דער איינעמאכטשעטער בלינ-דער שמש אין פאליש, לעבן דעם אמא-ליקן אייזערנעם אנצינדן בעלי עבירה'-ניקעם און מוסרים — און פון זיינע אל-טע, אויבערגעקנקטע ליפן, ווי די שפּע-נער, שיטן זיך אן א שיעור מעשיות, לענעדעם און סיפורי נפלאות פון מהר"ל מפּראג און זיינע תלמידים און פון אנדערע צדיקים און קדושים, וואס דאס לעבן עלעוון די פראנער אידן פון פאר-גאנגענהייט, ווי זיי זיצן בעת זיי הערן דעם באלעמער, וואס די אמ-טערדאמער קהלה האט מיט הונדערטער יארן צוריק געשיקט א מתנה צו דער פראנער עיר ועם ישראל. די דאזיקע אל-טע שווארצקייט טאר, לויט אן אלטער מסורה, קיינמאל ניט אפגעוואשט ווערן פון די וועגט און פון די שול'ס חפצים, וויל עס נעפינט זיך אויף דאס פאר-טרוקנטע בלוט פון אידישע קרושים . .

די פארשידענע השערות זשאלעווען דא נישט מיט קיין דורות און יאר-הונ-דערטער און עס איז אפילו פאראנען א סברא, אז דעם מהר"ל'ס שול איז שוין אלט קארנע צוויי טויזנט יאר. לויט דער **דאזיקער סברא איז די אלטניי שול** אויפגעבויט נעווארן פון די שטיינער פון דעם חורב נעווארענעם בית המקדש, **וועל** כע די פארטריבענע אידן האבן מיט 2 טויזנט יאר צוריק מיטגענומען מיט זיך אויף זייער לאנגער וואנדערונג **פון ירד-שלים ביז קיין פראג . . .**

די שול האבן די אידן דאמאלסט נאר אויפגעבויט אויף דערווייל, אזוי צו זאגן על תנאי, ביז עס וועט ווידער אויפ-נעבויט ווערן דער בית המקדש. זיי **האב**-בען פון אין שטעלט אז **אויף** מיר בען דער שול מאקע א נאמען נענעבן געמען **אונטער דער שווערצער נעבוינגענער** סטעליע פון"ם מהר"ל'ס אלט-ניי שול קנויפן זיך די פינסטערע שאטנס פון די פארלויף פון די דורות דער נאמען "אלט ניי שול", וועלכער איז פארבליבן ביז צום היינטיקן טאג . . .

די וועגט זיינען שווארץ, אנגעוואפט מיט טרויער און אלטקייט, און שווארץ זיינען אויף די ערווירדיקע מעשענע לייט בען איבער. דעם ארון קודש און דער קונציק געפלאכטענער אייזערנער פאר-קאן ארום דעם באלעמער, וואס די אל-טערדאמער קהלה האט מיט הונדערטער יארן צוריק געשיקט א מתנה צו דער פראנער עיר ועם ישראל. די דאזיקע אל-טע שווארצקייט טאר, לויט אן אלטער מסורה, קיינמאל ניט אפגעוואשט ווערן פון די וועגט און פון די שול'ס חפצים, וויל עס נעפינט זיך אויף דאס פאר-טרוקנטע בלוט פון אידישע קרושים . .

זיי האבן געלעבט אין די קליינע פאר-פלאנטערטע נעפלאכף פון דער פראנער געטא, וואס קריכן איינס אין אנדערן אריין אן פירן אן ערנעץ נישט אריס, און זיי זיינען גענאנגען טאג פאר טאג דורך די איינענע טונקעלע אייזערנע טויר, הינטער וועלכע אידן האנדלען היינט מיט יענלעריישע שטיוול און מיט זאכלען פאר פערד, מיט טעפ און מיט ציצית וויינקעלאך פון דער פראנער אלט - ניי שול, זיצט דער איינעמאכטשעטער בלינ-דער שמש אין פאליש, לעבן דעם אמא-ליקן אייזערנעם אנצינדן בעלי עבירה'-ניקעם און מוסרים — און פון זיינע אל-טע, אויבערגעקנקטע ליפן, ווי די שפּע-נער, שיטן זיך אן א שיעור מעשיות, לענעדעם און סיפורי נפלאות פון מהר"ל מפּראג און זיינע תלמידים און פון אנדערע צדיקים און קדושים, וואס דאס לעבן עלעוון די פראנער אידן פון פאר-גאנגענהייט, ווי זיי זיצן בעת זיי הערן דעם באלעמער, וואס די אמ-טערדאמער קהלה האט מיט הונדערטער יארן צוריק געשיקט א מתנה צו דער פראנער עיר ועם ישראל. די דאזיקע אל-טע שווארצקייט טאר, לויט אן אלטער מסורה, קיינמאל ניט אפגעוואשט ווערן פון די וועגט און פון די שול'ס חפצים, וויל עס נעפינט זיך אויף דאס פאר-טרוקנטע בלוט פון אידישע קרושים . .

די פארשידענע השערות זשאלעווען דא נישט מיט קיין דורות און יאר-הונ-דערטער און עס איז אפילו פאראנען א סברא, אז דעם מהר"ל'ס שול איז שוין אלט קארנע צוויי טויזנט יאר. לויט דער **דאזיקער סברא איז די אלטניי שול** אויפגעבויט נעווארן פון די שטיינער פון דעם חורב נעווארענעם בית המקדש, **וועל** כע די פארטריבענע אידן האבן מיט 2 טויזנט יאר צוריק מיטגענומען מיט זיך אויף זייער לאנגער וואנדערונג **פון ירד-שלים ביז קיין פראג . . .**

די שול האבן די אידן דאמאלסט נאר אויפגעבויט אויף דערווייל, אזוי צו זאגן על תנאי, ביז עס וועט ווידער אויפ-נעבויט ווערן דער בית המקדש. זיי **האב**-בען פון אין שטעלט אז **אויף** מיר בען דער שול מאקע א נאמען נענעבן

דער גרעסטער סארטין פּלענט אין דער וועלט נעפינט זיך אין קאנאדע

די הערן קאנארס ברידער, לימיטער, וועמעס אדווערטייזמענט עס דערשיינט אויף אן אנדער פלאץ אין היינטיקער אויס-גאבע, באריכטן וועגן זייער גוטע נעשעפטן אין אלע זייערע לויינס זינט דעם אנפאנג פון 1931.

זייער טשיקן און פינאן הערי, וואס איז צום ערשטן מאל ארויסגעלאזט נע-וואָרן אויפ'ן מארק אין 1930, ווערן זייער גוט פארקויפט.

צוליב דעם פעמיים פלאן וואס איז מיט א נעוויסער צייט צוריק אנגענומען נעווארן אויף זייערע "דזשאזלאנדס" און "גלעסיער" ברענדס סארדינס האבן זיך די סיילס אויף זיי שטענדיק פארגרעסערט און די קאנאר ברידער, לימיטער, שיקן איצט ארויס איבער טויזנט פרעמיעס א מאנאט צו אלע טיילן פון קאנאדע.

בלעקס הארבאר, ניו בראנזוויק, די היים פון דער אינדוסטריע נעפינט זיך אויף דעם פאסמאקווארי בעי אין דער ארץ פון דער פישערי. דאָרטן נעפינט איר גרויסע קוואנטיטעטן פיש נעבראכט צו דער פעקטאָרי דירעקט פון די פישער-לייט מיט דער קאמפאניס אייגענעם פלאט פון שיפן: זיי גייען באלד דורך די עטלא-כע פראצעסן פון קענעריין און אין עט-לאכע שטונדן נאכדעם ווי די פיש זיינען **נעפאנגען נעווארן זיינען זיי פארטיק נע-** שיקט צו ווערן צו קאנאדע און כמעט איבער דער נאכצער וועלט אלס זייערע "בראנזוויק", "דזשאזלענד" און "גלעסי-ער" סארדינס.

זינט דער רעראנאניזירונג פון דער קאמ-פאני אין 1923, ווען א. נ. מעקלין איז געווארן פרעזידענט א. מ. א. מעקלין קאר-סירער און מענעדזשינג דירעקטאר, האט זיך די פראדוקציע פון קאנארס בראדערס לימיטער, פארגרעסערט פון עלף מיליאן צו איבער 38 מיליאן טינס.

די סאמע מאדערנסטע מאשינען זיינען אריינגעשטעלט געווארן און נייע מעשאד זיינען איינגעפירט נעווארן. די קאמפאני האט איצט אירע איינענע וועלדער; מאכט אירע איינענע באקסעס, קענס, קאווערס און שליסלען; זי האט אירע איינענעם פלאץ פון 18 שיפן. טרייבט אן אירע איינענע דאמפער ליניע פון בלעקס הארבאר צו סט. ענדרויס און סט. דזשאן; האט א דזשענע-ראל סטאר, האטעל און שטעטל. עס טרייבט אן אירע איינענעם באלייכטונג פלענט און די נאסן און די הייזער ווערן באלויכטן מיט עלעקטרישער ליכט. אויס-בעסערונגען ווערן נעמאכט יעדן יאר. די קאנארס ברידער, לימיטער, האבן איצט דעם נרעסטן סארדין פלענט אין דער וועלט קאנארס בראדערס, לימיטער האבן זיך פארטרעטער אין כמעט אלע טיילן פון דער וועלט און זייערע פראדוקטן ווערן נעשיקט צו איבער 100 אויסלענדישע מדי-נות. דער קאנדער מארק האט זיך זייער א סך פארגרעסערט בין איצט. פיר פון יעדע פינף טינס סארדינס וואס ווערן אויפגענומען אין קאנאדע זיינען פראדו-צירט בייי קאנארס בראדערס, לימיטער.

מורזיק

(שלום פון זייט 18)

איך וועל דיך פירן דורך דעם זעלביקן וועג מיט וועלכן מיר זיינען נעקומען ? ניט ביי מיר ! איך בין שוין איין מאל א וועג ווייזער. איך וויים שוין וואס איך האב צו טאן. מיר גייען צוריק דורך אן אנדער וועג".

און מיר גייען דורך אן אנדער וועג, וועלכער איז טאקע פיל שענער, ווי דער ערשטער מיט וועלכן מיר זיינען נע-קומען. מורזיק, קאנטיק גוט אויפגעלייגט, האלט זיך אין אין אומקוקן אויף מיר מיט תענוג און טריאומף. מיר גייען דורך דאס דערפל און דעם וואקזאל פלאץ. מורזיק באגענגט עטלאכע באקאנטע חינט, וועלכע האבן, קאנטיק, גרויס חשק זיך דורכצושמועסן מיט אים און אביסל א שפיל טאן זיך מיט אים. זיי זוכן אים צו פארשטעלן דעם וועג, אבער מורי-זיק גיט ביין א בורטשע און זיי טרעטן אפ.

"איר זעט דאך אז איך בין פארי-נומען, איך פיר אפ דעם הער צוריק צום באן".

און ביז וואנען מיר קומען ניט אריין אין וואָרט צימער פון דעם וואקזאל טרעפט ער ניט אפ פון מיר — וויניקסטנס ניט פריער ביז ער צעכרומשעט די פאר-בליבענע צוויי שטיקלאך צוקער. זיין "פאר געזונט" איבערזעץ איך אומגעפער אזוי :

"מיר זיינען איינגעלאך געקומען ביי א צוואנציק מינוט צו פרי. צוליב מיר אבער וועט איר דעם צוג ניט פארשפּעט? טיקן. פארט געזונט ! א גליקלאכע ריי-זע ! א גליקלאכע רייזע !" . . .

" . . . איז דער מהר"ל געגאנגען פון דעם אנדערן : א משל פון א מלך, און ער האט נוהר תענית געווען. אויף וואס האט פארשטויסן זיין געליבטן בן יחיד, דעם פרינץ, און א משל פון צוויי ער זיך פארשלאפן אין אליין האט ניי - רעם. וואס איינער איז געווען א רשע און אייגער א צדיק, א משל פון א בת מלכה, וואס איז פארבאנדזשעט נאכט אן ער האט זיך נעגרייט צו דעם נעווארן אין א וואלד און איז געפונע-נעווארן פון אן ארימען פאסטוך און א משל פון א מעכטיקן קיסר, וואס איז דיאנל יאהאנעס סילוועסטער, וואו ער האט זיך אונטערגענומען צו באווייזן דעם שקר פון דעם קריסטלאכן עלילת און דער קאדרינאל און זיינע גלחים, צור זאמען מיט די פירשטן און שרות פון דעם לאנד, זיינען פארשעמט נעווארן פון בושה און זיי זיינען נעווען פול מיט באוואונדערונג פאר דעם מהר"ל'ס קלוג-שאפט, פאר דעם כישוף פון זיין געלאכן וואָרט . . .

אבער דער דאזיקער נצחון פון דעם מהר"ל האט נישט געלאזט רוען טא-דעאוש דעם רשע. האט ער אונטערגע-קויפט איינע א משומדת, וועלכע האט אים נעהאלפן פארשפרייטן א נייעם בלוט בלבול אויף די פראגער אידן. נראה אין דאמאלסט פאר פסח ערגעץ וואו פאר-גליייט נאר פון זיין איידים, ר' יצחק החכון, און פון זיין שמש ר' אברהם חיים . . .

דער קאדרינאל האט אים נעשטעלט צען פראנן אן די וויכטיקסטע פון זיי זיינען נעווען : "צי באנוען אידן קריסט-לאך בלוט אויף פסח און צי האבן אי-ניט נעווען קיין קליינייקיט, ארוים-צוטרעטן קעגן אזא באנדע מיט רשעים און שונאי ישראל, וואס האבן נאר נע-וואָרט אויף דער רגע, אז דער מהר"ל וואלט זיך נעבן א פתחון פה די צוערים, וואס זאלן פארטיילן פאר א יונגן פּויער און ער זאל זיך אוועקלאזן איבער דער מהר"ל אז ער זאל זיך פארפער און ער זאל וכן די פארלאנגע מיידל...

דער גולם האט זיך אפגעזוימט א לאנגע צייט אנגעטרוועט און דערווייל איז אנגעקומען דער יום הדין. טאדעאוש, דער רשע, האט נעהאלטן א בייזע און ניפטיקע רעדע פאר דעם טריבונאל און דער העכסטער ריכטער האט זיך שוין טוב, קנאפ פאר דעם חמצ'דיקן ברכה, אויפגעשטעלט פון זיין שטול, כדי ארויס-צוגיין אין אלע ווינקלעך פון דער שטאָט, אז דאס בית - דין האט נעמאכט א טעות אין לוח, און אז מען האט דאס יאר אנגענהויבן פסח מיט א נאנצן טאג זיי-נעווארן נאך א נאנצן טאג און אז מען טוט פון נעדויערן נאך א נאנצן טאג און מען טאר נישט עסן קיין חמץ א נאנצן טאג נאך פסח . . .

אזוי זיינען די קריסטלאכע בעקערס נעבליבן מיט זייער פארציפטעם ברויט און די פראגער אידן זיינען ניצול נע-ווארן פון אן אומגליק, ווייס דאס מאלסט האט דער חמצ'דיקער "ברכה" אין באקומען א שם אויף דער נאנצער אי-דיישער וועלט.

עס איז נישטא קיין סוף צו די מעשיות און סיפורי נפלאות, וואס האל-טען זיך אין איין וויילקען און קנויפן אין דער טונקלהייט פון פאליש. דאס רעדט אירם דעם אלטן שטש וועדט אלעכע בעקערס, וואס אמאל אלץ נעדיכטער און פינ-סטערער — און פון אומעטום, פון די אלטע שטענדערס און היינגלאכסטער. פון דער רויטער סאלעטענער פאן פון שלמה מולכו, וואס היינגט איבער דעם באלעמער, און פון די גרויע, שטיינערנע הונגערטער נאך א שטיקל חמיץ, קוים בריוים ביי די קריסטלאכע בעקערס, זאָ-לען זיי אלע אויסשטארבן פון דעם פאר-ניפטעטן ברויט . . .

האט אבער דער מהר"ל נעהאט א טענס פון די אמאליקע דורות, דער מעשיות און סיפורי נפלאות, וואס האל-טען זיך אין איין וויילקען און קנויפן אין דער שטאָט, אז דאס בית - דין האט נעמאכט א טעות אין לוח, און אז מען האט דאס יאר אנגענהויבן פסח מיט א נאנצן טאג זיי-נעווארן נאך א נאנצן טאג און אז מען טוט פון נעדויערן נאך א נאנצן טאג און מען טאר נישט עסן קיין חמץ א נאנצן טאג נאך פסח . . .

אזוי זיינען די קריסטלאכע בעקערס נעבליבן מיט זייער פארציפטעם ברויט און די פראגער אידן זיינען ניצול נע-ווארן פון אן אומגליק, ווייס דאס מאלסט האט דער חמצ'דיקער "ברכה" אין באקומען א שם אויף דער נאנצער אי-דיישער וועלט.

עס איז נישטא קיין סוף צו די מעשיות און סיפורי נפלאות, וואס האל-טען זיך אין איין וויילקען און קנויפן אין דער טונקלהייט פון פאליש. דאס רעדט אירם דעם אלטן שטש וועדט אלעכע בעקערס, וואס אמאל אלץ נעדיכטער און פינ-סטערער — און פון אומעטום, פון די אלטע שטענדערס און היינגלאכסטער. פון דער רויטער סאלעטענער פאן פון שלמה מולכו, וואס היינגט איבער דעם באלעמער, און פון די גרויע, שטיינע-רנע הונגערטער נאך א שטיקל חמיץ, קוים בריוים ביי די קריסטלאכע בעקערס, זאָ-לען זיי אלע אויסשטארבן פון דעם פאר-ניפטעטן ברויט . . .

מיר ווינשן אלע אונזערע פריינט און קאסטאמערס

א פּריילאכן פּסח

נעש סיימינגטאן קא., לטד.

אונזער באדינונג אין דער פארשפרייטונג פון

פּרישע פּרוכט, וועדזשטיבלס און שפּייז ארטיקלען

איז בלויז צו די

ריטייל סטאָרס

אונזערע וועראהייזער געפינען זיך אין פארשיידענע צענטרען איבער די פּריירי פראווינצן — און דאס דערמעגלאכט אונז צוצושטעלן צו אייך

פּרישע סחורה

יעדן טאג פון א גאנץ יאר

אונזערע פארבינדונגען מיט דעם גאנצן קאנטינענט מאכט אונז פאר די גרעסטע דיסטריביוטאָרס פון פרישע פרוכטן און וועדזשטייבלס אינ'ס לאנד.

צו פארגרעסערן אייערע סיילס פון פרישע שפּייזן — שטעלט זיך אין פארבינדונג מיט איינע פון די פאלגנדע פון אונזערע ברענטשעס — די נאענטסטע צו אייך:

ברענטשעס פון נעש סיימינגטאן קאמפּאני, לימיטער

ברענטשעס אין מאניטאבא		ברענטשעס אין סאסקאטשעוואן	
Bright Emery	Winnipeg, Man.	Crown Fruit	North Battleford, Sask.
Pioneer Fruit Wholesale	Brandon, Man.	Early Fruit	Saskatoon, Sask.
Portage Fruit Wholesale	Portage la Prairie, Man.		
Rogers Fruit	Winnipeg, Man.		
Rogers Fruit	Neepawa, Man.		
Rogers Fruit	Dauphin, Man.		
Sterling Fruit	Winnipeg, Man.		

		ברענטשעס אין אלבערטא	
Kerrobert Mercantile	Kerrobert, Sask.	Acme Fruit Wholesale	Calgary, Alta.
Lloyd Fruit	Regina, Sask.	Alexander Grocery	Camrose, Alta.
Morse Grocery	Moose Jaw, Sask.	Brown Fruit	Edmonton, Alta.
Nash Simington Co. Ltd.	Yorkton, Sask.	Camrose Grocery	Camrose, Alta.
Nash Simington Co. Ltd.	Melville, Sask.	Lethbridge Mercantile	Lethbridge, Alta.
Northern Fruit Wholesale	Saskatoon, Sask.	Medecine Hat Crocery	Medecine Hat, Alta.
Prince Albert Fruit Wholesale	Prince Albert, Sask.	Mitchell Fruit	Calgary, Alta.
Prince Albert Fruit Wholesale	Melfort, Sask.	Red Deer Grocery	Red Deer, Alta.
Rex Fruit Wholesale	Moose Jaw, Sask.	Royal Fruit Wholesale	Edmonton, Alta.
S. & M. Wholesale Fruit	Regina, Sask.		
Smith Fruit	Yorkton, Sask.		
Swift Current Grocery	Swift Current, Sask.		
Walker Fruit	Weyburn, Sask.		
Weyburn Wholesale Grocery	Weyburn, Sask.		
Weyburn Wholesale Grocery	Shaunavon, Sask.		

ברענטשעס אין אנטריא	
Rogers Fruit	Kenora, Ont.

צו אלע אונזערע פריינט דריקן מיר אויס אונזער ארציקסטע באגריסונג און וואונש פאר —

א פּריילאכן פּסח

האט הנאה פון אייער קאפע—טרינקט

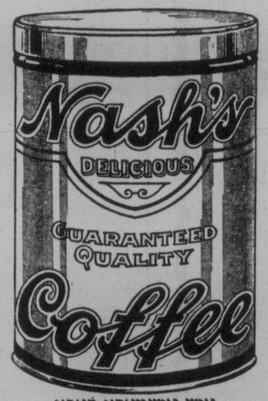

נעש נעשמאקע קאפע

א פּראוו וועט אייך איבערצייגן

Nash Simington Co., Ltd.

The Marlborough Hotel

WINNIPEG, CANADA

F. J. FALL, Manager

וויגשט אלע אידישע פריינט און קאסטאמעריזער

א פּריילאכן פּסח

די קרעמענט קרימערי קא. לטד.

דריקט אויס איר הארציקסטע באגריסונג צו אירע אידישע מיטבירגער פון ווינניפעג, און האפט אז זיי וועלן נעפינען א סך פרייד

אין פארלויף פון דעם יום טוב פסח

זיי האבן די פארזיכערונג אז אין פארלויף פון די אכט טעג פסח, קאנען זיי האבן נעטג

Crescent

מילך און מילך פראדוקטן

כשר לפּסח

העכסט שטרייניג אין אנקלאנג מיט דעם אידישן דין

בחשגחת הרב י. י. כהנאוויטש

טעלעפאן 37 101

THE CRESCENT CREAMERY CO. LTD.

ליל שמורים

(שלום פון זייט 17)

אפגעקלונגען ווי פרייליכע באפרייאונג קלאנגען . . . קלאנגען פון דערלייזונג . . .

אויפ'ן דרייטן טאג האבן זיך די נאכפאלגער שלאכטן שוין פארענדיקט. די באלשעוויקעס האבן אין גרוים אומאדענונג אוועק־געפוזעט איבער פעדער הינטערן שטאם. די פוילישע לעגיאנערן האבן געפיינערט זייער טריאומפירנדיקן נצחון מיט א פאנ־ראם . . . טיינרן פון די הויפן האבן זיך שטארקער פארקלאפט, פארכאריאדירט, אונטן אין פראנט פון נאם האבן לעגיאנערן מיט דער פוילישער ציוויליקער באפעלקער־רויעוימיט ! . . אין איבער גוואלד האט ער נעוואלט פארטרייבן די עצבות פון זיך, אונטערבראכן מעגדיק קלייד־ער האבן נעטראגן אין זעק אידיש האב אן נומס. די נאפון פון די קלויסטערס האבן טריאומפאל געקלונגען, ווי זיי וואלטן ענרופן די קריסט־לאך גלויביקע צו דער הייליקער מצות.

אלע שכנים פון פלינל וואו בזמנין האט נעוואוינט האבן זיך צוזאמענגענומען פון זיכערקייט וועגן, אין איין זייטיקער וואוינונג וואו די פענסטער ניין ארויס בלויז אין הויף ארויז. די פענסטער זיי־נען פארהאנגן נעוואָרן מיט שווארצע דעקן אן עפענען צו דער עולם אינאיינעם האט זיך נעפילט אביסל זיבערער.

— איר וויסט, ברידער, אז היינט האבן מיר א סדר נאכט, האט זיך בלומקין אפ־נערופן, דעם ערשטן סדר האבן מיר מיאוס באליידיקט, פארשעמט, טא לאמיר־זשע כאטש פראוועז אלע צוזאמען דעם צווייטן סדר. ניט נעזאנרט אידן, היינט איז א ליל שמורים . . . דער שטן המשחית וועט נע־ווים קיין שליכה אהער ניט האבן . . . נעמט זיך ווייטער עפעס טאן, צוריקגט מאכן עפעס צו די סדרים ! . .

די וויכער האבן צוזאמענגענארגן די ביסלאך באהאלטענע מעל, פארמישט און אפגענאכן בחפזון עוגות מצות, די אמת'ע "לחמא עניא". אפגעבאקן פארטאפל, צע־שניטן הערינג און אויפגעקאכט טיי פאר די ארבע כוסות. דער טיש איז נעווארן בארעקט מיט א וויינס טישטוך, נרייט אויפצונעמען די מלכים, מלכות און די פרינצן מיט די פרינצעסנס. די נויאישע היינסטן, וואס האבן ניט פארלאזן זייערע נעפיניקטע שעפטן. און נעוואלט עפעס טענה'ן, רייזן, נאר זיין לשון האט אים אפגענומען.

בלומקין וואס איז נעווען פון דער נא־טור א באזאכטער און אויסנערעכנטער, האט אין זיין נעפאלנקייט אליין נעוועז די גרויסע אידישע נקמה און האט אביסל בא־רואיקט די צעהיצטע נעמיטער :

— לאזט אים אפ, איצט זייט איר נרוי־סע העלדן, ברוין, ווען עד איז שוין א הינטל אן ציין, וואו זייט איר נעווען פרי־ער, וואו ? ! אן צום נעפאלענעם הערשער? האט ער זיך אפגערופן אין רוסיש : מארנע נעריצט, שוין פארפאלן ! זייניקע וועלן שוין מער ניט קומען ! אוועק . . . אן אים איבערגעלאזן אליין . . . ס'טוט אים זייער באנג וואס פון נרוים צעג שונג האט ער פארגעסן מיטצונעמען זיין רע־וואלווער . . . ער וואלט שוין נעמאכט מיט זיך א סוף . . . אן פארטיק ! אבער גלייך האט ער זיך אנגענומען מיט מוט אן קר־ראוש אויסגעזידלט זיך אליין : — — עפ, גרושקאוו, דו, וואס דו האסט ניט איר נעם נעבראכט צום טוים, מיט דיין טראם האסטי הערצער נעמאכט ציטערן אן מ־ט אמאל וועלסטו אליין א שוואכלינג, א שרעקעדיקער האז . . . עפ, באלס גרינג־רויטיק ! . . אן איבער גוואלד האט ער נעוואלט פארטרייבן די עצבות פון זיך, אונטערברומעגדיק אין זיך א קאמפס לידל:

כמיעלא וו באיז פאידיאם —

זא אייאטס סאוויע־טאוו . . .

פלוצלונג איז ער אויפגעציטערט נע־וואָרן פון עפעס א שארף, באלד האט אים עפעס א בליאסק נעטאן אין די אויגן. עס־לאבע פאר אוינן פון פרויען, באוואגנטע האבן אים נוט אריינגעקוקט און איבערג־דעם שוכן עפר האבן אלע צווישן־ציי מיט אין קול : ער איז דא ! ער איז דא ! יסח שמו!.. אן אינסטינקטיוו זיך אביסל אפגעדרוקט מיט שרעק, ווי זיי וואלטן זיך דערשראקן פאר זיין מילימערישן מונדיר און שפארן.

ס'איז נעווארן א ליארם, א ציין קרי־צעריי, זיך נעווארפן צו אים מיט פויסטן, — מכבד זיין ראשית מיט א היבש ביסל טרוקענע פעטש און דערנאך אריבער־וואַרפן אים איבער'ן פארקן, ווי א מתנה פאר די פוילישע לעגיאנערן. עד. דער נע־וועזענער שר ומושל, האט זיך נעבאנג נע־קארטשט צווישן די קאמפנטס, ער האט זיך דערפילט ווי א נעפאנענענער וואלף צווישן זייערע נעפיניקטע שעפסן. און נעוואלט עפעס טענה'ן, רייזן, נאר זיין לשון האט אים אפגענומען.

בלומקין וואס איז נעווען פון דער נא־טור א באזאכטער און אויסנערעכנטער, האט אין זיין נעפאלנקייט אליין נעוועז די גרויסע אידישע נקמה און האט אביסל בא־רואיקט די צעהיצטע נעמיטער :

— לאזט אים אפ, איצט זייט איר נרוי־סע העלדן, ברוין, ווען עד איז שוין א הינטל אן ציין, וואו זייט איר נעווען פרי־ער, וואו ? ! אן צום נעפאלענעם הערשער? האט ער זיך אפגערופן אין רוסיש : מארנע נעריצט, שוין פארפאלן ! זייניקע וועלן שוין מער ניט קומען ! אוועק . . . אן אים איבערגעלאזן אליין . . . ס'טוט אים זייער באנג וואס אין גרוים אומאדענונג אוועק־געפוזעט איבער פעדער הינטערן שטאם. די פוילישע לעגיאנערן האבן געפיינערט זייער טריאומפירנדיקן נצחון מיט א פאנ־ראם . . . טיינרן פון די הויפן האבן זיך שמארקער פארקלאפט, פארכאריאדירט, אונטן אין פראנט פון נאם האבן לעגיאנערן מיט דער פוילישער ציוויליקער באפעלקער־רויעוימיט

דר. לאַקשאַ

(שלום פון זייט 16)

דורכצוקוקן. נאר אין אויסנאם פעלע, מאכט ער אלעין אן אונטערזוכונג, בכלל נעמומען זיינען די אויגן פון נאנץ "נא־טשאלסטווא" נעוועזדעט צו אים. טויזי־טער הערצער שלאגן מיט אן אומרואי־קער טעמפּא, ווארטנדיק אויף זיין לעצ־טען וואָרט.

"נאדיען" !

"ניא נאדיען !"

קורצע וועךטער. אבער וויפיל פרייד אדער טרערן האבן זיי מיט זיך נע־טראגן.

וויניק ברכות, אבער א ים מיט קל־לות, האבן זיך יערלעך אויף זיין קאפּ געשאטן . . .

אלס ביישפיל פון זיין אויסערגעווויי־לאכער ערלאכקייט, איז אינטערעסאנט פאלגנדיקער אינצידענט.

מען פירט אריין צווישן "פריוזוניקעס", האבן ארונטערגעלאזט די אויגן צו זיי־מיט זיכערע און רואיקע טריט. מיט שמייכלענדע, בלוט אן מיקר שפּריצנדע נעזיכטער. און וואַרום זאלן זיי ניט זיין אזוי זיכער ? האבן דען זייערע טאטעס, די צוויי רייכסטע קלינציער פאבריקאנ־טען, ניט איבערגעקערט וועלטן ? האבן זיי דען ניט געשאטן מיט געלט, אונ־טערצוקומען די נאנצע "פריסודסטווע", פון קליין ביז נרויס. דאס איינציקע ביין אין האלז איז געווען דר. לאקשא. האט מען אים אויף אפּנע'סמ'ט.

אמת טאקע ס'איז ניט אזוי נרינג אנ־נעקומען, מען האט נעמוזט אנווענדן פיל שתדלנות און דיפלאמאטיע, און צו דעם אלעם — א צען טויזנט רובל, אבער דאך אפּנע'סמ'ט, וואַרום זשע זאלן זיי ניט זיין זיכער ?

"נאטשאלסטווא" האט זיך איבערנע־וואַרפן מיט פיל באַריוונדע בלינקן, און האבן ארונטערגעלאזט די אויגן צו זיי־נעמען אין דעם נאנג אין דער הימ

האלט די רעדער פון דער אונ־
דוסטריע אין נאנג אין דער הים

קויפט נעמאכטע אין מאניטאבא פראדוקטן
און העלפט פארקלענערן ארבעטסלאזיקייט

די יוניאן מעטאל קא.

פראדוקטן ווערן פאברייצירט אין וויניפעג, פון וויניפעגער מענשן
באזעסן אין אפּפרירט פון וויניפעגער קאפּיטאל

נעדיינקט די פראדוקטן

סאדער־בעביט און פרינטערס
מעטאלן, פיש־נעץ בלוי

UNION METAL CO.

403-5 LANGSIDE STREET WINNIPEG
PHONE 35 877

ערע פאפירן אויפן טיש, די אונטערזו־כונג הויבט זיך אן. אלעס איז גוט, בין־עס איז נעקומען צום הארץ. ביידע דאק־טוירים, אינציקווייז, הערן אויס גוט פון אלע זיטן, און מאכן א זייערע מינע. עפעס איז ניט נלאט מיט זייערע הער־צער, ניט נאר מאל . . .

ווידער אויסנעקאפט, אויסנעהערט, און פארצייכנט אויפן פאפיר און אים אונ־טערנעטראגן צו דר. לאקשא מיט דער באמערקונג אז די הערצער בייַ די צוויי "פריזוניקעס" זיינען זייער שוואכע און נאך זייער מיינונג, קאנען זיי קיין זעלי־נער ניט זיין. דר. לאקשא קוקט דורך נע־לויפיק דעם צונעטראגענעם פאפיר, ער הויבט זיך אויף נעלאזן פון זיין פלאץ, ער נעמט ארויס זיין אינסטרומענט פון קעשענע, נייט צו צו די "פריזוניקעס" און ער הויבט זיי אן אויסהערן.

נאנץ "נאטשאלסטווא" וואַרט מיט איינגעהאלטענע אטעמס, מיט וואס די אונטערזוכונג וועט זיך ענדיקן, מורא־האבנדיק צו קוקן איינער אויפן צוויי־טן.

דר. לאקשא לייגט צוואמען זיין אינ־סטרומענט, צעשמיסלט זיך אירגעניש, און מיט א גוט בריידלאכן פאסט אי־בער זייערע הערקולעסן פלייצעס, רופט ער זיך אן מיט זיין צעבראכענעם רוסיש: "כאראשענקיי סאלראציקי, ניצעווא"! און ארויסציענדיק פון קעשענע א פאר היבשע פעלקאך אסינגאציעס, און דער־לאנענדיק עם צו זיי, האט ער צוגענעבן: "א עטא וואס נא דאראנו !"

נאנץ נאטשאלסטווא איז נעבליבן זיצן ווי נעפּעסט, מיט פארביסענע ליפּן. אבער זיי האבן דאך אפּלאדירט, ניט אויפהויבנדיק די אויגן פון די פאפירן... אין אן אנדער פאל האט מען אים אנגענאמען צען טויזנט רובל, און מיט רחמים נעבעטן, ער זאל זיך ניט באווייזן אין "פריסודסטווע" אין א נעוויסער שטונדע. אויף דעם האט ער מיט זיין אר־נאנישן שמייכל נעענטפערט :

— קיין צען טויזנט נעם איך ניט, און קיין הונדערט טויזנט האט איר ניט, איז ניטא וואס צו רעדן . . .

פילע אן פילע אווינע פאלן איז נעווען וועגן אים צו דערציילן, און ער איז בייַ־עשטאנען אלע נסיונות.

אויף זיינע עלטערע יארן, האט פא־סירט מערער מאל פאסירט וויַ ער האט בידים באפרייט אפילו "בעזליענאנע" וועגן ער האט זיך איבערצייגט אז זיי זיינען די איינציקע שפּייזער אין דער משפחה. זיין וואַרט איז אלע פאל נע־נעזעצט, און עס איז נאך ניט נע־וועגן באוואוסט קיין פאל וואו אימיצער פון "נאטשאלסטווא" האבן זיך אים קעגן געשטעלט.

אין זיין פריוואטער פראקטיק, איז פופציק קאפּיקעס נעווען זיין פרייז פאר א וויזיט, זעלבסט פארשטענדלאך אז קיין צו רייכן לעבן פון אזעלכע פארדינסטן האט מען ניט נעקאנט פירן. אבער ווי ס'האט אויסנעווייזן האט ער עס אויך ניט נעווזכט.

ער איז אויך נעווען דער אפּיציעלער רעגירונגס פארשטייער אין אונטערזוכן פארדעכטיקע טוטן פאלן, וואו עס איז נויטיק נעווען צו פאלעמען. אונטער זיין אויפזיכט איז דאס פאלעמען דורכגעפירט נעווארן.

מאכט זיך אכאל אז ער איז נעקומען אין א פארוואַרפן דערפל, וואו עטלאכע אריגע אידישע משפחות, האבן זיך קוים דורכגעשלאגן מיטן לעבן. און דער אריס־טער פון זיי איז נעווארן א חולה־מסוכן. די וועגן זייענן נעווען אין א שרעקלא־כען צושטאנד, און צום נאענטסטן דאק־טאר איז נעווען א וויארטש אכצן־צוואנ־ציק. און אז מען האט דערהערט אז דר לאקשא איז דא, איז נעווארן א שמ־חה. אבער וואר קאן עס נייז ריידן מיטן אדון ? איז נעפאלן דער גורל אויף ר' יעקב בעלקין, וועלכער האט אפט נעהאט צוטאן מיט פריצים. ער האט עס אנגע־נומען, עס האנדלט זיך דאך עפּעס וועגן פקוח נפש !

אזוי שנעל ווי מען איז פארטיק נעווא־רן מיט דאם פאלמעגן, האט זיך ר' יעקב בעלקין דורכגעשפּארט דורכן פאר־זאמלטן המון נואים, און ער האט זיך נעשטעלט אין וועג דעם איילענדן דאק־טאר מיט א נעבעט :

"פאשאלוסטא, נאספּאדין דאקטאר, ראדי באנא !"

"פאסאל, פאסאל !" — האט ער זיך צושריען. — איך האב קיין צייט ניט. אבער ר' יעקב איז ניט אפּנעפּראנטן. — עס לינט א מענש אויפן טוטן בעט, און עס איז דיין פליכט אלס דאקטאר צו טאן וואס דו קענסט.

— נעם דעם פעלדשער !

—ניין דאקטאר, דער פעלדשער קאן דא נארנישט העלפן.

— וואַרום פירט אים ניט קיין פא־פאוונאראַ צום דאקטאר ?

— ער וועט עס ניט אויסהאלטן ביי איצטיקע שלעכטע וועגן, און ווער נאך ווי דו ווייסט עס אליין ?

ער האט זיך א ווייַלע פארטראכט און ער האט זיך ווי אנטשולדיקט :

"פאנימאיעס" ! — איך קאן דא נאנ־ניט פארואמען, איך האב נאך א פאל־מעסן אויף מיינע הענט, נאנץ ווייס פון דאענן. די פערד מיינע זיינען אויסנעמא־טערט, און דער וועג איז שלעכט . . . . אבער וואס איז דער אונטערשייד, — פיר מיך ניך צום קראנקן !

ער איז אריינגעקומען אין דער אר־מער שטיבל. דעם קראנקס שווער אטע־מען האט זיך נעהערט אויף נאר דער וויז. ער איז מיט נייכע טריט צוגעקומען. צום בעט וואו דער קראנקער האט זיך נעווארפן אין שרעקלאכן פיבער. אויפּנ־בליקלאך איז ער אן אנדער מענש נעווא־רן. נאריש האט מער עקויסטירט פאר אים, ווי נאר דער קראנקער. אבער א שטונדע האט נעדויערט זיין אונטערזוכן, ער האט נאר פארנעמן אין זיין אייל־נישן, ווען ער איז פארטיק נעווארן, האט ער אנגעשריבן א רעצעפּט, און דערלאנ־נענדיק עם צו ר' יעקבן, האט ער צוי נעגעבן :

— זעט אז א רייטער זאל גלייך נע־שטיק ווערן נאכן רעצעפּט. ער איז א שטארקער חולה, אבער מיט נאטס הילף, איך האף אז ער וועט נעזונט ווערן. איר זאלט אבער אזוי שנעל ווי דער קריזיס וועט איבערגיין אים נעבן א נוטע נא־רונג פרישן בוליאן, פרישע מילף, פרישע אייער און . . . .

— דר. ! וויפיל קומט אייך פארן ווייזן ? — האט ר' יעקב אים א פרענ נעמאן. דא איז דר. לאקשא'ס אויג נע־פאלן אויף דער שרעקלאכער פרישקייט אין הויז, און אויף די האלב נאקעטע קינדערלאך, וואס האבן זיך פארזוקט אין ער האט זיך א פארשעמטער אפּנע־רופן צו ר' יעקבן :

"ניצעווא ! ניצעווא !"

ניט בעסער די עטלאכע רובל צו שטיי־ער אויפן רעצעפּט, און דא האט איר — דערלאנגעניק א פינפערל — א פאר רובל צו שטארקן אים מיט די נויטיקע שפּייז וואס איך האב פריער אויסנערע־כענט, און איך בעט אייך מיר צו לאזן וויסן ווען ער וועט זיך דערהאלן.

ר' יעקב האט זיך אנטזאנט צו נעמען דאס נעלט — האט דר. לאקשא עס אי־בערנעלאזן אויפן בייַנקל לעבן בעט, און ער איז ווי אן אונטערנעשאפענער ארויס־נעלאפן פון הויז . . .

שפעטער איז נעווארן באקאנט אז דר. לאקשא באזוכט ארימע קראנקע אן א קאפּיקע נעלט, און טאמער ווי מען אים באדאנקען, אנטלויפט ער ווי פון טייוול־לים נעזאנט.

אלס קריסט האט ער זיך ארויסנעווייזן זייער פרום. אפּנעהיט אלע חנאות ווי אויך "פאסט". איז נענאנגען רעגלמעסיק אין "צערקווע". אלע "טשינאוויקעס", העבערע און נידעריקערע האבן אים לפּנים ארויסגעווינן נרויס רעספּעקט, האבן אבער אים טיף אין הארצן נעהאסט, און וואלטן זיי אים נעקאנט דערטרינקען אין א לעפל וואסער וואלטן זיי עס זיכער נע־טאן. ערשטנס דערפאר וואס אז "איד־ליק" האט זיך דערדינט צו אזא הויכן ראנג, און צווייטנס און הויפטזעכלאך, האבן זיי זיך אלע נעפילט אזוי קליין נייסטיק קענן אים, און דאס האט זיי נעשטאכן ווי מיט הייסע נאדלען. ער, דער קליינער, דאריבער איך, האט נע־שטורעט איבער זיי ווי א ריז. און דאס האבן זיי אים ניט נעקאנט פארנעבן.

זיין נאנצן לעבן האט ער זיך נעהאלטן ווייט פון אידן, אבער צו די קריסטן האט ער זיך אויף ניט נעפּלעפט. ער האט נע־פילט אז ער איז צווישן זיי אן איבערי־

מיר ווינשן איך אלעמען
א
פרייליכן פסח

Again Sundstrand Scores!
Now DIRECT SUBTRACTION
An Added Feature

באשליסט צו האבן מער פאר־נעניגן פון אייער פסח ווען, ווי־סענדיק אז אייערע אפּ־פּי־ס אקאונטס ווערן ריכטיק נעהאל־טען מיט דער הילף פון די

סאנדסטרענד

עדינג, סאבטרעקטיינג און מולטיפּליייאינג מאשין.

ADDING AND FIGURING MACHINE

פארקויפט אויסשליסלאך ביי

UNITED TYPEWRITER CO. LTD.

אפיסעס אין דריי־און־צוואנציק קאנאדער שטעט

CANADA BUILDING 346 DONALD ST.

מיר ווינשן איך אלעמען
א
פרייליכן פסח

THE WINNIPEG TENT & AWNING CO.

מענטס — אונינגס
און אלצדינג נעמאכט פון קענווסס

אלע סארטן ריפּעירס

986 MAIN ST. PH. 53 020

אונזערע בעסטע וואונשן
פאר א
פרייליכן פסח

WILLOW ART FURNITURE MFGS.

ווילאו פוירניטשור און בייבי קעריעדושעס

288 GRAHAM AVENUE
Phone 24 677

A. HEMBROW, Mgr.

לייענט און פארשפּרייט די אינציקע אידישע טעגלאכע צייטונג אין מערב קאנאדע —

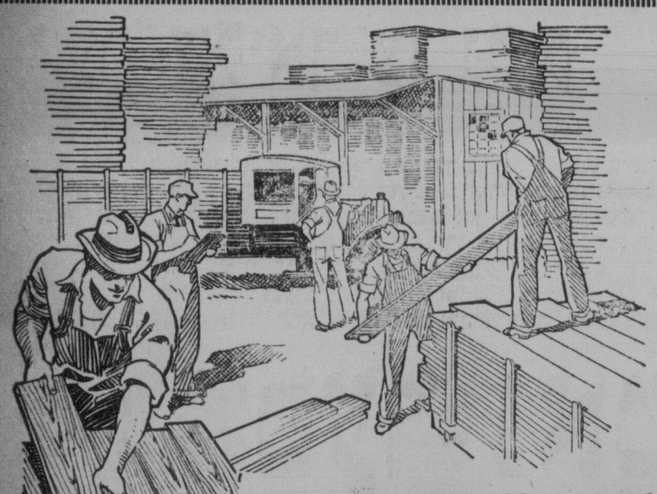

מיר ווינשן אלע
אונזערע
קאסטאמערס
און
פרייַנט
א פרייליכן
פסח

קוואליטי לאמבער

באצייכנט אונזער לאמבער וואס פארטרעט קאנאדעס פינעסטע און די מאמע שמארקע און דויהעראפּטע.

קיין אונטערשייד וואס אייער נעבויידע דארף האבן, נע־הילן שפילט א נרויסע ראל אין איר סטאביליטעט, און מיר ראטן אייך צו דעמאנען אונזער נאמען צו אייער ארכיטעקט אדער קאנטראקטאר.

לאמבער פאר יעדער פאדערונג
שינגלס — וואלבארד

THE McARTHUR LUMBER & FUEL CO. LIMITED

COR. PRINCESS AND HIGGINS AVE. PHONE 86 619

נעזונט פאר דער

נאנצער פאמיליע

צווישן די פילע באקוועמלאקייטן פאר דער הויס, וואס טוען בייַ־שטייערן זייער טייל צו דעם נעזונט פון יעדן מיטגליד פון אייער פאמיליע, איז זיכער וויכטיק א נוטער טאיליעט פאפיר. זעט אז אין אייער באד צימער זאל ניט ארויסקומען קיין שלעכטער און שארפקאנט פאפיר.

פארלאנגט

"ווהייט קראס"

א פאפיר וואס איז היגיעניש זיכער, נלאט און ווייך, דורכאוס אבסארבירנדיק און ריין ווי שניי.

פארלאנגט דעם פולשטענדיק אייגענווייקלטן שטויב־פּרוואו ראל פון

"ווהייט קראס" פאפיר

מיר ווינשן איך אלעמען
א
פרייליכן פסח

מיר ווינשן איך אלעמען
א
פרייליכן פסח

בראַנזוויק
פרענד
סארדינס

הויך אין קוואליטעט
צו פאסן יעדן געשמאק!

נידעריק אין פריַיז
צו פאסן יעדרם פאקעטן

א גוטע, געפונטע און לייכט פארדייענדע שפּייז — פאר די מענשן פון יעדן לאנד

2 פון יעדע 3

מינס סארדינס וואס ווערן אויפגעפען אין קאנאדע זיינען בראַנזוויק ברענד ווייך —

דער שפּייז ווערט פון בראַנזוויק סארדינס שטיינט אי־בער אלע אנדערע

נעפאקט אין דער נרעסטער און מאדערנסטער סארדין קענערייַ אין דער וועלט

צו אונזערע אידישע פרייַנט — אונזערע בעסטע וואונשן פאר

א פרייליכן פסח

CONNORS BROS. LIMITED
Black's Harbour, N. B., Canada

פסח אין דער היים

פון פ. בימקאָ

אז עס איז געקומען די וואָך פון יום טוב, האָט דער הויף אן אנדער פּנים באקומען; דאָס ערשטע מאָל זינט א גאנצן יאָר ווינטער — זיינען אויסגעכאפּט גע־וואָרן די פענסטער פון די הייזער, און די זון האָט אזוי מילד געשיינט אויף אלעם, גע־וואָרימט די פינסטערע חדרים.

צוביסלאָך האָט מען ארויסגעטראָגן אלעם פון די פייסטע הייזער אויפ'ן הויף ארויס; צוביסלאָך האָט מען גענר־מען וואשן, רייבן און שייערן דעם אלטן שימל, און איטלאכעס ווייבל וואָס האָט איבערן מאָג ריין געמאכט א שיינקל, א בייגקל — האָט זיך דאָס גלייך ארויס גע־שטעלט פאר איר טיר, אויפ'ן הויף ארויס, ווייל זי האָט ניט געוואָלט, אז דאָס זאָל זיך מישן מיט די אומריינע זאַ־כען אין שטוב.

א גרויסער הויף איז דאָס געווען. עט־לאָכע גרויסע הייזער האָבן צו אים גע־בעקערט, אז זאָן אלע הייזער זיינען גע־נוען קליינע, פינסטערע שטיבלאָך, אין וועלכע עס האָבן געוואוינט א סך אָרימע ליידט; אז עס איז געקומען פאר יום־טוב, האָבן געבאָך די ווייבער אליין גע־מוזט גיין צוהעלפן אריינברייינגען דעם יום טוב אין שטוב אריין. עס קאָן זיין דאָס א גאנץ קייאלכדיק יאָר וואָלטן זיי זיך ניט שטארק געשארט ארויסצוהעלפן דעם אָרימען מאָן אין דער פרנסה, אבער וואָס האָבן אזעלכע ווייבלאָך גענקאָנט מאָן א גאנץ יאָר? ארויסגיין מיט א שטעלכל אויפן מארק? זיך ארומטראָגן מיט די אויסגעזאָטעגע באבעס און אר־בעס אין די חדרים, לייזן צווישן די קינדער? אריינטראָגן אייער, עופות — אין די רייכע הייזער? האָבן אנדערע ווייבער, מער מזל'דיקע, — דאָס שוין געהאָט אויסגעכאפּט, און נאָך מער — באלעבאסטעס, און קונה געווען זייערע פלעצער אויפ'ן מארק, אזוי האָבן די איבעריקע אידישע ווייבלאָך ניט געהאָט מער וואָס צו טאָן, און געמוזט אויסקוקן וואָס די מענער וועלן אהיים ברייינגען.

אבער פסח, אז עס איז געקומען דער יום־טוב פסח, האָט ער ביי זיי אלעמען אויסגעבונדן די הענט; אויף פסח איז געווען וואָס צו טאָן פאר'ן גאנצן הויף ווייבער. דאָס רויב ווייבער פון דעם הויף האָבן זיך־נאָך צוויי וואָכן פאר יום־טוב אוועקגעלאָזן אין די מצות פאר־ראדן קנעטן, וועלגערן, און ווער עס האָט ניט געקאָנט ארבעטן ביי די מצות, האָט נעפירט קארטאָפל, מעהל, כריין, פאסטערנאק, ראשינקעס מיט ווייז. יעדער איד האָט עפּעס געמוזט ביי אן אנדערן אירן קויפן.

* * *

די לעצטע צוויי וואָכן פאר פסח איז דער הויף געווען שטארק פארנומען; פאר א גאנצן טאָג האָט מען געקאָנט גיין איבער די הייזער אן קיינעם ניט טרע־פען אין דער היים. וועלכעס ווייבל עס האָט געהאָט א דערוואקסן מיידל, האָט זי דאָס איבערגעלאָזן ביים קליינישסקן עפה'לע וואָס אין ווינגעלע, און אנגע־זאָגט:

— עס זאָלן דערפון ניט אָפּטרעטן, קיין אויג ניט אראָפּגעפעגן, ביז זי וועט צוריק קומען אהיים ביינאכט.

אן אנדער ווייבל, וואָס האָט ניט גע־האָט ביי וועמען איר קינד איבערצולאָ־זען, האָט זי דאָס קינד אוועקגעטראָגן צו א שכנה אין שטוב אריין, צוגעזאָגט צו ברייינגען דער פרעמדער מיידל צו־ערקעס — זי זאָל שוין אייגוועגס הי־טען אויף איר קינד, פונקט ווי איר שוועסטער, ברודער'ל וואָס זי האָט גע־האָט צו היטן.

אן א גאנצן טאָג איז געווען תושך אין הויף; די דערוואקסענע מיידלאָך האָט עס געצויגן אויפ'ן הויף ארויס, זיי האָבן זיך נעבאָך געוואָלט א ביסל שפּי־לען, אן ס'איז ניט געווען קיין עולה אויך, ווייל נאָך א לאנגן ווינטער וואָס האָט זיי געהאלטן איינגעזעצט אין די הייזער, — האָבן זייערע הערצערלאָך גע־נארט נאָך א פריש קופּקעלע זאמד, און פון די הייזער האָט זיך נעהערט אן אומעטיק ווייינען . . . א ביטער ניינטשען פון פאראלאזטע פיצעלאָך קינדער, וועל־כע האָבן די גאָל געלאָזט אין די פינ־סטערע הייזער וואָס צווישן די נאסע ווענט.

אן אומעטיק איז דאָ געווען ביינאָג צו זיין אין הויף, אומעטיק ווי יום־כפּור ביינאכט.

פאָרנאכט ערשט האָבן זיך די מאָמעס גענומען אומקערן צו זייערע קינדער אהיים; איילנדיק פלעגן זיי אריינפאלן מיט צעפלאמטע פנים'ער — אנזוינן די פיצלאָך קינדער. די עלטערע עפּעס דער־לאנגט א נאָש פון פארשוך ארויס, און באלד נאָכדעם זיך נעמען אפּוואשן א ברעט, א שענקל, וואָס עס איז געקומען אונטער דער האנט, און דאָס ארויסגע־שטעלט.

יעדן טאָג באזונדער האָט איטלאכעס ווייבל עפּעס אנדערש זיך רייننמאכט אויף פסח, און דאָס ארויסגעשטעלט; פאר'ן אוועקגיין אין דער פרי עפּעס ריין מאכן און דאָס ארויסשטעל אויפ'ן הויף, פאר איר טיר, און אהיימקומענדיק אויף דער נאכט ווידער עפּעס ריינמאכן און דאָס ארויסשטעלן פאר דער טיר, אויפ'ן הויף ארויס.

און אזוי האָט מען צוביסלאָך זיך ארויסגעצויגן פאר פסח אויפ'ן הויף ארויס. יעדער האָט זיך ארויסגעצויגן מיט זיין ביסל מעבל, מיט יעדן טאָג וואָס דער יום־טוב פסח האָט זיך דער־נעגנטערט — האָבן זיך אלץ מער די הייזער אויסגעליידיקט ביי אינלאכן, און דער הויף איז אלץ אָנגער געוואָרן, אנ־גשטעלט מיט זאכן, אזוי, אז ס'איז שוין שפּעטער ניט מעגלאָך געווען באלד דורכצוגיין איבער'ן הויף, און מען האָט זיך נעמוזט נוט היטן, מען זאָל מיט יעדן שריט אנטרעטן.

אין די הייזער ווידער, איז מען געבלי־בען שלאָפן אויף דער הארטער, ליידע־קער פאלקאָנע, אויף אלטע אָפּגעטראָגענע שמאטעס, און ביי ליידיקע ווענט.

* * *

די נאכט אויף ערב פסח איז געווען די טוטלדיקסטע נאכט פון א גאנץ יאָר פאר'ן הויף. פארנאכט איז איטלאכעס ווייבל געקומען אהיים — ניט מער אוועקצוגיין צו קיין שום מלאכה, נאָר בלייבן ביי איר שטיקל שטיבל, ביי אירע קינדער שוין אליין אויך יום טוב מאכן ביי זיך.

אין שטאָט איז שוין מער ניט געווען פאר גאָר צו טאָן. די מצות זיינען שוין געווען אָפּגעבאקט, און אויף יום טוב האָבן שוין אלע אידישע הייזער גע־האָט אָנגעגרייט פון אלעם גוטן. באלד נאָכן חמץ בטל'ען האָט זיך שוין געלאָזט הערן דאָס לעצטע רייבן, וואשן און שיי־ערן אין די אלע הייזער פון די ארימע ווייבער פון דעם גאנץ גרויסן הויף, אין וועלכן אזוי פיל אידן האָבן פסח גע־מאכט.

די גאנצע נאכט האָט זיך געצאָפּלט דער הויף. אין אלע פינסטערע לעכער בודק חמץ געווען, און אין דער פרי, אז עס איז טאָג געווארן — איז שוין דער הויף געווען ריין, אויסגעוואשן, און האָט געלויכטן; האָט זיך שוין יעדער איינער נעהאָט אריינגעצויגן אין שטוב מיט זיי־נע ארימע מעבל, און וואָו ניט וואָו האָבן זיך בלויז געוואָלגערט קופּקעלאָך צעהאקט שטרוי, וואָס ס'איז געבליבן פון די אלטע שעניקעס, וועלכע מען האָט דאָ אויפ'ן הויף אויסגעליידיקט.

נאָכ'ן האלבן טאָג האָט זיך שוין גע־לאָזט שפּירן דער זיסער ריח פונם צווי־קעל באָרשט — דער ערשטער יום־טוב־דיקער מיטאָג וואָס מען האָט געקאָכט אין די פסח'דיקע געפּעס, וואָס מען האָט געקאָכט אין די הייזער. שיינע און פרייי־לאָכע פּנים'ער האָבן ארויסגעלויכטן דאָ און דארט־דורך די אָפּענע און ליכטיקע פענסטער. פרייליכע קולות האָבן גערר־פען, און עס האָט זיך געפילט אין הויף, ווי דער גרויסער הויף איז אויף א ווייילע אויסגעלייזט געווארן פון זיינע שווערע דאגות, קאָפּ ברעכענישן, און זייענדיק אָנגעלאָדן מיט אלעס גוטען — אָנגע־הויבן צו זינגען, אויסצוזינגען דאָס גרוי־סע ליד פון דעם גרויסן יום־טוב פסח.

באלד האָבן זיך די פאר'חושכ'טע קינ־דערלאָך, וועלכע זיינען אין דעם ביטע־רען ערב יום־טוב אזוי פארשווארצט גע־וואָרן — זיך ארויסגעלאָזט איבערן הויף די ערשטע שוועלבלאָך פון'ם יום־טוב; יעדעס קינד האָט זיך שוין דאָן מיט עפּעס אנדערש געהאָט באנייט, וועלכעס — מיט א היטעלע, וועלכעס מיט א קליי־דעלע; דאָס מינדסטע, דאָס אָרימסטע קינד האָט זיך געפרייט, און האָט גע־האָט מיט עפּעס זיך גרוים צו האלטן, מיט עפּעס זיך אויפצואבאוויין;

— מיר האָט די מאמע געקויפט א קליידעלע.

— און מיר האָט דער טאטע גע־קויפט שיבעלאָך.

דער אומעטיקער הויף איז מיט אויינ־מאָל לעבעדיק געוואָרן; די דערפרייטע קינדערלאָך האָבן זיך צעשאָטן איבער אים אלע ווינקעלאָך מיט זייערע הע־לע, ליכטיקע קול'עכלאָך, מיט דער גרוי־סער פרייד פון זייערע קינערשע הערצע־לאָך, — פאר'ן ליבן און ליכטיקן זומער וואָס הויבט זיך ערשט אָן איבער דער וועלט מיט'ן טייערן יום־טוב פסח.

—(::)—

א פראָגע

— טאטעשי, ווי אזוי קען דאָס מעגלאָך זיין אז די ערד דרייט זיך און די מענשן פאלן פון איר ניט אראָפּ?

— דאָס איז צוליב ניוטאָנס געזעץ.

— און איידער ניוטאָן איז געבוירן גע־ווארן זיינען מענשן אראָפּגעפאלן?

די קדושים פון דזשיקאָוו

(שלום פון זייט 17)

רשיף אקט. אפילו די נאָענטע קרובים פון די קדושים האָבן ניט געטאָרט זיין דער־ביי, ווי זייערע מענער, פאָטערס און ברידער הויכן אויס זייערע נשמות מיט "שמע ישראל!" אויף די ליפּן. די אידן זיינען ארויפגעגאנגען אויף די ארומיקע הייזער, און זיי האָבן ארויסגעריסן שינד־לען פון די דעקער, און זיי האָבן דורך די שפּארעס צוגעקוקט בנגבה, ווי זייע־רע ברידער שטארבן אויף קידוש השם.

אבער נישט נאָר האָט מען באשטראָפט די לעבעדיקע אידן, נאָר אפילו אויך אין זייערע טויטע גופים האָט מען זיך גר־קם געווען, און זיי נישט געלאָזט בריינ־גען צו קבורה. מען האָט דאָס אש פון די פארברענטע קדושים אריינגעשאָטן אין דער ווייכסעל אריין, און עס צעשפּרייט אויף א צאָל ערטער פון טייך. בלויז א טייל פונם אש האָבן די אידן "צוגע־גנב'ט", דאָס ארויספאקומען פאר א גרויסן כאבאר, און עס געבראכט צו קבר ישראל.

— ז —

די קדושים נעמען נקמה . . .

אחר הדברים תאלה איז די גרעסע אמאָל געפאָרן מיט א שיף אויף דער ווייכסעל. פּלוצלונג האָט זי אָנגעהויבן יעלות, היסטערישע קולות, באשר די אידן, וועלכע זי האָט געלאָזט פארברע־נען אויפן שייטער הויפן און זייער אש אריינגעשאָטן אין דער ווייכסעל, נעמען אין איר איצט נקמה: זיי שיטן איר אש אין די אויגן אריין און מאכן איר בלינד... דערביי האָט זי מיט שרעק און ציטער־ניש אָנגערופן די נעמען פון די קדושים:

— יאָסקע מניע ביע . . . מענאשעע...

מען האָט דאָן די גרעפּין, א פאר'־חלש'טע פון טויט שרעק, קוים אָפּגע־מינטערט און איר געבראכט צו איר אין פאלאץ קוים א לעבעדיקע, א האלב בלינ־דע.

די גרעפּין האָט איינגעזעען, אז ס'איז נישט קיין פּשוט'ע זאָך, און זי האָט חרטה געקראָגן אויף דער גאנצער מעשה, וואָס זי האָט די אידן געלאָזט פארברע־נען, און דערצו נאָך זייער אש אפילו נישט געלאָזט בריינגען צו קבורה, נאָר נעוואָרפן אין טייך אריין. זי האָט געהאט שטארקע נעוויסנביסע און זי האָט דער־פאר געזונט פפיס צו זיין די אידן ביי יעדער געלעגנהייט. נישט געלאָזט זיי מער קיין שלעכטס טאָן, נישט מאכן אויף זיי קיין בלבולים, געטיילט געלט פאר ארימע אידן, אויפגעשטעלט הייזער פאר זייערטוועגן, און זי האָט איינגעפירט א חוק אין דעם גרעפלאכן הויף, יעדן פאר פסח צו שיינקען דער דזשיקאָווער קהי־לה פאר די ארימע אידן צוואנציק קרעץ ווייץ אויף מצה און אנדערע לעבנס מיט־לען, דער דאָזיקער חוק איז פאר א צאָל יאָרן געגוי אָפּגעהיט געווארן, די גאנצע צייט דורך אירע קינדער און איינינקלאָך, די דזשיקאָווער גראפן ביז אויפן הייינטיקן טאָג.

די אלטע גרעפּין איז געוואָרן גוט צו אידן. איר אידן פריינטלאכקייט איז אי־ערגעגאנגען בירושה צו אירע קינדער, און מיט יאָרן שפּעטער — אזוי דער־ציילט מען — האָט די דזשיקאָווער גרעפלאכע פאמיליע טאָרנאָווסקי באַ־קומען א ברכה פונם באוואוסטן ערשטן דזשיקאָווער רבי'ן, ר' אליעזר'ל, ווייל זיי האָבן די אידן טובות געטאָן.

— ח —

סטאשעק קומט אהיים . . .

מיט א צייט שפּעטער האָט שוין ניט בלויז די אלטע גרעפּין אליין חרטה גע־האָט אויף איר שרים, זייענדיק איבער־ציינגן, אז די אידן זיינען נאָר אומשול־דיק געווען, נאָר אויך די גאנצע עפנט־לאכקייט האָט זיך אין דעם איבערצייגט.

ווען דעם פּלוצלונג פארשוואונדענעם סטאשעק'ן האָט זיך שוין נעהאָט צוגעגע־סען צו זיין אין דער פרעמד, און ס'האָט זיך אים פארבייגקט אהיים, איז ער פּלוצ־לונג, צו אלעמעגס שטוינען, אהיימגעקר־מען נעזונט און שטארק, פריש און מונ־טער, און ער האָט דערציילט די גאנצע נעשיכטע וואָס מיט אים האָט פאסירט.

אלע האָבן איצט שוין איינגעזעען, אז מען האָט גאנץ אומזיסט און אומנישט חושד געווען די אידן, און מען האָט אומ־געבראכט אכט אומשולדיקע אידן, טאטעס פון קינדער.

* * *

— הייגט צו טאָג, נאָך עטלאכע דורות, איז פון די דזשיקאָווער קדושים פאראן א גרויסע צאָל אור־אור־איינינקלאָך. דאָס רוב אין דזשיקאָוו גופא. פיל אָבער זיי־נען אויך צעזייט און צעשפּרייט איבער דער גאנצער וועלט.

די דזשיקאָווער אידן שטאָלצירן מיט זייערע קדושים און זיי דערמאָנען נאָך הייגט זייערע נעמען מיט ליבע און יראת שמים. נאָר ווענן איין קדוש, ר' שבתי, דעם ראש חקהל, וועלכע האָט זיך פון אנפעאנג נעקוויינקלט, און איז ניט גע־ווען ענטשלאָסן צו אויסקלייבן צווישן שמד און קידוש השם, גייט נאָך הייגט ארום אין דזשיקאָוו א שטעכווערטל, מיט וועלכן איינער ניט דעם צווייטן אָנצוהע־רעניש בשעת א מחלוקה.

— אָבער דיין זיידע האָט נעזאָגט, אז ער וועט זיך מיישב זיין ! ! . . .

מיר דריקן אויס אונזער ווארימסטע באגריסונג און בעסטע וואונשן
צו אלע אידן אין ווייניפעג און מערב קאנאדע

פאר א פריילאכן פסח

Oscar Hudson & Co.

טשארטערד אקאונטענטס

231 CURRY BLDG. :: PHONE 23 077

טאָראָנטאָ — מאָנטרעאל — סט. דזשאָן, נ. ב.
ווייניפעג — וואנקאָווער

H. J. MORDEN, Resident Partner

LIGHTFOOT TRANSFER CO.

דריקט אויס די בעסטע וואונשן פאר

א פריילאכן פסח

341 BANNATYNE AVENUE PHONE 86 067 or 86 475

פיאנאָס און פוירניטשור געמופט

MANAGER GEO. LIGHTFOOT

באשיינט!

אייער סדר טיש, דעם פסח, מיט שיינע
פריש געשניטענע

בלומען

שיינער אויסוואל פון פריש געשניטענע בלומען און פאטעד פלענסס
צו מעסיקע פריזין

R. B. ORMISTON

FLORIST

96 OSBORNE STREET . . . . PHONE 42 386
340 PORTAGE AVENUE . . . . PHONE 24 791

בלומען מעלעגראפירט איבעראל

הארציקסטע וואונשן פאר א

פריילאכן פסח

LAWRENCE E. TAPPER, C. A.

Chartered Accountant

501 LINDSAY BLDG. PHONE 28 134

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע קאָסטאָמערס
און פריינט

א פריילאכן פסח

ARCTIC ICE & FUEL

COMPANY, LIMITED

PHONE 42 321

411 PORTAGE AVE., Cor. Kennedy Street
(In The Dominion Bank Bldg.)

צו אונזערע צאָלרייכע אידישע קאָסטאָמערס
און פריינט
ווינשן מיר

א פריילאכן פסח

The G. McLean Company Limited

WHOLESALE GROCERS

WINNIPEG

הארציקסטע וואונשן
צו אלע טייערע פריינט אין
קאָסטאָמערס פאר

א פרי לאכן פסח

מ. קים

הויך קלאסיקער פאָריער

ריפּעירינג און רעמאָדעלינג

M. KIM

608 Winnipeg Piano Bldg. Phone 86 947

פאָרטעדיש ווענען, קאָרנער הארגרייוו

דער וועג צו געזונט איז
דער שליאך צו גליק

בלויז פסח עסט איר מצה, א גאנץ יאָר עסט איר ברויט. — גוטע ווייצענע ברויט איז דער וועג צו געזונט — ק ע נ ע־ד א ב ר ע ד איז די בעסטע פון אלע ברויטן — איר עסט עס מיט באזונדער פארגעניגן — ווייל — ערשטנס, איז דער טעם אזוי אנגענעם — און דער געשמאק אזוי צופרי דנשטעלגד. צווייטנס: איר ווייסט, אז יעדער מאטעריאל וואָס גייט אריין אין איר צוזאמענשטעל גייט דורך דורך א העכסטע קוואליטעט טעסט — און דאָס איז די גאראנטיע פאר געזונטקייט — נארהאפטקייט — און שפּייז ווערט. דריטנס: איר ווייסט וואָס שפּייז ווערט מיינט — מארך און מוסקולען — קראפט און ענערגיע — געזונט און גליק — פאר יונג און פאר אלט — פאר אלעמען — אלעמאָל. דערווייזט דעם אמת אז "די קוואליטעט קומט איידער דער נאָמען ווערט באריטט" אין א לאבן.

באטער-נאט ברויט

רייך ווי פוטער — זיס ווי ניס

פרוכירט דעינטימעיד קעיק — פרוכירט גאָלדען
מאקארונס — פרוכירט דעינטי דאָונאטס —

פון דעם גראָסער — דעם קענעדא בריעד סיילסמען — אָדער

טעלעפאָן 39 017 — 33 604

100% ריינע וועדזשעטייבל כשר'ע פעטס ווערט גענוצט אין אלע
אונזערע פראָדוקטן אין אונזער פעקטאָרי.

THE CANADA BREAD COMPANY LIMITED

FRANK HANNIBAL, Manager

יציאת מצרים

פון דר. פ. ראמאנאוו *)

די פראגע פון יציאת מצרים איז ניט אזוי אינפאך ווי מיר זיינען געוואוינט צו דיינקען. פאר די לעצטע עטלאפּ צענדליק יאר, א דאנק די ארכעאלאגישע אפּרישונגען אין מצרים האט מען אנטדעקט עגיפטישע דאקומענטן ווּעלכע דער ציילן וועלן די אידן צו יענער ציים און ווּעלכע וואָרפן א נאנץ נייע ליכט אויף דער געשיכטע פון יציאת מצרים און דער איינוואנדערונג פון די אידן קיין ארץ - ישראל. אין מיין יצטיקן אר־טיקל וויל איך נאר באהאנדלען די פראגע פון יציאת מצרים אין די פראגע פון דער איינוואנדערונג פון די אידן אין כּל־זמן — א צוויטן מאל.

די נעשיכטע אין שמות (א. יא.) דער־ציילט, או די אידן האבן נעמוזט בויען אין מצרים צוויי שטעט, פתם (פיתום) און רעמסס (ראאמסעס). די פראגע אין ווען זיי זיינען נעבויט נעווארן ? אין יאר 1883 האט מען נעמאכט ארכע־לאגישע אויסגראבונגען אין דער שטאט פתם. מען האט דארט נעפונען קאלאסא־לע סטאטועס פון דעם קעניג רעמסס דעם צוויטן, ווּעלכער איז נוט באקאנט אין דער נעשיכטע פון מצרים אלס דער גרוי־סער בויער פון טעמפלען און פאלאצו. עס האבן זיך נאך ארויסגעוויזן או די שטאט האט פריער פון זיין ציים קיין ייכטיקע ראלע ניט נעשפּילט. דער נא־מען פון דער צווייטער שטאט ציינט אויף דעם יזלבן קעניג, וויל רעמסס דער ערשטער האט רעגירט נאר צוויי יאר. אלזא זעען מיר או דער פּרעה דעם הימל. דער פונקט איז דער פּרעה וואס האט נעבויט דעם טעמפל פון בית שני, וועלכן הורדוס האט נעבויט אין יאר 18 פאר דער צייט־רעכענונג. דאס ווּאלט נעווען א גאנץ נייע ליכט אויף דער נעשיכטע פון יציאת מצרים, ווען עס וואלט זיך ארויסגעוויזן או דער פּרעה וואס האט נעבויט פתם איז נישט קיין אנדערער ווי דער פּרעה וואס האט נעבויט רעמסס. אבער אזא זאך קען מען ניט באווייזן. מען ווייס נאר אז דער פּרעה וואס האט נעבויט פתם איז נעווען דער ערשטער פון דער 19טער דינאסטיע, ווּעלכע האט נעלעבט צוישן 1350 ביז 1200 יאר פאר אונזער צייט רעכענונג. דאס הייסט אז דער פּרעה וואס האט נעבויט פתם האט נעלעבט אין דער צווייטער העלפט פון דעם דרייצי־טן יאר פאר אונזער צייט רעכענונג. וויבאלד אין חומש (א' כ"ג) איז דער קעניג אין וועלכער אין מצרים האט אונזער צייט רעכענונג, האט דער קעניג אין וועלכער אין מצרים האט נעבויט רעמסס, אומנעפער 1230 יאר פאר אונזער צייט רעכענונג. דאס מוז זיך באמערקן או די מראדיציע דאס ער איז דערטרונקען נעווארן אין ים־סוף איז ניט באשטעטיקט נעווארן, ווייל די מומיע פון מערנעפּטא איז נעפונען נע־ווארן אין מען קאן איר זעהן אין מו־זיאום אין קאאיראָ.

דער דערמאנטער מערנעפּטא האט אויפן פינפטן יאר פון זיין רעגירן, נאך א דערפאלגרייכן קאמפּיין אין ארץ־יש־ראל און סיריע, נעלאזט אויסקריצן א היכל פון נצחון אויף א סלופ אין א טעמפל פון זיין פאטער. אין דעם היכל ווערט צום ערשטן מאל, א חוץ דעם תנ"ך, דער נאמען "ישראל" דערמאנט. "ישראל איז פארניכטעט" לעזט זיך אין דעם היכל. דער פונקט איז זייער וויכ־טיק צו וויסן, ווייל דאס איז דער ערשטער מאל אונדזער ווי דער פּרעה וואס האט אין אייגענעם די עגיפּטער זיך צו באריי־כן מיט זייער הערשאפט. די "היקסאס" ווייל אויב יוסיפון'ן קומט אוים אז די אידן זיינען ארויס פון מצרים אין דעם זעכצענטן יארהונדערט, ד. ה. מיט 350 יאר פריער פון מערנעפּטא.

אין דער ציים פון דער "היקסאס" הער שאפט דייטקען פילע פּארשה, זיינען אב־רהם אבינו, יוסף און יעקב נעקומען אין מצ־רים. דאס ווּאלט נעווען גאנץ נארמאל פאר סעמיטן אריינצוקומען אין אזא לאנד ווּאו פארוואנדעטע אין בלוט הא־בען נעהערשט.

מיר האבן נאך דאקומענטן פון עגיפ־טען ווּאס זיינען זייער ווייכטיק. אין דעם יאר 1888 האט א דארפּישע פרוי פון מצרים נעפונען אינ'ס בארן פון קא־"תל אל־אמרנא", בייַ 200 מייל פון קא־ארץ, אויפן מזרח ברעג נילוס. אייניקע ליים טאבלעטן אויף ווּעלכע די באבילא־ניער און אסיריער פלענן אמאל שרייבן מיט'ן פלעקל שריפט, "כתב יתדות" אין העברייאיש. אזוי ווי אין עגיפטן פלענט מען שרייבן אויף פאפירוס. די טאבע־לען האבן ארויסגעוויזן א גרויסן אינטע־רעס אין דער וויסנשאפטאכער וועלט צוליב דער וויכטיקייט ווּאס אזא שריפט איז נעפונען נעווארן אין עגיפטן, ווּאו די שפּראך איז אן עגיפּטיש, נעשריבן אין הראגליפ־ש אדער כתב "חרטומים". אזוי ווי אסטיריש איז נעווען די "לינגוא פראנקא", ד. ה. דיפלאמאטישע שפּראך, האט די אנטדעקונג צוגעזאגט צו ווּאראן ליכט אין מצרים'ס אויסלענ־דישע פאליטיק און אפשר באקומען אינ־פארמאציע ווען פעקער ווּעמעס רע־קארדס אין דער נעשיכטע זיינען ניט קאר. די האפענונג פון די פארשער זיינען טאקע בעשטעטיקט נעווארן. מען האט אין דעם ארט נעפונען בערך 400 טאבלעטן.

אזוי א נייער קאפּיטל אין דער נעשיכ־טע פון ארץישראל און אין די אלמיקע לענדער פון דער ציים איידער יהושע בן נון אי אריבער דעם ירדן, איז פארציכנט נעווארן, א קאפּיטל, ווּאס איז בין אהער נעווען אומבאקאנט. די טאב־לעטן זיינען איצט באוואוסט מיט'ן נא־מען "די בריוו פון תל אל־אמרנא", ווייל דאס זיינען אממערסטן בריוו פון עגיפ־טיש פּירשטן און אנדערע הערשער פון ארץ־ישראל און סיריע צו די עגיפּטישע קעניגן אמענהאטעפ דעם דריטן און אמענהאטעפ דעם פערטן (ביידע נעלעבט אין דעם צוויטן העלפט פון דעם פופ־צעטן יארהונדערט פאר אונזער ציים רעכענונג), בעטנדיק ביי די קעניגן הילף קעגן די שטארקע "האבירו", ווּעלכע נע־מען איין דאס לאנד כנען. מערערע בריוו זיינען נעשריבן נעווארן צום קעניג אמענ־האטעפ דעם פערטן. דער קעניג איז באר־וואוסט אין דער נעשיכטע אלס דער רעוואלוציאנער פונ'ם עגיפּטישן גלויבן. בין זיין מערערע נעטער. דער הויפּ־מאט אין יענער ציים איז נעווען "אמון רע". אמענהאטעפ דער פערטער האט נע־וואלט איינפירן מאנאטעאיזם, ד. ה. אייני־נאטהייט, אן אזוי ווי די זון ניט לעבן האט ער נעמאכט דעם "זון דיסקוס" פאר דעם סימבאל צו ווּעמען מיצרייער האבן פון דאמאלסט אן נעפּוטט דינען. זעלבסט פארשטענדלאך, אז אזא איבערקערעניש קומט קיינמאל ניט אן. ער האט נעהאט א שטארקן ווידערשטאנד מצד דער באפעל־קערונג און איבערהויפּט די פריסטער פון דער הויפּט שטאט "טהעבעס" ווּעלכע האבן נעהערט צום קולט פון "אמון רע". דאן האט אמענהאטעפ פארלאזט די הויפּט שטאט און נעלאזט בויען א נייע שטאט "אקהעטאטען", אוי'ן נא־מען פון דעם נייעם נאמ "אטע" און א־צט רופט זיך אן דער ארט פון דער אמאליקער שטאט "תל אל־אמרנא". זייר ענדיק פארנומען מיט די נייע רעליגיע זע רעפארמען און מיט'ן קאמף נאמ אויפּלעבט האט ארויסגעוויזן, האט ער פארנאכלעסיקט די פאליטישע פליכטן און אזוי האט מצרים אין זיין ציים אנ־נעוואלט דאס וואס זיינע פארנעגנער הא־בען דערא בעוועט, וועמעס הערשאפט עס האט זיך נעצוינן פון דעם אויבערשטן ניקום ביי'ן טויך פרת (פראט) אין מע־סאפּאטאמיע, איינשליסנדיק פאלעסט־נע און ס'ריע. לאנג האט דער נייער קולט ניט נעלעבט, ווייל גלייך נאך זיין טויט, האבן די קעניגי, צווישן זיי דער באקאנ־טער טוטענכאמען, ווּעמעס קבר מען האט ניט לאנג אויפנעדעקט, רעסטאוורירט דעם אלטן קולט.

אייניקע פארשער האלטן או "אקנאטן" ווי אמענהאטעפ האט זיך אנגעהויבן ווייל ער האט פארבינטן זיין נאמען פון "אמון" אין "אטען", אוי'ן נאמען פון דעם נייַ־עם קולט, האט אויבערנעמען די א־דייע פון מאנאטעאיזם פון משה און דערפאר באהויפּטן זיי, או משה האט נעלעבט ביי 1400 יאר פאר אונזער ציים רעכענונג, כ'הייסט מיט 150 יאר פריער ווי מיר האבן פריער דערמאנט. אבער א וויכטי־קערע פראגע איז, ווער זיינען די "האבי־רו" אבער "עבר" און אן צווייפל סעמי־טען ווּעלכע ווערן דערמאנט אין די אמאר־נא בריוו. זיבן פון די בריוו זיינען גע־שריבן פון איינעם, אבד־חפא, פון ירד־שלים, ביי צוויי הונדערט יאר אידער יהושע איז אריבער דעם ירדן. אין די בריוו צו אמענהאטעפ שרייבט ער, או ירושלים האלט אין אריינפאלן אין די הענט פון די "האבירו", און אנדערע שטעט האבן שוין די "האבירוס" איינגע־נומען. אין דער ציים איז ירושלים נעווען א דיסטריקט מיט ירושלים אלס רעזי־דענץ שטאט. עס איז אינטערעסאנט דער נוסח, מיט ווּעלכן כמעט אלע בריוו פאנ־נען זיך אן : "צו דעם קעניג, מיין הער, מיין זון־נאט, דערט, דערציילט, עבד־העפא, דיין קנעכט, צו די פיס פון דעם קעניג, מיין הער, זון מאל און זיבן מאל פאל איך פאר דיר, דאך שטייען מיר פאר דער פּראנג ווער זיינען די האבי־רו'ס ? אויף דעם גיבן כמעט אלע נע־לערנטע אן ענטפער, או דאס זיינען נעווען סעמיטן און אידן. נעפענדיק דאס אין בא־טראכט, זעען מיר אין, או די אידן זיינען שוין נעווען אין ארץישראל מיט כמעט צוויי הונדערט יאר פריער איידער זיי זיינען ארויס פון מצרים און זיי האבן שוין נעהאלטן מלחמות, ווּעלכע זיינען ענלאך צו די, ווּעלכע ווערן דערציילט אין ספר שופטים. און או די אידן האבן שוין נעווואוינט דארטן. און נאך די אידישע דאטן זיינען די אידן נעווען אין מצרים איבער פיר הונדערט יאר. מיר קאנען ניט נעמען אין אנבאטראכט די נעשיכטע פון די בני אפרים, ווּעלכע האבן פריער פאר דער גאולה פארלאזט מצרים און זיינען דערפאר באשטראפט נעווארן מיט דעם, ווּאס מען האט זיי אויסגע'הרג'עט

די נעשיכטע פון יציאת־מצרים לויט דער תורה — ווּעלכע שבטים זיינען געזונן אין מצרים ? — ווי אזוי דערציילט דאס יוסיפון די היקסאס — די האבירו — די עגיפּטישע דאקומענטן — ווען איז נעווען יציאת מצרים?

צענטער דינאסטיע, ווּעלכע האט נעלעבט אין דער צוויטער העלפט פון דעם דרייי־צענטן יארהונדערט פאר אונזער ציים רעכענונג. וויבאלד אין חומש (א' כ"ג) איז דער קעניג אין וועלכער אין מצרים האט נעבויט רעמסס, אומנעפער מיט 1230 יאר פאר אונזער צייט רעכענונג, דא מוז איך באמערקן או די מראדיציע דאס ער איז דערטרונקען נעווארן אין ים־סוף איז ניט באשטעטיקט נעווארן, ווייל די מומיע פון מערנעפּטא איז נעפונען נע־ווארן אין מען קאן איר זעהן אין מו־זיאום אין קאאיראָ.

דער דערמאנטער מערנעפּטא האט אויפן פינפטן יאר פון זיין רעגירן, נאך א דערפאלגרייכן קאמפּיין אין ארץ־יש־ראל און סיריע, נעלאזט אויסקריצן א היכל פון נצחון אויף א סלופ אין א טעמפל פון זיין פאטער. אין דעם היכל ווערט צום ערשטן מאל, א חוץ דעם תנ"ך, דער נאמען "ישראל" דערמאנט. "ישראל איז פארניכטעט" לעזט זיך אין דעם היכל. דער פונקט איז זייער וויכ־טיק צו וויסן, ווייל די אידן, און אז זיי זיינען ניט ארויסגעוויזן פון די אידן קיין ארץ - ישראל, אין מיין יצטיקן אר־טיקל וויל איך נאר באהאנדלען די פרא־גע פון יציאת מצרים און די פראגע פון דער איינוואנדערונג פון די אידן אין כל־זמן — א צוויטן מאל.

די נעשיכטע אין שמות (א. יא.) דער־ציילט, או די אידן האבן נעמוזט בויען אין מצרים צוויי שטעט, פתם (פיתום) און רעמסס (ראאמסעס). די פראגע אין ווען זיי זיינען נעבויט נעווארן ? אין יאר 1883 האט מען נעמאכט ארכע־לאגישע אויסגראבונגען אין דער שטאט פתם. מען האט דארט נעפונען קאלאסא־לע סטאטועס פון דעם קעניג רעמסס דעם צוויטן, ווּעלכער איז נוט באקאנט אין דער נעשיכטע פון מצרים אלס דער גרוי־סער בויער פון טעמפלען און פאלאצו. עס האבן זיך נאך ארויסגעוויזן או די שטאט האט פריער פון זיין ציים קיין ייכטיקע ראלע ניט נעשפּילט. דער נא־מען פון דער צווייטער שטאט ציינט אויף דעם יזלבן קעניג, וויל רעמסס דער ערשטער האט רעגירט נאר צוויי יאר. אלזא זעען מיר או דער פּרעה דעם הימל. דער פונקט איז דער פּרעה וואס האט נעבויט פתם איז נישט קיין אנדערער ווי דער פּרעה וואס האט נעבויט רעמסס. אין דעם ווּאס דער איינוואנדערונג פון די אידן איז נעווען אין דער ציים פון דער 19טער דינאסטיע, ווּעלכע האט נעלעבט צוישן 1350 ביז 1200 יאר פאר אונזער צייט רעכענונג. דאס הייסט אז דער פּרעה וואס האט נעבויט פתם האט נעלעבט אין דער צווייטער העלפט פון דעם דרייי־צענטן יארהונדערט פאר אונזער ציים רעכענונג. וויבאלד אין חומש (א' כ"ג) איז דער קעניג אין וועלכער אין מצרים האט נעבויט רעמסס, אומנעפער מיט 1230 יאר פאר אונזער צייט רעכענונג, דא מוז איך באמערקן או די מראדיציע דאס ער איז דערטרונקען נעווארן אין ים־סוף איז ניט באשטעטיקט נעווארן, ווייל די מומיע פון מערנעפּטא איז נעפונען נע־ווארן אין מען קאן איר זעהן אין מו־זיאום אין קאאיראָ.

דער דערמאנטער מערנעפּטא האט אויפן פינפטן יאר פון זיין רעגירן, נאך א דערפאלגרייכן קאמפּיין אין ארץ־יש־ראל און סיריע, נעלאזט אויסקריצן א היכל פון נצחון אויף א סלופ אין א טעמפל פון זיין פאטער. אין דעם היכל ווערט צום ערשטן מאל, א חוץ דעם תנ"ך, דער נאמען "ישראל" דערמאנט. "ישראל איז פארניכטעט" לעזט זיך אין דעם היכל. דער פונקט איז זייער וויכ־טיק צו וויסן, ווייל די אידן, און אז זיי זיינען ניט ארויסגעוויזן פון די אידן קיין ארץ - ישראל, אין מיין יצטיקן אר־טיקל וויל איך נאר באהאנדלען די פרא־גע פון יציאת מצרים און די פראגע פון דער איינוואנדערונג פון די אידן אין כל־זמן — א צוויטן מאל.

די נעשיכטע אין שמות (א. יא.) דער־ציילט, או די אידן האבן נעמוזט בויען אין מצרים צוויי שטעט, פתם (פיתום) און רעמסס (ראאמסעס). די פראגע אין ווען זיי זיינען נעבויט נעווארן ? אין יאר 1883 האט מען נעמאכט ארכע־לאגישע אויסגראבונגען אין דער שטאט פתם. מען האט דארט נעפונען קאלאסא־לע סטאטועס פון דעם קעניג רעמסס דעם צוויטן, ווּעלכער איז נוט באקאנט אין דער נעשיכטע פון מצרים אלס דער גרוי־סער בויער פון טעמפלען און פאלאצו. עס האבן זיך נאך ארויסגעוויזן או די שטאט האט פריער פון זיין ציים קיין ייכטיקע ראלע ניט נעשפּילט. דער נא־מען פון דער צווייטער שטאט ציינט אויף דעם יזלבן קעניג, וויל רעמסס דער ערשטער האט רעגירט נאר צוויי יאר. אלזא זעען מיר או דער פּרעה דעם הימל. דער פונקט איז דער פּרעה וואס האט נעבויט פתם איז נישט קיין אנדערער ווי דער פּרעה וואס האט נעבויט רעמסס. אין דעם ווּאס דער איינוואנדערונג פון די אידן איז נעווען אין דער ציים פון דער 19טער דינאסטיע, ווּעלכע האט נעלעבט צוישן 1350 ביז 1200 יאר פאר אונזער צייט רעכענונג. דאס הייסט אז דער פּרעה וואס האט נעבויט פתם האט נעלעבט אין דער צווייטער העלפט פון דעם דרייי־צענטן יארהונדערט פאר אונזער ציים רעכענונג. וויבאלד אין חומש (א' כ"ג) איז דער קעניג אין וועלכער אין מצרים האט נעבויט רעמסס, אומנעפער מיט 1230 יאר פאר אונזער צייט רעכענונג, דא מוז איך באמערקן או די מראדיציע דאס ער איז דערטרונקען נעווארן אין ים־סוף איז ניט באשטעטיקט נעווארן, ווייל די מומיע פון מערנעפּטא איז נעפונען נע־ווארן אין מען קאן איר זעהן אין מו־זיאום אין קאאיראָ.

דער דערמאנטער מערנעפּטא האט אויפן פינפטן יאר פון זיין רעגירן, נאך א דערפאלגרייכן קאמפּיין אין ארץ־יש־ראל און סיריע, נעלאזט אויסקריצן א היכל פון נצחון אויף א סלופ אין א טעמפל פון זיין פאטער. אין דעם היכל ווערט צום ערשטן מאל, א חוץ דעם תנ"ך, דער נאמען "ישראל" דערמאנט. "ישראל איז פארניכטעט" לעזט זיך אין דעם היכל. דער פונקט איז זייער וויכ־טיק צו וויסן, ווייל די אידן, און אז זיי זיינען ניט ארויסגעוויזן פון די אידן קיין ארץ - ישראל, אין מיין יצטיקן אר־טיקל וויל איך נאר באהאנדלען די פרא־גע פון יציאת מצרים און די פראגע פון דער איינוואנדערונג פון די אידן אין כל־זמן — א צוויטן מאל.

מיר דיקן אוים אונזער העפלאבע באגריסונג צו אונזערע צאלרייכע אידישע קאסטאמערס און פרייַנט

און מיר ווינשן זיי אלעמען

א פרייַלאכן פסח

The Canadian Bank of Commerce

North Winnipeg Branch
G. J. McRAE, Manager

Selkirk and McGregor Branch
W. GOLDBERG, Manager

Portage and Donald Branch
J. T. BEATTIE, Manager

Winnipeg :: Manitoba

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע פרייַנט און קאסטאמערס
א פרייַלאכן פסח

BOSTON HAT WORKS

עקספּערט קליינינג און בלאקינג לידים און מענס העטס
פּרובירט אונזער סערוויס פאר בלויז 75 סענט

566 Main St. Phone 25 623

א פרייַלאכן פסח צו מיינע אידישע פרייַנט

FRED A. CLARKE

געווען עקספּערן מענעדזשער באולטער רעדמאנס לימיטעד

וועקסלערן קענעדא רעפּרעזענטאטיוו

THE KAUFMAN FUR MFG. CO., LTD.

MANUFACTURED FURS — DRESSED SKINS
MONTREAL
302 WINNIPEG PIANO BLDG. PHONES: 23 650—37 778

(זע מכילתא בשלח, בבלי סנהדרין צ'ב ע'ב, מדרש שמות רבה פרשה כ' און דברי הימים א' ז' 20-21) וויל לויט ווי די טראדיציע דערציילט, האבן זיי פארלאזן מצרים נאר מיט 30 יאר פריער פאר יציאת מצרים.

פון די אויבנדערמאנטע עגיפּטישע עדות און יסיפון זעען מיר, או די פרא־גע, ווען זיינען די אידן ארויס פון מצ־רים, צי אלע אידן אדער נאר א טייל, איז ניט אזוי אייגפאך, ווי באלד מיר נעפינען די אידן אין מצרים אלס קנעכט און אין דער ועלבער ציים זיינען זיי אין ארץ ישראל אלס ערבערער און די עגיפּטישע קעניגן האלטן מיט זיי מלחמה, איז די פראגע ווועלכע אידן זיינען פארט ארויס פון מצרים אין דער ציים פון דעם אויבנדערמאנטן מערנעפּטא, און ווער זיי־נען די "ישראל" און די "האבירו". אויף דעם גיבן די נעלערטע אוא ענטפער : די "האבירו" און "ישראל" זיינען די לאה־שבטים : ראובן, שמעון, יהודה און א. וו. און זיי זיינען ניט נעווען אין מצרים, נאר די רחל שבטים זיינען נעווען אין מצרים און זיי זיינען ארויס פון דארטן און זיי האט יהושע אריינגעבראכט אין ארץ־ישראל.

*) דער אידישער שרייבער פון דעם ארטיקל איז א באקאנטער אידישער נע־לערטער. ער האט זיך אויסגעציכנט מיט זיינע אלכעלאגישע פארשונגען און האט באקומען אויסצייכענונגען פון פארשידענע אוניווערסיטעטן.

פאר און נאך פסח

ווען איר האבן פארגעניגן פון

פיוריטי אייז קרים

די קרים פון גוטן געשמאק פאר קינדער און דערוואקסענע

פאר דינער און פארטיעס און א. ז.

מיר כפעציאליזירן זיך אין מאכן געשמאקע שאפונגען פון אייז קרים דעקארירט לויט יעדן געוינשטן קאליר, צוגעפאסט צו דער אונטער־נעמונג.

טעלעפאנירט בלויז אדער קומט אריין אין אונזער פלענט פאר איינעם פון אונזערע בא־שרייבנדיקע פאלדערס.

אייער פארטי ווּעט זיין א גרעסערער דערפאלג אויב איר ווענדט אייך צו אונזערע אוניווערסיטעטן

Purity Ice Cream LIMITED

נעדיינקט! איר קאנט באקומען אונזערע אייז קרים פראדוקטן אין די בעסטע סטאָרס איבער דער נאנצער שטאט. אדער טעלעפאנירט אונז דירעקט.

PURITY ICE CREAM LTD.

WINNIPEG, MANITOBA

PHONES: 57-361 57-362 54-678

הארציקסטע וואונשן פאר

א פרייַלאכן פסח

ענדריוס, ענדריוס, באורבריזש און באסטעדא

באריסטערס און סאליסיטארס

A. J. ANDREWS, K.C.
F. M. BURBRIDGE, K.C.
J. K. BELL

F. S. ANDREWS, K.C.
HERBERT ANDREWS
O. E. BRYAN

301 Bank of Nova Scotia Bldg., Winnipeg, Man.

די טראדיציע פון א פאלק

איינגעקריצט אין די זכרונות פאר איבער דרייסיק יארהונדערט, וועט געפייערט ווערן פונם אידישן פאלק איבער דער גאנצער וועלט אין דעם

יום טוב פסח

די קענעדיען קרעדיט מענס טראסט אסאסיאיישן לימיטעד

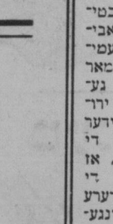

נוצט אוים דעם פלאץ צו באגריסן א ווירדיקע טראדיציע פון היסטארישן ווערט און אנהאלטנדיק אונזערע איתענע טראדיציעס פון באדינונג און הויכע אידעאלן אין ביזנעס און די עטיק אין ביזנעס, טוען מיר העפלאכסט איינלאדן די קאאפּעראציע פון די אידישע ביזנעס לייט.

אונזערע טרייד קלירינג רעפּארטן שפּארן אייך נעלט

הויפּט אפיס:

456 MAIN STREET - WINNIPEG

W. B. PATERSON
Manager Manitoba Division

ברענטש אפיסעס אין:

HALIFAX, ST. JOHN, MONTREAL, TORONTO, OTTAWA, WINNIPEG, REGINA, SASKATOON, CALGARY, EDMONTON, VANCOUVER

פיטשורט נייע סחורות פאר פרילינג—צו מעסיקע פרייזן

קויפן אין איטאָנס

איסט און וועסט — האָט איטאָנס אויסגעברייטערט די באדינגונגען פון וואָס דאָס פּובליקום געניסט. א סך גרויסע איטאָן סטאָרס פירן אָן דעם קאמף פאר נידעריקערע פרייזן. מיט שטענדיק אויסגעברייטערטער פאטראָניזירונג קאָנען זיי איינקויפן אין שטענדיק פאָרגרעסערטע קוואנ־טיטעטן — קויפנדיק פאר קעש איז דער פרייז צו דעם קאָנסומער אומ־פארמיידלאך קלענער. איטאָן ווערטן זיינען קאנאדער לידערס — ברענ־דעד ליין פּראָדוקטן אדווערטייזט אויף דער דאָזיקער פיידזש זיינען א מוסטער פון די ארויסצייגנדיקע ווערטן וואָס מען קאָן באקומען.

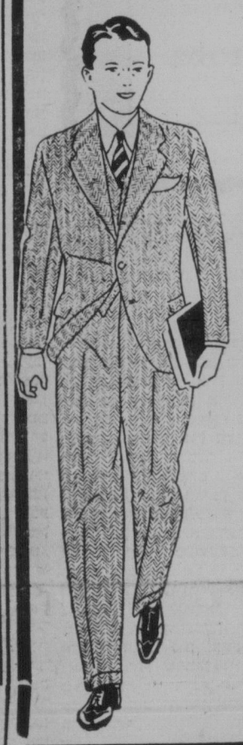

Birkdale
דזשוניאָר סוטס

פיר שטיק מאָדעלן מיט צוויי פּאָר לאנגע הויזן
סייזעס 30 ביז 36

הויך גראדיקע סוטס געניט פון אַל־וואול, פעסט אינ־דיגאָ געפארבטע באָטאני סערדזש — אין נאָוועלטי אַל־וואול וואָרסטעדס און ווייסע געשטרייפטע פּעטערנס.

עס זיינען דאָ סינגל און דאָבל ברעסטער מאָדעלן מיט סינגל, דאָבל און טעטערסאל וועסטס און צוויי פּאָר קאלידזשאייט שניט לאנגע הויזן. אן איטאָן ברענדער ליין ווערט.

$25.00

Eatonia

פאר בעסטע טאָג איין טאָג אויס
קליידער ווערטן צו מעסיקע
פרייזן

דער Eatonia
סוט
$25.00

איטאָניא סוטס פאָרזיכערן רייצנדן סטייל, פערמא־נענטע גוטע צופאסונג און עקסטרא ווערט.

סטיילס זיינען ניי און פריש . . . אַל־וואול סוטינגס, פיינע קוואליטעט ליינינגס, און פעאיקע שניידעריי. פאראייניקט מיט נייסטע פּעטערנס און קאָלירן צו אָנבאָטן דעם פיינסטן סוט ווערט צו דעם פרייז.

דער Eatonia
טאפּ קאָוט
$25.00

ניי, פאר ספּרינג — דאָס לעצטע וואָרט אין שיינקייט פון ליין און דרייפּ

עכטע מאָדע און גרינדלאך פיין געניט — עס באָט אָן דאָס מאקסימום דויערהאפטקייט און שיינקייט. עס זיינען דאָ גאורד און סליפּ־אָן מאָדעלן אין אַל־וואול קאוטינגס—געליינד מיט סאטין.

מענ'ס קלאָדינג סעקשאָן, מיין פלאָר, הארגרייוו.

העטס Eatonia

א נייער מאָדעל פיטשורט די סעמי־טעלעסקאָפּ קרוין— די סאמע וויכטיקע באניי־אונג אין מענערשע העטס וואָס איז געמאכט געוואָרן אין יאָרן. עס איז "בלאָקט" ווי עס דארף ווערן געטראָגן —ריכטיק געמאכט און שיין אויסזעענד. איטאָניא ווערט,

$5.00

מענס העט סעקשאָן,
מיין פלאָר, הארגרייוו.

פאר דרעס ! פאר ביזנעס ! פאר ספּאָרט !

Eatonia העמדער

זיינען דער ערשטער אויסוואל פון א סך

סיי צוגעפּאסטער קאלער אָדער צוגעניטער קאלער סטייל— איז דער איטאָ־ניא לייבל אויף א העמד די פאָרזיכערונג פון גוטן סטייל, פיינער קוואליטעט און גלענצענדן ווערט.

$2.50

די נייע איטאָניאנס זיינען געניט אין פליין און געוועבטע סטרייפּ בראָדקלאָטס. זיי זיינען געשניטן אין גרוימען באָ־קוועמען פאסאָן — די קאלערס צוגעפּאסט און די ארבל וועלן ניט קורץ ווערן. איטאָניא ווערט ----------

Eatonia טאיס

$1.00

די נייע איטאָניאנס פאר ספּרינג זיינען געניט געוואָרן אין א סאטין, פיין געפּינטלטן רייאן פאבריק און וואול ליינד. זייער שיין מיט די נייע איטאָניא העמדער ----------

מענס פוירנישינג סעקשאָן, מיין פלאָר, פּאָרטעדזש.

מענערשע נייע Eatonia שוכוואָרג

אָט איז א איטאָניא שוך אָדער אָקספאָרד צו טראָגן ביי יעדער געלעגנהייט. מיר האָבן בילדער פון זעקס סטיילס — פארטרעטער פון קאנאדער פיינסטע פינף דאָלאָרדיקע שוכוואָרג ווערטן.

געמאכט פון קעף קיד און פּעטנט לעדער — אין די שענסטע סטיילס פון סעזאָן. איטאָניא שיך האָבען גודאיר וועלטער אוק טענער לעדער סאולס און ראָבער הילס. א פּאָר -----

$5.00

אי. 76—א ברוינער קעפּסקין אָקספאָרד פון מיטעלער וואָג מיט א קיילאכדיקן נעזל.

אי. 81—אן ארטש - רעליף אָקספאָרד — געמאכט פון פיינעם שוואָרצן קיד.

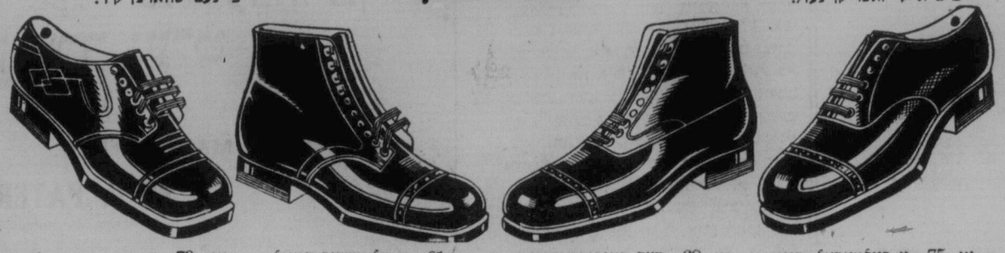

אי. 75—א באלמאָראל, סינ־געל סאול אָקספאָרד אין שוואָרצן קעפּסקין.

אי. 68—דעם באנקירס שוך, א פיינער שוואָרצער קיד שוך מיט א סינגל סאול.

אי. 61—א בלאָטשער סטייל שוואָרצער קעפּסקין שוך מיט א האלב קיילאכדיקן נעזל.

אי. 79—א ברייטער נעזל, סינגל סאול אָקספאָרד אין שוואָרצן קעף — א יונגער־מאנ'ס מאָדעל.

מענ'ס שיך סעקשאָן, מיין פלאָר, סאוט.

מארט!

אָבער פאר די ענדערונ־גען אין דעם קאלענדאר אין די פארגאנגענע יאָר־הונדערטער דארף עס זיין דער נאטירלאכער אָנפאנג פונ'ם יאָר.

וואָס איז שייך דער סטאָר איז עס די דערעפע־נונג פון דעם עכטן פרי־לינג מאָנאט.

פון אויבן ביז אונטן, האָט די גלאָריע פון פרילינג אָנגע־פאנגען צו הערשן איבער דער סטאָר. פון איבער די ימ'ען, פון קאנאדער אינדוסטריעס, שטראָמען אריין די נייע זאכן אין — נייסטע פּאריזער אי־דייעס אין דרעס, די נייע אָק־סעסאָריס, אנגענעמע מילי־נערי, פּראָכטפולע פאבריקס —ס'איז דאָ פארשפּרעכן פון אויסוואל און פארשיידנאר־טיקייט צו איבערשטיינן אלץ וואָס עס איז דאָ פריער געוויזן געוואָרן.

מיט אזויפיל וואָס איז ניי און באצויבערנד דאָ אין איר ערשטער אויסשטעלונג, וועט א באזוך אין סטאָר אייך אי־בערצייגן אין די אנגענעמע איבערראשונגען.

באָיס Eatonia שיך

א איטאָן "בעסטער ווערט"— אין שוואָרצן אָדער ברוינעם קעף

איטאָניא שוכוואָרג זיינען באזונדערס שטארק — עס איז דאָ א גלענצנדער אויסוואל פאר אקטיווע אינגלאך. געמאכט אין בלאָטשער און באלמאָראל סטיילס מיט ברייטע באקווע־מע נעזלאך און סאליד לעדער גודאיר געניי־טע פּאדעשוועס. צוגעפּאסטס מיט ראָבער הילס. סייזעס 1 ביז 5½. איטאָנס ווערט,

$4.25

באָיס פוירנישינגס סעקשאָן, פינפטער פלאָר.

באָיס Eatonia העמדער

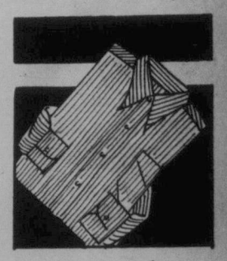

אין דעם באליבטן קאָלער צוגעניטן סטייל

שיין געשטרייפט, גענויע פּראָפּאָרציאָנע־לע העמדער — מיט גענוג פולקייט וואו עס איז נויטיק און גרינדלאך שטארק גע־נייט. שוירטינגס זיינען געדיכט געוועבט און זיינען וואשבאר. עס איז דאָ א ברייטער אויסוואל פון קאָלירן פון וואָס אויס־צוקלייבן. געפינישט מיט ברוסט פּאקעט און סינגל באָטאָן קאפס. סייזעס 12 ביז 14½. איטאָניא ווערט,

$1.35

באָיס Eatonia קעפּס

האָבן ניט־ברעכבארע דאשקעס

קעפּס וואָס שטייען אויס דאָס שווערע טראָגן וואָס א שול אינגל ניט זיי. זיי זיינען שיין, מענעריש, געבלאָקט אין אכט שטיק בראון סטייל און שטארק געליינד.

עס איז דאָ א ברייטער אויסוואל פון פּעטערנס און קאָלירן אין ספּרינג וואָג טווידס. סייזעס 6½ ביז 7. איטאָניא ווערט,

$1.00

באָיס קעפּ סעקשאָן, פינפטער פלאָר.

THE T. EATON Co LIMITED

פסח-נומער 1931

Israelite Press

אידישע וואָרט

פראָווינץ אויסגאַבע

רעדזשיינע און סאסקאטון

דריטע אָפּטיילונג

Country Sec.

REGINA, SASK. Tuesday, March 31, 1931

דינסטאָג, מארט 31, 1931 רעדזשיינע, סאסק.

אן איבעررליק איבער רעדזשיינער אידישן לעבן פון דעם לעצטן האלבן יאָר

פון ווילים קאנטער

פאר דעם לעצטן האלבן יאר האט זיך דאס אידישע לעבן אין רעדזשיינע ניט אויסגעצייכנט מיט קיין איבעריקער טע־טיקייט. די אורזאך קען מען, טיילווייז, נעפינען אין דער אלגעמיינער שלעכטער לאגע אין וועלכער די גאנצע באפעלקע־רונג בכלל, און די אידישע בפרט, נעפינט זיך.

מען קאן ניט זאגן אז די אידן לעבט זיך יעצט ערגער, נאָך דיי אומשטענדן, ווי די איבעריקע טיילן פון דער באפעלקערונג, עס איז אבער ניט דאס וואס נעווען.

רעדזשיינע אלס נעשעפט אצנטער אינ־טערשיידט זיך פון אלע איבעריקע שטעט פון קאנאדע, אפילו אויך פון אירע שוועס־טער שטעט פון מערב קאנאדע. ניט אומ־זיסט ווערט רעדזשיינע אנגערופן "קעגנ־פון די פעלדער". אין דער צייט וואָס דיי איבעריקע שטעט פון מערב קאנאדע האבן אויך אנדערע אינדוסטריעס מיט וועלכע א טייל פון דער באפעלקערונג בשאפ־טיקט זיך, איז רעדזשיינע א ריין פארמער שטאט. דאס הייסט, אז די באפעלקערונג איז קאן מען זאגן, מערסטנס אויסגעזעצט צו די קאפריזן פון דער נאטור. זיינען דיי תבואות נעראטן ביים פארמער און דיי פריזן זיינען גוט. דאן בליט דער האנדל, און במילא נעגינען שוין פון דעם דיי פאר־שיידענע טיילן פון דער באפעלקערונג, און דאס אידישע לעבן ווערט דעגוידט פון דער באפעלקערונג ווערט דעגוידט נאָך די אומשטענדן.

נאָך אלע יאָרן פון פראָפאנדע, אז אידן זאָלן זיך נעמען צו מער זיכערע פרנ־סות איז דאָך דער גרעסטער טייל פאר־בליבן שטאָט־מענשן און זיי זיינען אלס אזעלכע, צוליב פארשיידענע אורזאכן, פארבליבן קליינע סטאָרקיפערס, וועלכע זיינען די ערשטע צו ליידן ווען עס קומט א פינאנציעלער קריזיס.

און דאס איז, דיינק איך, די אורזאך פארוואס דאס נעזעלשאפטלאכע לעבן ביי אונז אין רעדזשיינע צייגט איצט ניט ארויס צופיל טעטיקייט. פארשטייט זיך, עס זיינען אויך פאראן פיל אנדערע אור־זאכן. ווי צום ביישפיל, דער מאנגל אין פירערשאפט, ווי אויך דאס (און דאס מיין איך איז אממערסטן) וואס דער אלגעמיי־נער עולם באצייט זיך מיט ביטול צו דער ארבעט וואס ווערט דא אנגעפירט אויפ'ן נעזעלשאפטלאך־קולטורעלן געביט.

איך מיין, אז רעדזשיינע וואלט געקאנט אויפטאן פיל מער ווען די אייניקע וואס מוען די נעזעלשאפטלאך קולטורעלע אר־בעט וואלטן באקומען א מער הארציקערע שטיצע פון בריטן עולם.

רעדזשיינער בני ברית

די הינע "בני־ברית" האט נעהאט זייער יערלאכע פארזאמלונג וואו עס איז אָפּגע־נעבן נעווארן א באריכט פון פארגאנגענעם יאר טעטיקייט. ביי דער זעלבער פארזאמ־לונג איז אויך פאָרגעקומען וואלן פאר באַ־אמטע און די פאָלגנדיקע זיינען דערוויילט נעווארן: מר. סעם לעפסיער, פרעזידענט; דר. ב. ל. גיטערמאן, וויצע־פרעזידענט; ל. י. לעפסק, סעקרעטאר; י. סעקטער, פינאנץ סעקר.; ס. סאנדאסירסקי, קאסירער; דוש. סילווערמאן, אויפזעער; ד. ב. קליימאן און ס. סילווערמאן, נעהילף אויפזעער. אין עקזעקוטיוו קאמיטעט זיינען אריין דיי פאָלגנדיקע: דוש. א. שווארצפעלד, א. ד. שמעליניצקי, ל. ראזנבערג, וו. סימאָנס.

אין דעם פארגאנגענעם האלבן יאר איז א חוץ דיי רעגולערע פארזאמלונגען, זייער ארבעט באשטאנען אין אונטערנעמונגן. זיי האבן אויך דורכגעפירט אייניקע לעק־ציעס מיט דושאן פיינסטיין, ווען די גע־שיידענע טיילן פון דער באפעלקערונג, און פארשטייט זיך אויך דער אידישער טייל פון דער באפעלקערונג ווערט דעגוידט נאָך די אומשטענדן.

נאָך אלע יאָרן פון פראָפאנגדע, אז אידן זאָלן זיך נעמען צו מער זיכערע פרנ־סות איז דאָך דער גרעסטער טייל פאר־בליבן שטאָט־מענשן און זיי זיינען אלס אזעלכע, צוליב פארשיידענע אורזאכן, פארבליבן קליינע סטאָרקיפערס, וועלכע זיינען די ערשטע צו ליידן ווען עס קומט א פינאנציעלער קריזיס.

און דאס איז, דיינק איך, די אורזאך פארוואס דאס נעזעלשאפטלאכע לעבן ביי אונז אין רעדזשיינע צייגט איצט ניט ארויס צופיל טעטיקייט. פארשטייט זיך, עס זיינען אויך פאראן פיל אנדערע אור־זאכן. ווי צום ביישפיל, דער מאנגל אין פירערשאפט, ווי אויך דאס (און דאס מיין איך איז אממערסטן) וואס דער אלגעמיי־נער עולם באצייט זיך מיט ביטול צו דער ארבעט וואס ווערט דא אנגעפירט אויפ'ן נעזעלשאפטלאך־קולטורעלן געביט.

איך מיין, אז רעדזשיינע וואלט געקאנט אויפטאן פיל מער ווען די אייניקע וואס מוען די נעזעלשאפטלאך קולטורעלע אר־בעט וואלטן באקומען א מער הארציקערע שטיצע פון בריטן עולם.

רעדזשיינער בני ברית

די הינע "בני־ברית" האט נעהאט זייער יערלאכע פארזאמלונג וואו עס איז אָפּגע־נעבן נעווארן א באריכט פון פארגאנגענעם יאר טעטיקייט. ביי דער זעלבער פארזאמ־לונג איז אויך פאָרגעקומען וואלן פאר באַ־אמטע און די פאָלגנדיקע זיינען דערוויילט נעווארן: מר. סעם לעפסיער, פרעזידענט; דר. ב. ל. גיטערמאן, וויצע־פרעזידענט; ל. י. לעפסק, סעקרעטאר; י. סעקטער, פינאנץ סעקר.; ס. סאנדאסירסקי, קאסירער; דוש. סילווערמאן, אויפזעער; ד. ב. קליימאן און ס. סילווערמאן, נעהילף אויפזעער. אין עקזעקוטיוו קאמיטעט זיינען אריין דיי פאָלגנדיקע: דוש. א. שווארצפעלד, א. ד. שמעליניצקי, ל. ראזנבערג, וו. סימאָנס.

אין דעם פארגאנגענעם האלבן יאר איז א חוץ דיי רעגולערע פארזאמלונגען, זייער ארבעט באשטאנען אין אונטערנעמונגן. זיי האבן אויך דורכגעפירט אייניקע לעק־ציעס מיט דושאן פיינסטיין, ווען די גע־

ווען דער היברו סיק בענעפיט סאָסייטי אין רעדזשיינע

פון י. מינץ

די אלגעמיינע קריטישע עקאָנאָמישע לאגע פון דער אידישער באפעלקערונג אין רעדזשיינע ווירקט נאטירלאך אויך אויף דער הינער היברו סיק בענעפיט סאָסייטי. דער פארזיצער און דער עקזעקוטיווער קאמיטעט מוזן אנווענדן זייער פיל ענער־גיע און ארבט אום ארויינצוקריגן די מיט־לען אז די סאסייטי זאָל אָנגיין מיט איר נאטירלאכן נאנג. ווייל א גרויסע צאָל פון אפילו אלטע מיטגלידער קענען יעצט ניט, איבער די שלעכטע צייטן, צאָלן זייערע מיטגלידערשאפט צאָלונגען. נאָר דורך דער ענערגישער ארבעט פון'ם פארזיצער מר. מינץ, און אייניקע עקזעקוטיווע מיטגלי־דער, וועלכע גייען ארויס יעדן זונטאָג זאמ־לען שטייערן פון די מיטגלידער, בעלינגט זיי צו שאפן די מיטלען, אז די ארגאני־זאציע זאָל קאָנען אָנגיין מיט איר גוטער ארבעט.

די רעדזשיינער היברו סיק בענעפיט אסאָסיאיישאן, העלפט ארויס ניט נאָר אירע אייגענע מיטגלידער מיט דאָקטאָר, מעדיצין און אמאָל אויך מיט בעלם, נאָר אויך אָנגיין פרעמדע פרעזאָנען, ניט קיין מיטגלידער, וועלכע זיינען קראנק אָדער בעפינען זיך אין א עדדריקטער לאגע. די ארגאניזאציע האט קיינמאָל ניט אָפּגע־זאגט זיך ארויסצוהעלפן א מיטגליד מיט פיל אָדער ווייניקער. צום קרעדיט פון די מיטגלידער מוז בעזאגט ווערן אז כאטש זיי באשטייען ניט פון'ם רייבערן קלאס, וויל די גרעסטע טייל פון זיי ניט נעמען קיין דאָקטאָר און מעדיצין בענעפיט אין פאל פון קראנקהייט און זיי ווילן בעסער מיט דעם בעלם ארויסהעלפן נויטיקערע.

עס וואלט נעווען ווינשנסווערט אז אין אזא קליינע אידישער קהלה ווי רעדזשיי־נע זאָלן אלע אידן באלאנגען צו דער ארגאנ־יזאציע, כדי די ארגאניזאציע זאָל קאָנען מער טאָן גוטע ארבעט. ניט אכטנדיק אויף די אלע שוועריקייטן פילט דער קאמיטעט אז די ארגאניזאציע וועט ווייטער קענען אָנגיין מיט איר גוטער ארבעט ווי ביז איצט און וועט זיך באמיען צו פארגרע־סערן איר חילף טעטיקייט פאר יערן וועל־כער וועט זיך אין איר חילף נויטיקן.

פאָלגנדיקע זיינען די באאמטע פון דער ארגאניזאציע:

מר. י. מינץ, פארזיצער; מר. ע. האמער, וויצע־פרעזידענט; מר. ראזנבער, רעקאר־דינג־סעקעטאר; מר. קאעהן, פינאנדסעק־רעטאר; מר. בערקאוויץ, קאסירער; טראסטיס: מר. קאלאף, מר. בערגרעד, מר. ווערקשאו, מר. דייוויד און מר. פרידמאן.

די ארגאניזאציע האלט אָפּ יעדן מאָנאט אן אלגעמיינע פארזאמלונג און "סאָשל".

מיר ווינשן
אלע אונזערע אידישע פריינט
און פאטראָנייזערס

א פריילאכן פסח

פאר עכטער פארוויילונג
קומט אין

Broadway Theatre
REGINA, SASK.

דאָס הויז און די פארם געביידע פון א אידישן פארמער, י. האפער זאָנעגנעלד קאָלאָניע.

מיטגלידער פון דער רעגירונג פון דער פראָווינץ סאסקאטשעוואן

1. האָנ. דוש. ט. מ. אנדערסאָן, מ.א., לל.ב., ד. פאָעד. פרעמיער מיניסטער פון ע־ייקיישאָן, אימיגראציע און נאטירלאכע רייסטימער.
2. מ. א. מאקפערסאָן, ב.א., לל.ב., ק.ס. אטארני דזשענעראל.
3. האָנ. רזשאס. פ. בריאנט, מ.א., לל.ב., ק.ס. מיניסטער פון פאבליק וואָרקס.
4. האָנ. א. ס. סטיוארט, לל.ב., ק.ס. מיניסטער פון "הייוועיס".
5. האָנ. פ. ד. מאָנרא, מ.ד. מיניסטער פון פאבליק העלט.
6. האָנ. וו. ס. באקל מיניסטער פון אגריקולטור.
7. האָנ. ד. סטיוף, מ.ד. מיניסטער אָן א פארטפעל.
8. האָנ. וו. וו. סמיט מיניסטער אָן א פארטפעל.
9. האָנ. דזש. א. מערקלי פראָווינציעלע־ סעקרעטאר און אינדוסטריעלער מיניסטער פון רייל־ווייס, לייבאר און אינדוסטריע.
10. האָנ. האוואַרד מעקפאָלעד, ב.א., לל.ב., ק.ס. פראָווינציעלער טרעשורער.

אידן און אגריקולטור אין מערב קאנאדע

פון לואיס ראָזענבערג

אין זיין בוך "ניי קאנאדע און נייע קאנאדער", און אין זיינע פארשיידענע צייטונגס ארטיקלען, שרייבט האוארד אנ־גוס קענעדי, "איך האב זיך באגעגנט מיט א קוריאזיטעט אין דער פארמע פון א אידישער אגריקולטורעלער קאָלאָניע נאָרט איסט פון רעדזשיינע. די אידישע פאר־מערס פון ליפטאן טוען זייער גוט אויף זייער לאנד און זיי האבן פראָווריטע בוזינס אידישע פארמערס טוען בושל תבואה אין 1906. גרופעס אידישע פארמערס קאָן מען איצט נעפינען אויף אין דעם קאוס־ווענס פון דער פראָווינץ (סאסקאטשע־וואן) צפון פון דעם קאראט רייווער דיסט־ריקט און ביים גרעניץ פון אלבערטא".

"די אידן זיינען ניט אויסדריקלאך קיין קאנדיראנטן צו באזעצן זיך אויף אונזער לאנד", שרייבט ער אין איינעם פון זיי־נע ארטיקלען, און אביסל ווייטער אין דעם זעלבן ארטיקל זאָגט ער, "איך וואָלט געוואונשן אז עס זאָלן זיין מער (אידישע פארמערס). עס איז ניטא קיין אפּהאלט פאר א אידן צו ווערן אן ערשט־קלאסיגער פארמער ווען ער לייגט נאָר צו זיין קאָפּ דערצו. פאקטיש וואלט עס אונז פארמערס געטאָן זייער א סך גוטעס צו אנטוויקלען אביסל שער פון דער דאיגער האנדלס קאפאסיטעט ווען די אידן האבן אנט־וויקלט אויף אזא הויכער שטופּע אין פאר־לויף פון די יאָרהונדערטער ווען אונזערע אורעלטערן האבן מיט צוואנג אויסגעשלאָ־סען זיי פון לאנד באזיץ".

אויף אזא אופן האט הוארד אנגוס קע־נעדי, אין איינעקער ווי אין צוויי הונדערט ווערטער אויסגעשעפט די גאנצע טעמע פון אידן אין פארבינדונג מיט אגריקולטור אין מערב קאנאדע. דאָך נעפין איך עס פאר א שוועריקייט צו באגרינדן דעם דאָ־זיקן ארטיקל אין פארבינדונג מיט כמעט פופציק יאָר אידישער פארמעריי געשיכ־טע.

אבער דער שרייבער וועלכער ווערט דא ציטירט איז ניט דער איינציקער אין באטראכטן די טערמינען "איד" און פארמער" — ווידערשפּרעכנד. אויף אזוי פיל איז דער גלויבן פארשפרייט צווישן אידן און ניט אידן, אז ווען א מאן דער־קלערט זיך אלייך צו זיין א פארמער הויבט מען אָן צווייפלען אין דעם צי איז ער א איד, און אויב ער דערקלערט זיך אליין צו זיין א איד, ווערט עס באַ־שטימט אָנגענומען אז ער איז ניט קיין פארמער.

פארשיידענע פאקטאָרן זיינען פאר־אנטוואָרטלאך פאר דעם דאזיקן גלויבן אין מערב קאנאדע. דאס סאמע וויכטיק־סטע איז זעלבסט פארשטענדלאך דער מאנגל פון קענטעניס מצד דעם שטאטיקן אידן און דעם ניט־אידן. עס איז ניטא קיין סקעפטיציזם בנוגע דעם אידן אלס א פארמער צווישן די אידישע פארמער זעלבסט. עס איז ניטא אזעלכעס צווישן די ניט־אידישע שכנים פון אידישע פאר־מערס וועלכע נעמען זייער עקזיסטענץ פאר באשטימט צוואמען מיט זייערע פארמערס פון סקאנדינאווישער, גאליצי־שער, דייטשישער אדער אונגארישער אָפּ־שטאמונג.

נאָך א פאקטאר וואס קעמפט קעגן דעם אידישן פארמער וועלכער אנערקענט זיך אלס איד איז די לייכטקייט און שנעלקייט מיט וועלכער ער כאפט אויף מיט זעקס יאָר פריער, פון דעם רוסיש־אידישן קאמיטעט, האט אויסגעקליבן לאנד צו באזעצן זיך 25 מייל נארט וועסט פון מוסאמין און בלויז פופציק מייל אוועק פון דעם פארלאנעגנעם סעטלמענט. וואָ־פעלא איז עגגרינדעט געווארן פון אידישע אימיגראנטן אָן דער הילף פון דער רע־גירונג אדער פון וועלכער עס איז אידי־שער קערפּערשאפט און עס האט נעדוי־ערט עטלכע יאָר ביז זיי זיינען געקומען אין באראיזונג מיט דער אידישער קאָלאָ־ניזאציע אסאָסיאציע און אייניקע פון זיי זיינען געווען דער וואָנן אין די "אָקס־קארט".

26 פאמיליעס זיינען אָנגעקומען אין דעם דיסטריקט וועלכן מען האט דאן א נאמען געגעבן "ניי ירושלים". יעדער פאמיליע האט ערקראָגן א חלאה פון ארום פיר הונדערט דאָלאר. אָרימע שטיב־לאך זיינען דאן אויסגעבויט געווארן און די קאָלאָניסטן האבן אָנגעפאנגען זייער ערשטן פארזאָן צו באמיען זיך צו פאר־מערן אויף דעם פרייריי בארן וועלכער איז מיט ניט א סך יאָרן פריער כאראק־טעריזירט געווארן אין דעם פארלאמענטא־רישן באריכט אלס "א לאנד וואס איז ניט פאסיק צו זייען ווייץ".

איינגעקלאמערט אינ'ם מאנגל פון גו־טער פארוואלטונג, מאנגל פון דערפארונג אין פארמעריי, און דער פיאנערן צור שטאנד אין דעם קאנאדער נאָרט וועסט אייזדער דעם אנקום פון אייזנבאנען, האבן די קאָלאָניסטן זיך נעמוטשעט עטלכע יאָר צייט און זיי האבן ענדלאך פאָרלאזט זייערע פארמס.

א קאָלאָניע פון שאטלענדער עטאבלירט אין דער זעלבער נאכבארשאפט מיט זיבן יאָר שפּעטער, האט ניט נעהאט קיין בעסערן דערפאָלג ניט אכטענדיק וואס זיי האבן נעקראָגן מער הילף פון דער ברי־טישער רעגירונג.

צווישן די נעמען פון די מוסאמיינער סעטלערס וואס דערשיינען אין די דאָ־מיניאָן רעקאָרדס פאר 1887 נעפינען זיך די נעמען פון ווידימאן, לעקסיער, נאָ־ראָוולאנסקי — וועלכע האבן נעמאכט זיי ערע הייטען אין ווייניפעג (זע דער איד אין קאנאדע).

וואפעלא

אין 1888 האבן א צאָל אידן, נעפירט פון אברהם קליימאן, גענומען האמ־סטעדס ארום 25 מייל פאָט וועסט פון דעם פאָלאָק וואס איז איצט באוואוסט אלס וואפעלא און זיי האבן נעגרינדעט די וואָ־פעלא קאָלאָניע, וועלכע האט אין 1892 נעעצייטלט צוואָנציק פאמיליעס.

די דאזיקע גרופע, ניט ווייסנדיק פון דעם פארזוך וואס איז נעמאכט געווארן די קאָלאָניסטן האבן נעקראָגן פינאנצי־עלע שטיצע פון יענער ארגאניזאציע.

זייער ווייניק פון די לאנד ארבעטער האבן נעהאט וועלכע עס איז דערפארונג אין פארמעריי איידער זיי זיינען געקומען אין קאנאדע. די מייסטע פון זיי זיינען געווען שניידער. שוסטער און אנדערע פארטן ארבעטער. זיי האבן דורכגעמאכט גרויסע שוועריקייטן אין זייערע פיאָנערן יארן. זיי זיינען געווען צו שטארק פאר־נומען מיט זייער טעלאָנטן קאמפּע צו

(פאָרזעצונג אויף זייט 2)

Famous Players Canadian Corporation

ווינשן אלע זייערע אידישע פריינט און פאטראָנייזער

א פריילאכן פסח

D. L. STRAW — Capitol Theatre
ERNIE PETCH — Metropolitan Theatre

מיט די בעסטע וואונשן פאר א

פריילאכן פסח

די קאנאדער עלטסטע מאָרטגעדזש קאָרפּאָריישאָן

באָט איך אָן

פיר פראָצענט

אויף דעפּאָזיטס

אָפּגעצאָלטער קאפיטאל — — $ 7,000,000.00
רעזערוון — — — — — 8,000,000.00
עסטָטס איבער — — — — 69,000,000.00

און קאָסטאָמערי סייווינגס אקאונטס פרייווילעגיעס

Canada Permanent Mortgage Corp.

A. G. COOK, Manager

REGINA :: SASK.

רעדזשינער אפטיילונג — REGINA, SASK. — רעדזשינער אפטיילונג

איזן און אגריקולטור אין מערב קאנאדע

שניט צייט אויף א אידישער פארם; אלע ביז דער ארבעט זאנעמפלד קאלאניע.

(פארעזונג פון זייט 1)

מאכן א לעבן אזוי זיך ניט נע־ מאנט אויסקעבן צייט אדער געלט צו שטיגן די נויטיקע אידישע בילדונגס אן געזעלשאפטלאכע אינסטיטוציעס. אזן זען די קינדער זיינען געווארן עלטער האָ־ בען אייניקע פאמיליעס פארלאזט די קא־ לאניע אזן זיי האבן זיך באזעצט אין מער באפעלקערטע אידישע ישובים. א טייל פון די פיאנירן אין פארבליבן אזן זייע רע זין קולטיווירן דאס לאנד וואס זייע רע עלטערן האבן אנגענומען. זיי זיינען פראנרעסיוון אזן פעאיקע פארמער. אויי ניקע פון זיי האבן פארענדיקט קורסן אין די אגריקולטורעלע אלעראושעס אין וויניי פעג אזן אין מאסקאטון.

אלע פרין אן נעמישטע פארמעריי, אזן אייניקע ספעציאליזירן זיך אין הדעוועז "פויר בריד" פרידוכט אזן שאף.

די דאזיקע קאלאניע איז א קלייניע אזן צוליב דעם הויכן פריים אויף לאנד אין דער נאכבארשאפט, זעט עס אויס אומ־ מעגלאך צו פארגרעסערן די צאל אידיש פארמער ארום דער קאלאניע. זיינט עס האט נעריכט אלס א פרואוו נרונד פאר אידישע יונגעלייט וואס האבן זיך איי־ מערסירט אין פארמעריי אין כטעט קיין זעלכסטשטענדיק אויף אנדערע נייערע קאלאניעס. בין היינטיקן טאג פארבליבן וואפלא די עלטסטע עקזיסטירנדיקע אי־ דישע קאלאניע אין מערב קאנאדע.

הירש

כמעט קאנקורירנדיק מיט וואפלא אין עלטער, איז די קאלאניע הירש, ארום 15 מייל אסט פון עסטעוואן, אין דער פרא־ ווינץ סאסקאטשעוואן. הירש איז גע־ נרינדעט נעווארן אין 1892 פון דער "יאנג מענ'ס היברו אזן כריסטיאן אסאסיאיישאן" פון מאנטרעאל. וועלכע האט נעטאן איר ארבעט אין נאמען פון דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאציע. אין אין די ערשטע, די עלטסטע אזן די אייניקע אידישע פארם קאלאניע די־ רעקט פון מאניטובע אזן נעגרינדעט אין קא־ נאדע פון דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאציע. כאטש עס איז ניטא אזן עס איז ניט נעווען א אידיש פארם קאלא־ ניע פון וועלכער עס איז נרוים אין מע־ רב קאנאדע וועלכע האט ניט נעקראנן קיין היקף פון דער אידישער קאלאניזא־ ציע אסאסיאציע זינט איר נרינדונג אין יאר 1891.

דער באראן דע הירש אינסטיטוט פון מאנטרעאל (מיט וועלכן עס איז נע־ וען אינקארפארירט די פריערדיקע עק־ זיסטירנדיקע "יאנג מענ'ס היברו בענע־ וואלענס אסאסיטי") האט נעקראנן א בא־ דייטנדע ביישטייערונג פון דעם בארא־ דע הירש אין 1890 צו ארויסהעלפן אין אנניין מיט דעם שטראם פון אידישער אי־ מיגראציע קיין קאנאדע אלס א רעזולטאט פון די רוסישע פאגראמען, אזן האט בא־ שטימט א קאלאניזאציע קאמיטע אזן צווישן די מיטגלידער זיינען נעווען די פראמינענטע מר. לייאן קאהען אזן מר. הערס ווינבערג. אלס א רעזולטאט פון דעם קאמיטעט איז דער בארא־ן דע הירש אינפארמירט נעווארן אין 1891, אז דער בארא־ן דע הירש אינסטיטוט פון מאנטרע־ אל קאן ניט אונטערנעמען זיך צו אננע־ מען אן אכטונג נעבן אויף נאך אידישע אימיגראנטן סיידן א באשטימטער קאלא־ ניזאציע פלאן וועט ארויסווירט ווערן.

בארא־ן דע הירש האט נעגרינדעט די "רושואיש קאלאניזיישאן אסאסיאיישאן" אזן האט אננענאמען צו ארבעטן אין אר־ פארבינדונג מיט קאלאניזאציע אין אר־ נענטינע בלויז מיט אין מאנאט פריער אזן אין עטסטער אויף דער קאמוניקא־ ציע פון מאנטרעאל איז פארלאנגט נע־ ווארן אפשאצונג פון דעם מעגלאכן קאסט צו באזעצן א פאמיליע אין קאנא־ דע. נאך פארלייגנערטע פארהאנדלונגן האט די אידישע קאלאניזאציע אסאסיאי־ שאן אויטאריזירט דאס פארטיילונג פון פינף הונדערט דאלאר פון א פאמיליע צו באזעצן זעכציק פאמיליעס אויף פארמס אין מערב קאנאדע. דאס פארטיילונג זאל פאלגן נאך א גרינדליכן אונטערזוך פון דעם כאראקטער פון יעדן אפליקאנט, זיין פיזישע קאנדישאן, זיין ערפאר־ רונג אלס א פארמער, זיין פעאיקייט אלס א האנדווערקער, זיין פעאיקייט צו נוצן מאשינעריי, זיין פעאיקייט צו באהאנדלן פערד, קי, זיין פעאיקייט צו באהאנדלן פיך, זיין פעאיקייט צו באהאנדלן פיך, זיין פעאיקייט צו באהאנדלן פיך

רעדושינער אפטיילונג REGINA, SASK. רעדושינער אפטיילונג

א סנולה קענן א שוויגער

(הומאריסקע)
פון הערשעלע

ס'קומט אריין אין רעדאקציע א איד מיט אזא רחמנות'דיק פנים, און אזא נעבאכ'דיק אויסזען, אז דער נאכערער וועלט שמערץ מיט אלע זיינע איבלען, איז ממש נעלענן אויף אים אויסגענאסן. איר האט נעוועז פאר אייערע אוגן א נאנצן פאק מיט צרות, און דער איד האט זיך נעוועגרעט צו מיר, — ער וויל זעהן דעם רעדאקטאר.

— זייט איר אפשר דער רעדאקטאר ?

—ניין ! — האב איך אים נעענטפערט — אבער איר מעגט מיר זאגן, וואס איר פארלאנגט, אפשר קען איך עפעס טאן פאר אייך ! . . . און מיין איך האט זיך צעגענעגט, און ער האט שוואר אפגעצוינן דעם אטעם . . .

— פארשטייט איר מיך ! — הויבט דער איד אן צו דערציילן זיין מעשה.

— איך, ווי איר קוקט מיך אן, בין א איד, וואס האט אן איינן ווייב מיט צוויי שיינע קינדערלאך, זאל מיר נעזונט זיין. פרנסה, איז ניט צו פארזינקן. אמאל מאכט מען מער, און אמאל ווייניקער. מען לעבט יאקאש, און צו נאט ווי זאגט מען — קען מען חלילה קיין חנות נישט האבן . . . איך בין חלילה ניט נעקומען זיך באקלאגן אויף פרנסה. איך ווייס אז איר זייט ניט קיין "נוטער איד". איך בין ניט נעקומען צו אייך זיך פראונען. אלא, וואס דען, איך וויל זיך מיט אייך האלטן א שטיקל עצה, ווי זאגט מען עס, א שרייבער, איר שרייבט אין די צייטונ'ס נען, אפשר פארשטייט איר דעם ענין, בעסער ווי איך, וויל איך הערן אייערע א מייטנג . . .

און פלוצלונג, ניט זיך דער איד א חויב אויף פונ'ס בייגעל, און טוט זיך א פרעג :

— האט איר א שוויגער ?

— אוראי, האב איך א שוויגער ! הלואי וואלט איך זי אזוי ניט נעהאט!...

— אויב אזוי, זייט איר מיין מענש ! און מיין אידל איז נעווארן נאר לעי בעריק. ער האט נעקראנן מער מוט. ער איז נעווארן נאר אן אנדער מענש. מען האט נעקאנט זעהן בחוש, ווי דער איד פילט זיך נאר נאענט צו מיר. מיט דעם איינעם ווארט, וואס איך האב אים נעזאגט, אז איך האב אויף א שוויגער, און ער האט שוין נאר נעבעטן דעם טאג אין ריידן. עפעס א נעווייסע קרובה" שאפט האט דער איד מיט אמאל דערפילט צו מיר . . .

— הייסט עס, טאקע וועגן מיין שוויגער, וויל איך זיך מיט אייך היינט דורכ־ריידן.

— וואס וואלט איר א שטייגער געטאן, וועגן איר קריגט א בריוו, נאר פלוצלונג, אז אייער שוויגער וויל קומען צו אייך אויף א וויזיט ?

— וואס וואלט איך זיך נעקאנט העלפען, וועגן זי קומט, איז זי דא . . . אודאי וואלט איך נעוועז מער צופרידן, וועגן זי קומט ניט ! — האב איך אים נעענטפערט . . . .

— הייסט עס, וויייסט איר דאך אזוי פיל וויפיל איך, אבי איך האב נעמיינט או ביי אייך קאן איך קריגן דעם ריכטיקן ענטפער . . .

—איר מיינט אפשר אז איך האב א סך בשענות צו איר, דוקא ניט, נאר איין שטיקל טענה צו איר האב איך יא . . .

— וואס איז אייער טענה צו איר ? — האב איך אים נעפרעגט.

— מיין טענה איז, פארוואס לאזט זי מיין שוויגער אליין ? דאכט זיך, ער איז דאך אזא וואוילער מענש . . .

— ווי איז דען אייער שוויגער איצט? — האב איך אים אויפרעגשלאגן אין מיטן ריידן.

— הע ! וועז איך האלט שוין ניט אין, ווי מיט'ן שוויגער, וואלט איך איצט דא ניט נעווען. מיין שוויגער לייגט שוין פינף יאר אין דער ערד און באקט ביי־געל . . .

— מען טאר אזוי ניט ריידן וועגן א מענש, — א שוויגער, אז אויף א מענש . . . האב איך אים נענעבן צו פארשטיין . . .

— אי, מיין ליבער פרייגט, איר ווייסט נאר ניט, וואס פאר א באשעפענישע דאס איז. ס'איז אזא מין חיה, אז זי וויל דוקא אריין אין הויז אריין, וועלט באלד א ווירבל, א סאמאטאכע, איך זאג אייך, עס איז א שד, ניט קיין מענש. אט איז זי פארא־ריאן נעווען צוגאסט ביי מיר, האב איך נעמוזט אלע טאג ארויסגיין צווישי קווארט מילך . . .

— איר וועט לאכן, אז איך וועל אויף זאגן, — אז זי טוט א קוק אויף מילך, וועלט עס באלד נערונען, זוייער מילך וועלט פון דער מילך. נו ! וואס וועט איר דערוויף זאגן ?

— אפשר דאכט זיך אייך נאר אויס אזוי, — האב איך אים נעווען בארר איקן.

— וואס מיינט איר, עס דאכט זיך נאר מיר אוים ?

— זאגט מיר איך בעט אייך — האט ער וויטער נערעדט.

— האט איר שוין נעהערט, אדער נע־זעהן, אז א מענש זאל נאר וועלן זיין מיט אייך, פאר שנאה . . . דערפאר וויל ער מיט ?

— א יא עס קומט אייך פאר כא־מיש ?

— מען זאגט אז מען האט ליב א מענשן, וויל מען זיין נאענט צו אים, און עס איז פארשטענדלאך אויך. — מען האט ליב א מענשן, וויל מען זיך שטענ־דיק נעפינען אין זיין קעגנווארט.

— מיט איר ! מיט מיין שוויגער, איז ווייסט עס, אין פונקט קאפויר . . . זי האט מיר אזוי פיינט, אז זי וויל דוקא שטענדיק זיין ביי מיר, זי זאל האבן וועי מען צו האבן. און איך בין ביי איר דער בעסטער, און מייערסטער אידיס, וואס לאט זיך האבן, אזוי פיל, וויפיל איר פארשווע הארץ וויל נאר אליין . . .

— איינגלאך, וואלט איך זי נאר באראפט פיינט האבן, וויל זי באיצט, איר, ווי מיט'ן שוואר, וואלט איך איצט דא ניט נעווען. מיין שוואר לייגט שוין פינף יאר אין דער ערד און באקט ביי־געל . . .

— מען טאר אזוי ניט ריידן וועגן א מענש, — א שוויגער, אין אויך א מענש . . . האב איך אים נענעבן צו

(שלום אויף זייט 4)

מיר ווינשן אייך א פריילאכן פסח
נעמט אייערע
פאטאגראפישע בילדער
אין אונזער סטודיא, ארבעט נאראנטירט.
REGINA CITY STUDIO
1929 South Railway St.

מיר דריקן אוים אונזער הארציקסטע באגריסונג צו אונזערע צאלרייכע אידישע פריינט — און מיר באנוצן זיך מיט דער געלעגנהייט פארצושטעלן פאר אייך דעם נייעם מיטגליד פון דער אדאנאק פאמיליע.

יא! דאס איז א סטאוט —אבער מיט וואס פאר א מחיה'דיקן פלייוואר !

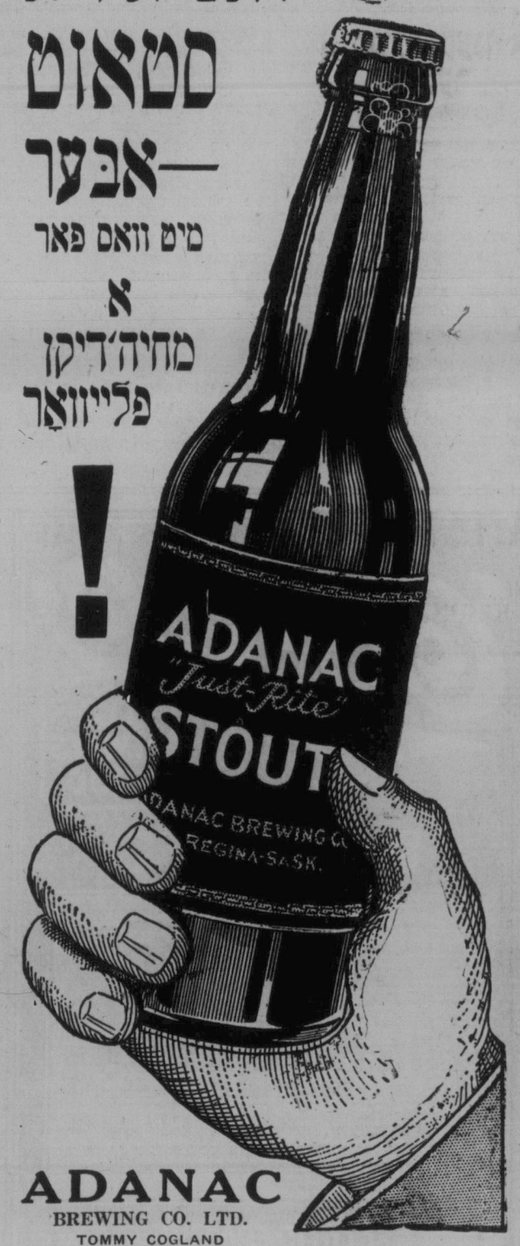

ADANAC
BREWING CO. LTD.
TOMMY COGLAND
Manager

GOVERNMENT OF THE PROVINCE OF SASKATCHEWAN

DEPARTMENT OF EDUCATION

באקאנטמאכונג וועגן די סעסיעס פון דער נארמאל סקול

סעסיעס פון דער נארמאל סקול צו מרעניזן לערער פאר צוויייטע און עריש־קלאסיקע סערטיפיקאטן וועלן געהאלטן ווערן אין רעדושינע, מאסקאטון און מוס־דושא פון דינסטאג, דעם ערשטן סעפטעמבער, 1931, ביז פרייטאג, דעם דריטן יוני, 1932

די דאזיקע סעסיעס וועלן זיין אפן צו די איינוואוינער פון מאסקא־טשעוואן וועלכע האלטן סיי גרייד 11 אדער גרייד 12 דיפלאמען אדער פון קאנאדער אדער אנדערע בריטישע אוניווערסיטעטן וועמען דערנים עס זיינען אננעמבאר צו דעם דר פארטמענט. קיין אונטערשייד וועט נים נעמאכט ווערן אין די קורסן פון גרייד 11 און גרייד 12 סטודענטן. לערער־אין־טרענירונג וועלכע פארענדיקן דעם קורס צופרידנשטע־לענד וועלן באקומען אינטערים צוויייטע אדער ערשט קלאסיקע סערטיפיקאטן, אין אנקלאנג לויט זייער אקאדעמישער סטענדינג. די יעניקע וועלכע האבן באקומען אינ־טערים צוויייטע קלאסיקע סערטיפיקאטן וועלן קריגן אינטערים ערשט קלאסיקע סערטי־פיקאטן וען זיי וועלן פארענדיקן זייער סטענדינג פאר גרייד 12 דיפלאמאס אן וויייטער דירעקטיוו־ארנירונג, אויב דעם אינספעקטאראס באריכטן וועגן זייער ארבעט אין סקול רום וועלן זיך ארויסצייגן צו זיין צופרידנשטעלנד.

סטודענטן וועלן אויפגעפארדערט ווערן צו אטענדן די נארמאל סקול צו וועלכער זיי זיינען באשיימט פון דעם דעפארטמענט. אין אלגעמיין וועלן זיי באשיימט ווערן צו דער נארמאל סקול וואס איז אמטיסטן באקוועם צו דעם פלאץ פון זייער רעזידענץ.

די נויטיקע עלטער

אפליקאנטן פאר'ן אריינטרים צו די דאזיקע סעסיעס פון דער נארמאל סקול מוזן זיין וויניקסטנס אכצן יאר אלט אדער צו זיין אין דעם עלטער דעם אדער פאר דעם 31סטן דעצעמבער, 1931. סטודענטן וועלכע האלטן קליר גרייד צוועלף סטענדינג וועלן אננענומען ווערן אויב זיי וועלן דערגרייכן דעם עלטער פון 18 יאר דעם אדער פאר דעם 3סטן יוני, 1932.

שכר־לימוד

דער שכר־לימוד פאר'ן אריינטרים פאר אלע סטודענטן איז $25.00. די דאזיקע גע־לט מוז געשיקט ווערן צוס דעפארטמענט מיט דער אפליקאציע. אפליקאציעס וועלן ניט אננענומען ווערן אויב די באצייכנטע סומע געלט וועט ניט נשיקט ווערן. אויב די אפליקאציע וועט ניט אננענומען ווערן וועט דאס געלט צוריקגעשיקט ווערן.

אלגעמיינע אינפארמאציע

צוליב דער גרויסער צאל סטודענטן אין סאסקאטשעוואן וועלכע ווילן אריינ־טרעטן אין די נארמאל סקולס און צוליב דער באגרעניצטער אקאמאדישאן, וועלן, מיט דער אויסנאם אין דעם פאל פון אונ־ווערסיטעט גראדואירטע, ארויסגענעבן ווערן בריוו פון איינ־טריט בלויז צו באנא פיייד איינוואוינער פון סאס־קאטשעוואן.

אפליקאנטן וועלכע האלטן סאסקאטשעוואן דיפלאמאס און סערטיפיקאטן דארפן עס ניט שיקן צו דעם דעפארטמענט, זוייל זיי זיינען שוין רעגיסטרירט. אלע אונ־ווערסיטעט גראדואירטע, יעדנפאלס, איינשליסנדיק די יעניקע פון דעם אוניווערסיטעט פון סאסקאטשעוואן מוזן צושטעלן סיי זייערע בעפשלאר אוו ארטס אדער סייענס דיפלאמען אדער אפיציעלע סטיימענטס וואס באשטעטיקן, אז זיי האבן אזעלכע סטענדינגס. אפליקאנטן וועלכע וואוינען אין סאסקאטשעוואן וועלכע האבן באקומען זייער סטענדינג אויסער דער פראווינץ מוזן אויך צושטעלן אפיציעלע באווייזן פון סטענדינג ניט־פראפעסיאנעלע סערטיפיקאטן אזוי גוט ווי זייערע העכסטע פראפעסיאנעלע סערטיפי־קאטן, אויב זיי האבן אזעלכע פון פראקטיזירן צו לערנען צווי־ניט פארהאנדלט ווערן ביז עס ווילן צונעשטעלט ווערן צופרידנשטעלנדע באווייזן פון סטענדינג.

סטודענטן וועלכע ווילן אריינגיין אין די נארמאל סקולס מוזן פיילן זייערע אפליקאציעס מיט דעם דעפארטמענט אף עדיזקיישאן אויף די פארמס באצייכנט פון דעם דעפארטמענט. פארמעס פאר דעם צוועק וועלן געשיקט ווערן אויפ'ן פארלאנג. אבער בלויז צו סטודענטן וועלכע וועלן צושטעלן אפיציעלע באווייזן פון סטענדינג וואס בארעכטיקט זיי צו אריינטרים, און, א חוץ אין דעם פאל פון אונ־ווערסיטעט סטו־דענטן, בלויז צו באנא פייד איינוואוינער פון דער פראווינץ סאסקאטשעוואן.

אינטרים פון סטודענטן

סטודענטן וועלכע ווילן אננענומען ווערן צו דעם לימיט פון דער אקאמאדישאן אויפ'ן פאלגנדיקן אופן :

1. די וועלכע האלטן גרייד 11 אדער גרייד 12 דיפלאמען באקומען אין אדער ביז 1930.
2. די וועלכע וועלן באקומען גרייד 12 סטענדינג אין די דעפארטמענטאל עקזאמעניישאנס אין יוני, 1931.
3. דער באלאנס פון די נוצלאכע אקאמאדיישאנס וועט באשטימט ווערן צו קאנדידאטן לויט'ן סדר פון זייער סטענדינג ביי דער גרייד 11 עק־זאמעניישאן אין יוני, 1931.

אלע אפליקאציעס מוזן אויסגעפילט ווערן אין דעם דעפארטמענט ניט שפעטער ווי דעם 15טן אוגוסט.

סטודענטן וועלכע נעמען אן גרייד 11 אדער גרייד 12 דיפלאמען אין די דעפארט־מענטאל עקזאמעניישאנס אין 1931 אן זיי וועלן זיין אין דעם נויטיקן עלטער, וועלן דערהאלטן אפליקאציע פארמעס פון דעם דעפארטמענט וועז די רעזולטאטן פון די עקזאמעניישאנס וועלן אנאנסירט ווערן.

יעדער אננענומענער סטודענט וועט אננענומען ווערן אויף פראביישאן אין ער מוז צופרידן שטעלן דעם דעפארטמענט אז זיין פיזישער צושטאנד און אלגעמיינע צו־פאסונג פאר דער ארבעט אלס מיטגליד זיינען צופרידנשטעלנד. אין יעדן נארמאל סקול צענטער וועט באשטימט ווערן א דאקטאר פון דעם דעפארטמענט צו מאכן א גרינד־לאבע אונטערזוכונג אין צווייפלהאפטע פאלן.

• אויסערשטאטיקע סקול אבזערוואציע און דאס פראקטיזירן צו לערנען צווי־ווי וואכן ציים וועט פארמירן א גענצלאכן טייל פון נארמאל סקול טרענירונג. וועלכע עס איז הוצאות וואס וועלן זיין אין פארבינדונג מיט דעם איינשליסנדיק טראנספארטאציע זאל געצאלט ווערן פון דעם סטודענט.

R. F. BLACKLOCK,
Registrar.

DR. T. M. ANDERSON, M.A., LL.B., D, Paed.
Premier and Minister of Education.

A. H. BALL,
Deputy Minister.

אן איבערבליק איבער רעדושינער אידישן לעבן

די תלמוד תורה איז רעדושינע

די היגע תלמוד תורה און קהלה פירער זיינען, מיט קליינע אויסנאמען, די זעל־בע וואס פאראיארן, און זיי שטרייבנען זיך אן מיט אלע כוחות צו שאפן אלע הוצאות מיט וועלכע א קהלה איז פאר־בונדן. דער לערער פערסאנאל האט זיך טיילווייז עגעיטן און מיר האבן יעצט מיט אונז מר. א. ווילקס, אן אויסנעצייכנטער פעדאגאג, וועלכער פארשטייט זיין ארבעט זייער איידישער אימיגראנטן היליף פארזיין האט זיך נעשטעלט די אויס־נאבע צו ארגאניזירן די קאנאדער אידן, כדי וועז עס וועט זיין א נעלענהייט זאלן די פירער קאנען רעדן אין נאטען פונ'ם קאנאדער ארגאניזירטן אידנטום, האט זיך דא אין רעדושינע מיט'ן באזוך פון י. פאל, וועלכער איז ספעציעל נעקומען אהער — נעגרינדעט דער פאלנגדיקער קאמי־טעט : מר. י. פרידמאן, פרעזידענט; מר. שמעלצער, וויצע־פרעזידענט; מר. ש. זיידלער, סעקרעטאר־קאסירער; רעוו. קא־פארשלייאנדערטע אידעגע, האט איר מחילה א טעות. זי איז נאך צו מיינע צרות, א נאנצע ספארטיבע. ניב איר נאר "גוט טיימס", פיר זי איז די "מוא־וויג שיקטשורס", נעם זי ארויס פאר א מאשין "רייד", און ראן, נייז אריין מיט איר אין א שיינעם קאבארעט, וואו האלב נאקעטע מיידלאך טאנצן, און די אויגעלאך אירע, ניסן זיך אן מיט אזא פארשמאלצענעם, נחת רוח'דיקן פארגעניגן, אז זי שלינגט אוש די סלי־נע . . .

— נאר א מעלה האט זי, אלעם וואס איז "אידיש" איז נישט גוט פאר איר, נעפעלט איר נישט. גוי'אוש דאס נע־פעלט איר יא ! א "גוי", האט זי ליב צו זעהן, אבער ניט קיין איד. אין אידישן טעאטער האט זי פיינט צו גיין, ניט חלילה; וויל ס'איז ניט גוט, נייז ! דר־קא ניט דערפאר, — נאר דערפאר וואס מען רעדט אידיש. און אידיש, האט זי פיינט, וויל אז מען רעדט אידיש איז מען א "גרינהארן" און פאר דעם וואלט "גרינהארן" שרעקט זי זיך, ווי דער טייוול פאר ווייוואסער . . .

— אזא צאצקע, איז זי, — מיין שוויי־גער, הייסט עס.

— נו, וואס זאגט איר מעג אויף איר ניט קומען א וויסטער פאהיבל ?

— לעצטנס, וועז זי איז נעווען ביי מיר, האט זי צוגעפראגן אכט פונט, צו דער וואנ, איז דאך דאכט זיך זייער פיין, ווי זאגט איר ?

— האט זי זיך אבער באקלאגט, אז זי איז עפעס ניט מיט אלעמען.

— וואס איז דער מער מיט אייך, שוויגער לעבן ?

— הערט, אויף וואס זי באקלאגט זיך : — אז זי שלאפט, האלט זי אפן דאס מויל.

— נו, שוויגער לעבן, און אז איר זייט וואכנדיק, האלט איר דען צוועמאכט דאס מויל ? — האב איך זי נעפרעגט, און זי וויל איך זאל צוגיין מיט איר צו א דאקטאר.

— האב איך איר נעזאגט, אז צו קיין דאקטאר, דארף זי ניט גיין, איך קען איר זאגן פון וואנען דאס קומט צו איר.

— איר פארשטייט, אייער פנים, איז צו פעט, און די הויט, איז ענג אויף אייר, און אז איר מאכט צו די אויגן, עפענט זיך דאס מויל, פון זיך אליין. האט זי אנגעשטעלט אויף מיר א פאר "באלעוועס" (אויגן), און זי האט זיך זייער דערשראקן . . . זע איך דאך, אז מען קאן זי יא איבערשרעקן, וויי לאיך אז איר זאלט מיר נעבן אן עצה, מיט פארשלייאנדערטע אידעגע, האט איר מחילה א טעות. זי איז נאך צו מיינע צרות, א נאנצע ספארטיבע. ניב איר נאר "גוט טיימס", פיר זי איז די "מוא־וויג שיקטשורס", נעם זי ארויס פאר א מאשין "רייד", און ראן, נייז אריין מיט איר אין א שיינעם קאבארעט, וואו האלב נאקעטע מיידלאך טאנצן, און די אויגעלאך אירע, ניסן זיך אן מיט אזא פארשמאלצענעם, נחת רוח'דיקן פארגעניגן, אז זי שלינגט אוש די סלי־נע . . .

— נאר א מעלה האט זי, אלעם וואס איז "אידיש" איז נישט גוט פאר איר, נעפעלט איר נישט. גוי'אוש דאס נע־פעלט איר יא ! א "גוי", האט זי ליב צו זעהן, אבער ניט קיין איד. אין אידישן טעאטער האט זי פיינט צו גיין, ניט חלילה; וויי־ל ס'איז ניט גוט, נייז ! דר־קא ניט דערפאר, — נאר דערפאר וואס מען רעדט אידיש. און אידיש, האט זי פיינט, וויי־ל אז מען רעדט אידיש איז מען א "גרינהארן" און פאר דעם וואלט "גרינהארן" שרעקט זי זיך, ווי דער טייוול פאר ווייוואסער . . .

— אזא צאצקע, איז זי, — מיין שוויי־גער, הייסט עס.

— נו, וואס זאגט איר מעג אויף איר ניט קומען א וויסטער פאהיבל ?

— לעצטנס, וועז זי איז נעווען ביי מיר, האט זי צוגעפראגן אכט פונט, צו דער וואנ, איז דאך דאכט זיך זייער פיין, ווי זאגט איר ?

— האט זי זיך אבער באקלאגט, אז זי איז עפעס ניט מיט אלעמען.

— וואס איז דער מער מיט אייך, שוויגער לעבן ?

— הערט, אויף וואס זי באקלאגט זיך : — אז זי שלאפט, האלט זי אפן דאס מויל.

— נו, שוויגער לעבן, און אז איר זייט וואכנדיק, האלט איר דען צוועמאכט דאס מויל ? — האב איך זי נעפרעגט, און זי וויל איך זאל צוגיין מיט איר צו א דאקטאר.

— האב איך איר נעזאגט, אז צו קיין דאקטאר, דארף זי ניט גיין, איך קען איר זאגן פון וואנען דאס קומט צו איר.

— איר פארשטייט, אייער פנים, איז צו פעט, און די הויט, איז ענג אויף אייר, און אז איר מאכט צו די אויגן, עפענט זיך דאס מויל, פון זיך אליין. האט זי אנגעשטעלט אויף מיר א פאר "באלעוועס" (אויגן), און זי האט זיך זייער דערשראקן . . . זע איך דאך, אז מען קאן זי יא איבערשרעקן, וויי לאיך אז איר זאלט מיר נעבן אן עצה,

(שלום אויף זייט 4)

דער אידישער אימיגראנטן היליפ פאראיין אין רעדושינע

פון זיינט דער אידישער אימיגראנטן היליף פאראיין אין קאנאדע, מיט צענטער אין מאנטריאל, איז אין רעדושינע אנגעקומען א ברוך־הבא, מר. ז. זאלקינד. מיט'ן באזוך פון פר. ש. קאפלאן, איז יאנווער מאנאט, האט זיך דא די ארבעט פון קרוין טיטגליידער, אננעמענדיק און א דאנק דער טיכטיקער ארבעט פון מר. י. פרידמאן, מר. ס. ראזנבערג און באזונדערס פונ'ם סעקרעטאר, מר. ש. זיידלער, זיינען פארשריבן נעווארן אהרום 70 מיטגליידער. די מערסטע פון זיי האבן גלייך באצאלט זייער מיטגליידער אפצאל. בכלל קאן מען זאגן אז די היגע אידן האבן ארויסגעוויזן פיל פארשטענדניש פאר דער זאך.

די רעדושינער הדסה

די היגע "הדסה" האט דעם פארנאנ־נענעם האלבן יאר זייער שווער נעארבעט דורכצופירן די "קוואטא" וואס איז בא־שטימט געווארן פאר רעדושינע און עס מוז געזאגט ווערן, אז וועז די פרויען נע־מען אונטער עפעס דורכצופירן זייענז זיי מערסטנטייל דערפאלגרייך.

רעדושינער ציוניסטישע ארגאניזאציע

די ציוניסטישע ארגאניזאציע פון וועל־כער מר. ס. ראזנבערג איז דער פרעזידענט האט קיין סך ארבעט ניט אויפגענומען פאר'ן לעצטן האלבן יאר, די נאנצע ארבעט איז באשטאנען אין גיין זאמלען די פארשפרע־כונג פאר'ן לעצטן קרן היסוד קאמפיין.

איך מיין חלילה ניט צו באשולדיקן די פירער, איך וויים אז די רעדושינער אי־דישע באפעלקערונג איז קליין, און וועז מען קומט מיט א מיסיע קיין רעדושינע, וועלן זיי ווינשן

דער איד. קולטור צענטער אין רעדושינע

דער אידישער קולטור צענטער וועלכער איז נעגרינדעט געווארן מיט אנדערהאלבן יאר צוריק אין פון וועלכן מר. ס. ראזנבערג איז דער פארזיצער, פירט אן מיט זיין רע־נוליערער ארבעט. עס ווערן פון צייט צו צייט איינגעארדנט אונטן וואו עס ווערן דיסקוטירט פארשיידענע פראגעס.

מיט'ן אוועקפארן פון מר. קאבאקער און מר. בערעזנער האט דער צענטער פאר־לארן צוויי נוטע טוער וועלכע האבן זייער פיל ביינעטראגן צו דער אנטוויקלונג פונ'ם צענטער וועז זיי זיינען געווען אין רע־דושינע. בכלל פעלן יעצט טוער ביי אונז,

נקמה

(עסקיז)
פון ב. עפעלבוים

דער בעמיקער דר. טאנין, האט א רר איקער אריבערגעטראגן דעם שוועל אין פאדער הויז פון "שאפ", וואס האט באלאנגט צו די "בריידער דזשויקאבס ענד קא." אין ער האט געטראפן: דער יונ־ נערער מר. דזשויקאבס שטייט א גלייר כער ביי דער אפענער טיר פון דעם אפּ נעצוימטן אפּיס אין וואָרט.

ער איז געשמאנען א שמאלער, א הע כערער און ארום די אויגן איז די הויט פנים האט אונטער דער הויט נעברענט א גרויליים, ווי ער וואלט כסדר געליטן אויף מאגן. די אויגן זיינען געווען צע ברענט מיט שטילער תאוה, וואס האט געשריגן דורך דער שטילקייט. עס האט אויסגעזעהן ווי ער שטייט אזן לאקערט אויף אימיצנס טריט.

— מר. טאנין!

זיין קול איז ארויסגעקומען הייזעריק לאפּ. דער שטילער כעס האט צענויפגע צויגן זיין האלז אזן דאס קול האט זיך מיט שווערישקייט דורכגעשטופט.

— העלא מר. דזשויקאבס!

דר. טאנינס קול איז דוקא נעווען רײַן אזן קלאר, ווי ער וואלט הנאה נע האט פון מר. דזשויקאבס שטיל כעס.

פון "שאפ" אין וועלכן מען האט נע מאכט פארשידענע קאליר־טע "בידס" אזן קעמלען, האט זיך נעריכן דער רעש פון ארבעט. ערלאנג זיינען נעלאפן דאדן מיט ניכן טעפּ אזן עם האט זיך נע הערט א זשוזשען ווי האדער בארשטן וואלטן נעקראצט האדטל מעטאל, אזן אויף דאס נערוויש איז אויף איצט טא נ'ען נעפאלן.

— אויף א מינוט!

אזוי האט א זאל נעטאן דער יונגער מר. דזשויקאבס אין מיט אזא שטים, ווי ער וואלט דעם דר. נעכאפט ביי דער האנט.

דר. טאנין האט שטיל נעשמייכלט אזן ער איז נאך אים איריין אין אפיס.

— וויפיל איז איצט דער זיינער?

— דר. טאנין האט זיך נעמאכט ניט פארשטיין־דיק, ער האט אריינגענומען זיין זיינער פון קעשענע אזן ער האט נעזוימטן אפּיס אזן וואָרט.

ער איז נעשמאנען א שמאלער, א הע כערער אזן ארום די אויגן איז די הויט נעווען צוזאמענגעצויגן. אויפ'ן דארן פנים האט אונטער דער הויט נעברענט א גרויליים, ווי ער וואלט כסדר געליטן אויפ'ן מאגן. די אויגן זיינען נעווען צע ברענט מיט שטילער תאוה, וואס האט נעשריגן דורך דער שטילקיים. עס האט אויסגעזעהן ווי ער שטייט אזן לאקערט אויף אימיצנס טריט.

— מר. טאנין!

זיין קול איז ארויסגעקומען הייזעריק לאפּ. דער שטילער כעס האט צענויפגע צויגן זיין האלז אזן דאס קול האט זיך מיט שווערישקייט דורכגעשטופט.

— העלא מר. דזשויקאבס!

דר. טאנינס קול איז דוקא נעווען רײַן אזן קלאר, ווי ער וואלט הנאה נע האט פון מר. דזשויקאבס שטיל כעס.

פון "שאפ" אין וועלכן מען האט נע מאכט פארשידענע קאליר־טע "בידס" אזן קעמלען, האט זיך נעריכן דער רעש פון ארבעט. ערלאנג זיינען נעלאפן דאדן מיט ניכן טעפּ אזן עם האט זיך הערט א זשוזשען ווי האדער בארשטן וואלטן נעקראצט האדטל מעטאל, אזן אויף דאס נערוויש איז אויף איצט טא נ'ען נעפאלן.

— אויף א מינוט!

אזוי האט א זאל נעטאן דער יונגער מר. דזשויקאבס ענד קא." אזן ער האט נעטראפן: דער יונ־ נערער מר. דזשויקאבס שטייט א גלייר כער ביי דער אפענער טיר פון דעם אפּ נעצ

סאסקאטון, סאסק. אידישע וואָרט SASKATOON, SASK.

א האלב יאר געזעלשאפטלאכע ארבעט אין סאסקאטון

בני ברית

די "בני ברית" לאדזש האט א באזונדערע צוציאונגס קראפט. דער באוויז איז דאס וואס פאר די לעצטע עטלאכע מאנאטן האט דער סאסקאטוניער "בני ברית" לאדזש צוגענומען א צאל יונגע נעשפאסלייט וואס האבן אריינגעטראגען וויכטיגע נייע מער לעבהאפטיקייט אין דער ארגאניזאציע, אלע קאמיטעטן האבן שוין די לעצטע יומק מאנאטן געטאן גוטע ארבעט אבער אייניקע פון זיי פארדינען באזונדערע אויסצייכענונג. דער רעליף קאמיטעט איז, א דאנק דער שווערער צייט, באזונדערס טעטיק און האבן נעגעבן שטיצע צו פילע נויטליידנדע.

א ספעציעלער קאמיטעט האט באזוכט פרעמיער עדמארסאן, וועלכער איז אויף דערציאונגס מיניסטער, און פארגעלייגט אז מען זאל צוריקציען "דער מער־טשענט אף וועגעס", שעפספיעלס טרויעריק בארויסטע פיעסע, פון דעם לער־קורס. און ס'איז דא א האפענונג אז עס וועט ווירקן.

אן אנדער קאמיטעט וועלכער פארדינט דערמאנט צו ווערן איז דער "סקאלאר־שיפ קאמיטעט", וועלכער האט נעמאכט אראנדזשמענטס פאר דריי יערלאכע סקאלערשיפס א באריכט פון וועלכן מיר נעמען ארויס דעם פאלגנדיקן אויסצוג:

די לויטים אקזילעריי פון דער תלמוד־תורה האט א מיטגלידערשאפט פון 90־100. איר הויפט צוועק איז צו שאפן געלט פאר אויפהאלטן די תלמוד־תורה.

פאלגנדע זיינען אין דער עקזעקוטיוו:

מרם. ש. פאגל, ערן־פרעזידענט; מרם. מ. גראפער, פרעזידענט; מרם. פ. טשערטקאוו, וויס־פרעזידענט; מרם. י. טשערניאק, טרעזשורער; מרם. אייזעק עליס, סעקרעטאר. טראסטיס: די פרוי־ען מ. דושאזעפסאן; ס. שאר, ב. אלמאן, דוש. סימבורג און ס. קאוויש.

צווישן אנדערע ספעציעלע אונטערנע־מונגען וואס די אקזילעריי האט דורכ־געפירט איז נעווען: א טאנץ אין מאי נאט דעצעמבער, א באנקעט אין נאוועמ־בער, א חנוכה בריידזש, א קאנצערט אין ראסטי טעאטער לעצטן יאנואר — און פארשיידענע "טים". הויך דעם האט זיך די אקזילעריי אונטערגענומען הייריאר צו פארקויפן מצות, און די פארדינסטן וועלן גיין פאר דער תלמוד־תורה.

די אקזילעריי האט אויך זיך א שווער־ע לאסט — און ס'איז א דאנק איר ארבעט וואס דער תלמוד תורה איז ג־נוגען צו בויען די נייע געביידע.

יאנג דזשודעא

דער קלוב וואס שויעט צו זיין דער טעטיקסטער ביי אונז אויף דער אידישער גאס איז דער "יאנג דזשודעא". דער קלוב איז נעגרינדעט נעווארן מיט זיבן יאר צוריק, אבער דער יערלאכער באריכט וואס איז פארגעלייגט נעווארן ביים זעק־סטען יערלאכן באנקעט, דעם מאנאט, ציינט אז דער לעצטער איז נעווען איי־נער פון די דערפאלגריכסטע יארן. דער קלוב פון די עלטערע שוין ארום נייניצין מיטגלידער. דער לעצטער איז אונטער דער פירונגשאפט פון מים איידא לאגרא און קעי אסטרי. צווישן די פילע לעקציעס וואס זיי האבן אראנ־זשירט אין פארלויף פון דעם פארגאנג־נעם יאר זיינען נעווען: ד. טאמאס, הי־ריטן פון וועלכן מיר נעמען ארויס דעם פאלגנדיקן אויסצוג:

אין פארלויף פון דעם לעצטן זמן האט חיים נרינבערג פון ניו־יארק נע־לאסט א סעריע לעקציעס אונטער דעם אויספיזק פון דער לאדזש. חוץ אים האט דער אינטעלעקטועל אדוואנסמענט קא־מיטעט פאראנשטאלטעט די פאלגנדיקע לעקציעס: ארטור מאקסאן, ק. ס.; א. קרוז, ק. סי.; דוש. כ. נאלדענבערג און נארמאן נענזער.

דער טשאריטי קארניוואל, אין מא־נאט מארס, אונטערן אויספיזק פון דער לאדזש, איז דאס יאר נעווען א ריזיקער פינאנציעלער און נעזעלשאפ־לאכער דערפאלג.

אראס און ארום האט די בני ברית לאדזש פיל בייגעטראגן צום אידישן נעזעלשאפטלאכן וואוילזיין אזוי וויי אויף אין דעם ניט־אידישן. און דער דאזיקער באריכט איז וויכטיג ניט קיין פאלקאמע־נער.

תלמוד תורה אקזילעריי

די אקזילעריי האט אויף זיך א שווע־רע לאסט — און ס'איז א דאנק איר ארבעט וואס דער תלמוד תורה איז ג־נוגען צו בויען די נייע געביידע.

יאנג דזשודעא

דער קלוב וואס שויעט צו זיין דער טעטיקסטער ביי אונז אויף דער אידישער גאס איז דער "יאנג דזשודעא". דער קלוב איז נעגרינדעט נעווארן מיט זיבן יאר צוריק, אבער דער יערלאכער באריכט וואס איז פארגעלייגט נעווארן ביים זעק־סטען יערלאכן באנקעט, דעם מאנאט, ציינט אז דער לעצטער איז נעווען איי־נער פון די דערפאלגריכסטע יארן. דער קלוב פון די עלטערע שוין ארום נייניצין מיטגלידער. דער לעצטער איז אונטער דער פירונגשאפט פון מים איידא לאגרא און קעי אסטרי. צווישן די פילע לעקציעס וואס זיי האבן אראנ־זשירט אין פארלויף פון דעם פארגאנג־נעם יאר זיינען נעווען: ד. טאמאס, הי־

מעקס פרידמאן

גרעסטע אוטא און טראק באדי בילדערס אין דער וועסט

מיר בויען איבער צעבראכענע אין צעברענטע קארס

קאמערציעלע באדיס פאר אלע משעפס
דזשאָ פיינמזינג — אוטא מאפס
אין אפהאלסטערי

The Riddel Motor & Body Works Ltd.
121-25-19th ST. W. SASKATOON, SASK.

מיר ווינשן אלע אונזערע פאטראניזערס

א פריילאכן פסח

און מיר ווילן אייך פארזיכערן, אז דער פארגעזעטצער צוטרוי אין אונזער קאמפאניי וועט זיין א בארעכטיקטער.

——עסספערטן אין זיינערס און דזשועלרי ריפעירס.
——פיינסטע קוואליטעט דזשועלרי.
——נייעסטע מעטאדע נעגוצט צו עקזאמינירן אויגן.

25 יאר דערפארונג אין אלע דעפארטמענטס.

HAMMS' JEWELERY & OPTICAL CO.
259-2nd Ave. South Saskatoon, Sask.

ספרינג בארגענס
אין עטוואס נעגוצטע

פיאַנאָס

איר מוזט זעהן די דאזיקע אינסטרומענטן כדי צו הויכשעצן די עכטע בארגענס וואס ווערן אנגעבאָטן. טערמינען פון צאלונגען אראנזשירט צוצופאסן צו אייער באקוועמלאכקייט.

ספעציעלער אפראמינג סיל
אויף זעקס נייע 1931 מאדעל ראדיא רעסיווינג סעטס
אין פאלויף פון היינטיקער וואך צו 25 פראצענט
ארונטער.

Gloeckler Piano House
SASKATOON

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע פריינט
און פאטראניזער

א פריילאכן פסח

W. H. CLEVELAND LUMBER CO. LTD.
215 C. P. R. BLDG. SASKATOON, SASK.

מיר ווינשן איך

א פריילאכן פסח

Stacey Bros.
קוואליטי דזשועלערס

HERALDS OF REFINEMENT

זי וועט אננעמען טראוב רינגען אלס אנזאגער פון ראפינירונג. זי וויסט, אז די וועלט זעט אין זיי דעם העכסטן אויסדרוק פון קינסטלעריישער רינג ארבעט, פינקטלאכע קוואליטיוודיטע ראפי־נירונג" — פראכטפולער דעזיין אין א גוטספייט פון געשמאק וואס איז אומ־פארגלייכבאר אין רינגען. געפריזיט פון $12 אין העכער.

No. 13718—$200 No. 87—$12

Stacey Bldg., 20th Street West Phone 3410

"די אמת'ע קראפט" פון י. גארדין

(אויפגעפירט פון סאסקאטונער דראמאטישן קלוב) כמו א רעצענזיע פון ל. שטערנבערג

ווידער אמאל האבן זיך די סאסקאטו־נער אמאטארן פארמאסטן די כוחות, און באווירן דורכצופירן איינע פון יענע גאר־דאנס שטארקסטע דראמעס, די אמת'ע קראפט. עס איז באמערקבאר, אז טראץ דעם, וואס די פראפעסיאנאלע אקטיארן האבן ווי כמעט אראפענומען גארדאנען פון דער בינע, האבן נראדע די אמאטארן א ניינונג צו גארדאנס דראמעס. און גרא־דע צו די שטארקסטע פון זיי. ווי למשל: די שחיטה, די יתומה, נאט, מענש און טייוול, מירעלע אפרת, קענינ ליר, די אמת'ע קראפט און נאך אנדערע, וואס ביט וועלכע יענע גארדאן האט אזוי אויפגעלויכטן אין זיין צייט, און עס איז ווערט צו באמערקן, אז דאס פובלי־קום, בעסער געזאגט, די טעאטער ליבי־האבער פון דער פראווינץ, ניט רעכטנע־דיק זיך ביט דעם וואס זיי זיינען אויס־געהונגערט, און נייגן אוים ממש נאך אידישן טעאטער — למשל, גאנץ מערב קאנאדע, ניט אריינרעכטנענדיק ווינ־ניפעג, וואס דארטן קאן זיך אמאל דער־לויבן א אידישע טרופע נאסטראלירן פאר א צייט, זעען די אנדערע אידישע ישו־בים ניט אן קיין טעאטער פאר יארן. און זיי זיינען נארן צו זעען אפילו וואס איז ניט איוף דער אידישער בינע, טראץ דעם, אז מען פירט אויף יעקב גארדאנס א דראמע, איז יום־טוב אין שטעטל, און קיינער פארפעלט ניט צו זעען וואס גארדאן האט צו זאגן דורך די לאקאלע קרעפטן.

כאטש עס נעפינען זיך פילע צווישן די באזוכער וואס האבן זכה נעווען צו זען די ווערק דראמען נעשפילט פון אדלער, קעסלער, מאראס ק. ליפצין און אנדערע.

פאסקאטון האט שוין א רעפערד פון שפילן גארדאנס דראמען, און כמעט אלע פון די אויבן דערמאנטע אויפנע־פירט, און וועגן דער לעצטער, די אמת'ע קראפט וואס איז דא ניט לאנ אויפנע־פירט נעווארן וויילס זיך זאגן א פאר ווערטער.

מר. איימס אלס אנפירער האט ניט נעשפארט קיין מי אן צייט אז די שפיל זאל זיין פאלקאם נעלונגען. אנב. איז ער נעווען פראנטואדטלאר פאר דער נאנצער אויפפירונג. סיי דערפאר וואס ער־איז נעווען דער רעזישסאר, און סיי נאך האט ער נעמוטשט זיך באנוצן מיט א טייל נייע שפילער וואס זיינען דאס ערשטע מאל דערשינען אויף דער בי־נע. און נאטירלאך זיינען זיי ארויסנע־קומען שוואך אין שפיל־דיק.

דערפאר האט מאקע דר. גאלדענווי־זער, דער נוטער און ליבער דאקטאר, וואס נעמט דאס צווייטע וויבא פראס־טע מיידל פון פאלק, וואס דוקר איר שטארבט זיין אויניצין קינד פון זיין ער־שטער פרוי, נעשפילט ביי מר. איימס. פראפעסאר זיך מיט זיין נאנצן טאלאנט.

ווי ער וואלט נעזאגט: איך וועל אייך אלע פארטוגלען. טראץ דעם, איז דער טיפ דאקטאר וואס גארדאן האט באשאפן, קיינמאל ניט ארויסגעטומ־פעציעל אין דעם ערשטן און צווייטן אקט. דאך מאטענטוויי, אין מאנכע שטעלן האט ער זיך דערהויבן און ער האט באויסטערט דאס פובליקום, נאר אפשר איז ער אויף אזוי פיל ניט שול־דיק ווי די גרויסע און שטארקע מאנא־לאגן וואס גארדאן האט ארויסגעלייגט אין זיין אנטוישענדן העלד, דאקטאר גאל־דענווייזער.

די צווייטע גרעסטע ראל, אלס די מאדאם גאלדענווייזער, די צווייטע פרוי זיינע, די פראסטע מיידל פון פאלק, נעשפילט פון מרם. מאלין, אין ווערט צו באמערקן, אז דאס פובליקום אין באקאנט צום מאסקאטונער פובליקום און מיט אירע טריומפן, קאן זיין אז זי זאל דערגרייכן אזש קיין האלליוואוד, אלס א צוויי־טע גרעסטע . . . אבער דער־וויל מיר זי זיך טרייסטן, מיט די היי־מישע פעטש . . . אפאדיסמענטן בלע"ז, זי האט אננעוענדעט, וויי אימער איר ספעציאליטעט, אין וויינען, און אזוי ארום ארויסצוציען א טרער נעבאך פון די באזוכער. מען קאן ניט זאגן, מאנכע שטעלן איז זי נעווען אויסנעצייכנט, נאר אביסל נערוועז. דערפאר אבער האט זי נעכאפט א סך פעטש, און וואס נאך זוכט מען? . . .

אלץ, דעם דאקטארס קינד, פון דער ערשטער פרוי, עלף יאר אלט, נעשפילט פון דער ערנסטיקער פרייליין מים עלין, איז נעווען אויסנעצייכנט. דאס קינד באזיצט א ווירקלאכן טאלאנט, און איז פריי אין אירע באוועגונגען אויף דער בינע, פונקט ווי ביי זיך אין דער היים. עס איז א נעשיכטע, א אלץ ?

מארק, דעם דאקטארס ברודער, א בוכהאלטער איז א באנק, און וואס האט נראדע ניט פיינט צו פארפירן ראמאנען מיט די פראסטע וויבלאך פון פאלק, נעשפילט, פון מר. לייטען, האט נעבאך "נעטריעט זיין בעסט" נאכצוטאן דושאן גילבערט, נאר צווייי זאכן האבן אים נע־נוטץ וואנעצם, — איינס — די שטענדיקע שטערט: איינס — די שטענדיקע און נרויסע וואנעצם, וואס האבן נעשטאכן כיי יעדן צוריק, און דאס צוויי־טע — וואס זיין וויבב איז נעווען אונטן אין אפטער איינצושטודירן בעסערע זאכן, און ברייענען צום פובליקום וועלכע וויי־טען וויי אפצושאצן א גוטע זאך אין צו באצאלן מיט פיינע פעטש...

ציום שלום באדויערט דער נאנצער שער, לערנט אן פוצט דעם דאקטארס קלייידער. נעשפילט פון מר. רעזניק, איז ממש ניט נעווען צו דערקענען. אסור, אויב מען האט נעקאנט זאגן נאך זיין קלייד־זונג און נרים, וואס ער שטעלט פאר. ספעציעל, אז ער האט נאך אוועק־נעלייגט אן עברי, איז טאקע זיין הצלחה, וואס מען ניט ניט דעם פובליקום די ביכלאך נאכצופאלגן דעם אקטיאר.

אברהם חיטין, אלץ לערער, נע־שפילט פון מר. נאלובס, איז נעווען אויסנעצייכנט אין זיין מיטיק און אין זיין פרייער באוועגונג אויף דער בינע. ער האט אבער נעמעגט אויסלערנען זיי־נע וועדטער בעסער אביסל, און ניט וואנען אויף דעם סופלאר, וואס נאך אלעמען איז ער נעווען דער בעסטער שפילער . . . איך זיינן דעם סופלאר מר. קארפ.

אנדערע קלייגע ראלן איינגעטיילט צו מרם. דעווירדער, מרם. סאלאוויי, מים בירנבוים. זיינען אויסנעפירט נעווארן פינקטלאך און האבן באשאפן מיט זייער קלייד־זונג די ריכטיקע טיפ, וואס עס האט זיך נעפאדערט.

אויך דאס מאל האט י. ליכטשטיין בייגעטראגן אביסל האדציקע מוזיק און דאס האט צוגענעבן אביסל פארב צו דער פארשטעלונג.

און א דאנק דעם סטענאריוס, י. העלפנאט, איז אלעס צונעגאנגען רויק און פינקטלאך אויף דער בינע.

די פארשטעלונג אלס א נאנצעס איז ניט נעווען שלעכט. און עס איז ווערט צו באמערקן, אז דאס פובליקום האט נעקאנט זאגן נאך זיין קלייד־זונג און נרים, וואס ער שטעלט פאר. ספעציעל, אז ער האט נאך אוועק־נעלייגט אן עברי, איז טאקע זיין הצלחה, וואס מען ניט ניט דעם פובליקום די ביכלאך נאכצופאלגן דעם אקטיאר.

אברהם חיטין, אלעס לערער, נע־שפילט פון מר. נאלובס, איז נעווען אויסנעצייכנט אין זיין מיטיק און אין זיין פרייער באוועגונג אויף דער בינע. ער האט אבער נעמעגט אויסלערנען זיי־נע וועדטער בעסער אביסל, און ניט וואנען אויף דעם סופלאר, וואס נאך אלעמען איז ער נעווען דער בעסטער שפילער . . . איך זיינן דעם סופלאר מר. קארפ.

אנדערע קלייגע ראלן איינגעטיילט צו מרם. דעווירדער, מרם. סאלאוויי, מים בירנבוים. זיינען אויסנעפירט נעווארן פינקטלאך און האבן באשאפן מיט זייער קלייד־זונג די ריכטיקע טיפ, וואס עס האט זיך נעפאדערט.

אויך דאס מאל האט י. ליכטשטיין בייגעטראגן אביסל האדציקע מוזיק און דאס האט צוגענעבן אביסל פארב צו דער פארשטעלונג.

און א דאנק דעם סטענאריוס, י. העלפנאט, איז אלעס צונעגאנגען רויק און פינקטלאך אויף דער בינע.

די פארשטעלונג אלס א נאנצעס איז ניט נעווען שלעכט. און עס איז ווערט צו באמערקן, אז דאס פובליקום האט נעקאנט זאגן נאך זיין קלייד־זונג און נרים, וואס ער שטעלט פאר. ספעציעל, אז ער האט נאך אוועק־נעלייגט אן עברי, איז טאקע זיין הצלחה, וואס מען ניט ניט דעם פובליקום די ביכלאך נאכצופאלגן דעם אקטיאר.

אברהם חיטין, אלעס לערער, נע־שפילט פון מר. נאלובס, איז נעווען אויסנעצייכנט אין זיין מיטיק און אין זיין פרייער באוועגונג אויף דער בינע. ער האט אבער נעמעגט אויסלערנען זיי־נע וועדטער בעסער אביסל, און ניט וואנען אויף דעם סופלאר, וואס נאך אלעמען איז ער נעווען דער בעסטער שפילער . . . איך זיינן דעם סופלאר מר. קארפ.

אנדערע קלייגע ראלן איינגעטיילט צו מרם. דעווירדער, מרם. סאלאוויי, מים בירנבוים. זיינען אויסנעפירט נעווארן פינקטלאך און האבן באשאפן מיט זייער קלייד־זונג די ריכטיקע טיפ, וואס עס האט זיך נעפאדערט.

אויך דאס מאל האט י. ליכטשטיין בייגעטראגן אביסל האדציקע מוזיק און דאס האט צוגענעבן אביסל פארב צו דער פארשטעלונג.

און א דאנק דעם סטענאריוס, י. העלפנאט, איז אלעס צונעגאנגען רויק און פינקטלאך אויף דער בינע.

די פארשטעלונג אלס א נאנצעס איז ניט נעווען שלעכט. און עס איז ווערט צו באמערקן, אז דאס פובליקום האט נעקאנט זאגן נאך זיין קלייד־זונג און נרים, וואס ער שטעלט פאר. ספעציעל, אז ער האט נאך אוועק־נעלייגט אן עברי, איז טאקע זיין הצלחה, וואס מען ניט ניט דעם פובליקום די ביכלאך נאכצופאלגן דעם אקטיאר.

אברהם חיטין, אלעס לערער, נע־שפילט פון מר. נאלובס, איז נעווען אויסנעצייכנט אין זיין מיטיק און אין זיין פרייער באוועגונג אויף דער בינע. ער האט אבער נעמעגט אויסלערנען זיי־נע וועדטער בעסער אביסל, און ניט וואנען אויף דעם סופלאר, וואס נאך אלעמען איז ער נעווען דער בעסטער שפילער . . . איך זיינן דעם סופלאר מר. קארפ.

אנדערע קלייגע ראלן איינגעטיילט צו מרם. דעווירדער, מרם. סאלאוויי, מים בירנבוים. זיינען אויסנעפירט נעווארן פינקטלאך און האבן באשאפן מיט זייער קלייד־זונג די ריכטיקע טיפ, וואס עס האט זיך נעפאדערט.

אויך דאס מאל האט י. ליכטשטיין בייגעטראגן אביסל האדציקע מוזיק און דאס האט צוגענעבן אביסל פארב צו דער פארשטעלונג.

און א דאנק דעם סטענאריוס, י. העלפנאט, איז אלעס צונעגאנגען רויק און פינקטלאך אויף דער בינע.

די פארשטעלונג אלס א נאנצעס איז ניט נעווען שלעכט. און עס איז ווערט צו באמערקן, אז דאס פובליקום האט נעקאנט זאגן נאך זיין קלייד־זונג און נרים, וואס ער שטעלט פאר. ספעציעל, אז ער האט נאך אוועק־נעלייגט אן עברי, איז טאקע זיין הצלחה, וואס מען ניט ניט דעם פובליקום די ביכלאך נאכצופאלגן דעם אקטיאר.

אברהם חיטין, אלעס לערער, נע־שפילט פון מר. נאלובס, איז נעווען אויסנעצייכנט אין זיין מיטיק און אין זיין פרייער באוועגונג אויף דער בינע. ער האט אבער נעמעגט אויסלערנען זיי־נע וועדטער בעסער אביסל, און ניט וואנען אויף דעם סופלאר, וואס נאך אלעמען איז ער נעווען דער בעסטער שפילער . . . איך זיינן דעם סופלאר מר. קארפ.

אנדערע קלייגע ראלן איינגעטיילט צו מרם. דעווירדער, מרם. סאלאוויי, מים בירנבוים. זיינען אויסנעפירט נעווארן פינקטלאך און האבן באשאפן מיט זייער קלייד־זונג די ריכטיקע טיפ, וואס עס האט זיך נעפאדערט.

אויך דאס מאל האט י. ליכטשטיין בייגעטראגן אביסל האדציקע מוזיק און דאס האט צוגענעבן אביסל פארב צו דער פארשטעלונג.

און א דאנק דעם סטענאריוס, י. העלפנאט, איז אלעס צונעגאנגען רויק און פינקטלאך אויף דער בינע.

די פארשטעלונג אלס א נאנצעס איז ניט נעווען שלעכט. און עס איז ווערט צו באמערקן, אז דאס פובליקום האט נעקאנט זאגן נאך זיין קלייד־זונג און נרים, וואס ער שטעלט פאר. ספעציעל, אז ער האט נאך אוועק־נעלייגט אן עברי, איז טאקע זיין הצלחה, וואס מען ניט ניט דעם פובליקום די ביכלאך נאכצופאלגן דעם אקטיאר.

איך אין קאנאדער אגריקולטור

(פארזעצונג פון זייט 2)

דער פּלאן האט זיך ארויסגעוויזן צו זיין וויים פון צופרידנשטעלנד. דער דעפּוטי מיניסטער האט ניט געוואלט בדעה נעבן פּרעזעלאכע אויפּטערקומקייט צו דעם דאזיקן פּארוואַלטונג אפּטיילונג אוין ער האט עם דעלינירט צו איינעם א ה. מאקדאנאלד, פון פּארט קוי'אפּעל, וועלכער איז געווען זייער א פּראמינענטע פיגור אין יענער צייט אין איז גע־ווען דער איינגענומענער פון דער לאקאלער באנק.

ער האט אויסגעלייגט צו באזעצן זיך — א דיסטריקט ארום זיבעציק מייל נאדט איסט פון דערזשיינע אוין 25 מייל די "סעטלערס" זיינען פּטור געווארן פון דער נאציונאלער אייזנבאן סאסאציע קוי'אפּעל. דער דיסטריקט איז פּארן צפון צו דעם לאנד וואס איז פאר זיי באשטימט געווארן, דארטן האבן זיי, אונטער דעם אויפּזיכט פון געשישטע

איער פּאַטראָנאַפּישע בילד

וועט מאכן א פּאסנדן

פּסח אַנדענק

וואס די עלטערן וועלן הויכשעצן אין דער אלטער היים.

מיר מאכן פּאָטאָגראַפּישע בילדער וואס פּאסן פאר אלע פּלעצער.

CHARMBURY'S STUDIO

2nd Ave., near Tivoli Theatre
SASKATOON

א פּרייַלאכן פּסח

CAPITOL & DAYLIGHT THEATRES

SASKATOON :: SASK.

מיר דריקן אויס אונזער העפּלאכן דאנק צו אלע אונזערע אידישע קאסטאמער פאר די ביזנעס וואס זיי האבן אונז געגעבן ביז היינט אין מיר האפן צו באדינען זיי פונקט אזוי גוט און ראציאל אין דער צוקונפט.
אין דער זעלבער צייט נוצן מיר אויס די געלעגנהייט
צו ווינשן אייך אלעמען
א פּרייַלאכן פּסח

פּארמערס קאָול קאָמפּאני, לטד.

301 צוואנציקסטע סטריט וועסט
טעלעפאָן 2607
עמפּייער קויל . . . אלע סיזעס
בעסטע האלץ אין סטאק

P. J. PHILPOTT & CO.

פּיינטערס, דעקאָריטאָרס און
סין־שרייבער

PHONE 2062 — 340 2nd Ave. South
SASKATOON

מיר ווינשן
אלע אונזערע אידישע
פרײַנט
א פּרייַלאכן פּסח

Hill's Nursery

103-23rd St. East — Saskatoon
Mr. W. J. HILL, Prop.

מיר נוצן אויס די געלעגנהייט צו באגריסן אונזערע אידישע פרײַנט פון סאסקאטון און אומגעגנט
מיט'ן יום־טוב פּסח
און באדאנקען זיי פאר זייער פּריינטשאפט אין דער פּארגאנגענהייט
מיר האפן וויטער צו באדינען איך מיט אונזער לאונדרי ארבעט

CHRISTIE LAUNDRY

PHONE 2093 — SASKATOON, SASK.

ר' אליקום בר' נעצל סיגאל ע"ה

(א שטיק אידנבערידושער נעשיכטע)

פון י. ל. וויקער

שוין אין שטעטל און האט שוין זיין סטאנציע צו ערשט ביי הערשל וואלפאוויץ, אזוי לאנג ווי ער איז נעווען אין אידישן ברידוש, און נאכדעם ביי מר. ישראל קרויז דען, ווייל זיי וואוינען נאענט צום שול. עס איז שוין נעווארן כמעט א חזקה, אז ראש השנה און יום כפור זאל דער אלטער מר. סיגאל דאוונען ביז שוכן ער.

איך נערענק דעם ערשטן מאל, ווען דער חסיד האט נענומען זיינגן "אדון עולם". איך נעריינק, ווי די ליטוואקעס, די אשכּנזים, לאכן אונטער וואנצע, איך נעדיינק ווי יעדערער פּרובירט עס נאכזינגען, אבער איך נעדיינק אויך ווי מר. סיגאלס "אדון עולם" איז נעווארן א טייל פון די ימים נוראים ניגונים. קוים האט מר. סיגאל ניט נעראונט אנהייבענדיג, קוים האט מען דעם "אדון עולם" ניט נעהערט, קוים האט מען דעם "אי" איע" ניט נעהערט, איז עס נע־ווען וואכעדיק, איז עס נעווען אפּגעכאפּט, האט נעפּעלט א טייל פון נוסח. איך נע־דענק ווי חברה האבן שמחת תורה נע־זונגען זיין "אדון עולם" און ער שטייט ביים עמוד אביסל רויטלאך, קוקט אלעמען אין די אויגן, הוסט זיך אונטער, זאגט אין מחזיר און לאכט. — לאכט צופרידן וואס א שטיק חסידיש האט אין הארץ פון די אשכנזים אריינגעדרונגען און איז אין אידנבערידוש אזש פון אומאן, פון רבי'ס נעשטאדן איז אין אידנבערידוש ר' אלי־קום בר' נעצל סיגאל !

נעשטאדן איז דער עלטסטער,שענסטער אייגנארטיקער, אויסנאלטענער, ניט קאפּראַסיסלאכער איר, וועלכער האט נע־לעבט זיין אינז לעבן, לויט זיינע אנשוי־אונגן, לויט זיין שטייגער פון דער היים, מיט זכרונות פון אמאל, וואס ער האט נעהאט, אדער בעסער נעזאגט, מיט אלע מעגלאכקייטן אנגעוועדעט מיטלען, זיי אפּצוהיטן.

א זעלטענער טיפּ, א וואונדערבארער פאטער, א הייסער, טרייער מאלנער חסיד, וועלכער איז מגולם נעווארן צווישן ליטוא־קעס, — זינגע ליטוואקעס, — וועלכע האט בען ניט פארשטאנען, אדער ניט נעוואלט פארשטיין זיינע דרכים, זיינע נעדאנקען און זיינע נעוואונהייטן. אבער מר. סיגאל האט אלעס פארנעבן, נוטמוטיק אן טאראַ־ראס, אן צו זוכן פון וועמען עס איז אנער־קענונג און רעספּעקט פאר זיינע דרכים, זיך נעלעבט זיין אינז לעבן, ניט נעקוקט וואס ארום וועלט זיך, ניט נעשטערט קיינעם ווייל ער האט נעוואוסט, אז מען וועט אים ניט אויספּאלגן.

ער פלעגט אויך וועלן בייז ראש השנה אין שול, וועו מען האט א שטיקל "פּיוט" נעוואלט אוועק'לחזן'ען, אדער שפּחת תו־רה די הקפות ניט נענוג, לויט זיין נע־שמאק, נעפּראוועט. אט דערציילט ער מיר אַ נעשיכטע פון א רבין וואס איז נתנגה נעווארן ביי די הקפות, אדער א צווייטער רבי האט זיין נרויסקייט אנערקענט. איך הער זי צו. איך קוק אים אין די אויגן, ער גלויבט, ער דייקט, אז איך דער ליטוואק, וואס האט קיין רבי'ן ניט נעזעהן, ניט נע־הערט, וואס דיינק אנדערש, וואס טראכט אנדערש אין לעב אנדערש ווי ער, איז מיט אים מסכים, בין איך באציסטערט ווי ער פון די נסים, מיפּתים, און וואונדער, ווייל איך הער אים אויס נוטמוטיק, שוויע שטיל און פּרעג ניט קיין שאלות און לאז אים דערציילן, זיך אויסרידן זיין הארץ, וויפיל עס גלוסט אים.

ניט קוקנדיק וואס מען וויצלט זיך אין דער קאלאניע פון זיין ענגליש, עס ווערט א נאונבארער ארטיקל, פאר א גוטן וויץ, אבער מען ניט אים כבוד, מען וויים אז אויף דעם אלטן סיגאל דארף מען ווארטן צום דאוונען, ער זיצט אויבן אן אין שול לעבן ארון קודש, מען ניט אים כבוד מיט די שענסטע בעסטע כיבודים, ווייל ער איז ראוי צו דעם, ער האט עם פארדינט.

* * *

נעקומען איז ער מיט דער צוויטער עליה, דעם צוויטן אלגעמיינעם צוואוקס פון דער קאלאניע, וועו די איצטיקע בא־וואוסטע גרויסע טייל פון אידנבערידוש, דער "מאנשיפ" איז נעקומען, האט אי־מיגרירט, פון לאדזאן, ענגלאנד, צו ווערן פארמערס אין קאנאדע. זיין זון, "איזי סיגאל" איז נעקומען מיט זיין פרויענט אייניק קאהען, האבן נענומען האמסטעדס אינער קענאביבער צוויטן אן נעווארן שותפים, נעארבעט צוואמען.

מיט א יאר שפּעטער, וועו זיין זון, איזי סיגאל, האט שוין א הויז נעהאט עבויט, זיין וויב איז שוין מיט אים נעווען, איז דער ערשט פארשטארבענער אלטער סיגאל נעקומען צום זון.

איך האב פריער נעזאגט א וואונדערבא־רע פאטער, און דאס איז ער נעווען. האט איבערגעלאזן אין דער אלטער היים, אין אומאן קיעווער גובערניע, זיין פרוי און קינדער אן איז נעקומען אין מדבר, אין דער ריכטיקער וויסטענייש. ביי יענע צייט טען צו זיין נאענט לעבן זון, וויל ער איז א בן יחיד. א שטיק אידיש פּסיכאלאגיע, א שטיק אידישער גלות, א שטיק איינענע דראמע און טראגעדיע. — די ליבע צום זון האט נעמאכט דעם אלטן ר' אליקום פארלאזן זיין וויב און קינדער, פארלאזן זיין שול וואו ער איז נעווען גבאי, פאר־לאזן זיין ביזנעס און זיין נאענט לעבן זון ! ר' אליקום סיגעל איז דער הייסישער פרר־מער איד, ער פארלאזט זיך ניט אויף דער שנור צו זאלצן פאר אים פלייש, אפשר אפשר, אפשר איז מען ניט אפּנעהיט אין "בשר בחלב" פראגע ? האט ער זיך זיין איינן טעפל און לעפל. אלע פרייטאג באקט אים די שנור חלה'לעך, אלע שבת האט ר' אליקום ווין אויף קידוש און הבדלה מאקע נעמאכט אליין פון דאזשינקעס, וואס דער אדער די שנור פארזארגט אים. איז דא פלייש אין גוט, אויב ניט ארט אים ניט, פארדינקעס איז אויך גוט, אבי ער ווייס אז אלעס איז כשר. ר' אליקום סיגעל איז ווייס פון שול, ער קאן ניט גיין אזוי ווייט, איז אויף יום טוב, ראש השנה, קומט ער שולן זיינען אויפּנעבויט נעווארן : ישורין, תפארת ישראל און הערצל. א שוחט און א מלמד זיינען נעבראכט נעווארן און א קליינער בית־עולם איז אפּגעצאמט נע־ווארן.

אין 1906 איז די קירקלא ברענטש לו־ניע פון דער סי. פּי. אר. אויסנעברוי־טערט נעווארן אין א נארט וועסטערן די־רעקציע ארום 14 מייל פון דער קאלאניע און די "ווילעדזש" ליפּטאן איז אריוסנע־וואקסן ארום דער נאענטסטער אייזנבאן סטאנציע. יענער טייל פון דער קאלאניע וואס איז נעווען אנגענומען צו דעם "ווילעדזש" האט נעקראגן דעם נאמען "ליפּטאן", און דער נארט וועסטערן טייל פון דער קאלאניע האט נעקראגן דעם נאמען פון דער נאענטסטער אייזנבאן סטאנציע, "קיוספּאר".

די צאל אידן, פרויען און קינדער אין דער קאלאניע האט זיך פארקלענערט כמעט אויף א העלפט אין פארלויף פון די פאר־נאנענע עטלאכע יאר צוליב דעם טויט פון א סך פון די פּיאָנירן אבער די צאל אפּערט לאנד אונטער קולטיווירונג האט זיך פארנרעסערט, דאס פאלן פון די פּריינן אויף "קעטל" (פּי־צוכט) וואס איז שטענדיק נעווען דער נרעסטער קוואל פון אינקומפט אין דער קאלאניע. האט נעזינגן א שטארקן קלאפ די קאלאניסטן קעגנוג און רעספּעקט פאר זיינע דרכים, אין די יארן פון נאך דער מלחמה, אבער זיך נעלעבט זיין אינן לעבן, ניט נעקוקט אויצ הויבן זיי אן צו קומען צו זיך. צום וואס ארום טוט זיך, ניט נעשטערט קיינעם אומגליק ליידען מיר אין דער דיסטריקט פון וויל־דע נעווינקן און עס פארדינט זיך די אמעריקאנער פון דערפארענע פארמערס צו אויסראטן זיי, אין דערפאר איז עס שווער צו אריינצונעמען נייע און אומדער פארענע אימיגראנטן פארמערס אין דער קאלאניע ביי היינטיקן טאג.

די לעצטע סטאטיסטיק וויזן אז די פארמערס פארמאגן איצט איבער 2 הונדערט פערד; 230 קעפ קעטל; און מא־שינען אינם ווערט פון פינף און צוואנ־ציק טויזנט דאלאר, זיי פארמאגן ארום פערצן טויזנט אקער קולטווירט לאנד און יערלאבער "קראפ" (נערעטענישי) איז אין דורכשניט 35.000 בושל וויזן; צען טויזנט בושל האבער; צוויי טויזנט בושל נערשטן און צען טויזנט בושל קארן.

נארמז (בענדער האמלעט

אין 1903 איז א אידיש פארם קא־לאניע נעגרינדעט נעווארן אין דעם "אי־טערלייק" דיסטריקט פאר מאניטאבא ארום 72 מייל צפון פון וויניפּעג, ביי א נעווינן מר. בענדער. דאס איז נעווען דער ערשטער און איינציקער פארזוך צו נרינדן א אידישע פארם קאלאניע אין קאנאדע לויט דעם דארפס מאדעל וואס איז אזוי אנגענומען אין אייראפּע. און עס איז נעווען אן אבסאלוטער דורכפאל. יעדער לאנד ארבעטער האט זיך נעזומען א "האמסטעד" און דערצו נאך איז א פערטל סעקשאן אין מיטן פון דער קאלא־ניע צעטיילט נעווארן אין צוואנציק "לאטס" פון אכט אקער יעדער "לאט" וואו עס זיינען אויפּנעשטעלט נעווארן די פארם נעביידעס אין דער פארמע פון א דאפּישער נאס.

עס האט זיך ארויסגעוויזן אז עס איז ניט עקאנאמיש צו לעבן צו זיין פון צוויי ביז פינף מייל וויים אוועק פון דעם טויט "האמסטעד" און ארויספארן אהין אר־בעטן צווי מאל א טאג, און איינער פאר פערם האבן באשלאסן צו באזעצן זיך אויף זייערע איינענע "האמסטעדס" און דארטן אויפבויען זייערע נעביידעס.

די נאכבארשאפט, אזוי ווי א סך פון דעם לאנד אין דעם "אינטערלייק" דיסט־ריקט איז שטיינערדיק און זומפיק און איז פאסנד פאר פארמערי, און די קא־לאניע וואס האט צו יענער צייט נעציילט 38 מאמילייעס, מיט א פּאבליק סקול און א שול איז שטארק נעטראפן נעווארן פון דאם פאלן פון פּריין אויף פי־צוכט נאך דער מלחמה און איז איצט, אזוי ווי די ארומיקע אוקראאינער און סקאנדינאווי־שע ישובים, כמעט איננאנצן ליידיק.

אידנבערידוש

די קאלאניע אידנבערידוש איז נעגרינ־דעט נעווארן אין יאר 1906 פון א נרו־פּע אידן פון דער ליטע. עס נעפּינט זיך ארום דעם "קעראס ריווער" פון בייידע זייטן בריק און דערפאר טראגט עס דעם נאמען "אידן־בערידוש" אדער "אידישער בריק".

די קאלאניע איז א לעבעדיקער מא־נומענט פאר דעם מוט, אונטערנעמונגס גייסט און דער אדאפּטירונג פון דעם אידן. די קאלאניע איז נעגרינדעט נע־ווארן אין דעם צפון פון דער פראווינץ מאסקאטשעוואן פון אידן, מיט זייער ווייניק, אדער מיט כמעט גאר דערפארונג אין פארמעריי. נעוועזענע תלמודיסטן (ישובה בחורים) און קליינע העגדלער, זיי זיינען נעווען א סך מער באקאנט מיט דער פען אייגער מיט דעם אקערייזן און פארמעריי, אנדערע זיינען דעמאראלייזירט נעווארן פון דער סיסטעם פון שטיצע וואס איז נעווען אין דער מצרי. אייניק האבן באטראכט, אז די פארם מכשירים און פי־צוכט וואס מען האט זיי נענעבן אלס מתנות און זיי האבן נעקראגן א ווייד־ערוויל צוריק צו צאלן די חובות.

אונטער דער נייער אדמיניסטראציע האבן די מער ניט־נינסטיק עלעמענטן נעמוזט פארלאזן די קאלאניע. הלוואות זיינען אדוואנסירט נעווארן צו פאר־מערס צו קויפן מער פערד, בהמות און נויטיק פארם־מאשינען און די קאלאניע איז רעפּראנעזירט נעווארן אויף א פּרא־דוקטיוון באזיס.

די קאלאניע האט צוגעצויגן נעווייס אידישע אימיגראנטן פון רוסלאנד וועלי־כע האבן מיטנעבראכט אביסל דערפארונג און באדייטנדן איינענעם קאפּיטאל. דריי

דאָס אידישע וואָרט

SASKATOON, SASK.

צעבראכענע שויבן
אריינגעשטעלט אין אייער קאר
וויל איר וואַרט
קומט בלויז אריין
מ'ר זיינען אימפּאָרטערס און מאנופּעקטשורערס פון
אלצדינג אין גלאז פאר נעבידעם
HOBBS MFG. CO., LTD.
1ST. AVE. SO. — SASKATOON

נאָך דער דיעטע פון דער פּסח וואָך מצות
קומט אריין נאָך א
∴ לאבן קאָרנעם ברויט ∴
מיט דעם "אלטן היימישן געשמאק"
EXCELL BAKERY
2ND AVE. and 23RD ST. — SASKATOON

"מיר בויען אייער היים אין זומער און מיר האלטן עס וואַרים אין ווינטער"
די איינציקע זעלבסטשטענדיקע אידישע לאָמבער יארדס אין דער וועסט.
City Lumber & Fuel Yards
LUMBER — COAL AND WOOD
AVE. I. and 17th STREET W. — SASKATOON, SASK.

מיר דריקן אויס אונזער הארציקסטן דאנק צו אונזערע אידישע פּרײַנט פאר זייער פּאטראָנאַפּישע פּאר זיי פּאר דער פּסח וואָך
מיר וועלן זיך באמי־הען צו באדינען אלע אונזערע קונדן ווי פריער
מיט דער בעסטער ארבעט
א פּרייַלאכן פּסח
MODERN LAUNDRY LIMITED
1ST AVE. and 24TH STREET — PHONES: 6531; 4779 SASKATOON, SASK.

פּסח-נומער 1931

ISRAELITE PRESS

ייִדישע וואָרט

פֿראַווינץ אויסגאַבע

פּערטע אפּטיילונג

COUNTRY SEC.

CALGARY, ALTA. Tuesday, March 31, 1931

קאַלגאַרי, אַלטאַ. דינסטאָג, מאַרש 31, 1931

דער קאַלגאַריער קאָמוניטי צענטער "בית ישראל"

א. ס. הורוויץ, סעקרעטאר

בארני גראבערמאן

פּרעזידענט פון קאַלגאַריער בני־ברית, און וועלכער איז פאראנטוואָרטלעך פאר דעם דערפאָלג פון דעם גרויסן באזאר דעם יאר.

אב. גראבערמאן

עקס־פּרעזידענט פון בני ברית, פּרעזידענט פון קאַלגאַריער רעליף קאמיטע, וועלכער האט נעהאלפן א סך אידן זיך שטעלן אויף די פֿיס. אב. גראבערמאן איז איינער פון די הויפט־יניציאטארן און בויער פון דעם קהל'שן צענטער, וועלכער קאסט איבער $40.000.

דער קאַלגאַריער קאָמוניטי צענטער איז איצט א ווירקלאכקייט א דאנק פיל יאָרן פון שווערער ארבעט. מיר האבן שוין לאנג אנערקענט אז ס'איז נויטיק צו גרינדן א צענטער פון וואנען אלע אונזערע טעטיקייטן זאלן ארויסקומען און אונטער וועמען אויפזיכט דאס נאנצע אידישע לעבן זאל רעגולירט ווערן.

נאך לאנגע און ערנסטע באטראכטונגען און אויספארשונגען, איז אויסגעקליבן נעוואָרן דער לאט אויף קאר. 18טע עוועניו און סענטער סטריט — 200 ביז 135 פּוס — וווּ דער בעסטער צענטער פאר דער אידיישער נאס.

די צווייטע שטופע איז נעווען צו באשטימען ווי נרויס די נעבויידע זאל זיין, אזוי, אז זי זאל קאָנען דינען פאר דער צוקונפט. און ס'איז באשלאָסן נעוואָרן צו בויען א נעבויידע פון "רעינפאָרסד קאנקריט", וואס זאל קאָסטן $75.000 און פארנעסט דא אן אננעזעענעם ארט אויפ'ן נעזעלשאפטלאכן נעביט.

עס איז אינטערעסאנט צו פארצייכענען, אז דער ערשטער קאנאדער א. צ. א. טשאפטער איז פארמירט נעוואָרן אין קאַלגאַרי און איצט איז ער א. צ. א. אלטאַ־נעוואָרן דער קאָמפּיין פאר דעם בילדינג זאציע פארשפרייט איבעראל אויף דעם פאנד, ענדלאך, דעם 31טן דעצעמבער, 1930, איז דער צענטער דערעפנט נעוואָרן מיט א נרויסן באנקעט וואו איבער 500 מענשן זיינען אנוועזנד נעוועזן — און דעם 18טן פעברואר, 1931, איז אפיציעל דערעפנט נעוואָרן די תלמוד תורה. איצט קאָנען מיר פארשטיין מער ווי פריער, ווי נויטיק די נעבויידע איז, און מיר האָפן אז די נאנצע נעבויידע וועט נענוצט ווערן נאר אינגריק.

טעטיקייטן פון דער בני־ברית לאָדזש אין קאַלנארי

פון ל. ליוואי

די בני ברית לאָדזש אין קאַלנארי שפּילט א ווייכטיקע ראָל אין כ'אידישן לעבן. מיט עטלאכע יאר צוריק ווען די דאזיקע לאָדזש האט זיך נעגרינדעט, איז די מיטגלידערשאפט נעוועון זייער קליין אין צאָל, איצט האט די צאָל דערנרייכט ביז צו 140 און די לאָדזש, ווי נעזאָנט, פארנעמט דא אן אננעזעענעם ארט אויפ'ן נעזעלשאפטלאכן נעביט.

עס איז אינטערעסאנט צו פארצייכענען, אז דער ערשטער קאנאדער א. צ. א. טשאפטער איז פארמירט נעוואָרן אין קאַלנארי און איצט איז ער א. צ. א. אלטאַ־נעוואָרן דער קאָמפּיין פאר דעם בילדינג זאציע פארשפרייט איבעראל אויף דעם קאנטינענט. אונטער דער אקטיוואר אדמיניסטראציע פון א נוט ארנאניזירטן קאָמיטעט טוען די יוננעלייט זייער נוטע ארבעט.

א דיזעקטאריום פון זייער טעטיקע באָאמטע און א קאָמיטעט פון 9 נעוועזענע פּרעזידענטן פירן אן מיט דער ארבעט פון דער לאָדזש אויפ'ן בעסטן אופן. אונזער מיטגלידערשאפט איז פארשפרייט איבער נאנץ דרום אלבערטא. פּאָלנגדיקע זיינען די באָאמטע פאר דעם היינטיקן יאר: דר. דזש. זיטערמאן, פּרעזידענט; י. פּלאָטנעק, וויצע פּרעזידענט; מ. מארקוס, רעק. סעק.

(שלום אויף זייט 8)

קינדער ארבעטן פון דער י. ל. פּרץ שול אין קאַלגאַרי

די רויטע בלום

(א מתנה מיין ליבער מומע עטל הירשביין)

לייבל פּראָוואָטניער — קלאס ב

אויף א בערג שטייט א נערטל,
ניט ווייט פון בייזן ים.
אין נערטל וואקסט א ביימעלע —
מיט א דינעם שמאק.
אונטער נרינעם ביימעלע:
מאנצן קינדער אום,
דיינן זיי פון נערטעלע —
א רויטע שיינע בלום.
קריכן אויפ'ן ביימעלע:
פאלן זיי אראפ.
צערראפען זיך דאס נעוועלע,
צעשלאנן זיך דעם קאפ.
שפּרינגען זיי, און לויפן זיי —
צו דער מאמעס הויז,
בריינגען א מתנה איר:
די שיינע רויטע רויז . . .

מיין ברודער

חנה שיינין — קלאס ב'

אמאל, וועז מיר האבן נעוואוינט אויף דעם פארס, האט מיין מאטע נעזאגט צו מיין ברודער:

— ניי, און זע וואו די אנדערע קינדער זיינען. איז ער נאנאנען. ער האט נעוואלט מאכן א קוצו וועג — איז ער נענאנגען דורך די באָ־דרעלסן. ער האט נארנים נע־זען אז א באָ קומט אן. מען האט אים שיר ניט איבערנעפאָרן, נאר ער איז אריינ־נעשפרונגען אין א נרינעלע. וועז ער איז נעשטאנען אויף דעם נעוועלע, צעריסן זיך דעם קאפ.

שפּרינגען זיי, און לויפן זיי —
צו דער מאמעס הויז,
בריינגען א מתנה איר:
די שיינע רויטע רויז . . .

מיין הינטעלע

איזי העניק — קלאס נ'

איך האב נעהאט א הינטעלע,
א הינטעלע — א ווייס,
מיט קליינע נרויע אויערלאָך,
ווי מאטע צארט און נלאט.
א קליינע, פעטע הינטעלע,
מיט קליינע נראבע פיסעלאָך,
מיט שוינע בלויע אויגעלאָך
נרויסע ווי די ניסלאָך.
מיט קליינע ווייסע ביינדעלאָך —
ווייסינקע ווי שניי,
צעקנאקן קליינע ביינדעלאָך;
פלעגט עס, איינס און צוויי . . .

זומער

אסתר פערלמאן — קלאס נ'

ווען דער שיינער זופער קומט,
און די בין זשום, זשום, זשומט,
און די קינדער — טאנצן, שפּרינגען,
און די פיינלען — פרייליאך זינגען.
און די בלומען וואקסן, בליען,
און די פיינלען פרייליאך זינגען,
אויף די פעלדער פול מיט קארן,
און פון פעלד די פארמערם פארן,
פון דער ארבעט אויפ'ן פארם.
אלע זינגען, אלע טאנצן,
פון דער זון — די שטראלן גלאנצן,
אין דרויסן—איז דאָך נוט און וואַרעם...

האַרבסט

לאה בעלקין — קלאס נ'

דער האַרבסט איז דא,
דער האַרבסט איז דא!
די בלעטער פאלן פון די ביימער,
עס קומט דער פראסט —
עס ווערט שוין קאלט.

קינדער, קומט! מאכט עס שנעל!!
וויל דער האַרבסט איז ניט לאנג.
קינדער לויפן פון די ייזיער,
לויפן, שרייען, מאנצן זייער שנעל.
די קינדער זיינען פריילאך,
דער האַרבסט איז דא,
דער האַרבסט איז דא!
וויל האַרבסט איז ניט לאנג.

מיין הינטעלע

איזי הענין — קלאס נ'

איך האב נעהאט א הינטעלע,
א הינטעלע — א ווייס,
מיט קליינע נרויע אויערלאָך,
ווי מאטע צארט און נלאט.
א קליינע, פעטע הינטעלע,
מיט קליינע נראבע פיסעלאָך,
מיט שוינע בלויע אויגעלאָך
נרויסע ווי די ניסלאָך.
מיט קליינע ווייסע ביינדעלאָך —
צעקנאקן קליינע ביינדעלאָך;
פלעגט עס, איינס און צוויי . . .

זומער

אסתר פערלמאן — קלאס נ'

ווען דער שיינער זופער קומט,
און די בין זשום, זשום, זשומט,
און די קינדער — טאנצן, שפּרינגען,
און די פיינלען — פרייליאך זינגען,
און די בלומען וואקסן, בליען,
און די פיינלען פרייליאך זינגען,
אויף די פעלדער פול מיט קארן,
און פון פעלד די פארמערם פארן,
פון דער ארבעט אויפ'ן פארם.
אלע זינגען, אלע טאנצן,
פון דער זון — די שטראלן גלאנצן,
אין דרויסן—איז דאָך נוט און וואַרעם...

פּרילינג

חיים עסטרין — קלאס נ'

דער פרילינג קומט, ער איז שוין דא.
עס נרינען נראז דאַרט און דא.
די פיינעלאָך זינגען,
זיי ערצייל אלע מעשיות.
דער פרילינג קומט, דער פרילינג קומט
דאס בינעלע פרייליאך זשומט.
נראז און בלעטער — וואקסט און נרינט
פון אייז דאס וואסער; רינט און רינט.

פּרילינג

אסתר ראַגינסקי — קלאס נ'

דער פרילינג קומט, דער פרילינג קומט!
אך, ווי שוין עס איז וועז פרילינג קומט!
די בינעלע זשומען: זום, זום, זום . . .
די קינדער זינגען: לא־לא, בום־בום.
די פיינעלאָך זינגען "שישראָם־טשישראָם"
עס בלאָזט א ווינט: קלאָפּ אן קלאָפּ.
די זון זי שמייכלט אויף דער ערד:
דער פרילינג קומט, דער פרילינג קומט!

פּרילינג

חנה פיינבערג — קלאס נ'

דער שניי איז שוין צענאנגען:
דער פרילינג קומט שוין אָ,
די נראָז נרינען שוין,
און די ביימער בליען שוין.
דער שניי איז שוין נישטא,
דער פרילינג איז שוין דא.
די פייגלען קומען צוזאַמען,
און די בלומען בליען . . .

מיין וואַקאַציע

עזעלין פאפערני — קלא נ'

מיט א פאר יאר צוריק, האט מיין מאַמע נענומען מיך און מיין קליין שוועסטערל קיין וואנקאָווער. מיין קאזין יאסל איז דאָרט אויך נעווען. אלע טאג פלעגן מיר ניין זיך שפּילן צום בראָג ים. מיר פלעגן צוזאַמענקלייבן־שיינע שטיינדלאָך, און פון די שטיינדלאָך מיט זאמד האבן מיר נעמאכט שטיבעלאָך און פּאלאצן. דאס וועטער איז נעווען זייער נוט.

אין וואנקאָווער איז אויך פאראן א נרויסער פארק, מען רופט אים דער "סטענלי־פארק". אינ'ם פארק וואקסן פארשיידענע בלומען, און אין פארק זיינען אויך פאראן אלערליי חיות, זייער אפט פלעגן מיר ניין אין פארק ארייז, און זיך שפּילן דאָרטן אויפ'ן נראז.

ווען איך בין נעקומען אהיים פון מיין וואקאציע, האב איך מיין מאטן דערציילט וויל נוט מיר האבן דאָרטן פארבראכט, און דער מאטע האט אונז צונעזאנט — אז מיר וועלן ווען עס איז נאכאמאל פאָרן קיין וואנקאָווער אויף וואקאציע.

אין חלום לאנד

עני ראַגינסקי — קלאס נ'

קומט מיט מיר אין חלום — לאנד . . .
דאָרטן איז דאָך זייער שיין,
אלעס איז דארט — זויבער, וווים,
און אומעטום איז ריין.
דאָרטן, זעט מען קינדערלאָך, —
וואס רייזן אויף שיינע פערדעלאָך,
דאָרטן, זעט מען אויך סאַלאָמע —
וואס האבן ניט קיין שוועדלאָך.
דאָרטן, זעט מען קינדערלאָך —
וואס זינגען נאר און לאכן,
קומט מיט מיר אין חלום־לאנד:
דאָרט זעט מען שיינע זאכן . . .

זומער אוןווינטער

נאָרמאן ראָזאָפסקי — קלאס נ'

קומט דער קאלטערווינטער —
ניט דער מענש א ציטער,
דער ווינטער דעקט אלץ איבער —
מיט א שאל פון זילבער.
קומט דער הייסער זומער —
מיט א שיינעם זוואנדער,
קינדער שפּילן זיך אין אמר —
מיט א קלינגעדיק נעזאנג . . .

ביינאכט אין וואלד

מאַרים נאוויקאָוו — קלאס נ'

איך בין אמאל פארלאָרן נענאנגען. דאס הייסט פארקלאָנדשעפּט. בין איך אזוי נע־נאנגען, און נענאנגען בין איך בין צונע־קומען צו א נרויסן וואלד. ער איז נעווען נעדיכט און פינסטער, איך האב בלויז נע־קענט זעהן: בייטימער אין ביימער. דעם וועג אהיים האב איך ניט נעקאנט נעפינען. נאר איך האב נאָך נוט נעוווסט, אז איך בין נאָר אין דעם ווייטסטן טייל פון וואלד. איך האב אנגעהויבן צו שרייען, אבער קיין מענש האט מיך ניט נעהערט. איך בין נאָר נאָך טיפער אריינ־נעקראכן אין וואלד. איך האב נעזען, אז עס נייט שוין נאָר פינסטער, אבער איך האב נאָך אלץ נוט נעוווסט, אז איך בין

די פירשטן פון שאטארא

א געשיכטע פון א מעטרעסע
פון ל. זאבלאצקי

— 1 —

וועז דער פראנצויזישער קעניג לואי דער פופצנטער איז ארויסגעצויגן נעכטן וואָרן אין דער שלאכט קיין פלאנדערן האט אים באגלייט זיין מעטרעסע. די פירשטין פון שאטארא, א נעבוירענע מאר קיין רע מאילי נעל און אלמנה נאך דעם מארקיז דע טורנעל.

די הויף ליים, די הויכע מיליטארישע און די גלחים זיינען געווען זייער נים צופרידן פון דער אנווענדונג פון דעם קעניג'ס געלטבוך אויפן שלאכט פעלד, א באזונדערן האס צו דער פירשטין האט נעפילט דער אלטער קרינם־מיניסטער ד'ארושאנסאן. דער דאזיקער קרינם מאן וועלכער איז גרוי געווארן אין די שלאכטן, און וועלכער האט זיך נעקאנט באהערשן אין זינן און אין מפֿלות, האט אנגעוועגדעט אין זיך, וועז ער האט דערוועז די קענינלא כע מעטרעסע אינ'ס קעניגס לאגער. און ער האט נאכגעטראכט, וויי אזוי מען קאן די מעמלעסע פארטרייבן פון דעם קעניג און וויי אזוי זי צו דערנידעריקן.

— 2 —

דעם האס פון ד'ארושאנסאן צו דער מיליטארישער פראָווינץ, וועלכע האט אים אנגעהויבן פון א ליבע.

אמאל, מיט יארן צוריק האט דער קרינם־מיניסטער, דאמאלסט אויך שוין א עלטן אלטער מאן, זיך באגעגנט מיט דער מארקיז אויף א באל. זי איז נע־וועז די אינגסטע פון דרײ שיינע שוועס־טער און די שענסטע, און דער אלטער קרינם־מאן,וועמעס הארץ ס'איז נעווען אפ נעהארטעוועט פון אזוי פיל קרינן, וועל־כע ער האט נעפירט, האט אין דער קע־נענוארט פון דער יונגער גרעפין, פארלוירן זיין קאלטבלוטיקייט. זיין הארץ, וועלכעם איז נעווען וויי א פעם־טונג, וועלכע קיין שום פרויען שיינקייט כער. דער פעכער איז נעווען פון פיי־נער זיידענער גאוע אויף פערלמוטערנע שטאָבקעלאָך. די נאוע איז נעווען פאכרי־צירט מיט דעם האנט מאלערמעז פון דער מארקיז, ד'ארושאנסאן האט אפגעריכן די נאוע אן ער האט באהאלטן א שטיק פון דעם אין זיין פארטפעל אלס אנ־דייגן.

— 3 —

דער קרינם העלה, וועלכער וועט בלוטיק נעשלאגן פון א פרוי, דערצו נאך פון א פרוי, אין וועלכער ער האט זיך פארליבט, פארגעסט נישט אזוי לייכט אוא באליידיקונג. ד'ארדושאנסאן האט ארומגעטראגן דאס שטיקל נאוע וועל־כעם איז נעווען אן עדות פון זיין באי־ליידיקונג. אומעטום וואו ער איז נע־נאנגן און וואו ער איז נעפארן.

און אם וויי דער גורל שפילט זיך זיין פאטעריע, ד'ארדושאנסאן וועלט דער מעכטיקער קרינם מיניסטער פון לואי דעם פופצענטן, און די מארקיז דע טורנעל וועלט דעם קעניגס מעטרעסע, וועלכער ער גיט דעם טיטול פירשטין פון שאטארא. בייד באנעמענען זיך אפט אין דעם פאלאץ פון דעם קעניג און בייד עדזיינקען נאך יענע באנעג־נים. זיי האבן נים פארגעסן.

ווי לאנג זיך אזא זאך פארגעסן ?

זיי האבן זיך ביידע טאקע נאר ווי עס קאנען זיך האבן א מאן און א פרוי, וועז זיי ליבן זיך נישט. ביידע טראכ־טען אויף נקמה, ווער פון ביידע איז מע־טיקער ?

ד'ארושאנסאן איז דער זיגרייכער קרינם מיניסטער, פאר וועלכן אלע הא־בען מורא, אבער אויך די מאכט פון דער מארקיז איז נישט קליין. איר מאכט מוז זיין וויים גרעסער ווי די פונם מיניסטער, וועז זי האט נעקאנט אוועק־רייסן דעם קענינס הארץ פון זיין פרוי, דער טאכטער פון דעם פארטריבענעם פויליזן קעניג, סטאניסלאוס לעשטשיי־סקי.

די פירשטין פון שאטארא איז נעווען פון יענע פרויען, וועלכע זיינען מייסטע־רינם אין דער קונסט פון ליבע, נאר אן לייד נשאפט ! נאר נישט לאזן דעם קע־ניג צו זיך זאס וועלן ! זאל ער אויס־ניין פאר בייקשאפט נאך איר און פאר לייד נשאפט, אן אויב ער וויל האבן ליבע, טא זאל ער באצאלן מיט מאכט !

זי האט נעווארט דעם קעניג מאכן מעטרעסע האט זיך ווי יעדער טיפער האס זיך אנגעהויבן פון א ליבע.

אמאל, מיט יארן צוריק האט דער קרינם־מיניסטער, דאמאלסט אויך שוין א עלטן אלטער מאן, זיך באגעגנט מיט דער מארקיז אויף א באל. זי איז נע־ווען די שענסטע פון דרײ שיינע שוועס־טער און די שענסטע, און דער אלטער קרינם־מאן,וועמעס הארץ ס'איז נעווען אפ נעהארטעוועט פון אזוי פיל קרינן, וועל־כע ער האט נעפירט, האט אין דער קע־נענוארט פון דער יונגער גרעפין, פארלוירן זיין קאלטבלוטיקייט. זיין הארץ, וועלכעם איז נעווען וויי א פעם־טונג, וועלכע קיין שום פרויען שיינקייט כער. דער פעכער איז נעווען פון פיי־נער זיידענער גאוע אויף פערלמוטערנע שטאָבקעלאָך. די נאוע איז נעווען פאכרי־צירט מיט דעם האנט מאלערמעז פון דער מארקיז, ד'ארושאנסאן האט אפגעריכן די נאוע אן ער האט באהאלטן א שטיק פון דעם אין זיין פארטפעל אלס אנ־דייגן.

— 3 —

דער קרינם העלה, וועלכער וועט בלוטיק נעשלאגן פון א פרוי, דערצו נאך פון א פרוי, אין וועלכער ער האט זיך פארליבט, פארגעסט נישט אזוי לייכט אוא באליידיקונג. ד'ארדושאנסאן האט ארומגעטראגן דאס שטיקל נאוע וועל־כעם איז נעווען אן עדות פון זיין באי־ליידיקונג. אומעטום וואו ער איז נע־נאנגן און וואו ער איז נעפארן.

און אם וויי דער גורל שפילט זיך זיין פאטעריע, ד'ארדושאנסאן וועלט דער מעכטיקער קרינם מיניסטער פון לואי דעם פופצענטן, און די מארקיז דע טורנעל וועלט דעם קעניגס מעטרעסע, וועלכער ער גיט דעם טיטול פירשטין פון שאטארא. ביידע באנעמענען זיך אפט אין דעם פאלאץ פון דעם קעניג און ביידע עדזיינקען נאך יענע באנעג־נים. זיי האבן נים פארגעסן.

ווי לאנג זיך אזא זאך פארגעסן ?

זיי האבן זיך ביידע טאקע נאר ווי עס קאנען זיך האבן א מאן און א פרוי, וועז זיי ליבן זיך נישט. ביידע טראכ־טען אויף נקמה, ווער פון ביידע איז מע־טיקער ?

ד'ארושאנסאן איז דער זיגרייכער קרינם מיניסטער, פאר וועלכן אלע הא־בען מורא, אבער אויך די מאכט פון דער מארקיז איז נישט קליין. איר מאכט מוז זיין וויים גרעסער ווי די פונם מיניסטער, וועז זי האט נעקאנט אוועק־רייסן דעם קענינס הארץ פון זיין פרוי, דער טאכטער פון דעם פארטריבענעם פויליזן קעניג, סטאניסלאוס לעשטשיי־סקי.

די פירשטין פון שאטארא איז נעווען פון יענע פרויען, וועלכע זיינען מייסטע־רינם אין דער קונסט פון ליבע, נאר אן לייד נשאפט ! נאר נישט לאזן דעם קע־ניג צו זיך זאס וועלן ! זאל ער אויס־ניין פאר בייקשאפט נאך איר און פאר לייד נשאפט, אן אויב ער וויל האבן ליבע, טא זאל ער באצאלן מיט מאכט !

זי האט נעווארט דעם קעניג מאכן מעטרעסע האט זיך ווי יעדער טיפער האס זיך אנגעהויבן פון א ליבע.

אמאל, מיט יארן צוריק האט דער קרינם־מיניסטער, דאמאלסט אויך שוין א עלטן אלטער מאן, זיך באגעגנט מיט דער מארקיז אויף א באל. זי איז נע־וועז די שענסטע פון דרײ שיינע שוועס־טער און די שענסטע, און דער אלטער קרינם־מאן,וועמעס הארץ ס'איז נעווען אפ נעהארטעוועט פון אזוי פיל קרינן, וועל־כע ער האט נעפירט, האט אין דער קע־נענוארט פון דער יונגער גרעפין, פארלוירן זיין קאלטבלוטיקייט. זיין הארץ, וועלכעם איז נעווען וויי א פעם־טונג, וועלכע קיין שום פרויען שיינקייט כער. דער פעכער איז נעווען פון פיי־נער זיידענער גאוע אויף פערלמוטערנע שטאָבקעלאָך. די נאוע איז נעווען פאכרי־צירט מיט דעם האנט מאלערמעז פון דער מארקיז, ד'ארושאנסאן האט אפגעריכן די נאוע אן ער האט באהאלטן א שטיק פון דעם אין זיין פארטפעל אלס אנ־דייגן.

— 3 —

דער קרינם העלה, וועלכער וועט בלוטיק נעשלאגן פון א פרוי, דערצו נאך פון א פרוי, אין וועלכער ער האט זיך פארליבט, פארגעסט נישט אזוי לייכט אוא באליידיקונג. ד'ארדושאנסאן האט ארומגעטראגן דאס שטיקל נאוע וועל־כעם איז נעווען אן עדות פון זיין באי־ליידיקונג. אומעטום וואו ער איז נע־נאנגן און וואו ער איז נעפארן.

און אם וויי דער גורל שפילט זיך זיין פאטעריע, ד'ארדושאנסאן וועלט דער מעכטיקער קרינם מיניסטער פון לואי דעם פופצענטן, און די מארקיז דע טורנעל וועלט דעם קעניגס מעטרעסע, וועלכער ער גיט דעם טיטול פירשטין פון שאטארא. ביידע באנעמענען זיך אפט אין דעם פאלאץ פון דעם קעניג און ביידע עדזיינקען נאך יענע באנעג־נים. זיי האבן נים פארגעסן.

ווי לאנג זיך אזא זאך פארגעסן ?

זיי האבן זיך ביידע טאקע נאר ווי עס קאנען זיך האבן א מאן און א פרוי, וועז זיי ליבן זיך נישט. ביידע טראכ־טען אויף נקמה, ווער פון ביידע איז מע־טיקער ?

ד'ארושאנסאן איז דער זיגרייכער קרינם מיניסטער, פאר וועלכן אלע הא־בען מורא, אבער אויך די מאכט פון דער מארקיז איז נישט קליין. איר מאכט מוז זיין וויים גרעסער, וועז זי האט נעקאנט אוועק־רייסן דעם קענינס הארץ פון זיין פרוי, דער טאכטער פון דעם פארטריבענעם פויליזן קעניג, סטאניסלאוס לעשטשיי־סקי.

די פירשטין פון שאטארא איז נעווען פון יענע פרויען, וועלכע זיינען מייסטע־רינם אין דער קונסט פון ליבע, נאר אן לייד נשאפט ! נאר נישט לאזן דעם קע־ניג צו זיך זאס וועלן ! זאל ער אויס־ניין פאר בייקשאפט נאך איר און פאר לייד נשאפט, אן אויב ער וויל האבן ליבע, טא זאל ער באצאלן מיט מאכט !

זי האט נעווארט דעם קעניג מאכן

בענף ספרינג האטעל

דער דאזיקער האטעל וועלט באצייכנט אלס דער סאמע שענסטער אין דער וועלט. דאָ איז פאראן פלאץ פאר 1.200 נעסט. ער נעפינט זיך אין האַרץ פון די "ראקי" בערג און אין צענטער פון א סך שיינע סצענאריעס.

CROSSLAND & BEALE LTD.
דעקאריישאָרס, וואַלפייפער און פיינט
"Ministers To The Interior"
אפשאצונגען נעמעכן
CITY HALL CORNER CALGARY
PHONE M4344

גאלד
וואָרט ניט
ביז דער פריז וועט שטיינן איידער איר מאכט אייער אפליקאציע פאר שערם
— אין —
דעמאניא מינם לימיטעד
איצטיקער ארויסלאָז איז 25 סענט א שער
פאר צירקולארן און פולע איינצעלהייטן שרייבט צו
GALBRAITH & COMPANY LIMITED
Fiscal Agents
330 ALBERTA CORNER CALGARY, ALBERTA

מיט די בעסטע וואונשן פאר
א פרייליכן פסח
צו אלע אונזערע אידישע פריינט אין קאלגארי
און אומגעגנט
— פון —
PALACE THEATRE
Charles Straw, Mgr.
Calgary :: Alberta
מיר זיינען איינגעריכטעט מיט דעם וויסטאפאן און מואוויטאן

דער
Strand Theatre
ווינשט אלע אידן פון קאלגארי
און אומגעגנט
א פרייליכן פסח
היוך קלאסיקע ריידנדע בילדער
CALGARY, ALTA.

מיר ווינשן אלע אידן פון קאלגארי
און אומגעגנט
א פרייליכן און כשרין פסח
שיעט מעכאל ארבעט
דזשענעראל טינסמיטינג
עקספערטן נעז פיטערס
הייסע וואסער אן סטים באטיצונג
סיסטעם
הייסע לופט פוירנעס אן א. וו.
YOUNG PLUMBING CO., LTD.
"זינט 1902"
220 SEVENTH AVE., EAST
PHONE M 2869
CALGARY, ALTA.

מיר ווינשן אלע אונזערע פריינט
און קליענטן
א פרייליכן פסח
Carlile & McCarthy
INVESTMENT BANKERS
CALGARY

מיר ווינשן אלע אידן פון קאלגארי
און אומגעגנט
א פרייליכן פסח
ARTHUR DASH
Phone M.1591
815 Centre St., Calgary

מיר ווינשן אלע אונזערע פריינט
אונ אונזערע אידישע
פריינט און פאטראניזירט פאר א
פרייליכן פסח
PALACE OF EATS
CALGARY

הארציקע באגריסונג
צום
יום-טוב
פסח
THE FLESHER MARBLE & TILE CO.
130-13th Ave. West

די דינסט רעכנט זיך אף מיט דער מאדאם

א באקאנטע נגידית האט זיך די טעג נעריכט אין קימפעט. פאר דער קימפעט האט זי אפגעזאגט דער דינסט פון דער שטעל. פאר'ן אוועקגיין, ווינשט דאס דינסט מיידל דער מאדאם:

— די מאדאם זאל בשלום נעהאלפן ווערן, און דאס איננעלע, וואס ווען נע־בוירן ווערן זאל זיין נעזונט.

— פון וואנען וויישט, — פרעגט זיך די מאדאם — אז עס וועט זיין א איננל, אפשר א מיידל ?

— ניט טעגלאך,— ענטפערט די דינסט וויי אזוי וואלט זיך בי איר געקענט א מיידל דערהאלטן 9 חדשים ?

מענער

נעמיינע מענער
פירן לינקע ליבעס
פראנק און פדיי.
פייגע מענער.
טוען דאס אזוי,
אז זייער נוטער נאמען
ניט לויפן זאל דערבי...

מעטרעסע, פאר וועלכער ער האט צוגע־גרייט א קענינלאכע אויפנאמע, אוא אויפנאמע וואס די וועלט האט נאך קיינ־מאל ניט נעזעהן. די פירשטין איז פלוצלונג געשטארבן און זי האט מער נישט געוועז איר קענינלאכן געליב־טען.

די אורזאכע פון איר טויט איז ניט באקאנט נעווארן, א טייל האבן זאגט, אז זי איז געשטארבן פון צער־צוליב די געליטענע באליידיקונגען. אנ־דערע מיינען, אז דאס האט נים גיפט געמוזט שפילן א געוויסע ראלע. גיפט פלעגט אין יענע צייטן שטארק באנוצט ווערן, און ספעציעל אין דער סביבה, פון די קענינלאכע הויפן, אן עס זיינען נעווען זייער א סך. וועלכע האבן נעהאט וואס מורא צו האבן פאר דעם צוריקקער פון דער פירשטין פון שאטארא אין דעם קענינ־לאכן פאלאץ.

לויט דער פופצנטער האט שטארק נע־לימן און ער האט לאנג נעטרויערט נאך דער פרוי, וועלכע האט איינגטלאָך נע־ליבט נישט אים, נאר די מאכט, וועל־כע זי האט נעהאפט צו באקומען דורך אים. צום סוף האט זיך אבער דאך נעטראפן מ פרוי, וועלכע האט נעבראכט טרייסט דעם טרויערנדיקן קענינ. דאס איז נעווען א פרוי פון דעם פאלק, פון די נידעריקסטע פאלקס מאסן, מא־עטרעל, וועלכע האט אלס מיידל נע־ווינשן זשאן פאאסאי, און וועלכער איז פון איר קענינלאכן נעליבטן דער־הויבן נעווארן צו דער מדרגה פון א מאריקיז, מארקיז, דע פאמפא־דור.

—(:·:)—

די נעשיכטע פון דער מאדעל בעקערי אין קאלגארי

די נעביידע וואס וועלט איצט פארנו־מען פון דער מאדעל בעקערי איז ארגינעל אננעפאננען נעוואָרן אין יאר 1910, פון איינעם א מר. קלארק און איז אננעפירט נעוואָרן אלס א בעקערייי פון זיינעם א קרוב מר. ראבערטס, וועלכער נעפינט זיך נאך נאענט ארום דעם איצטיקן פלענט. אין 1916 האט זיך די דאזיקע בעקערי נעגשלאסן און זי איז ווידער הערעפנט נע־ווארן אין יאר 1918 פון די הערן לאק אזן באיד וועלכע האבן פריער אננעפירט א בעקעריי אין א קלענערן פלאץ. די דא־זיקע פארטנערשיפ האט נעדויערט ביז 1921, וועז באיד האט אויסגעקויפט זיין פארטנער. אין 1923 האט ער זיך פאראיי־ניקט מיט די דזשענקאנס ברידער, וועלכע האבן פאר פיל יארן אננעפירט די "דזשענ־קאנס בראדערס בעקערי" אין קאלגארי, און זיי האבן עס איבערגענעבן צו די "קענע־דיען בעקעריס", מיט א צייט פריער.

די דאזיקע נייסטע קאמבינאציע האט פארמירט די ערשטע מאדעל בעקערי, לי־מיטעד, און פון דער צייט אן איז די ביז־נעס נעוואקסן, ביז 1926 וועז עס האט פארמירט איינע פון די נרעסטע בעקעריי־ען אין אלבערטא און האט זיך אויסגע־בריטערט ביז אין בריטיש קאלומביא און סאסקאטשעוואן. אין 1926 האט די דאזי־קע פירמע דערווארבן די ראבערטסאן בע־קעריס אין וואנקאווער און מר. באיד האט דאדטן איבערגענומען די פארוואלטונג. מר. נ. דזשענקאנס איז דער פארוואלטער פון"ם קאלגאריער פלענט. די דאזיקע בייד־דע פלענטס זיינען אויסגעשטאטעט מיט די מאדערנסטע מאשינען און אויוונס צו באקן ברויט און קעיקס.

אין 1929 זיינען די דאזיקע פלענטס דערווארבן נעוואָרן פון דער "פיוריטי בייי־קינג קאמפאני אוו טאראנטא", און פאר־מירן איצט א טייל פון א ברעג־צו־ברעג טשיין פון בעקעריייען וואס די קאמפאני פארמאנט איצט. די דאזיקע קאמפאני פיטשורט "פיוריטי" ברויט און "האווינס" ברויט און דער דאזיקער ברויט דארף באי־זונדערס אפגעלרן צו אונזערע אידישע פריינט, וויייל עס איז נעבאקן ניט אויף שמאלץ. מיר האבן אלעמאל נענאפן א גרויסן טייל פון פאטראניזירונג פון אידן, צווישן וועלכע דער שרייבער האט א סך פערזענלאכע פריינט.

נ. מ. דזשענקאנ.

אונזער הארציקסטע באגריסונג און וואונש צו אלע אונזערע אידישע פריינט און פאטראניזערס פאר א פרייליכן פסח

מיר זיינען אלע אין א קאמפאני וואס ווערט נעפירט פון א דאקטאר וועלכער האט לאנגע דערפארונג, דערפאר קען איך פאריכטן אייערע שיך ריכטיק, וויייל איך האב לאנגע דערפארונג.

בריינגט אייערע שיך צו מיר

און איך וועל אייך זאגן צי עס לוינט זיך זיי פאריכטן.

ARTHUR DASH
Phone M.1591
815 Centre St., Calgary

א פרייליכן פסח

צו אלע אונזערע פריינט

א גוטער דיאגנאז וועלט נעזעהן פון א דאקטאר וועלכער האט לאנגע דערפארונג, דערפאר קען איך פאריכטן אייערע שיך ריכטיק, וויייל איך האב לאנגע דערפארונג.

בריינגט אייערע שיך צו מיר

און איך וועל אייך זאגן צי עס לוינט זיך זיי פאריכטן.

ARTHUR DASH
Phone M.1591
815 Centre St., Calgary

אידן און אגריקולטור אין מערב קאנאדע

(פארז. פון זייט 6 פון רעדזשיינער אפט.)

ווייניק לאנד איז איצט צו באקומען אין יענער נאכבארשאפט.

אידנברידזש איז שטענדיק אן אקטיווע געמיינדע, מיט א שול וואו עס ווערן אנגעפירט העברייאיש־אידיש, אידישע און רעליגיעזע קלאסן. דארטן געפינט זיך א שוחט, א זאל פאר געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונגען, א' דראמאטישע געזעלשאפט, א קלוב פון יונגע קינדער און א צייטונג (העקטאגראפישע) ווערט דארטען ארויסגעגעבן פון צייט צו צייט. אין דער קאלאניע זיינען פאראן צוויי פאבליק סקולס און אייניקע קינדער זיינען גע נאנגען אזוי ווייט ווי היי־סקול און אוניווערסיטעט.

די אידישע באפעלקערונג פון אידנברידזש האט זיך פארקלענערט אין פארלויף פון די פארגאנגענע צוועלף יאר — פון 232 צו 187 נפשות, אבער דאס לאנד אונטער קולטיווירונג האט זיך פארגרעסערט פון 2,400 צו 5,800 אקער אין פארלויף פון דעם זעלבן פעריאד. די צאל פערד האט זיך, פאר דעם זעלבן פארגרעסערט צו 214, קעטל — צו 274 און דער ווערט פון ערד מאשינען — צו איבער 34,000 דאלאר. דער יערלאכער "קראפ" אין דער קאלאניע האט אין פארלויף פון די לעצטע יאָרן דערגרייכט ביז צו זיבעציק טויזנט בושל ווייץ; צוואנציק טויזנט בושל האבער; 1,700 בושל גערשטען און צוויי טויזנט בושל פלאקס.

זאָנענפעלד

אין 1906 האבן עטלאכע יונגעלייט וועלכע האבן שטודירט אגריקולטור אין דער אגריקולטור שול פון דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאציע אין סלאבאדקע, לעסנא, אין גאליציע, און וועלכע האבן געארבעט פאר א צאל יאָרן אלס גע דונגענע מענשן, פאר אידישע פארמערס, אין דער הירש קאלאניע. די דאזיקע יונגעלייט האבן גענומען האמסטעדס און פריאמשענס ארום פופציק מייל וועסט פון עסטעוואן. א שווערע צייט האבן זיי דורכ געמאכט אין די ערשטע יאָרן. אנפאנגענדיק מיט זייער ווייניק אדער אינגאנצן אן געלט אין א דיסטריקט וואס איז פארבליבן ארום צוואנציק יאָר ווייט אוועק פון דער נאענטסטער אייזנבאן סטאנציע. דא איז געקומען צו הילף די אידישע קאלאניזאציע אסאסיאיישאן און זי האט געמאכט הלוואות צו די פארמערס און זי האט געגעבן סובסידיעס פאר העברייאישע און רעליגיעזע אינסטרוקציעס.

אזעלכע פארמער וועלכע עס האבן ארויסגעוויזן קענטענים און פעאיקייט האבן שוין באצאלט זייערע חובות און זיי האבן פארדינט א רעפוטאציע אלס פארמער און בירגער.

אין 1926 האט די סי. פי. אר. דורכגעפירט א צוויינ־לינייע דורך דער הארץ פון דער קאלאניע און די ישובים אונגער און האפער זיינען אויף איין מאל אויפגעוואקסן אין דער קאלאניע, דער ערשטער איז געגעבן געוואָרן א נאמען נאך דעם דזשענעראל מענעדזשער פון דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאיישאן, און די צווייטע — נאך דעם פארשטארבענעם משה האפער, דער פאטער פון די האפער ברידער, צוויי פון די פיאנערן אידישע פארמער אין דער קאלאניע, וועלכע האבען א סך ביינעשטייערט צו איר אנטוויקלונג. אין דער קאלאניע געפינט זיך א שול און צוויי פאבליק סקולס, איינע מיט א היי־סקול דעפארטמענט, א אידישער לערער און א שוחט.

די קאלאניזאציע אקטיוויטעטן פון דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאיישאן איז קאנצענטרירט געוואָרן אין דער קאלאניע אין פארלויף פון די לעצטע עטלאכע יאר און א סך נייע אידישע קאלאניסטן האבן זיך דא באזעצט. אין פארבארייטונג פאר די דאזיקע "סעטלערס" האט די קאלאניזאציע אסאסיאיישאן אין פארלויף פון די לעצטע דריי יאר געקויפט אכט טויזנט און אכט הונדערט אקער לאנד, 1,600 אקערס נייע לאנד איז אויפגעבראכן געוואָרן און פופצען סעטס פארם געביידעס זיינען אויפגעשטעלט געוואָרן.

די אידישע באפעלקערונג פון זאנענפעלד האט איצט דערגרייכט דעם העכסטען ציפער אין איר געשיכטע. זי ציילט זיך איצט צוויי הונדערט און זיבעצן נפשות. דאס לאנד אונטער קולטיווירונג איז אויך געשטיגן און איז איצט ארום צוועלף טויזנט אקער. ביים סוף יאר פון 1929 זיינען אין דער קאלאניע געווען פיר הונדערט פערד און ארום 35 קעפ פיצוכט.

דער יערלאכער "קראפ" האט די לעצטע יאָרן דערגרייכט צו זעכציק טויזנט בושל ווייץ, 29,000 בושל האבער, אכצן טויזנט בושל גערשטן, צוועלף הונדערט בושל קארן און צוועלף טויזנט בושל פלאקס.

די קאָלאָניעס אין אלבערטא

"ראמזי", איז געווען די ערשטע קאלאניע וואס האט זיך געגרינדעט אין אלבערטא, פון א גרופע אידישע אימיגראנטן אין 1906, צוזאמען מיט דעם ארומיקן ישוב פון טראשו. די דאזיקע קאלאניעס וועלכע געפינען זיך אין א רייכן פארמעריי געגנט זיינען געווען געבענשט מיט גאנץ גוטע גערעטעניש, אבער . . . האגל שטורעמס האבן דארטן אפט געבראכט חורבן. די דאזיקע קאלאניעס זיינען אמאל געווען גרויס און רייך. אבער צוליב דעם וואס די פארמער האבן גענומען גרויסע "מארטגעדזש לאונס" פון קאמערציעלע מארטגעדזש קאמפאניס, זיינען זיי געדריקט געוואָרן אין פארלויף פון די שווערע עקאנאמישע פעריאדן, און זיי האבען דערפון זייער געליטן. עס האט אויך געפעלט דער גענויער גייסט פון געזעלשאפטלאכער אייניקייט צווישן די פארמער אין די צוויי קאלאניעס וואס האט געשטערט צו ארבעטן הארמאניש.

די אידישע פארם באפעלקערונג האט זיך אין דעם דיסטריקט פארקלענערט פון 238 צו 69 נפשות און דאס לאנד אונטער קולטיווירונג — פון צען טויזנט אקער, צו 5,200.

אין 1910 זיינען די קאלאניעס אלסאסק און מאנטעפיאר געגרינדעט געוואָרן פון א גרופעס אידן, אייניקע פון וועלכע עס זיינען געווען פארמער אין נארט דאקאטא און מאנטאנא. ניט קומענדיק אין באבירונג מיט דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאיישאן, ביז עס איז שוין געוואָרן צו שפעט, האבן זיך די דאזיקע קאלאניסטן באזעצט אין דעם געגנט פון טריקעניש און ווינטן אויף דעם לאנד ביי דער גרעניץ פון אלבערטא און סאסקאטשעוואן.

נאכדעם ווי זיי האבן זיך אפגעמאטערט עטלאכע יאר און זייערע פינאנציעלע מיטלען האבן זיך אויסגעשעפט, האבן זיי זיך געווענדעט נאך הילף צו דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאיישאן. הילף איז געגעבן געוואָרן, אבער דאס האט געבראכט ווייניק נוצן, און ביי היינטיקן טאג געפינען זיך אין דער נאכבארשאפט בלויז ארום זעקס אידישע פארמערס. עס איז אינטערעסאנט צו פארצייכענען, אז א סך פון די אידישע פיאנערן פארמערס פון די דאזיקע קאלאניעס וועלכע האבן זיך צוריקגעקערט אין די פאראייניקטע שטאטען פירן איצט אן "פאולטרי פארמינג" (פארמעריי פון עופות) אין דעם פעטאלומא דיסטריקט, פון קאליפארניע.

פארשיידענע מאניטאבא קאָלאָניעס

די נייע הירש קאלאניע וואס איז געגרינדעט געוואָרן אין 1911 פון א גרופע אידן פון די אידישע פארם קאלאניעס אין דרום רוסלאנד, האט געבליט פאר עטלאכע יאר צייט ניט אכטנדיק דאס שלעכטע לאנד און דעם "אינטערלייק" דיסטריקט. די פארמער האבן זיך פארנומען מיט מילכיקס און מיט האדעווען פי־צוכט. דער פאל אויף די פרייזן אויף "קעטל" נאך דער מלחמה און דאס אלגעמיינע צוריקציען זיך פון די פארמערס פון אלע נאציאנאליטעטן פון דעם דיסטריקט אין יענער צייט, האט פאראורזאכט אז די קאלאניע זאל ווערן ליידיק אין יאר 1924.

די אידישע פארמער האבן זיך עטאבלירט זעלבסטשטענדיק אלס "דיירי" לייט (מילך לייט) און זיי האבן זיך פארנומען מיט זייען קארטאפל ארום ווינ־פעג, אין קילדאנען, טראנסקאנא, בוירדס היל און א. וו. די דאזיקע אימיגראנטן אידן זיינען אנטלאפן פון דעם שטאטיקן טומלדיקן לעבן און זיי פירן יעדערער באזונדער זייער ווירטשאפט אויסערן שטאט.

סטאטיסטיקס

ביז היינטיקן טאג זיינען פאראן פינף גרעסערע פארם קאלאניעס אין מערב קאנאדע. חוץ דעם זיינען פאראן קלענערע גרופעס פארשפרייט אין די פראווינצן מאניטאבא, סאסקאטשעוואן און אלבערטא. עס זיינען אויך פאראן א סך אידישע קאנטרי סטארקיפערס (קרעמער אין די דארפישע ישובים) וועלכע באשעפטיקען זיך אויך מיט פארמעריי. די דערפארונג פון דעם שרייבער אין פארלויף פון פופצן יאר ארבעט צווישן אידישע פארמער אין די פריירי פראווינצן, האט אים איבערצייגט, אז צו יעדן אידישן פארמער וואס וואוינט אין אן ארגאניזירטער אידישער קאלאניע איז דא ווייניקסטענס נאך א אידישער פארמער מיילן ווייט אוועק פון אנדערע אידישע שכנים. אזעלכע איזאלירטע פארמער זיינען פריער אדער שפעטער געצוואונגען צו פארלאזן די פארמס צוליב רעליגיעזע און דערציאונגס נויטן פאר זייערע וואקסנדיקע קינדער.

פון די פינף גרעסערע אידישע פארם קאלאניעס, איז די קאלאניע "הירש" עטאבלירט געוואָרן דירעקט פון דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאציע דורך איר אנענט די "יאנג מענס היברו בענאוועלענט סאסייטי אוו מאנטרעאל". די קאלאניע "ליפטאן" איז עטאבלירט געוואָרן פון דעם דעפיוטי מיניסטער פון אינערלאכע ענינים מיט קאפיטאל וואס איז צוגעשטעלט געוואָרן פון דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאיישאן. די אנדערע דר ייקאלאניעס : אידנברידזש, זאנענפעלד און רמאזי זיינען עטאבלירט געוואָרן פון אידישע אימיגראנטן, אבער זיי זיינען אלע ארויסגעהאלפן געוואָרן, מער אדער ווייניקער, פון דער אידישער קאלאניזאציע אסאסיאיישאן.

פון די פיר פארזוכן וואס האבן זיך

(שלום אויף זייט 6)

Somerville's Calgary Monumental Company
ה. ב. סאמערוויל און זון
121 Thirteenth Ave., W.
Phone M1391

אילוסטרירטע קאטאלאגן צוגעשיקט ווען פארלאנגט

דער הויכער מוסטער פון אונזערע מצבות איז ברייט אנערקענט

מיר ווינשן אלעמען
א פריילאכן פסח
NATIONAL NEWS COMPANY
1ST STREET WEST
MORRIS SHAPIRO, Prop.

Hudson's Bay Company.
INCORPORATED 2ND MAY 1670.

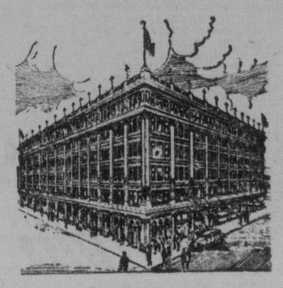

מיר נעמען זיך דאס פארגעניגן אויסצודריקן צו אלע אונזערע אידישע קליענטן אין קאלגארי און אומגעגנט אונזערע ווארימסטע וואונשן פאר
א פריילאכן פסח

דאָס געטראנק פון מבינים
CALGARY
קאַלגארי
דריי
דזשינדזשער אייל

עס איז ניטא קיין טרונק וואס קאן זיך פארגלייכן מיט דעם דאזיקן באריטטן וועסטערן געטראנק פאר ריינקייט, פאר פיינעס פלייוואר און עכטן פארגעניגן — סערווירט עס ביי יעדער פייערלאכער געלעגנהייט — אזוי ווי עס איז אדער געמישט:

א פיינערער פלייוואר
פאר פיינערע געשמאקן

CALGARY BREWING & MALTING CO.
LIMITED

מר. און מרס. הערי און הילדע סמיט
ווינשן אלע פריינט און באקאנטע
א פריילאכן און געזונטן פסח

פאר צייטונגען און זשורנאלן
קומט אין
Boston Hat Works
Phone M7938 — 8 Ave. West — Calgary

קאָ-אָפּ מילך

צוגעשטעלט טעגלאך פון אינספעקטירטע סטאדעס אין קאלגארי דיסטריקט. געהענדלט פון א העכסט מאדערנעם פלענט וואו פולע באשיצונג איז פארפולקאמט, מאכנדיק קאָ־אָפּ. מילך, קרים און פוטערמילך א זיכערן פראדוקט.

די בעסטע מילך

טעגלאך צוגעשטעלט צו אלע טיילן פון דער שטאט.
א וואגן אויף יעדער סטריט.

מיר ווינשן אלע אונזערע פריינט און קאסטאמערס
א פריילאכן פסח

Co-Operative Milk Company
CALGARY, ALTA
M-6754 :-: M-6754

באזוכט אונזער נייעם פלאץ

מיט הארציקסטע וואונשן
פאר
א פריילאכן פסח

Palace of Sweets
603 FIRST STREET WEST

גוט יום טוב!
עקספערט טראוסס פיטינג

אונזער ספעציאליסט אין "טראסס פיטינג" וועט זיין צופרידן צו באגעגענען אייך אין אונזער העדקוואדערס סטאר (אכטע עוועניו און ערשטע סטריט וועסט), אדער ביי אייך אין דער היים ביי אפאינטמענטס.

טראסעס — בעלטס
עלאסטיק זאָקן
מיר ווינשן אייך אלעמען
א פריילאכן פסח

DARLING'S
Drug Stores Ltd.
אלבערטא'ס גרעסטע דראג ביזנעס

איינע פון די פיינסטע סקולס אין קאלגארי

דאָס איז א בילד פון דעם אינסטיטוט פון טעבנאָלאָגיע און קונסט, וואָס די פראָווינציעלע רעגירונג האָט אויפגעבויט אויף דעם "נאָרט היל", אין 1922. די סקול ווערט זייער געלויבט פון אלע וויזיטאָרס. פערזאָנען פון כמעט גאנץ אלבערטא, זיינען דאָ פארטראָטן, און א גרויסע צאָל תלמידים לערנען זיך אין יעדן דעפארטמענט. איבערהויפט זיינען פאָפולער די אָוונט קלאסן. דר. וו. ג. קארפענטער איז דער פרינציפאל פון דעם אינסטיטוט.

קינדער-ארבעטן פון קאלגאריער י. ל. פרץ-שול

זומער

רבקה סאנאווסקי — קלאס ד'

זומער, זומער קום שוין אז,
זאל שוין בלײַן רויטער מאז.
זאלן וועגענער פארן איבער טאלן,
אין מיל אריין — ווייט צו מאלן.
זאלן בייסער בלײַן, בלײַן,
זאלן פיגלען — זיננען, פלײַן.
פון שולן וועט מען וועלן פריי,
שרייען וועל איך : "איי, איי, איי!"

—(::)—

מײַן קעלבעלע

אסתר זילבערשטיין — קלאס ד'

איך האב נעהאט א קעלבעלע —
א קעלבעלע א קלײנס.
איך פלעג אים רופן : "צארקעלע",
צארקעלע מײַן שײנס.
זי איז נעווען א רויטינקע,
אויפ'ן קאפ א וויסער פלעק :
וועז זי הערט איר נאמען נאר —
פאריישט זי באלד דעם עק —
און לויפט, און לויפט פון באלד ארא—
גלייך צו מיר אין טאל,
איך פלעג איר נעבן מילך א סך,
און גלעטן אלע מאל.

קויפט
האדזוער
אין די נאַרט הויל
ראיעלע און מעסיקע פריזין
העפלאכע באדינונג
א גרויסע סטאר
פינקטלאכע און שנעלע
דעליווערי אין אלע טיילן פון שטאט
מעלפאנירט אייערע אדרעסרס
פאר הארדווער
G. H. CHESNEY HARDWARE
Centre St. and 16th Ave. N.W.
Phones: H1346; H1777

די רוסישע שו לאין בינע

רבקה בערגמאן — קלאס ג'

ווען מיר האבן נעוואוינט אין כארבין, האב איך אויך באדארפט זיך לערנען אין א שול, ניט אין א כינעזישער — נאר אין א רוסישער. לערנען האבן מיר אנגעהויבן 9 אזייגער אינדערפרי, און נעלערנט ביז 2 נאכמיטאג. מיטאג עסן, זיינען מיר אהיים ניט נענאנגען. האלב נאך צוועלף, האבן מיר נעמאכט א האלבע שטונדע אויף אויבערבייס.

איינמאל אין וואך, פלעגט צו די רר־ סישע קינדער קומען רעד גלח, און לערנען מיט די רוסישע קינדער רעליגיע, און אין דער זעלבער צייט אין צו די אידישע קינ־ דער נעקומען א אידישער לערער, וואס האט נעלערנט אידיש נעשיכטע.

מיר האבן דאדען אויך נעלערנט: אריפ־ מעטיק, לייענען און שרייבן רוסיש, נעמ־ נראפיע און אנדערע, זאכן. שבת האבן מיר אויך נעמוזט נײַן אין שול אריין, יעדן זו־ מער האבן מיר נעהאט דרײַ חדשים וואכ־ קאציע.

די אריסע קינדער, וואס האבן אין דער היים ניט נעהאט וואס צו עסן, האט די שטאט זיי נעגעבן : ברויט מיט טיי און קאשע. זייער אפט פלעגן די לערער נעמען די קינדער אויף א שפאציר. יעדן קרים־ מעס האט מען אין שול נעמאכט א גרויסן באל פאר אלע קינדער. אין יענער שול האבן בלויז נעלערנט רוסישע און אידישע קינדער. די כינעזישע האבן נעהאט בא־ זונדערע שולן.

אלע קינדער האבן דאדט גוט פאר־ בראכט און זיינען נעווען צופרידן.

—(::)—

דער חנוכה יום טוב

אנעט סמיט — קלאס ה'

מיר דוכט זיך, אז חנוכה איז אייגנר פון די שענסטע ימים־טובים וואס די אידן האבן. מיין באבע האט נעמאכט א גרויסן חנוכה־מאלצייט פאר דער נאנצער משפחה. צוערשט האבן מיר נענאסן פרישע, הייסע לאטקעס, און א סך אנדערע גוטע זאכן. אלע אייניקלאך צוזאמען, ביי אין גרויסן טיש. נאכדעם האבן די עלטערע לייט נע־ נעסן וועטשערע. די באבע איז נעווען זייר ער נערן צו האבן אירע קינדער מיט אירע אייניקלאך צוואמען אויף חנוכה.

נאכ'ן עסן, האבן אייניקע פון די על־ טערן אונז דערציילט פארשיידענע מעשות וועגן חנוכה, וועגן יהודה המכבי, און אנ־ דערע גרויסע אידישע העלדן פון יענער צייט, ווי זיי האבן נעקעמפט פאר'ן אי־ דישן פאלק, און מיר די קינדער האבן בא־ שלאסן ביי זיך, אז ווען מיר ווילן אויס־ וואקסן — וועלן מיר אויך קעמפן פאר אונזער אידישקייט ווי אונזערע העלדן.

פרילינג

עני לעוואנסאן — קלאס ד'

דער הימל איז בלוי,
אך ווי שיין !
אלעס איז גרין,
אלעס איז ריין.
די בלומען בלײַען.
די פייגל זינגען.
די קינדער זיך פרייען —
זיי טאנצן און שפרינגען.
מען שפילט שוין אין "מארבלס"—
מען שפילט זייער שנעל,
דער הימל ווערט פינסטער,
און עס רעגנט "פעל־מעל". . .
דער פרילינג ניט —
דער פרילינג קומט.
די פלײַן מיט די פלינלען :
שום־זשום זשומט . . .

—(::)—

זומער

לאה פערלמאן — קלאס ד'

א, פרישער זומער קום אהער !
מיר ווילן ניט דעם ווינטער מער,
מיר ווילן בלומען, זונעגשטראלן,
בלוי טיין — וואסער פאלן . . .
מיר ווילן הערן פייגלען זינגען,
מיר ווילן זען די בלעטער גרינען.
קום שוין זומער, שנעלער, שנעלער !
זאלן פרייליך זשומען בינען . . .
מיר ווילן ניט קיין טויטע בייַשער,
אן אויך קיין טייך מיט דיקער פעל.
אלע זאל ווערן פריש און פרייליך . . .
א, פרישער זומער, קום שוין שנעל ! . .
מיר ווילן טעג מיט פרייד־נעזאנגען :
פרישע לופט און שיינע בלומען,
זומער, זומער, שיינער זומער :
זאג, ווען ועסטו צו אונז קומען ? . .

—(::)—

מיין וואקאציע אין וואקאוועך

יאסל בושייקין — קלאס ג'

מיט צוויי יאר צורוק, זיינען מיר אין דער צייט פון וואקאציע נעפאהרן קיין וואנ־ קאווער. דאס וועטער איז נעווען זייער שיין. אלע פרימארגן זיינען מיר זיך נע־ נאנגען באדן אין ים, וואס איז נעווען ניט ווייט פון אונזער הויז.

נאכ'ן באדן, האבן מיר זיך נעשפילט אין זאמד. די זאמד איז נעווען זייער הייס, מיר פלעגן לינן אויפ'ן זאמד און זיך ווא־ רימען קעגן דער הייסער זון. די בלומען וואס זיינען נעוואקסן לעבן די ארומיקע הייזער האבן זייער גוט נעשמעקט.

מיין טאטע האט ניט נעקאנט פארן מיט אונז. מיר האבן אים נעשריבן ווי אזוי מיר פארברייגען. מיר זיינען אלע נעווען צופרידן וואס מיר זיינען נעפאהרן קיין וואנקאווער, דאס איז נעווען מיין בעסטע וואקאציע וואס איך האב ווען נעהאט.

פרץ הירשביין

אהרון נאוויקאוו — קלאס ה'

ווען איך האב דערהערט : אז אונזער חבר פרץ הירשביין פארלאזט אונז, האב איך זיך דערפילט זייער טרויעריק. חבר הירשביין איז דאך נעווען אזא אפטער באזוכער, ביי אונז אין שול. ניין חדשים איז ער נעווען מיט אונז צוזאמען, ארום דרײַ וואכן האט ער דאך מיט אונז נע־ לערנט, און פאר יענער קורצער צייט האבן מיר פון אים זייער א סך נעלערנט.

איך האב זיך שטענדיק פארגעשטעלט, אז א רויכטער איז עפעס ניט אזוי ווי אלע מענשן. נאר זייענדיק נעענטער באקאנט מיט אונזער רויכטער און חבר פרץ הירש־ ביין, האב איך נעפילט צו אים ווי צו אייי־ נעם פון מיינע בעסטע חברים.

איך ווע'ל קיינמאל ניט פארגעסן די שיינע מעשיות פון ארום דער ווע'לט, וואס ער האט אונז דערציילט. אויף די אלע פראגן וואס ער האט אונז געפרעגט, האבן מיר ניט געקאנט ענטפערן, ווייל מיר זײַ־ נען נאך ניט באקאנט גענוג מיט דער אי־ דישער שפראך און ליטעראטור, ווי שווער עס איז ניט צעזופן פאר אונז, האט ער אונז אבער ניט אפגעלאזט, ביז מיר האבן די פראגע פארשטאנען.

אלע קינדער האט אים ליב נעהאט, סיי אלס לערער, און סיי אלס חבר. איצט פארט חבר הירשביין אוועק פון אונז. פארט נעזונט און קומט נעזונט — חבר הירשביין. איך טרייסט זיך דערמיט חבר הירשביין, אז ווען איר וועט ווידער קומען צו אונז, וועט דער נעווינס פאר אונז זיין נאך א נרעסערער — ווי דער איצטיקער פארלוסט פון אייער אוועקפארן . . .

—(::)—

א טאג

איידא ראגינסקי — קלאס ה'

קומט דער פרימארגן, אן לויפן אן זאגן, דער הימל איז שיין, קלאר, בלוי און ריין. מיר פלעגן לינן אויפ'ן זאמד און זיך וואר־ רימען קעגן דער הייסער זון. די בלומען וואס זיינען נעוואקסן לעבן די ארומיקע הייזער האבן זייער גוט נעשמעקט.

מיין טאטע האט ניט נעקאנט פארן מיט אונז. מיר האבן אים נעשריבן ווי אזוי מיר פארברייגען. מיר זיינען אלע נעווען צופרידן וואס מיר זיינען נעפאהרן קיין וואנקאווער, דאס איז נעווען מיין בעסטע וואקאציע וואס איך האב ווען נעהאט.

ניין חדשים

חיים שיינין — קלאס ה'

ניין חדשים — וואס איז דאס ? עס איז נאר א הארעלע אין דער צייט רעכע־ נונג פון אונזער לעבן. אבער לאמיר רע־ כענען אנדערש. ניין חדשים — איז זעקס און דרייסיק וואכן, ארום צוויי הונדערט און זיבעציק טעג.

וועס איר פרענן : פארוואס רעכן איך אזוי ? וועל איך איך זאגן : איך ווייל אז עס זאל זיך מיר אויסדוכטן, או די ניין חדשים וואס אונזערע ליבע נעסט זיינען דא נעווען — זאלן אויסזעהן מע־ רער איידער אין דער אמת'ן.

אין די ניין חדשים האבן מיר זיך בא־ קאנט מיט אונזערע ליבע פריינד : פרץ און עטל הירשביין וועגן וועמען מיר האבן זייער א סך נעהערט; נאר זייערע כארא־ טערן זיינען אונז פרעמד נעווען. אונזער י. ל. פרץ שול, האט אונז אבער נעגעבן א מעגלאכקייט נעענטער זיך צו באקאנען מיט זייערע כאראקטערן.

אין משך פון די ניין חדשים, האט יע־ דער פון זיי, אונז באשאנקען מיט אזעלכע מתנות — וואס וועלן קיינמאל ניט פאר־ לירן זייער ווערט. חבר'טע עטל הירשביין, האט אונז נענעבן איר ליבשאפט, און מילדן בליק, און חבר פרץ הירשביין, האט מיט אונז צוויי וואכן נעלערנט. אין יעדער מינוט פון זיין לעבן נעלערנט מיט אונז — האבן מיר נעלערנט עפעס נייעס.

אונזערע נעסט וויזט אוים קאנען לייג־ נער מיט אונז ניט פארבריינגען — ווייל קאלנארי איז דאך ניט מער ווי זייער צוויי־ טע היים, זיי טוון זיך אומקערן צו זייער ערשטע היים — די וועלט.

פארט נעזונט, ליבע פרץ און עטל הירשביין, פארגעסט ניט אין אונז פונקט ווי מיר וועלן אייך ניט פארגעסן . . .

—(::)—

א חלום

דוד ראזנטאל — קלאס ה'

עס איז נעווען צען אזייגער, איך האב זיך אויסנעטאן, און אריין אין בעט שלאפן. גלייך ווי איך בין אריין אין בעט, בין איך טאקע איינגעשלאפן. מיטאמאל דוכט זיך מיר ווי איך הער — א טראפפיט בלאזן, און איך זע ווי פאלאהטן קלייבן זיך צור זאמען. נענערהאל דעמאנס קומט ארויס אוי זאנט אויף א הויכן קול : — מענש, היינט איז דער טאג, ווען מיר דארפן זיך שלאפן מיט'ן פיינט. פינף אזייגער דארפן מיר אים באגעגענען.

די פאלאהטן ווינען זיך צענאנגען אין זייערע נעצאלטן, און זיך אנגעטאן דאס נעווער, און אריסנגאנגען. איך בין אויך נעווען צוויישן זיי. איך בין נעפאהרן אויף א פערד, באלאהן מיט צוויי רעוואלווערן. די מלחמה האט זיך אנגעהויבן. איך מיט מיי־ נע פאלאהטן האבן זיך נעשלאגן מיט'ן פיינט, און איך האב נעווארנט. נענערהאל היאבן האט מיר נענעבן א מערהאל.

נייענדיק איבער דער נאס, האט אייגר מיר נעזאגט : "אז איך בין ניט אזא נרוי־ סער העלד ווי מען זאגט". האב איך זיך אנגעהויבן שלאגן מיט אים. אין מיין נע־ שלעג האב איך זיך אויפגעכאפט, דערזע איך מיין ברודער לינן לעבן מיר און קוקן אויף מיר מיט זייַנע שווארצע, גרויסע אויגן פון וועלכע עס רינען טרערן, און אונטער די אויגן ביי אים זיינען "בלויע לאמטערנס". איצט וועיסט איר שוין קיי־ דער מיט וועמען איך האב מלחמה נע־ האלטן ? . .

—(::)—

אונזער איצטיקער ווינטער

אסתר ליטשינסקי — קלאס ד'

דער איצטיקער ווינטער איז דער ווא־ רימסטער וואס איז נעווען פאר לאנגע יארן. א קלײַן ביסל שניי האבן מיר נע־ האט, און ער איז אין צוויי טעג צענאנ־ פאריאדן האבן מיר נעהאט א ווינטער וואס האט אננעהאלטן נאך מער פון דרײַ חדשים. עס איז נעווען שרעקלאך קאלט, און מיר האבן נעהאט א טיפן שניי.

אבער דער היינטיקער ווינטער, איז דאס וועטער זייער שיין, א לאנגע צייט ניט נעווען אזוי. ניט לאנג צורוק, איז א מאן נעווען ביי אונז אין הויז, האט ער נעזאגט: "אז פאר די לעצטע 21 יאר, איז נאר אזא ווארימער ווינטער ניט נעווען". א סך מענשן זאגן : אז אזא וועטער איז ניט זייר גוט. איך דינק ניט אזוי, ווייל מיר קאנען זיך גליטשען, שפילן און טאן אנ־ דערע זאכן אינדרויסן.

ווי דינקט אײַך, קינדער ?

—(::)—

וואס די מאמע היסט —

דארף מען טאן

רחל' גרינשטיין — קלאס ג'

ביי א מאמען איז נעווען א צווילינג : א אינגעלע מיט א מיידעלע. אים האט מען נערופן משה און איר עני. משה איז נעווען א שלעכטער, און עני — א גוטע.

וואס די מאמע האט אים נעהייסן טאן, האט ער ניט נעפאלנט.

איינמאל, האט די מאמע נעזאגט צו משה'ן : — משה, גיי אין קרעמל און קויף עפל.

— איך ווי'ל ניט, האט משה נעענט־ פערט.

— וועסטו נאך וועטשערע קיין עפל ניט באקומען. האט די מאמע צו אים נע־ זאגט.

— מיך ארט ניט, האט משה א פריי־ לאכער א זאג נעטאן, און איז אוועקנעלאפן

די מאמע האט נעשיקט ענין אין קרעמל און זי האט נעבראכט די עפל, נאך וע־ טשערע. האט די מאמע נענעבן אן עפל דעם טאטן, ענין. אבער משה'ן האט זי קיין עפל ניט נענעבן. ער האט אננעהויבן וויינען, און עס האט ניט נעהאלפן. די מאמע האט צו אים נעזאגט :

— וואס־זשע, דו האסט פארנעסן, אז איך האב דיר נעזאגט : אז נאך וועטשערע וועסטו קיין עפל ניט באקומען. האסטו נעזאגט, אז דיך ארט ניט אן דו ביסט אוועק זיך שפילן ? איצט וועסטו קיין עפל ניט באקומען. דו מעגסט וויינען פון היינט ביז מארגן, וועט עס דיר אויך ניט העלפן.

אזוי האט משה אן עפל נעמוזט אוועקגיין שלאפן. פון יענעם טאג אן איז משה שוין נעווארן א גוטער אינגל, און נע־ פאלנט אלץ וואס די מאמע האט אים נע־ היסן.

דאס איז בעסטע פון נייעם קאמפארט און פון א צוציענדיקער פיגור

Nu Bone
קאסטאם קארסעטס
ערהאבענע פליסנדע ליניעס וואס פארפירן די פיגור צו דיר נייַע פארישע אויסנעשייכנט ניואנ קאסטאם קארסעטן. און זיי זיינען אזוי באקוועם! די אריזאנא: יעדער קארסעט איז קאסטאם נעמאכט צוזותאסן צו דיר נויפיקע פארטרונגען פון דער וועלכער טראגט עס. יעדער קארסעט איז נעמאכט מיט פאסענטירטע, בוינ־ אומענגט פון קעדמער, צופרידנהייט פארזיכערט דורך א עשרינענער גאראנטיע. א טרעניירטע ניואנ! פאר־ סעסן מאכערן וועט אייר פיס צופרידנהיים בארינען פריוואט אין אייער הויס. אדער קומט אריין אין אונזער שאפ.
NU BONE CORSET CO.
508 Leeson Lineham Blk. PH. M 2759
CALGARY
איר ווילט נעלמז פרענט וועגן א נוט־באצאלטער ווירדיקער פאזיציע זאלן איז דער קאמפיוניפי.

דער אפשייד באנקעט פאר פרץ און עטל הירשביין

משה בעלקין — קלאס ה'

זונטאג, דעם 22טן פעברואר, האבן מיר זיך צוזאמענגענומען מיט אונזערע נעשעצטע און באליבטע נעסט : פרץ און עטל הירשביין, וואס האבן פארבראכט מיט אונז קנאפע צען חדשים.

אונזערע נעסט זיינען באלד נאך ווא־ קאציע צורוק אהיים נעפאהרן, אבער איידער זיי זענען אוועקגעפאהרן, האבן מיר זיי נעגעבן א פארטי, כדי זיי זאלן נאך אמאל זען אלע אונזערע פנימער, בעפאר זיי פארן אוועק פון אונז אויף אלע צייטן.

אין דער פארטי האבן מיר נעהאט א גרויסע פרייד, ווען מיר האבן נעזען, אז אונזערע נעסט זיינען נאך אלע נעזונט, און זיי האבן אונז נאך אלע ליב. מיר האבן זיי נעגעבן א פרעזענט, אבער מיר האבן נישט נעוואוסט, וואס פאר א פרעזענט זיי וועלן אונז גיבן צוריק. מיר האבן נעמיינט, אז זיי וועלן אונז גיבן א בילד פון זיך, אבער זיי האבן אונז נעגעבן א שיינעם זילבערנעם טעלער, מיט אונזערע נאמען אויפ'ן אויבערשטן טייל פון טעלער, מיט דעם דאטום, ווען מיר האבן זיך נעזעהן.

מיר האבן אלע נעהאט א גרויסן פאר־ גניגן, ווען מיר האבן נעטאנצט, נעשפילט שפילן, נעזונגען, נעלאכט, נעגעסן, נעטרונ־ קען, נעטאנצט, נעשפילט שפילן, נעזונגען, נעלאכט, נעגעסן, נעטרונק

די מתנות פון אליהו הנביא

(א וואונדערלאכע מעשה'לע)

פון יוסף פוקס

אין ירושלים האט נעלעבט א גרויסער גביר און יחסן, וועלכן עס האט באלויפט אין אלע זיינע נעשעפטן. פון טאג צו טאג איז ער רייכער געווארן, און זיין נאמען איז געווען באקאנט איבערן גאנצן צעון מזרח, צוליב דעם זייער גרויסן האנדל וואס ער האט נעפירט מיט בשׂמים, וויינען, און פערל.

איין מאל איז געשעען א גרויסער אומגליק, זיינע שיפן, וועלכע האבן נעפירט די טייערסטע סחורות, זיינען אונטערגענאנגען איינס בעת א גרויסן שטורם, און ער איז פארבליבן אן אביון. נישט קאנענדיק צוזעהן דעם גרויסן צער און ליידן פון זיין פרוי און קינדער, וועלכע פלעגן פאסטן נאכצו שבת, האט ער באשלאסן זיך צו לאזן איבער דער מדינה, וואו קיינער וועט אים ניט דערקענען, האפענדיק אז אפשר וועט אליהו הנביא אונז טערקומען און באגלייטן. מיט גרויס געווין און הארצרייסענדיק האט ער זיך געזעגנט מיט זייערע בני בית, און איז אוועק אין דער גרויסער וועלט אריין.

אזוי גייענדיק האט ער אנגעטראפן נאך איינעם, אויך וואנדערנדיק און יענער האט דערציילט זיין אומגליק, דער צווייטער האט דערציילט, אז ער איז געווען א למדן, דער ערשטער "עלוי", אין שטעטל, ער האט זייער רייך חתונה גהאט, און ער האט באקומען איין ביקע קעסטן, אז ער זאל זיצן און לערנען. דערווייל איז זיין שווער געשטאָרבן, דאס נרויסע פארמעגן איז פארבראנט און פון גרויס נויט, האט ער נעמוזט אלע זיינע ספרים פארקויפן. פערן באקאנט זיך מיט צענדליקער טויזענט אין ירושלים האט נעלעבט א גרויסער גביר און יחסן, וועלכן עס האט באלויפט אין אלע זיינע נעשעפטן. פון טאג צו טאג איז ער רייכער געוואָרן, און זיין נאמען איז געווען באקאנט איבערן גאנצן צעון מזרח, צוליב דעם זייער גרויסן האנדל וואס ער האט נעפירט מיט בשׂמים, וויינען, און פערל.

איין מאל איז געשעען א גרויסער אומגליק, זיינע שיפן, וועלכע האבן נעפירט די טייערסטע סחורות, זיינען אונטערגענאנגען איינס בעת א גרויסן שטורם, און ער איז פארבליבן אן אביון. נישט קאנענדיק צוזעהן דעם גרויסן צער און ליידן פון זיין פרוי און קינדער, וועלכע פלעגן פאסטן נאכצו שבת, האט ער באשלאסן זיך צו לאזן איבער דער מדינה, וואו קיינער וועט אים ניט דערקענען, האפענדיק אז אפשר וועט אליהו הנביא אונז טערקומען און באגלייטן. מיט גרויס געווין און הארצרייסענדיק האט ער זיך געזעגנט מיט זייערע בני בית, און איז אוועק אין דער גרויסער וועלט אריין.

אזוי גייענדיק האט ער אנגעטראפן נאך איינעם, אויך וואנדערנדיק און יענער האט דערציילט דעם זיין, אז ער איז געווען א למדן, דער ערשטער "עלוי", אין שטעטל, ער האט זייער רייך חתונה גהאט, און ער האט באקומען איין ביקע קעסטן, אז ער זאל זיצן און לערנען. דערווייל איז זיין שווער געשטאָרבן, דאס נרויסע פארמעגן איז פארבראנט און פון גרויס נויט, האט ער נעמוזט אלע זיינע ספרים פארקויפן.

אזוי גייענדיק האט ער אנגעטראפן נאך איינעם, אויך וואנדערנדיק און יענער האט דערציילט זיין אומגליק, דער צווייטער איז געווען א גרויסער עשיר, און ער האט באקומען א גרויסע מתנה פון אליהו הנביא, אין דער פארעם פון א קעסטל, אבער ער האט נאך ניט קיין מאל נישט געקענט עפענען דאס קעסטל, ווייל אליהו הנביא האט אים פארבאטן עס צו עפענען, ביז ער וועט ווערן אזוי אומגליקלעך ווי ער איז יעצט, ווען ער וועט ניט האבן קיין גרויס מידקייט און יאוש, וועט ער עפענען דאס קעסטל, אבער ביז דעמאלט וועט ער עס ניט עפענען.

דער דריטער, דער ירא האט אויך נעלעבט א גרויסע עשירות, אבער ער האט אלעס פארלוירן, ווען ער איז אוועק אויף א נסיעה, אין וועלכער ער האט מיטגענומען זיין גאנצן הון, אין מזומנים, אין וואקסלען, אין אקסעפטירטע וועקסלען, אין אקסיעס פון אייזענבאן קאמפאניעס, אין אקסיעס פון מינעס, אין פערל, אין דיאמאנטן, אין אלערליי קאסטבארע זאכן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט קריגן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט קויפן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארקויפן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארמאכן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארשפארן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארשליסן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארשטעלן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארנעמען, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארלוסטירן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארלירן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארשפילן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארשווענדן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארשוואכן, אין אלעס וואס ער האט נאר נעקענט פארשוואנ

לערנען מאכט געזונט

(א חסידישע מעשה'לע)
פון א. אייזענשלאס

אין א שטעטל האט געוואוינט א איד א מלמד, אזן מען האט אים נעריפן ר' אייזיק לייב. איז אט דער דאזיקער אייזיק לייב נעווען א הייסער פשערבאזשער חסיד, אזן ער פלעגט זיך נאנץ אפט, כמעט יעדן חודש, אריבערפאָן אויף א מאָל קיין פשערבאזש צום רבי'ן.

א נאכמען האט ר' אייזיק לייב נעהאט אין שטעטל גאר א גוטן. ס'איז ניט נעוואָרן קיין מאל אז ער האט נישט געהאט צו טון מיט אים, אזן ער האט אים אלע מאל נישט אויסגעהאלפן מיט עצה אזן הילף. אפילו ווען ער האט אליין נישט געהאט וואָס צו עסן, האט ער אים אפגעגעבן דאָס לעצטע שטיקל ברויט וואָס ער האט נאָר געהאט אין שטוב.

דערפאר האבן אים אלע ליב נעהאט, אזן ווען ער איז אריבער אין דער וועלט אמת, האבן אלע אזוי שטאַרק ווי ווייניק מענטשן אין דער וועלט ניט ווייניק טרערן פאר אים פארגאָסן.

אזוי ווי ער איז נישט נאָר נעווען א גוטער מענטש, נאָר אויך א גרויסער חכם, האבן אים אלע אויך נאָר נעהאט פאר א חכם, אזן ווען עס איז אויפגעקומען א שווערע שאלה, אדער א שווערע מעשה, אזוי ווי עס פאסירט אפט אין דער וועלט, האבן אלע גלייך נאָר נעלאפן צו אים, אזן ער האט אלעמאל אלעס נישט נאָר נעוואוסט, נאָר אויך נעוואוסט אזוי צו העלפן, אז אלעס האט זיך נאָר נעמאכט גוט.

אזוי האט ער נאָר נעלעבט אין שטעטל, ביז ער איז אויף אמאל נישט מער נעווען. ווי ער איז נישט מער נעווען, האט מען אים נאָר נעקענט פון זיין גוטן נאָמען, אזן ווי ער האט נאָר נעלעבט אין דער וועלט.

אבער ווי ער איז נישט מער נעווען, האט מען אים נישט פארגעסן, נאָר מען האט אים נאָר נעדענקט אלע יאָרן, אזן מען האט אים נאָר נעדענקט אפילו אין דער ווייטער וועלט, ווי ער איז שוין נישט מער נעווען.

אזוי ווי ער איז נישט נעווען מער אין דער וועלט, האט מען אים נאָר נעדענקט אין דער ווייטער וועלט, ווי ער איז נישט מער נעווען אין דער וועלט

משה און זיין שירה ביים ים :::

פון דר. יוסף מאר

דער גרעסטער מענש פון דער אידישער היסטאריע איז משה. די גרעסטע און וויכטיקסטע שטיק פאעזיע וואס דאס אידישע פאלק האט באשאפן איז דער שיר פון משה, דער "אז ישיר".

ניט אלע מאל קאן ביי א פאלק געבארן ווערן דער העלד פון זיין היסטאריע, און ניט אלע מאל קאן ביי א נאציע נעבארן ווערן איר וויכטיקסטער געזאנג, איר שטארקסטער שיר. וועז א פאלק לעבט דורך דעם שוערסטן קרי־זיס, וועז זי שטייט אוים'ן שוועל פון אונטערגאנג, וועז איר לעבן היינגט אויף דעם וואגשאל, דאז שפרינגט ארויס איר בעסטער העלד וואס רעטעט דאס פאלק פון טויט אויב עס קומט ניט אזא העלד אין דעם נעווינשטן מאמענט, דאז איז דאס פאלק פארלארן. איר טויט אוטריפל איז דאז אונטערשריבן.

אזא קריזיס איז נעווען אין דער גע־שיכטע פון אידן אין דער צייט וועז משה האט זיך באווירן. די אידן זיינען דאז נעווארן א חייפל שקלאפן אין א פרעמדער און מעכטיקער לאנד. זיי האבן נאך אפי־לו פארמאכט א ביסל אראינערונגען פון פריערדיקע צייטן וועז זיי זיינען נעווען שקלאפן אין אלע "ניין און פערציק טויר־אנאנק און פריי, וועז זיי האבן אומגע־ערן פון דעם נעפעלק בלויז דער גרעסטער מענש פון דער גרעסטער מאמענט פון דער אידישער געשיכטע

וואנדערט מיט זייערע סטאדעס שעפסן אין דעם לאנד כנען. זיי האבן נאך גע־דיינקט זייער יחוס אז זיי שטאמען פון דער פאטריאכאלישער פאמיליע אברהם, יצחק ויעקב. זיי האבן זיך נאך עטוואס דערמאנט וועגן דעם "נאט פון זייערע עלטערן" וועלכער האט אמאל צו זיי־דעם געגעבן גרויסע הבטחות. זיי האבן נאך צווישן זיך נעריעט אויף אן אנדער שפראך וואס זיי האבן מיטגעבראכט קיין מצרים, אבער דאס אלעס האט זיך בים־לאכווייז אנגענאנגען צו פארגעסן. אלץ דונקעלער און טונקעלער זייענז נעווארן די עראינערונגען פון דער אמאליקער פרייהייט ביי די שקלאפן. אלע כאל מער און מער האט מען פארגעסן דעם יחוס, או זאלע מאל שוואכער און שווא־כער איז נעווארן די פארבינדונג צווישן די ליים־קנעטער און זייערע עלטערנס עלטערן וועלכע האבן איינגעוואנדערט קיין מצרים. נעווען איז דער חייפל שקלאפן אין אלע "ניין און פערציק טויר־אנאנק און פריי, וועז זיי האבן אומגע־ערן פון דעם נעפעלק בלויז מאכער האבן זיך ניט דערפריים מיט דעם גרוס וואס משה האט זיי נעבראכט פון זייער נאט וועמען זיי האבן שוין מער ווי האלב פארגעסן. עס האט זיי נעקלונגען פרעמד, קאלט. אמת, זיי האבן מאקע פריער נעשריען צו אים, צום נאט פון זייערע עלטערן, אבער זעז עס איז נעקומען זיין שליח האבן זיי אנגענאנגען צו צוויייפלען: פרעה איז אזוי שטארק, ווער וויים צי מען קאן אים בייקומען, אויסגעליידט וואלט מען ניט, אז דערווייל וועט פרעה אנטאן צרות, עס וועט נאך ערגער ווערן. און זיי האבן משה'ן ניט נעווארפט הערן! אז דער גרעסטער מענש פון דער וועלט נעשיכ־טע, דער גרעסטער פירער פון אלע נא־ציעס און אלע דורות האט נעראדפט א סך ארבעטן אויידער ער האט נע'פועלט ביי זיינע ברידער זיי זאלן מסכים זיין אויסגעליידט צו ווערן. ער האט מיט זיי נעראדפט שווער מלחמה האלטן אויידער זיי האבן זיך נעלאזט באפרייען. א מענש וואס זאל זיין עטוואס קלענער וויי משה וואלט די שליחות ניט נעקאנט אננעמען אן אויספרין. משה אליין וואלט עס ניט נעקאנט אויספירן וועז ער וואלט נעפאר מען עטוואס שפעטער, וועז די לעצטע עראינערונגען פון דער פארגאנגענהייט וואלטן אפגעשטאנדן אין די הערצער פון די שקלאפן אין מצרים.

דער גרויסער קריזיס האט נעראדפט האבן דעם גרויסן פירער און מאקע אין יענעם וויכטיקסטן מאמענט וועז דאס אידישע פאלק איז נערעטעט נעווארן פון אייז טויער צו פוציק אוז דאן וואלט אלעס נעווען פארלארן.

אבער דוקא וועז דער חלף איז נעלעגן אויפ'ן האלז איז דערשינען דער גרויסער פירער וועלכער איז נעשיקט נעווארן אין דער נוואלדיקער אונטערנעמונג אויסצו־לייזן דאס פאלק, און פארוואנדלען די שקלאפן אין א פרייער נאציע. דוקא דאן וועז דער גאט פון אברהם, יצחק און יעקב האט אנגעפאנגען צו וונ־דער טען אין די הערצער פון די קינס־קינדער פון די אבות, דוקא דאן וועז דער תהום איז נעווען אפן אריינצושלינגען די קינ־דער פון ישראל אויף אייביק, איז אריוס דער גרויסער פירער וואס האט נעווען דעם פארשלאפענעם רעליגיעזן און נאצי־אנאלן נעפיל אין די הערצער פון די שקלאפן, וואס האט ניט נעלאזט אז דער לעצטער פונק פון ליבע צו די אלטע טרא־דיציעס זאל ניט אויסגעלאשן ווערן ביי די ציגל מאכער. ער איז נעקומען רעטן די אומה איין מינוט פאר איר טויט.

ער איז נעקומען שפעט נעניג. די ציגל־מאכער האבן זיך ניט דערפריים מיט דעם גרוס וואס משה האט זיי נעבראכט פון זייער נאט וועמען זיי האבן שוין מער ווי האלב פארגעסן. עס האט זיי נעקלונגען פרעמד, קאלט. אמת, זיי האבן מאקע פריער נעשריען צו אים, צום נאט פון זייערע עלטערן, אבער זעז עס איז נעקומען זיין שליח האבן זיי אנגענאנגען צו צוויייפלען: פרעה איז אזוי שטארק, ווער וויים צי מען קאן אים בייקומען, אויסגעליידט וואלט מען ניט, אז דערווייל וועט פרעה אנטאן צרות, עס וועט נאך ערגער ווערן. און זיי האבן משה'ן ניט נעווארפט הערן! אז דער גרעסטער מענש פון דער וועלט נעשיכ־טע, דער גרעסטער פירער פון אלע נא־ציעס און אלע דורות האט נעראדפט א סך ארבעטן אויידער ער האט נע'פועלט ביי זיינע ברידער זיי זאלן מסכים זיין אויסגעליידט צו ווערן. ער האט מיט זיי נעראדפט שווער מלחמה האלטן אויידער זיי האבן זיך נעלאזט באפרייען. א מענש וואס זאל זיין עטוואס קלענער וויי משה וואלט די שליחות ניט נעקאנט אננעמען אן אויספרין. משה אליין וואלט עס ניט נעקאנט אויספירן וועז ער וואלט נעפאר מען עטוואס שפעטער, וועז די לעצטע עראינערונגען פון דער פארגאנגענהייט וואלטן אפגעשטאנדן אין די הערצער פון די שקלאפן אין מצרים.

דער פאליסער האטעל — קאלגארי.

דער גרויסער קריזיס האט נעראדפט האבן דעם גרויסן פירער און מאקע אין יענעם וויכטיקסטן מאמענט וועז דאס אידישע פאלק איז נערעטעט נעווארן פון א זיכערן אונטערגאנג, האט נעקאנט נע־שאפן וועז די גרעסטע שטיק פאעזיע וואס דאס אידישע פאלק האט באשאפן: דעם "אז ישיר".

גרויסע נאציאנאלע פאעזיע שאפונ־גען וועז נעבארן נאר אין א מאמענט וועז א פאלק גייט ארויס פון שרעקלא־כער נעפאר, אין צייטן פון רוע און שטיקלעכקייט שאפט רואיק דאס פאלק, עס איז ניטא קיין זאך וואס זאל שטור־מען דאס הארץ, וואס זאל אויפרעגן די פאנטאזיע; עס איז ניטא קיין זאך וואס זאל אויפרירן דאס הארץ פון דעם פאלק אזוי ארויסרירענגן גוואלדיקע וער־טער אין מענטשליכקייט. די צייטן פון "פאעזיה" זיינען ניט מסוגל פאר גרויסע און גוואלדיקע שירים, אין די צייטן פון מרויר איז דאס פאלק פאר־יאמערט און פאר'חושכ'ט. אזוי דאז קאן דאס פאלק בכוח וויינען און קרעכצן, דאז איז די צייט וועז עס ווערט נעשאפן דאס טרויער לידי אזוי איז די צייט פון "קינות". קלאג לידער קאנען אויף זיין שטארק אזוי זיי קאנען רירן דאס הארץ, זיי קאנען אויפציטערן די נשמה פון א פאלק אזוי פון א וועלט, אבער קיין מענ־טש פאעזיע קאן עס ניט זיין.

א מענטש פאעזיע קאן נאר נעשא־פען וועז ער בין דאס פאלק דערפילט פלוצלונג אין זיך די קראפט פון זינגער, דאס שמאלץ פון דעם באפרייטן. די גבו־רה פון זעלבסטשטענדיקייט נאך א לאנ־גער צייט פון אונטערדרוקונג, א מענ־טשער שיר איז נאר דער וואס ווערט נעזונגען אין די נקיקלאבע מאמענטן וועז א נאציע דערפילט צום ערשטן מאל איר מאכט. אין אזא שיר ערט איר דעם אמת'ן שטורם פון מלחמה, עס קלינגען אין אייערע אויערן די נעבראכענע קייטן, איר ערט דעם נעצאציע פון דער זעלבער צייט א נאציע פון התלהבות, פון באגייסטע־רונג, פון פאטיזשן שוואונג. און אין דעם נעזאנג פון דעם ריכ־טער פון גרויסן פארגעס, אונזערע גרויסע נעזעצנעבער — די תנאים — האבן אויך נעשאפן די אידישע ריכ־טונג, די הגדה; און דער גרעסטער פון אלע אידישע נעזעץ שאפער — ר' עקיבה — האט נעזאגט, אז די נאציע וועלט אין ניט ווערט אזוי פיל ווי דער טאג, אין וועלכן שיר השירים אין נע־נעבן נעווארן. די נביאים זיינען נעווען ריזן־משוררים. קיין וואונדער. אז דער גרעסטער פון אלע נעזעצנעבער און פון אלע נביאים האט נעזונגען דעם "אז ישיר". אז דעם וואלט די בילד פון משה'ן וועלכער שטעלט מיט זיך פאר די נאנ־צע אידישע נאציע, ניט נעווען פאלקאם. "אז ישיר משה" — אנדערש האט עס ניט נעקאנט זיין. אין דעם "אז ישיר" וועלכן מען לייענט מיט דעם מעכטיקן טראדיציאנאלן אידישן טאן, איז פאראן דער קווינטעסענץ פון דער גאנצער אי־דישער נעשיכטע.

שטארק גלויקלאך אוז פרוי.

שביעי של פסח האט זיך אננעפאנגען די גרויסע עפאכע פון אידישן שאפן. אין יענעם טאג אין נעלייגט נעווארן דער וויכ קעלשטיין פון אלעם וואס איז נעקומען שפעטער אין תנ"ך. "אז ישיר" איז א גוטע הקדמה צו "מתן תורה", וועלכע איז נעקומען באלד נאכדעם.

אין דעם "אז ישיר" זעט מען שוין די גרויסע גבורה פון דעם תנ"ך פאע־זיע, וועלכע האט ניט צו זיך קיין גלייכן. עס איז דער יענער דונער טאן פון ישע־ה און פון עמוס און פון אנדערע נביא־ם. א פאלק וואס האט נעשאפן אן "אז ישיר" טראגט די קרוין פון דעם ריכ־טער פאלק פון דער מענשהייט. און צו אזא פאלק האט שוין נעפאלנט די תורה נעגעבן ווערן. נאכן "אז ישיר" האט מען שוין נעקאנט פארנעמען די קבלת התורה. די כוחות פון דער אידישער נש־מה זיינען נעפאנגט נעווארן מיט איין מאל, וועז די אידן האבן אוועקגעשטעלט זייערע פיס אויפ'ן ואמריקן בארן פון דעם צוזייטן זייט פון ים־סוף. און "אז ישיר" ענטהאלט דעם הויפט פונקט פון דעם סוד פון דעם אידישן לעבן — די פאראיניקונג פון דער אידישער רעליגי־עזער אידייע מיט דער נאציאנאלער. עס איז אן אנזאג אויף אייביק אז קיינע פון די צוויי כוחות קאנען ניט גיין באזונ־דער, ווייל זיי זיינען איינס און דאס זעלבע. "אז ישיר" איז דער אידישער נאציאנאלער נעזאנג און רעליגיעזער נע־זאנג צוזאמען, פונקט ווי שפעטער די תורה איז נעווארן דער צענטער פון דער אידישער רעליגיע, און נלייף דערמיט דער צענטער פון דעם אידישן נאציא־נאלן לעבן. גלייף אין דעם ערשטן מא־מענט פון דער אידישער באפרייאונג איז אננעציייכנט נעווארן דער נאנג פון דער אידישער נעשיכטע אויף אייביק, "עס קנית" — אן אייביקע פארבינדונג צווישן ביידע.

אידן זיינען א פאלק וואס איז נרויס אויף צוויי וועגן: אויף דעם וועג פון נעזעץ. מיר זיינען א נאציע פון נעזעצן, אבער מיר זיינען אין דער זעלבער צייט א נאציע פון התלהבות, פון באגייסטע־רונג, פון פאטיזשן שוואונג. און אין דעם באשטייט אונזער גרויסקייט. אונ־זערע נרעסטע מענשן זיינען ניט נאר נע־וען נאציאנאלע, זיי זיינען אויך משוררים, ריכטער פון גרויסן פארנעם. אונזערע גרויסע נעזעצנעבער — די תנאים — האבן אויך נעשאפן די אידישע ריכ־טונג, די הגדה; און דער גרעסטער פון אלע אידישע נעזעץ שאפער — ר' עקיבה — האט נעזאגט, אז די נאציע וועלט אין ניט ווערט אזוי פיל ווי דער טאג, אין וועלכן שיר השירים אין נע־נעבן נעווארן. די נביאים זיינען נעווען ריזן־משוררים. קיין וואונדער. אז דער גרעסטער פון אלע נעזעצנעבער און פון אלע נביאים האט נעזונגען דעם "אז ישיר". אז דעם וואלט די בילד פון משה'ן וועלכער שטעלט מיט זיך פאר די נאנ־צע אידישע נאציע, ניט נעווען פאלקאם. "אז ישיר משה" — אנדערש האט עס ניט נעקאנט זיין. אין דעם "אז ישיר" וועלכן מען לייענט מיט דעם מעכטיקן טראדיציאנאלן אידישן טאן, איז פאראן דער קווינטעסענץ פון דער גאנצער אי־דישער נעשיכטע.

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע פרייונט און פאטראניזיערס

א פרייליכן און כשר'ן פסח

פאר גוטע

מאלצייטן

א גאנץ יאר

קומט און עסט אין

EMPIRE CAFE

127 8th Ave., East Caigary, Alta.

ISIS THEATRE

קאלגאריער מעאטער מיט פאפולערע פריינז

ווינטער אלע אידן פון קאלגארי

א פרייליכן פסח

פיינסטע ריידנדיקע בילדער פארווייזונג

שפעגדיק אין איזים טעאטער

1110 FIRST ST., WEST

צו אלע אונזערע פריינט און פאטראניזיער דריקן מיר אויס אונזער האראציקע באגריסונג און בעסטע ווינשן

פאר א

פרייליכן פסח

CLUB CAFE

Calgary, Alta.

מיר ווינשן אלע אונזערע קאסטאמערס פאר זייערע ביזנעס ביז היינט און מיר האפן אז זיי ווילן מיט אונז האנדלען אין דער צוקונפט

צופרידנהייט נאראנטירט

THE SCOTT FRUIT COMPANY LIMITED

BRANCHES AT:

WINNIPEG, MAN. REGINA, SASK. CALGARY, ALTA.
BRANDON, MAN. SASKATOON, SASK. LETHBRIDGE, ALTA.
YORKTON, SASK. EDMONTON, ALTA. FERNIE, B.C.

"בליו קארד באנאנעס"

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע קאסטאמערס און אלע אידן

א פרייליכן פסח

מיר ווינשן אלע אידן

א פרייליכן פסח

Alberta News LIMITED

Regina News Ltd.

REGINA

108-6th Ave. W. Ph. M7826

A. Bushechin & L. Paperni

די קאלגארי הערעלד

זעלבסטשטענדיק יושר'דיק פראגרעסיוו

א גרויסע צייטונג וואס וואקסט מיט דער באפעלקערונג וואס עס באדינט

CALGARY DAILY HERALD

CALGARY, CANADA

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע פרייונט און קאסטאמערס

א פרייליכן פסח

NATIONAL FRUIT CO.

LIMITED

האלסיל דילערס און אימפארטערס

פרוכט - גרינס - ספעשלטיס

א ווערהויז אין

קאלגארי, עדמאנטאן, מעדיסין העט, אלטא; רעדזשיינע, מוס־דושא, פרינץ אלבערט, סאסק., נעלסאן, בריטיש קאלומביא.

א לופט פאנאראמע פון קאלגארי

אייניקע פאקטן וועגן דער שטאט קאלנארי

די שטאט קאלנארי אין דער נעשעפט צענטער פון דער פראווינץ אלבערטא, אין די נרעסטע און וויכטיקסטע שטאט צווישן ווינניפעג־און וואנקאווער. עס ווערט אפנעשאצט אז קאלנארי האט איצט א באפעלקערונג פון 85,000.

קאלנארי אין ארום 840 מייל מערב פון ווינניפעג, 620 מייל מזרח פון וואנקאווער, 138 מייל צפון פון דער נרעסטער ליניע צווישן קאנאדע און די פאראיי־ניקטע שטאטן, און 85 מייל פון בענף "דער שפיל פלאץ פון קאנאדע".

קאלנארי אין אראמעריענלט מיט א דייבן אנריקולטור דיסטריקט וואו אויף פון א נרויסן שטח וואו עס ווערט נע־הארוועט פיי־צוכט. קאלנארי אין אויך אראמעריענלט מיט א נרויסן שטח פון רייבע מינעראלן וואס זיינען נאך נים אנטוויקלט.

די הויפט אינדוסטריעס אין קאל־נארי און אומנעניג זיינען: פארמעריי, פיי־צוכט, פלייש פראדוקטן, אויל ראפי־נירונג, מעל־מילן, ביסקוויטס, פרישטיק שפיזין, ברוישרייען, צעמענט, נעהילץ, בעקן און מאטראצן, לעדער סחורות, קאנ־פעקשיאנערי, ציגארן, זייף, אייז־ארבעט, סי. פי. אר. שאפן וואו מען פאברייכט קאקאמאטיוון) און וואגאנען. ציגל, בע־קעריי־ען, "דיירים" (מילק, קעז און פר־טער פראדוקציע), "סטאק יארדס", פאב־ריק וואו עס ווערן נעמאכט הילצערנע קעסטלאך, "פארד אסעמבלי פלענט", "שאו קייסעס", וואייכע לעטראנקען (סאפט דרינקס) און א צאל אנדערע אינדוסטריעס.

אין קאלנארי זיינען פאראן 1884 אין קאל־נרויסע, העכסט מאדערנע שפיטאלן און זייער פיינע ביבליאטעקן (לייבריעס).

די שטאט קאלנארי ווערט אנגעפירט פון א שטאט־ראט (סיטי קאונסיל) פון א מעיאר און צוועלף ראטמענער (אל־דערמען). אין דער שטאט ראט בא־שטימט א קאמישאנער. זיי ווערן אויס־נעקליבן פון די שטאטיקע שטים בארעכ־טיקטע וויילער אויף צוויי יאר.

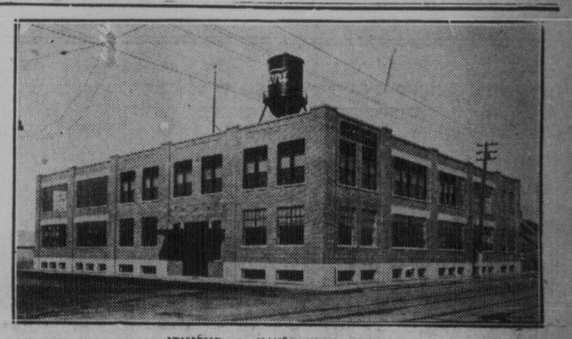

דער פאדד פלענט — קאלנארי

זואלענם

פון דער וועלט׳ם אנפירנדיקע מילן

טיפ טאפ פאבריקס זיינען נע־מאכט פון בארימטע מאטעריאלן — וועסט אף ענגלאנד ווארסטעד, פאקאנס, סקאטש טווירדס און א סך אנדערע. זיי זיינען רייך אין אויסזוען, לאנג דויערנד און האלטן אויס די שטארקסטע קלעם.

ראם אינקויפן אויף א קעש באזיס, דערמעגלאכט טיפ טאפ צו אנבאטן צו אייך די דאזיקע אויס־שליסלאכע פאבריקס, וואס וועלן נעווינלאך נעפונען אין קליידער נעפריזן צו $35.00 צו א סינגל סטאנדארד פרייז פון $27.00. נע־מאכט צו אייער אינדיווידועלער מאס מיט א נרויסן אן אויסשלים־לאכן סטאף פון וואס אויסצוקלייבן און —

צופרידנהייט גאראנטירט

אין $27 נעמאכט פרייז צום מאס

TIP TOP TAILORS

817 FIRST ST. W.

איז קאלנארי נוט א נוטער פלאץ פאר אייער נעשעפט?

אויב יא, דאן זאלט איר וויסן אז דער

ווינטער

איז נאר אן אנהייב פון דער נרויסער נעשעפט־צייט וואס וועט אנהייבן מיט דעם

1 סעפטעמבער

אין דעם נאנצן לאנד איז נים נעווען אזא נוטע נעלעגנהייט צו נעווינען נרויסע נעשעפטן ווי דאס יאר. אלע נרויסע פירמעס אין קאלנארי ווילן דעם יאר מאכן דעם נרעסטן נעשעפט־יאר אין זייער נאנצן לעבן, און זיי ווילן דעם יאר אויך מאכן דעם נרעסטן יאר פון אלע יארן פאר אלע קונדן. דערפאר ווילן זיי אויך אז אלע זאלן וויסן אז זיי זיינען נרייט צו נעבן נוטע סערוויס, נוטע נאדס, נוטע פרייזן, נוטע טערמס, אלץ וואס מען קען נאר ווינטשן. דערפאר ווילן זיי אז אלע זאלן וויסן אז זיי זיינען נרייט צו נעבן אלץ וואס מען קען נאר ווינטשן, אלץ וואס מען קען נאר נעדענקן, אלץ וואס מען קען נאר נעפינען, אלץ וואס מען קען נאר נעברויכן, אלץ וואס מען קען נאר נעניסן, אלץ וואס מען קען נאר נעווינען, אלץ וואס מען קען נאר נעלעבן, אלץ וואס מען קען נאר נעהאפן, אלץ וואס מען קען נאר נעבעטן, אלץ וואס מען קען נאר נעדאנקן, אלץ וואס מען קען נאר נעוואונדערן, אלץ וואס מען קען נאר נעפרעגן, אלץ וואס מען קען נאר נעזען, אלץ וואס מען קען נאר נעהערן, אלץ וואס מען קען נאר נעשמעקן, אלץ וואס מען קען נאר נעפילן, אלץ וואס מען קען נאר נעבראכן, אלץ וואס מען קען נאר נעמאכן, אלץ וואס מען קען נאר נעקויפ

פּינפּטע אפּטיילונג

COUNTRY SEC.

אידישע ווארט
פּראָווינץ אויסגאבע

פּסח-נומער 1931

ISRAELITE PRESS

עדמאָנטאָן, אלטא. דינסטאג, מארץ 31, 1931

EDMONTON, ALTA. Tuesday, March 31, 1931

געזעלשאפטלאכע טעטיקייט אין עדמאָנטאָן

פון בן יהודה

חנה טשיושיק'ס באזוך אין עדמאָנטאָן

חברה חנה טשיושיק, איז געווען דער נאסט פון די הינע פּרויען פּיאָנערן קלוב, וואו זי האָט אדרעסירט א מיטינג. און אפּ־ געגעבן א נרוס פון ארץ־ישראל פּיאָנערן ארבעט.

זונטאג ביינאכט, ביי זייער א נרויסער פּארטאָלונג און באנקעט. וועלכער איז ארגאניזירט נעוואָרן, פון די הינע פּיאָנערן קלוב פּרויען. איז דורכגעפּירט נעוואָרן פּאָלגנדע זייער שיינע פּראָגראם: 1) א ביולה, "די חלוצים ביי דער ארבעט"; 2) "די חלוצים נאך דער ארבעט"; אנטוייל האבן גענומען: מר. און מרס. ב. הערמאן, מר. און מרס. ס. פּאָלאָק, ר. ראָזנבערג, מ. בושעווסקי, ב. גורעוויטש, בראהאן, א. אוועראבאנד, ס. מאנדאָאק, דינה עפּקלמאן, בעסיי העכטמן און ר. נעלפּין.

דאָס ערשטע בילד האָט פּארגעשטעלט, ווי די חלוצים זיינען פּארנומען ביי דער ארבעט, האָפן שטיינער, מיט פּארשידענע נעזיכטער. באלייטט מיט א שיינער לידּ און פּיאָנא. דאָס בילד איז נעווען זייר ער נעלונגען און ס'האָט דעם עולם שטאַרק באַיינדרוקט. דאָס צוויטע בילד, נאך דער ארבעט, שטעלט פּאָר, א נרויס ציימער וואו די חלוצים און חלוצות פּארבריינגען מיט לעזן, לערנען זיך, וואשן, נייען, פּרעסן א. נעזונגען און פּיאָנא. דער עולם וועלט פּארגאָפּט. דאָס בילד איז זייער פּרלאך פּאָפּירט.

3) א דעקלאמאציע — פון יהודה חלוי — ביי מר. הערמאן, — עס איז טונקל, מר. הערמאן אלט אלטער מאן, נייט אראָם, און דעקלאמירט רבי יהודה חלוי, — זייער א שיין בילד.

א תומ־שער מאנע, ביי מיט יהודית באלצאן, ארויסגעהאלפן ביי מיט בעפּי העכטמן, דינע און דאָרא עפּקלמאן, שרה הענדלער, חנה בערנשטיין, סווי מארנא־ ליס, מ. מאדושוק, מרס. פ. בעבער.

אלע מיידלאך זענען זייך אוים א ראָ, מיט וויייטע קלייידער, אויף דער בינע איז פינסטער, בלויז דער פּראָשעקטאָר וואראפּ א ליכט, די מיידלאך זינגען און איינע פון זיי יהודית באלצאן, איז א וויים תומ־ער מלבוש. הייבט אן נאנצן, נאך דעם קלאָנג פון זינגען און פּיאָנא, לאנג־ זאם, און באוועגט זיך לויט דעם קלאָנג, און וואס אמאל נייט עס אראָין אין מער התלהבות, הכּערט אוז שטאַרקער, ביז עס הייבט אן נייך וויייטער שטילער און לאנג־ זאמער און דער פּראָהאנג פאלט.

דאָס בילד האָט אינערשטינג אלעם, דער עולם איז באַיינטערט, כּען ווייל נאך דער אמאל, אבער ער זייט אז אזוי באנרעניצט איז מען קאָן נייט נאָכגעבן דעם פּאַרלאנג פון עולם.

אלע סאָנגס זיינען נעווען באַלייט אויף דער פּיאָנא ביי מערי העכטמן. צוויי־ בילדער האָט ער זייער שיין נעשפּילט. דער עולם איז באַיינטערט, כען ווייל נאך אמאל, אבער ער זייט אז אזוי באנרעניצט איז מען קאָן נייט נאָכגעבן דעם פּאַרלאנג פון עולם.

אלע סאָנגס זיינען נעווען באַלייט אויף דער פּיאָנא ביי מערי העכטמן. צוויי־ בילדער האָט דר. וויייסבויב נערעדט און דערקלערט וואָס עס נייט פּראָקומען און די באדיינונג.

דער עולם נייט אויבער צו זייער שיין נע־ דענקט מיטן, וואָס זיינען צוגעקומען נע־ וואָרן פון די פּיאָנערן חבורה.

חברה נאָעלמאן, פּארזיצענדערן, דערט עולם וועלכע וועלט, פון דעם אוונט, באָ־ גריסט דעם נאסט חנה טשיושיק, און רופט צום וואָרט, די פּרעזידענטנס פון פּאָלנדע ארגאניזאציעס: מרס. ה. נאדפין, פון הדסה, מרס. ה. בלומפילד, פון קאָנסיל אף דזשואיש וואָמען, מרס. א. פּראָטקין, — פון מוטערס אקזילערי פון דער תל־ מוד תורה און מרס. ה. הילער — פון פּראָגרעסיוו לייידיס קלוב. אלע באגריסן שטיין, און עס האבן נעמען טייל אין דער דיסקוסיע, זייער נוטע אינטערעסאנטע רעפּאָרטן נעגעבן.

דער מיטינג אונטער דער פּירערשאפט פון מרס. ה. נאדפין, איז נעווען נוט באָ־ זוכט.

נאך קיינמאל, זינט די הדסה עקזיס־ טירט, איז אזא נרויסע פּראָצאָלונג נייט נעווען. עס איז פּשוט נייט נעווען וואָו צו שטיין, און עס האבן נעמען טייל אין דער דיסקוסיע, אין דער הדסה, אין תלמוד תורה און אין פּראָגרעסיוו קלוב. אלע באגריסן חברה חנה טשיושיק, מאלט פּאר דעם עולם בילדער פון דעם ארץ ישראל'דיקן חלוצים לעבן, מיט שיינע אמת'ע שארפע פּאָרבן, דער עולם ווערט באַיינטערט, זי פּאָדערט אויף אלעמען צו אנשלייסן זיך אן די ריינע פון פּיאָנערן קלוב.

דר. מ. יאמפּאלסקי, דערציילט א פּורים מעשה'לע.

דינה עפּקלמאן נייט א וואיאלין סאָלא. עס ווערט נעזונגען א חלוצים ליד.

דער האָל איז נעווען נעפּאָקט. דער עולם איז נעקומען אין מאסן אפּצונעמען א נרוס פון ארץ־ישראל דורך חנה טשיושיק.

די פּאָליטיש טשיושיק איז ווייט און ברייט באָקאנט צווישן אלע אירן בכל תפוצות ישראל, דורך אירע צוויי העלדן, שרה און אפּרים טשיושיק, וועלכע זיינען נע־ פּאלן העלדישע פּארטיידיקנדיק אונזער לאנד אין דער צייט פון די אראבישע אי־ בערפאלן.

שרה טשיושיק איז נעפּאלן העלדיש מיט עלף יאר צוריק פּארטיידיקנדיק צוזאמען מיט יוסף טרומפּלדאר תל"ח, און אפּרים טשיושיק, קעמפּנדיק מיט די אראבער ביי דער פּארטיידיקונג פון חולדה, אין די אומ־ רוהען פון 1929.

אויך די דריטע חנה טשיושיק איז נאנץ נוט באָקאנט פּאר א צייט ארץ, צוויישן די חלוצים אין ארץ־ישראל, זי איז קיינמאל אין ארץ ישראל אלס קינד פון 25 יאר צו־ ריק (מאי 1906) און צו פּערצן יאר איז זי שוין אריינגעפּאָרן אין די חלוצים ריייען און האט שוין נעארבעט ביי פּארשיידענע ארבעטן.

אלזיין א קינד פון פּארמעגלאכע קאָלא־ ניסטן אין אוקראינע, דערצויגן אין א בעל־ הבית'ישער סביבה, מיט דינסטן און נא־ ווערנאנטקעס, רייכט זי אויבער מיט אט דעם לעבן, און נייט אויבער צו לאנדווירט־ שאפט, אנערקענענדריק, אז דאָס איז די נעזונטסטע ארבעט פּאר דעם אויבערבוי פון אידישן פּאָלק אויף זיין אינציכן לאנד.

מיט דער באוועגונג צווישן די חלוצות אינצוטיילן זיך אין באוועדערע קבוצות ווערט חנה טשיושיק צוזאמען מיט רחל בן צבי און אנדערע, די אנפירנדע נייסטער פון די מיידלשע קבוצות, וועלכע האבן זיך לעצטנס שטאַרק פּאראַוויזט און אנטווי־ קעלט, א דאנק דער מיטהילף פון דער אמעריקאנער פּרויען פּיאָנערן ארנאניזאצי־ עס.

די פּרויען פּיאָנערן ארנאניזאציע אין אמעריק, איז אנטשטאנען דורך א קוריוז, דורך א לענערע פון א ברונים, אבער ביי דער צייט פון די לעצטע זעקס יאר איז זי אויסנעוואקסן אין אן ארנאניזאציע, פון 3 חברות, מיט 60 קלובן פּראשפּרייט אויבער נאנץ אמעריק און קאנאדע. אירע צילן זיינען צו שטיגן ספּעציעל, די פּרויען קבר־ צות אין ארץ־ישראל, און אנטוויקלען דא אויפ'ן אמעריקאנער באזן, דעם טיפ פון דער אידישער נאציאנאלער מאָדערנער פּרוי, וואס נעמט אנטייל אין דעם אויבער־ בוי פון אידישן פּאָלק אין אמעריק אין ספּעציעל אין ארץ־ישראל.

א דאנק דעם הינן פּרויען פּיאָנערן קלוב וואס איז נענרינדעט צווישן מיט אנדער האלבן יאר צוריק ביי דער מיטהילף פון מרס. י. העפּטרין און וויינבוים, האט אויך ערמאָנטאן, די וויייסטע שטאָט אין צפון מערב קאנאדע, נעהאט יר זכרה, צו וואָרן באזונדס פון חברה חנה טשיושיק.

* * *

חנה טשיושיק האט זונטאג ביימאג אדרעסירט די קינדער קלובן, ביי מרס. העגסין אין הויז, וואו זי איז באַיינפּס נע־ וואָרן אין אירע און אין העברייאיש פון צוויי מיידלאך, תלמידות פון דער הינער תלמוד תורה, עס זיינען נעזונגען נעוואָרן לידער — העברייאיש און אידיש.

מאנטאג ביימאג, האט זי אדרעסירט א מיטינג פון דער הדסה, אין תלמוד תורה קלוב רוזמס.

דער מיטינג אונטער דער פּירערשאפט פון מרס. ה. נאדפין, איז נעווען נוט באָ־ זוכט.

נאך קיינמאל, זינט די הדסה עקזיס־ טירט, איז אזא נרויסע פּראָצאָלונג נייט נעווען. עס איז פּשוט נייט נעווען וואָו צו שטיין, און עס האבן נעמען טייל אין דער דיסקוסיע, זייער נוטע אינטערעסאנטע רעפּאָרטן נעגעבן.

מיט דער באוועגונג צווישן די חלוצות אינצוטיילן זיך אין באוועדערע קבוצות ווערט חנה טשיושיק צוזאמען מיט רחל בן צבי און אנדערע, די אנפירנדע נייסטער פון די מיידלשע קבוצות, וועלכע האבן זיך לעצטנס שטאַרק פּאראַוויזט און אנטווי־ קעלט, א דאנק דער מיטהילף פון דער אמעריקאנער פּרויען פּיאָנערן ארנאניזאצי־ עס.

די פּרויען פּיאָנערן ארנאניזאציע אין אמעריק, איז אנטשטאנען דורך א קוריוז, דורך א לענערע פון א ברונים, אבער ביי דער צייט פון די לעצטע זעקס יאר איז זי אויסנעוואקסן אין אן ארנאניזאציע, פון 3 חברות, מיט 60 קלובן פּראשפּרייט אויבער נאנץ אמעריק און קאנאדע. אירע צילן זיינען צו שטיגן ספּעציעל, די פּרויען קבר־ צות אין ארץ־ישראל, און אנטוויקלען דא אויפ'ן אמעריקאנער באזן, דעם טיפ פון דער אידישער נאציאנאלער מאָדערנער פּרוי, וואס נעמט אנטייל אין דעם אויבער־ בוי פון אידישן פּאָלק אין אמעריק אין ספּעציעל אין ארץ־ישראל.

א דאנק דעם הינן פּרויען פּיאָנערן קלוב וואס איז נענרינדעט צווישן מיט אנדער האלבן יאר צוריק ביי דער מיטהילף פון מרס. י. העפּטרין און וויינבוים, האט אויך ערמאָנטאן, די וויייסטע שטאָט אין צפון מערב קאנאדע, נעהאט יר זכרה, צו וואָרן באזונדס פון חברה חנה טשיושיק.

* * *

חנה טשיושיק האט זונטאג ביימאג אדרעסירט די קינדער קלובן, ביי מרס. העגסין אין הויז, וואו זי איז באַיינטערט נע־ וואָרן אין אירע און אין העברייאיש פון צוויי מיידלאך, תלמידות פון דער הינער תלמוד תורה, עס זיינען נעזונגען נעוואָרן לידער — העברייאיש און אידיש.

מאנטאג ביימאג, האט זי אדרעסירט א מיטינג פון דער הדסה, אין תלמוד תורה קלוב רוזמס.

דער מיטינג אונטער דער פּירערשאפט פון מרס. ה. נאדפין, איז נעווען נוט באָ־ זוכט.

נאך קיינמאל, זינט די הדסה עקזיס־ טירט, איז אזא נרויסע פּראָצאָלונג נייט נעווען. עס איז פּשוט נייט נעווען וואָו צו שטיין, און עס האבן נעמען טייל אין דער דיסקוסיע, זייער נוטע אינטערעסאנטע רעפּאָרטן נעגעבן.

חברה חנה טשיושיק, מאלט פּאר דעם עולם בילדער פון דעם ארץ ישראל'דיקן חלוצים לעבן, מיט שיינע אמת'ע שארפע פּאָרבן, דער עולם ווערט באַיינטערט, זי פּאָדערט אויף אלעמען צו אנשלייסן זיך אן די ריינע פון פּיאָנערן קלוב.

דר. מ. יאמפּאלסקי, דערציילט א פּורים מעשה'לע.

דינה עפּקלמאן נייט א וואיאלין סאָלא. עס ווערט נעזונגען א חלוצים ליד.

דער האָל איז נעווען נעפּאָקט. דער עולם איז נעקומען אין מאסן אפּצונעמען א נרוס פון ארץ־ישראל דורך חנה טשיושיק.

די פּאָליטיש טשיושיק איז ווייט און ברייט באָקאנט צווישן אלע אירן בכל תפוצות ישראל, דורך אירע צוויי העלדן, שרה און אפּרים טשיושיק, וועלכע זיינען נע־ פּאלן העלדישע פּארטיידיקנדיק צוזאמען מיט יוסף טרומפּלדאר תל"ח, און אפּרים טשיושיק, קעמפּנדיק מיט די אראבער ביי דער פּארטיידיקונג פון חולדה, אין די אומ־ רוהען פון 1929.

אויך די דריטע חנה טשיושיק איז נאנץ נוט באָקאנט פּאר א צייט ארץ, צוויישן די חלוצים אין ארץ־ישראל, זי איז קיינמאל אין ארץ ישראל אלס קינד פון 25 יאר צו־ ריק (מאי 1906) און צו פּערצן יאר איז זי שוין אריינגעפּאָרן אין די חלוצים ריייען און האט שוין נעארבעט ביי פּארשיידענע ארבעטן.

אלזיין א קינד פון פּארמעגלאכע קאָלא־ ניסטן אין אוקראינע, דערצויגן אין א בעל־ הבית'ישער סביבה, מיט דינסטן און נא־ ווערנאנטקעס, רייכט זי אויבער מיט אט דעם לעבן, און נייט אויבער צו לאנדווירט־ שאפט, אנערקענענדריק, אז דאָס איז די נעזונטסטע ארבעט פּאר דעם אויבערבוי פון אידישן פּאָלק אויף זיין אינציכן לאנד.

מיט דער באוועגונג צווישן די חלוצות אינצוטיילן זיך אין באוועדערע קבוצות ווערט חנה טשיושיק צוזאמען מיט רחל בן צבי און אנדערע, די אנפירנדע נייסטער פון די מיידלשע קבוצות, וועלכע האבן זיך לעצטנס שטאַרק פּאראַוויזט און אנטווי־ קעלט, א דאנק דער מיטהילף פון דער אמעריקאנער פּרויען פּיאָנערן ארנאניזאצי־ עס.

די פּרויען פּיאָנערן ארנאניזאציע אין אמעריק, איז אנטשטאנען דורך א קוריוז, דורך א לענערע פון א ברונים, אבער ביי דער צייט פון די לעצטע זעקס יאר איז זי אויסנעוואקסן אין אן ארנאניזאציע, פון 3 חברות, מיט 60 קלובן פּראשפּרייט אויבער נאנץ אמעריק און קאנאדע. אירע צילן זיינען צו שטיגן ספּעציעל, די פּרויען קבר־ צות אין ארץ־ישראל, און אנטוויקלען דא אויפ'ן אמעריקאנער באזן, דעם טיפ פון דער אידישער נאציאנאלער מאָדערנער פּרוי, וואס נעמט אנטייל אין דעם אויבער־ בוי פון אידישן פּאָלק אין אמעריק אין ספּעציעל אין ארץ־ישראל.

א דאנק דעם הינן פּרויען פּיאָנערן קלוב וואס איז נענרינדעט צווישן מיט אנדער האלבן יאר צוריק ביי דער מיטהילף פון מרס. י. העפּטרין און וויינבוים, האט אויך ערמאָנטאן, די וויייסטע שטאָט אין צפון מערב קאנאדע, נעהאט יר זכרה, צו וואָרן באזונדס פון חברה חנה טשיושיק.

* * *

חנה טשיושיק האט זונטאג ביימאג אדרעסירט די קינדער קלובן, ביי מרס. העגסין אין הויז, וואו זי איז באַיינטערט נע־ וואָרן אין אירע און אין העברייאיש פון צוויי מיידלאך, תלמידות פון דער הינער תלמוד תורה, עס זיינען נעזונגען נעוואָרן לידער — העברייאיש און אידיש.

מאנטאג ביימאג, האט זי אדרעסירט א מיטינג פון דער הדסה, אין תלמוד תורה קלוב רוזמס.

דער מיטינג אונטער דער פּירערשאפט פון מרס. ה. נאדפין, איז נעווען נוט באָ־ זוכט.

נאך קיינמאל, זינט די הדסה עקזיס־ טירט, איז אזא נרויסע פּראָצאָלונג נייט נעווען. עס איז פּשוט נייט נעווען וואָו צו שטיין, און עס האבן נעמען טייל אין דער דיסקוסיע, זייער נוטע אינטערעסאנטע רעפּאָרטן נעגעבן.

חברה חנה טשיושיק, מאלט פּאר דעם עולם בילדער פון דעם ארץ ישראל'דיקן חלוצים לעבן, מיט שיינע אמת'ע שארפע פּאָרבן, דער עולם ווערט באַיינטערט, זי פּאָדערט אויף אלעמען צו אנשלייסן זיך אן די ריינע פון פּיאָנערן קלוב.

דר. מ. יאמפּאלסקי, דערציילט א פּורים מעשה'לע.

דינה עפּקלמאן נייט א וואיאלין סאָלא. עס ווערט נעזונגען א חלוצים ליד.

דער האָל איז נעווען נעפּאָקט. דער עולם

פּראָדוקטן אויף איבער 34 מיליאן דאָלאר פּראָדוצירט לעצטן יאר אין עדמאָנטאָנער פּעקמאָרים

ער איז קיין צוויייפל ניט, אז עדמאָנ־ טאָן פּראָגרעסירט נאָנץ באַייטנד אויפ'ן אינדוסטריעלן נעביט. אפּשר נייט קיין סך מענשן וויייסן, אז די פּראָדוקציע אין די עדמאָנטאָנער פּעקטאָרים איז לעצטן יאר נעווען אויף דרייי מיליאן דאָלאר נרעסער אין פּארנלייך מיט דער פּראָדוקציע פון די פּעקטאָרים אין דער נאנצער פּראָווינץ, מיט פּופצן יאר צורוק. כסך הכל איז אין די עדמאָנטאָנער פּעקטאָרים אויסנעארבעט נעוואָרן, לעצטן יאר, סחורות אויף דער סר־ מע פון איבער 34 מיליאן דאָלאר.

די אלגעמיינע אנטוויקלונג פון דער קא־ נאדער אינדוסטריע. אין פּארלויף פון די לעצטע עטלאכע יאר, איז דער עפּקלעקטירט אין דער אינדוסטריעלע סטאטיסטיק פון עד־ מאָנטאָן, וואס וויייזט א פּראָגרעסיוונע עך־ פּארלויף פּונ'ם יאר 1929 אין פּארנלייך מיט 1927 אין שכירות פון אין מיליאן אין 57 טויזנט דאָלאר. אדער אויף אָרום 20 פּראָצענט און א פּארנרעסיוונע אין דער פּראָדוקציע פון זיבן מיליאן און 101 טויז זענט דאָלאר — אדער אויף אָרום 22 פּרא־ צענט.

אזא "פּובליסיטי" ווי "פּראָדוצירט אין אלבערטא" וואָס איז נעווען אויף אן אויס־ שטעלונג לעצטן אקטאבער, שאפט א נייעם באוואוסטזיין אין די מוחות פון די ערמאָנ־ טאָנער ביירגער אז די לאָקאַלע פּאברייקאנט באזיצן די קונסט און די דעזורס צו מאכן סחורות אזוי נוט אין קוואליטעט און אין סטייל אזוי ווי די סחורות וואס איז נשפּאנן נעוואָרן אין פּאראייניקטע שטאטן.

בעסערע וועגן

דער שטראם פון טוריסטן פּארקער האלט אין איין פּארנרעסערן זיך. בענוי און דושאפּער פּארקן נילן וועדסטפּולע פּינאנ־ ציעלע אפּטעק זיך דער פּראָווינץ אלבערטא. ביי היינטיקן טאג זיינען פּינף פון די סופּיט־וועגן וואס פּירן קיין עדמאָנטאָן, אויסנעלייגט מיט נראוול פון פּופּציק ביז הונדערט מייל.

דאָס באזעצן זיך אויף לאנד

דער עדמאָנטאָנער דיסטריקט זעצט פּאר צו פּארנרעסערן דעם ערשטן פּלאץ אין מערב קאנאדע פּאר דעם לאנד־זוכער. דאָס איז אן צוויייפל א דאנק דעם פּאקט וואס עדמאָנ־ טאָן איז דער טויער צו דעם נרעסטן שטח סטאָרייע וואָס איז פּארבליבן אין מערב קאנאדע. נאָך מער, עס איז ניטא קיין אנ־ דער טייל אין מערב קאנאדע וואו אזא נעלענענהייט ווערן אזא נעהעריקע אויספּערק־ זאמקייט צו דעם נייעם סעטלער. דער אר־ נייווערסיטעט פון אלבערטא איז נעווען דער ערשטער אין קאנאדע צו שאפן א באָרן דער־ פּארטמענט, און ער טוט נלענצנדע ארבעט אונטער דער השנחה פון דעם פּראָווינציעלן דעפּארטמענט פון אנריקולטור, אין אנצייי־ כענען די ניט־באזוצטע שטחים לאנד, פּלאָסיפּיצירנדיק דעם בארן וואס איז שייך דעם אנריקולטורעלן וועזן, די מענלאכ־ קייטן פּאר וואסער און א פּך אנדערע אינ־ פּארמאציעס וועזט פון דעם דאזיקן דע־ פּארטמענט נענעבן צו דעם נייעם סעטלער. אין פּארלויף פון די ערשטע זעקס מאנ־ טען אין יאר 1930, האבן פּיר טויזנט "האָמסטעדס" נענומען לאנד אין דעם ער־ מאָנטאָנער לאנד דיסטריקט.

אנדערהאלבן מיליאן דאָלאר אויף שטאָטיק אויסבעסע־ רונגען

די באַעלקערונג אין ערמאָנטאָן וואקסט לאנזאם און זיכער און דאָס שפּי־ נעלט אפּ דעם וואוקס פון דער באַעלקע־ רונג פון דער אקאָנאָמיק דיסטריקט אין בארינט. זינט דעם יאר 1925 האָט זיך די הינע באַעלקערונג פּארנרעסערט אויף פּינף און צוואנציק פּראָצענט און אין איצט איבער אכציק טויזנט.

די "סיוויק יוטיליטיס" וויייזן א נעזונטע נאָטווייליגונג. די נעבוי פראָנראָם, כאטש ניט אזוי אקטיוו וויי אין 1929, איז אבער זייער צופּרידנשטעלנד, לויט די אוטשטע־ רען.

היינטיקן יאר וועט די שטאָט אויסנעבן 516 טויזנט דאָלאר אויף צי ברוקירן דר־ נאָם, אויף אויסצובעסערן די ליניעס פון דער טראָטואר און אויף אנדערע יומיל־ סיס: אויף א נייער פּאליצי סטאנציע וועט אויסנעבן וועדן 110 דאָלאר און אויף אלנעמיינע אויסבעסערונגען וועט אויסנע־ נעבען און ערמאָנטאָן די סומע פון איין מיליאן און 455 טויזנט דאָלאר.

דער פּראצענט אייננאָסירונג פון די לוי־ פענדע שטיינרן פאר'ן יאר 1930 איז הע־ כער אין פארנלייך מיט'ן יאר 1929. דאָס איז א באוויין אז די ערמאָנטאָנער שטיי־ ער צאָלען באזונז צוטרוי און טוט מיט האָפענונג פאר בעסערע צייטן, ניט אכטר־ דיק דער הערשנדער דפּרעסיע.

זעלבסטפארשטענדלאך, אז נעשעפּטן אין ערמאָנטאָן, אזוי ווי אין יעדער אנדער שטאָט אין מערב קאנאדע, זיינען אפּהענ־ ניג אין דעם פּינאנציעלן צושטאנד פון דער פארמער אפּעלקערונג פון דעם דיס־ טריקט. צוליב דעם נידעריק פּריים אויף ווייץ זיינען די פארמערס נייט אין קיין נר־ טער פּאזיציע היינטיקן יאר. אלבערטא איז א אספּיק פּראָווינץ פאר נעמישטער פּאר־ מערס און יעדער פארמער וועלכער פאלנט נאך די פּראָגראם פון נעמישטער פּארמערי איז נעזיכערט מיט דערפאלג.

ערמאָנטאָן, מיט א הינטערגרונט פון באַייטנדן פּראָגרעס אין 1930 קוקט מיט זיכערקייט אויף היינטיקן יאר. מיט'ן גלויבן אז אין די קומענדיקע עטלאכע יאר וועט זיך די באַעלקערונג פארנרעסערן ביז אי־ בער הונדערט טויזנט, און אז איר רייכטום און וויכטיקייט אין דעם פּראָווינץ לעך־ בען פון אלבערטא וועט בארעכטיקן וואס אין אנדערע ווערטן, די ערמאָנטאָנער זיינער צופּרידנשטעלנד, לויט די אוטשטע־ רען.

היינטיקן יאר וועט די שטאָט אויסנעבן 516 טויזנט דאָלאר אויף צי ברוקירן דר־ נאָם, אויף אויסצובעסערן די ליניעס פון דער טראָטואר און אויף אנדערע יומיל־ סיס: אויף א נייער פּאליצי סטאנציע וועט אויסנעבן וועדן 110 דאָלאר און אויף אלנעמיינע אויסבעסערונגען וועט אויסנע־ נעבען און ערמאָנטאָן די סומע פון איין מיליאן און 455 טויזנט דאָלאר.

דער פּראצענט אייננאָסירונג פון די לוי־ פענדע שטיינרן פאר'ן יאר 1930 איז הע־ כער אין פארנלייך מיט'ן יאר 1929. דאָס איז א באוויין אז די ערמאָנטאָנער שטיי־ ער צאָלען באזונז צוטרוי און טוט מיט האָפענונג פאר בעסערע צייטן, ניט אכטר־ דיק דער הערשנדער דפּרעסיע.

זעלבסטפארשטענדלאך, אז נעשעפּטן אין ערמאָנטאָן, אזוי ווי אין יעדער אנדער שטאָט אין מערב קאנאדע, זיינען אפּהענ־ ניג אין דעם פּינאנציעלן צושטאנד פון דער פארמער אפּעלקערונג פון דעם דיס־ טריקט. צוליב דעם נידעריק פּריים אויף ווייץ זיינען די פארמערס נייט אין קיין נר־ טער פּאזיציע היינטיקן יאר. אלבערטא איז א אספּיק פּראָווינץ פאר נעמישטער פּאר־ מערס און יעדער פארמער וועלכער פאלנט נאך די פּראָגראם פון נעמישטער פּארמערי איז נעזיכערט מיט דערפאלג.

דער פּרויען פּיאָנערן קלוב

דער הינער פּרויען פּיאָנערן קלוב, האָט זיך נערנרינדעט אוגוסט 1929. עקזיס־ טירט אויבער א יאר מיט 8 מאנטאן — — די צאָל פון חברות 45.

פאר דעם ערשטן יאר, האבן זיי ארי־ בערנשטיין אין הויפּט אפּים אין נירי־יארק די סומע פון קרוב צו $500 ($480).

וואָס דארפן זיי טוען? —

1) אונטערשטיצן די פּרויען קבוצות אין ארץ־ישראל, דאָס הייסט, נעבן א מענלאכ־ קייט די נייע אנגעקומענע חלוצות, זיך צור צוגרייטן, צו ווירטשאפטן אויבער אין לאנד.

2) דערציען די הינע פּרויען אין נאציא־ נאל פאציאלן זין, דערהויפּט דעם נייסטיקן מצב, פון דער אידישער פּרוי, צו העלפן צו איר גלייכבארעכטיקונג און מדערנזירונג

3) א בריוו־פּארצוויינטע קולטורעלע ארבעט פאר די חברות פון קלוב, צו דעם צוועק, וועלכע איינגעדרונגען לעקציעס, און אפּטע דעבאטעס, אויבער פארשיידענע טע־ מעס.

4) פייערונג פון פארשיידענע אידישע ימים טובים, אין א פּאלקסטימלאכער טרא־ דיציאנעלער פּארם.

5) די דערציאונג פון דער יוגנט אין נייסט פון חלוצים, צו דעם צוועק איז אר־ נאזיירט נעוואָרן א מיידל גרופּע, אין על־ טער פון 15—10 יאר, אונטער דער אנ־ פירונג פון חנה בערנשטיין, ביי דער מיט־ הילף פון פרויען פּיאָנערן קלוב.

זייער א שיינע דערשיינונג, די פּיאָנערן קלוב וויי עס שליסן זיך איין אלס חברות, פון אלע קלאסן, און וויי אלע פילן זיך היי־ מיש און נרייט צו דערפּילן זייער חוב, צו די חלוצות אין ארץ־ישראל, און ארבעטן אלע ערנסט און איבערנעגעבן.

די יערלאכע פּראָאמלונג פון דער עדמאָנטאָנער תלמוד-תורה

דער יערלאכער תלמוד תורה מיטינג, וועלכער איז נעווען נעהאלטן אין תלמוד תורה קלוב רוזמס, פּאָנעהאלטן — פּאראַיזנדער, עפּנט דעם מי־ טינג.

עס וועלן נעלעזן די מיניטס פון א נאנץ יאר, ווי אויך דער פּינאנציעלער רעפּאָרט, דורך ר. טאראראש. שטעדזיקער פּערזע־ טאָרקאָסירער פון דער תלמוד תורה.

מר. מ. י. ליבערמאן, טשערמאן פון דער בילדונג קאמיטע, רעפּאָרטעט, די איינג־ מע פון דער בילדינג, און ווי זי צאָלט זיך אליין אוים מיט דער מיטהילף פון די יער־ לאָכע באזארן, וואס ווערן דורכגעפּירט פון קאונסיל אף דזשואיש וואָמען, די איינ־ קונפט פון חתונות, טעניק און מיטינגען.

מר. באָלצאן נייט אויבער דעם טשער צו מר. ה. פּרידמאן אנצוזיין מיט דעם מי־ טינג, און אליין אלס פּארזיצנדער אויך פון וער החנוך, נייט אן אויספירלאכן באריכט פון דעם סדר תלמוד תורה און דאָס איינטיילן פון די קלאסן וויי אין דער פּראָגראם.

פון דעם אנפאנגער קלאס, מחלקה א' ביז דעם העכסטן קלאס, מחלקה נבוהה ב' וויי אויך אירן באַיינדרוק פון דעם פּראָגרעס טען, קאלנארי, עדמאָנטאָן קלאס.

דעם אינטערעס פון די קינדער, און זייר באַיינטערעסן, זייער נוטע באווכונג און וויליג צו דעם העבּראיישע־איריש דעפּארט, שרייבט צו דעם דערפּאָלג פון אלעם צו הא־ בען נוטע איבערנעגעבענע לערער, וועלכע זיינען ערלאך און איבערנעגעבן צו דער מלאכת הקודש פון לערנען איר. קינדער צו זיין אידן. מיר מענן האבן ביי בעסטע קא־ מיטעס, קאנען זיי נארניט אויסטאָן, וועלן מען זוכט האנדלען מציאות, קריגט אבער די בעסטע לערער, צאָלט זיי ארנטלאך פּאר זייער איבערנעגעבנקייט און מען האט דערפּאָלג. דער עולם האט אויסנענומען דעם בארימט פארשיידענע אידישע מענטערס.

רעזו. א. פינסקי און מר. י. נעלפין, פון דער עקזאמינער קאמיטע, האבן אפּנענעבן זייער א צופּרידנשטעלנדן בארימט. רעזו. פינסקי רערט מיט באַייטערונג ווי די קינדערלאך ענטפערן שנעל און לעבעדיק, עס פינקלען זייערע אוינעלאך, דער אור התורה, אוך זייער ליבע צום לערנען צייגט זיך אריים אין זייערע ענטפערס.

עס איז אויך פּארנעקומען א דערווייזונג פון א קאמיטע פון 15 לייט, וועלכע קלייבן נאכדעם צווישן זיך אוים, די נויטיקסטע באמטע ביים ערשטן עקזעקוטיוון מיטינג, פּאלננדע זיינען דערווייזט נעוואָרן. ה. א. פּרידמאן ק. ס. וו. דיימאנד, י. באלצאן, י. מאראשש, כ. י. ליבערמאן, א. דאהער, א. קריסטאל, י. סטאר, א. פּראָטקין, מש. מארנולים, ה. פּאָאנאף, א. העגסין ס. שר לער, י. נעלפין, י. ה. סעמועלס און מ. שעכטער. רעזו. א. פינסקי און ב. שא. האָ־ נערערי מיטנלידער פון דער קאמיטע.

* * *

דער המאור קלוב האט דורכגעפירט א קאָאראָעט דעגס, און פּארווייזונגען. עס איז דורכגעפירט זייער א שיינע און נעלונ־ נענע פּראָגראם, פון זינגען שפּילן אין טענץ און דער עולם האט נוט פּארבראכט.

דער טאָנץ איז נעווען נוט באווכט, און די איינטאָנ צופּרידנשטעלנד. דער המאור קלוב, א פּארטיין פון שטודירנדער יוגנט, פּארואָלטן זיך אָפּט. האלטן אף דעבאטעס, פּארלעזונגען און דיסקוסיעס, זייער נוטע און אינטערעסאנטע ארבעט פאר דער יר־ נענט, זייער פּארויצער איז סאל. מאסקא־ ווימש.

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע פּריינט
און פּאטראָניזירס

א פּרייליכן און בשרין פּסח

THE J. H. ASHDOWN HARDWARE
COMPANY, LIMITED
EDMONTON

עס איז א פּארגעניגן פאר אונז צו איסדריקן צו איר אונזערע
נוטע וואונשן צום

יום-טוב פּסח

אין דער זעלבער צייט וווינשן מיר אויך צו רעקאמענדירן איר אונזערע
פּאסטעריזירטע פּראָדוקטן

מילך — פּוטער און אייז קרים — און איבערהויפּט כשר'ע מילך

WOODLAND DAIRY
LIMITED
EDMONTON ALBERTA

הארציקע באגריסונג

און בעסטע וואונשן
פאר

א פּרייליכן פּסח

צו אלע אונזערע אידישע פּריינט

JAS. A. MacKINNON LIMITED
309 BANK OF NOVA SCOTIA BLDG.
EDMONTON ALBERTA

OFFICE OF THE MAYOR
EDMONTON
ALBERTA

דעם 5טן מארט, 1931.

צום רעדאקטאר פון "דאָם אידישע וואָרט".

ווינישעג, מאניטאבא.

חשוב'ער הער!

איך וויינש צו נעמען די רעזיקע נעלעננהייט, אויסצודריקן דורך די קאלומס פון אייער צייטונג, די היכשבתונג וואָס איך האָב צו די איינוואוינער פון ערמאָנטאָן, פון אייער נלויבן און ראָטש, זוי זיינען אנגעוואקסן פאר זייער ארנומענטירע, וואס זייער ארציכן פּראָגרעס אין זייער אייגענעם פּאלק און פון די זייער אינטערעסירנדיק איז וואָס זיי זייער איינצוקומען צו פּארשיידענע ארבעטן.

אין פּנים פון דער עקסטרעמער הצפּרעסיע דורך וועלכער מיר נייגן איצט דורך, איז עס א וויכטיק אָפּשפּיגלונג פון דער נוטער ביירנערשאפט פון דער אידישער באַעלקערונג, וועגן אלע רעזירונגען, די דאָמיניאָן, די פּראָווינציעלע און די שטאָטיק, שטיינן פּנים אל פּנים מיט אן ערנסטער פּראָבלעם צו באַעמפּנן ארבעטסלאָזיקייט וואָס הערשט אין קאנאדע אין דער איצטי־ קער צייט.

איך נלויב, אז דער וואונדערבארער רעקארד וואָס דָי אידן האבן פּאר זיך נעשא

עדמאָנטאָנער אָפּטיילונג

EDMONTON, ALTA.

פון קישענעווער פֿאַנאַם

(זכרונות)

פון בן־יהודה

זונטאג איז דאס געווען, אסרו חג של פסח, דעם ערשטן טאג פון זייער "פאס כא", פון וואנען עס האט זיך גענומען דער רעש או אין קעשענעוו איז א פאנאם.—דאס האט קיינער ניט נעוואוסט. אבער או ס'ראבעוועס איז אין קישענעוו א פאנאם. אבער או ס'האט נעקענט ווערן אזא שענעס, האבן מען נעוואוסט אין נעפילט. און דער עולם נייט אוים פאר'חושב'ט. ס'שושקעט זיך. ס'פרענט איינער דעם צוויטען: דאסט נעהערט ?

לעאוות (מיין שטעטל) איז פארבונ־דען קישענעוו, א חוץ נעשעפט, אויך דורך דעם האט מען־אפיהט צו זיינע פרייוע פרייזעס, בריידער, מחותנים און א. וו. יע־דער האט מען־אפיהט צו זיינע פרייוע און ערשט דינסטאג האבן נאך־קומען ביז לעפאמע (די ערשטע פון קישענעוו) פון מיין ברודער שמואל באלצאן: "אלעס איז אריבער, נאס האט אונז מציל נעווען". דאס נאנצע שטעטל איז זיך צונויפנעלאפן, יעדער האט נעוואלט לייענען פון פשט'לען און חקירה'ן, יעדער האט אנדערש פאר־טייטשט. פארנאכט איז שוין נעקומען מע־לעפאמעס צו ישרן און מיט פארשיידענע נוסחאות.

אין א פאר וואכן קומט צו מיר יהודה שטיינבערג, (באוואוסטער שריפט־שטעלער, מיטארבעטער פון "הצפירה") און וויזט מיר א טעלעגראמע אין וועל־כער מ'חייסט אים פארן קיין קישענעוו צו באשרייבן דעם פאנאם, און ער בעט מיך מיטפאהרן מיט אים. איך טראכט ניט קיין סך, היים שפאנען פערד, נעוועז זיך אן אויך א הויז און קוטש, מיט א פארד. פארנדיק קיין קישענעוו האט מען זיך נעדארפט אפ־שטעלן נעכסתן אין א קליין שטעטעלע העכשעשט. דארט האבן נעוואוינט מיין פרויס עלטערן. מיר האבן נעהאפט צו הערן דארט מער איינצלהיימס פון־ם פאר־האס. פארט נעפונטער צו קישענעוו, אבער יעדער איינער האט דארט דערציילט אן אנדער נעשיכטע און זיי האבן זיך אפט־מאל נעשלאגן. נאכ'ן עסן רופט זיך אייך דערציילט קומט וועט איר אליין זעהן. נר מיינט אונז אויס אין פארשידענע פלעצ־לעך. איך טראכט ניט קיין שפאנען פערד, נעוועז זיך אן אויך א הויז און קוטש, מיט א פארד. פארנדיק קיין קישענעוו האט מען זיך נעדארפט אפ־שטעלן נעכסתן אין א קליין שטעטעלע העכשעשט. דארט האבן נעוואוינט מיין פרויס עלטערן. מיר האבן נעהאפט צו הערן דארט מער איינצלהיימס פון־ם פאר־האס. פארט נעפונטער צו קישענעוו, אבער יעדער איינער האט דארט דערציילט אן אנדער נעשיכטע און זיי האבן זיך אפט־מאל נעשלאגן. נאכ'ן עסן רופט זיך אייך דערציילט קומט וועט איר אליין זעהן. נר מיינט אונז אויס אין פארשידענע פלע

עדמאנטאנער אפּטיילונג EDMONTON, ALTA. עדמאנטאנער אפּטיילונג

בשעת מעשה און דערנאָך

(א בילד פון אמאל)
פון א. צ.

— ר' נרונם איז קראנק, ר' נרונם איז א נרויסער חולה . . .
— ר' נרונם איז שלאפּ, ר' נרונם איז א מסוכן, שלעכט מיט ר' נרונמ'ן...
— וואס מאכט ר' נרונם ?
— ניט פרייליכּ . . .
— וואס זאגן דאקטוירים ?
— הינע דאקטוירים ! פרעג זיי בחרם די קאנאוואלן: זיי פטר'ן דאך מעגשן :
— וואס, שוין נעקומען דער פראפעסאר פון אוסלאנד ?
— איר האט זיך אויכנעשלאפן פרעגען ! ער פּאָרט שוין היינט אפּ.
— נו, וואס האט ער נעזאגט ?
— ער האט נעהויבן ארויסצוּ־ווייזן דעם אויסלענדישן פּראָפעסאָר, ער האט זיך נעזוארפן צו די דאקטוירים שלאנן זיי.
— נאר ! כוב ושקר; אדרבה, ער האט נאָך נעזאגט : אז דער דאקטאר עפּעלבוים איז דא ביי אייך, צו וואס זשע האט איר באדארפט שיקן נאך מיר".
— שוטה ! דן גלייכסט אפּנים דעם פראפעסאר צו אונזער שטיקל עפּעלבוים? דו ווייסט צוואנציק יאר, ער מעג ביי אים דו רובע היינט.
— וועז איז דאך דעם פריישוש פיסקר'ס לייב־דאקטאר.
— נייז, דעם פרינצ'ס.
— אויף האב נעהערט, אז ער איז מאנטיפיאר'ס דאקטאר אוז אז ער איז א איד.
— וואס איז זיין קרייזק, ר' נרונמ'ס?
— א וואסער נעשוילאכץ.
— און נאר ?
— מען זאגט א צוקער קראנקהייט אויף.
— וואס זאגט איר אויף אים ? איר קאנט אים דעם חכם ? או אך און אז ווי ! נא דיר נאר חאצקל ! חאצקל איז שוין אויף א לייט, דן האסט שוין פארלאטעט דיינע הויזן, נאך ניט ?
— ביי דיר פרעגט מען ניט, פערד, חמור, איף האב אליין נעהערט פון נחּ־מן דעם קאסיר, אז דער פראפעסאר האט איינגיינדיק אין שטוב נעזאגט "גוט־מארגן" אויף לשון קודש.
— נו, זאג, אדרבה, מיין למדן, ווי האט ער נעזאגט ?
— איך ווייס ניט אקוראט ווי, אבער ער האט פּאָרט נעזאגט.
— עם מאכט כלל ניט אויס, יא, וויפיל האט ער נענומען פארן ווי זיט ?
— דריי טויזנט רובל.
— משוגענער ! פיר האט דאך נענר מען יענער פראפעסאר, וואס פון פאריז, וואס דער איז ניט ווערט זיין פּאדמיא־טער.
— דער איז א גרעסערע פראפעסאר פון יענעם: יענער מעג זיין ביי דעם א תלמיד צוואנציק יאר, ער מעג ביי אים דו רובע הייגן.
— וועז דו ביסט נעוואָרן אזא שייגעץ, אזא הולמאי . . .
— וואס איז זיין קרייזק, ר' נרונמ'ס?
— א וואסער נעשוילאכץ.
— און נאר ?
— מען זאגט א צוקער קראנקהייט אויף.

— אך, אך ! אזא גביר, אזא בעל צדקה !
— פשש ! אזא שטוב, א שפאס וואס פון זיי גייט ארוים צדקה, פרעג איז שוין אויף א לייט, דן האסט שוין פארלאטעט דיינע הויזן, נאך ניט ?
— ביי דיר פרעגט מען ניט, פערד, חמור, איף האב אליין נעהערט פון נחּ־מן דעם קאסיר, אז דער פראפעסאר האט איינגיינדיק אין שטוב נעזאגט "גוט־מארגן" אויף לשון קודש.
— נו, זאג, אדרבה, מיין למדן, ווי האט ער נעזאגט ?
— איך ווייס ניט אקוראט ווי, אבער ער האט פּאָרט נעזאגט.
— עם מאכט כלל ניט אויס, יא, וויפיל האט ער נענומען פארן ווי זיט ?
— דריי טויזנט רובל.
— משוגענער ! פיר האט דאך נענר מען יענער פראפעסאר, וואס פון פאריז, וואס דער איז ניט ווערט זיין פּאדמיא־טער.
— דער איז א גרעסערע פראפעסאר פון יענעם: יענער מעג זיין ביי דעם א תלמיד צוואנציק יאר, ער מעג ביי אים דו רובע הייגן.
— ווען ביסטו נעוואָרן אזא שייגעץ, אזא הולמאי . . .
— איף בין נאָר נעוואָרן אזא שייגעץ, נאָר, ווי אן איינענר נעמש איז אויך נאָר איף בין הייגט נעוואָרן ביי אים אויף דער ראשטש.
— וואס שטייט אין דער צוואה ?
— דריי־סיק טויזנט אויף ארץ שי־ראל, צוואנ . . .
— פערציק טויזנט — פאררייכט זע־ליק, דער יונגער מלמד, און ניט אויף ארץ ישראל, נאר אויף פאלעסטינע.
— אזא איר, האט אלץ ליב צו פאר־ריכטן ! — דער מניר האט דאך שבת נע־זאגט, אז ארץ־ישראל און פאלעסטינע איז אלץ איינס.
— ניט אלץ איינס — דערקלערט זע־ליק דער מלמד — ארץ ישראל הייסט דאס נעבן נעלט אויף די אלטע און פרומע אירן, וועלכע פארן אהין שטאר־בען כּדי וועלען דאָלן זיי ניט עסן, און פאלעסטינע הייסט דאס נעבן נעלט אויף די יונגע חברה, אויף די קאלאניסטן, וועלכע בארבעטן דארט פיר ערד.
— ר' נרונם וועט ניט נעבן אויף פאר לעסטינע א קאפּיקע, אויף די אפיקורסים וואס רוינערן דארט אום שבת — מישט זיך אריין ר' יחמיאל דער פּרוש.
— ער האט טאקע נישט אפּגעשטראָבן . . . און די שמשים האבן אפּגעשפּאלט קלאפּן מיט די פושקעס. דער עולם האט אנגעהויבן כלילפען, אויבערהויפּט די ווי־בער, און די מטה מיט דעם נאנצן עו־לם זיינען אוועק אויפ'ן קויטשן שלייאר צום שטאָם.
נעעגנטער צום שטאָם זיינען צוגעשמא־צען נאך מענשן און עס איז נעוואָרן א שטארקע עלאשאפט אין די נאָס. די פאליציי האט קיום איינגעהאלטן דאס אדרעגונג. אלע קראָמען זיינען צוגע־שלאסן נעוואָרן, נאר איין קרעמל האט זיך אומגערן אבּיסל אויפּגעעפּנט.
— מאך צו די קראָם ! — האט נע־שריען מענדל מענדל פון דער קראָם. — איר מיט קאלטעגעס, צעריסע שיך מיט אפּגעפאלענע פּאדעשוועס, דורך וועלכ־כע עס האבן זיך נעזוכן ברודיקע שמא־טעס מיט בּלאטע, מאך צו גבלה, די קראָם ! אז ניט וועל איך צוזיץ און איך וועל דיר די בייגער אויבערבּרעכן..
— איר קאנט אים יא נין ! ? — לאכט לייבעצקע דער בעל עגלה און ער שטעלט ארויס א לאנגע צונג, — וואס זאגט איר אויף דער סחורה ? זיין יום־טוב איז דאך היינט, ער וועלט דאך כתּעשר פון דער לויה, וו קלערט איר ? טאמער האט ער נעהאט נאנצע שטיוול, האט ער זיי שוין צעריסן.
דער נאנצער עולם איז אוועק צום הויף פון דער תלמוד תורה אין וועלכ־כער ר' נרונם האט אין עגוואן אין אוועקגעשטעלט נעוואָרן א הינקנדיקער טיש אויף וועלכן ס'איז ארויפגעקראָכן דער נייער מורא הוראה — א דיקער איד מיט א שטארקן קול, ער האט ארויסגעשלעפּט פון קע־שענע א גרויסע רויטע פאטשייצט די נאז מיט א שטארקע אויסגעשניצטע די נאז מיט א שוץ פון פּאָנס, נאר אן רחמנות. די גבירים מיט די אינטעליגענטן זיינען אריין אין דער נרויסער שטוב פון דאטשע אין דער נאנצער עולם איז נעשטאנען אין בלאַ־טע. . . .
— וואס פאר א רענן ! זאנט אייגער — אז א צדיק שטארבט נייט תמיד א רענן.
— עס איז קיין כלל ניט — ענט־פערט אייגער א יונגער בחור.
— אזוי זאנן אפּיקורסים — צעהיצט זיך דער ערשטער.
— וואס איז ? — ווערט אין כעם דער בחור — וואס פאר א צדקות האט איר נעזוען אין ר' נרונמ'ן ?
— א, דו שוינעץ ! וואס זאנסטו אויף אים ? ער דערט אויף ר' נרונמ'ן !
— איר וויסט — האט זיך דער כחור צעהיצט ! איר וויסט, אז ר' נרו־נם האט נעהאלטן אין זיינע אייזערנע ניט, אז דער נאנצער מסחור פון מעל איז נעוואָרן אין זיינע העגט, אז עס איז ניט נעוואָרן אזא קאפּיטאל בייַ קיי־נעם, אז מען זאל קאנען מיט אים קאנ־קורירן, אז אין דער נאנצער נובערנע־ריי אין בייַ אונז איז נעוואָרן תמיד בייַ־טיג דער מעל ווי אומעטום, זעט וויפיל הא־בען זיי דו רוסישע אין די אידישע שרייבער צעפּייקט אין די נאזעטן וועגן זיין שערקאלאער עפּסקופּלומאציע, וועגן זיי־נע אכזריות מיט זיינע אייגענע די־נער, מיט זיינע פּריקאזששיקעס, אוז זיי האבן נארנים. אוסנעפּירט
— דו שוינעץ, דו כופר בעיקר — נעוואָרפן — אזא שקציק, אזא נידאר־טיק, דערט אויף אזא מענשן, נאך אויף א טוטן, ער ווייל אז מען זאל ריכטן ! — עקשן'ט זיך דער וועלב פּירער — דער מניר האט דאך שבת נע־זאגט, אז ארץ־ישראל און פאלעסטינע איז אלץ איינס.
— ניט אלץ איינס — דערקלערט זע־ליק דער מלמד — ארץ ישראל הייסט דאס נעבן נעלט אויף די אלטע און פרומע אירן, וועלכע פארן אהין שטאר־בען כּדי וועלען דאָלן זיי ניט עסן, און פאלעסטינע הייסט דאס נעבן נעלט אויף די יונגע חברה, אויף די קאלאניסטן, וועלכע בארבעטן דארט פיר ערד.
— ר' נרונם וועט ניט נעבן אויף פאר לעסטינע א קאפּיקע, אויף די אפיקורסים וואס רוינערן דארט אום שבת — מישט זיך אריין ר' יחמיאל דער פּרוש.
— ער האט טאקע נישט אפּגעשטראָבן . . . און די שמשים האבן אפּגעהויבן צו קלאפּן מיט די פושקעס. דער עולם האט אנגעהויבן כלילפען, אויבערהויפּט די ווי־בער, און די מטה מיט דעם נאנצן עו־לם זיינען אוועק אויפ'ן קויטשן שלייאר צום שטאָם.
נעעגנטער צום שטאָם זיינען צוגעשמא־צען נאך מענשן און עס איז נעוואָרן א שטארקע עלאשאפט אין די נאָס. די פאליציי האט קיום איינגעהאלטן דאס אדרעגונג. אלע קראָמען זיינען צוגע־שלאסן נעוואָרן, נאר איין קרעמל האט זיך אומגערן אבּיסל אויפּגעעפּנט.
— מאך צו די קראָם ! — האט נע־שריען מענדל מענדל פון דער קראָם. — איר מיט קאלטעגעס, צעריסע שיך מיט אפּגעפאלענע פּאדעשוועס, דורך וועלכ־כע עס האבן זיך נעזוכן ברודיקע שמא־טעס מיט בּלאטע, מאך צו גבלה, די קראָם ! אז ניט וועל איך צוזיץ און איך וועל דיר די בייגער אויבערבּרעכן..
— איר קאנט אים יא נין ! ? — לאכט לייבעצקע דער בעל עגלה און ער שטעלט אריין א לאנגע צונג, — וואס זאגט איר אויף דער סחורה ? זיין יום־טוב איז דאך היינט, ער וועלט דאך כתּעשר פון דער לויה, וו קלערט איר ? טאמער האט ער נעהאט נאנצע שטיוול, האט ער זיי שוין צעריסן.
דער נאנצער עולם איז אוועק צום הויף פון דער תלמוד תורה אין וועלכ־כער ר' נרונם האט אין עגוואן אין אוועק־נעשטעלט. אין מיטן הויף איז אוועק־נעשטעלט נעוואָרן א הינקנדיקער טיש אויף וועלכן ס'איז ארויפגעקראָכן דער נייער מורא הוראה — א דיקער איד מיט א שטארקן קול, ער האט ארויסגעשלעפּט פון קע־שענע א גרויסע רויטע פאטשייצט די נאז מיט א שוץ פון פּאָנס, נאר אן רחמנות. די גבירים מיט די אינטעליגענטן זיינען אריין אין דער נרויסער שטוב פון דאטשע אין דער נאנצער עולם איז נעשטאנען אין בלאַ־טע. . . .
— וואס פאר א רענן ! זאנט אייגער — אז א צדיק שטארבט נייט תמיד א רענן.
— עס איז קיין כלל ניט — ענט־פערט אייגער א יונגער בחור.
— אזוי זאנן אפּיקורסים — צעהיצט זיך דער ערשטער.
— וואס איז ? — ווערט אין כעם דער בחור — וואס פאר א צדקות האט איר נעזוען אין ר' נרונמ'ן ?
— א, דו שוינעץ ! וואס זאנסטו אויף אים ? ער דערט אויף ר' נרונמ'ן !
— איר וויסט — האט זיך דער כחור צעהיצט ! איר וויסט, אז ר' נרו־נם האט נעהאלטן אין זיינע אייזערנע ניט, אז דער נאנצער מסחור פון מעל איז נעוואָרן אין זיינע העגט, אז עס איז ניט נעוואָרן אזא קאפּיטאל בייַ קיי־נעם, אז מען זאל קאנען מיט אים קאנ־קורירן, אז אין דער נאנצער נובערנע־ריי אין בייַ אונז איז נעוואָרן תמיד בייַ־טיג דער מעל ווי אומעטום, זעט וויפיל הא־בען זיי דו רוסישע אין די אידישע שרייבער צעפּייקט אין די נאזעטן

מצה שמורה

(דערציילונג)

פון ד. לערמאן

ערב פסח. די ערב פסח'דיקע זון האט דער טג החרות קומט און זיי שאקלען זיך אויפגעכאפט פריער ווי אלע מאל, מיט די קעפ: "א דאנק דיר, א דאנק דיר פאר דער בשורה טובה" . . . עס נגב'ש האט זי זיך אריינגעבראכן אין מען זאל נים פארגעסן, אז היינט איז ערשטער אידישער הויז וועקן דעם עולם, ערב פסח. דער שׂם האט זיך ניט נע- אויף א ווייגעלע. צווויף! צווויף! דער לאזט בעטן, מען האט זיך אלע גלייך חג החרות קומט! מען האט שוין פאר- געשעלט אויף די פים, יהודים "מכל בעריכט חמץ. אלעם וועט פסח'דיק: המינים שהוא" — מיט לאנגע בערד און די מאמעס — אלעם איז פרשט צוהה פאות מיט בריוטע נאדטלען — כלי קו- דש, אדער סתם אנשי מעשה, מיט נאד- לען אין די לאצן — שניידער; מיט פאר- שמירטע העמד פון שוסטערשע סמאלע — שוסטער און סתם בעלי כלאכות. אלע איילן זיך אין בית המדרש האוועז אוז הערן א "סיום": אליין א בכור, א זון א בכור, דער האט נעלערנט אליין אוז ניט דערשלאפן פיל נעבט און האט נע- מאכט א "סיום"; דער עולם כאפט אויף א חמצ'דיקעם ביסל י"ש, כאפט א וואוגש: "א בשר'ן פסח און א פריי- לאכן תמיד". דאן כאפט מען טלית אוז תפילין — ואיש לאהליך ישראל — יע- רער צו זיין נעצעלט. עפעס א קליניקייט וויפיל ארבעט ס'אי היינט פאראן! חמצ פארבירענען, ארבע כוסות קויפן, אין באר גיין, דאן זיך איבערטאן בנדי יום־טוב און גיין צו הרב דסתא העלפן מיר מצות שמורה. נו, און חרוסת? וויבער, אייניקע מיט פאטשיילקעס, פארדרוקס איבער די אוערן, און אנדערע — פארבונדן ארום האלז, רייניקן, אר- בעטן, קושן די צווויין פון די נאקעטע בויטער און פארדויסט זיי א סוד, או

דער עלטערע מיידלאך שטייען און העלפן די מאמעס: קליינע מיידלאך שטיי ען אן דרויסן קענן דער זון, ווי אמת'ע באלבאבסטעס, פארקאשערטע ארבל, און מען רייניקט, מען פוצט די לעפל; די גאר פעל; אינגלאך שטייען אויף דעם בער- נעל, אין מיטן שטאב, אנטקענן די שטאב קליינט און מען שפילט אין נים. מאמעס רופן, שרייען, זיי זאלן נית אהיים פאלגן א גאנג, אבער מען כאפט אריין א שפיל נאך אמאל און נאך אמאל.

די זון ווערט וואס ווייטער זילבערי- קער, מילדער, וואריפער, באגריסנדיקער, אויך די לופט איז גאר אנדערש ווי נעכ- טען. ווי אלעמאל: דופטן פון די ארומי- ענע פעלדער, וועלדער, וועלכע שטיקן עצנאסן, צעשפרייט אוז צעוויט. זיי שפאנן זיך אריין אפילו אין אלע ענגע לעכער . . . אז ערב פסח'דיק וווינסל בלאזט, קושט די צווויין פון די נאקעטע בויטער אוז פארדויסט זיי א סוד, או

וואס היינגען אויבער די דארע אוז בלאי- סע באקן, שטייט לעבן דעם שטיק טייג אוז טיילט שטיקלאך ווי שרייט צו זיי- נע הייסע אוז פארפלאמטע הסידים; די תלמידי חכמים, די איידלע אידן, קא- טשען אוז באווענן זיך מיט'ן נאנצן קער- פער, הארעווען מיט'ן נאנצן כוח אוז ערשט נייט ביי זיי ארויס ווי די זון ביי א לקוי חמה — האלב קיילאכדיק אוז האלב פיר עקערדיק; א פאר מיידלאך מיט ווייסינקע פניט'לאך אוז מיט רויטינקע בעקעלאך, פארפלאנטערט מיט זונען שטראלן אין זייערע שיין פארקעמטע האר אוז מיט ווייסע פארטוכלאך מיט האלב פארקאשערטע ארבל, קאטשען פליישן, טיבטיק, שמעזודיק וואדפן זיי זיך איבער מיט בליקן אוז שמעזודיק שטיפערייש פלאצט אויס ביי זיי א נע- לעכטער אן אנגענעמען פאוגט אין טאנצן.

* * *

מר. ס. באנדער איז נעווען אין שטאב א פאר טעג צוליב נעשעפטס אנגעלעגנהיי- טען. מר. באנדער איז נעקומען פון ניו יארק.

* * *

מיט נאלדע הילער האט פארוויילט אירע פריינט זונטאג אווגט. די נעסט האבן פאר- בראכט אן אנגענעמען אווגט אין טאנצן.

* * *

מר. ס. באנדער איז נעווען אין שטאב א פאר טעג צוליב נעשעפטס אנגעלעגנהיי- טען. מר. באנדער איז נעקומען פון ניו יארק.

* * *

מיט ס. קריסטאל וואס האט פארבראכט עטלאכע חדשים אין לאס אנדזשעלעס צור- ליב איר שוואכן נעזונט, איז נעקומען צור- ריק אהיים אין בעסטן נעזונט צושטאנד.

* * *

מרס. מ. שובין איז נעקומען צוריק פון א נעשעפטס רייזע קיין ניו־יארק.

* * *

מיט נאלדע הילער האט פארוויילט אירע פריינט זונטאג אווגט. די נעסט האבן פאר- בראכט אן אנגענעמען אווגט אין טאנצן.

* * *

מר. ס. באנדער איז נעווען אין שטאב א פאר טעג צוליב נעשעפטס אנגעלעגנהיי- טען. מר. באנדער איז נעקומען פון ניו יארק.

* * *

מיט ס. שטיין איז נעקומען צוריק פון א נעשעפטס רייזע קיין ניו־יארק.

* * *

מר. הערי אראן פון קאלנארי איז נעווען אין שטאב א פאר טעג צוליב נעשעפטס אנגעלעגנהיי- טען.

* * *

דער "דזשוליוס קלוב" האט אפגענאלטן א פארוואלונג אין הויז פון מיס מאלי מיי- קעלאן, שבת אווגט. דער אווגט איז נאכ- מרס. א. קריסטאל וואס האט פארבראכט עטלאכע חדשים אין לאס אנדזשעלעס צור- ליב איר שוואכן נעזונט, איז נעקומען צור- ריק אהיים אין בעסטן נעזונט צושטאנד.

* * *

מרס. מ. שובין איז נעקומען צוריק פון א נעשעפטס רייזע קיין ניו־יארק.

* * *

מיס נאלדע הילער האט פארוויילט אירע פריינט זונטאג אווגט. די נעסט האבן פאר- בראכט אן אנגענעמען אווגט אין טאנצן.

* * *

מר. ס. באנדער איז נעווען אין שטאב א פאר טעג צוליב נעשעפטס אנגעלעגנהיי- טען. מר. באנדער איז נעקומען פון ניו יארק.

* * *

מיס בעלא ניוהאוז וואס איז נעווען אין וויניפעג פאר א ווייזיט איז נעקומען צור- ריק אין שטאב.

* * *

מיס עטל פאלאק, פון פאסקאטון, איז נעווען דער גאסט פון מיס ען וויינבערג פאר א פאר וואכן. מיס פאלאק האט אויך פארבראכט א פאר טעג אין קאלנארי, פאלענדע האבן נעגענגן פארווייזונגען לכבוד מיס פאלאק פון מיס ב. וויינ- בערג, א "פידושעמע" פארטי, מיס ספאי רייטער און מרס. ס. קריסטאל האבן נע- וואונען די פרייז ביים שפילן. די נעסט זיי- נען נעבליבן אויף ברעקפעסט פונם צוויי־ פרימארנן: מיס פארא וויינבערג, א פאר- וויילונג: מיס לאטי־ניוהאוז האט נעגענג א טעאטער פארטי און מאנץ פארווייזונ- מיס רובי סיגלער, א "בריידזיש" פארטי פרייטאג. די פרייז נעווינערס זיינען נעווען מיס ספאי רייטער, מיס רוט דיימאנד און מר. הערי אראן פון קאלנארי איז נעווען אין וראן.

* * *

מר. א. קריסטאל וואס האט פארבראכט עטלאכע חדשים אין לאס אנדזשעלעס צור- ליב איר שוואכן נעזונט, איז נעקומען צור- ריק אהיים אין בעסטן נעזונט צושטאנד.

* * *

מרס. מ. שובין איז נעקומען צוריק פון א נעשעפטס רייזע קיין ניו־יארק.

* * *

מיס נאלדע הילער האט פארוויילט אירע פריינט זונטאג אווגט. די נעסט האבן פאר- בראכט אן אנגענעמען אווגט אין טאנצן.

* * *

מר. ס. באנדער איז נעווען אין שטאב א פאר טעג צוליב נעשעפטס אנגעלעגנהיי- טען. מר. באנדער איז נעקומען פון ניו יארק.

* * *

מיס בעלא ניוהאוז וואס איז נעווען אין וויניפעג פאר א ווייזיט איז נעקומען צור- ריק אין שטאב.

* * *

מיס עטל פאלאק, פון פאסקאטון, איז נעווען דער גאסט פון מיס ען וויינבערג פאר א פאר וואכן. מיס פאלאק האט אויך פארבראכט א פאר טעג אין קאלנארי, פאלענדע האבן נעגענגן פארווייזונגען לכבוד מיס פאלאק פון מיס ב. וויינ- בערג, א "פידושעמע" פארטי, מיס ספאי רייטער און מרס. ס. קריסטאל האבן נע- וואונען די פרייז ביים שפילן. די נעסט זיי- נען נעבליבן אויף ברעקפעסט פונם צוויי־ פרימארנן: מיס פארא וויינבערג, א פאר- וויילונג: מיס לאטי־ניוהאוז האט נעגענג א טעאטער פארטי און מאנץ פארווייזונ- מיס רובי סיגלער, א "בריידזיש" פארטי פרייטאג. די פרייז נעווינערס זיינען נעווען מיס ספאי רייטער, מיס רוט דיימאנד און מר. הערי אראן פון קאלנארי איז נעווען אין וראן.

* * *

מר. א. קריסטאל וואס האט פארבראכט עטלאכע חדשים אין לאס אנדזשעלעס צור- ליב איר שוואכן נעזונט, איז נעקומען צור- ריק אהיים אין בעסטן נעזונט צושטאנד.

* * *

מרס. מ. שובין איז נעקומען צוריק פון א נעשעפטס רייזע קיין ניו־יארק.

* * *

מיס נאלדע הילער האט פארוויילט אירע פריינט זונטאג אווגט. די נעסט האבן פאר- בראכט אן אנגענעמען אווגט אין טאנצן.

* * *

מר. ס. באנדער איז נעווען אין שטאב א פאר טעג צוליב נעשעפטס אנגעלעגנהיי- טען. מר. באנדער איז נעקומען פון ניו יארק.

* * *

מיס בעלא ניוהאוז וואס איז נעווען אין וויניפעג פאר א ווייזיט איז נעקומען צור- ריק אין שטאב.

* * *

מיס עטל פאלאק, פון פאסקאטון, איז נעווען דער גאסט פון מיס ען וויינבערג פאר א פאר וואכן. מיס פאלאק האט אויך פארבראכט א פאר טעג אין קאלנארי, פאלענדע האבן נעגענגן פארווייזונגען לכבוד מיס פאלאק פון מיס ב. וויינ- בערג, א "פידושעמע" פארטי, מיס ספאי רייטער און מרס. ס. קריסטאל האבן נע- וואונען די פרייז ביים שפילן. די נעסט זיי- נען נעבליבן אויף ברעקפעסט פונם צוויי־ פרימארנן: מיס פארא וויינבערג, א פאר- וויילונג: מיס לאטי־ניוהאוז האט נעגענג א טעאטער פארטי און מאנץ פארווייזונ- מיס רובי סיגלער, א "בריידזיש" פארטי פרייטאג. די פרייז נעווינערס זיינען נעווען מיס ספאי רייטער, מיס רוט דיימאנד און מר. הערי אראן פון קאלנארי איז נעווען אין וראן.

נייעס פון עדמאָנטאָן

מרס. א. קריסטאל וואס האט פארבראכט עטלאכע חדשים אין לאס אנדזשעלעס צור- ליב איר שוואכן נעזונט, איז נעקומען צור- ריק אהיים אין בעסטן נעזונט צושטאנד.

* * *

דער פילאנטראפישער ברידזש קלוב האט נעהאט א ברידזש גיים אין שטוב פון מרס. א. אסטרי, מרס. מ. פראסקין האט נעוואונען דעם פרויז.

* * *

דער 13טער ברידזש קלוב האט אפגע- האלטן א גיים אין הויז פון מרס. א. בער- קאוו, מיטוואך נ. מ. מרס. ה. באלצאן און מרס. וואוי האבן נעוואונען דיפרויז.

* * *

עדמאנטאנער הדסה טשאפטער וועט האבן א סילווער טי, מאנטאג אפריל דעם 16טן אין הויז פון מרס. וו. דיימאנד. יע- דער איינער איז איינגעלאדן. קומט אלע!

* * *

די סעקשאן קאונסיל פון דזשואיש דזשור- נ'איר האט נעהאט א ברידזש מיטוואך נ. מ. אין ת"ת. די פרייז נעווינערס זיינען: מרס. ס. קופערמאן אונמרס. ה. סאטאנאוו.

* * *

פארעסט נית, אז דער קאונסיל פון דזשואיש וואומען וועט פייערן דים 10טן יוביליי דעם 15טן אפריל אין ת"ת. מרס. ס. צוקערמאן פון וואנקאווער, וועט זיין דער גאסט דערנער. אויך וועט נעגעבן וועדן א ברידזש דעם 28טן אפריל אין ת"ת. די איינגאמע וועט גיין פארבילדונגס פאנד.

* * *

גינא מעדעם האט דא נעהאט צווויי לעק- צינס, שבת און זונטאג אין אדעבעער רינג האל. אירע טעמעס זיינען נעווען וועדן דער אידישער קאלאניזאציע אין רוסלאנד.

יחודית.

—(::)—

באראצ'ס באזוך אין עדמאָנטאָן

זונטאג, דעם 22טן מארס, אין דא פאר- נעקומען א קבלת פנים אין באנקעט פאר חבר יוסף באראץ, שליח פון דער "הסתד- רות" אין ארץ־ישראל. באראצ'ס דערע האט נעמאכט א שטארקן איינדרוק אום עם אין גלייך אויפן פלאץ נעשאפן נעווארן 500 דאלאר. דער פאראיינקיטער קאמיטעט האפט אז דער טעג צו שאפן נאך א 500 דאלאר. טעלעגראמעס זיינען דערהאלטן נעווארן פון רבי י. ל. לזאנטיק, יוסף העס- טרין פון ווינניפעג און א. העכמאן פון וועג.

* * *

מיטוואך אווגט האט חבר בארץ נע- רעדט אין ת"ת אויף דער טעמע: "די פאליטישע און עקאנאמישע לאגע אין ארץ ישראל" — זיין רעדע איז פון גרויסן עולם אויסגעהערט נעווארן מיט גרויס אינטע- רעס.

* * *

דינסטאג אווגט, איז פארנעקומען א חב- רים אחתם אין הויז פון מר. סאטאנאוו, וואו מען האט פארבראכט זייער אינטים שי שמועסן אוז נעואנט בין 12 אויינער, וועז חבר בארץ איז אפגעפארן קיין קאל- נארי.

פון באקוועמלאכקייט

איז אין א גרויסער מאס אפהייננין פון א גוטן שומייקער

זעט

LAMB BROS.

מיר קומען אוז מיר דעליווערז טעלעפאנירט 22 235

Cor 5th and Jasper, Edmonton

10023-102nd Ave. Edmonton

מיר זיינען די

אייזענצייקע

אויסלייסלאכע

מאנופעקטשורערס

פון

מאנומענטן

אין עדמאנטאן

איידער איר באשלייסט צו קויפן א מצבה פאר אייערע ליבע און טייערע, קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך באצאלן.

ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE

10702-101st St. Phone 24 058

EDMONTON

E. S. AGNEW

דראגיסט און סטיישאנער

9546 Jasper Ave. Phone 22 432

EDMONTON, ALTA.

Phone 26 446

GIMBY & COBURN LTD.

רושענעראל ריפעירס, נעז, אויליס און אקסעסאריס

9654 106A AVE. EDMONTON

טעלעפאן 22 565

פארגלייכט אונזערע פריזין פאר נאראנטירטער ארבעט

International Dyers and Cleaners Ltd.

10666 97th Street, Edmonton, Alta.

W. H. JACKSON

פארטרעט די

ניו יארק לייף אינשורענס קאמפאני.

פערזענלאכע באדינונג

919 McLeod Bldg.

Phones:

Office 25 805; House 72 370

בעשת מעשה און דערנאך

(שלום פון זייט 3)

ווי ארבעט פון אלע זייטן. איבערהויפט פון דער שטעטל צוואלסאס, אין וועל- כער ר' גרונם איז נעבאהן נעווארן. פיל האבן פאר'ששונ'ט די פערינעס פון די בעטן אז זיי האבן זיך נעאייניקט צו קו- מען וואס פריער אין אריינקאפן א גרע- סערן טייל.

— וועד ביסטו? — פרענט דער מיסלסטער זון מיט א פאטעטן אויף יור- דיסט.

— איך בין ר' גרונם'ס א קרוב, א ליכטיקן גן ערן זאל ער האבן. אה, אה, אח! אזא צדיק, אזא קרוין!

— פון וואסער צד? — פרעגט דער יוריסט אומגעדולדיק.

— פון דער וווייב'ס צד. פארשטייט איר מיך, מיין באבע . . .

— נחמן, פארשרייב! — שרייט דער יוריסט מיט בעס צום קאסיר.

— וועד ביסטו? — א קרוב — מיין זיידע, צו לאנגע יאר אוז אלעמען איז נעווען א . . .

— נחמן, פארשרייב!

— וואס? וווייטער א קרובה?

— נאט איז מיט איהר, ר' אברהם, זאלט איר מיר נעווינט זיין, איר דערקענט מיר נאדנים? איך האב דאך . . .

— נחמן, פארשרייב!

דער קינדער מארש

פון מאקסים גאָרקי

אויף א קליינעם פלאץ ארום דעם וואָק זאל אין נעמען האט זיך צענויפענעקליבן א עדיכטער שלם מענשן. דאם רוב זיי־נען דא ארבעטער, נאר צווישן זיי זיינען מאראן אויך א סך סאליד אנגענאמענע, גוט אנגענעמענע. בראש פון דעם שלם שטייען די מיטגלידער פון דער מוניצי־פאליטש, איבער זיערע קעפ פלאטערט די שוועדע. שיין מיט זיין אויסגעגייטע זיידענע פאן פון דער שטאט. און לענגר איר וויינען די פארשיידענע קאלירטע פא־נען פון ארבעטער ארגאניזאציעס. עם גלאנצט די נאלד פון די קיטאסן, פראנזן און שנורן. די שפיצן פון די פאן־שטא־נעמס; עס ווערושען דאם זייד, און ווי א כאר, וואס זינגט מיט א האלבער שטים, רוישט דער יום־טוב'דיק נע־שטימטער שלם.

איבערן המון שטייט אויף א הויכן פעדעסטאל די שיינע פיגור פון קאלום־בום־ען, דעם טרוימפר, וועלכער האט פיל נעלימן דערפאר, וואס ער האט נעגלויבט, אז נעזינט, ווייל ער האט נעגלויבט, ער טוט אויך איצט פון אויבן אראפ אויף די מענשן, ווי ער וואלט מיט די מאר־שעלשטיינערנע ליפן נערעדט:

— זינן קאנען נאר די, וואס גלויבן בין.

כיי זיינע פיס, ארום פעדעסטאל, הא־בען די מוזיקאנטן צעלייגט זייערע מע־שענע טרוימייטן, און דער מעש בלייש־טשעם אויף דער זון ווי גאלד.

האלב קיילאדיק פארבונדן שטייט די מאלשטיינערנע נעבידעד פון דעם וואקזאל, צעשפרייט אירע פלינלען, פונקט ווי זי וואלט די מענשן ארומגענעמען גע־וואלט.

פון האפן קלינגט ארויף דער שוע־רער אטעם פון די דאמפערס, די פאר־שטיקטע ארבעט פונ'ס שרויף און וואָ־מער, א קלינגערייַ פון קיטן, פייפעריי־ען און נשערייַען. אויפ'ן פלאץ איז שטיל, די לופט שטיקט אלץ איז מיט הייסער זונענשיין באאמבו. אויף די באל־קאנען און ביי די פענסטער פון די הייי־זער שטייען ליכטיקע פרויען מיט בלו־מען אין די הענט. יום־טוב'דיק אנגע־טאנענע פינגות פון קינדער, ווי בלומען.

עס פייפט, צוזויפענדיק צו דער סטאנ־ציע א לאקאמאטיוו — דער עולם האט ווי א ציטער נעטאָ. פונקט ווי שווארצע פויגלען האבן א פלי נעטאָ איבער די קעפ. די מוזיקער נעמען די טרוימייטן. עטלאכע ערנסטע מענשן טרעטן, פוצנדיק זיך, פאראויס, וועגדען זיך מיט'ן פנים צו דעם עולם און רייַדן עפעס מאכנדיק מיט די הענט אויף רעכטס און לינקס. שווער און ניט נעאיילט האט דער עולם אויפגעטראגן, אפנעריניקט א בריוטן פון ווייטן לאנד, פון אמעריקע, פון דער אלטער וועלט, פון אלע ערטער, וואו מענשן האבן זיך צעגויפענגעקליבן זייער־סאראבקעס, פון וואנען מען האט זיי אוועקגעטריבן, ווי פון פעסט. אין דעם פארמישטן המון זענען פארשפרייט אלע מינים פון מענטשן, פון אלע עלטער, פון אלע פאַרבן פון הויט, פון אלע מינים פון קלייד, פון אלע מינים פון שפראכן. אבער אלע זענען זיי פארבונדן מיט איין גרויסער אידעע, מיט איין גרויסער האָפענונג, מיט איין גרויסער ווילן, וואס ווערט זיי אויסצוגיסן אין איין גרויסן, שטאלענעם שטראם, וואס וועט אלע הינדערניסן צעברעכן, אלע שטיינער אין וועג אוועקרייַבן, אלע ווענט אין וועג צעשטערן, אלע שלעכטע זאכן אין וועג אויסראטירן.

דאס איז א סטרייק פון פארמע!

באלעבאטים נייגן נישט אין אויף קיין הנחות. די ארבעטער איז שווער נעווארן, און אט, האבן זיי צעגויפענעקליבן זייע־רע קינדער, וואס האבן שוין אנגעהויבן קראנק וועדן פון הונגער, און זיי האבן זיי אפגעשיקט צו די חברים קיין נענוא.

פון הינטער די קאלאנעס פון דעם וואקזאל נייט א לאנגע פראצעסע פון קליינע מענשלאך, זיי זיינען האלב אנ־נעטאָן און וויינן אויס אין זיערע שמאר־טעס וויי האריקע, משונה'דיקע חיה'לאר. זיי נייגן האלטנדיק זיך פאר די העגס. צו פינף אין א ריי, נאר קליינינקע. פאר־שטויבטע, זעט אויס. איינגעמאטערטע, זיערע פנימ'ער זיינען ערנסט, נאר די אויגן בלישטשען לעבעדיק און ליכטיק, און אז די מוזיק שפילט זיי א קבלת פנים דאם ליד פון נאריבאלדי, לויפט דורך אי־בער די דאריגקע, שפיציקע אין הונגערי־קע פנימ'לאך א פרייַלאכער קניטש, א פארגניגן שמייכל.

דער המון באגריסט די מענשן פון דער צוקונפט מיט א פארטויבנדיקן גע־שריי, פאר זיי לאזן זיך אראפ די פאר־נען, עס ברומט דער מעש פון די טרוי־מיטן, פארטובנדיק אין פארבלענדע־דיק קרי דער — זיי זיינען אביסל איבערראשט פון אזא אויפנאמע, זיי טרעטן אפ אויף א ווייַלע צוריק אין פלוצלונג — זיי האבן זיך אלע ווי אויסגעצויגן, אויסגעוואקסן, צעגויפענ־דריקט זיך אין איין קערפער אין מיט הונדערטער שטימען נאר מיט א קול פון איין ברומט אויסגעשריען:

— ווייווא איטאליע!

— לעבן זאל די יוגנע פארמא!!

— לעבן זאל די יוגנע פארמא!! — שרייט דער המון, ארויפוואַרפנדיק זיך אויף זיי.

— עוויא נאריבאלדי! — שרייען די קינדער, זיי ריישן זיך אריין אין דעם המון אזוי ווערן פארשוואונדן אין אים.

אין די פענסטער פון די האטעלן, אויף די דעבער פון די הייזער פלאטערן טי־כער, ווי ווייסע פויגלען. פון דאָרטן שיט זיך אויף די מענשן קעפ א רעגן פון בלומען און פרייַלאכע, היילסיקע נעשרייַ־ען.

אלע זעט אויס יום־טוב'דיק. אלץ האט אויפגעלעבט, אפילו דער גרויער מארמל שטיין האט זיך צעבליט מיט פארביקע פלעקן.

עס וויגן זיך פאנען. עס פליען היט־לען און בלומען איבער די קעפ פון די דערוואקסענע זיינען אויסגעוואקסן קליי־נע קינדערשע קעפלאך, עס שימערן קליי־נינקע טונקעלע העגטעלאך. כאפן בלר־מען און באריסן, און אין דער לופט הילי־כען אלץ אז אויפהער מעכטיקע נעשריי־עז:

— זאל לעבן דער סאציאליזם!

כמעט אלע קינדער האט מען צעכאפט אויף די הענט, זיי זיצן ביי די דערוואק־סענע אויף די אקסלען, צונעדריקט אויף די אקסלען, צונעדריקט צו די ברוסטן פון די שטרייַנגע באוואקסענע מענשן: די מוזיק הערט מען קוים. אין דעם טומל, נעלעכטער און נעשרייַען. דא און דארט שווימען ארויס פרויען פון דעם המון, כאפן די איבערגעבליבענע נעפט און זיי שרייַען איינער צו דער צווייטער:

— איר נעפט זיי, אניוטע?

— יא, איר אויף?

אומעטום איז א פרייַלאכע אויפרע־גונג. יום־טוב'דיקע פנימ'ער. פייכטע, גוטע אוינן, און ערנסע וואו קייען שוין די קינדער פון די סטרייקער ברויט.

— אין אונזער צייט האט מען וועגן מעש בלוט, אבער יעדער מיט א תפילין זעקעלע און א סידור'ל. מיר גייען אין קלויז, איי־נע פון די דריי שולן וואס שטייען צווא־מען אויף א מאסע שטוב.

— יא, דאס איז פשוט און קלוג.

דער אלטינקער האט ארויסגענומען דעם סינאר פון מויל. ער האט א קוק גענומען אויפן שפיץ, און זיפצנדיק האט ער אפגעטרייסלט דעם אש. און דערנאך דערזעענדיק לעבן זיך צוויי קינדער פון פארמא, וויישט אויס, בריידער, האט ער נעמאכט א שטרייַנג נעזיכט, זיך אננע־ברונג'ט (זיי האבן נעקוקט אויף אים ערנסט), אננעדוקט די היטל אויף די אוינן און ער האט אנגעהויבן מאכן מיט די הענט, די קינדער האבן זיך צוגע־טויגט אייניר צום אנדערן, אננעדרודלט; אפטרעטנדיק, האט דער אלטינקער פלוצלונג זיך צוגעזעצט אויף די קני און הויר, נאר ענלאך, זיך צעקרייט ווי א האן, די קינדער האבן זיך צעלאכט. טופענדיק מיט די בארוועסע פיאטעס איבער די שטיינער; און ער איז אויפגע־שטאנען, צוריקט נעמאכט די הוט און, מיינענדיק, אז ער האט שוין אפגעטאן אלץ וואס מען האט נעראפט, איז ער אפגעטראטן, וואלקענדיק זיך אויף די ניט זיכערע פיס.

א הויקרדיקע, גרויע פרוי, מיט א פנים פון א מכשפה און שטעכיקע גרויע האר אויף דער שפיציקער מארדע, שטייט ביים פוס פון קאלומבום'ס סטאטוע און ווייַנט, ווישט אויס מיט דער שפיץ פון איר שוואַרצער שאל, אן אפט־ער ווי ס'ווערט איר שווער אין דער ברוסט, ווי ס'וואקסן אויף איר אלטע, ווי־דע ווייַנענדיק קינדער, וואס זענען אויף איר ווי אויף א פעלדז, אויף איר ברייטע, שטאלענע ברוסט, אויף איר שטאלענע, ווי־דע הענט, אויף איר שטאלענע, ווידע פנים, אויף איר שטאלענע, ווידע אויגן, וואס קוקן אויף אלע מיט אזא ליבע, אזא ווייכקייט, אזא ווארעמקייט, אזא פרייד, אז מען קען זיך נישט זאט קוקן אויף איר, אויף דעם ווייַנענדיק פנים, אויף דעם שטאלענעם פנים, אויף דעם פנים פון דער מוטער פון אלע מענשן.

דער אלטינקער האט ארויסגענומען דעם סינאר פון מויל. ער האט א קוק גענומען אויפן שפיץ, און זיפצנדיק האט ער אפגעטרייסלט דעם אש. און דערנאך דערזעענדיק לעבן זיך צוויי קינדער פון פארמא, וויישט אויס, בריידער, האט ער נעמאכט א שטרייַנג נעזיכט, זיך אננע־ברונג'ט (זיי האבן נעקוקט אויף אים ערנסט), אננערוקט די היטל אויף די אוינן און ער האט אנגעהויבן מאכן מיט די הענט, די קינדער האבן זיך צוגע־טויגט אייניר צום אנדערן, אננעדרודלט; אפטרעטנדיק, האט דער אלטינקער פלוצלונג זיך צוגעזעצט אויף די קני און הויר, נאר ענלאך, זיך צעקרייט ווי א האן, די קינדער האבן זיך צעלאכט. טופענדיק מיט די בארוועסע פיאטעס איבער די שטיינער; און ער איז אויפגע־שטאנען, צוריקט נעמאכט די הוט און, מיינענדיק, אז ער האט שוין אפגעטאן אלץ וואס מען האט נעראפט, איז ער אפגעטראטן, וואלקענדיק זיך אויף די ניט זיכערע פיס.

א הויקרדיקע, גרויע פרוי, מיט א פנים פון א מכשפה און שטעכיקע גרויע האר אויף דער שפיציקער מארדע, שטייט ביים פוס פון קאלומבום'ס סטאטוע און ווייַנט, ווישט אויס מיט דער שפיץ פון איר שוואַרצער שאל, אפט־ער ווי ס'ווערט איר שווער אין דער ברוסט, ווי ס'וואקסן אויף איר אלטע, ווידע ווייַנענדיק קינדער, וואס זענען אויף איר ווי אויף א פעלדז, אויף איר ברייטע, שטאלענע ברוסט, אויף איר שטאלענע, ווידע הענט, אויף איר שטאלענע, ווידע אויגן, וואס קוקן אויף אלע מיט אזא ליבע, אזא ווייכקייט, אזא ווארעמקייט, אזא פרייד, אז מען קען זיך נישט זאט קוקן אויף איר, אויף דעם ווייַנענדיק פנים, אויף דעם שטאלענעם פנים, אויף דעם פנים פון דער מוטער פון אלע מענשן.

אונטערשפרינגענדיק נייט א שווארצ הארייַקע נענוצזעהן, פירנדיק פארן האנט א מענטשן פון א יאר זיבן, אין הילצערנ־ע שיף אין א נרויער הוט ביזן אקסל. ער שאקלט מיטן קאפ כדי אראפצוואוואדן די הוט אויפ'ן קאנו, און ער פאלט אים אלץ אויפן פנים: די פרוי רייסט די הוט פון דעם קליינעם קאפ אראפ. זינגט עפעס אן לאכט. הויך אונטערווארפנדיק דעם הוט, פארריסן דעם קאפ, קוקט אויף איר דער יונג — איינאנצן א שמייכל, דערנאך שפרינגט ער אונטער, ווייל דער־לאנגן די הוט, און ביידע וועהן זיי נעלם.

א־בעוויסקיקער כעטש אין א לעדער־נעם פארטוך, מיט נאקטעע אן גרויסע הענט, האלט אויפן אקסל א מיידעלע פון א יאר זעקס, א גרויאנקע, וויי א מייזע־לע, אן רעדט צו דער פרוי, וואס נייט לעבן אים אן פירט פאר דער האנט א אינגעלע מיט פייער רויטע האר.

— פארשטייסטו — אויב דאס וועט זיך צונעמען . . . — וועט שוועד זיין אונז בייצוקומען, הא?

אן פול, הילכיק זינערישׂ לאכט ער אן שרייט אויס, אונטערווארפנדיק זיין קליינע מאסע אין דער בלויער לופט: עוויוא פארמא!

די מענשן צוגיין זיך. פירן אן טרא־גען אוועק מיט זיך די קינדער. אויפן פלאץ בלייבן צעטראטענע בלומען, פא־פיראלאך פון צוקערקעס און איבער זיי די אידעלע פינגר פון דעם מענשן, וועל־כער האט אנטדעקט די נייע וועלט.

אן פון די נאסן גיסט זיך שוין, אזוי ווי פון גרויסע טרוימייטן ארויס, פריי־לאכע נעשריייען פון מענשן, וואס נייגן אנטקעגן דעם נייעם לעבן.

מיר ווינשן אייך אלעמען
א פרייַלאכן
פסח
לאמיר ווערן באקאנט
אין עדמאנטאן
אין
HARMONY
WHITE
LUNCH
10030 JASPER AVENUE
EDMONTON, ALTA.

פון קישינעווער פאגראם

(שלום פון זייט 2)

ה' לאפוכין צוריקגעגרופן קיין פעטערבורג אן מ'האט קיין קישענעוו אראפגעשיקט אן אנדער באאמטן שוין מיט נאר אנדער־ע כוונות.

הערי שטיינבערג און איך זיינען נאר ארומגענאנגן אין אלע פעצער זיך נאכ־פרעגן און מיר האבן אלעם פארצייכנט, ער אלם קאעספאנדענט און איך אלם נייי־גערקער. דערווייל ווערן מיר נעווארר אז נחום סאקאלאוו קומט קיין קישענעוו צום תענית צבור וואס די דינים האבן פאר־רופן אויף דאנערשטאג.

מיטוואך בייגאנצן זאגט מיר מיין ברו־דער: זאלסט מארגן צוזויפענמעגן דיינע סטודענטאלאר. ד. ח. אלע אננעזאגן אין זייערע אוניפאר־מען, אבער יעדער מיט א תפילין זעקעלע און א סידור'ל. מיר גייען אין קלויז, איי־נע פון די דריי שולן וואס שטייען צוזא־מען אויף א מאסע הויכע שטוב.

דאנערשטאג אינדערפרי, חברה זיינען פארזאמלט אלע אין אוניפארמען, אבער מיט א תפילין זעקעלע און א סידור'ל. מיר גייען אין קלויז, איינער פון די דריי שולן וואס שטייען צוזאמען אויף א מאסע הויכע שטוב. וואס נעזעטער מיר קומען צום קלויז אלץ איינגער וועדט. מיר שטופן זיך קוים דורך אין קלויז אריין.

די שול איז נעפאקט. פארשיידענע אר־ביפארמע פארעזעצן בי בערג מיט טליתים אן תפיליז. יעדער איז עריגט, פינסטער. עם הערן זיך כלייפערייַן פון פארשיידענע ווינקעלאך. דער ארון קודש פארהאנגן מיט שווארצן. 10 ליכט ברענען, מ'זאגט סליחות, מ'מאכט אן "אל מלא" יערן פון די הרונים לויט'ן ליסט און ווען ס'איז נעקומען צו אבינו מלכנו עשה למען הרר־גים על שם קדישך, אבינו מלכנו עשה שען נע'חלש'ט און שייכן טרערן זיינען פארצאפן נעווארן. נאכ'ן דאוונען האבן מיר נעכאפט א דראשקע און זיינען נע־פארן אין כאר־שול הערן ר' נחום סאקא־לאוו רייַדן. אבער צוקומענדיק צו דער שול האבן מיר נעזעהן עטלאכע קאזאקן מיט פערד פאר דער שול און ארום די בריטע טרעפ איז ארומגענאנגען דער פאליצייסטער און נחום סאקאלאוו מיט זיינע באגלייטער. מען האט אים פאר־ווערט צו רייַדן און מאכע מרמז נעווען ער זאל ווייַטן וואס צו שרייבן אין זיין צייר־טונג "הצפירה".

יהודה שטיינבערג האט מיר דערציילט, אז סאקאלאוו האט אים ניט נעהייסן שיקן נארנישט אין דער רעדאקציע פון הצפירה, וויייל מ'וועט דארט נארנישט דערמאנען וועד־נען פאגראם, נאר שיקן בעסער זיינען קא־רעספאנדענצן אין די אמעריקאנער צייר־טונגען. מיר האבן באווכט דעם אספיטאל וואו עס זיינען נעלעגן די אלע טויטע, קאליקעס פון פאגראם, צוויישן וועלכע עם איז אויך נעווען פרייַלן וואלאוויטש. עם איז נעווען א טומל וויייל זי האט זיך פאר־סמ'ט און מ'האט זי ניט נעקענט אפדר־אטעווען. ניט זיך האב איך נע'סמ'ט, נאר די שלאג וואס לייגט דא, האט זי נעזאגט.

קישענעווער פאליציי איז נעווארן זייער טעטיק, זי האט קאנפיסקירט די פעטשט, צענזורירט די בריוו וואס זיינען פון קישע־נעוו ארויסגעשיקט נעווארן, אמעריקאנער איז האבן זיך וואס אפגעוופן און נע־האלפן די פאגראם נעליטענע זיך שטעלן אויף די פים, א גרופע פון צוויי פאגראם יתומים זיינען באזעצט נעווארן אין ארץ־ישראל.

מיר האבן זיך פארוואס אין קישענעוו נאר עטלאכע טעג ביז מיר האבן נעזעהן די מפלה פון'ס גובערנאטאר פאן רעווין, וועלכער איז צוריקגעקומען נעווארן פון קי־שענעוו, ד. ה. מ'האט אים אפגעזאגט, פאר ניט קאנען האלטן קיין סור, וויייל דער סור איז ארויסגעקומען אן א קאפיע פון פאן פלעוועס בריף צום גובערנאטאר איז נעווען פאטאגראפירט אין אלע ענג־לישע צייטונגען אין לאנדאן. עס איז באלד אננעקומען אן אנדער גובערנאטאר אויף זיין ארט, קניאז אוראסאוו, א אוהב יש־ראל. ער האט איינגעשטעלט מער אדע־נונג און נעמאכט פיל פארבעסערונגען וועלכע די פאליציי האט באצווינגען. ער האט אויך שפעטער דערלויבט צו מקבר זיין די נעשענדעטע ספרי תורות מיט גרויס פאראד.

ערב פסח, תרצ"א עדמאנטאן, אלמא.

The Miner Rubber Co.
Limited
ווינשט אלע אירע אידישע קאסטאמערס אן פריינט
אין עדמאנטאן אזן אין גאנץ קאנאדע
א פרייַלאכן
און
כשר'ן פסח
Edmonton Calgary

Mrs. JAMES JONES
פון דעם סיטי פיש מארקעט
ווינשט אלע אירע צאלרייכע אידישע קאסטאמערס
און פריינט
א פרייַלאכן פסח

CENTRAL PART OF NORTHERN ALBERTA
EDMONTON
CALGARY
פולקאמע פארשפרייטונג
גאנץ צענטראל און צפון אלבערטא איז פולקאם נעדעקט ביי דעם עדמאנטאן זשורנאל און אלבערטא פארם זשורנאל. די צוויי אייג־נע פולסרייבע פארמיטלער זיינען ווילקאמען אין פינף אין פערציק טוויזנט אלבערטער היימען.
EDMONTON JOURNAL
טעגלאך וועכנטלאך
די גרעסטע צירקולאציע פון אירגענד וועלכער טעגלאכער צייטונג צווישן ווינייפעג און וואנקאווער.

מיר באנוצן זיך מיט דער גאלענדיק אויסצודריקן אונזערע בעסטע וואונשן צו אלע אונזערע אידישע פריינט און פאטראניזיערס
פאר
א פרייַלאכן פסח
THE
BURLINGTON ART SHOP
NEW ADDRESS: 10317 JASPER AVE.

שמעלם זיך אף אויף א מאמענט און קוקט איבער אייערע פרינטינג באדערפנישן, אויב איר דארפט עפעס האבן — — לעמערהעדס, ענוועלאפס, סטייטמענטס, אלצדינג אין פרינטינג, איז איצט די צייט אריינצוגעבן דעם אדרעס.
וואס בעסער מיר וועלן אייך קאנען —
אלץ בעסער קאנען מיר אייך באדינען
מיר ווינשן אייך א פרייַלאכן פסח
L'UNION PRINTING
TELEPHONE 5907
10247 - 107th St. Edmonton

מיר ווינשן אייך אלעמען א פרייַלאכן פסח
Swift Canadian Co., Ltd.
CANADA
פארימט פאר —
די גרעסטע פארקויפנדיקע העם און בעקאן אין דער וועלט
סוויפטס "פרעמיאום"
אויך
"ברוקפילד" פוטער, אייער אין קעז

פארנעעסערט אייער סיוזינגס
קויפט —
4% אלבערטא
דעמאנד סיוזינגס סערטיפיקייטס
פינף דאלאר וועלן עפענען אן אקאונט
פאר וויייטערדיקע איינצאלונגען שרייבט אדער וויזיטירט זיך צו
HON. R. G. REID
Provincial Treas.
W. V. NEWSON
Deputy Prov. Treas.
PARLIAMENT BUILDINGS, EDMONTON, ALBERTA

מיר ווינשן אייך אלעמען
א פרייַלאכן פסח
מיר דרייקן אויס אונזער דאנק צו אונזערע אידישע פאטראניזיערס פאר זייער העפ־לאכער פאטראניזירונג ביז היינט, און מיר דרייקן אויס אונזערע בעסטע וואונשן פאר פארטזעצונג פרויד און פראספע־ריטעט אין דער צוקונפט.
H. H. COOPER LTD.
Wholesale Grocers, Fruits & Vegetables
EDMONTON ALBERTA

וועד איז ער?

(א מעשה'לע)
פון משה פרומער

"יא זשע טאכטערקע, אז דו ועסט זיין ביים פישער, זאלסטו א קוק טאן די פיש אונטער די זשאברעס, אויב די זשאברעס זיינען רוים איז א סימן אז זיי זיינען פרישׂ, אן אויב ניט זיינען זיי ניט קיין פרישע". אזוי האט נאכגעשריען שרה'קע די אלמנה נאך איר עלף יאריגי קער טאכטער, וועלכע איז ארומגעווילקלט איז א שאל אראפגעלאפן פון בריקל פון איר הויז. "וויקל זיך ארום גוט מיטן שאל, ווארים עס איז היינט ניט וואר־ים".

בייקע, א מיידל, ווי איר וויסט שוין פון א יאר עלף, איז אראפגעלאפן פון דעם בריקל א פרייאקע, פארוואס די מא־מע האט איר אנגעטרויט צו קויפן פיש, האט זיך אביסל איינגעווילקלט אין דער שאל.

באלד איז צו איר צוגעלאפן אידע א חבר'טע מיט א פראנץ "בייקע וואוהין נייסטו דאס?" — "איך גיי אין מארק קויפן פיש. אך נט. איך גיי אויך אהין, לאמיר ביידע גיין צוזאמען — אבער וויסטו אז מען וויל קויפן פיש דארף מען פריער א קוק טאן אויף די זשאברעס, זעען צו דאס איז פרישׂ, וואר־ים אז די זשאברעס זיינען ניט רוים איז א סימן אז די פיש זיינען ניט פרישׂ?"

"יא, איך וויס דאס, וואלרים די מא־מע האט מיר אזוי אנגעזאגט".

"די מיידלאך זיינען נעמאנגען אן נע־פֿוידערט ביז זיי זיינען געקומען אין מארק נאר "אך" קיין פיש איז שוין מער ניט נעווען. וויל מען האט זיי צע־כאפט, אן מער ברייגנט מען שוין ניט, אן מער וויי אין פישער איז אין דער שטעטל ניטא.

די מיידלאך זיינען געבליבן פארצווייי־פעלט, "וויי קומט מען איצט אהיים ?"

"די מאמעס וועלן דאך שרייען, — סטיימט, וויי קומט מען אהיים, וואס וועט די מאמע טאן מיט דעם שבת, אז פיש איז דאך דער שבת א פארשטער־טער. זי האט זיך פאנאנדערגעווייניט און זי האט נעוואנט צו איר חבר'טע, וויסטו וואס רחל'ע גיב מיר דיינע נעלט, וואס דו האסט אויף איך זאל קויפן פיש און איך וועל צוזיין צו דער שטעטל פינף וויארסט פון דאנען, וואס ליגט ביים טייך, און דארט כאפט מען די פיש און איך וועל קריגן פיש פאר אונז ביידן.

זי איז אוועקגענאנגען — אן איידער זי איז אפגענאנגען א קארנ וויארסט — ראש איז נאר ביי טויטע פיש. אבער ביי לעבעדיקע דארף מען ניט קוקן אונטער די זשאברעס. לעבעדיקע זיינען שוין ממילא פרישע".

בייקע האט דעם אלטן באצאלט פאר די פיש און זיי האבן גענאנגען א קאמף פון טרע־ען.

"וואס זשע וויינסטו, טאכטער'קע ? דערצייל מיר וואס ביי דיר איז אויפן האר־צן ".

"איך וועל דיר דערצייל, זיידעלע, הגם איך וויים ניט צו מיר וועט דאס א סך נוטעם טאן. דו זאלסט וויסן זיי־דעלע, אז איך האב זייער א בייזע מא־מע הגם זי איז זייער א גוטע. זי ניט מיר אלץ וואס איך דארף און איך דארף עס ביי איר קיינמאל ניט פארלאנגען. זי ניט מיר די בעסטע לערער צום לער־נען און די בעסטע שרייבער וואס לערנען מיר שרייבן, נאר, אבער אז עס קומט איר אן דער כעס, קוקט זי ניט אויף קיין שום זאך און שרייט, זידלט און שעלט מיך, און עס טרעפט נאנץ אפט אז זי נעמט מיר אן פאר די צעפּ און שלאגט מיך און איך וויים ניט פארוואס. איך שווער אייך, זייערעלע, אז אן א פאר־וואס".

דער אלטער האט זיך גוט צוגעהערט: "נאנ מיר טאכטערקע, ווי אפט טרעפט דאס ?"

"אלע חודש, זיידעלע, איך דערקאן שוין אן איר ווען איך קום פון חדר. ווען איך זע אז זי ניט שוין ארום אר־נעבלאזן, וויים איך אז דא וועט זיך אר־הויבן די חתונה, און איך ווּעל שוין פון איר אנהויבן האבן נעברענט צרות".

"ווי אלט איז דיין מאמע און ווי לאנג איז זי שוין אן אלמנה ? — פרעגט דער אלטער.

"רעכן אוים זיידעלע, די מאמע האט חתונה נעהאט, ווען זי איז אלט נעווען אכצן יאר. א יאר נאך דער חתונה בין איך נעבוירן נעווארן און איך בין איצט אלט עלף יאר, און די מאמע איז איצט אלט דרייסיק יאר".

"און ווי לאנג איז דער מאמע דיינער נעשטארבן ? " — האט דער אלטער ווייטער נעפרעגט.

"שוין פינף יאר".

"א, זיצט שוין דיין מאמע א יאר פינף א פינסטערע אלמנה, אן א מאן, איז שוין ניט קיין ווונדער וואס זי איז אזא בייזערדיקע".

"וואס האט דאס צוטאן איינס מיט דאס אנדערע ?" — האט זיך אנגערופן בייקע. "דו ביסט נאך צו יונג טאכ־טערקע, דו קאנסט עס ניט פארשטיין. ווען דו וועסט עלטער ווערן, ווועסטו פי־לייכט בעסער פארשטיין".

"וואו וואוינט דיין מאמע ?" — האט דער אלטער וויייטער נעפרעגט.

"זי, זי וואוינט א פרעג טאן ווואו שרה'קע די אלמנה וואוינט, ווען מען דיר וויזן.

"א גוטן שבת טאכטערקע, האט הנ־אה פון די פיש, זאג דער מאמען או צו פארקויפן די פיש" ? — פרעגט בייקע — "א טאכטער'קע" — זאגט דער אלטער.

"וויפיל וויילט איר פאר דעם באנד?" זאגט נאר "אך" קיין פיש איז שוין מער ניט נעווען. וויייל מען האט זיי צע־כאפט, אן מער ברייגנט מען שוין ניט, אן מער וויי אין פישער איז אין דער שטעטל ניטא.

די מיידלאך זיינען געבליבן פארצווייי־פעלט, "וויי קומט מען איצט אהיים ?"

"די מאמעס וועלן דאך שרייען, — סטיימט, וויי קומט מען אהיים, וואס וועט די מאמע טאן מיט דעם שבת, אז פיש איז דאך דער שבת א פארשטער־טער. זי האט זיך פאנאנדערגעווייניט און זי האט נעוואנט צו איר חבר'טע, וויסטו וואס רחל'ע גיב מיר דיינע נעלט, וואס דו האסט אויף איך זאל קויפן פיש און איך וועל צוזיין צו דער שטעטל פינף וויארסט פון דאנען, צוזיין ביים טייך, און דארט כאפט מען די פיש און איך וועל קריגן פיש פאר אונז ביידן.

זי איז אוועקגענאנגען — אן איידער זי איז אפגענאנגען א קארנ וויארסט — ראש איז נאר ביי טויטע פיש. אבער ביי לעבעדיקע דארף מען ניט קוקן אונטער די זשאברעס. לעבעדיקע זיינען שוין ממילא פרישע".

בייקע האט דעם אלטן באצאלט פאר די פיש און זיי האבן גענאנגען א קאמף פון טרע־ען.

"וואס זשע וויינסטו, טאכטער'קע ? דערצייל מיר וואס ביי דיר איז אויפן האר־צן ".

"איך וועל דיר דערצייל, זיידעלע, הגם איך וויים ניט צו מיר וועט דאס א סך נוטעם טאן. דו זאלסט וויסן זיי־דעלע, אז איך האב זייער א בייזע מא־מע הגם זי איז זייער א גוטע. זי ניט מיר אלץ וואס איך דארף און איך דארף עס ביי איר קיינמאל ניט פארלאנגען. זי ניט מיר די בעסטע לערער צום לער־נען און די בעסטע שרייבער וואס לערנען מיר שרייבן, נאר, אבער אז עס קומט איר אן דער כעס, קוקט זי ניט אויף קיין שום זאך און שרייט, זידלט און שעלט מיך, און עס טרעפט נאנץ אפט אז זי נעמט מיר אן פאר די צעפּ און שלאגט מיך און איך וויים ניט פארוואס. איך שווער אייך, זייערעלע, אז אן א פאר־וואס".

דער אלטער האט זיך גוט צוגעהערט: "נאנ מיר טאכטערקע, ווי אפט טרעפט דאס ?"

"אלע חודש, זיידעלע, איך דערקאן שוין אן איר ווען איך קום פון חדר. ווען איך זע אז זי ניט שוין ארום אר־נעבלאזן, וויים איך אז דא וועט זיך אר־הויבן די חתונה, און איך ווּעל שוין פון איר אנהויבן האבן נעברענט צרות".

"ווי אלט איז דיין מאמע און ווי לאנג איז זי שוין אן אלמנה ? — פרעגט דער אלטער.

"רעכן אוים זיידעלע, די מאמע האט חתונה נעהאט, ווען זי איז אלט נעווען אכצן יאר. א יאר נאך דער חתונה בין איך נעבוירן נעווארן און איך בין איצט אלט עלף יאר, און די מאמע איז איצט אלט דרייסיק יאר".

"און ווי לאנג איז דער מאמע דיינער נעשטארבן ? " — האט דער אלטער וויייטער נעפרעגט.

"שוין פינף יאר".

"א, זיצט שוין דיין מאמע א יאר פינף א פינסטערע אלמנה, אן א מאן, איז שוין ניט קיין ווונדער וואס זי איז אזא בייזערדיקע".

"וואס האט דאס צוטאן איינס מיט דאס אנדערע ?" — האט זיך אנגערופן בייקע. "דו ביסט נאך צו יונג טאכ־טערקע, דו קאנסט עס ניט פארשטיין. ווען דו וועסט עלטער ווערן, ווועסטו פי־לייכט בעסער פארשטיין".

"וואו וואוינט דיין מאמע ?" — האט דער אלטער וויייטער נעפרעגט.

"זי, זי וואוינט א פרעג טאן ווואו שרה'קע די אלמנה וואוינט, ווען מען דיר וויזן.

"א גוטן שבת טאכטערקע, האט הנ־אה פון די פיש, זאג דער מאמען או

מאנארק-דרימלענד
פרינצעס-טעאטערס

עדמאנטאנער פאפולערע
פאמיליע טעאטערס

בעסטע רייזנדיקע בילדער

מיר ווינשן אונזערע צאלרייכע
אידישע פרייַנט און
פאטראניזער
א פריילאכן פסח

מיר ווינשן אלע אונזערע פרייַנט אין פאטראניזער
פון עדמאנטאן און אומגעגנט
ווינשן מיר
א פריילאכן פסח
THE FREEMAN CO., LTD.
ALBERTA DISTRIBUTORS
HUDSON and ESSEX
9906-107 Avenue Edmonton
107-6th Avenue East Calgary, Alta.

ליבע און שמד — א נייע מרא־נעדיע מיט א אידיש מיידל

פון ווילנע מעלדעט מען :

אין דארף וואציינובקא, ווילנער קרייז, וואוינט די אידישע פאמיליע פון פסח סא־ווייצקי, וועלכער האט א דערוואקסענע טאכטער רייזל, 23 יאר, א שיין מיידל. אין זעלבן דארף האט פארנומען דעם פאס־אלם פאלקס לערער דער קריסט קאנסטאנ־טין בראנטשוק. מיט א האלב יאר צוריק האט זיך באגראנטשוק באקאנט מיט דער שיינער רייזלן. און זי איז אים שטארק נעפעלן. רייזל פלענט אפט פארבריינגען אין דער נעזעלשאפט פון קריסטלאכן לע־רער. אין דארף, וואו עס וואוינען עטלאכע אידישע פאמיליעס האט מען אנגעהויבן רייזלן, אז די שיינע רייזל פירט א ראמאן מיט דעם קריסטלאכן לערער.

וען די קלאנגען זיינען דערנאנגען צו פסח סאוויצקי'ן, איז ער נעווארן שטארק אויפגערעגט, און פארלאנגט פון זיין טאכ־טער, זי זאל זיך מער ניט טרעפן מיט באנ־דאנטשוק, און אז אינגיכן וועלן פארקומען די תנאים צווישן איר און א סלאנימער יונ־גערמאן.

רייזל האט פארזיכערט אירע עלטערן, אז די קלאנגען וועגן איר ראמאן מיט באנ־דאנטשוק איז ניט מער ווי רכילות, און אז מער וועט זי זיך מיט אים ניט זעהן. דער־ווייל האט זיך דערנעגטערט דער טאג פון די תנאים, וועלכע האבן נעזאלט פארקומען פאריקן שבת צו נאכט.

פאריקן דאנערשטאג איז רייזל פלוצ־לונג פארשוואונדן נעווארן פון דארף צוזא־מען מיט באנדאנטשוקן. זי האט איבערגע־לאזן פאר די עלטערן א בריוו, אין וועלכן זי שרייבט, אז זי האט ליב באנדארטשוקן, און אנטלויפט מיט אים זיך שמד'ן און חתונה האבן.

איז אראפגעלאפן פונם בריקל און זי איז צוגעלאפן צום אלטן און זי האט אים נעפרעגט :

"זיידעלע וואס מאכסטו ?"

"נאס צו דאנקען", — האט דער זיי־דע נעענטפערט.

"זיידעלע איך וואלט וועלן איר זאלט מיר זאנן וועד איר זיין ?"

דער אלטער האט א שמייכל נעטאן און ער האט נעזאגט :

"דו זאלסט וויסן טאכטערקע אז וועז איסיצער גייט טאן א טובה א מענשן אדער עטלאכע מענשן און ער מיינט ניט מיט דעם זיין איינענע נוצן איז ער בשעת מעשה אליהו הנביא".

—(:·:)—

צום יום-טוב פון באפרייאונג
ווינשן מיר אלע אונזערע אידישע פרייַנט און קאסטאמערס א גליקלאכן און צופרידענעם יאר.
Duncan's Ladywear Limited
10307 Jasper Avenue. EDMONTON, ALTA.

מיר ווינשן אלע אונזערע פרייַנט אין פאטראניזער
פון עדמאנטאן און אומגעגנט
ווינשן מיר
א פריילאכן פסח
FANE AUTO WORKS LTD.
AUTOMOBILE BODY BUILDERS
PAINTERS AND UPHOLSTERERS
PHONE 23121, 27542
9907-107th AVE. EDMONTON, ALTA.

מיר ווינשן אלע אונזערע פרייַנט און פאטראניזער
א פריילאכן פסח
סטאר פון די מאווים
מיר ספעציאליזירן זיך אין
איינפאקן און ארויסשיקן פוירניטשור
EDMONTON EXPRESS & TRANSFER
COMPANY LIMITED
לייכטע און שווערע קארטעדזש
פיאנא און סיף מאווינג א ספעציאליטעט
סטארעדזש ווערהויז אויף אייזנבאן לינייעס
10044-101ST ST. EDMONTON, ALTA. PHONES: 22735—21723
P. SEAGER, Pres.

מיר דריקן אויס צו אונזערע מיטבירגער פון אידישן גלויבן אונזער הארציקסטע באגריסונג צום
יום-טוב פסח
MAGEE & MACRAE LIMITED
EDMONTON, ALBERTA

צו אונזערע צאלרייכע אידישע קאסטאמערס
און פרייַנט
אין עדמאנטאן און צפון אלבערטא ווינשן מיר
א פריילאכן פסח
NORTHWESTERN UTILITIES, LIMITED
10124--104th Street
EDMONTON
THE ULTIMATE GAS FUEL
נאטירלאכע גאז באהייצונג
איז די
כישופ'דיקע קעניגין
פון
באדינונג
אין דער
מאדערנער היים

AHM
מיר ווינשן
אלע אונזערע אידישע פרייַנט
און קאסטאמערס
א פריילאכן
פסח
קאמפליט סטאק פון
ראבערס און טענים
שיך
AMES HOLDEN McCREADY RUBBER CO. LTD.
EDMONTON

מיט די בעסטע וואונשן פאר
א פריילאכן פסח
מיר רענטן
און
פארקויפן
אלע סארטן
איבערנעבויטע
טייפרייטערס
ראיאל
סטאנדארד
און
טראגבארע
טייפרייטערס

M. Phillips Typewriter Co.
PHONE 27 532
10418 Jasper Ave. Edmonton, Alta.

זעקסטע אפטיילונג

ירושלים

פסח-נומער 1931

דאס גייסטיקע לעבן פון די אידן אין איטאליע

פון ד. קליינלערער
(ספעציעל פאר ד. א. וו. דורך "איטא")

עס איז שווער ממש צו גלויבן, וועגן דער באטראכטן די גרויסע צאל פון באדויערנדע אידישע פרעזענלאכקייטן אין איטאליע און זייער אנטייל אויף יעדן געביט פון געזעלשאפטלאכע און גייסטיקן לעבן. דאס איטאליענישע אידנטום האט אין טויזנטער יארן פון זיין עקזיסטענץ אין איטאליע אלערליי פאזעס פון העלפלאזיגקייט און אומגליק דורכגעמאכט, אבער קיין מאל נישט אזעלכע שווערע צייטן ווי אין דער הייליגער פאשיסטישער צייט. אין דעם ערשטן יאר פון דער פאשיסטישער הערשאפט, אין 1922, האט דער אידישער פאפולאציע פון איטאליע נאך נישט גערופן "דאס אידישע פראבלעם". אין דעם יאר האט מען נאך נישט גערעדט וועגן אן אידישן נאציאנאלן באוואוסטזיין, וועגן אן אידישן נאציאנאלן שטרעבן. אין דעם יאר האט מען נאך נישט גערעדט וועגן אן אידישן נאציאנאלן אויפלעב. אין דעם יאר האט מען נאך נישט גערעדט וועגן אן אידישן נאציאנאלן אויפלעב. אין דעם יאר האט מען נאך נישט גערעדט וועגן אן אידישן נאציאנאלן אויפלעב.

פראפעסאר דעל וועקיא. עזעאראַ לאמבראזא — נעניאליגער סאציאלאג און שרייבער פון אן אינגעזער בארימטע שולע, וועלכע בארייטעט א וועזנ פונקט אין אונזערע אנשויאונגען וועגן פארבערעגן, וועגן דער וויכטיקייט פון דער שפראך פון די אלטע עטרוסקן, וועלכע האבן נעלעבט פאר די רוימער. בע. רוימט אין דער וועלט איז דער וועכטער בוך פון דער עטרוסקען שפראך, וואס איז צענויפגעשטעלט געווארן פון פראפעסאר לאמבראזא, א דאנק דעם וועכטער רופן "דער איטאליענישער איינשטיין" אין פראפעסאר לעווי דעלא ווידא. פראפעסאר ענריקעז איז דא פארזיצער פון דער איטאליענישער דעלענאציע אויף אלע אינטערנאציאנאלע פילאזאפישע קאנגרעסן. ער איז אויך דער ארויסגעבער פון דער וויכטיגליידער פון דער פויפסטלאכער וויכטשריפט "לא סיעכ" טיא".

פראפעסאר לעווי דעלא ווידא איז דער אייניציקער איד, וועלכער נעהערט צו די מיטגלידער פון דער פויפסטלאכער וויכטשאפט אקאדעמיע.

ניט נאר אויף דעם וויכטשאפטלאכן נעביט אלייז האבן די איטאליענישע אידן אן אומגעוויילאכע ליבע צו דער פאשיסטישער פארטי.

אידישע וויכטשאפטלאכע אוטאריטעטן נעפינען זיך באזונדערס אויפן פעלד פון פילאזאפיע. צווישן זיי דערמאנט מען אזעלכע נעמען ווי דער פראפעסאר בעל־טע אוטאריטעט אויפן נעביט פון פיזיק, פראפעסאר לאנציע, פראפעסאר צאנאטי, פראפעסאר סנאראמאניד־יאקוי, פראפעסאר סנאמאר לוסטיג, פארויצער פון לעצטן קאנגרעס צו באקאמפן די קרעבס קראנקהייט.

אויפן רוימער אוניווערסיטעט האט בין דער לעצטער צייט, אין משך פון אייניקע יאר נעהאלטן דעם הונדסטן רעקטאר פון, דער אידישער נעלערנטער פראפעסאר דעל וועקיא, רעזאקטאר פון אינטערנאציאנאלער מאגאזין שריפט פון דער שפיץ פון פינאנץ און פון האנדלס מיניסטעריום.

אין דער וויכטשאפטלאכער אין איטאליע, פראפעסאר עליא לאטעס האט זיין פעלד פון אן אינגעזער בארימטע שולע, וועלכע בארייטעט א וועזנ פונקט אין אונזערע אנשויאונגען וועגן פארבערעגן, וועגן דער וויכטיקייט פון דער שפראך פון די עטרוסקן, וועלכע האבן נעלעבט פאר די רוימער. בע. רוימט אין דער וועלט איז דער וועכטער בוך פון דער עטרוסקען שפראך, וואס איז צענויפגעשטעלט געווארן פון דעם פראפעסאר לאמבראזא, א דאנק דעם וועכטער רופן "דער איטאליענישער איינשטיין" אין פראפעסאר לעווי דעלא ווידא. פראפעסאר ענריקעז איז דא פארזיצער פון דער איטאליענישער דעלענאציע אויף אלע אינטערנאציאנאלע פילאזאפישע קאנגרעסן. טערנאציאנאלע פילאזאפישע קאנגרעסן. ער איז אויך דער ארויסגעבער פון דער וויכטשאפטלאכער ציי

די סיום פייערונג פון די אָוונט קורסן ביי דער י.ג. פרץ שול

פון פ. ז.

דאנערשטאג דעם 19טן מארט. איז אין דעם גרויסן פרץ זאל דורכגעפירט געוואָרן אן אויסער נעווייניגלאכע פייערונג: ס'האבן זיך פארמאלט די פאר הונדערט קורסאנטן, וואס האבן דעם וויכטער באזוכט די קורסן, מיט זייערע לערער. און אויך א צאל זייערע פרייַנד. שיפס ברידער און שיפס שוועסטער. אזוי אַרום איז דער עולם באשטאנען פון א קרוב צו צוויי הונדערט און פופציק פערזאָנ, יונגלאלאכע און עלטערע.

דער עולם, א פריילאכער, אן אויסגעצטער ווי צו אן אייגענער שמחה, האט זיך דערפילט נאר יום־טוב'דיק, טאקע שוואר נעארבעט א ווינטער צייט איז בער דער שוועסטער ענגלישער עבר, אבער דאך האט מען פיל־וויניציק עפעס וואס דערגרייכט. מען האט נעקראָנ, אזוי צו זאָגן, דעם "נאכשליסל" צו דעם פרעמדן שפראכן־שלאס.

איר שטייט אן באטראכט דעם פרייַלאך נעשטימטן עולם און איר חריש'ט זיך: עפעס ניט דער זעלבער באקאנטער עולם, וועלכער איז ערשט מיט אייניקע חדשים צוריק פון עקופטן זיך פארשרייבן אויף די קורסן. ס'איז קאנטיק, אז ס'איז שוין פארגעקומען א נעווייסע ערדרוזע פון פריער ביז איצט; פריער האט נאך אין יערן אייניציקן פון זיי נעקלונגען אין די אויערן דער מאָטע און דעם מאכטע נעזונענען, דאס פאלן און קושן זיך אויף די העלזער פארן אפאפאר! פון דער אינענער הייס צו דעם וויניטן, פרעמדן, אומבאקאנטן דערפאר איז פארשטענדלאך, וואס דער גאנצ־ער איבערגרויסער טייל פון די לעכט אין זיינע ערשטע טעג פון זייער באטרעטן די פרעמדע ערד, דאס אזוי פרייַנט נרעי, דער אלדערמאן פון שטאָט־נעפופענע "אויסרינגען" זיך האט אתז ראט, וועמען דער פארזיצער האט אין פארזיצער ח' זאלף, וועלכער האט אינם נאכמן פונם לערערראט אנגענפירט מיט זיך לאנגע טעג און נעבט מיט דער שיף די קורסן, איז אויף אנגעשטעקט נעווארן מיט דער זעלבער פריילאכער שטימונג וויי ביי די נעסט. ער האט אין קורצן נעגבן אן אינבערבליק איבער דער ארבעט דוישע (שפראך) אן אויך אין קלאס לי־טעראטור און נעשיכטע.

"די פרץ־שול — האט דער פארזיצער אויסגערופן — האט צו איר זיבעצן יעריקער עקוסטענע פארצייכנט אין איר שול בראניק א נייעם שיינעם שטריך: דאס זיינען די אוונט קורסן, וואס זי האט נעפעבט דאס יאר. צוליב וואס האט זי דאס עטאס? — ניט צוליב פראפיט, וויי איר וויסט עס אליין, אויך ניט צוליב פראפאגאנדע, וויל די וויניר־ווער: די נאכט שרעקט שוין ניט ווי פרויער . . . (דאס אליין איז שוין ווערט צו באנרופן.)

כאטש "עמק שער און איין", איז נאך אין זיין נרעסטער צאל הילפסלאזן און ארבעסלאז, דאך האט מען עס אין דעם אוונט לכל החפות ניט נעפילט. פארשערט: — מוט, האפענונג, גלויבן, האט זיך נעשפירט אין יערנם באוועגונג — דאס פרעמדע לאנד, וואס האט אונז ניט נעבויטן און ניט עהאדוועט ווען דאך ווערן אונזערס, מען ווען זיך שוין ווי ס'איז מיט איר באהעפטן און זיך אין איר אינענער הייס צו דעם וויניטן, אומבאקאנטן דערפאר איז פארשטענדלאך, וואס דער כע, א בינטל צעפרייסלטע נערוון. דער־פאר האט זיך אזוי שטארק נעווארפן אין די אוינן אט די נרויסע ענדערונג: בס"ה האלב יאריקע אינם לאנד און שוין אנדערע פנימ'ער, אנדערע באוועגונגן, פרייַ, כמעט ווי ביי זיך אין דער היים. מען האט זיך שוין ווי ס'אין נעפונען. פון דעם וויניטן פרעמדן האריזאנט הויבן זיך אן אויספורעמען. סימנים פון טאג ווערן: די נאכט שרעקט שוין ניט ווי פרויער . . . (דאס אליין איז שוין ווערט צו באנרופן.)

כאטש "עמק שער און איין", איז נאך אין זיין נרעסטער צאל הילפסלאזן און ארבעסלאז, דאך האט מען עס אין דעם אוונט לכל החפות ניט נעפילט. פארשערט: — מוט, האפענונג, גלויבן, האט זיך נעשפירט אין יערנם באוועגונג — דאס פרעמדע לאנד, וואס האט אונז ניט נעבויטן און ניט עהאדוועט ווען דאך ווערן אונזערס, מען ווען זיך שוין ווי ס'איז מיט איר באהעפטן און זיך אין איר אינענער הייס צו דעם וויניטן, אומבאקאנטן דערפאר איז פארשטענדלאך, וואס

א. א. מארטין און זון

צירקולאר דיסטריביוטארן

באנוצן זיך מיט דער נעלענהייט צו ווינשן אלע אידן

א פריילאכן פסח

דאם שטענדיקע

אדווערטייזינג דורך צירקולארן, נעהערן פאר־שפריט. האט אן צווייפל נעשפילט א נרויסע ראל פאר דעם פראנרעס און דער פאפולאריטעט פון א סך נוט באקאנטע אידישע מוהרים.

מיר זינען נרייט צו באדינען איך

אויף דעם זעלבן פארטרויענסווערטן אופן אזוי ווי מיר האבן עס נעמאן אין פארלויף פון די לעצטע פינף־און־צוואנציג יאר.

A. A. MARTIN & SON

Circular Distributors

Established 1905 Phone 28 551

Winnipeg

א פריילאכן פסח

ווינשן מיר צו אלע אונזערע אידישע פריינט און קאסטאמערס

Western Messenger & Transfer Service

בעסטע מעלאכע באדינונג צום נידעריקסטן מעגלאכן פרייז

מעסענדזשערס, מאטארסייקלס און מאטאר טראקס פארמל דעליווערי, באנאוש, עקספרעס און האלסיל דעליווערים

J. A. McNAUGHTON, Manager

371 NOTRE DAME AVE. PHONE 26 316 (3 lines)

כשר

כשר לפסח

האט מער הנאה פון אייער פסחדיקע מאלציימן

דורך נוצן ווינדזאר זאלץ . . שטענדיק די באליבטע זאלץ אין די מיסטע א־מעריקאנישע אידישע הויזן. עס איז שטרייפן כשר לויטן אידישן דין . . . און איז פון דער נרעסטער רייניקייט. עס דערהעלכט נאכט די נוטע נאטירלאכע פליווארס פון שפייזן אריינצוקומען און צופרידנשטעלן יערן נעשמאק. אייערע פלייש און אנדערע פסח'דיקע מאכלים ווערן זיין בעסער באטעם".

אנדערע באליבטע ברענדס

ווינדזאר

אייאדיזירטע זאלץ

דערלאזט ניט צו קיין נוידער

ריגאל מייבל זאלץ לויפט פרייי.

ווינדזאר זאלץ איז נעמאכט אונטער דעם סופערוויזיאן אויף זיכם פון אונזערע אייגענע כע־פישע לאבאראטאריעס. ווינד־זאר זאלץ קאסט א קלייניקייט . . . פארלאנגט די "ריינסטע און בעסטע".

שרייבט פאר פריין ביכל

"דער ראמאנס פון זאלץ" . . . א סך ספעציעלע נוצן פאר זאלץ אזעלבע ווי . . . "בעזיטער דוירן לייענער אויב איינעוואויזט אין הייסע זאלץ וואסער וועט ניט".

WINDSOR SALT

CANADIAN INDUSTRIES LTD.

WINDSOR, ONTARIO

וויניפעג לאמבער אין פיועל קא.

דרייקן אויס צו אלע זייערע קאסטאמערס

און פריינט

זייערע בעסטע וואונשן פאר

א פריילאכן

פסח

פארטיקולארע מענשן

האבן אויסגעפונען, אז מיר זיינען שטענדיק די בעסטע, ווען עס קומט צו דער פראגע פון

לאמבער און בילדינג מאטעריאלן פון דער

העכסטער קוואליטעט

Winnipeg Lumber & Fuel Company

ה. ב. קאננער — דוש. שוחט

362 JOHNSON AVE. PHONE 502 112

די פיר קשיות

די ערשטע קשיה: פארוואס איז עס, וואס אזוי פיל אידישע נעשעפטסלייט און מאנופעקטשורערס קויפן אינטערנעשאנאל טראקס?

די צווייטע קשיה: פארוואס איז עס, וואס די אייגנטימערס פון אינטערנעשאנאל טראקס האבן ניט קיין טראבל מיט זייערע טראקס?

די דריטע קשיה: פארוואס איז עס, וואס דער אינטערנעשאנאל טראק גיט א פולשטענדיקע באדינונג א נאנין קיילאכדיק יאר און יעדן טאג פון יאר?

די פערטע קשיה: פארוואס איז עס, וואס דער אינטערנעשאנאל טראק קען נענוצט ווערן אויף אלע וועגן, סיי נעגראוולט אדער אנדערע וועגן, און אינטער אלע צושטאנדן פון וועטער?

איז דער תירוץ וויל

דער אינטערנעשאנאל טראק איז דעזיינד נעווארן פאר שוועכער פליכט — אזוי אום צו נעבן דעם איינגטימער און דעם דריווער דאס מיסטע פרייהייט פון זארג. דער אינדושטריע פון דעם אינטערנעשאנאל טראק פאראיניקט אלע פיטשורס וואס אינשוירינג פעאיקייט האט ביז איצט אנטדעקט צו פראדוצירן א שטארקע, זיכערע, דויערהאפטע מאשין וואס פארזיכערט א לאנג לעבן אונטער די סאמע שלעכטע וועגן און צושטאנדן פונם וועטער.

דער אינטערנעשאנאל טראק

האט דעמאנסטרירט אז ער קאן אפעריירט ווערן דורכן נאנצן יאר צו זייער א נידעריקן קאסט. די אידישע פירמעס וואס זיינען אונטן פארצייכנט איז בלויז נאָ א באוויז ווי אזוי פאפולער דער אינטערנעשאנאל טראק איז — קיין אנדער קאר אויפן מארקעט קען ניט באווייזן אזא ענלאכן רעקארד.

ARCTIC DRINK CO., (J. Peters) דוש. פעטערס
862 Selkirk Ave. באראדזקי בריידער
BELL BOTTLING CO. א. נרינבערנ
1037 Selkirk Ave. (7 Trucs)
BLANK, SOLOMON סאלאמאן בלענק
67 Derby St.
BORODITSKY, MAX כעקס באראדיצקי
348 Redwood Ave.
H. BROWNSTONE ה. בראנסטאן
Neverville, Man.
CHICAGO KOSHER SAUSAGE CO.
358 Flora Ave., (2 Trucks)
CHICK FUEL CO. (C. Chick) דוש. אוועראבאר
1426 Main Street סי. טשיק
CITY LUMBER & FUEL CO.
M. P. Lerman מ. פ. לערמאן
Saskatoon, Sask. דוש. ריינבערנ
COLLEGE DRAY
728 College Ave. (3 trucks)
DIAMOND & KARE דיימאנד און קאר
Stella Ave.
DOMINION BOTTLING WORKS מ. ס. מארנאליס
Saskatoon, Sask.
M. S. Margolis
DOLGOY BROS. דאלנאי ברידער
McKenzie and Selkirk
DINER & SHPIGELMAN דיינער און שפיגלמאן
453 Alfred Ave.
DOMINION BAG CO. ס. סאסלאוו
596 Manitoba Ave.
A. FEDACK א. פעדאק
1938 Elgin Ave.
L. FELDMAN ל. פעלדמאן
458 Stella Ave.
FLORIDA FRUIT CO. מר. ראזינאווסקי
405 Redwood Ave.
FREDERICKS, FRED פרעדעריקס פרעד
301 Austin St.
GALPERIN CANDY CO. (M. Galperin)
2nd Floor Traders Bldg. מ. נאלפערין
GELLER, M. מ. נעלער
Ste. 1, 466 Burrows Ave.
GENERAL CABINET MAKERS פרידמאן און דרויבין
215 Henry Ave.
GLOBE BEDDING CO. ווו. קעלער און מר. נאטאנזאן
274 Jarvis Ave.
GOLDIN BROS. ה. ע. נאלדין
121 Salter St.

GOLFMAN, S. ס. נאלפמאן
443 Dufferin Ave.
GREENBERG, A. א. נרינבערנ
742 Flora Ave.
GREENBERG, E. & CO., י. נרינבערנ
108 Hallet St.
GREENSPOON, S. ס. נרינספון
305 Selkirk Ave.
GUBERMAN, MAX כעקס נובערמאן
984½ Main St.
HARGRAVE FURNITURE EXCHANGE ס. כאלינסקי
317 Hargrave St.
HOME FRUIT CO. מר. דובאף
1079 Main St.
KAEHL, HARRY ה. קאהעל
258 Manitoba Ave.
KURTZ, B. ב. קורץ
518 Dufferin Ave.
LERMAN, M. מ. לערמאן
Elphinstone, Man.
MANITOBA WOOLLEN STOCK & METAL CO., 391 Dufferin Ave. מר. סיניייסקי און מר. קאהען
MARGOLIS, P. & CO. פ. מארנאליס
396 Stella Ave.
MARKOWETZ BAKERY א. מארקאוויץ
169 Gomez St.
MIDDLE CHURCH FARMERS MARKET מ. פיינטוד
(M. Feintuck), 88½ Derby St.
NATIONAL PACKING CO. נ. ראזענסטאק
4 Salter St.
NERMAN BROS. א. נערמאן
399 Pritchard Ave.
NORTHERN GROCERS & FRUIT נ. יאפע
(N. Yaffa) 256 Jarvis Ave.
NORTH-WEST HIDE & FUR CO. מאזעס פינקלשטיין
(Moses Finkelstein) 278 Rupert St.
O. K. PACKING CO. י. קאזלאוו און ל. אוליקאוו
505 Dawson Rd. (2 Trucks)
PHILLIPS, STANLEY סטענלי פיליפס
315 Dufferin Ave.
PROVINCIAL PRODUCE CO. א. קיילאף
Ross Ave. (4 Trucks)
POSNER, H. ה. פאזנער
582 Machray Ave.

QUALITY BED SPRING MFG. CO. כעקס נאטאזאן
Parr and Jarvis
RABINOVITCH, L. ל. ראבינאוויטש
436 College Ave. (2 Trucks)
RABINOVITCH, W. וו. ראבינאוויטש
113 Selkirk Ave.
RICE, MAX כעקס ריים
230 Salter St.
RUSEN, SOLOMON & CO. רוזען, סאלאמאן און קא.
238 Jarvis Ave.
SCHWARTZ, L. ל. שוואַרץ
399 Dufferin Ave.
SHIFFMAN & BASOVSKY שיפמאן און באסאווסקי
504 Redwood Ave.
SHPIGELMAN, A. א. שפיגלמאן
712 Pritchard Ave.
SHORE, R. ר. שאר
444 Dufferin Ave.
SIMKIN, S. ס. סימקין
456 Stella Ave. (2 trucks)
SMITH, D, ד. סמיט
387 Jarvis Ave.
SODA FOUNTAIN SUPPLY CO. ע. טאס
293 Market St.
SOOD, L. ל. סור
103 Crove St.
SUCHAROFF, M. מ. סוכאראוו
Springfield, Man.
TADMAN HARDWARE CO. LTD. טש. טערמאן
866 Main St.
WACH, A. א. וואך
697 Anderson Ave.
WERIER. J. (Wholesale Jobber) דוש. ווערינר
441 King St.
WHISTLE BOTTLING CO. מ. נרעי
251 Jarvis Ave. (3 Trucks)
WINNIPEG COOPERAGE דוש. קעי
412 Jarvis Ave.
WINNIPEG WHOLESALE & CONFECTIONERY 903 Main St.
WINNIPEG LUMBER & FUEL CO. דוש. שחוט
362 Johnson Ave. (3 Trucks)
WORKINGMEN'S BAKERY LTD. ס. ראכוטין
312 Stella Ave. (3 Trucks)
S. & M. YANOVSKY ס. און מ. יאנאווסקי
376 Dufferin Ave. (2 trucks)

מיר האבן א אינטערנעשאנאל טראק צוצופאסן צו יעדער ביזנעס לאזט עס אונז דעמאנסטרירן פאר אייך

The International Harvester Co. of Canada Limited

פעקטארי ברענטשעס אין

BRANDON, MAN. N. BATTLEFORD, SASK. SASKATOON, SASK. WEYBURN, SASK.
CALGARY, ALTA. LETHBRIDGE, ALTA. SWIFT CURRENT, SASK. YORKTON, SASK.
EDMONTON, ALTA. REGINA, SASK. VANCOUVER, B. C. WINNIPEG, MAN.

KODAK SAFETY

איך קאָסט פּאַרן פּאַר
פון אירגענד וועלכן טייל פון נאָרט ערך ביז צום צענטער פון שטאָט.
50c
מיט א
בליו בוירד טעקסי
טעלעפאָניירט
24 521 און 24 511
הערי לייאָ, מענעדושער
THE ISRAELITE PRESS—47 דאָס אידישע וואָרט
1 מאַי
נעדזיינקם אז מיר קאָנען אייך נעבן
באדינונג אויב איר פאלאנגט. דרייי קלינינג
אין אלע אייערע אדער פארבן
37 266, PERTH DYE WORKS LTD.
נ. פ. פארכשי, מענעדושער

זינדיק בלוט

(פארעזונג)

— איך בין נעקומען . . . איך בין נעקומען . . . ווייל איך האב נעטראכט: איך וויל מיט אייך איבערדרעד . . . איר וועט קומען צו איר . . . וועט מיט איר רעדן . . . איז אפשר . . . דערווייל וויל זי אפילו נישט הערן . . . איר האט דאָך איר נעוואלט אומבריינגען !

מר. וואלף האט שוין מער נישט נעקאָנט אויסהאלטן. עס איז נעווען אזוי ווי א פלאָקערדיק פייער וואלט אים איננאנ־צען ארומגעלאפט :

— וואס ? איך . . . איך זאל זיך ניין ביי איר בעטן ? איך ?

אלע שטילע. פארבאַרגענע האָפענונגען אין אים זיינען מיט אמאל אויסגעלאשן נעווארן. איצט האט בלויז כעס און דורשט נאך נקמה נעשריגן אין אים :

— איך זאל ניין בעטן ביי איר. ביי דער זונה ! ? איך וויל מער ניט האָבן איר צורה ! איך דארף זי ניט האָבן ! ווייני קאויסנעלאָאענע מיידן דריי־ען זיך ארום אויף די נאכט ? ארויס פון דאנען ! ארויס פון מיין שטוב ! ארויס !

ער איז אויפגעשפרונגען, האט אוים־נעהויבן ציטערדיקע העכט מיט פאר־קוואשטע פויסטן. האט נענומען ווילד שריייען און לויפען. מרם. שטייענבעק האט באקומען ווילד צעשראקענע אויגן. אזא כעס, אזא רציחה האט זי נאך ניט נעזעהן. זי האט ארויסגעלאפן פון א נעשריי און זי איז ארויסגעלאפן פון דעם צי־מער.

ביטערס מיט קיידין זיינען ארויסגעלא־פען אפטטיערס.

— פאאא ! פאאא ! — האט ביט־ריס זיך נעצעטזן.

— שווער . . . שווער . . . — האט קיידי צעשפאטשעט.

נאר דא האט דער אלטער נענעבן א שטרעק אוים די הענט. זיינע אויגן זיי־נען נעווען שרעקלאך גרויס און זיי האָ־בען מורא'דיק אויסגעשטאנדען. ער האט נעהאלטן אפן דאס מויל, האט זיך אנ־גענומען ציטערן, און מיט אמאל האט ער זיך א וואלל נעטאָן, און ער איז־נע־פאלן — — — — — — — — — — —

ס'האט נעדויערט א לאנגע צייט אויי־דער מען האט אים דערמינטערט און צורוק ארויפגעלייגט אין בעט ארויי. ער איז נעלעגן זייער מיר און ער האט שווער נעצוינן דעם אטעם. שפעטער האט ער נעפונדן די אויגן, האט זיך ארומגע־קוקט און זיין פנים איז נעווען שטארק נעקניטשט און נעפלאטערט. ער האט נע־זעהן לעבן זיך ביטריסן אויסזעהן צו מיין שלאנקן וואַרדראב בייט איך דעם קאליר פון א דרעם פארער זאָלן אזוי שנעל ווי די זאָכן וועלן אפגעקראכן. איך נוץ שטענדיק דייסאנד דאים פאר ערבעט — נוצ־דיק זיי אלם פארבן פאר דרעסען און אלם קאליר פאר זאקן. איך האב אלעמאל נע־קראָגן אועלכע פערפעקטע העזווטאטן, אזוי, אז אונזערע שכנים רייבן וועלן דער נדויסער צאל נ י י ע זאכן וויסן איך האב.

"וועלן דייסאנד דאים האב איך זיך דערוואוסט פון אונזער וואַרדראב אויפ־זעלבן, זי זאגט, אז זי האט אויסגעפרו־בירט אלע סארטן פארבן אויפ־צו־אבער קיינע פון זיי מאכן אזא גלענצנדע ארבעט און זיינען ניט אזוי לייכט צו נו־צען ווי דייסאנד דאים. איך פארשטיי, אז זיי זיינען דער וועלט'ס סאמע פאפולער־סטע פארבן — אזוי זיי זיינען בארעכ־טיקט דאס צו זיין".

ס. פ., מאנטרעאל

שכנים רידן

"איך בין באשעפטיקט אין א טעאטער און עס איז אן עקסאמישע פראבלעם, ווייל איך העלף שטיצן מיין מוטער און מיינע שוועסטער. איך האב ליב צו אנ־טאָן זיך שיין, איך האב אבער ניט פון וואנען צו קויפן זיך קלייד־ער. כדי צו נע־בן א פארשיידנארטיקן אויסזעהן צו מיין שלאנקן וואַרדראב בייט איך דעם קאליר פון א דרעם פארער זאָלן אזוי שנעל ווי די זאכן וועלן אפגעקראכן. איך נוץ שטענדיק דייסאנד דאים פאר ערבעט — נוצ־דיק זיי אלם פארבן פאר דרעסען און אלם קאליר פאר זאקן. איך האב אלעמאל נע־קראָגן אועלכע פערפעקטע העזווטאטן, אזוי, אז אונזערע שכנים רייבן וועלן דער נדויסער צאל נ י י ע זאכן וויסן איך האב.

"וועלן דייסאנד דאים האב איך זיך דערוואוסט פון אונזער וואַרדראב אויפ־זעלבן, זי זאגט, אז זי האט אויסגעפרו־בירט אלע סארטן פארבן אויפ־צו־אבער קיינע פון זיי מאכן אזא גלענצנדע ארבעט און זיינען ניט אזוי לייכט צו נו־צען ווי דייסאנד דאים. איך פארשטיי, אז זיי זיינען דער וועלט'ס סאמע פאפולער־סטע פארבן — אזוי זיי זיינען בארעכ־טיקט דאס צו זיין".

ס. פ., מאנטרעאל

וועסט צוריק פירן דאס באלעבאטישקיט און דו וועסט אויף מיר אכטונג נעבן... פארפאלן . . . איך האב זיך באנארישט... נעוואלט באפרידיקן מיינע לידענאפטן... זיך מיט נארנים נערעכנט . . . איך וועל איצט באצאלן פאר מיינע זינד...

קיידי האט נעוויינט.

— דו וועסט זיך אריינצייגן, קיידי ? צי זיך אריי . . .

— יא . . . — האט זי אריסנעשעפ־טשעט.

ביטריס האט זיך צוגעהערט צום נע־בראכענעם קול פון איר פאטער. ס'איז נארנישט נעווען צו דערקענען דעם שטאל־צען און רייכן מר. וואלף. ער איז נעווען שוואך, הילפלאז און דערשראקן.

— ביי וואס בין איך נעבליבן ? —

האט ער וויטער נערעדט. — ביי וואס ? איין זון אין פריזאן, און איין זו ן — וועך וויסט וואו ער איז ?

און אויף מר. וואלף האט זיך צע־וויינט.

ער האט נעווייניט שטיל און ער האט נעפילט :

— זיין וועלט איז חרוב נעווארן אויף אייביק . . .

קאפיטל 2

אויף די שפורן

אויפ'ן אנדערן טאג האט מר. וואלף נענומען אילן קיידי'ן זו זאל זיך צוריק אריבערציען צו אים אין הויז און צוריק איבערנעמען צו פירן דאס באלעבאטיש־קיים.

— פארגעס, קיידי, פארגעס, וואס עס איז נעווען ביז אהער. צי זיך צו־ריק אריין און וועך צוריק די באלעבאס־טע.

אזוי האט מר. וואלף נע'טענה'ט צו איר.

און נעטראכט האט ער : — זאל זיך קיידי צוריק אריינציען און דערמיט וועל איך זיין זיכערער. אז איך וועל זיך שוין ניט לאזן איבערדרעד און איך וועל אויפ־הערן צו טראכטן וועגן סילוויא'ן. אויפ! נעווען א חלום און ער איז אוועק. מען דארף אלץ אריסשלאגן זיך פון קאפ און זען צוריק אויפבויען די שטוב. וואס איז חרוב נעווארן.

דעם זעלבן טאג נאך האט מען צוריק אריבערנעמופט קיידים זאכן אין מר. וואלפס הויז. קיידי האט זיך צוריק אינ־געארדענט אין די זעלבע צימערן אין וועלכע זי האט נעווינט אכצל, איי־דער מען האט זי פארטריבן פון דאנען, און איידער דאס אומגליק איז נעקומען. ביטריס האט איר צוגעהאלפן זיך אייי־נארדענען, ראוז, די דינסט. האט נעארי בעט מיט איספעט, האט ניט נעדוט דעם נאנצן טאג און א שטיק אי דער נאכט אריין. בין זי האט אלץ איינגעשטעלט. זי האט זיך נעפילט זייער אויפגעלייגט און פרייליך פון דעם וואס קיידי וועט צו־ריק זיין די באלעבאסטע און וועט פירן די שטוב ווי אמאל. זי איז צו קיידין נעווען צוגעוואוינט און ביי איר איז די ארבעט אין שטוב נעווען לייכטער, וואורום קיידי האט נעהאט איינגעפירט א סדר, די דינסט פלענט פון איר באקומע זפינקס לאכע אדרערס. זי האט איר שטענדיק נעזאגט וואס צו קאכן, ביי סילוויא'ן האט זיך דאך די שטוב נעפירט ווי א שיף אן א רודער. זי האט ניט אין זיי־נען נעהאט די שטוב, זי פלענט אלץ איבערלאזן אויף דער דינסט אליין.

אין שטוב איז נעווארן אביסל פרייליי־כער. אביסל ליכטיקער. די שווערע שטיל־קייט, וואס האט דאָרטן אזוי נעדריקט ביז אהער, איז אביסל לייכטער נעווארן. קיידי אליין איז אויך נעווארן אביסל אויפגעלייגטער. איר מידער גוף האט זיך נענומען אויסגלייכן. איר פנים איז נע־ווארן עטוואס פרישער. אירע טרוים זיי־נען נעווארן שטייפער און נאר אין די אויגן איז ביי איר נעבליבן א שטילער טרויער, ווי דער טרויער פון אן אלמנה. ביי וועמען דער מאן איז נאך א לאנגער און שווערער קראנקהייט נעשטארבן.

ביטריס האט איצט דערפילט זיך א ס דפרייער. עס איז ארפ פון איר דער עול פון שטוב און זי האט ביי זיך גלייך באשלאסן אז ס'איז איצט די ריכטיקע צייט זי זאל אנהויבן דורכפירן דאס, וואס זי האט זיך פארנעמען : — אויסצווזוכן דעם יונגן נאלד און איר ברודער סעם. זי האט לאנג נעטראכט וועגן דעם און עס איז ביי איר נעבליבן, אז דאס ערש־טע וואס זי זעהן צו נעפינען סעמ'ען. וואריס זי האט נאנץ נוט נעוואוסט, אז אויב זי וועט צום 1טן אויפזוכן דעם יונגן נאלד'ן, וועט זי מיט אים וועלן פאר נומען און זי וועט ניט זיין אזוי פריי אויפצוזוכן איר ברודער סעמ'ען. א חוץ דעם איז דער פאטער צו איר צוגעשטאנען אז זי זאל וואס שנעלער אויסנעפינען וואו סעם נעפינט זיך.

ער האט איר איין מאל צוגערופן צום בעט און ער האט מיט א נעבראכן קול נעזאגט :

— ביטרים, קינד מיינס, איך האב צו דיר א בקשה :

— וואס אזוינס, פאאא ?

— נעפון סעמ'ען, זע, איך בעס דיר, נעפון אים.

— אבער וואו זוכט מען אים ? אז איך האב דאָך פון אים קיין שום ידי־עה ניט ?

דער פאטער איז נעבליבן שטיל, האט א ווייל נעטראכט. האט אפגעזופצט, און דערנאך האט ער נעזאגט :

— וואס זשע דען וועט זיין ?

— וואס מיינסטו ?

— איך בין קראנק, ווער ווייסט וואס מיט מיר קאן פאסירן. איך האב זייער מורא.

— וואס האסטו מורא, פאאא ?

— איך האב זייער מורא אז דער סוף דערנעענטערט זיך.

— וואס פאלט דיר אין ? וואס רער־סטו ?

— יא, איך פיל, אז עס האלט שמאל מיט מיר.

— רער ניט אזוי, פאאא !

— ביטרים, דו ווייסט ניט, אבער איך פיל .. איך פיל, אז מיין הארץ איז שטארק נערירט. אז ס'וועט שוין קיין סך ניט קענען אויסהאלטן.

ביטרים האט באקומען א דערשראקן פנים, איר קול האט אזש נעציטערט און זי האט נעזאגט :

— פאאא, רער ניט אזוי . . . דו וועסט זיין נעזונט און דו וועסט נאך לאנג לעבן — דו שרעקסט מיך זייי־ער.

מר. וואלף האט זיך לייכט צעשמיי־כעלט מיט א קרענקלאכן שמייכל.

— נו, נוט, דו ביזסט נערעכט. איך טרייב אביסל איבער. איך פיל טאקע בעסער הייַנט. אבער דערווייל —

— וואס דערווייל ?

— נעפון סעמ'ען, זע, איך בעס דיר, נעפון אים.

— אבער וואו זוכט מען אים ? אז איך האב דאָך קיין שום ידיעה ניט ?

דער פאטער איז נעבליבן שטיל, האט א ווייל נעטראכט, אז זי זאל אים קיין שום ידי־עה ניט ?

דער פאטער איז נעבליבן שטיל, האט א ווייל נעטראכט, אז זי זאל אים קיין שום ידי־עה ניט ?

— וואס שע דען וועט זיין ?

— וואס מיינסטו ?

— איך בין קראנק, ווער ווייסט וואס מיט מיר קאן פאסירן. איך האב זייער מורא.

— וואס האסטו מורא, פאאא ?

— איך האב זייער מורא אז דער סוף דערנעענטערט זיך.

— וואס פאלט דיר אין ? וואס רער־סטו ?

— יא, איך פיל, אז עס האלט שמאל מיט מיר.

— רער ניט אזוי, פאאא !

— ביטרים, דו ווייסט ניט, אבער איך פיל .. איך פיל, אז מיין הארץ איז שטארק נערירט. אז ס'וועט שוין קיין סך ניט קענען אויסהאלטן.

ביטרים האט באקומען א דערשראקן פנים, איר קול האט אזש נעציטערט און זי האט נעזאגט :

— פאאא, רער ניט אזוי . . . דו וועסט זיין נעזונט און דו וועסט נאך לאנג לעבן — דו שרעקסט מיך זייי־ער.

מר. וואלף האט זיך לייכט צעשמיי־כעלט מיט א קרענקלאכן שמייכל.

— נו, נוט, דו ביזסט נערעכט. איך טרייב אביסל איבער. איך פיל טאקע בעסער הייַנט. אבער דערווייל —

— וואס דערווייל ?

— נעפון סעמ'ען, זע, איך בעס דיר, נעפון אים.

— אבער וואו זוכט מען אים ? אז איך האב דאָך קיין שום ידיעה ניט ?

דער פאטער איז נעבליבן שטיל, האט א ווייל נעטראכט, אז זי זאל אים קיין שום ידי־עה ניט ?

דער פאטער איז נעבליבן שטיל, האט א ווייל נעטראכט, אז זי זאל אים קיין שום ידי־עה ניט ?

— וואס זש

אונזער צוטרוי איז דער וועסט!

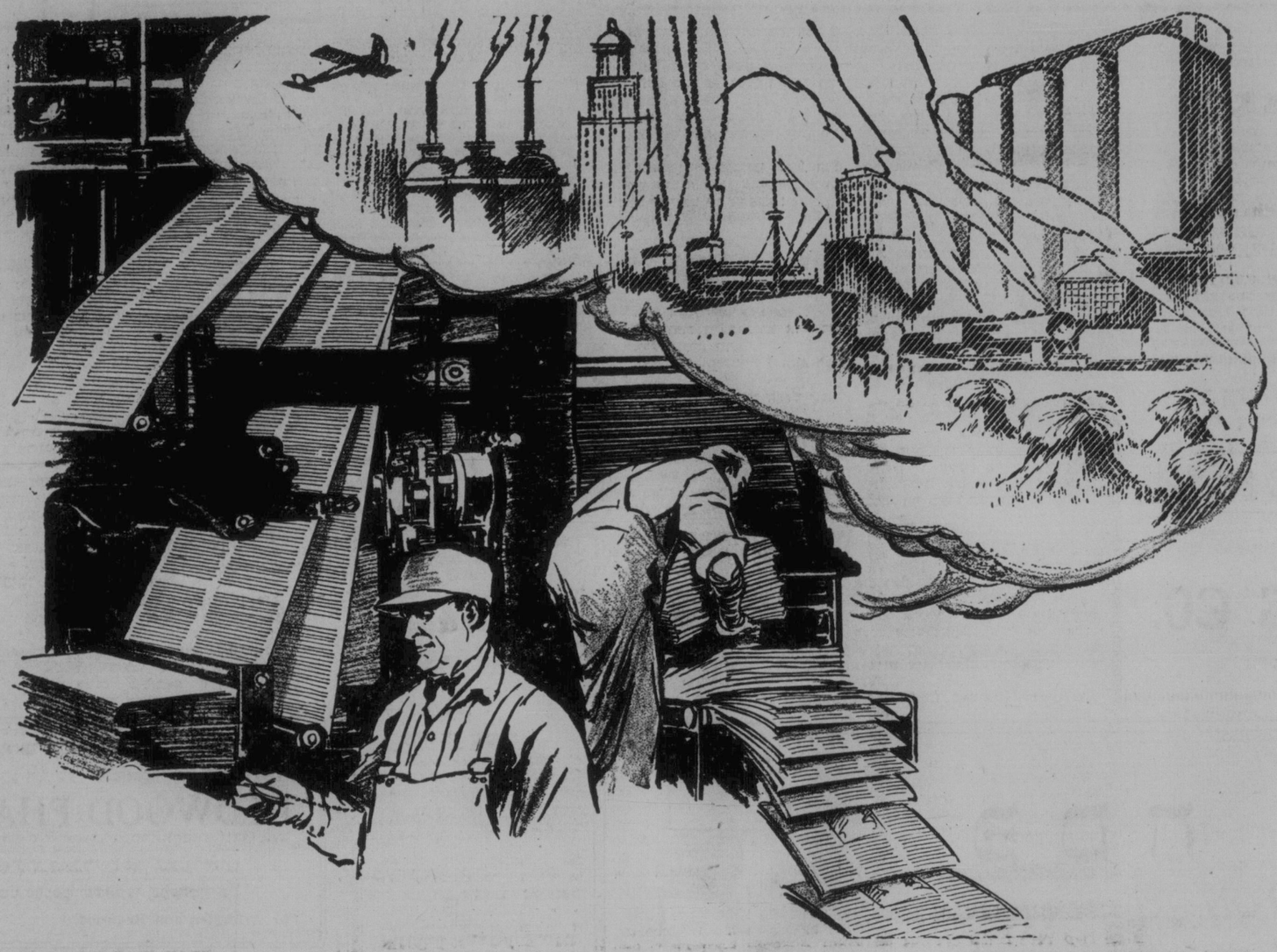

א מעבטיקע מאשין וואָס שאפט פראָפיטן פאר אייך!

א פולשטענדיקע באדינונג

קונסט ארבעט — **אויסשטעלונג**
קאָפיע צוגרייטונג — **סוגעסטיעס**

אונזער דושאָב פרינטינג דעפארטמענט איז אויסגעשטאטעט צו הענדלען אלע סאָרטן פון הדוק ארבעט — פון א קארטל ביז צו א קאטאלאג — אין קאָליר אדער אין שוואַרץ — און אין אלע שפראכן. אונזער קונסט און קאָפיע דעפארטמענט איז שטענדיק צו אייער באדינונג מיט סוגעסטיעס.

איר, סוחרים — פארפעלט ניט צו באנוצן "דאָס אידישע וואָרט", דער פארמיטלער דורך וועלכן איר קאָנט פארקויפן סחורות צו אייערע פאטראָניזירער, אזוי אז זיי זאָלן פארכלייבן צופריעדענע קונים.

דער וואוקס פון דער אידישער באפעלקערונג אין מערב קאנאדע האָט עס נויטיק געמאכט פאר אונז אריינצושטעלן גרעסערע און שנעלערע מאשינען כדי נאָכצוקומען זייערע פאָדערונגען. די נייע דרוק מאשין פאר דער צייטונג וואָס מיר האָבן ערשט באשטעלט באצייכנט דעם פראָגרעס פון דער אידישער באפעלקערונג אין מערב קאנאדע.

דאָס וויכטיקסטע איז, וואָס דער מאָדערנער דרוקערייַ-פלענט פון א צייטונג האָט א ריזיקן אייַנפלוס אויף דעם עקאָנאָמישן געשטאלט פון דעם מאָדערנעם לעבן. דורך די זיטן פון "דאָס אידישע וואָרט" געפינט אויס די אידישע באפעלקערונג ווי אזוי צו באקומען דאָס בעסטע וואָס זי דארף פאר באקוועמלאכקייט אדער לוקסוס, צום נידעריקסטן קאָסט.

As an indication of our faith in the West, the Israelite Press has ordered a new ROTARY PRESS, which will take care of our increased business and Yours too.

THE ISRAELITE PRESS

"The Jewish Daily"

WINNIPEG — **ISRAELITE PRESS BUILDING** — **MANITOBA**

תיקון חצות

פון ב. צוקערמאן (פאסקאטון)
(געווידמעט מיין חבר בנימין באָרדען)

איך זיץ איינער אליין פאַרטראכט.
אין מיין טונקל באלויכטענעם צימער פארשמאכט.
נעדאנקען פון מיין פארנאנענהייט
פליגן הונדערט מיין מוח מיט דער פולער פראכט.

מייַנע בית המדרש יאָרן די פארנאנענע,
זיי לאכטשען אוֹן טרייסטן מיך זייער צערטלאך.
זיי דערמאנען מיך די שטילע משמורים נעכט.

וועז דער נרויער נרויער חיים יהודה
האט ביטער נעוויינט אויף דעם חורבן המקדש.
ויצנדיק אויף עטלאכע צינל אין אלטן בית מדרש
ערנסט נעזאמערט ווי דער אומגליק וואלט נעוועז א פרישער.

איך מיט מיין נמרא שותף דוד זיצן ווי פארצוויווערט.
אינזערע אוינן זייַנען אויסנעשטארצט אוֹן אנגעשטרייַנגט.
נים פארמעלן קיין איינציק וואָרט פון תיקון חצות.
וואס דער הארציקער חיים יהודה פראווועט אזוי ערנסט.

אונזערע קינדערשע נשמות וועלן עמפינדלאך.
דיזעם טרויערניעם אבער הייליקעם בילד
צעטרייסלט אוֹן רעגט אונז אוֹן דערהויבט אונז
ביז מיר וועלן אפט'ע שותפים צו זיין צער.

מיר טראכטן וועז מיר וועלן וועלן נרעסער,
וועלן מיר נעמען נקמה פון אונזערע צעשטערער.
די חורבות וועלן אונזער הייליק איינגטום,
וויי מיר אין חיים יהודה זיינען נלייבע שותפים.

די טרוקענע נמרא פון אבייא ורבא
וועלט פון מייַנע דאַרע הענט צונעמאכט.
מיר באטראכטן די הייסע טרערן, די בית־המדרש שטילקייט
אוֹן די יאַרציַיט ליכט אין זייערע שאטנס.

דער אלטער חיים יהודה לייַנט אויף דעם תיקון חצות
אוֹן נעמט זיך צום תהילים אום זיך אפצוטיקן,
אוֹן אנאנענע דאונען מיט דעם ערשטן מניַן.
שטילערהייט מיט יראת הכבוד קושן מיר די מזוזה.

מיר ווינשן אלע אונזערע
פאטראניזירער
א פריילאכן פסח
J. NEPON & SONS
פענדערס און באריס אויסנעגליכן
אסעטילין וועלדינג און
בריזינג
אינדזשינס אווערהאלד און
פארריכט
SELKIRK AND MAIN
PHONE 55 757

חיים פערלמאן

נחמן זעלטשען

מיוטשועל איידושענסים מאכן דערפאלג

די "מיוטשועל איידושענסים", אנגעפירט פון חיים פערלמאן און נחמן זעלטשען, אין ארגאניזירט נעוואָרן מיט אנדערהאלבן יאר צוריק. אין משח פון דער צייט האבן זיי אנגעפירט דאס נעשעפט פון ריל־עסטייט. ביזונדס לאקאטארס, מארטגיידזש לאַאנס און אינשורענס. כאטש ערשט א קורצע צייט אין דורכנאנענען זינט דער גרינדונג פון נעשעפט, האט אבער די איפריכטיקע, ארנטלאכע באהאנדלונג פון זייערע קליענטן נעווארנען פאר פערלמאן און זעלטשען א נאמען און א רעפוטאציע מיט וועלכער זיי קאנען אויף אן אמת שטאלץ זיין.

אלס ביישפיל פון זייערע מעטאדן פון נעשעפט־פירונג גיבן זיי צו דעם פאקט וואס די אינשורענס קאמפאניס, וועלכע זיי פארטרעטן, זיינען פון די עלטסטע און גרעסטע אין דער וועלט, ניט נעמענדיק אין אנבאראכט וואס זיי האבן נעקאנט פארזיכערן זיך מיט קליענטן, אינגערע קאמפאניס, און דערבי האבן נרעסערע פארזיכונגס, האבן זיי בעסער נעקומען אין אנבאראכט די אינטערעסן פון זייערע קליענטן. אין דער אפטיילונג פון לעבנס פארזיכערונג (לייף אינשורענס) מיט וועלכער נ. זעלטשען ניט זיך אפ, פארטרעטן זיי "די קענערע לייף אינשורענס קא.", די ערשטע און עלטסטע לייף אינשורענס קאמפאני אין קאנאדע. א דאנק די אויסערנעווייַלאך נוטע קאנטראקטן וועלכע די קאמפאני באט אן, און א דאנק די נוואלדיק נרויסע דיווידענדן וועלכע די פאליסי האלדערס באקומען, אין נ. זעלטשען נעלונגען צו פארקויפן פאר דעם יאר 1930. די נרעסטע צאל פאליסים אין די וועסטערן פראווינצן פון קאנאדע און די פאראיניקטע שטאטן, אין דערמיט האט ער נעוואונען דעם טיטל פון "ערשטן וויצע־פרעזידענט פון דער קאמפאנים סענטשורי אנענטן קלוב", א כבוד וואס וועלט זעלטן צוגעטיילט א יונגן אנענט.

אין די אפטיילונגען פון פייער, אוטאמאביל, האלד־אפ, פליים־גלעס און אנדער אינשורענס, האבן פערלמאן און זעלטשען זייערע געשעפטן א נרויסן דערפאלג, א דאנק זייערע געלונגענע שנעלע "ארששאטט מעטאס" פון "קליימס". זיי קאנען שוין אנצייגן א צעטל פון א נרויסער צאל קליענטן וועלכע זיינען העכסט צופריידן מיט זייערע ארששאטמענטס. מארטגעדזש און אנדערע לאַאנס באקומען שנעלע באהאנדלונג, און, וועז נאר מעגלאך, שפארן זיי אין דעם קליענט מיט נעבן אים א מארטגיידזש אויף נידעריקן אינטערעסט ריים.

אין ריל עסטייט און ביזנעס לאקיטינג זוכן זיי צו נעבן א "סקווער דיל" דעם קויפער פונקט ווי דעם פארקויפער, און זיי זיינען שטאלץ מיט א צאל צופריד־נע קויפער פון הייזער און נעשעפטן.

ח. פערלמאן און נ. זעלטשען זיינען שטענדיק נרייט צו צונעבן אז זייער דער־פאלג איז, אין א נרויסער מאס, א רעזולט מאס פון שטענדיקן אדווערטייזן אין "דאס אידישע וואָרט". זיי האלטן, אז עס איז וויניק וואס מען ניט נוטע באדינונג און נוטע קאנטראקטן. מען מוז עס לאזן צו וויסן דעם בריטן עולם. און דאס נעלינגט זיי הויפטזאכלאך א דאנק "דאס אידישע וואָרט".

יום טוב־דיקע אונטערנעמונג פון הנוער העובד דעם זונטאג

זונטאג, אפריל 5טן, פירט דורך דער הנוער העובד אין ציון זאל זיין טראדיצי־אנעלע יום טוב'דיקע אונטערנעמונג, א נראנדיעזער פסח־ליטעראריש־מוזיקאלי־שער אונט. אין דער פראגראם נייט אויך אריין א ליטערארישער איבערזיכט פון ח' י. ראבינאוויטש, פירל און פיאנע סאלאס, פוואדרעט און סאלא נעוואנג, אינסצענירונג, דעקלאמאציעס און אנדערע. ווי אויך א טאנץ בין שפעט. מיט דער באגלייטונג פון א דערפארענעם 6 פערזאן ארקעסטער.

די בעסטע אמאטארישע און נעוואנג כוחות באטייליקן זיך. ס'איז צו דערוואַרטן א הונדערט פראצענטיקן יונגטלאכן אפרוף — צוליב דער אינהאלטסרייכער יונגטלא־כער אונטערנעמונג.

דער קאמיטעט.

הרב אברהם צבי בר׳ דוב בלאשטיין ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיף־סטען מיטגעפיל צו דער פרוי, זין און טעכטער, און צו דער־נאנצער משפחה אין זייער נרוי־סען פארלוסט. מיר ווינשן אייך אלעמען נעטרייסט צו נעהן מער פון קיין צער ניט וויסן.

ל. ראבלין און פאמיליע
511 אבערדין עוועניו

אברהם פנחס דאין ע״ה

הנני משתתפים בצערם ואבלם של חנה ולוים דיין במות עליהם אביהם החביב, ינחמם אלהי ציון באבלם הכבד.

חברים וחברות של
״החוג העברי״

אברהם פנחס דאין ע״ה

חבר נכבד דיין: —

משתתפים אנו בינונך הגדול על אבדתך הגדולה בהלקח אביך ממך, ה' ירפא שברך וישבר ביתך וינחמכם בנחמת ציון וירושלים.

חבריך חברי ההנהלה של ביכ״נ וצעירים בת״ת

אברהם פנחס דאין ע״ה

צו דער פרוי און קינדער און דער נאנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו דער פרוי, זין אוֹן טעכטער, אוֹן צו דער־נאנצער משפחה אין זייער נרוי־סען פארלוסט. מיר ווינשן זיי אלעמען נעטרייסט צו ווערן אוֹן מער פון קיין צער ניט וויסן.

ה. קהיל אן פאמיליע
משה נרינגארטן אן פאמיליע

מיר דריקן אויס אונזער חבר־שען מיטגעפיל מיט'ן טיפן צער פון אונזער חבר'טע חנה דיין, וועלכע האט פלוצלונג פארלאזן איר באליבטן פאטער

ר׳ אברהם פנחס דיין ז״ל

אין איר פרוכטבאר־ער ארבעט אויפן פעלד פון אידישער דער־ציאונג זאל זי נעפינען איר טרייסט פאר זיך אוֹן זי זאל מער פון קיין צער ניט וויסן.

די פארוואלטונג פון דער
נאציאנאל העבריישע שול

ניסל ראזנבלאט ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיף־סטען מיטגעפיל צו מרס. ראזנ־בלאט. צו אלע קינדער, צו די שוועסטער אוֹן ברידער אין זיי־ער אלעמענס נרויסן פארלוסט. מיר ווינשן זיי נעטרייסט צו ווערן אוֹן מער פון קיין צער ניט וויסן.

ליידים אקזילערי
פון מוש׳ב זקנים
מרס. ל. סילבערט, פרעזיד.

מיר ווינשן אלע אונזערע פאטראניזירער
א פריילאכן פסח
J. NEPON & SONS
פענדערס און באריס אויסנעגליכן
אסעטילין וועלדינג און
בריזינג
אינדזשינס אווערהאלד און
פארריכט
SELKIRK AND MAIN
PHONE 55 757

מיר באגריסן צום יום טוב
פסח
אונזערע אידישע פריינט
און קליענטן
F. C. HAMILTON & CO.
Real Estate Agents
409 McARTHUR BLDG.
PHONE 21 911

היינטיקן פסח
אין אשכנזי שול
באראוס עווענוי
ווע דאונען
דער באוואוסטער
חזן ראזענבלום
טיקעטס: 50 סענט ערשטע טעג און 50 סענט צווייטע טעג.
צו באקומען אין שול.
ס. דארפמאן, פרעזידענט
יצחק אייזנבערג, ווייס־פרעזידענט
און קאמיטע

אונזערע בעסטע ווינשן צו אלעמען
פאר א
פריילאכן פסח
ריינקייט איז דער ווייטיקסטער פונקט פון פסח און איז לעבן
כיר קאנען איך זייער א סך העלפן צו אנהאלטן דעם דאזיקן ווייטיקן פונקט
Phone 22818 **Peerless Laundry** Phone 22818
"אוטפארנלייכבאר אין פעאיקייט און איפויכט"
הערט זיך צו יע־ן מיטוואך, 8.00 אין אווענט
אין סי. קי. וואי.

לייענט און פארשפרייט די איינציקע אידישע טעגלאכע צייטונג אין מערב קאנאדע — "דאס אידישע וואָרט"

עם וועט זיך איך באצאלן צו אדווערטייזן אין "דאס אידישע וואָרט"

מיר ווינשן אלע אונזערע פאטראניזירער
א פריילאכן פסח
H. E. HALL & CO.
REAL ESTATE
מיר וואלטן הויכגעשעצט אייערע נאכפראגעס און איך אייערע הויז ליסטינגס
204 Kensington Bldg. **Phone 88 109**

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע פריינט פון קאסטאמער וויניפעג נעזעלשאפט און אלע באקאנטע און קאסטאמער
א פריילאכן פסח
דזש. קע, איינגטימער
WINNIPEG COOPERAGE CO.
412 JARVIS AVE. PHONE 56 151

אלע אונזערע אידישע פריינט און קאסטאמער ווינשן מיר
א פריילאכן פסח
LEATHER PRODUCTS LTD.
מאנופעקטשורערס פון
גלאוום, מיטס, סוספענדערס, נארטערס און ווענינאנס
117-119 Bannatyne Ave. **Phone 21 237**

מיר ווינשן איך אלעמען א פריילאכן פסח
Charles Riess & Co.
וואנצן און קאוקראמשעס פארניכטעט
ארבעט נאראנטירט
376 COLONY STREET PHONE 33 529

מיט הארציקסטע ווינשן פאר
א פריילאכן פסח
P. A. TEMPLETON
לייף אינשורענס
בעסער צו האבן א פאליסי אוֹן ניט דארפן עס, אייַדער צו דארפן א פאליסי אוֹן ניט האבן
807 Electric Railway Chambers
PHONE 89 688

קענעדער עלטסטע און נרעסטע מארטגעדזש קארפאריישן
עטאבלירט אין טאראנטא
1855
אפיסעס פון קאוסט צו קאוסט
מארטגעדזש לאַאנס
סייווינגס אקאונטס
אינוועסטמענט דעפעזיטס
CANADA PERMANENT
Mortgage Corporation
298 GARRY ST. WINNIPEG
טאטאל עסעטס איבער $69.000.000.00
אויף דעפאזיטס **4%** אויף דעפענטשורס **5%**

נייער קענעדא פערמאנענט בילדינג טאראנטא

מיר באנוצן זיך מיט דער נעלעגנהייט צו ווינשן אלע אידן
א פריילאכן פסח
FORT WILLIAM COAL DOCK CO., LTD.
האלסייל דיסטריביוטארס פון
ווינידזש קאפערס קאוק
און
בעקלי פאקאהאנטאס פון די בינסטיק און אפינטי מיינס
די פארט ווילליאם קאול דאק קאמפאני, לימיטעד, האט אנדערהאלבן מיליאן דאלאר אינוועסטירט אין פארט ווילליאם און ווינידזש, און זי נית ארבעט און זי שטיצט א נרויסע צאל מענשן אין בריטיש קלעצער.

אויפמערקזאם!
אונזער האלץ איז סאדטירט
נומ. 1 אויסנעקליבענע טעמערק, א קארד **$6.75**
בלויז סי. א. די. אנדערס
שנעלע דעליוועריז
טעלעפאן 112 51

"איר וועט מאכן בעסער אין ווילסאנס"
Wilson Furniture Co. Ltd.
352 MAIN STREET
Telephone 21 341
ביים אויס איער אלטע פארניטשור אויף נייע

מיר מופן, סטארע־דזשען, פאקן אוֹן צייַ־כענען, אויב איר ווילט ארטיק־לען אוֹן פיאנאס צו אלע הויפט פונקט: —באנוצט זיך מיט אונזער פול קאר סערוויס.

מיר ווינשן אלע אידישע קונדן א פריילאכן פסח און א נוטן יום טוב
ווינשנדיק אלע אידישע פריינט, ווי אויך די ברידער מיטגלידער פון דער פאמיליען נעזעלשאפט און אלע באקאנטע און קאסטאמער
א פריילאכן פסח
דזש. קע, איינגטימער
WINNIPEG COOPERAGE CO.
412 JARVIS AVE. PHONE 56 151

זוילסאָנס

פאר בעסטע קוואליטעט און נידעריקסטע פריזין

אונזער ספרינג אויסשטעלונג פון פארנישינגס איז קיינמאל ניט נעווען בעסער אין קוואליטעט און זיי זיינען נאראנטירט בנוגע מאטעריאל, פיניש און ארבעט. און זיי וועלן נעבן יארן פון באדינונג און צופרידנהייט.

פריזין זיינען קיינמאל פריער ניט נעווען נידעריקער ווי זיי זיינען הייַנט. איף טשעקערפילד סטעם. זיי זיינען נעבויט אין אונזערע אייגענע ארבעם רומס. און קיין זאך אויסער די בעסטע הארדוואוד פרייַמס און אינווייניקסטע פילינגס זיינען נענוצט. יעדער שטיק איז אינדיווידועל נעמאכט און זיי זיינען דאס מייסטע אין דער קונסט פון אפהאלסטערינג.

באנוצט זיך מיט אונזער זייער לייכטן אפצאל פלאן אפילו פאר אייער קלענסטן אינקויף

מיר ווינשן איך אלעמען
א פריילאכן פסח

אויפמערקזאם!
אונזער האלץ איז סאדטירט
נומ. 1 אויסנעקליבענע טעמערק, א קארד **$6.75**
בלויז סי. א. די. אנדערס
שנעלע דעליוועריז
טעלעפאן 112 51

די באציאונגען צווישן טאלסטאי און דאסטאיעווסקין

פון נ. פּראָלסקי

זיי האבן זיך אי פארערט אי פיינט געהאט, און כאטש זיי האבן געלעבט אין איין צייט, האבן זיי זיך קיינמאל ניט געוואלט באגעגענען אינער מיטן צווייטן.

די באציאונג צווישן די צוויי גרויסע רוסישע גייסטער, טאלסטאי און דאסטאיעווסקי, איז אלע מאל געווען א רעטעניש. זיי האבן זיך קיינמאל ניט באגעגנט און קיינער האט ביז איצט ניט געוואוסט וואס עס איז געווען די אורזאכע וואס זיי האבן זיך אויסגעמיטן.

האט צווישן זיי עקזיסטירט אזא שרעק לאכע שנאה, אדער האבן זיי גלאט אייער פון אנדערן ניט געהאלטן? — אויף דער דאזיקער פראגע איז געווען ביז איצט שווער צו ענטפערן.

איצט איז נעקומען דער באקאנטער קולטור פאָרשער רענע פיליפ מילער און האט פארעפנטלאכט אין דער ווייער "נייער פרייער פרעסע" פאלגנדע טשרקאווע פרטים וועגן די באציאונגען צווישן די צוויי גרויסע רוסישע שריפטשטעלער. ביידע נאוּנים אין שריפטשטעלערישער קונסט.

עס ווייזט זיך נעמלאך ארויס אויפן גרונד פון די נייע פאקטן, אז זיי האבן זיך איינער דעם אנדערן "מלחמה און שלום" האט די אנדלונג אים אזוי הינגערישן, אז ער האט פארטראכט אנצושרייבן אן ענלאך ווערק, און ער האט שוין מאָנע נעהאט אנגעהויבן צו מאכן פארצייכענונגען פון די הויפּטפרטים.

וואס איז נעווען די אורזאך, וואס ער האט זיין פלאן ניט דורכגעפירט איז אומבאקאנט. אבער צווישן די פארבליבענע כתבים פון דאסטאיעווסקי'ן נעפינט מען שטיקלאך פון אזא רמאז, וואס האט נעוואלט האבן א היסטארישן אונטערגרונד.

דאסטאיעווסקי האט נאך מיט צען יאר שפעטער נערעדט וועגן טאלסטאי'ען מיט באגייסטערונג, ער האט נעלויבט אז טאלסטאי וועט נעבן דער וועלט א נייע רעליגיע, און אז די מענשהייט וועט אנערקענען די גרויסקייט און טיפקייט פון זיינע אידייען, וואס זיינען פראדוקטן פון דער רוסישער נשמה. דאסטאיעווסקי האט נעהאלטן, אז דאס איז די וועלט-היסטארישע מיסיע פון דעם רוסישן פאלק, און אז "עס איז נעווג אזא קאַרעניא אום צו באוויזין די טיפענישן פון דער רוסישער נשמה". אזוי האט דאסטאיעווסקי נעגלויבט — טאלסטאי איז דער נרעסטער נעווען צייט איבערשאפער פון דער נייער רעליגיע.

אבער דאך האבן זיך ביידע דיכטער נישט באנעגנט.

נראה איז דאסטאיעווסקי נעווען פארשיקט אין סיביר, בעת טאלסטאי האט נעלעבט אין פעטערבורג, און ווען דאסטאיעווסקי איז צוריקגעקומען קיין פעטערבורג, האט טאלסטאי זיך שוין צוריק נעצויגן אין זיין איינזאמקייט אין יאסנאי פאליאנא.

איין מאל אין יאר 1879, האט דער בארימטער רוסישער פילאזאף סאלאוויאוו נעהאלטן אין פעטערבורג א פארלעזונג, און ביידע רוסישע נאוּנים זיינען נעווען אין זאל. אבער טאלסטאי האט אנגענאמען זיינע מקורבים, אז מען זאל אים קיינעם נישט פארשטעלן, דער וואונש פון דעם גרויסן מייסטער איז בוכשטעבלאך דערפילט נעווארן, אבער דאסטאיעווסקי האט נעהאט גרויס ענטפת נפש, וואס ער האט נישט אויסנעצוגט די נעלעגנהייט, און ער האט זיך נעשוואוירן, אז ער וויל נישט פרייער שטארבן, איידער ער וועט האבן נעזעהן טאלסטאי'ן.

דאסטאיעווסקי האט זיך אפילו ספעציאל נעקליידן קיין יאסנאיא פאליאנא, אבער גראד האט זיך צוריקגעקערט פון דארט טורגענעוו, וועלכע איז ספעציעל אהין נעפארן, אום אויסצולאדן טאלסטאי'ן צו די פושקין פייערונגען. סוף-נעניעוו האט דערציילט, אז דער באוּך איז נעווען א פיינלאכער. ביי טאלסטאי'ן אין הויז איז אומהיימלאך, ווייל עס הערשט נישט קיין שלום בית אין זיין מש-פחה, און עס איז נלייכער, אהין נישט צו פארן, ווייל מען קאן האבן אומאנענעם-לאכקייטן.

דאסטאיעווסקי איז פלוצלונג נעשטאר-בען, און זיין נרויסער וואונש איז נישט דערפילט נעווארן.

די ירושה וועגן דאסטאיעווסקי'ס טויט האט דעם איינזאמן פון יאסנאיא פאליאנא דערשיטערט. און טאלסטאי האט דעמאלסט נעשריבן צו זיין פרייַנד סטאראכוו.

"איך האב דאסטאיעווסקי'ן קיינמאל נישט נעזעהן, איך האב קיינמאל נישט נעהאט מיט אים קיין דירעקטע באציִ-אונגען. איצט אבער, אז ער איז נע-שטארבן, זע איך, ווי ער איז מיר נע-ווען טייער, נאָענט און נויטווענדיק. איך האב קיינמאל נישט נעקלערט וועגן פאר-מעסטן זיך מיט אים. אלעס, וואס ער האט נעטאן, האט נוטע און האט עבטע, האט מיך נעפרייט און נליקלאך נעמאכט. איצט איז ער נעשטארבן. איך האב נע-ווינט און ווייַנ נאך".

דאס איז אויך זייט פון דער מט-בעה.

פון דער צווייטער זייט ברייננט דער קולטור פארשער מילער אויס דעם פאקט, אז טאלסטאי האט ניט נעהאלטן פון דאסטאיעווסקי'ס שאפונגען. און ניט אויך כאל האט ער דאס אפן אויסנע-זאנט. אין זיינע ווערטער האט זיך נע-פילט א שפארקער ווידער-נעפיל צו דאסטאיעווסקי'ן פון וועלכן טאלסטאי האט זיך ניט נעקאנט באפרייען.

וועגן מען האט אמאל טאלסטאי'ן נע-פרעגט א מיינונג וועגן דעם בוך "די ברידער קאראמאזאוו" האט ער נעזאגט, 'אז ער האט עס איבערנעלייענט און אז עס נעפעלט אים אבסאלוט ניט. טאל-סטאי האט זיך צוויש אנדערש אויסנע-דריקט וועגן דעם ווי פאלנט:

"דער פעלער פון דאסטאיעוו-סקי'ס קונסט איז, וואס זי איז פארמ-לאז. עס זיינען צוגעטראכט א סך פר-טים, מאכט זיינען איבערטריבן. אנ-דערע זיינען פארנאכלעסיקט. אין זיי-נע ווערק זיינען שטענדיק דא א סך טיפע נעדאנקען, און אויף זייער אינ-האלט איז דערהאבן און רעליגיעז. אבער זיין פארם נעפעלט מיר נישט, וויַ און דערביבער פארשטיי איך נישט, וויַ אזוי די ראמאנען פון דאסטאיעוו-סקי'ן קאנען האבן אזא נרויסע וש-פעה".

וועגן מען האט אים נעפרענט וועגן דער באקאנטער סצענע מיט'ן "נרויס-אינקווויזיטאר". — האט טאלסטאי נע-זאגט ווי פאלנט:

"עס איז שיין. אבער פונקט, ווי אין אלע ארבעטן פון דער דאסטא-יעווסקי'ן, זיינען דא פראגן א סך אי-בערטריבונגען. עס פעלט אים מאס. זיינע נעשטאלטן זיינען היפערא-רי-נינעל, און דערביבער ליידעט די ארי-נינאליטעט. ער שילדערט מיט נרויסע נעדאנקען, און זיין רעאליזם איז פאר-מישט מיט ראמאנטיק, אבער די צייט פון דער ראמאנטיק איז שוין ארי-בער".

טאלסטאי האט זיך אמאל אויסנע-דריקט וועגן דאסטאיעווסקי'ן, אז אויך זיין אינער דעם אנדערן זייער שטארק פארערט און נעהאט נרויס אפשוי אויפ-נער פאר אנדערע שאפונגען. אבער טאקאט אנצושרייבן אן ענלאך ווערק, און ער האט שוין מאָנע נעהאט אנגעהויבן צו מאכן פארצייכענונגען פון די הויפּט-פרטים.

וואס איז נעווען די אורזאך, וואס ער האט זיין פלאן ניט דורכגעפירט איז אומבאקאנט. אבער צווישן די פארבליבע-נע כתבים פון דאסטאיעווסקי'ן נעפינט מען שטיקלאך פון אזא רמאז, וואס האט נעוואלט האבן א היסטארישן אונ-טערנרונד.

דאסטאיעווסקי האט נאך מיט צען יאר שפעטער נערעדט וועגן טאלסטאי'ן יאר שפעטער נערעדט וועגן טאלסטאי'ן מיט באגייסטערונג, ער האט נעלויבט אז טאלסטאי וועט נעבן דער וועלט א נייע רעליגיע, און אז די מענשהייט וועט אנערקענען די נרויסקייט און טיפקייט פון זיינע אידייען, וואס זיינען פראדוקטן פון דער רוסישער נשמה. דאסטאיעווסקי האט נעהאלטן, אז דאס איז די וועלט-היסטארישע מיסיע פון דעם רוסישן פאלק, און אז "עס איז נעווג אזא קא-רעניא אום צו באוויזין די טיפענישן פון דער רוסישער נשמה". אזוי האט דאסטאיעווסקי נעגלויבט — טאלסטאי איז דער נרעסטער נעווען צייט איבערשאפער פון דער נייער רעליגיע.

אבער דאך האבן זיך ביידע דיכטער נישט באנעגנט.

נראה איז דאסטאיעווסקי נעווען פארשיקט אין סיביר, בעת טאלסטאי האט נעלעבט אין פעטערבורג, און ווען דאס-טאיעווסקי איז צוריקגעקומען קיין פע-טערבורג, האט טאלסטאי זיך שוין צור-ריק נעצויגן אין זיין איינזאמקייט אין יאסנאי פאליאנא.

איין מאל אין יאר 1879, האט דער בארימטער רוסישער פילאזאף סאלאוו-יאוו נעהאלטן אין פעטערבורג א פאר-לעזונג, און ביידע רוסישע נאוּנים זיינען נעווען אין זאל. אבער טאלסטאי האט אנגענאמען זיינע מקורבים, אז מען זאל אים קיינעם נישט פארשטעלן, דער וואונש פון דעם גרויסן מייסטער איז בוכשטעבלאך דערפילט נעווארן, אבער דאסטאיעווסקי האט נעהאט גרויס ענ-מת נפש, וואס ער האט נישט אויסנע-נוצט די נעלעגנהייט, און ער האט זיך נעשוואוירן, אז ער וויל נישט פרייער שטארבן, איידער ער וועט האבן נעזעהן טאלסטאי'ן.

דאסטאיעווסקי האט זיך אפילו ספע-ציעל נעקליקן קיין יאסנאיא פאליאנא, אבער גראד האט זיך צוריקגעקערט פון דארט טורגענעוו, וועלכע איז ספעציעל אהין נעפארן, אום אויסצולאדן טאלס-טאי'ן צו די פושקין פייערונגען. סוף-נעניעוו האט דערציילט, אז דער באוך איז נעווען א פיינלאכער. ביי טאלסטאי'ן אין הויז איז אומהיימלאך, ווייל עס הערשט נישט קיין שלום בית אין זיין מש-פחה, און עס איז נלייכער, אהין נישט צו פארן, ווייל מען קאן האבן אומאנענעם-לאכקייטן.

דאסטאיעווסקי איז פלוצלונג נעשטאר-בען, און זיין נרויסער וואונש איז נישט דערפילט נעווארן.

די ירושה וועגן דאסטאיעווסקי'ס טויט האט דעם איינזאמן פון יאסנאיא פאל-יאנא דערשיטערט. און טאלסטאי האט דעמאלסט נעשריבן צו זיין פרייַנד סטאראכוו.

"איך האב דאסטאיעווסקי'ן קיינמאל נישט נעזעהן, איך האב קיינמאל נישט נעהאט מיט אים קיין דירעקטע באצי-אונגען. איצט אבער, אז ער איז נע-שטארבן, זע איך, ווי ער איז מיר נע-ווען טייער, נאָענט און נויטווענדיק. איך האב קיינמאל נישט נעקלערט וועגן פאר-מעסטן זיך מיט אים. אלעס, וואס ער האט נעטאן, האט נוטע און האט עבטע, האט מיך נעפרייט און נליקלאך נעמאכט. איצט איז ער נעשטארבן. איך האב נע-ווינט און ווייַנ נאך".

דאס איז אויך זייט פון דער מט-בעה.

פון דער צווייטער זייט ברייננט דער קולטור פארשער מילער אויס דעם פאקט, אז טאלסטאי האט ניט נעהאלטן פון דאסטאיעווסקי'ס שאפונגען. און ניט איין כאל האט ער דאס אפן אויסנע-זאנט. אין זיינע ווערטער האט זיך נע-פילט א שפארקער ווידער-נעפיל צו דאסטאיעווסקי'ן פון וועלכן טאלסטאי האט זיך ניט נעקאנט באפרייען.

וועגן מען האט אמאל טאלסטאי'ן נע-פרעגט א מיינונג וועגן דעם בוך "די ברידער קאראמאזאוו" האט ער נעזאגט, 'אז ער האט עס איבערנעלייענט און אז עס נעפעלט אים אבסאלוט ניט. טאל-סטאי האט זיך צוויש אנדערש אויסנע-דריקט וועגן דעם ווי פאלנט:

"דער פעלער פון דאסטאיעוו-סקי'ס קונסט איז, וואס זי איז פארם-לאז. עס זיינען צוגעטראכט א סך פר-טים, מאכט זיינען איבערטריבן. אנ-דערע זיינען פארנאכלעסיקט. אין זיי-נע ווערק זיינען שטענדיק דא א סך טיפע נעדאנקען, און אויף זייער אינ-האלט איז דערהאבן און רעליגיעז. אבער זיין פארם נעפעלט מיר נישט, וויַ און דערביבער פארשטיי איך נישט, וויַ אזוי די ראמאנען פון דאסטאיעוו-סקי'ן קאנען האבן אזא נרויסע וש-פעה".

וועגן מען האט אים נעפרענט וועגן דער באקאנטער סצענע מיט'ן "נרויס-אינקווויזיטאר". — האט טאלסטאי נע-זאגט ווי פאלנט:

"עס איז שיין. אבער פונקט, ווי אין אלע ארבעטן פון דער דאסטא-יעווסקי'ן, זיינען דא פראגן א סך אי-בערטריבונגען. עס פעלט אים מאס. זיינע נעשטאלטן זיינען היפערא-רי-נינעל, און דערביבער ליידעט די ארי-נינאליטעט. ער שילדערט מיט נרויסע נעדאנקען, און זיין רעאליזם איז פארמישט מיט ראמאנטיק, אבער די צייט פון דער ראמאנטיק איז שוין ארי-בער".

טאלסטאי האט זיך אמאל אויסנע-דריקט וועגן דאסטאיעווסקי'ן, אז אויך זיין אינער דעם אנדערן זייער שטארק פארערט און נעהאט נרויס אפשוי אויפ-נער פאר אנדערע שאפונגען. אבער טאקאט אנצושרייבן אן ענלאך ווערק, און ער האט שוין מאָנע נעהאט אנגעהויבן צו מאכן פארצייכענונגען פון די הויפּט-פרטים.

וואס איז נעווען די אורזאך, וואס ער האט זיין פלאן ניט דורכגעפירט איז אומבאקאנט. אבער צווישן די פארבליבע-נע כתבים פון דאסטאיעווסקי'ן נעפינט מען שטיקלאך פון אזא רמאז, וואס האט נעוואלט האבן א היסטארישן אונ-טערנרונד.

דאסטאיעווסקי האט נאך מיט צען יאר שפעטער נערעדט וועגן טאלסטאי'ן יאר שפעטער נערעדט וועגן טאלסטאי'ן מיט באגייסטערונג, ער האט נעלויבט אז טאלסטאי וועט נעבן דער וועלט א נייע רעליגיע, און אז די מענשהייט וועט אנערקענען די גרויסקייט און טיפקייט פון זיינע אידייען, וואס זיינען פראדוקטן פון דער רוסישער נשמה. דאסטאיעווסקי האט נעהאלטן, אז דאס איז די וועלט-היסטארישע מיסיע פון דעם רוסישן פאלק, און אז "עס איז נעווג אזא קא-רעניא אום צו באוויזין די טיפענישן פון דער רוסישער נשמה". אזוי האט דאסטאיעווסקי נעגלויבט — טאלסטאי איז דער נרעסטער נעווען צייט איבערשאפער פון דער נייער רעליגיע.

אבער דאך האבן זיך ביידע דיכטער נישט באנעגנט.

נראה איז דאסטאיעווסקי נעווען פארשיקט אין סיביר, בעת טאלסטאי האט נעלעבט אין פעטערבורג, און ווען דאסטאיעווסקי איז צוריקגעקומען קיין פעטערבורג, האט טאלסטאי זיך שוין צוריקנעצויגן אין זיין איינזאמקייט אין יאסנאי פאליאנא.

איין מאל אין יאר 1879, האט דער בארימטער רוסישער פילאזאף סאלאוויאוו נעהאלטן אין פעטערבורג א פארלעזונג, און ביידע רוסישע נאוּנים זיינען נעווען אין זאל. אבער טאלסטאי האט אנגענאמען זיינע מקורבים, אז מען זאל אים קיינעם נישט פארשטעלן, דער וואונש פון דעם גרויסן מייסטער איז בוכשטעבלאך דערפילט נעווארן, אבער דאסטאיעווסקי האט נעהאט גרויס ענ-מת נפש, וואס ער האט נישט אויסנע-נוצט די נעלעגנהייט, און ער האט זיך נעשוואוירן, אז ער וויל נישט פרייער שטארבן, איידער ער וועט האבן נעזעהן טאלסטאי'ן.

דאסטאיעווסקי האט זיך אפילו ספע-ציעל נעקליקן קיין יאסנאיא פאליאנא, אבער גראד האט זיך צוריקגעקערט פון דארט טורגענעוו, וועלכע איז ספעציעל אהין נעפארן, אום אויסצולאדן טאלס-טאי'ן צו די פושקין פייערונגען. סוף-נעניעוו האט דערציילט, אז דער באוך איז נעווען א פיינלאכער. ביי טאלסטאי'ן אין הויז איז אומהיימלאך, ווייל עס הערשט נישט קיין שלום בית אין זיין מש-פחה, און עס איז נלייכער, אהין נישט צו פארן, ווייל מען קאן האבן אומאנענעם-לאכקייטן.

דאסטאיעווסקי איז פלוצלונג נעשטאר-בען, און זיין נרויסער וואונש איז נישט דערפילט נעווארן.

די ירושה וועגן דאסטאיעווסקי'ס טויט האט דעם איינזאמן פון יאסנאיא פאל-יאנא דערשיטערט. און טאלסטאי האט דעמאלסט נעשריבן צו זיין פרייַנד סטאראכוו.

"איך האב דאסטאיעווסקי'ן קיינמאל נישט נעזעהן, איך האב קיינמאל נישט נעהאט מיט אים קיין דירעקטע באצי-אונגען. איצט אבער, אז ער איז נע-שטארבן, זע איך, ווי ער איז מיר נע-ווען טייער, נאָענט און נויטווענדיק. איך האב קיינמאל נישט נעקלערט וועגן פאר-מעסטן זיך מיט אים. אלעס, וואס ער האט נעטאן, האט נוטע און האט עבטע, האט מיך נעפרייט און נליקלאך נעמאכט. איצט איז ער נעשטארבן. איך האב נע-ווינט און ווייַנ נאך".

דאס איז אויך זייט פון דער מט-בעה.

פון דער צווייטער זייט ברייננט דער קולטור פארשער מילער אויס דעם פאקט, אז טאלסטאי האט ניט נעהאלטן פון דאסטאיעווסקי'ס שאפונגען. און ניט איין כאל האט ער דאס אפן אויסנע-זאנט. אין זיינע ווערטער האט זיך נע-פילט א שפארקער ווידער-נעפיל צו דאסטאיעווסקי'ן פון וועלכן טאלסטאי האט זיך ניט נעקאנט באפרייען.

וועגן מען האט אמאל טאלסטאי'ן נע-פרעגט א מיינונג וועגן דעם בוך "די ברידער קאראמאזאוו" האט ער נעזאגט, 'אז ער האט עס איבערנעלייענט און אז עס נעפעלט אים אבסאלוט ניט. טאל-סטאי האט זיך צוויש אנדערש אויסנע-דריקט וועגן דעם ווי פאלנט:

"דער פעלער פון דאסטאיעוו-סקי'ס קונסט איז, וואס זי איז פארם-לאז. עס זיינען צוגעטראכט א סך פר-טים, מאכט זיינען איבערטריבן. אנ-דערע זיינען פארנאכלעסיקט. אין זיי-נע ווערק זיינען שטענדיק דא א סך טיפע נעדאנקען, און אויף זייער אינ-האלט איז דערהאבן און רעליגיעז. אבער זיין פארם נעפעלט מיר נישט, וויַ און דערביבער פארשטיי איך נישט, וויַ אזוי די ראמאנען פון דאסטאיעוו-סקי'ן קאנען האבן אזא נרויסע וש-פעה".

וועגן מען האט אים נעפרענט וועגן דער באקאנטער סצענע מיט'ן "נרויס-אינקווויזיטאר". — האט טאלסטאי נע-זאנ

די רעדע פון ווי. ב. טאבייעס אין פּראָווינציעלן פּארלאמענט וועגן ארץ-ישראל

ווי. ב. טאבייעס

דער איניציעקער אידישער מיטגליד פון מאניטאבער פּראָווינציעלער לעגיסלאטור

מיר רעכענען עס פאר וויכטיק איבערצוזאגן דא דעם סטענאגראפישן טעקסט פון מר. טאבייעס'ס רעדע, וועלכע ער האט געהאלטן אין מאניטאבא'ר פּארלאמענט, אין פּארלויף פון דער איצטיקער סעסיע.

מר. טאבייעס, וועלכער איז א מיטגליד פון דער קאנסערוואטיווער פּארטיי, האט אין זיין רעדע קריטיקירט דער רעגירונג פאר איר שטעלונג צו פּאראיידענע פּאליטיק שע און עקאנאמישע פראגעס. ער האט גלייכצייטיק אויסגענוצט די געלעגנהייט אויסצודריקן די אנטשונג אוז פּראטעסט פון דער אידישער באפעלקערונג קעגן לאדר פאספילדס וויסז אפּיר. עס טוט נעמען וועלכע אין אנבאטראכט אז די רעדע איז געהאלטן געווארן מיט א פּאר טעג אייזדער פּרעמיער מעקדאנאלדס בריוו צו דר. ווייצמאנן איז פארעפנטלאכט געווארן.

"מעג איך אויף האבן די פריוויליגיע פון דער הויז צו בריינגען פאר די מיט־גלידער א זייער וויכטיקן ענין וואס האט צו טאן מיט מיין פאלק, דעם אידישן פאלק איבער דער גאנצער וועלט.

"איך וויל בעמן אנטשולדיקונג אויב איך זאג אזעלכעס וואס איך וואלט ניט צו קומען צו זייערע ישיבות, פּארעיי־נעזאנס אונטער נעווינלאכע אומשטענ־דען. איך פיל דעם ענין זייער טיף און־ער נאך גרעסערער ליבע צום לאנד.

"מען איך וויל דעם האבן די פריוויליגיע פון דער הויז צו בריינגען פאר די מיט־גלידער א זייער וויכטיקן ענין וואס האט צו טאן מיט מיין פאלק, דעם אידישן פאלק איבער דער גאנצער וועלט.

"איך וויל בעמן אנטשולדיקונג אויב איך זאג אזעלכעס וואס איך וואלט ניט צו קומען צו זייערע ישיבות, פּארעיי־נעזאנס אונטער נעווינלאכע אומשטענ־דען. איך פיל דעם ענין זייער טיף און־ער נאך גרעסערער ליבע צום לאנד.

"איך בין זיכער צו האבן די סימפּאטיע פון דער גאנצער הויז ווען איך זאג, אז דאס איז נעווען אן ענין וואס האט מיך זייער טיף באריהרט ווי איך אלע אידן מאניטאבא'ר פּארלאמענט, אין נע־נעווען אזוי גרויס, אז זיי האבן פּארלאזט זייערע היימען אין אמעריקע, אין ענ־לאנד, אין דייטשלאנד און אין פּוילן צו קומען צו זייערע ישיבות, פּארעיי־נעזאנס אונטער נעווינלאכע אומשטענ־דען. איך פיל דעם ענין זייער טיף און־ער נאך גרעסערער ליבע צום לאנד.

מר. טאבייעס, וועלכער איז א מיטגליד פון דער קאנסערוואטיווער פּארטיי, האט אין זיין רעדע קריטיקירט דער רעגירונג פאר איר שטעלונג צו פּאראיידענע פּאליטיק שע און עקאנאמישע פראגעס. ער האט גלייכצייטיק אויסגענוצט די געלעגנהייט אויסצודריקן די אנטשונג אוז פּראטעסט פון דער אידישער באפעלקערונג קעגן לאדר פאספילדס וויסז אפּיר. עס טוט נעמען וועלכע אין אנבאטראכט אז די רעדע איז געהאלטן געווארן מיט א פּאר טעג אייזדער פּרעמיער מעק־דאנאלדס בריוו צו דר. ווייצמאנן איז פארעפנטלאכט געווארן.

און ווען איך לייגן איבער די נעמען פון די יעניקע וועלכע זיינען נעשטאנדן, זע איך פאר מיינע אויגן א לאנגן צעטל פון תלמידים וועמעס פארבראכן איז נע־ווען וואס זייער ליבע צום לאנד איז נעווען אזוי גרויס, אז זיי האבן פּארלאזט זייערע היימען אין אמעריקע, אין ענ־לאנד, אין דייטשלאנד און אין פּוילן צו קומען צו זייערע ישיבות, פּארעיי־נעזאנס אונטער נעווינלאכע אומשטענ־דען. איך פיל דעם ענין זייער טיף און־ער נאך גרעסערער ליבע צום לאנד.

"איך וויל בעמן אנטשולדיקונג אויב איך זאג אזעלכעס וואס איך וואלט ניט באקאנט מיט דער נעשיכטע פון דעם ענין דער רעדע, וועלכע ער האט נעהאלטן אין מאניטאבא'ר פּארלאמענט, אין פּארלויף פון דער איצטיקער סע־סיע.

מר. טאבייעס, וועלכער איז א מיטגליד פון דער קאנסערוואטיווער פּארטיי, האט אין זיין רעדע קריטיקירט דער רעגירונג פאר איר שטעלונג צו פּאראיידענע פּאליטיק שע און עקאנאמישע פראגעס. ער האט גלייכצייטיק אויסגענוצט די געלעגנהייט אויסצודריקן די אנטשונג אוז פּראטעסט פון דער אידישער באפעלקערונג קעגן לאדר פאספילדס וויסז אפּיר. עס טוט נעמען וועלכע אין אנבאטראכט אז די רעדע איז געהאלטן געווארן מיט א פּאר טעג אייזדער פּרעמיער מעק־דאנאלדס בריוו צו דר. ווייצמאנן איז פארעפנטלאכט געווארן.

"מען איך האבן די פריוויליגיע פון דער הויז צו בריינגען פאר די מיט־גלידער א זייער וויכטיקן ענין וואס האט צו טאן מיט מיין פאלק, דעם אידישן פאלק איבער דער גאנצער וועלט.

"איך וויל בעמן אנטשולדיקונג אויב איך זאג אזעלכעס וואס איך וואלט ניט צו קומען צו זייערע ישיבות, פּארעיי־נעזאנס אונטער נעווינלאכע אומשטענ־דען. איך פיל דעם ענין זייער טיף און־ער נאך גרעסערער ליבע צום לאנד.

אבער אי דוועל פרובירן דאס צו פאר־נעמען בייַ דער איצטיקער אנגעלעגנהיים.

"איך וואלט נעוואונשן כדי צו דער־מעלאכט מיט דער נעשיכטע פון דעם ענין דער רעדע, וועלכע איך האב פאר־לאזט די שולי האב איך נעווען א קליי־נע "זכור" פארטל און איך האב דארטן נאך אכאל נעווען די נעמען פון די קר־בנות וועלכע זיינען נעפאלן פון די הענט פון די אויפגערייצטע און צעווילדעווע־טע אראבער.

דער וויימאג איז ניט בלויז דערפאר ווייל מענשן זיינען דער'הרג'עט געווארן, נאר ווייל דאס זיינען נעווען מענשן וועלכע האבן געווידמעט זייערע לעבנס צו דעם פרידלאכן נייסט פון שטודירן, מענשן וועלכע וויל־ן ניט קריג און זייער וואונש איז בלויז דער וואויל־זיין פון אלע מענשן.

און וועז איך לייגן איבער די נעמען פון די יעניקע וועלכע זיינען נעשטאנדן, זע איך פאר מיינע אויגן א לאנגן צעטל פון תלמידים וועמעס פארבראכן איז נע־ווען וואס זייער ליבע צום לאנד איז נעווען אזוי גרויס, אז זיי האבן פּארלאזט זייערע היימען אין אמעריקע, אין ענ־לאנד, אין דייטשלאנד און אין פּוילן צו קומען צו זייערע ישיבות, פּארעיי־נעזאנס אונטער נעווינלאכע אומשטענ־דען. איך פיל דעם ענין זייער טיף און־ער נאך גרעסערער ליבע צום לאנד.

"איך וויל בעמן אנטשולדיקונג אויב איך זאג אזעלכעס וואס איך וואלט ניט צו קומען צו זייערע ישיבות, פּארעיי־נעזאנס אונטער נעווינלאכע אומשטענ־דען. איך פיל דעם ענין זייער טיף און־ער נאך גרעסערער ליבע צום לאנד.

"איך וויל בעמן אנטשולדיקונג אויב איך זאג אזעלכעס וואס איך וואלט ניט צו קומען צו זייערע ישיבות, פּארעיי־נעזאנס אונטער נעווינלאכע אומשטענ־דען. איך פיל דעם ענין זייער טיף און־ער נאך גרעסערער ליבע צום לאנד.

דער אייניקער אידישער מיטגליד פון דער פּראָווינציעלער לעגיסלאטור, וועלכער האט אין זיין רעדע אויפגעוואוינט אויף דעם ענין וואס אנדערע מיטגלידער פון דער לעגיסלאטור האבן נישט אויפגעוואוינט אויף, האט אויך אויסגעדריקט זיין שטאנדפונקט אין דעם ענין.

"מיר האבן אין קאנאדע אן אנדערע פּראָבלעם ווי אין אנדערע לענדער. אין אנדערע לענדער איז דער פּראָבלעם אזוי, אז מען דארף אויפּלעזן ווי אזוי צו מאכן אז אלע מענשן זאלן האבן גלייכע רעכטן. אין קאנאדע איז דער פּראָבלעם אזוי, אז מען דארף אויפּלעזן ווי אזוי צו מאכן אז אלע מענשן זאלן האבן אומג

איער נשמה

דאָרף איר נייסטיקע שפּיין
איר וועט עס באקומען אויף דעם

שבת פון חסידים בעלזער

דעם 7-טן קאָלאָסאלן

חסידים גאָסט

עס וועט אויך נעמען כּיח שטורעם!
אזוינס האָט איר נאָך ניט געזעהן!
הערט די נייע פייערדיקע

חסידישע נגונים

זעט די באַניסטערנדע בילדער פון
לעבן ביים

חסידישן טיש

ווערט מיטגעריסן פון די התלהבות פון די

חסידישע טענץ

פארבריינגט אין א יום־טוב'דיקער
אטמאספערע

מאנצט ביז פאַרטאג

פּונקט פון א

גרויסן ארקעסטער

יום ה' אחרון של פסח

דאָנערשטאג
אפריל 9

8.30 אוונט

אין גרויסן קלייזל פון

פרץ שול

קוויטל (בילעט בלע"ז):
1 חסיד, 75 פּרוטות, א פּאַרל $1.25.

השגחה: פארבאנד קלייזל כ'

לעזט אן פארשפּרייט "דאָס אידישע וואָרט"

אן איינפאל פון א פּרוי...

הומאָרעסקע — פון באָקאטשע — אידיש פון א. ר.

אין אונזער שטאָט, וואו אלע איז אזוי גוט און וואויל, איז נעווען אמאל א שיי־נע פּרוי, וועלכע האָט חתונה געהאט פאר א יונגן מאן פון גרויס וחשוב.

און ווי עס טרעפט זיך, ס'וואָל זיך ניט טרעפן, האָט זיך דער ראמע צוגע־נעמן דער זעלביקער מאָבל אלע טאָג אין זי האָט נעווארפן אן אויג. אויף איינעם לעאנטע, א נעווענטן און שיינעם בחור, און אזוי ווי ער האָט זי אויף ניט פיינע נעהאט, האָבן זיי שטילערהייך נעלעבט די נוטע טעג.

דערוף זיך טרעפן, אז אין דער זעלבער ראמע זאל זיך פארלייבן איינער מיטן נאָמען לאָמבערטושקא, עפעס א בחור א נודניק, וועמען זי האָט פשוט פיינט נע־האט. לאָמבערטושקא האָט אבער דערפון ניט נעווּסט, וואָרום וואס נייט אים אן צי זי האָט אים ליב אדער ניט? האָט ער איר נעשיקט נודנע ליבע בריוועלאך און איר נערראָטע מיט א סקאנדאל.

די ראמע נעבאך, וויסנדיק אויף וואס אזא בחור איז פעאיק, האָט זי טאָקע מורא נעהאט און טאָקע פאר מורא זיך אים אונטערנעמבן.

אז דער ליבער זומער איז נעקומען, מיט זיינע גרויסע היצן, האָט די ראמע זיך ארויסנעצוינן אויסערן שטאָט, אויף א זומער וואוינונג. אין א שיינעם פרי־מארגן האָט דער מאן איר צוויזן נע־נעבן, אז צוליב זיינע נעשעפטן, מוז ער אפפארן אויף א פאר טעג. די ראמע האָט גלייך בודיע נעווען, וועגן דעם איר ליבטן און אים נעהיימן קומען.

צופעליק האָט זיך אויף לאָמבערטוט־שיץ דער דערוואוסט פון דעם אזן ניט טראָ־מענדיק קיין סך, האָט ער זיך אויפגע־זעצט אויף זיין פערד אזן ער איז גלייך אוועקגעריטן אהין. צוקוטענדיק צו דער וואוינונג, האָט אים די דינסט באמערקט אזן זי איז אוועק שנעל ווי א בליץ צו דער ראמע, איר אנצוזאגן די שיינע בשורה.

— מאדאם, — האָט די דינסט אריין־געשריען אין ציטער אריין, — לאָמבער־טושקא איז דא!

די ראמע האָט זיך דערפילט אין א מאָדנער פארלענגהייט, ניט וויסנדיק וואס צו טאָן, אזן ניט האָבנדיק קיין אנדער ברירה, האָט זי נעבעטן לעאנטאן זיך צו באהאלטן הינטערן פארהאנג בעט אזן אפוואַרטן ביז זי וועט פון דעם נודניק פטור ווערן. אליין איז זי ארויס פון צימער אזן זי האָט זיך אנגע־טראָפן מיט לאָמבערטושקאן אויף די טרעפ.

— ווי קומט איר פלוצלונג אהער? — האָט אים די ראמע געפרעגט מיט א ליבלאכן שמייכל.

— איך האב זיך דערוואוסט, מיין לע־בעו, — האָט לאָמבערטושקא געענט־פערט — אז דיין מאן איז אפגעפא־רען . . .

באקומענדיק אוא קלאָרע תשובה, האָט זי שוין קיין אנדער ברירה ניט נעהאט ווי אריינצוגעבן אים אין צימער. נע־פינענדיק זיך מיט איר אליין, האָט לאָמ־בערטושקא ארומגענאפט די ראמע אזן זי נענומען קושן. אבער פונקט ווי א דר־נער וואלט אים נעטראפן, איז אננעקו־מען די דינסט מיט א נעפערלאכן ליא־רעם:

— מאדאם, אייער מאן איז נעקו־מען . . .

איר קאנט זיך שוין פארשטעלן די לאנע אירע, האבנדיק ביי זיך די צוויי מענער אין צימער, אזן וויסנדיק אז איר מאן האט אוראי באמערקט לאָמבער־טושקאס פערד אין דרויסן. אבער זי האָט זיך גלייך באהערשט אזן זי האָט זיך נעווענדעט צום נודניק:

— מאָדאם, — האָט די דינסט אריין־גערופן מיט א ליבלעכן שמייכל, — לאָמבער־טושקא איז דא!

— הער אויס מיין ליבער! אויב די האָסט מיך באמת ליב אזן מיין לעבן איז דיר טייער, זאלסטו מאן וואס איך היים דיר, שטעל אן דיין שפּיז אין האנט, בלאז אן דיין פנים מיט רציחה אזן לאז זיך נירן פון שטוב ארויס מיט א נעשריי: "כ'שווער ביי נאט, אז איך וועל אים טויטן!" אויב מיין מאן וועט דיר פארהאלטן אזן וועלן ביי דיר עפעס פרעגן, זאלסטו אים ניט ענטפערן, נאר גלייך ארויף אויפן פערד אזן מיט דעם וועלכן אויסגעשריי: "כ'שווער ביי נאט, אז כ'וועל אים טויטן", — זאלסטו אוועק וואוהין די אויגן וועלן דיר טראגן.

לאָמבערטושקא האָט נעטאן ווי די ראמע האָט אים געהייסן. ער האָט אננע־שטעלט די שפּיז אזן מאכנדיק א רצי־חה'דיקן פנים, האָט ער זיך נעלאזט פון שטוב אראָפ די טרעפ מיט א נעשריי: "כ'שווער ביי נאט, אז איך וועל אים טויטן!"

— וואס מיינט איר דערמיט? — האָט דער מאן בייאים נעפרעגט אן איבערראשטער. לאָמבערטושקא האָט ניט נעענטפערט אזן ער האָט נעטאן ווי די ראמע האָט אים נעהייסן אזן איבער־חזר'נדיק דעם זעלבן פסוק, האָט ער זיך ארויסנעכאפט אויפן פערד אזן ער איז אוועק.

דער מאן איז אריין אזן שטוב ניט טויט, ניט לעבעדיק, אזן ער האָט נע־טראפן זיין פרוי א פארצויטרעט פון שרעק.

— וואס איז דא נעשעהן? וועמען האָט ער נערראָט מיט זיין שפּיז?

די ראמע האָט אים אנגענומען פארן האנט אזן זי האָט אים ארויסנעפירט אין צימער אזן אויפן הויף קול, אז לאָנגסטע זאל הערן, האָט זי נעזאגט:

— הא, מיין טייערער מאן! שטעל דיר פאָר די שרעק, וואס איך האב אי־בערגעלעבט. אזוי ווי איך זיץ, ניט וויסנ־דיק וואס צו זאגן, לויפט אריין א יונ־גערמאן, בלייך ווי א טוכ, אזן לאָמבער־טושקא נאָך אים, מיט דער שפּיז אין האנט.

— וועמען זוכט איר? וועמען דארפט איר? — פרעג איך ביי אים, אזן דער יונגערמאן בעט זיך ביי מיר:

— מאדאם, ווי נאט איז אייך ליב, באהאלט מיך, וואָרום ער וועט מיך טוי־טן! איך האב זיך תיכף אוועקגע־שטעלט אויפן שוועל פון דער טיר אזן איך האב לאָמבערטושקאן פארשטעלט רעם וועג.

— מיין שטוב איז ניט קיין שייגץ! — האב איך אויסגערופן — האט רעס־פעקט פאר אן אנשטענדיקער ראַ־טע!

אויף לאָמבארטושקאס האט דאס נע־זיגרקט אזן ער איז צוריק אוועק מיטן שפּיז אין האנט, ווי די האסט נע־זעהן.

— די ביזסט א מוטיקע אזן בראַ־וע פרוי, מיין ווייב! — האָט דער מאן אויסגערופן אזן איר ארומגענאפט קושן

— אזן וואו איז דער באהאלטענער?

— האָט ער ביי איר נעפרעגט, אזן ניט וואַרטנדיק אויף קיין תשובה האָט ער אויסגעשריען:

— העי, וואו ביזסטו ערגעץ? קריך ארויס!

לעאנטע האָט זיך קוים איינגעהאלטן ניט אויספאלאזן אין א נעלעבטער. ער האָט נעמאכט אן ערנסטן פנים אזן ער איז ארויס פון הינטערן דעם פאָרהאנג.

— האָט באאנקט דער דאויקער פרוי וואס האָט איידנערהאנדעוועט פון טויט — האָט דער מאן צו אים פייערלאך נע־זאגט.

— אייך, מיין הער, דאנק איך פאר אייער נאסטפרייונטלאכקייט אזן באזונ־דערס אייער פרוי, וואס האָט מיך ביים לעבן דערהאלטן . . .

שוין דערוואוסט פון דעם אזן ניט טראָ־מענדיק קיין סך, האָט ער זיך אויפגע־זעצט אויף זיין פערד אזן ער איז גלייך אוועקגעריטן אהין. צוקוטענדיק צו דער וואוינונג, האָט אים די דינסט באמערקט אזן זי איז אוועק שנעל ווי א בליץ צו דער ראמע, איר אנצוזאגן די שיינע בשורה.

— מאדאם, — האָט די דינסט אריין־געשריען אין ציטער אריין, — לאָמבער־טושקא איז דא!

די ראמע האָט זיך דערפילט אין א מאָדנער פארלענגהייט, ניט וויסנדיק וואס צו טאָן, אזן ניט האבנדיק קיין אנדער ברירה, האָט זי נעבעטן לעאנטאן זיך צו באהאלטן הינטערן פארהאנג בעט אזן אפוואַרטן ביז זי וועט פון דעם נודניק פטור ווערן. אליין איז זי ארויס פון צימער אזן זי האָט זיך אנגע־טראָפן מיט לאָמבערטושקאן אויף די טרעפ.

— וי קומט איר פלוצלונג אהער?

— האָט אים די ראמע געפרעגט מיט א ליבלאכן שמייכל.

— איך האב זיך דערוואוסט, מיין לע־בעו, — האָט לאָמבערטושקא געענט־פערט — אז דיין מאן איז אפגעפא־רען . . .

באקומענדיק אוא קלאָרע תשובה, האָט זי שוין קיין אנדער ברירה ניט געהאט ווי אריינצוגעבן אים אין צימער. נע־פינענדיק זיך מיט איר אליין, האָט לאָמ־בערטושקא ארומגענאפט די ראמע אזן זי נענומען קושן. אבער פונקט ווי א דר־נער וואלט אים נעטראפן, איז אננעקו־מען די דינסט מיט א נעפערלאכן ליא־רעם:

— מאדאם, אייער מאן איז נעקו־מען . . .

איר קאנט זיך שוין פארשטעלן די לאנע אירע, האבנדיק ביי זיך די צוויי מענער אין צימער, אזן וויסנדיק אז איר מאן האט אוראי באמערקט לאָמבער־טושקאס פערד אין דרויסן. אבער זי האָט זיך גלייך באהערשט אזן זי האָט זיך נעווענדעט צום נודניק:

— מאָדאם, — האָט די דינסט אריין־גערופן מיט א ליבלעכן שמייכל, — לאָמבער־טושקא איז דא!

— הער אויס מיין ליבער! אויב די האָסט מיך באמת ליב אזן מיין לעבן איז דיר טייער, זאלסטו מאן וואס איך היים דיר, שטעל אן דיין שפּיז אין האנט, בלאז אן דיין פנים מיט רציחה אזן לאז זיך נירן פון שטוב ארויס מיט א נעשריי: "כ'שווער ביי נאט, אז איך וועל אים טויטן!" אויב מיין מאן וועט דיר פארהאלטן אזן וועלן ביי דיר עפעס פרעגן, זאלסטו אים ניט ענטפערן, נאר גלייך ארויף אויפן פערד אזן מיט דעם וועלכן אויסגעשריי: "כ'שווער ביי נאט, אז כ'וועל אים טויטן", — זאלסטו אוועק וואוהין די אויגן וועלן דיר טראגן.

לאָמבערטושקא האָט נעטאן ווי די ראמע האָט אים געהייסן. ער האָט אננע־שטעלט די שפּיז אזן מאכנדיק א רצי־חה'דיקן פנים, האָט ער זיך נעלאזט פון שטוב אראָפ די טרעפ מיט א נעשריי: "כ'שווער ביי נאט, אז איך וועל אים טויטן!"

— וואס מיינט איר דערמיט? — האָט דער מאן בייאים נעפרעגט אן איבערראשטער. לאָמבערטושקא האָט ניט נעענטפערט אזן ער האָט נעטאן ווי די ראמע האָט אים געהייסן אזן איבער־חזר'נדיק דעם זעלבן פסוק, האָט ער זיך ארויסנעכאפט אויפן פערד אזן ער איז אוועק.

דער מאן איז אריין אין שטוב ניט טויט, ניט לעבעדיק, אזן ער האָט נע־טראפן זיין פרוי א פארצויטרעט פון שרעק.

— וואס איז דא נעשעהן? וועמען האָט ער נערראָט מיט זיין שפּיז?

די ראמע האָט אים אננענומען פארן האנט אזן זי האָט אים ארויסנעפירט אין צימער אזן אויפן הויף קול, אז לאָנגסטע זאל הערן, האָט זי נעזאגט:

— הא, מיין טייערער מאן! שטעל דיר פאָר די שרעק, וואס איך האב אי־בערגעלעבט. אזוי ווי איך זיץ, ניט וויסנ־דיק וואס צו זאגן, לויפט אריין א יונ־גערמאן, בלייך ווי א טוכ, אזן לאָמבער־טושקא נאָך אים, מיט דער שפּיז אין האנט.

— וועמען זוכט איר? וועמען דארפט איר? — פרעג איך ביי אים, אזן דער יונגערמאן בעט זיך ביי מיר:

— מאדאם, ווי נאט איז אייך ליב, באהאלט מיך, וואָרום ער וועט מיך טוי־טן! איך האב זיך תיכף אוועקגע־שטעלט אויפן שוועל פון דער טיר אזן איך האב לאָמבערטושקאן פארשטעלט רעם וועג.

— מיין שטוב איז ניט קיין שייגץ! — האב איך אויסגערופן — האט רעס־פעקט פאר אן אנשטענדיקער ראַ־טע!

אויף לאָמבארטושקאס האט דאס נע־זיגרקט אזן ער איז צוריק אוועק מיטן שפּיז אין האנט, אזן ער האָט נע־זעהן.

— דו ביזסט א מוטיקע אזן בראַ־וע פרוי, מיין ווייב! — האָט דער מאן אויסגערופן אזן איר ארומגענאפט קושן

— אזן וואו איז דער באהאלטענער?

— האָט ער ביי איר נעפרעגט, אזן ניט וואַרטנדיק אויף קיין תשובה האָט ער אויסגעשריען:

— העי, וואו ביזסטו ערגעץ? קריך ארויס!

לעאנטע האָט זיך קוים איינגעהאלטן ניט אויספאלאזן אין א נעלעבטער. ער האָט נעמאכט אן ערנסטן פנים אזן ער איז ארויס פון הינטערן דעם פאָרהאנג.

— האָט באאנקט דער דאויקער פרוי וואס האָט איידנערהאנדעוועט פון טויט — האָט דער מאן צו אים פייערלאך נע־זאגט.

— אייך, מיין הער, דאנק איך פאר אייער נאסטפרייונטלאכקייט אזן באזונ־דערס אייער פרוי, וואס האָט מיך ביים לעבן דערהאלטן . . .

NEW PALACE THEATRE

סעלקירק אזן פאָוערס

די פארוואלטונג אזן סטעף וויניפּעג
אלע אידן

א פּריילאכן פּסח

מיטוואך אזן דאנערשטאג (רושע.)
בלויז 2 טעג
דראמאטישע נעשיכטע פון א קאָנוס
ליבע אזן זיין נפקמה

"פּיינטער פּייסעס"

מיט
רושא. אי. בראון אזן העלען פאסטער
אויך קאָמעדי, נייעס, קהרצע זאכן

באמערקונג: ספּעשל מאטינע דאנערש־טאג אזן פרייטאג, אפריל 2 אזן 3, ווען דער טעאטער זיין אפן 12.30 נ.מ.

אינגיכן קומט
"רעזורעקשאן"
"אויפן מערב פראָנט קיין נייעס"
אזן
"דאָרוויע טו נאָוור"

REGENT

MAIN STREET — NEAR LOGAN

דערוואקסענע — 25 סענט
קינדער — — — 10 סענט
פון 10 פרי ביז 5.30 נאכמיטאג

ווואו דער קלאנג קלינגט אם ריכטיק

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע פאטראָניזירער

א פּריילאכן פּסח

BIJOU THEATRE

ווינטער פיינסטער טעאטער
לעבנס ענלאכע רויידנדע בילדער

מיר ווינשן אלע אונזערע פאטראָניזירער

א פּריילאכן פּסח

היינטיקן שבת, דעם 4טן אפריל, פאר 6 טעג
די סאמע פאפולערסטע אקטריסע פון דער סקרין

קאנסטאנס בענעט אין

"סין טעיקס א האָלידעי"

(ספּעשל)

אויך קאמעדיע, נייעס, קארטון, נאווילטי

ישדער סיט צו ישדער צייט _____ **25c**

מאונט כרמל קליניק בייבי קאנטעסט

געהעכערט אויף איין יאר

צוליב דער גרויסער צאל בקשות פון עלטערן מיט קינדער עלטער פון 2 יאר, האט דער קאמיטעט וואס האט דעם בייבי קאנטעסט באשלאסן צו ענדערן די עלטער פון קינדער ביז צו דריי יאר. אפליקאציע פארמעס וועלן נעשיקט ווערן אויפן פארלאנג. אויב איר האט א קינד אונטער דריי יאר אלט, טעלעפאנירט אין מאנגם כרמל קליניק. עס וועט זיין פאר אייך אינטערעסאנט צו ווייסן צי וועט אייער בייבי פארנעמען דעם ערשטן פלאץ אין דעם קאנטעסט— און די פרייזן זיינען אויך נאנץ ווינשנסווערט.

א פּריילאכן פּסח

ווינשט

צו אלע לעזער און זייערע פרייַנט

די פארוואלטונג פון

אר. קיי. א. קעפּיטאל
מעטראפאליטען
אר. קיי. א. וויניפּעג
און נייעסטע טעאטערס

די פיינסטע פארוויילונגס פלעצער אין וויניפעג — דארט וואו מען קען אלעמאל דערוואַרטן צו זעהן דאס בעסטע אין זומדעוויל אזן דאס לעצטע אין באוועגלאך־ריידנדיקע בילדער.

מעלדונג פון זעד הרבנים

דער וער הרבנים בעט צו מעלדן, אז חמץ מעג מען עסן מארגן (ערב־פסח) ביז 10 אינדערפרי, אזן דער חמץ דארף פאר־ברענט ווערן ניט שפעטער ווי ביז 11 אינ־דערפרי.

זיי בעטן אויך די עלטערן אויפצופּאסן די נעלענגהייט פון זייערע קינדערס הייט פון סקול אין די טעג פון יום טוב צו שיקן זיי דאווענן אין שול.

אין בידזשו טעאטער

די סאמע פאפולערסטע אקטריסע פון דער סקרין, קאנסטאנס בענעט, וועט אויף־טרעטן אין "סין טעיקס א האָלידעי", איינע פון די אינטערעסאנטסטע אזן שפּאנענד־סטע בילדער, וואס וועט נעווייזן אזן אין בידזשו טעאטער זעקס טעג צייט, אנפאנ־נענדיק שבת, דעם 4טן אפריל.

די האנדלונג פון דער בילד איז אויסער־נעווענלאך שפּאנענד אזן עס האלט פאר־אינטערעסירט די צושויער אזן צוהערער פון אנפאנג ביזן סוף. אין דער בילד שפּי־לען מיט אויך די באקאנטע מוואוי סטארס פענעט מאק־קענא, בייזיל ראטבאז אזן רי־טא לא ראי.

עס וועט אויך נעווייזן ווערן א דוכאוים רייד־נדיקע, אמווירנדיקע קאמעדיע, נייעס, קארטון אזן נאווילטי. זעט די דאזיקע פראגראם אין בידזשו טעאטער.

אין פּעלעם טעאטער

מיטוואך אזן דאנערשטאג וועט אין פע־לעם טעאטער נעווייזן ווערן דאס זייער שפּאנענדע בילד "פיינטער פייסעס" (נע־מארכטע פנימ'ער). דאס איז א דראמאטי־שע נעשיכטע פון א קאָנוס ליבע און זיין נפקמה. "פיינטער פייסעס" איז א בילד וואס איר וועט לאנג נעדיינקען. די הויפט ראלן שפּילן די באריטע סטארס רוש. א. בראון אזן העלען פאסטער, צוואמען מיט אן ערשט־קלאסיקן קעסט. עס וועט אויך נע־ווייזן ווערן א קאמעדיע, נייעס אזן פיטשער רעסט.

לכבוד יום טוב וועט דער טעאטער זיין אפן דאנערשטאג אזן פרייטאג פון 12.30 בייטאג.

אינגיכן קומט "רעזורעקשאן", "אויפן מערב פראָנט קיין נייעס" אזן דאָר ווער טו נאווער". זעט אזן הערט די אלע בילדער אין פעלעם טעאטער.

אין רידזשענט טעאטער

היינט, מיטוואך אזן דאנערשטאג ווערט נעווייזן א דאבל פיטשור פראגראם. ער־מאונר לאזן אין דער פראסטופּלער בילד "מען אן קאל" אזן פרענק אלבערטסאן אין דער זייער באזעגנדער בילד "ווייל קאמ־פאני".

די דאזיקע צוויי בילדער זיינען זייער אינטערעסאנט, שפּאנענד אזן אמווירנד.

פרייטאג אזן שבת, אפריל 3טן אזן 4טן, בלויז צוויי טעג וועט פאר פיר טעג צייט נעווייזן ווערן די נרעסטע אפערעטע וואס אין ווען פרא־דוצירט נעווארן אויף דער ריידנדיקער סקרין, — דאס איז "וויעזע נייטס". דאס איז די נרעסטע ליבעס נעשיכטע וואס אין ווען נעפילמט נעווארן.

"וויעזע נייטס" איז אויסנעפירט נעווא־רן אזוי קאליריידיך אזן די מוזיק איז אזוי מעלאדיש שיין; אז עס ווערט נעלויבט פון אלע קריטיקער. אין דער אפערעטע באטי־ליקן זיך די באריטע מוואוי סטארס, ווי־ווייען סינאל, אליקסאנדער נרעי, דושין הערשהאלט אזן אנדערע.

ער פארענטפערט זיך

ריכטער (צום באשולדיקטן): — אזן א חוץ דעם האט איר נאך צוגענומען צו זיך פאר א שותף א באנדיט, א מאסן־מערדער?

— וואס זאל איך טאן, הער ריכטער, אז מיין שום ארנטלאכער מענש האט ניט נע־וואלט ווערן מיין שותף?

QUEEN'S THEATRE

לכבוד פּסח — **עקסטרא נייעס!** — לכבוד יום־טוב

קומט באנריסן

יעקב קאהען (בערלין)

צוואמען מיט עני ליליען

מיט אן ערשט קלאסיקער קאמפּאני

וועלכע וועט אויפטרעטן

פרייטאג אזן שבת

דעם 3-טן אזן 4-טן אפריל

8.30 אוונט

אין קווינס טעאטער

— אין —

„א נאכט אין דער באזרי"

מעלאדראמע אין 4 אקטן מיט מוזיק

זעט אונזער פערזאנאל

מענער:
יעקב קאהען בערלין
אמאסיע
איזי גאלדשטיין
פיליפ לאסקאווסקי
מאל. דושאוועפסאן

אלע וויסן, אז יעקב קאהען (בערלין) מאכט שטענדיק דעם גרעסטן דערפאלג מיט זיינע קאמפאניעס. וען ער קומט נאר אין ווינניפעג, איר קאנט זיכער זיין אז אויך איצט וועט זיין קאמפאני אויפשטורעמען ווינ־ניפעג. די קאמפאני קומט אהער דירעקט פון ניו יארק, אלע אויס־נעקליבענע ערשט־קלאסיקע שוישפילער.

פרויען:
עני ליליען
מילדרעד בלאק
קלארא האניקמאן
העלען אפעל
און איידא קאהען

טיקעטס שוין צו באקומען אין באקס אפיס פון קווינס טעאטער

פאלגט נאך די ווייטערדיקע אנאנסן אין „דאס אידישע וואָרט"

פּסח איז דער יום־טוב פון באנייאונג

משה רפּנו

האט נעטראפן אן אלט אויסנעמטערט פאלק איז מצרים אזן נאכדעם ווי ער האט זיי דורכנעפירט דורך דעם פייער ביים בארג סיני, האט ער פון זיי נעמאכט א ניי פאלק, ער האט אריינגעגעבן אין זיי א ניי לעבן אזן אויף אזא אופן האט ער זיי דערמענלאכט צו אי־בערלעבן אלע אנערע פעלקער פון זייער צייט — אזוי טוט אויך

די פּאָרט גערי קלינערס

נעמען אייערע אלטע קליידער אדער דרעסעס אזן נאכדעם ווי זיי זייען דורך א פּאָרזכטיק פראצעס פון רייניקונג דורך דרײַ קלינינג ווערן זיי נעבראכט צו אייך מיט א ניי לעבן אזן א ניי עם שייפ. אזן זיי קאנען נאכדעם איבערלעבן ווי אלעמען נאכדעם פון דעם זעלבן עלטער.

דאס איז די אורזאך פארוואס די פּאָרט גערי קלינערס זיינען געווארן די סאמע אפּיפולער־סטע אזן שטאָפּ.

מיר ווינשן אייך אלעמען א פריילאכן פּסח

Fort Garry
DEPENDABLE
DYERS AND CLEANERS LTD.

PLANT AND HEAD OFFICE
324 Young St.
ב. ווי. סיליוער.
רושענעראל מענעדזשער

NORTH END BRANCH
1028 Main St., Phone 54 063
עלען ראזנבלאט.
ברענטש מענעדזשער